CONTABILITATEA FINANCIARĂ A ÎNTREPRINDERII

CONTABILITATEA FINANCIARĂ A ÎNTREPRINDERII

CUPRINS

CUPRINS ... 5
CUVÂNT ÎNAINTE ... 11
CAPITOLUL I – TEORIE ŞI ORGANIZARE PRIVIND CONTABILITATEA FINANCIARĂ ... 13
1. Definiţia contabilităţii financiare ... 13
2. Elemente privind normalizarea şi reglementarea contabilităţii financiare ... 14
    2.1. Definirea normalizării în contabilitate. Dispozitivul normalizării ... 14
    2.2. Legea contabilităţii nr. 82/1991 ... 15
    2.3. Cadrul contabil general IASB. Definire şi referinţe ... 16
        2.3.1. Preliminarii ... 16
        2.3.2. Sferă de aplicare ... 17
        2.3.3. Utilizatorii de situaţii financiare ... 17
        2.3.4. Obiectivul situaţiilor financiare ... 18
        2.3.5. Caracteristicile calitative ale situaţiilor financiare ... 21
        2.3.6. Imaginea reală şi corectă. Imaginea fidelă. ... 22
        2.3.7. Elementele modelate prin situaţiile financiare. Delimitări şi definiţii ... 23
        2.3.8. Recunoaşterea structurilor calitative în situaţiile financiare ... 27
        2.3.9. Evaluarea elementelor din situaţiile financiare ... 28
        2.3.10. Conceptul de capital şi de menţinere a capitalului ... 29
3. Reţeaua de standarde contabile ... 30
4. Planul de conturi general ... 33
5. Instituţia normalizării contabilităţii ... 34
6. Ghidurile profesionale ... 35
7. Dicţionarele de conversie contabilă ... 35
8. Principiile contabilităţii financiare ... 35
9. Măsurare şi evaluare în contabilitatea financiară ... 37
    9.1. Bazele de evaluare în contabilitate ... 37
    9.2. Regulile evaluării ca sistem de referinţă în formularea politicilor contabile ... 39
10. Situaţiile (rapoartele) financiare ... 42
    10.1. Delimitări şi referinţe ... 42
    10.2. Modele şi scheme de situaţii financiare prevăzute de IAS 1 „Prezentarea situaţiilor financiare". Prevederi înainte de modificările de standard care încep cu 1 ianuarie 2005 .. 45
        10.2.1. Bilanţul contabil ... 45
        10.2.2. Contul de profit şi pierdere ... 47
        10.2.3. Situaţia modificărilor capitalului propriu ... 50
        10.2.4. Opţiuni privind situaţia fluxurilor de trezorerie ... 51
        10.2.5. Politicile contabile şi notele explicative la situaţiile financiare ... 55
    10.3. Modele şi scheme prevăzute de Directiva a IV-a a C.E.E. Conturile anuale reglementate ... 56
        10.3.1. Bilanţul contabil ... 56
        10.3.2. Contul de profit şi pierdere ... 62
        10.3.3. Anexa la bilanţ sau notele la conturi conform Directivei a IV-a a C.E.E ... 63
    10.4. Situaţiile financiare reglementate în contabilitatea din România ... 63
11. Întrebări recapitulative ... 64
12. Teste grilă de autoevaluare ... 64
13. Răspunsuri la grile ... 68
CAPITOLUL II – CONTABILITATEA CAPITALURILOR ... 69
1. Definiţii şi delimitări privind capitalurile ... 69
2. Recunoaştere şi evaluare – principii şi reguli ... 71

3. Tratamente contabile privind capitalurile proprii 72
  3.1. Contabilitatea capitalului social 72
    3.1.1. Evaluarea curentă a capitalului social 72
    3.1.2. Conturile privind capitalul social 75
    3.1.3. Contabilitatea operaţiilor privind constituirea capitalului social 78
    3.1.4. Contabilitatea operaţiilor privind majorarea capitalului social 82
      3.1.4.1. Contabilitatea operaţiilor privind creşterea capitalului social prin aporturi noi în numerar 82
      3.1.4.2. Contabilitatea operaţiilor privind creşterea capitalului social prin aporturi în natură 84
      3.1.4.3. Contabilitatea operaţiilor privind creşterea capitalului social prin operaţii interne 85
      3.1.4.4. Dubla creştere de capital 86
      3.1.4.5. Contabilitatea operaţiilor privind majorarea capitalului social prin conversia unor angajamente financiare în acţiuni 87
    3.1.5. Contabilitatea operaţiilor privind reducerea capitalului social 88
      3.1.5.1. Contabilitatea reducerii capitalului social prin acoperirea pierderilor 89
      3.1.5.2. Contabilitatea reducerii capitalului social prin rambursarea aporturilor către acţionari 90
      3.1.5.3. Contabilitatea reducerii capitalului social prin răscumpărarea şi anularea de acţiuni 90
    3.1.6. Amortizarea capitalului social 91
  3.2. Contabilitatea rezervelor din reevaluare 92
  3.3. Contabilitatea rezervelor întreprinderii 93
4. Contabilitatea rezultatului reportat 95
5. Contabilitatea provizioanelor pentru riscuri şi cheltuieli 96
  5.1. Delimitări 96
  5.2. Contabilitatea provizioanelor 97
  5.3. Exemple 99
  5.4. Implicaţii fiscale – lectură cu titlu de informare 102
6. Tratamente contabile privind împrumuturile şi datoriile asimilate 103
  6.1. Contabilitatea operaţiilor privind împrumuturile din emisiuni de obligaţiuni 103
    6.1.1. Caracteristicile unui împrumut din emisiunea de obligaţiuni 103
    6.1.2. Evaluarea obligaţiunilor 105
    6.1.3. Contabilitatea operaţiilor privind împrumutul obligatar 105
  6.2. Contabilitatea operaţiilor privind creditele bancare pe termen lung 107
    6.2.1. Caracteristicile generale ale creditelor bancare pe termen lung 107
    6.2.2. Contabilitatea operaţiilor privind creditele bancare pe termen mediu şi lung 108
  6.3. Contabilitatea datoriilor diverse pe termen lung 109
    6.3.1. Leasing operaţional – reglementări contabile româneşti 110
    6.3.2. Leasing financiar 113
7. Întrebări recapitulative 120
8. Teste grilă 122
9. Răspunsurile testelor grilă 125
CAPITOLUL III – CONTABILITATEA ACTIVELOR IMOBILIZATE 126
1. Definiţii şi delimitări 126
2. Recunoaştere şi evaluare. Principii şi reguli 127
3. Contabilitatea primară a imobilizărilor 130
  3.1. Sistemul de conturi 130
  3.2. Documentele financiar-contabile 132
  3.3. Contabilitatea primară a imobilizărilor corporale 134
    3.3.1. Clasificare. Particularităţi privind recunoaşterea şi evaluarea 134
    3.3.2. Contabilitatea operaţiilor privind intrarea 135
      3.3.2.1. Intrare prin aport în natură 135
      3.3.2.2. Intrare prin achiziţionare de la furnizori interni şi/sau furnizori externi 136
      3.3.2.3. Intrare prin construire în antrepriză 139
      3.3.2.4. Intrare prin construire în regie proprie 140

3.3.2.5. Intrare prin transferul de produse finite obținute din producția proprie 142
3.3.2.6. Cheltuieli ulterioare 143
3.3.2.7. Intrare prin schimbul de active 144
3.3.2.8. Modificarea valorii imobilizărilor prin reevaluare 146
3.3.3. Contabilitatea amortizării 152
3.3.3.1. Definiție, forme, elemente amortizabile și durata amortizării 152
3.3.3.2. Metode de amortizare 154
3.3.3.3. Contabilitatea amortizării imobilizărilor corporale 159
3.3.3.4. Modificarea duratei de viață utilă și/sau a metodei de amortizare pentru activele imobilizate – lectură cu titlu de informare 159
3.3.4. Contabilitatea deprecierii 160
3.3.4.1. Definiții 161
3.3.4.2. Deprecierea activelor înregistrate la valoarea reevaluată 162
3.3.4.3. Indicii pentru a stabili dacă un activ poate fi depreciat – lectură cu titlu de informare 163
3.3.4.4. Reluarea unei pierderi din depreciere 170
3.3.4.5. Particularități privind unitățile generatoare de numerar – lectură cu titlu informativ 171
3.3.4.6. Delimitarea amortizare – depreciere – lectură cu titlu de informare .. 174
3.3.5. Contabilitatea operațiilor privind ieșirea 176
3.3.5.1. Ieșire prin casare 176
3.3.5.2. Ieșire prin vânzare 178
3.3.5.3. Ieșire prin cedare cu titlu gratuit 179
3.3.5.4. Ieșire prin aportul la capitalul altor societăți4 179
3.3.5.5. Compensații pentru pierderea sau deprecierea unor active imobilizate - lectură cu titlu de informare 180
3.4. Contabilitatea primară a imobilizărilor necorporale 181
3.4.1. Clasificare. Particularități privind recunoașterea și evaluarea 181
3.4.2. Contabilitatea tranzacțiilor privind imobilizările necorporale 184
3.4.2.1. Dezvoltări privind fondul comercial - lectură cu titlu de informare .. 186
3.5. Contabilitatea primară a imobilizărilor financiare 191
3.5.1. Clasificare. Particularități privind recunoașterea și evaluarea 191
3.5.2. Lectură cu titlu de informare 192
3.5.3. Recunoaștere și derecunoaștere 195
3.5.4. Contabilitatea tranzacțiilor privind imobilizările financiare 196
3.5.4.1. Contabilitatea titlurilor de valoare 196
3.5.4.2. Contabilitatea creanțelor imobilizate 197
3.5.4.3. Particularități privind contabilitatea activelor financiare pe termen lung – lectură cu titlu de informare 198
4. Întrebări recapitulative 204
5. Teste grilă de autoevaluare 205
6. Răspunsuri la testele grilă: 210
CAPITOLUL IV – CONTABILITATEA STOCURILOR 211
1. Definiții, delimitări și structuri privind stocurile 211
2. Recunoașterea și evaluarea stocurilor. Principii și reguli 214
2.1. Recunoașterea stocurilor și a costului lor drept cheltuială 214
2.2. Evaluarea stocurilor 218
2.2.1. Evaluarea stocurilor la intrare 218
2.2.2. Evaluarea stocurilor la ieșire 221
2.2.3. Evaluarea stocurilor la inventar 228
2.2.4. Evaluarea stocurilor la bilanț 230
3. Contabilitatea primară a stocurilor 231
3.1. Sistemul de conturi privind stocurile 231
3.2. Contabilitatea ciclurilor de operații privind stocurile 234
3.2.1. Contabilitatea operațiilor privind stocurile cumpărate 234
3.2.2. Contabilitatea operațiilor privind stocurile fabricate 239
3.2.3. Cazuri particulare 241

3.2.3.1. Stocuri cumpărate fără facturi sosite 241
3.2.3.2. Cumpărări de stocuri cu reduceri comerciale şi financiare 243
3.2.3.3. Contabilitatea stocurilor la preţ prestabilit 247
3.2.3.4. Contabilitatea stocurilor de mărfuri la preţ cu amănuntul 251
3.2.3.5. Ambalajele de transport refolosibile 255
3.2.3.6. Vânzări de stocuri cumpărate, altele decât mărfurile – lectură cu titlu de informare 257
3.2.3.7. Stocuri trimise spre prelucrare la terţi – lectură cu titlu de informare 258
3.2.3.8. Importul de bunuri pe cont propriu la întreprinderile de import-export 259
3.2.3.9. Importul de bunuri pe bază de comision 261
3.2.4. Contabilitatea deprecierii stocurilor 262
3.2.5. Contabilitatea analitică a stocurilor – lectură cu titlu de informare 265
4. Întrebări recapitulative 267
5. Teste grilă de autoevaluare 267
6. Răspunsuri la grile 272
CAPITOLUL V – CONTABILITATEA TERŢILOR 273
1. Definiţii şi delimitări privind terţii 273
2. Recunoaşterea şi evaluarea creanţelor şi datoriilor curente 274
3. Contabilitate primară 275
3.1. Sistemul de conturi privind creanţele şi datoriile curente 275
3.2. Documentele financiare contabile 278
3.3. Contabilitatea primară a operaţiilor specifice terţilor 280
3.3.1. Contabilitatea operaţiilor privind decontările cu furnizorii 280
3.3.2. Contabilitatea operaţiilor privind decontările cu clienţii 281
3.3.2.1. Creanţe din vânzări la intern 281
3.3.2.2. Creanţe din vânzări la export 283
3.3.3. Cazuri particulare privind decontările cu furnizorii şi clienţii 288
3.3.3.1. Livrări nefacturate 288
3.3.3.2. Vânzări cu reduceri comerciale şi financiare 290
3.3.4. Contabilitatea operaţiilor privind efectele comerciale 291
3.3.5. Contabilitatea operaţiilor privind decontările cu personalul 295
3.3.6. Contabilitatea operaţiilor privind decontările cu asigurările sociale şi protecţia socială 299
3.3.7. Contabilitatea operaţiilor privind decontările cu bugetul statului şi fondurile speciale 305
3.3.7.1. Impozitul pe profit 306
3.3.7.2. Impozitul pe salarii 307
3.3.7.3. Taxa pe valoarea adăugată (TVA) 309
3.3.7.4. Taxele vamale 316
3.3.7.5. Accizele 317
3.3.7.6. Impozite şi taxe locale – lectură cu titlu de informare 318
3.3.7.7. Alte contribuţii ale agenţilor economici datorate bugetului de stat – lectură cu titlu de informare 321
3.3.8. Contabilitatea operaţiilor privind decontările în cadrul grupului şi cu asociaţii 322
3.3.9. Contabilitatea operaţiilor privind decontările cu debitorii şi creditorii diverşi 324
3.3.10. Contabilitatea operaţiilor în participaţie 325
3.3.11. Contabilitatea operaţiilor privind decontările în cadrul unităţii – lectură cu titlu de informare 330
3.3.12. Contabilitatea operaţiilor privind provizioanele pentru deprecierea creanţelor 332
4. Întrebări recapitulative 336
5. Teste grilă de autoevaluare 337
6. Răspunsuri la grile 340
CAPITOLUL VI – CONTABILITATEA TREZORERIEI 341
1. Definiţii şi delimitări 341
1.1. Definiţii 341
1.2. Delimitări şi structuri privind trezoreria 341
1.2.1. Acţiunile 343
1.2.2. Obligaţiunile 343

1.2.3. Dreptul de subscriere 343
1.2.4. Warantul 344
1.2.5. Opţiunile 344
1.2.6. Contractele futures 344
1.2.7. Bonurile de tezaur 344
1.2.8. Note şi obligaţiuni de tezaur 345
1.2.9. Certificate de depozit cu dobândă 345
1.3. Relaţia trezorerie – instrumente financiare 345
2. Recunoaştere şi evaluare. Principii şi reguli 347
3. Contabilitatea primară a trezoreriei 350
3.1. Sistemul de conturi utilizat 350
3.2. Documente privind operaţiile de încasări şi plăţi 352
3.3. Contabilitatea operaţiunilor de trezorerie 353
3.3.1. Contabilitatea acţiunilor 353
3.3.2. Contabilitatea acţiunilor proprii 356
3.3.3. Contabilitatea obligaţiunilor 361
3.3.4. Contabilitatea obligaţiunilor emise şi răscumpărate 364
3.3.5. Contabilitatea altor investiţii financiare pe termen scurt 367
3.3.6. IAS 39 Instrumente financiare: recunoaştere şi evaluare – lectură cu titlu de informare 372
3.3.7. Contabilitatea valorilor de încasat 380
3.3.8. Contabilitatea operaţiilor de încasări şi plăţi fără numerar 382
3.3.9. Contabilitatea creditelor bancare pe termen scurt 388
3.3.10. Contabilitatea dobânzilor aferente disponibilităţilor băneşti şi creditelor bancare pe termen scurt 390
3.3.11. Contabilitatea operaţiilor de încasări şi plăţi cu numerar şi a altor valori de trezorerie 391
3.3.12. Contabilitatea acreditivelor şi a avansurilor de trezorerie 394
3.3.13. Contabilitatea viramentelor interne 395
3.3.14. Contabilitatea deprecierii investiţiilor financiare pe termen scurt 396
4. Intrebari recapitulative 398
5. Teste grilă de autoevaluare 398
6. Răspunsuri la testele grilă 390
CAPITOLUL VII – CONTABILITATEA FINANCIARĂ A CHELTUIELILOR ŞI VENITURILOR 401
1. Structuri în contabilitatea financiară privind cheltuielile şi veniturile 401
2. Modelul de principii privind contabilitatea financiară a cheltuielilor şi veniturilor 406
3. Contabilitatea cheltuielilor de exploatare 407
3.1. Cheltuieli privind consumurile stocate şi nestocate 407
3.2. Cheltuieli cu lucrările şi serviciile executate de terţi 408
3.3. Cheltuieli cu impozitele, taxele şi vărsămintele asimilate 409
3.4. Cheltuieli cu personalul 410
3.5. Alte cheltuieli de exploatare 410
4. Contabilitatea cheltuielilor financiare 411
5. Contabilitatea cheltuielilor extraordinare 411
6. Contabilitatea cheltuielilor cu amortizările şi provizioanele 412
7. Cazuri particulare privind contabilizarea unor cheltuieli complexe 412
7.1. Cheltuieli cu transportul bunurilor cumpărate efectuate cu mijloace proprii 412
7.2. Costurile îndatorării 413
8. Contabilitatea veniturilor 420
8.1. Contabilitatea veniturilor din exploatare 420
8.2. Contabilitatea veniturilor financiare 423
8.3. Contabilitatea veniturilor extraordinare 423
8.4. Contabilitatea veniturilor din amortizări şi provizioane 423
9. Contabilitatea operaţiilor privind determinarea rezultatului anual 424
10. Aprofundări privind contabilitatea veniturilor şi cheltuielilor 424

B C.U "M. EMINESCU" IASI

10.1. Veniturile prin prisma IAS 18 „Venituri” 424
  10.1.1. Recunoaşterea 424
  10.1.2. Evaluarea veniturilor şi cheltuielilor 426
  10.1.3. Venituri din prestarea serviciilor pe bază de contracte realizate pe o durată mai mare de un an 429
  10.1.4. Venituri din dobânzi, dividende şi redevenţe 431
    10.1.4.1. Venituri din dobânzi 431
    10.1.4.2. Venituri din redevenţe 431
    10.1.4.3. Venituri din dividende 434
  10.1.5. Venituri din servicii intermediate 434
11. Contabilitatea veniturilor şi cheltuielilor privind contractele de construcţii – lectură cu titlu de informare 435
12. Venituri şi cheltuieli privind tranzacţiile în valută 442
  12.1. Venituri şi cheltuieli privind tranzacţiile în valută 442
  12.2. Recunoaştere şi contabilitate privind investiţia netă într-o entitate externă – lectură cu titlu de informare 445
13. Venituri din subvenţii şi asistenţa guvernamentală 447
  13.1. Subvenţii aferente activelor 448
14. Întrebări recapitulative 452
15. Teste grilă de autoevaluare 452
16. Răspunsuri la grile 455

CAPITOLUL VIII – CONTABILITATEA DE ÎNCHIDERE A EXERCIŢIULUI FINANCIAR. ÎNTOCMIREA ŞI PREZENTAREA SITUAŢIILOR FINANCIARE 456
1. Delimitări privind lucrările de închidere a exerciţiului financiar 456
2. Stabilirea balanţei conturilor înainte de inventariere 457
3. Inventarierea generală a activelor şi datoriilor 457
4. Contabilitatea operaţiilor de regularizare 462
  4.1. Operaţii privind regularizarea plusurilor şi minusurilor de inventar 462
  4.2. Operaţii privind calculul amortizărilor 465
  4.3. Operaţii privind provizioanele pentru deprecieri 465
  4.4. Operaţii privind provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli 467
  4.5. Diferenţele de curs valutar 467
  4.6. Operaţii privind delimitarea în timp a cheltuielilor şi veniturilor 468
5. Balanţa conturilor după inventariere 469
6. Determinarea rezultatului exerciţiului 472
7. Impozitarea profitului 475
  7.1. Tratamente contabile privind impozitarea profitului 475
  7.2. Metoda impozitului amânat 480
    7.2.1. Contabilizare 482
    7.2.2. Recunoaşterea 484
    7.2.3. Tratamente contabile privind pierderile fiscale şi creditele fiscale neutilizate 485
8. Distribuirea rezultatului exerciţiului 487
9. Reglementare specifică privind tratamentul contabil şi fiscal al pierderii contabile – lectură cu titlu de informare 488
10. Redactarea situaţiilor financiare 491
11. Situaţia fluxurilor de trezorerie 501
12. Tabloul soldurilor intermediare de gestiune 503
13. Analiza rezultatului pe acţiune. IAS 33 „Rezultatul de acţiune” – lectură cu titlu de informare . 507
14. Întrebări recapitulative 514
15. Teste grilă de autoevaluare 514
16. Răspunsuri la grile 518

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ 519

CUVÂNT ÎNAINTE

Raportată la nevoia universitară, această carte oferă fundamentele teoretice şi metodologice ale contabilităţii financiare din România. Ea aduce în discuţie întrebări, idei, concepte, teze şi soluţii privind organizarea şi funcţionarea contabilităţii.

Fondul de idei circumscris în conţinutul lucrării se adresează tuturor studenţilor din învăţământul economic, cu deosebire la distanţă, dar şi celor de la alte instituţii de învăţământ superior, care prin programele lor de studiu se apleacă şi asupra contabilităţii. De asemenea, manualul poate fi consultat în egală măsură de către toţi managerii întreprinderilor, precum şi de către toţi profesioniştii în domeniul contabilităţii.

Lucrarea se ocupă în esenţă cu studiul principiilor contabilităţii financiare, al metodelor şi tehnicilor ei de lucru, atât din punct de vedere teoretic, cât şi din punct de vedere practic, aplicativ. Demersul său metodico – didactic îşi propune să ofere studenţilor modalităţile cele mai eficiente pentru înţelegerea şi aprofundarea tuturor problemelor de contabilitate, să le formeze o gândire contabilă logică, independentă precum şi deprinderile necesare pentru “producţia” şi utilizarea informaţiei contabile în activitatea de gestiune a entităţilor patrimoniale. Astfel elaborată, cartea răspunde atât funcţiei formative, instructive a învăţământului economic, înarmându-i pe studenţi cu cunoştinţele de bază din domeniul contabilităţii, cât şi funcţiei educative, cultivând în studenţi simţul gospodăririi eficiente şi al dezvoltării patrimoniului, al cunoaşterii şi al controlului rezultatelor de la nivelul oricărei structuri organizatorice la care se ţine aceasta.

În unele părţi, cartea abordează în extenso problematica propusă, în altele completitudinea este sacrificată în favoarea reprezentativului, şi nu puţine sunt cazurile când autorii obligă cititorul să se adreseze direct Standardelor Internaţionale de Contabilitate şi Reglementărilor contabile din ţara noastră. Pornind de la această stare, în conţinutul lucrării sunt integrate elementele semnificative din directive şi standarde, precum şi reglementările contabile la zi din ţara noastră. De aceea, manualul nu-şi poate revendica calitatea de completitudine. Scopul principal este de a oferi studentului cheia de acces la seiful contabilităţii.

Toate paragrafele care figurează sub apelaţia de „lectură cu titlu de informare” au regim facultativ pentru pregătirea examenului. De asemenea, în raport de specificul facultăţii, profesorul titular de curs în cadrul activităţii tutoriale stabileşte părţile din manual care nu trebuie reţinute pentru studiu.

Exemplele la Standardele Internaţionale de Contabilitate s-au construit prin raportare la lucrările de specialitate *„Ghid practic de aplicare a Standardelor Internaţionale de Contabilitate”* Partea I, autor Ministerul Finanţelor Publice, Editura Economică, Bucureşti şi *„Ghid pentru înţelegerea şi aplicarea Standardelor Internaţionale de Contabilitate"*, autor Duţescu Adriana, Editat de Corpul Experţilor Contabili şi Contabililor Autorizaţi din România, Bucureşti 2001.

Cartea nu este lipsită de limite şi critici, de aceea autorii sunt recunoscători pentru orice sugestie şi propuneri cu privire la îmbunătăţirea conţinutului ei. Ea ne oferă posibilitatea de a spune: luaţi din conţinutul său ceea ce puteţi şi aşteptaţi varianta revăzută care îşi propune să trateze contabilitatea ca o "ştiinţă a afacerilor mari şi mărunte în ordinea în care au avut loc". Ce îndreptăţită este, în acest caz, definiţia enumerată mai înainte, dată contabilităţii de către Luca Paciolo.

20.08.2005 Autorii,

CAPITOLUL I

TEORIE ŞI ORGANIZARE PRIVIND CONTABILITATEA FINANCIARĂ

1. Definiţia contabilităţii financiare

Prin geneză, contabilitatea a apărut din nevoia de a răspunde în plan informaţional şi decizional la problema gestiunii valorilor economice separate pe entităţi patrimoniale. Pentru ţara noastră, în mod concret, se delimitează ca entităţi patrimoniale, denumite şi entităţi contabile, regiile autonome, societăţile comerciale, instituţiile publice, unităţile cooperatiste, asociaţiile şi celelalte persoane fizice şi juridice care desfăşoară activităţi comerciale.

Din structura tipurilor de entităţi patrimoniale, întreprinderea reprezintă sfera de acţiune în limitele căreia contabilitatea - ca instrument informaţional şi de gestiune - capătă formă completă de reprezentare şi control asupra constituirii şi utilizării resurselor. La acest nivel organizatoric se realizează în forma cea mai deplină activitatea de producţie a bunurilor, de prestaţii de servicii, de circulaţie a mărfurilor, a titlurilor de valoare şi a instrumentelor de plată, precum şi de alte operaţii accesorii activităţii de comerţ.

Forma organizatorică şi de funcţionare a contabilităţii întreprinderii se diferenţiază, în principal, în raport de concepţia contabilă adoptată. În acest sens cele mai marcante şi mai influente culturi contabile din lume sunt două <<europeană şi anglo - saxonă>>. În raport de cele două culturi contabile, se pot utiliza două concepte organizatorice, **monist şi dualist.**

Monist în cazul în care la nivelul întreprinderii se organizează un singur circuit contabil, deci o singură contabilitate, atât pentru latura internă cât şi cea externă a întreprinderii. **Dualist**, dacă pentru cele două laturi sunt organizate, dar corelate contabilităţi separate.

Pentru contabilitatea din România, deocamdată, operează conceptul dualist. În consecinţă, la nivelul întreprinderii se disting două secţiuni ale contabilităţii, financiară şi de gestiune sau forţând nota financiară şi managerială, ori externă şi internă.

Contabilitatea financiară descrie circuitul economic şi financiar al întreprinderii luat în totalitatea şi structuralitatea sa. Obiectivul său principal îl constituie furnizarea de informaţii sintetice privind poziţia financiară, performanţa financiară şi modificările poziţiei financiare. Informaţia contabilă, pe lângă o utilizare internă proprie managementului întreprinderii, este destinată utilizatorilor externi definiţi de: *investitorii de capital, bancherii, angajaţii, furnizorii, clienţii, guvernul şi instituţiile sale, precum şi publicul.*

Relaţiile delimitate şi evidenţiate în contabilitate au, o determinare obiectivă, iar faptul că ele apar la intersecţia întreprinderii cu terţii sunt divulgabile integral. Pornind de la această stare, contabilitatea este publică, dar şi, standardizată, adică se bazează pe norme privind producţia, prezentarea şi utilizarea informaţiilor contabile.

Contabilitatea de gestiune furnizează toată informaţia contabilă care este cuantificată, prelucrată şi transmisă pentru utilizarea internă de către management. Ea descrie circuitul economic intern al întreprinderii, definit de activităţile consumatoare de resurse şi producătoare de rezultate.

Obiectivele principale ale contabilităţii de gestiune sunt: *calcularea analitică (pe feluri, purtători de costuri, locuri de activitate) a costurilor şi rezultatelor, bugetarea internă a activităţii întreprinderii (pe locuri de activităţi); controlul de gestiune sau managerial privind costurile prestabilite şi abaterile de la aceste costuri.*

Organizarea şi funcţionarea contabilităţii de gestiune se bazează pe concepte şi principii, cu o puternică determinare internă, al căror conţinut este liber de standardizare, fiind definit în funcţie de propriile convenţii ale fiecărei întreprinderi (de exemplu, formula costului produselor vândute) şi care se găsesc deci în afara oricărei normalizări (standardizări). În consecinţă, deşi organizarea contabilităţii de gestiune este obligatorie, aceasta beneficiază de o libertate separată în ceea ce priveşte posibilitatea de adaptare de către fiecare întreprindere, în funcţie de specificul activităţii şi de nevoile de informare în vederea actului decizional.

2. Elemente privind normalizarea şi reglementarea contabilităţii financiare

2.1. Definirea normalizării în contabilitate. Dispozitivul normalizării

Nevoia de armonizare mai recent de convergenţă şi uniformitate în contabilitate impune normalizarea sa. Pe această cale se formalizează şi materializează obiectivele, conceptele, metodele, regulile şi procedurile privind producţia şi utilizarea informaţiei contabile.

Efortul de normalizare dar şi produsul acesteia se concretizează în:

a) definirea de concepte, principii şi norme contabile bazate pe o terminologie precisă şi identică pentru toţi producătorii şi utilizatorii de informaţii contabile;

b) aplicarea lor practică în vederea asigurării comparabilităţii în timp şi spaţiu, relevanţei şi credibilităţii a informaţiilor contabile.

Aşa cum se degajă de mai sus nucleul normalizării îl reprezintă elaborarea de **norme contabile** (standarde contabile în contabilitatea anglo-saxonă). Norma contabilă reprezintă o regulă sau mai multe reguli constituite ca sistem de referinţă pentru producţia de informaţii contabile şi validarea socială a situaţiilor financiare (rapoarte financiare, documente contabile de sinteză sau bilanţ contabil).

Raportate la traseul producţiei şi utilizării informaţiilor contabile, normele contabile sunt prezente *în amontele procesului contabil*, sub forma principiilor, regulilor şi procedurilor constituite ca sistem de referinţă pentru „producţia" de informaţii; *în avalul procesului* ca sistem de certificare a situaţiilor financiare de către profesioniştii acreditaţi şi recunoscuţi.

Acceptarea normelor de către părţile afectate (protagoniştii sociali) poate fi forţată sau voluntară, sau ambele în acelaşi timp. În mod corespunzător se disting două forme ale normalizării: *normalizarea legală* sau *reglementată* se impune tuturor în virtutea textelor legale (legi) şi altor texte reglementate (ordonanţe, hotărâri de guvern, ordine ministeriale şi intraministeriale) şi *normalizarea profesională* care se impune profesiunilor corespunzătoare, iar prin profesiune în producţia de informaţii contabile şi validarea socială a acestora. Desigur se poate crea şi o a treia formă, cea mixtă, prin combinarea celor două. De asemenea, într-o societate democratică, obţinerea acceptării este un proces special complicat care impune un marketing abil într-un context politic.

Obiectul normalizării contabile[1] îl poate constitui *situaţiile financiare anuale* sau *planul contabil* .

Normalizarea situaţiilor financiare anuale este proprie ţărilor anglo – saxone şi cuprinde: componenţa situaţiilor financiare; elementele descrise în situaţiile financiare, recunoaşterea şi evaluarea acestor elemente; reglementările, standardele şi procedurile de contabilitate referitoare la întocmirea şi prezentarea situaţiilor financiare.

În sfera normalizării nu sunt prescrise ordinea sau formatul în care trebuie prezentate elementele reprezentate în situaţiile financiare.

Normalizarea cu plan contabil general este proprie ţărilor Europei continentale, iar sintagma de plan contabil aparţine contabilităţii din Franţa. Elementele normalizate sunt: situaţiile financiare anuale, inclusiv forma şi formatul; planul de conturi general (sistemul de conturi, denumire, simbol, conţinut şi funcţie contabilă); organizarea documentelor de contabilitate şi a procedurilor de înregistrare, de validare şi de control a operaţiilor.

Toate normele contabile impuse în mod obligatoriu printr-o normă juridică sunt denumite **reglementări contabile.**

Dispozitivul de normalizare şi reglementări contabile, deşi nuanţabil sau diferenţiabil de la o ţară la alta, se defineşte prin următoarele componente: *legea contabilităţii; cadrul contabil sau cadrul conceptual; reţeaua de norme sau standarde contabile; sistemul de reglementare normativă contabilă (dreptul contabil); planul de conturi şi schema de contabilizare a operaţiilor economice şi financiare; ghiduri contabile profesionale; dicţionarele de conversie contabilă; politicile contabile; instituţia normalizării contabile.*

2.2. Legea contabilităţii nr. 82/1991

Reglementează organizarea şi conducerea contabilităţii din ţara noastră. Aşa cum prevede legea, aplicarea sa se face diferenţiat după cum urmează:

a) răspunderea pentru organizarea şi conducerea contabilităţii revine consiliului de administraţie şi / sau altui organ de conducere a întreprinderii, ordonatorului de credite al instituţiei publice sau altei persoane care are obligaţia gestionării entităţii contabile respective;

b) contabilitatea poate fi organizată şi condusă, după caz, prin compartimente proprii şi distincte ale întreprinderii sau instituţiei publice şi prin externalizare, pe bază de contracte de prestări de servicii în domeniul contabilităţii;

Pentru persoanele juridice la care contabilitatea nu este organizată în compartimente distincte, care nu au personal calificat angajat cu carte de muncă sau contracte de prestări de servicii în domeniul contabilităţii, încheiate cu persoane fizice sau juridice autorizate. Ministerul Finanţelor Publice stabileşte, în funcţie de evoluţia inflaţiei şi de dezvoltarea profesiei limite valorice privind nivelul cifrei de afaceri de la care există obligaţia de a încheia contracte pentru întocmirea raportărilor contabile anuale numai de către persoane fizice sau juridice autorizate.

---

[1] După C. PEROCHON „*Comptabilite generale*" FOUCHER, 128, rue de Rivol, Paris.

c) registrele de contabilitate obligatorii sunt: *registrul jurnal, registrul inventar* şi *cartea mare;*

d) exerciţiul financiar reprezintă perioada contabilă, egală, de regulă, cu anul calendaristic, pentru care se întocmesc situaţiile financiare;

e) organizarea şi funcţionarea contabilităţii se bazează, după caz, pe următoarele norme şi reglementări contabile:

(e1) Standardele Internaţionale de Raportare Financiare (ĪFRS)

(e2) reglementări contabile conforme cu Directivele europene;

(f) situaţiile financiare anuale ale persoanelor juridice sunt supuse auditului financiar, care se efectuează de auditori, persoane fizice sau juridice autorizate potrivit legii. Ministerul Finanţelor Publice stabileşte cazurile de entităţi contabile ale căror situaţii financiare nu sunt supuse auditării;

g) persoanele juridice care organizează contabilitatea în partidă dublă trebuie să publice situaţiile financiare. Fac obiectul publicării situaţiile financiare anuale, raportul administratorilor şi raportul de audit;

h) entităţile contabile conduc, de regulă, contabilitatea în partidă dublă, categoriile de persoane care pot ţine contabilitatea în partidă simplă se stabilesc prin ordin al Ministrului Finanţelor Publice.

2.3. Cadrul contabil general IASB. Definire şi referinţe

2.3.1. Preliminarii

Cadrul contabil general cuprinde conceptele şi principiile teoretice care alcătuiesc împreună sistemul de referinţă pentru întocmirea şi prezentarea situaţiilor financiare, pentru utilizatorii externi adică ceea ce trebuie să fie contabilitatea, delimitează ca teorie contabilă normativă deci un caz particular al teoriei contabile generale. Sau într-o altă viziune, Cadrul contabil general îşi arogă calitatea de referenţial pentru elaborarea normelor contabile şi instrument de coerenţă a normelor, reglementărilor şi procedurilor contabile.

La nivel internaţional cadrul conceptual elaborat de IASB figurează sub apelaţia de **Cadru general IASB.** Acest cadru general stabileşte conceptele ce stau la baza întocmirii şi prezentării situaţiilor financiare pentru utilizatorii externi.

Funcţiile Cadrului IASB, aşa cum sunt formulate în document sunt:

a) *sprijinirea Consiliului IASB în: elaborarea viitoarelor IAS/IFRS-uri, revizuirea celor existente precum şi în promovarea armonizării reglementărilor, standardelor şi procedurilor de contabilitate referitoare la prezentarea situaţiilor financiare prin aplicarea unor concepte de bază care să reducă numărul tratamentelor contabile internaţionale;*

b) *sprijinirea organismelor naţionale de elaborare a standardelor, în procesul de dezvoltare a standardelor naţionale;*

c) *sprijinirea celor ce întocmesc situaţii financiare conform IAS/IFRS şi de a face faţă problemelor care nu se regăsesc în acestea;*

d) *sprijinirea auditorilor la formarea unei opinii referitoare la conformitatea situaţiilor financiare elaborate în conformitate cu IAS/IFRS;*

e) *sprijinirea utilizatorilor la interpretarea informaţiilor prezentate în situaţiile financiare elaborate în conformitate cu IAS/IFRS*;

f) *furnizarea de informaţii celor interesaţi de activitatea IASB privind modul de elaborare a standardelor*.

Acelaşi cadru prevede că el nu este o normă contabilă internaţională şi deci nu defineşte un standard de evaluare sau de înregistrare. Dacă apare un conflict între elementele de conţinut ale cadrului şi o normă contabilă internaţională, obligaţiile prevăzute de norma contabilă prevalează asupra acestui cadru. Conducerea IASB recunoaşte că într-un număr limitat de cazuri poate exista un conflict între Documentul cadru şi un IAS/IFRS. Totodată, având în vedere că activitatea conducerii IASB se orientează după cadrul contabil la elaborarea standardelor viitoare şi la revizuirea celor existente, numărul cazurilor de conflict dintre cele două categorii de documente se va diminua.

Cadrul contabil general IASB abordează *obiectivele situaţiilor financiare; definirea, recunoaşterea şi evaluarea elementelor reprezentate în situaţiile financiare; caracteristicile calitative ale informaţiilor din situaţiile financiare care determină utilitatea lor; conceptele de capital şi de menţinere a capitalului.*

2.3.2. Sferă de aplicare

Cadrul general se referă la întocmirea şi prezentarea situaţiilor financiare cu scop general, întocmite şi prezentate cel puţin anual. Ele conţin *informaţiile* care răspund necesităţilor comune majorităţii utilizatorilor. Aşa cum apreciază Consiliul IASB, aproape toţi utilizatorii iau decizii economice pentru:

a) *a hotărî când că cumpere, să păstreze sau să vândă o investiţie de capital;*

b) *a evalua răspunderea sau gestionarea managerială*;

c) *a evalua capacitatea întreprinderii de a plăti şi de a oferi alte beneficii angajaţilor săi;*

d) *a evalua garanţiile pentru creditele acordate întreprinderii*;

e) *a determina politicile de impozitare*;

f) *a determina profitul şi dividendele ce se pot distribui*;

g) *a elabora şi utiliza date statistice despre venitul naţional*;

h) *a reglementa activitatea întreprinderilor*.

Acelaşi Cadru prevede că utilizatorii pot solicita şi au capacitatea de a obţine informaţii suplimentare faţă de cele conţinute în situaţiile financiare. Rapoartele financiare cu scop special, de exemplu, declaraţiile şi alte situaţii întocmite în scopuri fiscale se situează în afara *Cadrului general*. Acolo unde este posibil *Cadrul general IASB* poate fi reţinut şi pentru elaborarea rapoartelor cu scop special.

2.3.3. Utilizatorii de situaţii financiare

Utilizatorii de situaţii financiare includ *investitorii prezenţi şi potenţiali, bancherii, angajaţii, furnizorii şi alţi creditori comerciali, clienţii, guvernul, publicul şi managerul sau administratorul de întreprindere.*

a) Investitorii, *ca furnizori de capital şi riscuri afiliate capitalului, consumă informaţii cu privire la performanţa capitalului investit, coroborat cu riscul aşteptat şi dividendele de repartizat. Ei au nevoie de informaţii pentru a decide dacă ar trebui să cumpere, să păstreze sau să vândă „capital";*

b) ***Bancherii,*** *ca furnizori de împrumuturi şi garanţii bancare, consumă informaţii referitoare la capacitatea întreprinderii de a rambursa creditele la scadenţă şi de a plăti dobânzile;*

c) ***Angajaţii,*** *ca principali furnizori de muncă, apelează la informaţii care converg către profitabilitatea şi continuitatea activităţii, care le sunt utile în aprecierea capacităţii întreprinderii de oferi remuneraţii, pensii, participarea la profit, premii, precum şi alte aspecte sociale (locuri de muncă, asigurări de sănătate etc.);*

d) ***Furnizorii şi alţi creditori comerciali,*** *consumă informaţii menite să le creeze o imagine asupra indicatorilor de performanţă ai întreprinderii (lichiditate, solvabilitate, rentabilitate etc.);*

e) ***Clienţii,*** *ca parteneri de afaceri, au nevoie de informaţii care vizează susţinerea ciclului de fabricaţie, asigurarea continuităţii activităţii întreprinderii, cu precădere asupra derulării contractelor de lungă durată;*

f) ***Guvernul şi instituţiile sale,*** *consumă informaţii privind politicile de alocare centralizată a resurselor bugetare, fiscalitatea şi construirea informaţiilor macroeconomice (venit naţional, PIB etc.);*

g) ***Publicul,*** *pare paradoxal, în actualul context al economiei, dar este totuşi interesat să cunoască întreprinderea, fiind un potenţial investitor, angajat, furnizor sau cumpărător;*

h) ***Managerul entităţii contabile,*** *are nevoie de informaţii pentru a se deconta cu utilizatorii externi privind modalitatea concretă de gestiune a resurselor încredinţate şi de distribuţie a rezultatelor.*

Deşi nu toate necesităţile de informaţie ale acestor utilizatori pot fi satisfăcute prin setul de situaţii financiare, există necesităţi care sunt comune tuturor utilizatorilor. Întrucât, investitorii sunt ofertanţi de capital de risc al întreprinderii, furnizarea de situaţii financiare care satisfac cu precădere necesităţile lor, implicit va satisface majoritatea necesităţilor altor utilizatori.

2.3.4. Obiectivul situaţiilor financiare

Obiectivul situaţiilor financiare este de a furniza informaţia despre poziţia financiară a întreprinderii, rezultatele (performanţa) şi modificările poziţiei financiare ale întreprinderii. Toate aceste informaţii satisfac necesităţile comune ale majorităţii utilizatorilor, ele lasă în afară o serie de necesităţi informaţionale nefinanciare şi predictive.

Informaţiile privind poziţia financiară sunt oferite, în primul rând, de bilanţ, cele privind rezultatul, prin contul de profit şi pierdere, iar informaţiile privind modificările poziţiei financiare prin intermediul unor situaţii distincte.

Poziţia financiară a întreprinderii este definită de resursele economice pe care le controlează, de structura financiară a activelor, datoriilor şi capitalului propriu, de lichiditatea şi solvabilitatea valorilor economice şi de capacitatea sa de a se adapta la schimbările mediului în care îşi desfăşoară activitatea.

Ecuaţia fundamentală a poziţiei financiare este de forma:

CAPITAL PROPRIU (ACTIV NET) = ACTIV - DATORII (PASIV)

O întreprindere are o *poziţie financiară pozitivă* în cazul în care capitalul propriu este mai mare sau cel puţin egal cu datoriile cu valoare economică. Această condiţie indică faptul că întreprinderea, ca subiect de drept, are posibilitatea să plătească obligaţiile faţă de terţi, atât pe parcursul desfăşurării activităţii sale cât şi la lichidarea sa.

Dacă se coboară la nivelul elementelor, adică la structura financiară a ecuaţiei de mai sus, ea exprimă capacitatea unei întreprinderi de a genera lichidităţi şi cvasilichidităţi (echivalente în numerar, exemplu stocurile şi creanţele care devin numerar prin vânzare şi încasare) într-o anumită perioadă de gestiune denumită **exerciţiu financiar** sau **exerciţiu contabil.** O asemenea capacitate se traduce prin lichiditatea şi solvabilitatea întreprinderii adică puterea de a plăti angajaţii, furnizorii, datoriile faţă de buget şi alte organisme publice, de a plăti dobânzile, de a rambursa creditele şi de a remunera proprietarii întreprinderii. Lichiditatea se referă la disponibilităţile de numerar în viitorul apropiat, după luarea în calcul a obligaţiilor financiare aferente acestei perioade. În schimb, solvabilitatea se referă la disponibilităţile de numerar pe o perioadă mai lungă ce urmează să onoreze angajamentele financiare scadente.

Remarcă. *Sintagma de **poziţie financiară** într-o contabilitate patrimonială este înlocuită cu cea de **situaţie a patrimoniului**. În acest scop se calculează ecuaţia:*

SITUAŢIA NETĂ A PATRIMONIULUI (PATRIMONIUL NET) = ACTIVUL PATRIMONIULUI – OBLIGAŢIILE PATRIMONIULUI (DATORII)

Performanţa financiară sau **rezultatul** este definit prin prisma profitabilităţii întreprinderii. Ecuaţia folosită în acest sens este de forma:

REZULTATUL EXERCIŢIULUI = VENITURILE EXERCIŢIULUI – CHELTUIELILE EXERCIŢIULUI

Având în vedere că **rezultatul** se delimitează ca o diferenţă dintre venituri şi cheltuieli, ultimele două componente pot fi definite ca structuri ale capitalurilor proprii, rezultatul poate fi definit şi prin prisma variaţiei capitalurilor proprii. Ecuaţia creată în acest sens este de forma:

Rezultatul exerciţiului N = Capitalul propriu al exerciţiului N – Capitalul propriu al exerciţiului N – 1 ∓ Contribuţia la capital (aport/ /rambursare) a proprietarului în cursul exerciţiului N ∓ Alte creşteri/micşorări de capital propriu în afara rezultatului exerciţiului N

Remarcă. *Cadrul general IASB şi IAS 1 „Prezentarea situaţiilor financiare" apreciază în mod întemeiat că rezultatul din contul de profit şi pierdere nu evidenţiază în mod complet performanţa întreprinderii. Pentru a depăşi această situaţie în paragraful 3 din IAS 1 „Prezentarea situaţiilor financiare" se prevede: „Pentru a veni în întâmpinarea cerinţelor utilizatorilor pentru informaţii mai cuprinzătoare asupra **performanţei**, evaluată mai general decât **profitul** din contul de profit şi pierdere, Standardul stabileşte o nouă cerinţă de a prezenta într-o situaţie financiară primară acele câştiguri şi pierderi neprezentate în mod curent în contul de profit şi pierdere. Noua situaţie poate fi prezentată fie ca o reconciliere **tradiţională** a capitalului propriu pe coloane, fie ca o situaţie propriu – zisă a performanţei. Consiliul IASB a convenit, în principiu, în aprilie 1997, să întreprindă o analiză a modului în care sunt evaluate şi raportate rezultatele".*

Soluţia adoptată de IAS 1 pentru a răspunde la cerinţa prezentată mai sus a fost cea a întocmirii situaţiei modificărilor capitalului propriu în cele două variante

„toate modificările capitalului propriu" sau „modificările capitalului propriu altele decât acelea provenite din tranzacții de capital cu proprietarii și distribuirii către proprietari".

În plan teoretic un asemenea discurs a condus la noțiunea de rezultat global al exercițiului bazat pe formula:

Rezultatul global al exercițiului = *Rezultatul din contul de profit și pierdere* +/– *Ajustările pentru menținerea capitalului* +/– *Alte variații ale capitalului propriu nerecunoscute în rezultatul exercițiului*

Așa cum se desprinde din Cadrul general IASB ajustările pentru menținerea capitalului propriu constau în plusvalorile și minusvalorile din reevaluarea sau ajustarea valorii activelor și datoriilor care determină creșteri sau diminuări ale capitalului propriu. Deși aceste creșteri sau diminuări corespund definiției veniturilor și cheltuielilor ele nu sunt incluse în contul de profit și pierdere pe baza anumitor concepte legate de menținerea nivelului capitalului. În schimb ele sunt incluse în capitalul propriu, ca ajustări pentru menținerea nivelului capitalului sau ca rezerve din reevaluare.

Formula de detaliu pe care o propunem pentru caracterizarea cât mai completă a performanței întreprinderii este:

● *Profitul / pierderea al (a) perioadei recunoscute în contul de profit și pierdere*
+, - *Veniturile / cheltuielile, câștigurile / pierderile recunoscute direct în capitalurile proprii (plusvalori / minusvalori din reevaluări, câștiguri / pierderi de curs valutar din conversia situațiilor financiare ale entității externe)*
+ , - *Profitul / pierderea din efectele modificărilor politicilor contabile*
+,- *Profitul / pierderea din efectele corectării erorilor fundamentale*
= ***Performanța (rezultatul global) întreprinderii***

Modificările poziției financiare pot fi definite în diverse moduri cum sunt: *fondul de rulment și fluxurile de fonduri, trezoreria netă și fluxurile nete de trezorerie.*

Astfel, în viziunea fluxurilor de numerar (trezorerie) operațiile economice și financiare sunt grupate pe următoarele tipuri: *investiții, finanțări* și *exploatare.*

Operațiile de investiție au ca obiect alocarea sau utilizarea surselor de finanțare pentru procurarea bunurilor, activelor de folosință îndelungată (pe un termen mai mare de un an) denumite *imobilizări.*

Operațiile de finanțare vizează crearea resurselor de finanțare a imobilizărilor. Ele pot proveni din aportul de capital propriu realizat de proprietar și din fondurile furnizate de terțe persoane în raport cu patrimoniul întreprinderii.

Operațiile de exploatare au ca obiect achiziționarea - producția - vânzarea de bunuri, sub formă de „produse", achiziționarea - revânzarea de „mărfuri". În sfera operațiilor de exploatare se includ și datoriile - creanțele față de terțe persoane, generate de cumpărările - utilizările - vânzările de bunuri, lucrări și servicii.

Fluxurile de trezorerie sunt calculate la nivelul fiecărei activități, *exploatare, finanțare și investiții* prin prisma diferenței dintre încasări și plăți. Formula folosită în acest sens este:

Flux net de trezorerie provenit din operații de exploatare, finanțare, investiții = *Încasări din operații de exploatare, sau finanțare, sau investiții* – *Plăți privind operațiile de exploatare, sau finanțare, sau investiții*

2.3.5. Caracteristicile calitative ale situaţiilor financiare

Pentru a fi utilă pentru consumatori (utilizatori) informaţia contabilă trebuie să îndeplinească anumite atribute denumite caracteristici calitative. Aşa cum prevede *Cadrul general IASB pentru elaborarea şi prezentarea situaţiilor financiare* cele patru caracteristici calitative principale sunt: *inteligibilitatea, relevanţa, credibilitatea* şi *comparabilitatea.*

INTELIGIBILITATEA vizează uşoara înţelegere a informaţiilor de către utilizatori. În acest scop trebuie asigurat un echilibru între cunoştinţele de contabilitate, care să fie suficiente, ale utilizatorilor privind afacerile şi activităţile economice, pe de o parte, şi dorinţa aceloraşi de a studia informaţiile depunând eforturi rezonabile, pe de altă parte. Aşa cum se desprinde din Cadru, informaţiile despre probleme complexe care ar trebui incluse în situaţiile financiare, datorită importanţei lor în luarea deciziilor economice ale utilizatorilor, nu trebuie excluse doar pe motivul că ar putea fi prea dificil de înţeles pentru anumiţi utilizatori.

RELEVANŢA. Informaţiile au calitatea de relevanţă dacă vehiculează cunoştinţele necesare luării deciziilor economice de către utilizatori, adică îi ajută pe aceştia să evalueze evenimentele trecute, prezente sau viitoare, confirmând sau corectând evaluările lor trecute.

Relevanţa informaţiei este influenţată de **natura** şi **materialitatea (semnificaţia)** sa. În cele mai multe cazuri, natura este ea însăşi suficientă pentru a determina relevanţa sa. Dar nu puţine sunt cazurile când natura trebuie asociată cu materialitatea sa.

Materialitatea vizează pragul de semnificaţie al informaţiei pentru a determina relevanţa lor dacă omisiunea sau declararea lor eronată ar putea influenţa deciziile economice ale utilizatorilor, luate pe baza situaţiilor financiare. În consecinţă, materialitatea depinde de mărimea elementului sau a erorii, judecate în împrejurările specifice ale omisiunii sau greşitei lor declarări. Astfel, materialitatea oferă mai degrabă un prag sau o limită decât să reprezinte o caracteristică primară pe care informaţia trebuie să o aibă pentru a fi utilă.

CREDIBILITATEA. Informaţia este de încredere, atunci când este liberă de eroare, deformare sau părtinire, iar utilizatorii pot avea încredere că aceasta reprezintă corect şi rezonabil realitatea modelată.

Următoarele elemente definesc credibilitatea informaţiei:

a) *reprezentare fidelă.* Informaţia descrie în mod corect tranzacţiile şi evenimentele pe care le sugerează că le reprezintă sau ar putea fi aşteptat în mod rezonabil, că reprezintă pentru utilizatori.

b) *prevalenţa economicului asupra juridicului.* Informaţiile sunt credibile dacă operaţiile şi evenimentele sunt contabilizate şi prezentate în concordanţă cu fondul şi realitatea economică şi nu doar cu forma lor juridică. Fondul operaţiilor sau evenimentelor nu este întotdeauna în concordanţă cu ceea ce transpune din forma lor legală sau juridică sau convenţională.

c) *neutralitatea,* informaţia este liberă de deformare, deci nu influenţează luarea unei decizii sau formularea unui raţionament spre a realiza un interes predeterminat.

d) *prudenţa,* includerea unui grad de precauţie sau atenţie în folosirea raţionamentelor necesare pentru a face evaluările (estimările) cerute în condiţiile de incertitudine. Potrivit prudenţei, nu trebuie supraevaluate fără o bază reală activele şi veniturile, respectiv subevaluate datoriile şi cheltuielile. De asemenea, exercitarea prudenţei nu permite, de exemplu, constituirea de rezerve ascunse sau provizioane excesive, subevaluarea deliberată a activelor sau veniturilor, dar nici supraevaluarea deliberată a pasivelor sau cheltuielilor, deoarece situaţiile financiare nu ar mai fi corecte şi, de aceea, nu ar mai avea calitatea de credibilitate.

e) *integralitatea*, informaţia din situaţiile financiare trebuie să fie completă în limitele rezonabile ale pragului de semnificaţie şi costului obţinerii sale. O omisiune poate face informaţia să fie falsă sau să inducă în eroare decizia economică a utilizatorului.

COMPARABILITATEA. Informaţiile prezentate în situaţiile financiare trebuie să fie comparabile în timp şi spaţiu. Pentru a da curs acestei cerinţe este necesară permanenţa metodelor contabile de evaluare, clasificare şi prezentare a elementelor descrise în situaţiile financiare. Dacă acestea s-au schimbat, utilizatorii trebuie să aibă posibilitatea de a identifica diferenţele dintre metodele contabile utilizate.

Nevoia de comparabilitate nu trebuie identificată cu simpla uniformitate şi nu trebuie lăsată să devină un impediment în introducerea de standarde de contabilitate îmbunătăţite. Nu este indicat, pentru o întreprindere să lase metodele sale contabile neschimbate atunci când există alternative mai relevante şi credibile.

Cadrul contabil IASB defineşte şi limitele informaţiei relevante şi credibile respectiv, *oportunitatea, echilibrul beneficiu – cost* şi *echilibrul între caracteristicile calitative.*

OPORTUNITATEA vizează raportarea la timp a informaţiei pentru a-şi realiza utilitatea sa în deciziile economice. Orice întârziere exagerată în raportarea informaţiei conduce la pierderea relevanţei acesteia.

ECHILIBRUL ÎNTRE BENEFICIU – COST, beneficiile de pe urma informaţiei trebuie să depăşească costul furnizării acesteia. Este o formulare generală având în vedere că evaluarea beneficiilor şi costurilor reprezintă un proces de raţionament profesional, deoarece costurile pot să nu fie suportate în mod direct sau neapărat de acei utilizatori care se bucură direct şi de beneficii, după cum de beneficii se pot bucura şi alţi utilizatori decât cei pentru care informaţia este pregătită. De exemplu, oferirea de informaţii suplimentare creditorilor poate reduce costurile de finanţare a întreprinderii.

ECHILIBRUL ÎNTRE CARACTERISTICILE CALITATIVE este o problemă de raţionament profesional care aparţine celor care produc sau utilizează informaţiile din situaţiile financiare.

2.3.6. Imaginea reală şi corectă. Imaginea fidelă

Cadrul contabil IASB nu abordează în mod direct conceptul de **imagine fidelă.** Ideile formulate în acest sens sunt generale prin excelenţă după cum urmează: *situaţiile financiare trebuie să redea o imagine reală şi corectă sau trebuie să prezinte fidel poziţia financiară, rezultatele şi modificările poziţiei financiare ale unei întreprinderi.* În acelaşi timp este emisă şi ideea potrivit căreia aplicarea caracteristicilor calitative principale şi a standardelor adecvate de către contabilitate are în mod normal ca rezultat întocmirea unor situaţii financiare care reflectă, în general, o **imagine fidelă** sau o **prezentare corectă a poziţiei financiare şi performanţei întreprinderii.**

Imaginea fidelă ca obiectiv fundamental în contabilitatea europeană este un concept de origine britanică, fiind formulat pentru prima dată în *Legea societăţilor comerciale engleze din 1974*. Ulterior a fost preluat şi definit în *Directiva a IV-a a Consiliului Uniunii Europene.*

Percepţia britanică a principiului la nivelul protagoniştilor sociali (producători şi utilizatori ai produsului contabil) are în vedere respectarea standardelor contabile şi a legii. În plan teoretic, imaginea fidelă este definită prin prisma termenilor de **imagine veridică** şi **imagine corectă** sau **imagine reală** şi **imagine onestă**[2]. Nu este exclusă nici interpretarea ca un obiectiv înalt spre care tind situaţiile financiare[3].

Într-o contabilitate bazată pe reglementări normative, imaginea fidelă ca obiectiv al contabilităţii financiare este definită prin prisma termenilor de *regularitate* şi *sinceritate*. În cartea de contabilitate franceză, la cei doi termeni se adaugă un al treilea, cel de *fidelitate.*

Regularitate înseamnă respectarea regulilor şi procedurilor contabile în vigoare. În acest sens, pentru aprecierea regularităţii, se apelează la textele legale şi cele reglementate specializate care conţin stipulări privind principiile, regulile şi prevederile contabile. De asemenea, sunt luate în consideraţie textele diverse care în cele mai multe cazuri conţin distinct atât reglementări contabile cât şi reglementări fiscale sau texte care conţin simultan şi elemente contabile.

În măsura în care textele legale şi cele reglementate sunt insuficiente pentru a acoperi regularitatea, intră în rol regulile fixate de jurisprudenţă sau doctrina contabilă.

Sinceritatea înseamnă aplicarea cu bună credinţă şi profesionalism a normelor şi reglementărilor contabile în funcţie de cunoaşterea pe care contabilii trebuie să o aibă în mod normal asupra realităţii situaţiilor şi operaţiilor înregistrate în contabilitate.

În mod concret sinceritatea se traduce atât în calitatea documentelor justificative, registrelor de contabilitate şi documentelor de sinteză - care trebuie să fie cât mai exacte, cât şi în comportamentul responsabilului contabil care trebuie să fie onest, să nu deformeze realitatea şi să cunoască şi să aplice regulile şi tratamentele contabile.

2.3.7. Elementele modelate prin situaţiile financiare. Delimitări şi definiţii

În măsura în care contabilitatea financiară are o fundamentare patrimonială, elementele calitative descrise în situaţiile financiare se bazează pe categoria juridică de patrimoniu.

---

[2] L. OLIMID *„Problematica evaluării în cadrul conceptual al contabilităţii"* - comunicare ştiinţifică.

[3] C. NOBES, *„The True and Fair View - Impact on and of the Fourth Directive"*, University of Reading,1988.

Patrimoniul exprimă atât bunurile economice acumulate de o persoană fizică sau juridică (averea, utilizarea resurselor), cât şi drepturile şi obligaţiile subiectului de drept (capital ca relaţie de proprietate sau resursele). Totodată, avem în vedere că nu orice patrimoniu se delimitează şi formează obiect de studiu al contabilităţii. El devine obiect al reprezentării contabile *numai în măsura în care valorile economice separate patrimonial sunt investite, adică folosite în activitatea economică pentru obţinerea de bunuri şi servicii supuse tranzacţiilor de vânzare - cumpărare sau în activităţile administrative şi cele social - culturale prin care se satisfac nevoi concrete şi raţionale ale societăţii.*

Structurile calitative proprii patrimoniului reprezentate în situaţiile financiare sunt cele de *activ* şi *pasiv*. La acestea se adaugă cele de *cheltuieli* şi *venituri* asociate proceselor interne care modifică cantitativ şi calitativ masa patrimoniului.

Activul reprezintă bunurile economice ca elemente ale patrimoniului cu valoare pozitivă pentru întreprindere.

Pasivul desemnează sursele de finanţare a activului ca elemente ale patrimoniului cu valoare negativă pentru întreprindere.

Masa elementelor de activ este împărţită pe **subdiviziuni,** în raport de natura, modul de utilizare a bunurilor şi lichiditatea acestora. Structurile care răspund la o asemenea cerinţă sunt cele de active imobilizate şi asimilate.

- *Activele imobilizate* cuprind toate valorile economice de investiţie, de folosinţă durabilă, a căror lichiditate se extinde pe o perioadă mai mare de un an.

La rândul lor, aceste active sunt grupate în subdiviziunile: ***imobilizări necorporale*** (cheltuieli de constituire, cercetare - dezvoltare, concesiuni, brevete şi alte valori similare, fondul comercial*),* ***imobilizări corporale*** (terenuri şi amenajări, mijloace fixe) şi ***imobilizări financiare*** (titluri de participare deţinute la societăţile în cadrul grupului, titluri sub formă de interese de participare, titluri deţinute ca imobilizări, creanţe imobilizate, depozite şi cauţiuni).

- *Activele circulante* însumează toate valorile economice de consum şi circulaţie a căror lichiditate este mai mică sau cel mult egală cu un an. Ele se diferenţiază în stocuri şi producţie în curs de execuţie, creanţe (clienţi şi valori asimilate, debitori diverşi etc), titluri de plasament sau investiţii financiare temporare (titluri de plasament, acţiuni proprii, alte investiţii financiare temporare) şi disponibilităţi băneşti (disponibilităţi în conturile de la bancă şi în casierie, valori de încasat etc.)

Pasivul, prin componenţa sa, evidenţiază natura şi modul de finanţare sau de susţinere financiară a activului şi exigibilitatea surselor de finanţare. Astfel, categoria de pasiv corespunzătoare finanţării proprii a activului, asigurată de proprietar ca investitor, este denumită **capitaluri proprii.** Ea se regăseşte sub forma ***capitalului social, primelor legate de capital, rezervelor, subvenţiilor pentru investiţii, diferenţelor din reevaluare, provizioanelor reglementate, fondurilor proprii cu scop determinat şi rezultatelor.***

Finanţarea străină a activului, asigurată de terţe persoane în raport cu titularul de patrimoniu, se regăseşte în categoria de pasiv denumită *datorii*. În această situaţie se află ***creditele bancare şi de la alte instituţii de credit, împrumuturile din emisiunea de obligaţiuni, datoriile comerciale faţă de furnizori, datoriile fiscale,***

salariale şi sociale, datoriile către asociaţi din operaţii de capital şi dividende şi alte datorii.

La cele două structuri se adaugă pasivele sub forma provizioanelor pentru riscuri şi cheltuieli. Acestea reprezintă fonduri constituite pe calea prelevărilor din rezultate în scopul finanţării acelor cheltuieli şi pierderi probabile în perioadele viitoare sau certe sau nedeterminate ca valoare.

Structurilor de activ şi de pasiv prezentate mai sus li se asociază *valorile de regularizare de activ* sub forma cheltuielilor înregistrate în avans, veniturilor angajate (se referă la creanţele înregistrate în exerciţiul în curs fiind exigibile posterior), diferenţele de activ din conversia creanţelor şi datoriilor în devize, primele privind rambursarea obligaţiunilor, precum şi *valorile de regularizare pasiv* compuse din veniturile înregistrate în avans, cheltuielile angajate (datorii privind cheltuielile înregistrate în exerciţiul curent care vor fi plătite în cursul unui exerciţiu ulterior), diferenţele de pasiv din conversia creanţelor şi datoriilor în devize.

În definirea structurilor calitative de *venituri* şi *cheltuieli*, contabilitatea europeană, deci şi cea din ţara noastră, apelează, de asemenea, la determinarea lor patrimonială. Astfel, **veniturile** desemnează în expresie monetară crearea sau obţinerea de bogăţie (resurse) pe perioada exerciţiului care are efect o creştere a situaţiei nete a patrimoniului, alta decât contribuţia proprietarului la capitalul propriu. **Cheltuielile** constituie utilizarea sau consumul de bogăţie pe perioada exerciţiului care are ca efect diminuarea situaţiei nete a patrimoniului alta decât cea legată de rambursarea capitalului propriu.

În contabilitatea financiară, două criterii pot fi folosite pentru delimitarea şi gruparea cheltuielilor şi veniturilor, *natura* şi *destinaţia* acestora. Potrivit naturii lor, cheltuielile şi veniturile sunt grupate în funcţie **de natura activităţilor** (exploatare, financiară, extraordinară), **natura resurselor utilizate** în cazul cheltuielilor (cheltuieli cu materii prime, materiale şi mărfuri, cheltuieli cu lucrările şi serviciile primite, cheltuieli cu impozitele şi taxele, cheltuieli cu personalul, cheltuieli cu dobânzile şi alte cheltuieli financiare, cheltuieli extraordinare privind calamităţile şi alte evenimente similare), şi în funcţie de **natura rezultatelor** în cazul veniturilor (venituri din vânzări, venituri din producţia stocată, venituri din producţia de imobilizări, alte venituri de exploatare, venituri din dobânzi şi alte venituri financiare, venituri extraordinare subvenţii pentru evenimente extraordinare şi altele similare).

În raport cu cel de al doilea criteriu, *destinaţia*, cheltuielile se diferenţiază pe funcţiile întreprinderii, respectiv, *cheltuieli de producţie* formate din cheltuielile cu materiile prime şi materialele directe, cheltuielile cu salariile directe, cheltuielile cu asigurările sociale şi protecţia socială aferente salariilor directe, cheltuieli indirecte de producţie (cheltuieli cu regia secţiilor de fabricaţie); *cheltuieli generale de administraţie; cheltuieli de desfacere; cheltuieli financiare şi cheltuieli extraordinare.* Veniturile în raport de destinaţia lor se grupează în: *venituri din vânzări; alte venituri din exploatare; venituri financiare şi venituri extraordinare.*

În contabilitatea anglo - saxonă, aşa cum se desprinde din *Cadrul general IASB*, structurile calitative descrise în situaţiile financiare sunt cele de *activ, datorii* *(pasiv), capital propriu şi rezultate* sub formă de venituri şi cheltuieli. La acestea se adaugă fluxurile de numerar şi de echivalente de numerar.

Activul este o resursă controlată de întreprindere, provenită din evenimente trecute, de la care se aşteaptă beneficii viitoare în favoarea întreprinderii. Aceste beneficii reprezintă în fond avantaje economice sub formă de: *producerea de bunuri şi servicii, schimbul activelor existente cu alte active, utilizarea pentru stingerea unei datorii, distribuţia proprietarilor întreprinderii.*

Datoriile (Pasivul) se definesc ca o obligaţie actuală a întreprinderii, provenită din evenimente din trecut, şi prin decontarea căreia se aşteaptă să rezulte pentru întreprindere un flux de resurse cu beneficii economice dinspre întreprindere. Stingerea obligaţiei se poate realiza sub formă de: *plata în numerar, transfer de alte active, prestarea de servicii, înlocuirea acelei obligaţii cu alta, conversia obligaţiei în capital propriu etc.*

Capitalul propriu reprezintă interesele reziduale ale proprietarilor (investitorilor) în activele unei întreprinderi după deducerea tuturor datoriilor sale.

Prin apel la *„Cadrul general pentru elaborarea şi prezentarea situaţiilor financiare"* elaborat de IASB, definiţiile ce pot fi reţinute pentru rezultate sunt:

a) veniturile constituie creşteri ale beneficiilor economice înregistrate pe parcursul perioadei contabile sub forma intrărilor sau creşterilor de active sau a reducerilor de datorii care au ca rezultat creşteri ale capitalului propriu, altele decât cele legate de contribuţiile participanţilor la capitalul propriu;

b) cheltuielile constituie diminuări ale beneficiilor economice înregistrate pe parcursul perioadei contabile, sub formă de ieşiri sau scăderi ale valorii activelor sau creşteri ale datoriilor care au ca rezultat diminuări ale capitalului propriu, altele decât cele legate de sumele distribuite asociaţilor / acţionarilor.

În definiţia veniturilor aceeaşi sursă documentară face distincţie între *veniturile propriu - zise* şi *câştiguri*.

Astfel, **veniturile propriu - zise** apar în cadrul activităţilor curente ale unei întreprinderi şi se prezintă sub diferite denumiri, cum sunt vânzările, dobânzile, dividendele, redevenţele şi chiriile.

În ceea ce priveşte **câştigurile**, ele sunt creşteri ale beneficiilor economice care pot sau nu să apară în cursul activităţilor curente ale întreprinderii. *Exemplu*, veniturile din vânzarea de active altele decât circulante şi câştigurile constatate sau nerealizate, cum sunt veniturile provenite din reevaluarea titlurilor de plasament şi acelea provenite din creşterea valorii activelor pe termen lung. Câştigurile sunt evidenţiate şi reprezentate, de regulă, la valoarea netă, fără a trece prin relaţia de compensare dintre venituri şi cheltuieli.

Odată recunoscute în contul de rezultate, câştigurile sunt evidenţiate separat deoarece informaţia corespunzătoare prezintă importanţă pentru luarea deciziilor economice. De asemenea, deseori aceste câştiguri sunt raportate fără a lua în calcul cheltuielile asociate.

Şi la nivelul cheltuielilor se face diferenţierea între *cheltuielile propriu - zise* şi *pierderi*.

Cheltuielile propriu - zise apar în cursul activităţilor curente ale întreprinderilor, regăsindu-se sub forma costului vânzărilor, costului consumurilor de stocuri, salariilor şi amortismentelor. În concordanţă cu principiile partidei duble ele se evidenţiază prin echivalenţă cu ieşirile sau reducerile de active cum ar fi lichidităţile, stocurile, bunurile imobile, utilajele şi echipamentele. De asemenea, ele se pot înregistra şi prin echivalenţă cu creşterile de pasiv, ca de exemplu datoriile faţă de terţi, datoriile salariale, fiscale şi sociale şi alte datorii.

Pierderile ca reduceri ale beneficiilor economice pot sau nu să apară în activităţile curente ale întreprinderii. În această situaţie se află pierderile din calamităţi sau cel din lichidarea activelor imobilizate. De asemenea, se includ şi pierderile constatate sau nerealizate cum sunt cele rezultate din diferenţele nefavorabile de curs valutar, sconturile acordate clienţilor, pierderile nete din cumpărarea /vânzarea de titluri de plasament.

Recunoaşterea pierderilor în contul de rezultate impune, de regulă, evidenţierea lor separată, informaţia fiind necesară în luarea deciziilor economice. Totodată, raportarea pierderilor se face fără a lua în calcul veniturile asociate.

Numerarul reprezintă disponibilităţile băneşti şi depozitele la vedere. În ceea ce priveşte **echivalentele de numerar** sunt definite prin prisma investiţiilor financiare pe termen scurt, extrem de lichide care sunt uşor convertibile în sume de numerar fără a fi supuse unui risc semnificativ de schimbare a valorii.

2.3.8. Recunoaşterea structurilor calitative în situaţiile financiare

Aşa cum se degajă din Cadrul general IASB, recunoaşterea este procesul de încorporare în bilanţ sau în contul de rezultate a unui element care satisface definiţia unui post. În acest sens au fost adoptate criteriile: *probabilitatea beneficiului economic viitor* şi *credibilitatea evaluării*.

Conceptul de probabilitate se fundamentează pe incertitudinea proprie mediului în care întreprinderea îşi desfăşoară activitatea. El se referă la gradul de incertitudine cu care beneficiile economice viitoare asociate unui element se vor constitui într-un flux către sau dinspre întreprindere. *Spre exemplu*, atunci când încasarea unei creanţe a întreprinderii este probabilă, în absenţa unei probe care să demonstreze contrariul se justifică recunoaşterea creanţei ca un activ.

Credibilitatea evaluării presupune că elementul recunoscut posedă o valoare sau un cost ce pot fi evaluate cu credibilitate, adică sunt libere de eroare şi deformare. În anumite cazuri, costul sau valoarea trebuie estimate. Aşa cum se subliniază în Cadrul contabil IASB utilizarea estimărilor rezonabile constituie o parte esenţială a elaborării situaţiilor financiare şi nu influenţează credibilitatea lor. Dacă nu se poate face o estimare rezonabilă, elementul nu este recunoscut în bilanţ sau în contul de profit şi pierdere. Şi totuşi, în cazul unei diversităţi mari a creanţelor, dacă din informaţia disponibilă în momentul întocmirii situaţiilor financiare se constată un grad de neîncasare a creanţelor, implicit se poate considera normală probabilitatea reducerii prognozate a beneficiului viitor care se va înregistra la cheltuieli.

Un exemplu, preluat din acelaşi cadru, încasările previzionate în urma unui proces în instanţă chiar dacă corespund definirii activelor şi veniturilor, precum şi criteriului de probabilitate, în lipsa unei evaluări credibile, ele nu pot fi înregistrate în bilanţ şi în contul de profit şi pierdere. Aceste încasări previzionate vor fi evidenţiate în cadrul unor note sau informaţii suplimentare la bilanţ şi la contul de profit şi pierdere.

Cadrul general IASB nuanţează cele două criterii de recunoaştere în raport de natura structurilor informaţionale reprezentate în situaţiile financiare. Astfel, un **activ** este recunoscut în bilanţ atunci când este probabil ca beneficiile economice viitoare să se constituie în fluxuri către întreprindere şi activul are o valoare sau un cost care pot fi credibil evaluate.

Problema care se ridică este aceea a recunoaşterii ca activ în bilanţ a cheltuielilor efectuate. Dacă indiferent de intenţia conducerii nu există un grad de certitudine că beneficiile economice să se constituie ca fluxuri către întreprindere în afara exerciţiului financiar, cheltuiala nu este recunoscută în bilanţ, fiind reprezentată în contul de profit şi pierdere.

O datorie este recunoscută în bilanţ atunci când este probabil ca o ieşire de resurse generatoare de beneficii economice să rezulte din stingerea unei datorii prezente, iar valoarea la care aceasta va avea loc poate fi credibil determinată. Dacă obligaţiile contractuale nu sunt proporţional îndeplinite de ambele părţi (*exemplu, pasivele pentru stocurile comandate dar neprimite*) nu sunt, în general recunoscute ca pasive în situaţiile financiare. Dacă criteriile de recunoaştere sunt îndeplinite în anumite circumstanţe, acestea pot fi recunoscute atât ca pasive, cât şi ca active sau cheltuieli aferente.

Veniturile sunt recunoscute în contul de rezultate atunci când are loc o creştere a beneficiilor economice viitoare, în perioada exerciţiului, asociată unei creşteri de active sau reduceri de pasive.

În consecinţă, pe baza principiilor partidei duble orice venit este delimitat şi recunoscut pe baza relaţiilor:

Active = Venituri
şi
Datorii = Venituri

De exemplu, vânzarea de bunuri determină o creştere de active sub forma creanţelor comerciale sau disponibilităţilor băneşti şi o constituire a veniturilor corespunzătoare ca rezultat al vânzării de bunuri. Sau diferenţele favorabile de curs valutar rezultate din lichidarea împrumuturilor şi datoriilor în valută ale întreprinderii sunt recunoscute simultan ca reduceri de pasive şi venituri financiare.

În teorie şi practică pentru recunoaşterea veniturilor trebuie respectată cerinţa ca acestea să fie obţinute şi nu neapărat încasate, acestea pot fi credibil evaluate şi au un suficient grad de certitudine.

Cheltuielile sunt recunoscute în contul de rezultate atunci când are loc o diminuare a beneficiilor (avantajelor) economice viitoare asociate unei reduceri a activelor (de exemplu, consumurile stocate) sau creşteri ale pasivelor (de exemplu, datorii privind serviciile primite de la terţi) şi aceasta poate fi credibil evaluată.

Deci, recunoaşterea cheltuielilor este simultan asociată cu recunoaşterea unei creşteri a pasivelor sau diminuarea de active.

Prin apel la ecuaţiile partidei duble, recunoaşterea cheltuielilor este divulgată prin relaţiile:

Cheltuieli = Active

şi

Cheltuieli = Datorii

Remarcă. Pentru o *contabilitate care are o determinare juridică, dreptul de proprietate* constituie criteriul fundamental pentru recunoaşterea în conturile anuale a activelor şi pasivelor, tranzacţiilor sau evenimentelor angajatoare de cheltuieli şi generatoare de venituri. Orice element al patrimoniului este apropiat şi recunoscut numai în măsura în care există o corespondenţă biunivocă între un obiect dat (bun economic) şi proprietarul său. De asemenea orice cheltuială este recunoscută numai în măsura în care s-a transferat dreptul de proprietate cu ocazia angajării sale, după cum un venit este recunoscut, de asemenea, cu ocazia transferării dreptului de proprietate asupra bunului material vândut sau serviciului prestat.

2.3.9. Evaluarea elementelor din situaţiile financiare

Evaluarea este procesul de determinare a valorii băneşti la care elementele din situaţiile financiare urmează să fie recunoscute şi înscrise în bilanţ şi contul de profit şi pierdere.

Cadrul general IASB pentru întocmirea şi prezentarea situaţiilor financiare formulează modelul contabil referinţă de evaluare bazat pe **costul istoric recuperabil** şi pe **conceptul de menţinere a capitalului financiar nominal**. Este un model general care invită la căutare pentru alte modele şi concepte care „*ar putea fi mai bine adoptate pentru a satisface obiectivul de a furniza informaţii utile în luarea deciziilor economice, dar la ora actuală nu există un consens în favoarea unei modificări. Acest cadru general a fost creat astfel încât să poată fi aplicat unei serii de modele contabile şi concepte de capital şi de menţinere a capitalului*".

Şi pentru ca provocarea să devină rezonabilă, acelaşi Cadru general prevede că „alegerea bazelor de evaluare şi a conceptului de menţinere a capitalului determină modelul contabil utilizat pentru elaborarea situaţiilor financiare. Diversele modele contabile prezintă grade diferite de relevanţă şi credibilitate şi, ca şi în alte domenii, managementul trebuie să caute un echilibru între relevanţă şi credibilitate". Şi pentru ca aserţiunea să mobilizeze la raţionament profesional, acelaşi cadru general se scuză prin aceea că în cadrul general IASB, Consiliul pentru standarde „*nu are intenţia de a prescrie un anumit model,* ***din gama de modele*** *(n.a.), în afară de cazuri excepţionale, ca de exemplu pentru acele întreprinderi care raportează în moneda unei economii hiperinflaţioniste. Totuşi, în perspectiva evoluţiilor pe plan mondial, această intenţie va fi revizuită*".

Pentru evaluare se poate folosi, după caz, o singură bază sau mai multe baze combinate după cum urmează: *costul istoric, costul curent, valoarea de realizare (lichidare) şi valoarea actualizată. Baza de evaluare cel mai des utilizată este costul* *istoric, combinat adesea cu celelalte baze.* Problema va fi tratată în extenso în paragraful privind măsurarea şi evaluarea în contabilitate.

2.3.10. Conceptul de capital şi de menţinere a capitalului

În definirea noţiunii de capital se confruntă două concepte, *capitalul financiar* şi *capitalul fizic.*

Capitalul financiar este un concept propriu opticii financiare şi patrimoniale. Capitalul este sinonim cu activele nete sau capitalul propriu al întreprinderii.

Capitalul fizic porneşte de la categoria de capital permanent (capital propriu + datorii pe termen lung) şi are în vedere reconstituirea în plan fizic a capacităţii de exploatare a capitalului. O asemenea capacitate se concretizează în puterea de reproducţie a capitalului în aşa fel încât să-şi asigure înlocuirea imobilizărilor şi a activului circulant de exploatare (stocuri + creanţe de exploatare în principal sub forma creanţelor asupra clienţilor). Altfel spus, reconstituirea capitalului economic trebuie să cuprindă imobilizările şi fondul de rulment ca sursă permanentă de finanţare a activului circulant.

Reţinerea de către o întreprindere a unui concept sau altuia este în funcţie de necesităţile utilizatorilor situaţiilor financiare. Astfel, dacă sunt preocupaţi de menţinerea capitalului nominal investit sau puterii de cumpărare a aceluiaşi capital, opţiunea se îndreaptă spre conceptul de capital financiar. Dacă interesul îl reprezintă capacitatea de exploatare a întreprinderii, trebuie utilizat conceptul fizic al capitalului.

Conceptele de menţinere a capitalului pornesc de la premisa că orice bază de evaluare folosită trebuie să permită menţinerea capacităţii de finanţare a capitalului. După fiecare exerciţiu fondurile investite sub formă de capital trebuie astfel reconstituite încât ele să-şi menţină **valoarea iniţială – putere de cumpărare** odată cu începerea unui nou exerciţiu. Sumele destinate acestei reconstituiri se preiau din profitul întreprinderii. Pentru exemplificare se presupune că într-o întreprindere s-au investit 1000 u.m. şi că la finele anului s-a obţinut un profit de 200 u.m. după ce investitorii şi-au recuperat fondurile alocate iniţial. Dacă nivelul general al preţurilor a sporit cu 15%, profitul real al întreprinderii se va diminua astfel:

Profitul în funcţie de costul istoric	*200 u.m.*
Reconstituirea puterii de cumpărare a capitalului	*150u.m.*
Profitul rectificat în funcţie de reevaluarea actuală	*50 u.m.*

Prin urmare asociaţii ca proprietari şi investitori obţin un profit de numai 50 u.m. la finele exerciţiului financiar, profit exprimat în moneda momentului respectiv.

În raport de cele două concepte privind capitalul – financiar şi economic - în mod corespunzător se diferenţiază şi conceptele privind menţinerea capitalului. Astfel, în cazul **menţinerii capitalului financiar,** profitul este obţinut numai în situaţia în care valoarea financiară sau monetară a activelor nete (capitalului propriu) la sfârşitul perioadei în unităţi monetare nominale sau în unităţi putere constantă (curentă) de cumpărare (exemplu în lei la 31. XII. N) depăşeşte pe cea de la începutul perioadei tot în unităţi monetare nominale sau în unităţi putere constantă de cumpărare (exemplu, tot în lei la 31.XII.N), după excluderea distribuţiilor către şi a contribuţiilor de la proprietari în cursul perioadei.

Un asemenea concept nu impune folosirea unei anumite baze de evaluare, selectarea bazei depinde de tipul de capital financiar - capital nominal investit sau capital în putere constantă de cumpărare – pe care întreprinderea doreşte să-l menţină.

Menţinerea capitalului fizic. În baza acestui concept, profitul este obţinut dacă capitalul fizic (economic sau productiv) la sfârşitul perioadei în **costuri curente** depăşeşte pe cel de la începutul perioadei în **aceleaşi costuri curente,** după excluderea distribuţiilor către, şi a contribuţiilor de la proprietari în cursul perioadei.

3. Reţeaua de standarde contabile/standarde de raportare financiară (IAS/IFRS)

Într-o accepţie generală **standardul contabil** (noţiune agreată în contabilitatea anglo – saxonă) reprezintă o regulă sau un ansamblu de reguli care reglementează înregistrarea şi evaluarea în contabilitate, elaborarea şi prezentarea informaţiei contabile în situaţiile financiare. În limba franceză, termenul de standard are semnificaţia de normă (régles comptables) care se traduce printr-o dată de referinţă. Fiecare standard este centrat pe un set de principii generale, pe o temă contabilă sau un sector de activitate instituţionalizat. Exemplu, *politicile contabile; contabilitatea stocurilor; contabilitatea amortizării; costuri de cercetare şi dezvoltare etc.*

Standardele contabile europene pot lua următoarele forme: *Directive europene; legi; ordonanţe; hotărâri de Guvern; regulamente emise de ministere şi aprobate de Guvern; amendamente la Planul de conturi general; standarde sau precizări emise de o autoritate guvernamentală; standarde, reglementări sau precizări emise de o agenţie guvernamentală sau de alte autorităţi cum ar fi Comisia pentru Valori Mobiliare sau Bursa de valori; standarde emise de un organism din sectorul particular care pot fi implementate prin lege sau prin alte mijloace; instrucţiuni care pot avea o natură consultativă.*

Multe ţări folosesc o combinaţie a formelor cuprinse mai sus, de exemplu ţări din Europa au o lege a contabilităţii bazată pe Directivele europene, un plan de conturi general stipulat prin lege şi aprobat prin hotărâre de Guvern, standarde contabile care sprijină legea şi planuri de conturi profesionale emise de Guvern sau de un organism din sectorul particular.

În raport de sfera de aplicare standardele pot fi *internaţionale, europene* şi *naţionale (locale).*

Standardele Internaţionale de Raportare Financiară (IFRS) sunt elaborate de IASB. Scopul şi principalele caracteristici aşa cum se desprinde din strategia IASB, constau din:

- *furnizarea de reguli contabile general valabile acceptate în toate ţările lumii, capabile să armonizeze în cât mai mare măsură standardele şi procedurile contabile practicate în diverse ţări. În consecinţă, IASB se concentrează asupra aspectelor esenţiale astfel încât IAS să nu devină complicate, dificil de aplicat şi adoptate la specificul contabilităţii fiecărei ţări.*

- *asigurarea aceleiaşi baze pentru elaborarea rapoartelor financiare, astfel încât investitorii şi băncile internaţionale să poată face analize comparative ale diferitelor oportunităţi de investiţii;*
- *IFRS nu se suprapun standardelor de contabilitate naţionale (locale). Statutul IASB prevede că atunci când situaţiile financiare naţionale (locale) sunt conforme cu IFRS în toate elementele esenţiale, acest lucru trebuie specificat în notele explicative la situaţiile financiare. Dacă, însă standardele naţionale (locale) sunt mult diferite, atunci, reprezentanţii IASB au sarcina de a convinge organismele abilitate asupra avantajelor acestora şi armonizării cu IASB.*
- *sfera de aplicare a IFRS se circumscrie numai la elementele esenţiale şi de la data specificată în textul standardului, cu excepţia celor care se aplică retroactiv. Orice limitare a sferei de aplicare este înscrisă şi explicitată în conţinutul fiecărui standard.*

Directivele (standardele) contabile europene sunt elaborate de Uniunea Europeană, fiind formalizate prin *Directiva a IV-a a C.E.E.* care cuprinde normele privind întocmirea şi prezentarea conturilor anuale sociale (ale societăţilor comerciale); *Directiva a VII-a a C.E.E.* care reglementează conturile consolidate întocmite de grupul de întreprinderi şi *Directiva a VIII-a a C.E.E.* privind profesia liberă contabilă orientată spre auditarea conturilor anuale.

Sfera şi caracteristicile Directivelor europene sunt circumscrise la zona ţărilor membre ale Uniunii Europene, iar aplicarea lor este obligatorie deoarece reprezintă o sursă de drept contabil.

Standardele naţionale sau locale sunt elaborate de fiecare ţară în raport de Standardele internaţionale şi Directivele europene. Geografia contabilă a acestor standarde este refluxul simultan al identităţilor naţionale, al tradiţiei contabile al situaţiilor socio-economice şi al efectelor de dominare culturală pe plan internaţional. De asemenea, conceperea, elaborarea şi adoptarea standardelor naţionale este un proces politico – strategic în cadrul căruia fiecare ţară îşi apără interesele.

Standardele Internaţionale de Raportare Financiară (IFRS) pot prezenta interes pentru normele naţionale (locale) în următoarele ipostaze: adoptarea directă ca norme naţionale şi bază de referinţă sau izvor documentar pentru elaborarea prin convergenţă a normelor contabile naţionale.

Reglementarea contabilă în domeniu delimitează următoarele categorii de persoane juridice care aplică standardele contabile:

a) persoanele juridice de tipul entităţilor de interes public, respectiv, societăţile comerciale tranzacţionate pe pieţele de capital, instituţiile bancare, societăţile de asigurare – reasigurare şi alte instituţii financiare de interes public care aplică Standardele Internaţionale de Raportare Financiară (IAS/IFRS);

b) persoanele juridice care nu îndeplinesc criteriile stabilite pentru aplicarea reglementărilor contabile conform cu Standardele Internaţionale de Raportare Financiară, aplică reglementări contabile conforme cu Directivele europene. Este cazul societăţilor comerciale, societăţilor/companiilor naţionale şi regiilor autonome.

4. Planul de conturi general

Formalismul propriu ţinerii contabilităţii se realizează prin *planul de conturi*. Acesta defineşte sistemul de conturi, în cadrul sau fiecare cont de diverse grade de cuprindere a mulţimii elementelor patrimoniului este delimitat prin următoarele caracteristici:

- denumire şi simbol cifric;
- încadrat într-o clasă şi grupă în raport de un anumit criteriu de clasificare;
- conţinutul (ce înregistrează) şi funcţia contabilă (cum se debitează şi creditează) şi corespondenţa cu alte conturi.

Totodată, este prezentată şi o monografie privind înregistrarea în conturi a principalelor operaţii economice şi financiare.

Două concepte se folosesc pentru elaborarea şi utilizarea planului de conturi, respectiv *plan de conturi general* şi *plan de conturi descentralizat*.

Planul de conturi general este un produs guvernamental fiind standardizat la nivel naţional. Deci el este acelaşi pentru toţi operatorii (agenţii) economici. În schimb, **planul de conturi descentralizat** se diferenţiază pe fiecare operator economic, în raport de elementele descrise, recunoscute şi evaluate în situaţiile financiare. În bună măsură, aceste elemente imprimă un caracter unitar şi planurilor descentralizate.

Între cele două categorii de planuri de conturi se pot situa şi **planurile de conturi profesionale** elaborate pe ramuri de activitate delimitate instituţional: agricultură, industrie, comerţ etc.

În viitor, în cadrul *Programului de dezvoltare a contabilităţii* în ţara noastră *Planul de conturi general* va reprezenta o variantă perfecţionistă şi adaptată la ceea ce este necesar şi bun în *Directivele contabile europene, Cadrul contabil general, Standardele de Contabilitate Internaţionale* şi *Standardele naţionale.* Nevoia unui asemenea plan general trebuie căutată în vocaţia sa, aceea de a coagula şi formaliza prevederile cadrului general şi standardelor naţionale în ceea ce priveşte contabilizarea şi evaluarea tranzacţiilor şi evenimentelor, folosind contul ca model de evidenţă şi calcul. Sistemul de conturi şi fiecare cont vor reprezenta pistele pe care vor alerga informaţiile contabile pentru a fi recunoscute şi consolidate în situaţiile financiare. Mai mult, calitatea contabilităţii ca instrument de comunicare impune un limbaj bazat pe un formalism care se va regăsi în continuare în *Planul de conturi general*.

Opţiunea pentru un plan de conturi general este proprie în prima fază de dezvoltare a contabilităţii. Ulterior, într-o societate democratică, când acceptarea standardelor (normelor) contabile va deveni un proces special complicat care impune un marketing abil într-un context politic, se poate trece la descentralizarea planurilor de conturi la nivelul firmelor.

5. Instituţia normalizării contabilităţii

Pentru înfăptuirea obiectivelor privind normalizarea, dezvoltarea şi perfecţionarea contabilităţii este necesară o instituţie credibilă a normalizării.

Prin natura sa, instituţia normalizării contabile poate fi de **esenţă statală** (o instituţie a statului), **esenţă pragmatică** (a profesiei contabile) sau **mixtă** (statul deleagă autoritatea normalizării unei instituţii a profesiei contabile; totodată, statul prin intervenţia sa face obligatorii normele elaborate de organismul profesiei).

În România normalizarea contabilă este de factură statală. Fără a se încheia, ea a fost înfăptuită până în prezent de către Ministerul Finanţelor prin *Direcţia Generală a Legislaţiei Contabile* asistată de *Colegiul Consultativ al Contabilităţii*, format din reprezentanţi ai Ministerului Finanţelor, ai altor ministere interesate în reforma şi evoluţia contabilităţii, ai băncilor şi fiscalităţii, Corpului Experţilor Contabili şi Contabililor Autorizaţi, AGER - ului, ai universităţilor de studii economice şi cercetării contabile.

În prezent în ţara noastră formula instituţiei normalizării contabile se identifică prin *Ministerul Finanţelor Publice, Directiva de reglementări contabile monitorizată şi supravegheată de Consiliul Contabilităţii şi Raportărilor Financiare de pe lângă Ministerul Finanţelor Publice.*

6. Ghidurile profesionale

Particularităţile economice, financiare, comerciale şi juridice ale ramurilor de contabilitate care au impact de detaliu semnificativ în contabilitate trebuie formalizate textual prin **ghidurile profesionale.**

Prin conţinutul lor, ghidurile reprezintă lucrări monografice şi instrumentări privind normele şi reglementările contabile aplicabile la nivelul tipurilor de entităţi care organizează şi conduc contabilitate. Faţă de instrumentele prezentate mai înainte, ghidurile conţin şi instrumentări / precizări de detaliu privind „producţia” de informaţii, redactarea situaţiilor financiare şi comunicarea informaţiei.

7. Dicţionarele de conversie contabilă

Regulile şi procedurile de traducere a situaţiilor financiare naţionale în sistemul contabil al firmelor intrate sub incidenţa conturilor consolidate sau în cazul cotaţiilor la bursele străine impun elaborarea **dicţionarelor de conversie contabilă.** Operaţia de convertire a datelor firmei pe sistemul contabil respectiv, fiind o problemă cu date variabile, se înscrie în perimetrul expertizei contabile, auditului contabil sau analizei financiare. De asemenea, ea operează numai în cazul în care Standardele Internaţionale de Contabilitate nu se suprapun standardelor naţionale adoptate la ţinerea contabilităţii.

8. Principiile contabilităţii financiare

Literatura principiilor sau convenţiilor contabile este foarte abundentă şi, în consecinţă, se impune astfel o schemă a acestora. De asemenea, fiind rezultate din practică, formaţia principiilor se modifică odată cu practica şi teoria contabilă. Unele principii noi se creează, altele tind a se învechi şi nu puţine sunt chiar contradictorii.

O asemenea dinamică reflectă faptul că realitatea economică are multiple aspecte şi că principiile trebuie aplicate în raport de obiectivele şi câmpul de acţiune al contabilităţii.

Pornind de la diversitatea de principii şi reguli, în continuare se va adopta schema[5] grupării acestora în: *principiile înregistrării şi ţinerii contabilităţii, principiile partidei duble; principiile cuantificării; principiile observării şi principiile responsabilităţii.* Totodată, în cadrul reglementărilor contabile din România sunt formulate şi adoptate următoarele principii: *principiul continuităţii activităţii; principiul prudenţei; principiul permanenţei metodelor; principiul independenţei exerciţiului; principiul evaluării separate a elementelor de activ şi de pasiv; principiul intangibilităţii; principiul necompensării; principiul prevalenţei economicului asupra juridicului; principiul pragului de semnificaţie.*

Varietatea de mai sus, trebuie raportată la Cadrul general IASB care formulează în mod explicit următoarele concepte de bază privind principiile: *contabilitatea de angajament* şi *contabilitatea activităţii.* Prin interpretare şi asimilare la acestea se adaugă conceptele de *reprezentare fidelă; prevalenţa economicului asupra juridicului; prudenţa; intangibilitatea; pragul de semnificaţie; permanenţa metodelor; neutralitatea informaţiilor; natura informaţiilor.* De asemenea, *Directiva a IV-a a C.E.E.* redactează în mod explicit următoarele principii: *continuitatea activităţii; independenţa exerciţiului; prudenţa; permanenţa metodelor; intangibilitatea bilanţului de deschidere şi necompensarea.*

Principiul continuităţii activităţii presupune că întreprinderea îşi continuă în mod normal activitatea într-un viitor previzibil, fără a intra în starea de lichidare sau de reducere sensibilă a activităţii sale. În cazul în care este vorba de necontinuitate, conturile sunt prezentate pe baza unei evaluări în valori lichidative, nu se mai amortizează activele, nu se mai permanentizează metodele de evaluare şi calcul economic etc.

Principiul contabilităţii de angajamente. Efectele tranzacţiilor şi alte evenimente sunt luate în calcul din momentul când acestea s-au produs şi nu atunci când intervine plata sau încasarea de lichidităţi sau a echivalentului de lichidităţi. Procedând astfel se dă expresie prevalenţei cauzelor asupra efectelor, se înregistrează mai întâi angajamentele şi apoi executarea lor. Veniturile şi cheltuielile sunt delimitate şi înregistrate sub aspect real (mişcare de bunuri şi servicii) şi nu sub aspect monetar (mişcare monetară).

Principiul permanenţei metodelor contabile constă în asigurarea continuităţii de la un exerciţiu la altul, a aplicării metodelor contabilizării şi a evaluării adoptate în contabilitate privind măsurarea şi analiza activelor, datoriilor şi rezultatelor. Pe această cale se asigură integritatea situaţiei patrimoniului şi comparabilitatea în timp a informaţiilor. Metode şi evaluări diferite conduc la rezultate diferite.

Aşa cum se arată în *Standardul Internaţional de Contabilitate nr. 8* modificarea metodei de contabilitate are loc atunci când noua metodă este impusă de lege sau de o autoritate cu atribuţii de normalizare a contabilităţii, precum şi în cazul în care se consideră că această schimbare va oferi o prezentare mai adecvată a bilanţului contabil.

---

[5] B.Colasse „*Contabilitate generală*", ediţia a 4-a, Editura Moldova, Iaşi, 1995, pag. 46-61 şi E. Delesalle, „*Dificultes comptables, fiscales et juridiques*", Paris, 1996, pag. 3-26.

Principiul intangibilităţii bilanţului de deschidere impune ca la deschiderea exerciţiului să fie preluate informaţiile privind patrimoniul şi rezultatele de închidere a exerciţiului precedent. Orice eventuale modificări trebuie divulgate potrivit regulilor privind schimbarea metodelor contabile şi de evaluare.

Principiul necompensării. Este interzis a se efectua compensarea între posturile de activ şi cele de pasiv, între creanţe şi datorii, între posturile de cheltuieli şi venituri. În felul acesta se asigură transparenţa informaţiei, implicit evaluarea şi înregistrarea separată în contabilitate a elementelor patrimoniale de activ şi pasiv, cheltuieli şi venituri.

Principiul necompensării nu trebuie absolutizat, el este opozabil numai în cazul în care activele şi pasivele, datoriile şi creanţele, cheltuielile şi veniturile constituie structuri separate şi în virtutea cerinţelor pragului de semnificaţie trebuie prezentate separat în situaţiile financiare. O asemenea precizare conduce la problema compensării. În acest sens activele şi datoriile nu trebuie compensate decât cu excepţia cazurilor în care substituirea este cerută sau permisă de un standard de contabilitate. De asemenea, elementele de venituri şi cheltuieli pot fi compensate decât în baza unor prevederi speciale din standardele de contabilitate sau dacă câştigurile, pierderile şi cheltuielile provenite din aceeaşi tranzacţie / eveniment ori din tranzacţii / evenimente similare nu sunt semnificative.

Principiul pragului de semnificaţie şi agregării impune ca situaţiile financiare să evidenţieze toate operaţiile economice şi financiare, precum şi informaţiile a căror importanţă poate afecta evaluările şi deciziile. **De exemplu**, trecerea în bilanţ la o valoare fixă a acelor elemente reduse ca valoare care sunt în permanenţă reînnoite, iar valoarea lor nu variază semnificativ de la un exerciţiu la altul. Aşa cum se afirmă în contabilitatea anglo - saxonă, un eveniment este considerat important când poate influenţa decizia celor care folosesc situaţiile financiare, iar valoarea informaţiei depăşeşte sensibil costul prelucrării şi transmiterii acesteia. De asemenea, potrivit principiului pragului de semnificaţie, orice element care are o valoare semnificativă trebuie prezentat separat în cadrul situaţiilor financiare. Elementele cu valori nesemnificative care au aceeaşi natură sau funcţii similare vor fi însumate nefiind necesară prezentarea lor separată.

Importanţa relativă a informaţiei trebuie văzută şi în ipostaza ca principiile ce vizează obiectivele de atins în contabilitate să fie aplicabile fără să rezulte pentru întreprindere proceduri complexe sau costuri excesive.

Principiul prudenţei. Acesta constă în aprecierea cu precauţie sau rezonabilă a activelor şi pasivelor, cheltuielilor şi veniturilor pentru a evita supraevaluarea rezultatului. Potrivit principiului prudenţei nu este admisă supraevaluarea elementelor de pasiv şi a veniturilor, respectiv subevaluarea elementelor de activ şi a cheltuielilor, ţinând cont de deprecierile, riscurile şi pierderile posibile generate de desfăşurarea activităţii exerciţiului curent sau anterior.

Principiul evaluării separate a activelor şi datoriilor. În vederea stabilirii valorii totale corespunzătoare a fiecărei poziţii din bilanţ se determină separat valoarea aferentă fiecărui element individual de activ sau de datorii.

9. Măsurare şi evaluare în contabilitatea financiară

9.1. Bazele de evaluare în contabilitate

Evaluarea este procesul prin care se determină valorile la care elementele descrise în situaţiile financiare **sunt recunoscute** în bilanţ şi în contul de profit şi pierdere. Aceasta presupune alegerea unei anumite baze de evaluare. Şi atenţie <<**diverse baze de evaluare sunt utilizate în situaţiile financiare în diverse combinaţii şi grade de utilizare**>> şi noi adăugăm nici o bază de evaluare nu are o valabilitate generală şi nu este satisfăcătoare pe deplin.

Dar să trecem în revistă bazele de evaluare, costul istoric, costul curent, valoarea realizabilă, valoarea actualizată şi valoarea justă (după părerea noastră) care să intre în ecuaţia raţionalului şi rezonabilului.

Costul istoric este costul de origine evaluat, măsurat şi înregistrat la intrarea activelor şi crearea datoriilor. În cazul activelor, costul istoric delimitează suma în numerar plătită / de plătit în momentul cumpărării sau producţiei pentru a dobândi de bună voie şi în cunoştinţă de cauză un bun economic. În cazul datoriilor, costul istoric reprezintă valoarea echivalentelor obţinute în schimbul obligaţiei sau, în anumite împrejurări (de exemplu, în cazul impozitului pe profit), valoarea ce se aşteaptă să fie plătită în numerar sau echivalente de numerar pentru a stinge datoriile, în cursul normal al afacerilor.

Discutat dintr-o altă perspectivă, costul istoric este o valoare justă (actuală) din momentul intrării activelor şi crearea datoriilor. Sau, în termeni monetari sau în putere de cumpărare **„sacrificiul”** care a fost consimţit pentru a aduce bunul în patrimoniul întreprinderii.

Costul curent sau **de înlocuire** reprezintă costul pe care întreprinderea îl acceptă pentru a dobândi, la nivelul valorii actuale, un bun similar cu cel delimitat ca obiect al evaluării.

În cazul activelor, **costul curent** reprezintă valoarea în numerar sau echivalente ale numerarului care ar trebui plătită dacă acelaşi activ sau unul asemănător ar fi achiziţionat sau produs în prezent. Datoriile sunt evaluate la valoarea neactualizată a numerarului sau echivalentelor de numerar necesară pentru a deconta în prezent obligaţia.

Valoarea realizabilă (valoarea actuală de ieşire) constă în valoarea pe care întreprinderea ar primi-o dacă ar vinde azi în mod normal activul sau ar achita datoriile. Pentru active valoarea realizabilă este egală cu valoarea în numerar sau echivalente ale numerarului care poate fi obţinută în prezent prin vânzarea normală a acestora. Ea poate fi egală cu valoarea brută de realizare, cu valoarea netă, adică valoarea de vânzare minus costurile cu vânzarea, cu valoarea de cedare (cesiune) efectuată în condiţii normale sau o valoare de lichidare. Pentru bunurile la care se continuă utilizarea, este o valoare minimă, stabilită pornind de la preţul pieţei corectat în funcție de starea (gradul de uzură) și locul unde se află bunul. În cazul datoriilor, valoarea realizabilă reprezintă o valoarea neactualizată în numerar sau echivalente ale numerarului care trebuie plătită pentru a achita obligațiile potrivit cursului normal al afacerilor.

Valoarea actualizată sau **valoarea capitalizată** reprezintă o estimare la timpul prezent a valorii în funcție de fluxurile de beneficii viitoare ce apar în desfășurarea normală a activității adică aducerea la zi a unei valori care devine disponibilă mai târziu. Altfel spus, este vorba de o valoare actuală care este determinată cu ajutorul viitorului.

Prin recurs la *Cadrul contabil general IASB*, pentru active, **valoarea actualizată** echivalentă fluxurilor viitoare de intrări de numerar pe care este de așteptat ca bunul să le genereze în desfășurarea normală a activității. În cazul datoriilor, valoarea actualizată a fluxurilor nete de numerar viitoare (de ieșire) care sunt așteptate a fi necesare pentru stingerea obligațiilor apărute în desfășurarea normală a activității.

Valoarea justă este valoarea la care poate fi tranzacționat un activ sau decontată o datorie, de bună voie, între părți aflate în cunoștință de cauză, în cadrul unei tranzacții în care prețul este determinat obiectiv.

În afara categoriilor de valori prezentate mai sus IAS-urile mai utilizează și altele cum sunt:

- *Valoarea actualizată* ca formă estimată a valorii viitoarelor fluxuri nete de numerar în desfășurarea normală a activității;
- *Valoarea actualizată a unei datorii* ca formă echivalentă plăților așteptate în viitor necesare pentru a stinge obligația rezultată dintr-o prestație sau bun primit;
- *Valoarea de înregistrare sau contabilă* este valoarea la care un activ este recunoscut în situațiile financiare după scăderea amortizării acumulate și a pierderilor acumulate din depreciere;
- *Valoarea realizabilă sau de decontare a unei datorii* este o valoare neactualizată în numerar sau în echivalente de numerar așteptate a fi plătite pentru a achita datoriile, potrivit cursului normal al afacerilor;
- *Valoarea realizabilă* este valoarea în numerar sau echivalente de numerar care poate fi obținută în prezent prin vânzarea normală a activelor;
- *Valoarea realizabilă netă* reprezintă prețul de vânzare estimat ce ar putea fi obținut pe parcursul desfășurării normale a activității, mai puțin costurile estimate pentru finalizarea bunului și costurile necesare vânzării;
- *Valoarea recuperabilă* este maxima dintre prețul net de vânzare și valoarea sa utilă. Sau suma pe care întreprinderea se așteaptă să o recupereze din utilizarea viitoare a unui activ, inclusiv valoarea sa reziduală în momentul înstrăinării;
- *Valoarea reziduală* este valoarea netă pe care o întreprindere se așteaptă să o obțină pentru un activ la sfârșitul duratei utile de viață a acestuia după scăderea costurilor așteptate la cedare;
- *Valoarea reevaluată a unui activ* reprezintă valoarea reală a unui activ la data reevaluării mai puțin amortizarea ulterioară acumulată;
- *Valoarea ajustată* este valoarea diminuată a activelor care s-au depreciat. Ea se estimează în funcție de intenția întreprinderii de a păstra activul în

scopul utilizării sau nu în producţie. Astfel, dacă întreprinderea intenţionează să utilizeze activul în procesul de producţie, ajustarea pentru diminuarea valorii activelor este determinată prin compararea valorii de recuperare cu valoarea contabilă, reţinându-se prima. Dacă întreprinderea nu intenţionează să utilizeze activul în procesul de producţie, ajustarea pentru diminuarea valorii activelor se calculează prin compararea valorii realizabile nete cu valoarea contabilă, reţinându-se prima.

9.2. Regulile evaluării ca sistem de referinţă în formularea politicilor contabile

În raport de natura elementelor patrimoniale, sensul mişcărilor intervenite în masa patrimoniului şi momentul când se face evaluarea se delimitează următoarele reguli şi forme de evaluare: *evaluare la intrare, evaluare la ieşire, evaluare la inventar şi evaluare la bilanţ.*

A. Evaluarea la intrare se întemeiază pe costul istoric calculat pe baza documentelor justificative, care capătă statutul de **valoare contabilă de intrare** sau **valoare la prima înregistrare.**

În mod concret, valoarea contabilă de intrare se identifică cu:

a) Valoarea de utilitate pentru bunurile **intrate** prin aport în natură, **obţinute cu titlu gratuit** sau prin **donaţie.** Ea se stabileşte în funcţie de preţul pieţei, utilitatea bunului pentru întreprindere, starea şi amplasarea sa. O asemenea valoare este asimilată costului de achiziţie.

b) Costul de achiziţie pentru bunurile procurate cu titlu oneros. Costul de achiziţie este format din preţul de cumpărare, taxele nerecuperabile, cheltuielile de transport - aprovizionare şi alte cheltuieli accesorii necesare pentru punerea în stare de utilitate sau intrare în gestiune a bunului respectiv.

c) Valoarea de producţie sau **costul de producţie** pentru bunurile produse în unitatea patrimonială. Costul de producţie cuprinde costul de achiziţie al materiilor prime şi materialelor consumate, celelalte cheltuieli directe de producţie, precum şi cota cheltuielilor indirecte de producţie ataşate raţional (proporţional cu gradul de folosire a activităţii) bunului produs în societatea comercială.

Cheltuielile generale de administraţie, cheltuielile de desfacere şi cele financiare, de regulă, nu se includ în costurile de producţie. Pot fi incluse dobânzile aferente perioadei de fabricaţie, în cazul bunurilor materiale şi lucrărilor cu ciclu lung de fabricaţie.

d) Faţă de cele trei categorii de valori prezentate mai sus, în evaluarea la intrare intervin unele cazuri particulare. Astfel, pentru titlurile de valoare - de participare, imobilizate, mobiliare, de plasament - valoarea de achiziţie sau costul de achiziţie este egală cu preţul de cumpărare la care au fost dobândite sau determinată prin termenii contractuali. Cheltuielile fiscale şi accesorii se exclud, ele fiind înscrise direct în cheltuieli de exploatare ale exerciţiului.

Creanţele şi datoriile se evaluează la valoarea nominală, egală cu suma de lichidităţi sau echivalenţe de lichidităţi ce se vor încasa sau plăti în schimbul lor.

În cazul cheltuielilor şi veniturilor, valoarea contabilă este cea asociată elementelor de activ şi pasiv cu care intră în corespondenţă. Astfel, veniturile sunt evaluate, după caz, în acelaşi timp ca o creştere de activ (deci cu valoarea creanţei sau lichidităţii în cazul vânzărilor şi costul de producţie al stocurilor sau imobilizărilor) sau ca o diminuare de pasiv. Cheltuielile sunt evaluate, după caz, ca o creştere a pasivului (în cazul angajamentelor) sau o diminuare a activului (în cazul consumurilor stocate).

Pentru bunurile intrate exprimate în monedă străină, valoarea acestora este convertită în lei la cursul zilei când a avut loc operaţia.

B. Evaluarea la ieşire. La data ieşirii din patrimoniu sau la darea în consum, bunurile se evaluează şi se scad din gestiune la valoarea lor de intrare sau contabilă. Dacă bunuri de natura stocurilor şi titlurilor de valoare similare sau identice au valori de intrare diferite şi nu există posibilitatea identificării valorilor de intrare, evaluarea la ieşire se poate face, după caz, pe baza costului mediu ponderat, după metoda primul intrat - primul ieşit sau după metoda ultimul intrat - primul ieşit. Decizia aparţine agentului economic, criteriul de alegere fiind relevanţa şi evaluarea credibilă.

C. Evaluarea la inventar se întemeiază pe valoarea actuală, care capătă statutul de valoare de inventar şi operează în evaluarea elementelor patrimoniale cu ocazia inventarierii lor. Valoarea actuală este stabilită în funcţie de utilitatea bunului în economia întreprinderii şi preţul pieţei. Pentru estimarea unei asemenea valori se utilizează referinţele şi tehnicile cele mai adecvate, cum sunt: preţurile de piaţă, baremele, mercurialele, indicii specifici de preţuri.

Valoarea de utilitate a creanţelor şi datoriilor se stabileşte în funcţie de valoarea lor probabilă de încasat, respectiv de plată, stabilită în funcţie de termenii clauzelor din contract (dobânzi sau disconturi).

Necesitatea evaluării activelor şi datoriilor la valoarea de inventar porneşte de la realitatea potrivit căreia valoarea de intrare bazată pe costul de origine are numai o valoare istorică. Orice schimbare semnificativă după intrare în valoarea reală a bunurilor tinde să facă costul de origine înşelător în luarea deciziei.

D. Evaluarea la bilanţ se întemeiază pe valoarea netă contabilă calculată pe baza valorii contabile de intrare diminuată cu amortizările şi provizioanele pentru deprecieri. Rezultatul este acelaşi şi în condiţiile în care se compară valoarea contabilă de intrare cu valoarea de inventar, cu reţinerea în evaluare a valorii celei mai mici în cazul activelor şi valorii celei mai mari în cazul pasivelor.

În aceste condiţii, pentru elementele de activ **diferenţele constatate în plus** între valoarea de inventar şi valoarea contabilă **nu se înregistrează** în contabilitate, acestea menţinându-se la valoarea de intrare. **Diferenţele constatate în minus** între valoarea de inventar şi valoarea contabilă **se înregistrează** pe seama cheltuielilor prin intermediul **amortizărilor**, în cazul activelor amortizabile (deoarece deprecierea este ireversibilă) şi pe calea **provizioanelor pentru deprecieri**, în cazul activelor neamortizabile (deoarece deprecierea este reversibilă).

Se precizează că activele rămân mai departe înregistrate la valoarea contabilă sau de intrare.

Pentru elementele de datorii, **diferenţele constatate în minus** între valoarea de inventar şi valoarea contabilă **nu se înregistrează** în contabilitate, aceste elemente se menţin la o valoare de intrare. **Diferenţele constatate în plus** - deocamdată soluţia este numai teoretică, nu şi practică - **se înregistrează** în contabilitate pe seama cheltuielilor prin constituirea de provizioane pentru creşteri reversibile privind valoarea pasivelor, valoarea acestor elemente menţinându-se, de asemenea, la valoarea lor de intrare.

Pentru politicile contabile trebuie reţinută şi regula potrivit căreia „metodele de evaluare adoptate de entitatea contabilă trebuie să fie aceleaşi în tot cursul exerciţiului, precum şi de la un exerciţiu la altul. În cazuri justificate, entitatea contabilă poate schimba metodele de evaluare, făcând în acest sens menţiuni în anexa la bilanţ, inclusiv influenţa asupra situaţiei patrimoniale şi financiare, precum şi asupra rezultatului exerciţiului.

Reglementările contabile din România acceptă şi alternativa prezentării în bilanţ a elementelor la o altă valoare decât cea bazată pe costul istoric.

Astfel, potrivit art. 33 din *Directiva a IV-a a C.E.E.*, statele membre pot autoriza şi alte metode de evaluare decât costul istoric, cum sunt:

a) evaluarea cu ajutorul valorii de înlocuire a imobilizărilor corporale cu durate limitate de utilizare economică şi pentru stocuri. Aceasta exprimă consumurile de fonduri care trebuie efectuate la data evaluării pentru a cumpăra sau a obţine un bun identic sau echivalent;

b) evaluarea elementelor prezentate în situaţiile financiare, inclusiv a capitalurilor proprii, pe baza unor metode diferite de acelea prevăzute la lit. **a**, menite să ţină seama de inflaţie;

c) reevaluarea imobilizărilor prin metode, altele decât cea prezentată la lit. (a), care sunt destinate să ţină cont de inflaţie pentru elementele prezentate în conturile anuale, inclusiv capital şi rezerve.

Alternativele menţionate mai sus nu sunt suficiente pentru a corija limitele costului istoric. Ele nu acoperă întreaga masă a activelor şi datoriilor şi, „în ciuda corectivelor, valoarea contabilă de la finele exerciţiului a bunurilor deţinute de întreprindere reflectă foarte rar valoarea <<reală>>. Aceasta este valabilă mai ales pentru investiţii. Acestea sunt, în general, subevaluate în contabilitate şi importanţa subevaluării lor depinde de ritmul inflaţiei, de durata lor reală de folosire şi de modul în care este calculată deprecierea lor"[6].

O soluţie radicală privind evaluarea în contabilitate a fost determinată de adoptarea conceptului de **valoare justă** care în mod convenţional şi-a arogat calitatea de **valoare reală**.

În reglementările contabile din România, prin articulare la Standardele Internaţionale de Contabilitate, **valoarea reală** (justă sau corectă) este definită prin prisma valorii la care poate fi tranzacţionat un activ sau decontată o datorie, de bunăvoie, între părţi aflate în cunoştinţă de cauză, în cadrul unei tranzacţii în care preţul este determinat obiectiv. Sau într-o formă mai explicită, valoarea reală este valoarea recunoscută de piaţă în cadrul tranzacţiilor directe. De asemenea, se foloseşte şi sintagma **„valoare utilă"** definită ca o valoare actualizată a fluxurilor de numerar viitoare estimate din utilizarea continuă a unui activ şi din cedarea sa la sfârşitul duratei utile de viaţă.

---

[6] B. COLASSE Contabilitate generală, traducere din limba franceză, Editura Moldova, 1995, pag 54.

10. Situaţiile (rapoartele) financiare

10.1. Delimitări şi referinţe

Discutate prin prisma procesului de raportare financiară, ca parte componentă a acestuia, situaţiile financiare sunt alcătuite de regulă din: *bilanţ, contul de profit şi pierdere, situaţia modificărilor poziţiei financiare* (care pot fi prezentate în diverse moduri, de exemplu ca situaţie a fluxurilor de trezorerie sau situaţie a fluxurilor de fonduri), *note explicative, alte situaţii şi alte materiale suplimentare care sunt parte integrantă a situaţiilor financiare.* Nu se includ *rapoartele directorilor, declaraţiile preşedintelui, discuţiile şi analizele conducerii şi elementele similare care pot fi incluse într-un raport financiar anual.*

Situaţiile financiare în formaţia definită prin *Cadrul contabil general IASB* se aplică întreprinderilor comerciale şi industriale din sectorul public şi cel privat. Conceptual, reprezintă *întreprindere raportatoare* acea entitate contabilă pentru care există utilizatori de informaţii, iar situaţiile financiare constituie principala sursă de informaţii financiare.

Dacă se face recurs la *IAS 1 „Prezentarea situaţiilor financiare”*, un set complet de situaţii financiare anuale include:

(a) bilanţul;
(b) contul de profit şi pierdere;
(c) o situaţie care să reflecte, după caz:
  - *toate modificările capitalului propriu; fie*
  - *modificările capitalului propriu, altele decât cele care rezultă din tranzacţiile de capital cu proprietarii şi distribuirile către proprietari;*

(d) situaţia fluxurilor de trezorerie (numerar);
(e) politicile contabile şi notele explicative.

Directiva a IV-a a C.E.E. defineşte situaţiile financiare prin apelaţia de *conturi anuale* care cuprind: *bilanţul, contul de profit şi pierdere şi notele la conturile anuale.* Aceste documente trebuie să constituie un tot unitar.

În România, pentru sistemul dezvoltat de contabilitate, conform cu IAS/IFRS, formaţia situaţiilor financiare este alcătuită din: **bilanţul contabil, contul de profit şi pierdere, situaţia fluxurilor de trezorerie, situaţia modificărilor capitalului propriu, politicile contabile** şi **notele explicative.** Pentru sistemul de bază conform cu Directivele contabile europene, formaţia situaţiilor financiare cuprinde: **bilanţul, contul de profit şi pierdere, situaţia modificărilor capitalurilor proprii, situaţia fluxurilor de numerar şi notele explicative.** Persoanele juridice care aplică reglementările conform cu Directivele contabile europene, care la data bilanţului nu depăşesc limitele a 2 dintre cele 3 criterii de mărime (total active 3.650.000 euro, cifra de afaceri netă 7.300.000 euro, număr mediu de salariaţi în cursul exerciţiului financiar 50) întocmesc situaţii financiare anuale simplificate care cuprind bilanţul prescurtat, contul de profit şi predare, note explicative la situaţiile financiare anuale simplificate, opţional situaţia modificărilor capitalului propriu şi/sau situaţia fluxurilor de numerar.

În legătură cu forma situaţiilor financiare, problema este rezolvată în mod diferit în *IAS/IFRS-uri şi Directivele contabile europene.*

Astfel, IAS/IFRS-urile adoptă concepţia minimului de informaţii fără a reglementa o formă standard pentru elementele situaţiilor financiare. De exemplu, *IAS 1* nu prescrie ordinea sau formatul în care trebuie prezentate elementele. Paragraful 68 oferă numai o listă a elementelor care sunt diferite ca natură sau funcţie, încât ele merită prezentarea separată în bilanţ.

Bilanţul trebuie să includă cel puţin elementele care să prezinte următoarele valori:

a) *imobilizări corporale;*
b) *investiţii imobiliare;*
c) *imobilizări necorporale;*
d) *imobilizări financiare (excluzând valorile prezentate la punctele (e), (h) şi (i));*
e) *investiţii financiare contabilizate prin metoda punerii în echivalenţă;*
f) *active biologice;*
g) *stocuri;*
h) *creanţe comerciale şi alte creanţe;*
i) *numerar şi echivalente de numerar;*
j) *datorii comerciale şi alte datorii;*
k) *provizioane;*
l) *datorii financiare (ecluzând valorile prezentate la (j) şi (k));*
m) *datorii şi creanţe privind impozitul curent, (astfel cum sunt definite în IAS 12 Impozitul pe profit;*
n) *datorii şi creanţe privind impozitul amânat, aşa cum sunt definite în IAS 12;*
o) *interesul minoritar, prezentat în capitalurile proprii; şi*
p) *capital emis şi rezerve atribuibile deţinătorilor capitalurilor proprii ale societăţii-mamă.*

De asemenea bilanţul trebuie să includă, elemente-rânduri care prezintă următoarele valori:

a) *totalul activelor clasificate ca fiind deţinute pentru vânzare şi activele incluse în grupurile destinate cedării clasificate ca fiind deţinute pentru vânzare în conformitate cu IFRS 5* Active imobilizate deţinute în vederea vânzării de operaţiuni întrerupte; şi
b) *datoriile incluse în grupurile destinate cedării clasificate ca fiind deţinute în vederea vânzării în conformitate cu IFRS 5.*

Elementele-rânduri suplimentare, titlurile şi subtotalurile trebuie prezentate în bilanţ atunci când o astfel de prezentare este relevantă pentru înţelegerea poziţiei financiare a entităţii.

Totodată, atunci când o entitate prezintă active curente şi imobilizate şi datorii curente şi pe termen lung, în calitate de clasificări separate în bilanţul său, nu trebuie să clasifice creanţele (datoriile) privind impozitul amânat ca active (datorii) curente.

În ceea ce priveşte contul de profit şi pierdere trebuie să includă, cel puţin, elemente – rânduri care să prezinte următoarele valori:

a) *veniturile din activităţi curente;*
b) *costurile de finanţare;*
c) *partea din profit şi pierdere aferentă societăţilor asociate şi asocierilor în participaţiune, contabilizate prin metoda punerii în echivalenţă;*
d) *cheltuielile cu impozitele şi taxele;*

e) *o singură valoare care cuprinde totalul (i) profitului sau pierderii după impozitare, aferent activităților întrerupte și (ii) câștigul sau pierderea după impozitare recunoscut(e) din evlauarea la valoarea justă minus costurile de vânzare sau din cedarea activelor sau grupului (grupurilor) care constituie activitățile întrerupte; și*

f) *profitul sau pierderea;*

De asemenea următoarele elemente trebuie prezentate în contul de profit și pierdere ca alocări ale profitului sau pierderii perioadei:

a) *profitul sau pierderea atribuibil(ă) interesului minoritar; și*

b) *profitul sau pierderea atribuibil(ă) deținătorilor de capitaluri proprii ale societăților-mamă.*

Totodată alte elemente-rânduri, titluri și subtotaluri trebuie prezentate în contul de profit și pierdere atunci când o astfel de prezentare este relevantă pentru înțelegerea performanței financiare a entității.

De asemenea, *IAS 1 „Prezentarea situațiilor financiare”* acordă o importanță deosebită criteriului lichidității în clasificarea activelor și datoriilor. În acest sens, așa cum se desprinde din standard, fiecare întreprindere trebuie să determine, pe baza naturii activității sale, dacă să prezinte sau nu, ca și clasificări separate în bilanț, **activele curente și imobilizate și datoriile curente și pe termen lung.** Atunci când întreprinderea hotărăște să nu facă această clasificare, activele și datoriile trebuie prezentate pe larg **în ordinea lichidității** lor.

Indiferent de metoda de prezentare adoptată, întreprinderea trebuie să prezinte **valoarea ce se așteaptă a fi recuperată sau achitată după mai mult de 12 luni,** pentru fiecare element de activ și datorie care combină sume ce se așteaptă a fi recuperate sau achitate atât înainte, cât și după 12 luni de la data bilanțului.

Un activ trebuie clasificat ca **activ curent** atunci când:

(a) se așteaptă să fie realizat sau este deținut pentru vânzare sau consum în cursul normal al ciclului de exploatare al întreprinderii; sau

(b) este deținut în principal în scopul comercializării sau pe termen scurt și se așteaptă a fi realizat în termen de 12 luni de la data bilanțului; sau

(c) reprezintă numerar sau echivalente de numerar a căror utilizare nu este restricționată.

Toate celelalte active trebuie clasificate ca **active imobilizate,** termenul de „imobilizate” cuprinzând activele corporale, necorporale, de exploatare și financiare pe termen lung.

În mod concret, **activele curente** cuprind *stocurile* și *creanțele comerciale care sunt vândute, consumate sau realizate ca parte a ciclului normal de exploatare, chiar și atunci când nu se așteaptă să fie realizate în 12 luni de la data bilanțului. Titlurile de plasament* sunt clasificate ca active curente dacă se așteaptă să fie realizate în 12 luni de la data bilanțului; altfel, ele sunt clasificate ca active imobilizate.

O datorie trebuie clasificată ca **datorie curentă** atunci când:

(a) se așteaptă să fie achitată în cursul normal al ciclului de exploatare al întreprinderii; sau

(b) este exigibilă în termen de 12 luni de la data bilanțului.

Toate celelalte datorii trebuie clasificate ca **datorii pe termen lung.**

Clasificate într-o manieră similară activelor curente, anumite datorii curente, cum ar fi **datoriile comerciale şi cele către angajaţi şi alte cheltuieli de exploatare,** fac parte din fondul de rulment utilizat în ciclul normal de exploatare a activităţii şi vor fi clasificate ca datorii curente, chiar dacă sunt exigibile după mai mult de 12 luni de la data bilanţului.

Alte datorii curente nu sunt achitate ca parte a ciclului curent de exploatare, dar sunt exigibile în termen de 12 !uni de la data bilanţului: **partea curentă din datoriile purtătoare de dobândă, descoperirile de cont, dividendele de plătit, impozitul pe profit şi alte datorii necomerciale**. Datoriile purtătoare de dobândă prin care se finanţează fondul de rulment pe termen lung, şi nu sunt exigibile în 12 luni, sunt **datorii pe termen lung**.

Întreprinderile trebuie să continue **clasificarea datoriilor sale pe termen lung purtătoare de dobândă ca datorii pe termen lung chiar şi atunci când acestea sunt exigibile în 12 luni de la dala bilanţului** dacă:

(a) termenul iniţial a fost pentru o perioadă mai mare de 12 luni;

(b) întreprinderea intenţionează să refinanţeze datoria pe termen lung; şi

(c) intenţia respectivă este susţinută de un acord de refinanţare sau de reeşalonare a plăţilor, care este încheiat înainte ca situaţiile financiare să fie autorizate pentru depunere.

Valoarea oricărei datorii care a fost exclusă din datoriile curente împreună cu informaţiile care vin să susţină această prezentare, trebuie evidenţiate în notele la bilanţ.

Directivele contabile, în special Directiva a IV-a adoptă concepţia maximului de informaţii. În consecinţă prevede scheme şi modele standard care definesc forma şi formatul de prezentare a situaţiilor financiare. Astfel, statele membre prevăd pentru prezentarea bilanţului una dintre cele două scheme conţinute în articolele 9 şi 10. Dacă un stat membru prevede ambele scheme, el poate lăsa la latitudinea întreprinderii alegerea uneia din cele două scheme. De asemenea, în cazul contului de profit şi pierdere statele membre prevăd una sau mai multe scheme care figurează la art. 23 - 26. Dacă un stat membru prevede mai multe scheme, el poate lăsa societăţilor alegerea între aceste scheme.

10.2. Modele şi scheme de situaţii financiare prevăzute de IAS 1 „Prezentarea situaţiilor financiare". Prevederi înainte de modificările de standard care încep cu 1 ianuarie 2005

Schemele şi modelele sunt prezentate pentru informare. Studiul lor trebuie corelat cu exemplificările prezentate în capitolul VIII.

10.2.1. Bilanţul contabil

IAS 1 „Prezentarea situaţiilor financiare", în baza concepţiei minimului obligatoriu de informaţii, oferă o schemă ilustrativă a **bilanţului – cont** prezentată în continuare:

BILANȚUL LA 31 DECEMBRIE 20–2

(în mii unități ale monedei de raportare)

	20-2	*20-2*	*20-1*	*20-1*
0	*1*	*2*	*3*	*4*
ACTIVE				
Active imobilizate				
Terenuri și mijloace fixe	X		X	
Fondul comercial	X		X	
Licențe de fabricație	X		X	
Investiții financiare în întreprinderile asociate	X		X	
Alte active financiare	X		X	
		X		X
Active curente				
Stocuri	X		X	
Clienți și alte creanțe	X		X	
Cheltuieli efectuate în avans	X		X	
Numerar și echivalente de numerar	X		X	
		X		X
Total active		X		X
CAPITAL PROPRIU ȘI DATORII				
Capital și rezerve				
Capital emis	X		X	
Rezerve	X		X	
Profituri/(pierderi) cumulate	X		X	
		X		X
Interes minoritar		X		X
Datorii pe termen lung				
Datorii purtătoare de dobândă	X		X	
Impozit amânat	X		X	
Datorii privind pensiile	X		X	
		X		X
Datorii curente				
Furnizori și alte datorii	X		X	
Împrumuturi pe termen scurt	X		X	
Partea curentă din datoriile purtătoare de dobândă	X		X	
Provizioane pentru garanții	X		X	
		X		X
Total capital propriu și datorii		X		X

10.2.2. Contul de profit şi pierdere

IAS 1 „Prezentarea situaţiilor financiare" nu prevede o schemă tip de prezentare a contului de profit şi pierdere. Astfel, paragraful 77 prevede: *„întreprinderile trebuie să prezinte, fie în contul de profit şi pierdere fie în notele la contul de profit şi pierdere, o analiză a cheltuielilor utilizând o clasificare bazată fie pe natura cheltuielilor fie pe funcţia lor în cadrul întreprinderii. Totuşi, întreprinderile sunt încurajate să folosească contul de profit şi pierdere pentru prezentarea analizei de mai sus*". Astfel, dacă a fost adoptată schema clasificării pe destinaţii, pentru analiză în notele explicative se va prezenta clasificarea în funcţie de natura elementelor, şi invers.

Referindu-se la *metoda clasificării după natura cheltuielilor*, se apreciază ca fiind simplu de aplicat în multe întreprinderi mai mici deoarece nu este necesară nici o alocare a cheltuielilor de exploatare pe clasificările funcţionale. În schimb, *metoda clasificării după funcţia elementelor sau a costului vânzărilor* oferă informaţii mai relevante pentru utilizatori decât clasificarea cheltuielilor după natură, dar alocarea costurilor pe funcţii poate fi arbitrară şi implică în mod considerabil raţionamentul personal.

În continuare sunt prezentate structurile ilustrative ale celor două scheme de cont de profit şi pierdere oferite de *IAS 1*, fără a face parte din standard.

CONTUL DE PROFIT ŞI PIERDERE PENTRU EXERCIŢIUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 20-2

(ilustrează clasificarea cheltuielilor după funcţie)-(în mii unităţi ale monedei de raportare)

	20-2	20-1
Venituri	*X*	*X*
Costul vânzărilor	*(X)*	*(X)*
Marja brută	*X*	*X*
Alte venituri din exploatare	*X*	*X*
Costuri de distribuţie	*(X)*	*(X)*
Cheltuieli administrative	*(X)*	*(X)*
Alte cheltuieli de exploatare	*(X)*	*(X)*
Profit din exploatare	*X*	*X*
Costuri financiare	*(X)*	*(X)*
Venituri din întreprinderi asociate	*X*	*X*
Profit înainte de impozitare	*X*	*X*
Cheltuieli cu impozitul pe profit	*(X)*	*(X)*
Profit după impozitare	*X*	*X*
Interes minoritar	*(X)*	*(X)*
Profit net din activităţi curente	*X*	*X*
Alte cheltuieli şi venituri	*X*	*X*
Profitul net al perioadei	*X*	*X*

CONTUL DE PROFIT ȘI PIERDERE PENTRU EXERCIȚIUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 20-2

(ilustrează clasificarea cheltuielilor după natură)

(în mii unități ale monedei de raportare)

	20-2	20-1
Venituri	X	X
Alte venituri din exploatare	X	X
Variația stocurilor de produse finite și producție în curs de execuție	(X)	(X)
Producția efectuată în scopuri proprii și capitalizată	(X)	(X)
Materii prime și consumabile utilizate	(X)	(X)
Cheltuieli cu personalul	(X)	(X)
Cheltuieli cu amortizarea	(X)	(X)
Alte cheltuieli de exploatare	(X)	(X)
Profit din exploatare	X	X
Costuri financiare	(X)	(X)
Venituri din întreprinderi asociate	X	X
Profit înainte de impozitare	X	X
Cheltuieli cu impozitul pe profit	(X)	(X)
Profit după impozitare	X	X
Interes minoritar	(X)	(X)
Profit net sau pierdere din activități curente	X	X
Alte cheltuieli și venituri	X	X
Profitul net al perioadei	X	X

În baza schemei de mai sus, indicatorii caracteristici contului de profit și pierdere prin natură se construiesc și divulgă astfel:

● *Producția vândută în prețuri de vânzare*
(+; -) *Variația stocurilor de produse finite și producție în curs de execuție (cu + creșterea producției stocate la închiderea exercițiului față de cea de la deschiderea exercițiului, cu „—" în situația inversă)*
(+) *Producția imobilizată*
(=) ***Producția exercițiului***

● *Vânzări de mărfuri*
(+) *Producția vândută*
(=) ***Cifra de afaceri***
(+) *Subvenții de exploatare*
(+) *Alte venituri din exploatare*
(=) *Venituri din exploatare*
(-) *Cheltuieli din exploatare*
(=) ***Rezultatul din exploatare (profit sau pierdere)***

● *Venituri financiare*
(-) *Cheltuieli financiare*
(=) *Rezultatul financiar (profit sau pierdere)*

● *Rezultatul din exploatare (profit sau pierdere)*
(+) *Rezultatul financiar (profit sau pierdere)*
(=) ***Rezultatul curent al exerciţiului (profit sau pierdere)***
(+/–) *Profitul/pierderea din alte activităţi*

(-) *Impozitul pe profit*
(=) ***Rezultatul exerciţiului***

Modul de construire şi delimitare a indicatorilor privind rezultatul în cadrul contului de profit şi pierdere bazat pe clasificarea veniturilor şi cheltuielilor în funcţie de destinaţia lor se prezintă astfel:

● *Cifra netă de afaceri*
- *Costul vânzărilor (inclusiv ajustările de valoare) egal cu cel de cumpărare în cazul mărfurilor şi de producţie în cazul producţiei vândute*
= ***Rezultatul brut din cifra de afaceri (marja brută asupra costului vânzărilor)***
- *Costurile de distribuţie (inclusiv ajustările de valori)*
- *Costurile generale de administraţie (inclusiv ajustările de valori)*
- *Alte cheltuieli de exploatare*
+ *Alte venituri din exploatare*
= ***Rezultatul (profit sau pierdere) din exploatare***
+ *Veniturile din participaţii (cu menţionarea separată a celor care provin de la întreprinderile legate)*
+ *Venituri care provin din alte valori imobiliare şi din creanţe imobilizate (cu menţionarea separată a celor care provin de la întreprinderile legate)*
+ *Alte dobânzi şi venituri asimilate (cu menţionarea separată a celor care provin de la întreprinderile legate)*
+,- *Ajustările de valori privind imobilizările financiare şi valorile mobiliare aparţinând activului circulant*
- *Cheltuieli cu dobânzile şi cheltuieli financiare asimilate (cu menţionarea separată a celor care provin de la întreprinderile legate)*
- *Impozitul asupra rezultatului curent sau ordinar*
= ***Rezultatul (profit sau pierdere) curent sau ordinar după impozitare***
+,- *Profit sau pierdere care nu figurează la prevederile anterioare*
- *Alte impozite care nu figurează la posturile anterioare*
= ***Rezultatul (profit sau pierdere) al exerciţiului***
● ***Numărul de acţiuni***
● ***Rezultatul pe acţiuni***

Ţara noastră a optat pentru schema - listă a contului de profit şi pierdere bazat pe clasificarea cheltuielilor şi veniturilor în funcţie de natura lor. Totodată, în notele la situaţiile financiare, este prezentat şi contul de profit şi pierdere după destinaţii, numai pentru rezultatul din exploatare.

Schema adoptată în acest sens se prezintă astfel:

Analiza rezultatului din exploatare

-mii lei-

Indicatorul	*Exerciţiul precedent*	*Exerciţiul curent*
0	*1*	2
1. Cifra de afaceri netă		
2. Costul bunurilor vândute şi serviciilor prestate (3+4+5)		
3. Cheltuielile activităţii de bază		
4. Cheltuielile activităţilor auxiliare		
5. Cheltuielile indirecte de producţie		
6. Rezultatul brut aferent cifrei de afaceri nete (1-2)		
7. Cheltuielile de desfacere		
8. Cheltuieli generale de administraţie		
9. Alte venituri din exploatare		
10. REZULTATUL DIN EXPLOATARE (6-7-8+9)		

10.2.3. Situaţia modificărilor capitalului propriu

Aşa cum rezultă din *IAS 1 „Prezentarea situaţiilor financiare”*, *„întreprinderile trebuie să prezinte, ca o componentă separată a situaţiilor financiare, o situaţie care să evidenţieze”:*

a) *Profitul net sau pierderea netă a perioadei;*

b) *Fiecare element de venit şi cheltuială, câştig sau pierdere care, aşa cum este cerut de alte standarde, este recunoscut direct în capitalul propriu, şi totalul acestor elemente;*

c) *Efectul cumulativ al modificărilor politicilor contabile şi corecţia erorilor fundamentale abordate la tratamentele de bază din IAS 8. În plus, întreprinderile trebuie să prezinte, fie în situaţia modificărilor capitalului propriu, fie în notele explicative;*

d) *Tranzacţiile de capital cu proprietarii şi distribuţiile către aceştia;*

e) *Soldul profitului cumulat sau al pierderii cumulate la începutul perioadei şi la data bilanţului, şi modificările pe parcursul perioadei;*

f) *O reconciliere între valoarea contabilă a fiecărei clase de capital propriu, prime de capital şi fiecare rezervă la începutul şi la sfârşitul perioadei, prezentând distinct fiecare modificare.*

Prin natura lor modificările de capital propriu reprezintă creşterea sau reducerea activului net în cursul perioadei determinate de pierderile şi câştigurile capitalizate cum sunt: *plusvalorile şi minusvalorile din reevaluare; diferenţele de curs valutar şi dividendele primite care sunt recunoscute direct ca modificări de capitaluri proprii împreună cu tranzacţiile de capital şi distribuirile către proprietarii întreprinderii.*

Modelul situaţiei financiare privind modificările capitalului propriu se diferenţiază în funcţie de elementele recunoscute, respectiv toate elementele de la *a* la *f* sau numai elementele de la *a* la *c*, urmând ca elementele de la *d* la *f* să fie prezentate în notele la situaţiile financiare.

Cele două modele de situaţii financiare, aşa cum sunt formalizate în anexa la *IAS 1 Prezentarea situaţiilor financiare*, se prezintă astfel:

SITUAŢIA MODIFICĂRILOR CAPITALULUI PROPRIU ÎNCHEIATĂ LA 31.XII.N

	Capital social	*Prime de capital*	*Rezerve din reevaluare*	*Rezerve din conversie*	*Profit acumulat*	*Total*
Sold la 31 decembrie	*X*	*X*	*X*	*(X)*	*X*	*X*
Modificări ale politicii contabile					*(X)*	*(X)*
Soldul retratat	*X*	*X*	*X*	*(X)*	*X*	*X*
Surplus din reevaluarea terenurilor şi clădirilor			*X*			*X*
Deficit din reevaluarea investiţiilor financiare			*(X)*			*(X)*
Diferenţe de conversie valutară				*(X)*		
Câştiguri şi pierderi nete recunoscute în contul de profit şi pierdere			*X*	*(X)*		*X*
Profit net al exerciţiului					*X*	*X*
Dividende					*(X)*	*(X)*
Emisiune de capital social	*X*	*X*				*X*
Sold la 31 decembrie	*X*	*X*	*X*	*(X)*	*X*	*X*
Deficit din reevaluarea terenurilor şi clădirilor			*(X)*			*(X)*
Surplus din reevaluarea investiţiilor financiare			*X*			*X*
Diferenţe de conversie valutară				*(X)*		*(X)*
Câştiguri şi pierderi nete recunoscute în contul de profit şi pierdere			*(X)*	*(X)*		*(X)*
Profitul net al perioadei					*X*	*X*
Dividende					*(X)*	*(X)*
Emisiune de capital social	*X*	*X*				*X*
Sold la 31 decembrie	*X*	*X*	*X*	*(X)*	*X*	*X*

Exemplul de mai jos ilustrează un model care prezintă acele modificări ale capitalului propriu ce reprezintă câştigurile sau pierderile într-o componentă separată a situaţiilor financiare. În baza acestui model, în notele la situaţiile financiare este prezentată o reconciliere a soldurilor iniţiale şi finale de capital social, rezerve şi profit acumulat, aşa cum a fost ilustrat anterior.

SITUAŢIA CÂŞTIGURILOR ŞI PIERDERILOR RECUNOSCUTE PENTRU EXERCIŢIUL ÎNCHEIAT LA 31.XII.N

Surplus / deficit din reevaluarea terenurilor şi mijloacelor fixe	*(X)*	*X*
Surplus /deficit din reevaluarea investiţiilor financiare	*X*	*(X)*
Diferenţe de curs valutar din conversia situaţiilor financiare ale entităţilor străine	*(X)*	*(X)*
Câştiguri nete nerecunoscute în contul de profit şi pierdere	*X*	*X*
Profitul net al perioadei	*X*	*X*
Total câştiguri şi pierderi recunoscute	*X*	*X*
Efectul modificărilor politicii contabile		*(X)*

10.2.4. Opţiuni privind situaţia fluxurilor de trezorerie

IAS 7 „Situaţia fluxurilor de numerar" stabileşte cerinţe privind prezentarea situaţiilor fluxurilor de numerar şi informaţiile pe care trebuie să le conţină. Informaţiile privind fluxurile de numerar sunt folositoare utilizatorilor situaţiilor financiare, oferind o bază de evaluare capacităţii întreprinderii de a genera numerar şi a nevoilor sale pentru utilizarea fluxurilor de numerar respective.

Aşa cum sunt definite în IAS 7, *numerarul* cuprinde disponibilităţile băneşti şi depozitele la vedere, iar *echivalentele de numerar* sunt investiţiile financiare pe termen scurt şi extrem de lichide care sunt uşor convertibile în sume cunoscute de numerar şi al căror risc de schimbare a valorii este insignifiant.

În cadrul tabloului, operaţiile de numerar sunt grupate pe trei activităţi, **exploatare, investiţie** şi **finanţare.** Pentru fiecare funcţie, pornind de la analiza comparativă încasări şi plăţi, se determină fluxurile de numerar ce intră sau ies, şi echivalentele de numerar.

Pentru întocmirea şi prezentarea situaţiei financiare a fluxurilor de numerar prin recurs la *IAS 7 „Situaţiile fluxurilor de numerar"*, se pot folosi două metode, **directă** şi **indirectă**, regăsite în conţinutul modelului (schemei) de situaţie ales.

Metoda directă se bazează pe delimitarea fluxurilor de încasări – plăţi proprii fiecărei activităţi. De exemplu, pentru activităţile de exploatare formula de calcul se prezintă astfel:

- *Încasări de la clienţi*
- - *Plăţi către furnizori şi angajaţi*
- = ***Numerar generat din exploatare***
- - *Dobânzi plătite*
- + *Dividende încasate*
- +,- *Alte încasări – plăţi privind veniturile şi cheltuielile*
- - *Impozitul pe profit*
- = ***Fluxul de numerar net din activităţile de exploatare***

Metoda indirectă se bazează pe corectarea profitului net sau pierderii nete cu efectele tranzacţiilor nonmonetare, amânările sau angajamentele de plăţi sau încasări în numerar din exploatare trecute sau viitoare, şi elementele de venituri şi cheltuieli asociate cu fluxurile de numerar din investiţii sau finanţări. Formula de calcul se prezintă astfel:

■ ***FLUXURILE DE NUMERAR DIN ACTIVITATEA DE EXPLOATARE***
- *Rezultatul înaintea impozitării şi elementelor extraordinare*
- +,- *Ajustări din elementele nonnumerar*
  - + *Cheltuieli cu amortizările şi provizioanele*
  - - *Venituri din amortizări şi provizioane*
  - + *Pierderi din diferenţe de curs valutar*
  - - *Câştiguri din diferenţe de curs valutar*
  - + *Cheltuielile cu dobânzile*
  - - *Venituri din plasamente*
- = ***Rezultatul din exploatare înainte de modificările capitalului circulant (variaţia necesarului în fond de rulment)***
- +,- *Variaţia capitalului circulant (necesarului în fond de rulment)*

-,+ *Creşteri/micşorări de stocuri*
-,+ *Creşteri/micşorări de creanţe din exploatare*
-,+ *Cheltuielile în avans*
+,- *Creşteri/micşorări de datorii comerciale şi alte datorii din exploatare*
+,- *Veniturile în avans*

= ***Fluxul de numerar generat de exploatare***
- *Dobânzi şi dividende plătite*
+ *Dobânzi şi dividende încasate*
- *Impozitul pe profit plătit*
+ - *Alte încasări/plăţi privind veniturile şi cheltuielile*

= ***Fluxul net de numerar provenit din activitatea de exploatare (A)***

■ ***FLUXURI DE NUMERAR DIN ACTIVITATEA DE INVESTIŢII***

• *Încasări din vânzarea de imobilizări corporale, necorporale şi alte asemenea active pe termen lung (inclusiv costurile de dezvoltare capitalizate şi construcţiile din resurse proprii de terenuri şi imobilizări corporale)*
+ *Încasările din vânzarea titlurilor financiare deţinute ca instrumente de capital propriu şi de creanţă altor întreprinderi şi interesele în asocierile în participaţie (altele decât încasările pentru acele instrumente considerate a fi echivalente ale numerarului sau acelea păstrate în scopuri de plasament şi tranzacţionare)*
- *Plăţile pentru achiziţia de titluri financiare deţinute ca instrumente de capital propriu şi de creanţe ale altor întreprinderi şi interesele în asociere în participaţie (altele decât plăţile pentru aceste instrumente considerate a fi echivalente de numerar sau acelea păstrate în scopuri de plasament şi de tranzacţionare)*
+ *Încasări din rambursarea avansurilor şi împrumuturilor acordate altor părţi (altele decât avansurile şi împrumuturile unei investiţii financiare)*
- *Achiziţia de filiale diminuată cu numerarul plătit*
- *Plăţi privind avansurile în numerar şi împrumuturile acordate altor părţi (altele decât avansurile şi împrumuturile efectuate de o investiţie financiară)*
+ *Dobânzi şi dividende încasate*
+ *Încasările în numerar din contractele de futures, de forward, de opţiuni sau de swap (în afara cazului când contractele sunt deţinute în scopuri de plasament sau de tranzacţionare sau când încasările sunt tratate drept activităţi de finanţare)*
- *Plăţile în numerar pentru contractele de futures, de forward, de opţiuni şi de swap în afara cazului în care contractele sunt deţinute în scopuri de plasament sau de tranzacţionare sau când plăţile sunt tratate drept activităţi de finanţare*

= ***Fluxul net de numerar provenit din activitatea de investiţii (B)***

■ ***FLUXURI DE NUMERAR DIN ACTIVITATEA DE FINANŢARE***

• *Venituri în numerar din emisiunea capitalului social*
- *Plăţile în numerar către acţionari pentru achiziţia sau răscumpărarea acţiunilor proprii*

+ *Încasări din emisiunea de bonuri de tezaur, obligaţiuni, credite, ipoteci şi alte împrumuturi pe termen lung sau scurt*
- *Plăţi privind rambursările de împrumuturi*
- *Plata obligaţiilor în leasing financiar*
- *Dividende plătite*
= ***Fluxul net de numerar provenit din activitatea de finanţare (C)***

I CREŞTEREA / MICŞORAREA DE NUMERAR ŞI ECHIVALENTE ALE NUMERARULUI (± A ± B ± C)
II NUMERAR ŞI ECHIVALENTE DE NUMERAR LA ÎNCEPUTUL PERIOADEI
III NUMERAR ŞI ECHIVALENTE DE NUMERAR LA FINELE PERIOADEI

Se precizează că suma în sens algebric a celor trei fluxuri de trezorerie trebuie să fie egală cu **variaţia de trezorerie** calculată ca diferenţă între **trezoreria la închiderea exerciţiului şi trezoreria la deschiderea exerciţiului.**

În delimitarea şi ierarhizarea fluxurilor de numerar pot interveni unele cazuri particulare după cum urmează:

(a) Dobânda şi dividendele încasate pot fi clasificate drept fluxuri de numerar din exploatare deoarece intră în determinarea profitului sau pierderii. Alternativ, cele două elemente pot fi clasificate drept fluxuri de numerar din investiţii deoarece constituie remunerări ale investiţiilor. De asemenea, dobânda şi dividendele plătite pot fi clasificate drept fluxuri de numerar din exploatare sau din finanţare.

(b) Diferenţele favorabile şi nefavorabile ce provin din variaţia cursurilor de schimb nu sunt fluxuri de numerar. Totuşi, efectul variaţiei cursului de schimb asupra numerarului şi echivalentelor acestuia deţinute sau datorate într-o monedă străină este raportat în situaţia fluxului de numerar pentru a reconcilia numerarul şi echivalentele acestuia la începutul şi sfârşitul perioadei. Această valoare este prezentată separat în fluxurile de numerar din activităţi de exploatare, investiţie, finanţare şi include diferenţele, dacă există, ale acelor fluxuri de numerar care au fost raportate la cursul de schimb de la sfârşitul perioadei.

(c) Prezentarea unor fluxuri de numerar în mărime netă. În principiu, fluxurile de numerar în raport de sensul lor - încasări şi plăţi - sunt prezentate în mod separat la nivelul mărimii lor brute. Totuşi, *IAS 7* admite două excepţii:

(1) încasările şi plăţile în contul clienţilor, atunci când fluxurile de trezorerie nu decurg din activităţile întreprinderii ci din cele de trezorerie;

(2) încasările şi plăţile în numerar pentru elementele pentru care sumele sunt mari, iar termenul de scadenţă este scurt.

Pentru **activităţile de investiţii** formula de calcul se prezintă astfel:

• *Încasări rezultate din cesiunea imobilizărilor necorporale şi corporale*
+ *Încasări rezultate din cesiunea imobilizărilor financiare*
+ *Rambursarea obţinută din creanţe imobilizate*
- *Plăţi provenind din achiziţionarea de imobilizări necorporale şi corporale*
- *Plăţi provenind din achiziţionarea imobilizărilor financiare*
- *Cheltuieli de repartizat pe mai multe exerciţii*
= ***Fluxul de numerar provenit din operaţii de investiţie (sau afectat operaţiilor de investiţie)***

În cazul **activităţilor de finanţare**, formula de calcul folosită în acest sens este:

• *Încasări din creşteri de capitaluri proprii*
+ *Creşterile de datorii financiare*

- *Plăţi privind reduceri de capitaluri proprii*
- *Rambursări de datorii financiare*
- *Dividende vărsate asociaţilor*
- *Avansuri pe termen lung primite de la terţi*

= *Fluxul de numerar provenit din operaţii de finanţare (sau afectat operaţiilor de finanţare)*

10.2.5. Politicile contabile şi notele explicative la situaţiile financiare

Politicile contabile, aşa cum se degajă din *IAS 8*, reprezintă principiile, bazele, regulile, convenţiile, şi practicile specifice adoptate de către o întreprindere pentru întocmirea şi prezentarea situaţiilor financiare.

Aşa cum prevede *IAS 1 „Prezentarea subvenţiilor financiare”* o entitate trebuie să evidenţieze în rezumatul politicilor contabile semnificative:

(a) *baza (bazele) de evaluare utilizate la întocmirea situaţiilor financiare şi*

(b) *celelalte politici contabile folosite care sunt relevante pentru înţelegerea situaţiilor financiare.*

În reglementările contabile din România, situaţia financiară destinată politicilor contabile figurează sub apelaţia de *„Principii, politici şi metode contabile”*. Ea prezintă: *abaterile de la principiile contabile şi schimbarea metodelor de evaluare* (natura, motivele, evaluarea efectului asupra patrimoniului, a rezultatului, a poziţiei financiare); *tratamente contabile alternative* (efectele generate şi valoarea acestora la costul istoric, baza de evaluare adoptată, ajustările efectuate în vederea tratamentului contabil alternativ, influenţa asupra rezultatului, conţinutul, limitele şi modalităţile de aplicare); *suma dobânzilor incluse în costul de producţie al activelor imobilizate şi circulante cu ciclu lung de fabricaţie.*

Pentru dezvoltarea şi completarea informaţiilor prezentate în bilanţ, contul de profit şi pierdere, situaţia fluxurilor de numerar şi situaţia modificării capitalului propriu se întocmesc notele la situaţiile financiare.

Exigenţele formulate în *IAS 1 „Prezentarea situaţiilor financiare”* ale unei întreprinderi se referă la:

(a) *prezentarea de informaţii despre bazele de întocmire a situaţiilor financiare şi despre politicile contabile specifice selecţionate şi aplicate pentru tranzacţii şi evenimente semnificative;*

(b) *să prezinte informaţiile cerute de Standardele Internaţionale de Contabilitate care nu sunt prezentate în altă parte în situaţiile financiare;*

(c) *să ofere informaţii suplimentare care nu sunt prezentate în situaţiile financiare, dar care sunt necesare pentru o prezentare fidelă.*

Notele la situaţiile financiare trebuie prezentate într-un mod sistematic. Fiecare element din bilanţ, contul de profit şi pierdere şi situaţia fluxurilor de numerar trebuie să facă trimitere la toate informaţiile aferente în note.

În ţara noastră setul notelor explicative reţin în mod explicit: *active imobilizate; provizioane pentru riscuri şi cheltuieli şi alte provizioane; repartizarea profitului; analiza rezultatului din exploatare; situaţia creanţelor şi datoriilor; principii, politici şi metode contabile; acţiuni şi obligaţiuni; informaţii privind salariaţii, administratorii şi directorii; exemple de calcul şi analiză a principalilor indicatori economico – financiari; alte informaţii.*

10.3. Modele şi scheme prevăzute de Directiva a IV-a a C.E.E. Conturile anuale reglementate

10.3.1. Bilanţul contabil

Directivele contabile, în special *Directiva a IV-a a C.E.E.* prevede scheme şi modele care **definesc forma şi formatul de prezentare a situaţiilor financiare.** *Astfel, statele membre prevăd pentru prezentarea bilanţului una dintre cele două scheme conţinute în articolele 9 şi 10. Dacă un stat membru prevede ambele scheme, el poate lăsa la latitudinea întreprinderii alegerea uneia dintre ele. De asemenea, în cazul contului de profit şi pierdere statele membre prevăd una sau mai multe scheme care figurează la art. 23 - 26. Dacă un stat membru prevede mai multe scheme, el poate lăsa societăţilor alegerea între acestea.*

Pentru reprezentarea poziţiei financiare a întreprinderii ***Directiva a IV-a a C.E.E.*** recomandă **două scheme:** ***sub formă de tablou bilanţier sau de cont ori secţiuni separate*** **şi** ***sub formă listă sau diferenţă.***

Prima schemă, cea sub **formă de cont** se întemeiază pe ecuaţia de principiu:

ACTIV = CAPITAL PROPRIU + DATORII

Modelul care dă expresie ecuaţiei de mai sus este de forma:

SPECIFICARE ACTIV	***EXERCIŢIUL***		***SPECIFICARE PASIV***	***EXERCIŢIUL***	
	N	***N-1***		***N***	***N-1***
I. ACTIVE IMOBILIZATE *II. ACTIVE CIRCULANTE* *III. CHELTUIELI ÎN AVANS ŞI VENITURI ANGAJATE*			*I. CAPITALURI PROPRII* *II. PROVIZIOANE PENTRU RISCURI ŞI CHELTUIELI* *III. DATORII* *IV. VENITURI ÎN AVANS ŞI CHELTUIELI ANGAJATE*		

Bilanţul contabil aşa cum este prezentat în Directiva a IV-a a C.E.E. bazat pe modelul de mai sus se prezintă astfel:

ACTIV

A. Capital subscris, nevărsat *din care apelat (dacă legislaţia naţională nu prevede înscrierea capitalului apelat în pasiv. În acest caz, partea din capitalul apelat care nu este încă vărsat, trebuie să figureze fie în postul A din activ, fie în postul D II 5 din activ)*

B. Cheltuieli de constituire *aşa cum sunt ele definite de legislaţia naţională şi dacă aceasta permite înscrierea lor în activ. Legislaţia naţională poate, de asemenea, să prevadă înscrierea cheltuielilor de instalare ca prim post sub „Imobilizări necorporale"*

C. Active imobilizate

I. Imobilizări necorporale

1. *Cheltuieli de cercetare şi dezvoltare – dacă legislaţia naţională permite înscrierea lor în activ*
2. *Concesiuni, brevete, licenţe, mărci cât şi drepturi şi valori similare dacă ele au fost:*

a) Achiziţionate cu titlu oneros fără a trebui să figureze la postul C 13;
b) Create de întreprindere dacă legislaţia naţională autorizează înscrierea lor în activ;
3. Fondul comercial în măsura în care a fost achiziţionat cu titlu oneros;
4. Avansuri vărsate.

II. Imobilizări corporale
1. Terenuri şi construcţii
2. Instalaţii tehnice şi maşini
3. Alte instalaţii, utilaje şi mobilier
4. Avansuri vărsate şi imobilizări corporale în curs

III. Imobilizări financiare
1. Acţiuni deţinute la părţile afiliate
2. Împrumuturi acordate societăţilor afiliate
3. Interese de participare
4. Împrumuturi acordate societăţilor în care întreprinderea are interese de participare
5. Investiţii financiare deţinute ca imobilizări
6. Alte împrumuturi acordate
7. Acţiuni proprii (cu indicarea valorii lor nominale sau în lipsă, a valorii contabile în măsura în care legislaţia naţională permite înscrierea lor în bilanţ)

D. Active circulante

I. Stocuri
1. Materii prime şi materiale consumabile
2. Produse în curs de fabricaţie
3. Produse finite şi mărfuri
4. Avansuri vărsate

***II. Creanţe** (suma creanţelor a căror durată de încasare este mai mare de un an trebuie indicată separat pentru fiecare din posturile de mai jos):*
1. Creanţe comerciale
2. Creanţe asupra societăţilor afiliate
3. Creanţe asupra întreprinderilor în care societatea are o legătură de participaţie
4. Alte creanţe
5. Capital subscris, apelat, nevărsat (dacă legislaţia naţională nu prevede înscrierea capitalului apelat în postul A al activului)
6. Cheltuieli în avans şi venituri angajate (dacă legislaţia naţională nu prevede înscrierea acestora ca activ la E)

III. Investiţii pe termen scurt
1. Acţiuni deţinute la societăţile afiliate
2. Acţiuni proprii (cu indicarea valorii lor nominale sau, în lipsă, a valorii sale contabile în măsura în care legislaţia naţională permite înscrierea lor în bilanţ)
3. Alte investiţii

IV. Casa şi conturi la bănci

***E. Cheltuieli în avans şi venituri angajate** (dacă legislaţia naţională nu prevede înscrierea ca activ la D II (6))*

***F. Pierderea exerciţiului** (dacă legislaţia naţională nu prevede înscrierea sa în postul A VI la „Capital şi rezerve")*

CAPITALURI PROPRII ŞI DATORII

A. Capital şi rezerve

I. Capital subscris *(dacă legislaţia naţională nu prevede înscrierea capitalului apelat în acest post. În acest caz, sumele din capitalul subscris şi din capitalul vărsat trebuie menţionate separat).*

II. Primele de capital

III. Rezerve din reevaluare

IV. Rezerve

1. *Rezerva legală în măsura în care legislaţia naţională impune constituirea unei asemenea rezerve*
2. *Rezerva pentru acţiuni proprii sau părţi proprii, în măsura în care legislaţia naţională impune constituirea unei asemenea rezerve fără prejudicierea art. 22, paragraful 1, b din Directiva a IV-a 77/91CEE.*
3. *Rezerve statutare sau contractuale*
4. *Alte rezerve*

V. Profitul sau pierderea reportat (ă)

VI. Profitul sau pierderea exerciţiului financiar *(dacă legislaţia naţională nu prevede înscrierea acestui post în posturile F în activ sau E la datorii).*

B. Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

1. *Provizioane pentru pensii şi obligaţii similare*
2. *Provizioane pentru impozite*
3. *Alte provizioane*

C. Datorii *(suma datoriilor a căror durată de decontare nu este mai mare de un an ca şi suma datoriilor a căror durată de decontare este mai mare de un an trebuie indicate separat pentru fiecare din posturile de mai jos, cât şi pentru ansamblul acestor posturi)*

1. *Împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni cu menţionarea separată a împrumuturilor convertibile*
2. *Datorii către instituţiile de credit*
3. *Avansuri primite pe comenzi dacă nu sunt deduse din stocuri în mod distinct*
4. *Datorii comerciale - furnizori*
5. *Datorii reprezentate prin efecte de comerţ rambursabile*
6. *Datorii către societăţile afiliate*
7. *Datorii către întreprinderile în care societatea are o legătură de participaţie*
8. *Alte datorii printre care: datorii fiscale şi datorii pentru asigurările sociale*
9. *Venituri în avans şi cheltuieli angajate (dacă legislaţia naţională nu prevede înscrierea conturilor de regularizare în postul D din pasiv)*

D. Venituri în avans şi cheltuieli angajate *(dacă legislaţia naţională nu prevede înscrierea conturilor de regularizare în postul C 9 din pasiv)*

E. Profitul exerciţiului *(dacă legislaţia naţională nu prevede înscrierea sa în postul A VI la datorii)*

Aşa cum se constată din schema prezentată mai sus ordinea de dispunere a poziţiilor în activul bilanţului este, de regulă, cea **inversă lichidităţii activelor:** de la cele mai puţin lichide, cum sunt imobilizările necorporale, către disponibilităţile băneşti, care îmbracă deja forma de bani. Cât priveşte ordinea de succesiune a poziţiilor de pasiv, ea este **inversă exigibilităţii** surselor de finanţare, începând cu elementele capitalului propriu, continuând cu datoriile pe termen lung şi cu cele curente sau pe termen scurt.

Comparativ cu schema prezentată mai sus, cea de a doua schemă, **listă sau diferenţă** a bilanţului se întemeiază pe ecuaţia generală de echilibru:

ACTIV – DATORII = CAPITAL PROPRIU

Modelul de principiu al unui asemenea bilanţ se prezintă astfel:

***BILANŢ** încheiat la data.........................*

- *ACTIVE IMOBILIZATE (a)*

+ *ACTIVE CIRCULANTE (b)*

+ *CHELTUIELI ÎN AVANS ŞI VENITURI ANGAJATE (ACTIVE DE REGULARIZARE ŞI ASIMILATE) (c)*

- *DATORII CURENTE (PE TERMEN SCURT) (d)*

- *VENITURI ÎN AVANS ŞI CHELTUIELI ANGAJATE (dacă legislaţia ţării le recunoaşte ca datorii curente, în caz contrar figurează la datorii pe termen lung) (e)*

- ***ACTIVE CIRCULANTE NETE SAU DATORII CURENTE NETE (b + c – d - e)***

= ***EXCEDENT ACTIV FAŢĂ DE DATORII CURENTE***

- *DATORII PE TERMEN LUNG*

- *PROVIZIOANE PENTRU RISCURI ŞI CHELTUIELI*

= ***CAPITAL PROPRIU***

Schema de bilanţ contabil corespunzătoare modelului de mai sus, preluată din Directiva a IV-a a C.E.E. se prezintă astfel:

***A. Capital subscris, nevărsat** din care apelat (dacă legislaţia naţională nu prevede înscrierea capitalului apelat în postul L. În acest caz, partea capitalului apelat dar care nu este încă vărsat, trebuie să figureze fie în postul A , fie în postul D II 5 din activ)*

***B. Cheltuieli de constituire** aşa cum sunt ele definite de legislaţia naţională şi dacă aceasta permite înscrierea lor în activ. Legislaţia naţională poate, de asemenea, să prevadă înscrierea cheltuielilor de instalare ca prim post sub „Imobilizări necorporale"*

C. Active imobilizate

I. Imobilizări necorporale

1. *Cheltuieli de cercetare şi dezvoltare – dacă legislaţia naţională permite înscrierea lor în activ*
2. *Concesiuni, brevete, licenţe, mărci cât şi drepturi şi valori similare dacă ele au fost:*
   a)Achiziţionate cu titlu oneros fără a trebui să figureze la postul (I) (3); sau;
   b)Create de întreprindere dacă legislaţia naţională autorizează înscrierea lor în activ
3. *Fondul comercial în măsura în care a fost achiziţionat cu titlu oneros*
4. *Avansuri vărsate*

II. Imobilizări corporale

1. *Terenuri şi construcţii*
2. *Instalaţii tehnice şi maşini*
3. *Alte instalaţii, utilaje şi mobilier*
4. *Avansuri vărsate şi imobilizări corporale în curs*

III. Imobilizări financiare

1. *Acțiuni deținute la societățile afiliate*
2. *Împrumuturi acordate societăților afiliate*
3. *Interese de participare*
4. *Împrumuturi acordate societăților în care întreprinderea are interese de participare*
5. *Investiții financiare deținute ca imobilizări*
6. *Alte împrumuturi acordate*
7. *Acțiuni proprii (cu indicarea valorii lor nominale sau în lipsă, a valorii sale contabile în măsura în care legislația națională permite înscrierea lor în bilanț)*

D. Active circulante

I. Stocuri

1. *Materii prime și materiale consumabile*
2. *Producția în curs de fabricație*
3. *Produse finite și mărfuri*
4. *Avansuri*

***II. Creanțe** (suma creanțelor a căror durată de decontare este mai mare de un an trebuie indicată separat pentru fiecare din posturile de mai jos):*

1. *Creanțe comerciale*
2. *Creanțe asupra societăților afiliate*
3. *Creanțe asupra întreprinderilor în care societatea are o legătură de participație*
4. *Alte creanțe*
5. *Capital subscris, apelat, nevărsat (dacă legislația națională nu prevede înscrierea capitalului apelat în postul A al activului)*
6. *Cheltuieli în avans și venituri angajate (dacă legislația națională nu prevede înscrierea acestora în postul E al activului)*

III. Investiții financiare pe termen scurt

1. *Acțiuni deținute la societățile afiliate*
2. *Acțiuni proprii (cu indicarea valorii lor nominale sau, în lipsă, a valorii sale contabile în măsura în care legislația națională permite înscrierea lor în bilanț).*
3. *Alte investiții*

IV. Casa și conturi la bănci

***E. Cheltuieli în avans și venituri angajate** (dacă legislația națională nu prevede înscrierea conturilor de regularizare în postul D II 6 în activ)*

F. Datorii a căror durată de decontare nu este mai mare de un an

1. *Împrumuturi din emisiunea de obligațiuni cu menționarea separată a împrumuturilor convertibile*
2. *Datorii către instituțiile de credit*
3. *Avansuri primite pe comenzi dacă nu sînt deduse din stocuri în mod distinct*
4. *Datorii comerciale - furnizori*
5. *Datorii reprezentate prin efecte de comerț rambursabile*
6. *Datorii către societățile afiliate*
7. *Datorii către întreprinderile în care societatea are o legătură de participație*

8. *Alte datorii inclusiv: datoriile fiscale şi datoriile pentru asigurările sociale*
9. *Venituri în avans şi cheltuieli angajate (dacă legislaţia naţională nu prevede înscrierea acestora în postul K)*

G. *Active circulante / datorii curente nete* *(luând în calcul cheltuielile în avans şi veniturile angajate atunci când sunt prezentate la E şi veniturile în avans şi cheltuielile angajate atunci când sunt prezentate la K)*

H. *TOTAL ACTIVE minus datorii curente nete*

I. *Datorii a căror durată de decontare este mai mare de un an*

1. *Împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni cu menţionarea separată a împrumuturilor convertibile*
2. *Datorii către instituţiile de credit*
3. *Avansuri primite pe comenzi dacă nu sunt deduse din stocuri în mod distinct*
4. *Datorii comerciale - furnizori*
5. *Datorii reprezentate prin efecte de comerţ rambursabile*
6. *Datorii către societăţile afiliate*
7. *Datorii către întreprinderile în care societatea are o legătură de participaţie*
8. *Alte datorii inclusiv: datoriile fiscale şi datoriile pentru asigurările sociale*
9. *Venituri în avans şi cheltuieli angajate (dacă legislaţia naţională nu prevede înscrierea acestora în postul K)*

J. *Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli*

1. *Provizioane pentru pensii şi obligaţii similare*
2. *Provizioane pentru impozite*
3. *Alte provizioane*

K. *Venituri în avans şi cheltuieli angajate* *(dacă legislaţia naţională nu prevede înscrierea acestora în posturile F9 sau I9).*

I. *Capital şi rezerve*

I. *Capital subscris* *(dacă legislaţia naţională nu prevede înscrierea capitalului apelat în acest post. În acest caz, sumele din capitalul subscris şi din capitalul vărsat trebuie menţionate separat).*

II. *Prime de emisiune*

III. *Rezerve din reevaluare*

IV. *Rezerve*

1. *Rezerva legală în măsura în care legislaţia naţională impune constituirea unei asemenea rezerve*
2. *Rezerva pentru acţiuni proprii sau părţi proprii, în măsura în care legislaţia naţională impune constituirea unei asemenea rezerve fără prejudicierea art. 22, paragraful 1, b din Directiva a IV-a 77/91CEE.*
3. *Rezerve statutare*
4. *Alte rezerve*

V. *Profitul sau pierderea reportat (ă)*

VI. *Profitul sau pierderea exerciţiului financiar*

Contabilitatea din ţara noastră a adoptat o astfel de schemă.

10.3.2. Contul de profit şi pierdere

O armonizare până la normalizare se realizează prin *Directiva a IV-a a C.E.E* care propune **patru scheme**, în esenţă două, diferenţiate în funcţie de criteriul ales pentru structurarea cheltuielilor şi veniturilor, **cel al naturii** sau **cel al funcţiilor (destinaţiei)**. Multiplicarea până la cifra de patru depinde de modul de aşezare a elementelor în cadrul fiecărei scheme, **sub formă de cont (bilateral)** sau **listă (diferenţă).**

În baza Directivei a IV-a a C.E.E. schema - **listă a contului de profit şi pierdere bazată pe clasificarea cheltuielilor şi veniturilor în funcţie de natură,** se prezintă astfel:

Contul de profit şi pierdere

1. Cifra de afaceri netă
2. Variaţia stocurilor de produse finite şi produse în curs de execuţie
3. Producţia imobilizată
4. Alte venituri din exploatare
5. a) Cheltuieli cu materiile prime şi consumabilele
  b) Alte cheltuieli din afară
6. Cheltuieli cu personalul
  a) Salarii
  b) Cheltuieli cu asigurările sociale, cu menţionarea distinctă a celor referitoare la pensii
7. a) Ajustarea valorii imobilizărilor corporale şi necorporale
  b) Ajustarea valorii activelor circulante
8. Alte cheltuieli de exploatare
9. Venituri din interese de participare
10. Venituri din alte investiţii financiare şi împrumuturi ce fac parte din activele imobilizate, cu menţionarea separată a celor generate de societăţile din cadrul grupului
11. Venituri din dobânzi şi alte venituri similare, cu menţionarea separată a celor generate de societăţile din cadrul grupului
12. Ajustarea valorii imobilizărilor financiare şi a investiţiilor financiare deţinute ca active circulante
13. Cheltuieli cu dobânzile şi alte cheltuieli similare, cu menţionarea separată a celor ce privesc societăţile din cadrul grupului
14. Impozitul pe profitul sau pierderea din activitatea curentă
15. Profitul sau pierderea din activitatea curentă
16. Venituri extraordinare
17. Cheltuieli extraordinare
18. Profitul sau pierderea din activitatea extraordinară
19. Impozitul pe profitul sau pierderea extraordinar (ă)
20. Alte impozite ce nu apar în elementele de mai sus
21. Rezultatul exerciţiului financiar

Schema - listă a contului de profit şi pierdere alcătuită după funcţia (destinaţia) cheltuielilor, aşa cum este formalizată de *Directiva a IV-a a CEE*, se prezintă astfel:

1. Cifra netă de afaceri (vânzări nete)
2. Costul de producţie aferent afacerilor
3. Profitul - pierdere (1 - 2)
4. Costul de distribuţie (inclusiv amortizările şi provizioanele)
5. Cheltuieli generale de administraţie (inclusiv amortizările şi provizioanele)
6. Alte venituri din exploatare
7. Venituri financiare (pe structuri)
8. Cheltuieli financiare (pe structuri)
9. Impozitul asupra profitului curent al exerciţiului
10. Profitul sau pierderea netă din activitatea curentă
11. Venituri extraordinare
12. Cheltuieli extraordinare

10.3.3. Anexa la bilanţ sau notele la conturi conform Directivei a IV-a a C.E.E

Conform *Directivei a IV-a a C.E.E.*, ***anexa*** *este unul din documentele contabile de sinteză, care, împreună cu bilanţul şi contul de profit şi pierdere, formează un tot unitar. Directiva* precizează că anumite informaţii ale bilanţului şi ale contului de profit şi pierdere trebuie să fie dezvoltate în anexă, dacă ele sunt semnificative. Prin urmare, anexa trebuie să cuprindă informaţii privind:

1. Metodele de evaluare aplicate diferitelor posturi ale conturilor anuale, cât şi metodele de calcul al corectărilor de valoare (amortizări şi provizioane) utilizate; bazele de conversie a elementelor exprimate în monede străine;

2. Participaţiile deţinute, pentru cel puţin 20 % din capitalul societăţilor emitente;

3. Numărul şi valoarea nominală a acţiunilor subscrise în cursul exerciţiului;

4. Numărul şi valoarea nominală a diferitelor categorii de acţiuni care compun capitalul;

5. Numărul şi mărimea drepturilor părţilor beneficiare, ale obligaţiunilor convertibile şi ale titlurilor similare;

6. Mărimea datoriilor, în special a celor a căror durată este mai mare de cinci ani;

7. Mărimea angajamentelor financiare în afara bilanţului;

8. Structura cifrei de afaceri pe categorii de activităţi şi pe pieţe geografice;

9. Numărul şi structura personalului angajat, în medie, în cursul exerciţiului;

10. Incidenţa evaluărilor fiscale derogatorii asupra rezultatului net al exerciţiului;

11. Mărimea impozitelor amânate;

12. Mărimea remuneraţiilor atribuite organelor de administraţie, de conducere şi de control;

13. Mărimea avansurilor şi creditelor atribuite membrilor organelor de administraţie, de conducere şi de control, cât şi angajamentelor luate în contul lor, în numele unei garanţii oarecare.

10.4. Situaţiile financiare reglementate în contabilitatea din România

Situaţiile financiare reglementate în ţara noastră se diferenţiază în raport de sistemul contabil bazat pe IAS/IFRS sau sistemul conform cu Directivele contabile europene.

În detaliu, forma şi conţinutul situaţiilor financiare sunt prezentate în capitolul VIII.

11. ÎNTREBĂRI RECAPITULATIVE

1. Care este obiectivul contabilităţii financiare? Dar al contabilităţii de gestiune?
2. Cum se defineşte normalizarea contabilă?
3. Cum se poate defini cadrul contabil general?
4. Care sunt funcţiile Cadrului IASB?
5. Care sunt utilizatorii de situaţii financiare?
6. Care este obiectivul situaţiilor financiare?
7. Cum se defineşte poziţia financiară a întreprinderii? Dar modificarea poziţiei financiare?
8. Care sunt caracteristicile calitative ale informaţiilor din situaţiilor financiare?
9. Care sunt elementele ce definesc credibilitatea informaţiei?
10. Care sunt limitele informaţiei relevante şi credibile?
11. Cum se poate defini imaginea fidelă?
12. Care sunt structurile calitative descrise în situaţiile financiare conform Cadrului IASB?
13. Care sunt criteriile de recunoaştere a structurile calitative în situaţiile financiare?
14. Cum se defineşte capitalul financiar? Dar cel fizic?
15. În ce constă menţinerea capitalului financiar? Dar menţinerea capitalului fizic?
16. De câte tipuri pot fi standardele contabile?
17. Care sunt principiile înregistrării şi ţinerii contabilităţii?
18. Care sunt principiile partidei duble?
19. Ce cuprind principiile de observare?
20. Ce cuprind principiile responsabilităţii?
21. Care sunt principiile măsurării şi evaluării?
22. Care sunt criteriile evaluării în contabilitate? Dar bazele de evaluare? Dar formele evaluării?

12. TESTE GRILĂ DE AUTOEVALUARE

1. Informaţiile privind poziţia financiară a unei întreprinderi sunt oferite de:
a) bilanţ;
b) contul de profit şi pierdere;
c) situaţia modificărilor capitalurilor proprii;
d) situaţia fluxurilor de numerar;
e) notele explicative la situaţiile financiare.

2. Informaţiile privind performanţa întreprinderii sunt oferite în primul rând de:
a) bilanţul;
b) situaţia modificărilor capitalului propriu;
c) notele explicative la situaţiile financiare;
d) situaţia fluxurilor de numerar;
e) contul de profit şi pierdere.

3. Informaţiile despre profitabilitatea unei întreprinderi sunt necesare cu precădere pentru:
a) evaluarea activităţilor de exploatare, finanţare, investiţii;
b) evaluarea modificărilor potenţiale ale resurselor economice pe care întreprinderea le va putea controla în viitor;
c) evaluarea disponibilităţilor de numerar pe o perioadă mai lungă de timp în care urmează să se onoreze angajamentele financiare;
d) evaluarea disponibilităţilor numerarului în viitorul apropiat după luarea în calcul a obligaţiilor financiare;
e) a anticipa nevoile viitoare de creditare şi modul în care fluxurile de trezorerie vor fi repartizate.

4. Informaţiile despre lichiditatea unei întreprinderi sunt necesare cu precădere pentru:
a) disponibilităţile de numerar pe o perioadă mai lungă de timp în care urmează să se onoreze angajamentele financiare scadente;
b) a anticipa nevoile viitoare de creditare;
c) disponibilitatea numerarului în viitorul apropiat după luarea în calcul a obligaţiilor financiare aferente acestei perioade;
d) a anticipa modul în care profiturile şi fluxurile viitoare de trezorerie vor fi repartizate;
e) a anticipa şansele întreprinderii de a primi finanţare în viitor.

5. Conform Cadrului general IASB, caracteristicile calitative ale situaţiilor financiare sunt:
a) inteligibilitatea, relevanţa, credibilitatea, comparabilitatea;
b) inteligibilitatea, relevanţa, pragul de semnificaţie comparabilitatea;
c) inteligibilitatea, relevanţa, reprezentarea fidelă, prevalenţa economicului asupra juridicului;
d) inteligibilitatea, neutralitatea, credibilitatea, comparabilitatea;
e) inteligibilitatea, relevanţa, prudenţa, credibilitatea, comparabilitatea.

6. Conform Cadrului general IASB elementele legate direct de evaluarea poziţiei financiare sunt:
a) activele, pasivele, veniturile şi cheltuielile;
c) activele, pasivele, veniturile, cheltuielile, capitalul propriu;
c) activele, datoriile, capitalul propriu, veniturile şi cheltuielile;
d) activele, datoriile şi capitalul propriu;
e) activele, datoriile, provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli.

7. Conform Cadrului general IASB un activ reprezintă:

a) o resursă controlată de către întreprindere ca rezultat al unor evenimente prezente şi de la care se aşteaptă să genereze în prezent beneficii economice pentru întreprindere;

b) o resursă controlată de către întreprindere ca rezultat al unor evenimente trecute şi de la care se aşteaptă să genereze beneficii economice viitoare pentru întreprindere;

c) o resursă controlată de către întreprindere ca rezultat al unor evenimente prezente şi de la care se aşteaptă să genereze beneficii economice viitoare pentru întreprindere;

d) o resursă controlată de către întreprindere ca rezultat al unor evenimente trecute şi de la care se aşteaptă să genereze beneficii economice prezente pentru întreprindere;

e) o resursă controlată de către întreprindere ca rezultat al unor evenimente trecute.

8. Conform cadrului general IASB o datorie reprezintă:

a) o obligaţie actuală a întreprinderii ce decurge din evenimente actuale şi prin decontarea căreia se aşteaptă să rezulte o ieşire de resurse care încorporează beneficiile economice;

b) o obligaţie actuală a întreprinderii ce decurge din evenimente trecute şi prin decontarea căreia se aşteaptă să rezulte o ieşire de resurse care încorporează beneficiile economice;

c) o obligaţie actuală a întreprinderii ce decurge din evenimente trecute şi prin decontarea căreia se aşteaptă să rezulte o intrare de resurse care încorporează beneficiile economice;

d) o obligaţie actuală a întreprinderii ce decurge din evenimente trecute şi prin decontarea căreia se aşteaptă să rezulte o ieşire de resurse;

e) o obligaţie actuală a întreprinderii.

9. Conform cadrului general IASB veniturile reprezintă:

a) creşteri ale beneficiilor economice înregistrate pe parcursul perioadei contabile sub formă de intrări sau creşteri ale activelor sau descreşteri ale datoriilor, care se concretizează în creşteri ale capitalului propriu;

b) creşteri ale beneficiilor economice înregistrate pe parcursul perioadei contabile sub formă de ieşiri sau descreşteri ale activelor sau creşteri ale datoriilor, care se concretizează în scăderi ale capitalului propriu, altele decât cele rezultate din distribuirea către acţionari;

c) creşteri ale beneficiilor economice înregistrate pe parcursul perioadei contabile sub formă de intrări sau creşteri ale activelor care se concretizează în creşteri ale capitalului propriu, altele decât cele rezultate din contribuţii ale acţionarilor;

d) diminuări ale beneficiilor economice înregistrate pe parcursul perioadei contabile sub formă de ieşiri sau scăderi ale activelor sau creşteri ale datoriilor, care se concretizează în creşteri ale capitalului propriu, altele decât cele rezultate din distribuirea acestora către acţionari;

e) creşteri ale beneficiilor economice înregistrate pe parcursul perioadei contabile sub formă de intrări sau creşteri ale activelor sau descreşteri ale datoriilor, care se concretizează în creşteri ale capitalului propriu, altele decât cele rezultate din contribuţii ale acţionarilor.

10. Conform cadrului general IASB cheltuielile reprezintă:

a) diminuări ale beneficiilor economice înregistrate pe parcursul perioadei contabile, sub formă de ieşiri sau scăderi ale valorii activelor sau creşteri ale datoriilor, care se concretizează în reduceri ale capitalului propriu, altele decât cele rezultate din distribuirea acestora către acţionari;

b) diminuări ale beneficiilor economice înregistrate pe parcursul perioadei contabile, sub formă de ieşiri sau scăderi ale valorii activelor sau creşteri ale datoriilor, care se concretizează în reduceri ale capitalului propriu;

c) diminuări ale beneficiilor economice înregistrate pe parcursul perioadei contabile, sub formă de ieşiri sau scăderi ale valorii activelor sau creşteri ale datoriilor;

d) diminuări ale beneficiilor economice înregistrate pe parcursul perioadei contabile, sub formă de intrări sau creşteri ale valorii activelor sau descreşteri ale datoriilor, care se concretizează în creşteri ale capitalului propriu, altele decât cele rezultate din contribuţii ale acţionarilor;

e) creşteri ale beneficiilor economice înregistrate pe parcursul perioadei contabile, sub formă de ieşiri sau scăderi ale valorii activelor sau creşteri ale datoriilor, care se concretizează în reduceri ale capitalului propriu, altele decât cele rezultate din distribuirea acestora către acţionari.

11. Conform cadrului general IASB formaţia completă a bazelor de evaluare utilizate în situaţiile financiare sunt:

a) costul istoric, costul curent, valoarea realizabilă;
b) costul istoric, valoarea realizabilă, valoarea actualizată;
c) costul istoric;
d) costul istoric, costul curent, valoarea realizabilă, valoarea actualizată;
e) costul istoric,`costul curent, valoarea realizabilă, valoarea de înlocuire.

12. Conform conceptului de menţinere a capitalului financiar profitul se obţine:

a) doar dacă valoarea financiară sau monetară a activelor nete la sfârşitul perioadei este mai mică decât valoarea financiară sau monetară a activelor nete la începutul perioadei după excluderea oricăror distribuiri către proprietari şi a oricăror contribuţii din partea proprietarilor în timpul perioadei analizate;

b) doar dacă valoarea financiară sau monetară a activelor nete la începutul perioadei este mai mare decât valoarea financiară sau monetară a activelor nete la sfârşitul perioadei după excluderea oricăror distribuiri către proprietari şi a oricăror contribuţii din partea proprietarilor în timpul perioadei analizate;

c) doar dacă valoarea financiară sau monetară a activelor nete la începutul perioadei este mai mică decât valoarea financiară sau monetară a activelor nete la sfârşitul perioadei după excluderea oricăror distribuiri către proprietari şi a oricăror contribuţii din partea proprietarilor în timpul perioadei analizate;

d) doar dacă valoarea financiară sau monetară a activelor nete la sfârşitul perioadei este mai mare decât valoarea financiară sau monetară a activelor nete la începutul perioadei după excluderea oricăror distribuiri către proprietari şi a oricăror contribuţii din partea proprietarilor în timpul perioadei analizate;

e) doar atunci când capacitatea fizică productivă sau capacitatea de exploatare a întreprinderii la sfârşitul perioadei depăşeşte capacitatea fizică productivă de la începutul perioadei, după ce s-a exclus orice distribuire către proprietari şi orice contribuţie din partea proprietarilor în timpul perioadei analizate.

13. Conform conceptului de menţinere a capitalului fizic profitul se obţine:

a) doar atunci când capacitatea fizică productivă sau capacitatea de exploatare a întreprinderii la sfârşitul perioadei este mai mică decât capacitatea fizică productivă de la începutul perioadei, după ce s-a exclus orice distribuire către proprietari şi orice contribuţie din partea proprietarilor în timpul perioadei analizate;

b) doar atunci când capacitatea fizică productivă sau capacitatea de exploatare a întreprinderii la începutul perioadei depăşeşte capacitatea fizică productivă de la sfârşitul perioadei, după ce s-a exclus orice distribuire către proprietari şi orice contribuţie din partea proprietarilor în timpul perioadei analizate;

c) doar atunci când capacitatea fizică productivă sau capacitatea de exploatare a întreprinderii la sfârşitul perioadei depăşeşte capacitatea fizică productivă de la începutul perioadei, după ce s-a exclus orice distribuire către proprietari şi orice contribuţie din partea proprietarilor în timpul perioadei analizate;

d) doar dacă valoarea financiară sau monetară a activelor nete la sfârşitul perioadei este mai mare decât valoarea financiară sau monetară a activelor nete la începutul perioadei după excluderea oricăror distribuiri către proprietari şi a oricăror contribuţii din partea proprietarilor în timpul perioadei analizate;

e) doar dacă valoarea financiară sau monetară a activelor nete la sfârşitul perioadei este mai mică decât valoarea financiară sau monetară a activelor nete la începutul perioadei după excluderea oricăror distribuiri către proprietari şi a oricăror contribuţii din partea proprietarilor în timpul perioadei analizate.

14. Unul dintre următoarele active de mai jos nu este considerat ca activ curent:

a) stocurile vândute;

b) stocurile consumate;

c) creanţele comerciale;

d) titlurile de plasament care se aşteaptă să fie realizate în 12 luni de la data bilanţului;

e) titlurile de plasament care se aşteaptă să fie realizate într-o perioadă ce depăşeşte 12 luni de la data bilanţului.

15. Care din datoriile de mai jos nu reprezintă o datorie curentă:

a) datoriile comerciale exigibile în mai puţin de 12 luni de la data bilanţului;

b) datoriile comerciale exigibile în mai mult de 12 luni de la data bilanţului care fac parte din fondul de rulment utilizat în ciclul normal de exploatare a activităţii;

c) datoriile către angajaţi exigibile în mai puţin de 12 luni de la data bilanţului;

d) datoriile către angajaţi exigibile în mai mult de 12 luni de la data bilanţului; care fac parte din fondul de rulment utilizat în ciclul normal de exploatare a activităţii;

e) datoriile purtătoare de dobândă prin care se finanţează fondul de rulment pe termen lung şi nu sunt exigibile în 12 luni.

13. RĂSPUNSURI LA GRILE

1.a
2.e
3.b
4.c
5.a
6.d
7.b
8.b
9.e
10.a
11.d
12.d
13.c
14.e
15.e

CAPITOLUL II

CONTABILITATEA CAPITALURILOR

1. Definiții și delimitări privind capitalurile

Capitalurile întreprinderii, ca surse de finanțare cu caracter stabil, reprezintă echivalentul valoric al resurselor investite în active de proprietari (capitaluri proprii) sau terțe persoane (datorii pe termen lung și mediu). Termenul de decontare mai mare de un an al acestor surse le atribuie caracterul de ***capitaluri permanente,*** sub forma capitalurilor proprii, provizioanelor pentru riscuri și cheltuieli și datoriilor pe termen lung.

Capitalurile proprii sunt definite ca interes rezidual al proprietarilor întreprinderii, determinat ca diferență între totalul activelor și datoriilor acesteia, la un moment dat.

Provizioanele sunt datorii cu exigibilitate incertă din punct de vedere al datei sau sumei aferente.

Datoriile pe termen lung reprezintă orice datorie care nu îndeplinește condițiile datoriilor curente, adică o datorie este curentă atunci când: se așteaptă să fie decontată în cursul normal al ciclului de exploatare al întreprinderii sau este exigibilă în termen de 12 luni de la data bilanțului. Toate celelalte datorii trebuie clasificate ca datorii pe termen lung.

Capitalul social este dreptul proprietarilor asupra unei societăți și corespunde acelei părți din capitalul propriu asigurată prin aportul în natură și/sau în numerar al acționarilor sau asociaților.

Acțiunile sunt titluri de valoare negociabile pe piața financiară și reprezintă o unitate de drept de proprietate într-o societate.

Acțiunile comune (ordinare) reprezintă un instrument de capital propriu, subordonat tuturor celorlalte clase de instrumente de capital.

Acțiunile preferențiale sunt acțiuni care conferă o serie de drepturi speciale față de acțiunile comune: dreptul la un dividend prioritar, drepturile recunoscute acționarilor cu acțiuni comune cu excepția dreptului de a participa și de a vota; în cazul lichidării societății vor fi primii cărora li se va rambursa partea aferentă capitalului propriu.

Părțile sociale sunt titluri de valoare care nu se pot negocia pe piața financiară.

Capitalul subscris nevărsat reprezintă angajamentul investitorilor de a plăti pentru acțiunile subscrise, la o dată viitoare sau în tranșe, o sumă de bani sau să transfere alte resurse pe numele societății.

Capitalul subscris vărsat reprezintă capitalul care este eliberat și concretizat efectiv în bani și/sau natură realizat de către acționari/asociați.

În cadrul societăților comerciale pe acțiuni, pentru aporturile în numerar, constituirea capitalului social în raport de stabilitatea condițiilor pentru realizarea aportului se delimitează trei etape succesive, cum ar fi: subscrierea fără apelare, adică fără nominalizare la plată; subscrierea cu apelare fără vărsare; subscrierea cu apelare şi vărsare. Astfel capitalul se diferenţiază în: **capital subscris şi neapelat, capital subscris şi nevărsat, capital subscris apelat şi vărsat.**

Valoarea de randament a titlului este valoarea corespunzătoare profitului net nerepartizat ce revine pe o acţiune capitalizat în funcţie de rata medie a dobânzii pe piaţă.

Valoarea matematică reprezintă activul net aferent unei acţiuni.

Valoarea de lichidare a titlurilor este valoarea care rezultă din vânzarea forţată a întreprinderii într-un interval limitat.

Dreptul de subscriere este titlul de valoare negociabil care reprezintă pierderea de valoare înregistrată de o acţiune veche în cazul emisiunii de acţiuni noi pentru aport în numerar la un preţ de emisiune inferior valorii contabile anterioare.

Dreptul de atribuire este un titlu de valoare negociabil care reprezintă pierderea de valoare înregistrată de o acţiune veche în cazul creşterii de capital prin operaţii interne.

Primele de capital reprezintă diferenţa dintre preţul de emisiune şi valoarea nominală a acţiunilor create pentru remunerarea aporturilor în numerar, în natură, provenite din operaţiile de fuziune sau de conversie a unor obligaţiuni în acţiuni.

Rezervele din reevaluare reprezintă plusul sau minusul de valoare rezultat în urma reevaluării activelor imobilizate.

Rezervele sunt structuri de capitaluri proprii constituite în principal, din profitul realizat de întreprindere; alte surse de formare a acestora pot fi: primele de capital, rezervele din reevaluarea activelor şi alte surse prevăzute de lege, în scopul asigurării unei măsuri suplimentare de protecţie împotriva efectelor pierderilor, pentru întreprindere şi creditorii acesteia.

Rezultatele sunt structuri de capitaluri proprii care îmbracă forma profitului sau pierderii, iar în raport cu perioada la care se referă sunt: rezultate reportate şi rezultate ale exerciţiilor curente.

Împrumuturile din emisiuni de obligaţiuni, denumite şi împrumuturi obligatare, sunt de regulă împrumuturi pe termen lung contractate de o societate pe acţiuni. Ele sunt reprezentate prin titluri de valoare negociabile denumite *obligaţiuni*.

Costurile îndatorării cuprind dobânzile şi alte cheltuieli suportate de o întreprindere în legătură cu împrumutul de fonduri.

Cuponul reprezintă dobânda anuală a obligaţiunilor, calculată prin aplicarea ratelor dobânzii asupra valorii nominale a obligaţiunilor.

Preţul de emisiune al obligaţiunii reprezintă preţul ce va fi încasat de la obligatar.

Preţul de rambursare este preţul la care vor fi amortizate (rambursate) obligaţiunile.

Prima de rambursare reprezintă diferenţa dintre preţul de rambursare şi preţul de emisiune al obligaţiunilor şi constituie un activ fictiv amortizabil.

Leasingul este un acord prin care locatorul transmite locatarului (utilizatorului) în schimbul unei plăţi sau a unei serii de plăţi, dreptul de a utiliza un bun pentru o perioadă convenită.

Leasingul financiar este operaţiunea de leasing care transferă în mare măsură toate riscurile şi beneficiile aferente dreptului de proprietate asupra bunului.

Leasingul operațional este operațiunea de leasing care nu intră în categoria leasingului financiar.

Plățile minime de leasing sunt acele plăți de-a lungul termenului de leasing pe care utilizatorul trebuie sau poate fi obligat să le efectueze, excluzând chiria contingentă, costurile serviciilor și impozitele pe care locatorul le va plăti și care se vor rambursa acestuia.

Valoarea reziduală este valoarea maximă pe care locatarul o plătește în cazul în care ridică opțiunea de cumpărare la expirarea contractului de leasing.

2. Recunoaștere și evaluare – principii și reguli

În vederea finanțării activităților de exploatare și dezvoltare, o întreprindere își poate obține fondurile din mai multe surse. Astfel, la înființarea întreprinderii sursa inițială de finanțare o constituie aportul în natură și/sau în numerar al investitorilor. Ulterior, întreprinderea poate atrage disponibilități bănești și alte active prin realizarea unui profit, emisiune și vânzare de noi titluri de proprietate, precum și prin emisiunea și vânzarea de titluri de credit pe termen lung, contractarea unor credite etc.

În raport cu modul de constituire financiară și destinațiile pe care le dobândesc, capitalurile permanente se diferențiază în capitaluri proprii, provizioane pentru riscuri și cheltuieli și datorii pe termen lung și mediu.

Capitalurile proprii (activul net) reprezintă echivalentul valoric al resurselor investite în active și pentru care întreprinderea nu trebuie să acorde echivalent în bunuri sau servicii unei terțe persoane.

Egalitatea bilanțieră care stă la baza determinării capitalurilor proprii (activ net) este următoarea:

Activ – Datorii = Capitaluri proprii

În elaborarea situațiilor financiare, conceptul de capital este sinonim cu activele nete sau cu capitalurile proprii ale întreprinderii. În același timp, capitalul întreprinderii poate fi abordat și prin prisma altor două concepte, și anume: cel de menținere a capitalului financiar și cel de menținere a capitalului fizic. Selectarea de către o întreprindere a celui mai potrivit concept trebuie să se facă în raport cu necesitățile utilizatorilor de informații. Astfel, trebuie adoptat *conceptul financiar* dacă utilizatorii sunt preocupați, în primul rând, de menținerea capitalului nominal investit sau a puterii de cumpărare a capitalului investit. Dacă, însă, utilizatorii sunt interesați de capacitatea de exploatare a întreprinderii, va fi utilizat *conceptul fizic* al capitalului.

Conform ***conceptului financiar de mentinere a capitalului***, profitul se obține doar dacă valoarea financiară (sau monetară) a activelor nete la sfârșitul perioadei este mai mare decât valoarea financiară (sau monetară) a activelor nete la începutul perioadei, după excluderea oricăror distribuiri către proprietari și a oricăror contribuții din partea proprietarilor în timpul perioadei analizate.

Menținerea capitalului financiar poate fi evaluată atât în unități monetare nominale, cât și în unități de putere de cumpărare constantă.

Conform *conceptului de mentinere a capitalului fizic*, **profitul se obține doar atunci când capacitatea fizică productivă (sau capacitatea de exploatare) a întreprinderii (sau resursele, respectiv fondurile necesare atingerii acestor capacități) la sfârșitul perioadei este mai mare decât capacitatea fizică**

productivă de la începutul perioadei, după ce s-au exclus orice distribuire către proprietari şi orice contribuţie din partea proprietarilor, în cadrul perioadei analizate.

Modificările în capitalurile proprii între cele două momente (începutul şi sfârşitul perioadei) reflectă creşterea sau reducerea activului net în cursul perioadei, respectiv performanţele/ nonperformanţele întreprinderilor.

Capitalurile proprii ale unei întreprinderi sunt identificate şi contabilizate pe următoarele structuri: *capital social; prime de capital; rezerve din reevaluare; rezerve; rezultat reportat; rezultatul exerciţiului.*

Provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli sunt structuri ale capitalului permanent constituite, în principiu, pe seama cheltuielilor, în scopul finanţării riscurilor şi cheltuielilor pe care evenimente trecute sau prezente le fac probabile.

Întreprinderile care aplică Reglementările contabile aprobate prin OMF 94/2001 pot constitui următoarele provizioane pentru riscuri şi cheltuieli: provizioanele pentru riscuri sub forma: *provizioanelor pentru litigii şi provizioanelor pentru garantii acordate clienţilor*; şi provizioane pentru cheltuieli sub forma: *provizioanelor pentru dezafectarea imobilizărilor corporale şi alte acţiuni similare*; *provizioane pentru restructurare*; *alte provizioane pentru riscuri şi cheltuieli.*

Datoriile pe termen lung reprezintă echivalentul valoric al resurselor financiare existente la dispoziţia întreprinderii pe un termen limitat, dar mai mare de un an.

Datoriile pe termen lung au caracter rambursabil şi sunt purtătoare de dobânzi.

În raport cu modul de obţinere (de la bănci, de la asociaţi sau de pe piaţa de capitaluri), acestea sunt individualizate pe următoarele structuri financiare şi contabile: *împrumuturi din emisiuni de obligaţiuni, credite bancare pe termen lung, datorii ce privesc imobilizările financiare, alte împrumuturi şi datorii asimilate.*

3. Tratamente contabile privind capitalurile proprii

3.1. Contabilitatea capitalului social

3.1.1. Evaluarea curentă a capitalului social

Capitalul social se concretizează în aporturi pe care asociaţii le transferă societăţii, în schimbul drepturilor lor sociale. În funcţie de natura lor, aporturile pot fi:

● *Aport în numerar*: sumele depuse sau virate în contul societăţii la bancă;

● *Aport în natură* vizează bunuri, precum imobilizări corporale sau necorporale, titluri, drepturi de creanţă, etc. Acestea trebuie evaluate de experţi independenţi. În evaluare se are în vedere titlul juridic cu care sunt aduse bunurile în patrimoniu, starea lor, precum şi valoarea justă. Dacă bunurile sunt aduse în proprietatea societăţii se va lua în considerare întreaga valoare a acestora; în schimb, dacă sunt transmise în folosinţă, se vor aprecia cheltuielile de care societatea va fi scutită, astfel ea urmând a plăti chirie. Starea bunurilor este apreciată prin prisma uzurii fizice şi morale, iar preţurile luate în considerare vor fi cele practicate pe piaţă la momentul evaluării.

● *Aport în industrie*: cuprinde cunoştinţe tehnice utile pentru buna funcţionare a activităţii, credit comercial, muncă, servicii, etc. Neavând contrapartidă în capital, nu determină crearea de acţiuni sau părţi sociale, dar dau drept de partaj a profitului sau pierderii. Astfel de aporturi sunt rare, ele apărând în cazul societăţilor de persoane.

Capitalul, care reprezenta la constituire, mărimea aporturilor, în cursul vieţii sociale, se modifică în sensul majorării prin aporturi noi în numerar şi/sau în natură; prin operaţii interne (transformarea altor structuri de capitaluri proprii în capital social); convertirea unor angajamente financiare în capital social; reorganizarea societăţii prin fuziune etc. De asemenea, capitalul social se poate micşora prin rambursarea unei părţi din aporturile aduse de asociaţi; prin acoperirea pierderilor provenite din anii precedenţi; prin răscumpărarea şi anularea de acţiuni; şi prin alte operaţii prevăzute de lege.

În funcţie de tipul societăţii comerciale, capitalul social se divizează în titluri de valoare ce pot îmbrăca fie forma părţilor sociale la societăţile de persoane (societăţi în nume colectiv, societăţi în comandită simplă şi societăţi cu răspundere limitată), fie forma acţiunilor în cazul societăţilor de capital (societăţi pe acţiuni sau societăţi în comandită pe acţiuni).

Părţile sociale sunt titluri în valoare minimă de 10 lei, care nu se pot negocia pe piaţa financiară, cesiunea lor trebuind să fie autorizată de majoritatea asociaţilor, ce reprezintă 3/4 din capitalul social. În schimb, acţiunile pot fi negociate pe piaţa financiară, conferind o unitate de drept de proprietate într-o societate.

Acţiunile pot fi clasificate în funcţie de următoarele criterii:

● După forma şi modul lor de transmitere, se disting: *acţiuni la purtător*, în care nu se menţionează numele acţionarului, transmiterea fiind făcută din mână în mână, şi *acţiuni nominative* care poartă numele proprietarului lor, iar transmiterea figurează în registrele societăţii. În prezent se conturează tot mai mult regimul de dematerializare, conform căruia titlurile de valoare nu mai sunt concretizate în hârtii, ci sunt inscripţionate direct în conturile titularilor ţinute de societatea emitentă sau de un intermediar abilitat.

● După natura aporturilor, există *acţiuni în numerar* (a căror valoare este plătită în numerar sau a căror emisiune este consecinţa unei încorporări în capital a rezervelor, profiturilor sau primelor de emisiune) şi *acţiuni de aport* (reprezintă aporturi, altele decât numerar, respectiv: terenuri, construcţii, utilaje, stocuri etc).

● În funcţie de drepturile conferite, se disting: *acţiuni ordinare* (obişnuite) şi *acţiuni preferenţiale* (prioritare). Acţiunile preferenţiale conferă un drept prioritar fie asupra beneficiilor, fie asupra dreptului de vot. Dreptul prioritar asupra beneficiilor priveşte: distribuirea profitului (în cazul insuficienţei sale), rambursarea valorii nominale a acţiunilor în momentul lichidării societăţii (au fost plătite datoriile sociale, dar activul net este insuficient pentru rambursarea tuturor acţiunilor), sau distribuirea profitului din lichidare (statutul poate prevede că dacă profitul lichidării nu atinge un anumit cuantum, va fi vărsat doar acţiunilor privilegiate).

● În funcţie de dreptul asupra dividendului, avem: *acţiuni de capital* şi *acţiuni amortizate*. Acţiunile amortizate sunt titluri a căror valoare nominală a fost integral sau parţial amortizată, respectiv rambursată din rezervele societăţii.

Evaluarea curentă a capitalului social presupune evaluarea titlurilor prin care acesta se identifică: părţi sociale şi acţiuni.

A.VALOAREA NOMINALĂ

La constituirea societăţilor, părţilor sociale şi acţiunilor li se atribuie o valoare care este specificată în actul constitutiv şi este imprimată pe fiecare titlu, denumită ***valoare nominală***.

Valoarea nominală reprezintă suma corespunzătoare unei acţiuni/părţi sociale, care se înregistrează în contul de capital social şi constituie *capitalul legal* al societăţii:

Capitalul social = Număr de acţiuni/Părţi sociale × Valoarea nominală

Pentru evaluarea acţiunilor (titluri negociabile), valoarea nominală are, de regulă, o importanţă redusă în comparaţie cu valoarea de piaţă sau cu valoarea contabilă (de bilanţ) a acestora.

Începând cu primele operaţii, generatoare de rezultat, valorile reale sunt diferite de valoarea nominală. În toate situaţiile în care acţiunile sunt plasate la un preţ mai mare decât valoarea nominală, diferenţele sunt înregistrate sub forma *primelor de capital (capital adiţional)*.

B. VALOAREA DE PIAŢĂ

Valoarea de piaţă este suma ce se obţine din vânzarea/sau se plăteşte la achiziţia unei acţiuni pe o piaţă activă. Ea este preţul pe care investitorul este dispus să-l plătească pentru o acţiune pe piaţa liberă. Mărimea acesteia este determinată, de regulă, de previziunile investitorului privind evoluţia societăţii şi de condiţiile economice generale. Astfel, atât estimările investitorilor privind rentabilitatea viitoare a societăţii şi dividendele pe acţiune, cât şi perceperea de către aceştia a riscului legat de societate şi de situaţia ei financiară actuală şi situaţia de pe piaţa monetară, joacă un rol important în determinarea valorii de piaţă a acţiunilor emise de societatea respectivă.

Valoarea de piaţă este stabilită, de regulă, prin negociere la bursa de valori, pe baza raportului dintre cerere şi ofertă, raport numit *cotaţie*.

Dacă titlurile nu fac obiectul unei negocieri regulate şi într-un volum suficient de important sau dacă cotaţia reţinută este media cursului unei perioade prea scurte, atunci valoarea bursieră trebuie completată cu alte valori cum ar fi: valori determinate plecând de la profitul distribuit sau realizat sub forma valorii financiare şi valorii de randament (valori de rentabilitate) şi valori determinate plecând de la patrimoniu sub forma valorii matematice contabile, valorii matematice intrinsece şi valorii de lichidare (valori patrimoniale).

C. VALOAREA DE RENTABILITATE

Valoarea financiară a titlului (VF) reprezintă suma care, plasată la o anumită rată de capitalizare (R), produce un venit anual egal cu dividendul titlului (D), conform relaţiei de calcul:

$$\mathbf{VF = D/R}$$

Rata de capitalizare este formată, de regulă, din rata de bază la care se adaugă o primă de risc. Rata de bază (neutră) corespunde unor plasamente fără riscuri şi cel mai adesea, mărimea ei se stabileşte la nivelul dobânzii practicate la obligaţiunile de stat. Prima de risc este cu atât mai mare cu cât exploatarea prezintă riscuri interne (determinate prin documentare şi investigaţii) şi riscuri externe (ţin seama de rentabilitatea ramurii din care face parte întreprinderea).

Exemplu: *Dividendul anual distribuit pe acţiune (D) la o societate pe acţiuni este de 1.000 lei, iar rata medie de capitalizare (R) este de 25%:*

$$VF = 1.000/0,25 = 4.000 \text{ lei.}$$

Valoarea de randament a titlului (VR) este valoarea corespunzătoare profitului net nerepartizat ce revine pe o acţiune (P) capitalizat în funcţie de rata de capitalizare, conform relaţiei de calcul:

VR = P/R

Exemplu: *Profitul net al exerciţiului calculat pe o acţiune (P) este de 1.500 lei, iar rata medie de capitalizare este de 25%:*

VR = 1.500/0,25 = 6.000 lei.

D. VALOAREA PATRIMONIALĂ SAU A ACTIVULUI NET

Valoarea patrimonială sau a activului net este fondată pe calculul valorii întreprinderii pornind de la bilanţ şi exprimă valoarea (V) care ar trebui sa revină global asociaţilor, dacă aceştia ar partaja elementele de activ existente în societate, după plata datoriilor.

Valoarea patrimonială sau de activ net poate îmbrăca formele:

Valoarea matematică contabilă care se calculează raportând capitalurile proprii (activul net) la numărul de titluri.

Valoarea de lichidare a titlurilor numită şi ***valoare lichidativă*** este valoarea care rezultă din vânzarea forţată a întreprinderii într-un interval limitat.

Comparând valoarea matematică contabilă cu valoarea nominală a titlurilor se poate deduce gradul de capitalizare a rezultatelor pe parcursul activităţii întreprinderii. De asemenea, raportul dintre valoarea matematică contabilă şi valoarea de piaţă a titlului permite aprecierea performanţelor/non-performanţelor înregistrate de întreprindere.

3.1.2. Conturile privind capitalul social

CLASA 1 „CONTURI DE CAPITALURI”

10 CAPITAL ŞI REZERVE

101 Capital social

1011	Capital subscris nevărsat
1012	Capital subscris vărsat
1015	Patrimoniul regiei
1016	Patrimoniul public

104 Prime legate de capital

1041	Prime de emisiune sau de aport
1042	Prime de fuziune
1043	Prime de aport
1044	Prime de conversie a obligaţiunilor în acţiuni

105 Rezerve din reevaluare

1051	Rezerve din reevaluare aferente bilanţului de deschidere al primului an de aplicare a ajustării la inflaţie
1058	Rezerve din reevaluări dispuse prin acte normative

106 Rezerve

1061	Rezerve legale
1062	Rezerve pentru acţiuni proprii

1063 Rezerve statutare sau contractuale
1068 Alte rezerve

107 Rezerve din conversie

11 REZULTATUL REPORTAT

117 Rezultatul reportat

1171 Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat, respectiv pierderea nerecuperată
1172 Rezultatul reportat provenit din adoptarea pentru prima dată a IAS, mai puţin IAS 29
1173 Rezultatul reportat provenit din modificările politicilor contabile
1174 Rezultatul reportat provenit din corectarea erorilor fundamentale
1175 Rezultatul reportat reprezentând surplusul realizat din rezerve din reevaluare

12 REZULTATUL EXERCIŢIULUI

121 Profit şi pierderi

129 Repartizarea profitului

13 SUBVENŢII PENTRU INVESTIŢII

131 Subvenţii pentru investiţii

15 PROVIZIOANE PENTRU RISCURI ŞI CHELTUIELI

151 Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

1511 Provizioane pentru litigii
1512 Provizioane pentru garanţii acordate clienţilor
1513 Provizioane pentru dezafectare imobilizări corporale şi alte acţiuni similare legate de acestea
1514 Provizioane pentru restructurare
1518 Alte provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

16 ÎMPRUMUTURI ŞI DATORII ASIMILATE

161 Împrumuturi din emisiuni de obligaţiuni

1614 Împrumuturi externe din emisiuni de obligaţiuni garantate de stat
1615 Împrumuturi externe din emisiuni de obligaţiuni garantate de bănci
1617 Împrumuturi interne din emisiuni de obligaţiuni garantate de stat
1618 Alte împrumuturi din emisiuni de obligaţiuni

162 Credite bancare pe termen lung şi mediu

1621 Credite bancare pe termen lung
1622 Credite bancare pe termen lung nerambursate la scadenţă
1623 Credite externe guvernamentale
1624 Credite bancare externe garantate de stat
1625 Credite bancare externe garantate de bănci
1626 Credite de la trezoreria statului
1627 Credite bancare interne garantate de stat

166 Datorii ce privesc imobilirile financiare
1661 Datorii către societățile din cadrul grupului
1662 Datorii către societățile care dețin interese de participare
167 Alte împrumuturi și datorii asimilate
168 Dobânzi aferente împrumuturilor și datoriilor asimilate
1681 Dobânzi aferente împrumuturilor din emisiunea de obligațiuni
1682 Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung
1685 Dobânzi aferente datoriilor către societățile din cadrul grupului
1686 Dobânzi aferente datoriilor către societățile din cadrul grupului
1687 Dobânzi aferente altor împrumuturi și datorii asimilate
169 Prime privind rambursarea obligațiunilor

Evidența operațiilor financiare privind constituirea și modificarea capitalului social se realizează cu ajutorul contului sintetic de gradul I **101 „Capitalul social”**, dezvoltat pe două conturi sintetice de gradul II **1011 „Capital subscris nevărsat”** și **1012 „Capital subscris vărsat”**, cu funcție contabilă de pasiv.

În **creditul contului 101 „Capital social”** se înregistrează capitalul subscris la constituirea societăților sau în urma operațiilor de fuziune, divizare etc., la care acestea pot fi supuse, precum și creșterile de capital generate de noi aporturi în numerar și/sau în natură, încorporarea în masa capitalului social a rezervelor, profitului net realizat în exercițiile precedente sau la închiderea exercițiilor curente, precum și convertirea unor angajamente financiare în acțiuni. În **debit** se înregistrează reducerile de capital prin anularea pierderilor, rambursarea unei părți asociaților, anularea unor acțiuni răscumpărate de societate (de la asociații săi), precum și anularea capitalului social în cazul când au loc operații de fuziune, lichidare etc. **Soldul creditor** reprezintă capitalul social subscris, vărsat/nevărsat.

Delimitarea în contabilitate a capitalului subscris nevărsat se realizează prin contul **1011 „Capital subscris nevărsat”**, care se **creditează** cu mărimea capitalului subscris nevărsat și se **debitează** pe măsura realizării aporturilor. **Soldul creditor** exprimă mărimea capitalului subscris nevărsat. Se soldează când eliberarea aporturilor este terminată.

Pentru evidența capitalului subscris vărsat se utilizează contul **1012 „Capital subscris vărsat”**, care se **creditează** pe măsura încasării aporturilor subscrise și a creșterilor de capital prin autofinanțare și din alte surse și se **debitează** cu diminuarea capitalului. **Soldul creditor** exprimă mărimea capitalului subscris vărsat.

Contabilitatea analitică a capitalului social se ține pe acționari sau asociați, cuprinzând numărul și valoarea nominală a acțiunilor sau părților sociale subscrise și vărsate precum și tipul de acțiune, ordinară sau privilegiată.

În plus, companiile naționale, pentru bunurile aflate în folosința lor temporară ce aparțin domeniului public, folosesc contul **1016 „Patrimoniul public”**, iar regiile autonome contul **1015 „Patrimoniul regiei”**, conturi ce funcționează similar contului 101 „Capitalul social”.

Pentru evidența relațiilor cu asociații se utilizează contul sintetic de gradul I **456 „Decontări cu asociații privind capitalul”**. Se **debitează** cu capitalul social subscris sub forma aporturilor în numerar și/sau în natură. Subscrierea poate fi făcută la valoarea nominală a acţiunilor sau la o valoare superioară valorii nominale.Se **creditează** la realizarea aporturilor subscrise, prin transferul bunurilor sau valorilor de către asociaţi, în proprietatea societăţii, în contrapartida drepturilor lor sociale. **Soldul** poate fi **debitor** şi reprezintă aportul la capitalul subscris nevărsat (creanţa societăţii asupra investitorilor).

În acelaşi timp, în contul **456 „Decontări cu asociaţii privind capitalul"** sunt reflectate şi datorii ale societăţii faţă de asociaţii săi. Astfel de operaţii constau în rambursările de capital sub formă de numerar sau de bunuri cu ocazia reducerii capitalului social, retragerii unor asociaţi sau lichidării societăţii. Ca urmare, din momentul constituirii obligaţiei de a restitui părţi din capital până în momentul stingerii datoriei, contul **456 „Decontări cu asociaţii privind capitalul"** are **sold creditor**.

Contabilitatea analitică poate fi organizată pe fiecare asociat, dacă este vorba de societăţi de persoane, cu un număr relativ mic de asociaţi.

În societăţile pe acţiuni, asociaţii iau numele de acţionari şi, având în vedere numărul lor mare, se ţine un singur cont colectiv.

Condiţiile şi ritmul eliberării aporturilor fiind diferite, este necesară identificarea conturilor de aport pe categorii. Totodată, se impune dezvoltarea pe conturi sintetice de gradul II, care să reflecte momentele şi situaţiile în care se găseşte societatea în relaţiile cu asociaţii (creanţe privind capitalul exigibil imediat, creanţe privind capitalul exigibil mai târziu, asociaţii care eliberează cu întârziere aporturile sau se găsesc în dificultate financiară etc).

Aşa, de exemplu, contul **456 „Decontări cu asociaţii privind capitalul"** poate fi dezvoltat în următoarele conturi sintetice de gradul II sau analitice:

- *456.1 „Decontări cu asociaţii privind capitalul subscris";*
- *456.4 „Decontări cu asociaţii pentru vărsămintele anticipate";*
- *456.5 „Decontări cu asociaţii în dificultate";*
- *456.7 „Decontări cu asociaţii privind capitalul de rambursat"; etc.*

3.1.3. Contabilitatea operaţiilor privind constituirea capitalului social

Capitalul social, ca sursă iniţială de finanţare a societăţii, se constituie odată cu înfiinţarea acesteia, ca entitate juridică distinctă şi diferită de proprietarii săi, potrivit legislaţiei în vigoare (Legea 31/1990 privind societăţile comerciale republicată, statutul şi contractul de societate).

Înregistrarea capitalului social în contabilitate are la bază actele de constituire a întreprinderii autentificate la notariat, precum şi chitanţele ce fac dovada depunerii aportului în numerar la bancă. Pentru aportul în natură, documentele justificative cuprind, pe lângă angajamentul asociaţilor/acţionarilor consemnat scris în actul constitutiv, şi facturile, contractele de vânzare-cumpărare etc. pentru bunurile aportate. Societăţile comerciale trebuie, de asemenea, să întocmească şi să completeze la zi un registru al acţionarilor sau asociaţilor.

Operaţiile efectuate cu această ocazie vizează subscrierea şi realizarea aporturilor precum şi înregistrarea cheltuielilor de constituire.

Subscrierea

Societăţile pe acţiuni se pot constitui fie prin *subscripţie publică (succesivă)* fie prin *subscripţie simultană*. În primul caz, fondatorii trebuie să desfăşoare o vastă activitate precontractuală, de convingere în vederea subscrierii capitalului social, apelând practic la economiile populației. În alternativa în care, subscripția publică este mai mare decât capitalul prevăzut în prospectul de emisiune, sau mai mică decât acesta, fondatorii sunt obligați să supună aprobării adunării constitutive mărirea sau după caz micșorarea capitalului social la nivelul subscripției. Dacă adunarea nu aprobă creșterea capitalului social, se procedează la reducerea subscripțiilor la nivelul capitalului statutar. În cazul subscripției simultane, capitalul social se subscrie în momentul întocmirii actelor constitutive.

Semnarea statutului sau a buletinului de subscripție îl pune pe asociat în poziția de debitor al societății pentru valoarea capitalului subscris.

Realizarea aporturilor

La societățile pe acțiuni Legea nr.31/1990 republicată prevede posibilitatea vărsării în tranșe a aporturilor. Astfel, la constituire, se varsă integral aportul în natură și cel puțin 30% din aportul în numerar, pe de o parte cu scopul de a asigura fondurile ce îi sunt necesare pentru începerea activității iar pe de altă parte, pentru a evita operațiile speculative. Restul aportului în numerar va fi ulterior apelat de societate și vărsat acesteia.

Cheltuielile de constituire pot fi tratate în două variante: fie recunoscute ca și cheltuieli ale perioadei în care au fost înregistrate (conform tratamentului prevăzut de IAS 38 „Imobilizări necorporale"), fie capitalizate, recunoscute ca o imobilizare necorporală.

Exemplu de constituire a unei societăți comerciale pe acțiuni

Pe data de 1 mai N se constituie societatea comercială „ALFA" S.A cu un capital social de 200.000 lei format din 20.000 acțiuni cu valoarea nominala de 10 lei. Din totalul acțiunilor, 10.000 sunt remunerate printr-un aport în natură sub forma unei clădiri; 2.000 sunt remunerate sub forma unui stoc de mărfuri, iar restul prin aport în numerar. Pentru constituirea societății s-au făcut cheltuieli de 8.000 lei, vizând taxe de timbru de 2.000 lei, comisioane și onorarii către avocați, Camera de comerț 5.700 lei, comisioane bancare 300 lei.

1. Aporturile sunt eliberate integral la constituire: numerarul este depus la bancă unde este deschis contul în numele societății, la data de 10.05.N, dată la care sunt transferate și drepturile de proprietate pentru aportul în natură.

a. subscrierea acțiunilor la data de 1.05.N (constituirea capitalului social):

200.000 lei	456.1	Decontări cu asociații privind capitalul subscris	=	1011	Capital subscris nevărsat	200.000 lei

b. eliberarea aporturilor la data de 01.05.N:

100.000 lei	212	Construcții	=	456.1	Decontări cu asociații privind capitalul subscris	200.000 lei
20.000 lei	371	Mărfuri				
80.000 lei	5121	Conturi la bănci în lei				

c. transferarea capitalului social de la nevărsat la vărsat:

200.000 lei	1011	Capital subscris nevărsat	=	1012	Capital subscris vărsat	200.000 lei

2. Acțiunile remunerate prin aport în natură sunt integral eliberate la data subscrierii, iar cele sub formă de aport în numerar sunt eliberate pentru 50% din valoarea nominală.

a. subscrierea acțiunilor:

200.000 lei	456.1	Decontări cu asociații privind capitalul subscris	=	1011	Capital subscris nevărsat	200.000 lei

b. eliberarea aporturilor în natură și 50% din aportul în numerar:

100.000 lei	212	Construcții	=	456.1	Decontări cu asociații privind capitalul subscris	160.000 lei
20.000 lei	371	Mărfuri				
40.000 lei	5121	Conturi la bănci în lei				

c. transferarea capitalului social de la nevărsat la vărsat:

160.000 lei	1011	Capital subscris nevărsat	=	1012	Capital subscris vărsat	160.000 lei

d. cheltuielile de constituire în funcție de opțiunea întreprinderii pot fi înregistrate la cheltuieli ale perioadei:

5.700 lei	621	Cheltuieli cu colaboratorii	=	5121	Conturi la bănci în lei	8.000 lei
300 lei	627	Cheltuieli cu serviciile bancare și asimilate				
2.000 lei	635	Cheltuieli cu alte impozite, taxe și vărsăminte				

sau la imobilizări necorporale:

8.000 lei	201	Cheltuieli de constituire	=	5121	Conturi la bănci în lei	8.000 lei

Al doilea vărsământ pentru 50% din aportul în numerar este prevăzut să se realizeze la data de 01.09.N.

Reluând cazul 2, la apelul pentru eliberarea restului de 50% din aportul în numerar pot să apară următoarele cazuri:

3. Vărsăminte anticipate. Uneori, asociații efectuează cu titlu de avans asupra apelurilor viitoare, aporturi mai mari decât fracțiunea apelată de societate. Aceasta permite ameliorarea trezoreriei, fără a recurge la o realizare completă a aporturilor, momentan nejustificată.

La data de 01.07.N, din lipsa de lichidități, societatea face un apel pentru eliberarea restului de 50% din acțiunile subscrise. Un posesor de 4.000 de acțiuni eliberează în avans restul de 50% din nominalul acțiunilor subscrise.

a. încasarea anticipată a sumei de 4.000 acțiuni × 10 lei/acțiune × 50% = 20.000 lei:

20.000 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	456.4	Decontări cu asociații pentru vărsăminte anticipate	20.000 lei

b transferarea capitalului de la nevărsat la vărsat:

20.000 lei	1011	Capital subscris nevărsat	=	1012	Capital subscris vărsat	20.000 lei

c. la 01.09.N are loc anularea datoriei față de acționar și încasarea restului de capital:

20.000 lei	456.4	Decontări cu asociații pentru vărsăminte anticipate	=	456.1	Decontări cu asociații privind capitalul subscris	20.000 lei

d. încasarea restului de aport pentru (8.000 acțiuni– 4.000 acțiuni) × 10 lei/acțiune × 50% = 20.000 lei:

20.000 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	456.1	Decontări cu asociații privind capitalul subscris	20.000 lei

și

20.000 lei	1011	Capital subscris nevărsat	=	1012	Capital subscris vărsat	20.000 lei

4. Acționarii în dificultate. Legea 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, prevede demersurile ce trebuie întreprinse de societate pentru a încasa integral valoarea acțiunilor subscrise.

Dacă în urma tuturor demersurilor întreprinse, acționarii nu vor efectua vărsămintele, consiliul de administrație va putea decide fie urmărirea acționarilor pentru vărsămintele respective, fie anularea acestor acțiuni.

În locul acțiunilor anulate vor fi emise noi acțiuni purtând același număr, care vor fi vândute. Sumele obținute vor fi utilizate pentru acoperirea cheltuielilor de publicitate și vânzare; a dobânzilor de întârziere și a vărsămintelor neefectuate; restul va fi înapoiat acționarilor.

Exemplu. *La 01.09.N un acționar posesor a 1.000 de acțiuni, care nu a realizat vărsarea sumelor, este declarat în dificultate. Societatea vinde acțiunile sale la un preț de 9,5 lei/acțiunea după 75 zile de la termenul limită de apel și îi reclamă acestuia cheltuielile cu publicitatea și vânzarea acțiunilor în sumă de 75 lei și o dobândă de 261 lei.*

a. punerea în stare de dificultate a posesorului celor 1.000 acțiuni:

1.000 acțiuni × 10 lei/acțiune × 50% = 5.000 lei

5.000 lei	456.5	Decontări cu asociații în dificultate	=	456.1	Decontări cu asociații privind capitalul subscris	5.000 lei

b. vânzarea acțiunilor la cursul de 9,5 lei/acțiune, respectiv: 1.000 acțiuni × 9,5 lei/acțiune = 9.500 lei

9.500 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	456.5	Decontări cu asociații în dificultate	9.500 lei

c. transferul capitalului de la nevărsat la vărsat:

5.000 lei	1011	Capital subscris nevărsat	=	1012	Capital subscris vărsat	5.000 lei

d. reținerea dobânzii și a celorlalte cheltuieli de gestiune acționarului în dificultate:

336 lei	456.5	Decontări cu asociații în dificultate	=	758	Alte venituri din exploatare	75 lei
				768	Alte venituri financiare	261 lei

e. regularizarea contului acţionarului în dificultate (soldul creditor al contului 456.5 este de 9.500 – 5.000 – 336 = 4.164 lei):

4.164 lei	456.5	Decontări cu asociaţii în dificultate	=	5121	Conturi la bănci în lei	4.164 lei

Acţionarul în dificultate a pierdut din această operaţie suma de 836 lei, adică 1.000 acţiuni × 10 lei/acţiune × 50% = 5.000 lei plătiţi la constituire mai puţin 4.164 lei, sumă primită la regularizarea datoriei.

Dacă în urma acestor operaţii nu s-ar fi realizat sumele datorate societăţii, aceasta trebuia să procedeze la reducerea capitalului social.

3.1.4. Contabilitatea operaţiilor privind majorarea capitalului social

3.1.4.1. Contabilitatea operaţiilor privind creşterea capitalului social prin aporturi noi în numerar

În cursul vieţii sociale, capitalul unei întreprinderi, care la constituire reprezenta mărimea aporturilor, se modifică în special în sensul creşterii. Din punct de vedere practic, există mai multe modalităţi de creştere a capitalului social, alegerea uneia sau alteia fiind făcută în funcţie de obiectivul urmărit. Astfel, societăţile ce au nevoie de resurse financiare noi, pentru creşterea capacităţilor de producţie sau lansarea de produse noi, pot recurge la creşterea de capital prin aport în numerar sau în natură. Dacă societatea doreşte să distribuie acţiuni sau părţi sociale gratuite asociaţilor săi, ea poate decide creşterea de capital prin încorporarea rezervelor.

Prin aport în numerar: în acest caz, asistăm la o ameliorare a structurii financiare a întreprinderii, ce se traduce printr-o creştere a *fondului de rulment,* consecinţă a creşterii capitalurilor proprii şi lichidităţilor. Noua structură financiară va fi ulterior modificată, deoarece lichidităţile vor fi utilizate pentru achiziţionarea de noi active.

Creşterea de capital nu poate interveni decât atunci când vechiul capital a fost în întregime vărsat. Pentru ca operaţia să fie practic realizată, trebuie ca preţul de emisiune al acţiunilor noi să fie mai mic sau cel mult egal cu cursul acţiunilor vechi. În caz contrar, eventualii subscriptori vor prefera să cumpere acţiuni vechi al căror preţ este mai mic decât preţul de emisiune al acţiunilor noi.

Emisiunea de acţiuni noi, susceptibile să determine intrarea în societate de noi asociaţi, pune problema protecţiei vechilor acţionari. Această protecţie se realizează pe două căi: prin prima de emisiune sau aport şi prin dreptul de subscriere.

Pentru a nu provoca o scădere substanţială a cursului acţiunilor vechi, acţiunile noi pot fi emise la mărimea lor nominală eventual majorată cu o ***primă de emisiune***. Acest lucru se datorează faptului că societăţile ce realizează o creştere de capital dispun adesea de rezerve şi alte capitaluri proprii, ce fac ca valoarea reală a acţiunilor să fie superioară valorii lor nominale.

Prima de emisiune are ca scop egalizarea drepturilor acţionarilor vechi şi noi atunci când există rezerve şi alte capitaluri proprii, fiind preţul plătit de acţionari noi pentru dobândirea dreptului asupra acestora.

Dreptul preferenţial la subscripţia acţiunilor emise în numerar este recunoscut vechilor acţionari, proporţional cu numărul de acţiuni vechi deţinute, practic fiecare acţiune veche având ataşat un drept de subscripţie (DS). Acţionarii pot utiliza DS

– urile pentru achiziţionarea de noi acţiuni sau le pot ceda unei alte persoane interesate în subscriere, dar care nu dispune de DS-uri suficiente (de exemplu: cazul unui acţionar vechi care doreşte să subscrie mai multe acţiuni decât îi permit DS-urile sale).

DS-ul este un titlu de valoare negociabil, a cărui valoare depinde de legea cererii şi a ofertei. Fiind negociabil în aceleaşi condiţii cu acţiunile, poate fi cotat la bursă, dacă acestea sunt. Totuşi, este necesară determinarea unei valori teoretice care va fi baza de pornire a negocierilor viitoare şi care va servi la tranzacţionarea drepturilor ce nu sunt cotate la bursă. Valoarea teoretică a DS este o „valoare de echitate", deoarece ea nu lezează nici drepturile vânzătorului, nici cele ale cumpărătorului.

Exemplu: *Capitalul societăţii Alfa este divizat în 10.000 acţiuni de 10 lei/acţiune valoare nominală. Societatea emite 4.000 acţiuni la preţ de emisiune de 18 lei/acţiune. Valoarea contabilă a acţiunilor înainte de creşterea de capital se ridică la 21 lei.* DS-ul poate fi calculat plasându-ne pe poziţia vânzătorului (acţionarul vechi) sau pe poziţia cumpărătorului (acţionarul nou).

● *Din punctul de vedere al vânzătorului*, echitatea este respectată dacă el îşi poate recupera prin vânzarea DS-ului, pierderea de valoare la care este supusă acţiunea sa. Deci:

$$\mathbf{DS=V_0-V_1}$$

unde: V_0 – valoarea acţiunii înainte de creşterea capitalului
V_1 – valoarea acţiunii după creşterea capitalului
V_0 – 21 lei/acţiune
V_1 = (210.000 lei+18 lei/acţ × 4.000 acţ)/(10.000 acţ + 4.000 acţ) =
= 20 lei/acţ

DS = 21 lei – 20 lei = 1 leu

● *Din punct de vedere al cumpărătorului*, echitatea este respectată dacă suma pe care el a plătit-o pentru achiziţionarea noilor acţiuni, corespunde cu valoarea acestora la sfârşitul operaţiei. În acest sens, este necesară calcularea parităţii de schimb (PS) între titlurile noi şi cele vechi.

Paritatea de schimb = titluri noi/titluri vechi = 4.000 acţ./ 10.000 acţ.
= 2/5, deci 5DS contra 2 acţiuni noi.

Pentru a achiziţiona 2 acţiuni noi, un acţionar va cheltui: 5DS + 2 acţiuni subscrise cu 18 lei/acţ., obţinând în schimb 2 acţiuni a căror valoare după creşterea capitalului va fi de 20 lei/acţ., adică: 5DS + (2 acţ. × 18 lei/acţ.) = 2 acţ. × 20 lei/acţ.

Efectuând calculele se ajunge la soluţia: 1 DS = 1 leu.

Prin urmare, un acţionar nou va cumpăra cinci DS în valoare de 1 leu/DS şi va plăti 18 lei/acţ., preţ de emisiune pentru două acţiuni.

Din punct de vedere contabil, societatea Alfa va înregistra majorarea capitalului său astfel:

a. Subscrierea acţiunilor, se va face la preţul de emisiune de 4.000 acţ. × 18 lei/acţ. = 72.000 lei, valoarea nominală a acţiunilor fiind de: 4.000 acţ. × 10 lei/acţ. = 40.000 lei, iar prima de emisiune 72.000 lei – 40.000 lei = 32.000 lei.

72.000 lei	456.1	Decontări cu asociații privind capitalul subscris	=	1011	Capital subscris nevărsat	40.000 lei
				1041	Prime de emisiune	32.000 lei

b. Eliberarea aporturilor.

72.000 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	456.1	Decontări cu asociații privind capitalul subscris	72.000 lei

c. Transferul capitalului de la nevărsat la vărsat:

40.000 lei	1011	Capital subscris nevărsat	=	1012	Capital subscris vărsat	40.000 lei

În alternativa în care drepturile de subscriere deținute de un acționar vechi nu sunt suficiente pentru subscrierea unui număr superior de acțiuni celui la care societatea acționară ar fi avut dreptul sau în cazul unei societăți ce dorește să achiziționeze pentru prima dată acțiuni la o altă societate, trebuie achiziționate DS-uri a căror valoare este inclusă în costul total al acțiunilor.

Presupunem că societatea acționară Beta deține doar 47 acțiuni vechi dar dorește să subscrie 20 acțiuni noi. În aceste condiții, ea va trebui să cumpere 3 DS-uri disponibile de la alți acționari la prețul de 1 leu/DS, respectiv: 3 DS × 1 leu/DS = 3 lei.

3 lei	262	Titluri de participare deținute la societăți din afara grupului	=	5121	Conturi la bănci în lei	3 lei

În schimb, în contabilitatea societății cedente, vânzarea DS-urilor se va face similar cesiunilor de titluri.

3.1.4.2. *Contabilitatea operațiilor privind creșterea capitalului social prin aporturi în natură*

Prin aport în natură: determină pe de o parte *creșterea capitalului social*, iar pe de altă parte cel mai adesea a *activelor imobilizate*, echilibrul financiar anterior nefiind modificat. Cu toate acestea, situația financiară va avea o tendință de deteriorare, deoarece creșterea imobilizărilor are drept consecință dezvoltarea activității întreprinderii și deci a activului său circulant (creșterea stocurilor, a creanțelor față de clientelă, etc.). Pentru evitarea evoluției nefavorabile a situației financiare, trebuie ca activul circulant să crescă, această creștere trebuind să fie finanțată nu prin credite bancare prin termen scurt, ci printr-o creștere de capital în numerar, complementară celei în natură.

În acest caz se procedează direct la majorarea capitalului subscris vărsat, deoarece nu se poate amâna eliberarea unei părți din valoarea aporturilor. De asemenea, creșterea de capital prin aport în natură nu pune problema protecției vechilor acționari (acțiunile emise au o valoare apropiată de valoarea matematică contabilă a titlului).

Exemplu: *Societatea comercială „BETA" S.A. cu un capital de 300.000 lei, format din 30.000 acțiuni a 10 lei valoare nominală, emite 7.000 acțiuni pentru a remunera un aport adus în natură, constând dintr-un imobil a cărui valoare conform raportului evaluatorului este de 80.000 lei. Acțiunea este evaluată la 80.000 lei/ 7.000 acțiuni = 11 lei.*

a) la subscriere:

80.000 lei	456	Decontări cu asociații privind capitalul	=	1011	Capital subscris nevărsat	70.000 lei
				1043	Prime de aport	10.000 lei

b) iar la realizarea aportului:

80.000 lei	212	Clădiri	=	456	Decontări cu asociații privind capitalul	80.000 lei

3.1.4.3. Contabilitatea operațiilor privind creșterea capitalului social prin operații interne

Această operație are, în general, drept scop creșterea posibilităților de creditare ale societății prin mărirea garanției oferite terților. În principiu, în capitalul social pot fi încorporate toate celelalte capitaluri proprii, respectiv: rezervele, profiturile nedistribuite, primele legate de capital.

Creșterea capitalului se poate realiza fie prin creșterea valorii nominale a acțiunilor, fie prin distribuirea de acțiuni gratuite. *Prima cale* nu determină modificarea numărului de acțiuni și în consecință, dreptul conferit fiecărei acțiuni asupra capitalurilor proprii ale societății rămâne același. În acest caz, cursul bursier al acțiunilor rămâne nemodificat, deoarece capitalurile proprii rămân aceleași, schimbându-se practic structura lor.

Cea de-a doua cale – ce vizează distribuirea de acțiuni noi gratuite, are drept consecință diminuarea proporțională a părții fiecărei acțiuni în capitalurile proprii ale societății. Creșterea numărului de acțiuni determină scăderea cursului bursier al titlurilor, ceea ce face ca acțiunile să fie accesibile pentru noii cumpărători, antrenând o creștere a cererii.

Emisiunea de acțiuni noi pune problema atribuirii acestora. Acțiunile revin vechilor acționari, care dispun de un drept de atribuire proporțional acțiunilor ce le dețin, conform parității de schimb calculată ca raport între numărul de acțiuni nou emise și numărul de acțiuni vechi. **Dreptul de atribuire** (DA) nu este decât un caz particular al dreptului de subscriere, el putând fi cotat la bursă, în aceleași condiții ca și DS-ul. Acestuia i se calculează o valoare teoretică, zisă de „echitate" care nu trebuie să lezeze nici drepturile cumpărătorului, nici drepturile vânzătorului.

Exemplu: *Capitalul societății GAMA este divizat în 30.000 acțiuni de 10 lei valoare nominală, valoarea reală situându-se la 18 lei/acțiune. Societatea încorporează în capitalul său 40.000 lei din rezerve, emițând 4.000 acțiuni gratuite.*

- *Din punctul de vedere al vânzătorului* (vechiului acționar), valoarea DA corespunde pierderii de valoare suferite de acțiune, deci:

$$DA = V_C - V_1$$

unde: V_0 – valoarea contabilă a acțiunii înainte de creșterea capitalului
V_1 – valoarea contabilă a acțiunii după creșterea capitalului
V_0 = 18 lei/acțiune
V_1 se calculează astfel:

- valoarea de ansamblu a acțiunilor înainte de majorarea capitalului social 30.000 acț. × 18 lei/acț. = 540.000 lei. Această valoare nu este modificată prin încorporarea rezervelor, se schimbă doar structura capitalurilor proprii.
- numărul acțiunilor după operație: 30.000 + 4.000 = 34.000 acțiuni
- V_1 = 540.000 lei/34.000 = 15,882 lei/acț.

Prin urmare: DA = 18 lei – 15,882 lei = 2,118 lei

- *Din punct de vedere al cumpărătorului* (noul acționar), cheltuielile angajate pentru achiziționarea acțiunilor noi, trebuie să corespundă valorii acestor acțiuni după operație. Acțiunile fiind distribuite gratuit, cheltuielile constau doar în achiziția DA-urilor, 30.000 drepturi pentru 4.000 acțiuni gratuite.

Paritatea de schimb = 40.000 acț./30.000 acț. = 2/15, arată că sunt necesare 15 DA-uri pentru a primi 2 acțiuni noi, gratuite. Știind că valoarea acțiunii după creșterea de capital este de 15,882 lei, atunci: 15 DA = 2 × 15,882 lei, respectiv DA = 2,118 lei.

Din punct de vedere contabil, operația se va înregistra astfel:

40.000 lei 106 Rezerve = 1012 Capital subscris vărsat 40.000 lei

În alternativa în care în capital ar fi fost încorporate și alte capitaluri, operația s-ar fi înregistrat:

104 Prime legate de capital = 1012 Capital subscris vărsat
117 Rezultat reportat

În contabilitatea societăților acționare, achiziția respectiv cesiunea DA-urilor se înregistrează la fel ca și cea a DS-urilor.

3.1.4.4. *Dubla creștere de capital*

O societate poate proceda la o dublă creștere de capital: prin emisiunea de acțiuni subscrise în numerar și prin atribuirea de acțiuni gratuite, fapt ce determină apariția simultană a drepturilor de subscriere și a drepturilor de atribuire.

Exemplu: *Societatea ALFA al cărei capital social se compune din 10.000 acțiuni de 10 lei/acțiuni valoare nominală procedează la emisiunea a 4.000 acțiuni subscrise în numerar la prețul de 15 lei și la atribuirea de 2.000 acțiuni gratuite. Valoarea acțiunilor înaintea celor două operații era de 22 lei/acțiune.*

- *Valoarea teoretică a DA.* Știind că sunt necesare 10.000 DA pentru 2.000 acțiuni gratuite, rezultă deci că pentru fiecare acțiune nouă sunt necesare 5 DA. Valoarea acestei acțiuni în urma celor două operații va fi de:

- valoarea de ansamblu înaintea operației (10.000 acț. × 22 lei/acț.)	220.000 lei
- aportul în numerar (4.000 acțiuni × 15 lei/acț.)	60.000 lei
- încorporarea rezervelor (nu determină creșterea valorii de ansamblu)	0 lei
Total	280.000 lei

- număr de acțiuni: 10.000 + 4.000 + 2.000 = 16.000
- valoarea unei acțiuni: 280.000 lei/16.000 acț. = 17,5 lei/acț.

Știind că: 5DA = 17,5 lei, valoarea DA va fi de: 17,5/5 = 3,5 lei

- Valoarea teoretică a DS se calculează știind că: 10.000 DS sunt necesare pentru a subscrie în numerar 4.000 acțiuni noi, deci 5 DS pentru 2 acțiuni.

5 DS + (2 acț. × 15 lei/acț.) = 2 acț. × 17,5 lei/acț. Din calcul rezultă că: DS = 1 leu.

În ceea ce privește modul de contabilizare al operațiilor, nu apar particularități, acestea fiind înregistrate una după cealaltă, chiar dacă operațiile sunt simultane (ordinea de contabilizare nu are nici o importanță).

- Emisiunea în numerar:

60.000 lei	456.1	Decontări cu asociații privind capitalul subscris (4.000 acț. × 15 lei/acț.)	=	1011	Capital subscris nevărsat (4.000 acț. × 10 lei/acț.)	40.000 lei
				1041	Prime de emisiune	20.000 lei

- Încorporarea rezervelor: 2.000 acț. × 10 lei/acț. = 20.000

20.000 lei	106	Rezerve	=	1012	Capital subscris vărsat	20.000 lei

3.1.4.5. Contabilitatea operațiilor privind majorarea capitalului social prin conversia unor angajamente financiare în acțiuni

Operația, rezultată din acordul dintre societate și creditorii interesați, permite reducerea datoriilor fără diminuarea trezoreriei. Creșterea de capital nu se realizează prin aporturi noi, ci prin transformarea în acțiuni a datoriilor societății, pe care aceasta nu le mai poate achita, creditorii devenind acționari. În anumite cazuri, datoriile au fost contractate în perspectiva conversiei.

Creșterea capitalului se poate realiza prin mai multe modalități:

- Prin conversia **datoriilor curente în acțiuni**, o astfel de soluție se întâlnește în societățile ce întâmpină grave dificultăți de trezorerie. Astfel, se permite creditorilor firmei de a prelua controlul afacerii, evitându-se procedura de lichidare judiciară; pe de altă parte întreprinderea va restaura structurile sale financiare și-și va diminua cheltuielile financiare (dobânzi) sau din exploatare (penalități).

***Exemplu**: Societatea ALFA emite la 15 lei, 1.000 de acțiuni subscrise de furnizori. Valoarea nominală a acțiunilor este de 10 lei/acțiune.*

a. În prima fază are loc emisiunea acțiunilor pe baza prospectului de emisiune, înregistrarea contabilă fiind:

15.000 lei	456.1	Decontări cu asociații privind capitalul subscris	=	1012	Capital subscris vărsat	10.000 lei
				1041	Prime de emisiune	5.000 lei

b. În cea de a doua fază se întocmește un ordin de compensare pe baza căruia datoria față de furnizor va fi stinsă cu creanța societății rezultată din emisiunea de acțiuni. Înregistrarea contabilă aferentă se prezintă astfel:

15.000 lei	401	Furnizori	=	456.1	Decontări cu asociații privind capitalul subscris	15.000 lei

● **Prin conversia obligațiunilor convertibile în acțiuni**. În această situație, obligațiunile au fost emise în perspectiva schimbării în acțiuni, la dorința proprietarilor, fie într-un termen zis de opțiune, fie în orice moment. În primul caz, creșterea de capital se va efectua la expirarea termenului, în schimb în cel de-al doilea operația se efectuează în luna ianuarie a anului următor.

***Exemplu**: Societatea ALFA convertește 400 obligațiuni de 100 lei în acțiuni, fiecare obligațiune dând dreptul la 4 acțiuni în valoare nominală de 10 lei.*

Operația va determina:
- reducerea împrumutului cu: 400 obligațiuni × 100 lei/obligațiune = 40.000 lei
- creșterea capitalului cu: 4 × 400 obligațiuni = 1.600 acțiuni
- valoare nominală: 1.600 acțiuni × 10 lei = 16.000 lei
- prime de emisiune: 40.000 lei – 16.000 lei = 24.000 lei

40.000 lei	161	Împrumuturi din emisiunea de obligațiuni	=	1012	Capital subscris vărsat	16.000 lei
				1044	Prime de conversie a obligațiunilor în acțiuni	24.000 lei

Remarcă: Atunci când împrumutul este exprimat în devize, încorporarea datoriei în capital trebuie făcută la cursul de schimb de la data deciziei de încorporare.

3.1.5. Contabilitatea operațiilor privind reducerea capitalului social

Atunci când o societate înregistrează pierderi importante și durabile, poate fi determinată să-și reducă capitalul social. Mai degrabă decât să le păstreze în bilanț, societatea ce nu poate să resoarbă pierderile din beneficiile viitoare, va proceda la acoperirea lor prin reducerea de capital. Pe de altă parte, atunci când mărimea capitalului nu este justificată prin volumul de activitate, se poate trece la rambursarea sa către asociați, prin una din următoarele tehnici:
- rambursarea directă în numerar, eventual prin repartiția altor valori de activ;
- cumpărarea propriilor titluri și anularea acestora.

În sfârșit, dacă o parte din capital nu a fost vărsată, societatea poate renunța la aceasta.

Reducerea de capital nu poate aduce atingere egalității între acționari. Ea trebuie făcută în condițiile respectării minimului legal (capitalul nu poate scade sub 200 lei la SRL și 2500 lei la SA), cu excepția cazului în care reducerea este urmată de o majorare (efectul de acordeon).

Operația se realizează prin:

- diminuarea valorii nominale a fiecărei acțiuni, fapt ce determină reducerea drepturilor asociaților la rambursarea capitalului;
- anularea unui număr de acțiuni, acționarii pierzând toate drepturile atașate acțiunilor anulate.

3.1.5.1. Contabilitatea reducerii capitalului social prin acoperirea pierderilor

Reducerea capitalului social prin acoperirea pierderilor are loc numai în cazul în care nu există alte modalităţi de finanţare a lor: reportare pentru acoperire din profitul net al exerciţiului următor, din rezerve sau alte modalităţi prevăzute de lege. Ca procedee practice sunt admise numai reducerea valorii nominale sau reducerea numărului de acţiuni.

Exemplu: *Societatea Comercială „ALFA" S.A. are un capital social de 200.000 lei format din 20.000 acţiuni a 10 lei valoare nominală.*

În bilanţul societăţii de la 31.12.N apare un rezultat reportat negativ de 70.000 lei.

În scopul prezentării unei situaţii financiare, care să poată atrage noi investitori, societatea decide reducerea capitalului cu această pierdere. În acest scop, există două soluţii:

a) reducerea valorii nominale a fiecărei acţiuni cu 3,5 lei: (200.000 – 70.000)/ 20.000 = 6,5 lei, valoare nominală unitară după reducerea capitalului, faţă de 10 lei înaintea reducerii;

b) anularea a 7.000 acţiuni, corespunzător mărimii pierderii ce urmează a fi absorbită: 70.000/10 = 7.000 acţiuni sau (200.000 – 70.000)/10 = 13.000 acţiuni după reducerea capitalului, faţă de 20.000 acţiuni înaintea reducerii.

Contabilizarea operaţiei, indiferent de soluţia adoptată, este următoarea:

70.000 lei	1012	Capital subscris vărsat	=	117 Rezultat reportat	70.000 lei

Uneori, reducerea de capital este considerată indispensabilă, când au apărut pierderi importante, iar societatea are nevoie de capital proaspăt, reducerea fiind o operaţie preliminară unei creşteri de capital. În această situaţie societatea va putea resoarbe pierderile, va emite noi acţiuni şi va acorda dividende. Operaţia, frecvent folosită în ţările occidentale, este cerută de creditori, care acceptă transformarea creanţelor lor în acţiuni, sau de grupurile financiare, care doresc subscrierea de acţiuni noi fără a prelua pierderile vechi. Tehnica, care conduce la asanarea financiară a întreprinderii, este cunoscută, în practica financiară, sub denumirea de „efect de acordeon".

Exemplu: *Societatea ALFA deţine la 31.12.N un capital social de 100.000 lei, format din 1.000 părţi sociale de 100 lei, rezerve de 8.000 lei, precum şi o pierdere reportată de 56.000.*

Se decide acoperirea pierderii din rezerve şi reducerea capitalului cu 60.000 lei, urmată de o creştere de capital de 100.000 lei prin emisiunea a 1000 părţi sociale la valoare nominală.

- se acoperă pierderea:

8.000 lei	106	Rezerve	=	117 Rezultat reportat	56.000 lei
48.000 lei	1012	Capital subscris vărsat			

- se majorează capitalul:

100.000 lei	456.1	Decontări cu asociații privind capitalul subscris	=	1012	Capital subscris vărsat	100.000 lei

3.1.5.2. Contabilitatea reducerii capitalului social prin rambursarea aporturilor către acționari

Reducerea de capital nu este motivată doar prin pierdere, ci și prin constatarea că dimensiunea societății și volumul său de activitate nu justifică sau nu mai justifică valoarea capitalului social. El este judecat ca fiind prea important atunci când disponibilitățile rămân neutilizate, iar beneficiile sunt insuficiente pentru a asigura o bună remunerare a capitalurilor angajate. În realitate această situație este excepțională, deoarece o societate ce are active prost utilizate va recurge la diversificarea activității sale.

Exemplu: *Societatea comercială „ALFA” S.A. cu un capital social de 200.000 lei, format din 20.000 acțiuni a 10 lei valoare nominală, decide reducerea capitalului social cu 10%. Rambursările se efectuează prin virarea sumelor în conturi personale deschise la bancă.*

a. înregistrarea obligației de rambursare:

20.000 lei	1012	Capital subscris vărsat	=	456.7	Decontări cu asociații privind capitalul de rambursat	20.000 lei

b. rambursarea către acționari, fiecare acționar primind o sumă proporțională cu numărul de acțiuni deținute.

20.000 lei	456.7	Decontări cu asociații privind capitalul de rambursat	=	5121	Conturi la bănci în lei	20.000 lei

În aceste condiții, fiecărui posesor al unei acțiuni trebuie să i se ramburseze 1 leu (10 × 10%).

După această operație, fie s-a redus valoarea nominală a tuturor acțiunilor cu 1 leu (de la 10 lei la 9 lei), fie s-a redus numărul de acțiuni cu 2.000 (20.000 × 10%).

Dacă acțiunile nu erau eliberate integral, societatea putea să procedeze la anularea creanțelor asupra acționarilor, iar înregistrarea contabilă ar fi fost următoarea:

20.000 lei	1011	Capital subscris nevărsat	=	456.1	Decontări cu asociații privind capitalul subscris	20.000 lei

3.1.5.3. Contabilitatea reducerii capitalului social prin răscumpărarea și anularea de acțiuni

În principiu, societatea nu poate dobândi propriile acțiuni în afară de cazul în care adunarea generală extraordinară a acționarilor hotărăște altfel, cu respectarea dispozițiilor prevăzute de lege (Legea 31/1990 privind societățile comerciale republicată). Procedura trebuie să țină seama de egalitatea între asociați, oferta de cumpărare fiind făcută tuturor acționarilor, iar în situația în care numărul de acțiuni prezentat spre cumpărare este superior numărului de acțiuni pe care societatea și le-a propus spre cumpărare, reducerea se va face proporțional.

Exemplu: *AGA a autorizat Consiliul de administrație să răscumpere 2.000 de acțiuni pentru a le anula. Ținând cont că prețul de răscumpărare este de 15 lei, valoarea nominală 10 lei, înregistrările contabile sunt următoarele:*

a) răscumpărarea acțiunilor la bursă:

30.000 lei	502	Acțiuni proprii	=	5121	Conturi la bănci în lei	30.000 lei

b) anularea acțiunilor echivalează cu un partaj parțial de active în profitul acționarilor, diferența între valoarea de cumpărare și valoarea nominală fiind înscrisă într-un cont de capitaluri proprii (de exemplu „Alte rezerve") sau în contul **6642 „Pierderi privind investițiile financiare pe termen scurt cedate"**:

20.000 lei	1012	Capital subscris vărsat	=	502	Acțiuni proprii	30.000 lei
10.000 lei	1068	Alte rezerve				
sau						
	6642	Pierderi privind investițiile financiare pe termen scurt cedate				

În cazul în care prețul de răscumpărare este inferior valorii nominale, presupunem 9 lei/acțiune, diferența se înregistrează în creditul contului 1041 „Prime de emisiune", respectiv: 2.000 acțiuni × 9 lei/acțiune = 18.000 lei:

20.000 lei	1012	Capital subscris vărsat	=	502	Acțiuni proprii	18.000 lei
				1041	Prime de emisiune	2.000 lei
					sau	
				7642	Câștiguri din investiții financiare pe termen scurt cedate	

3.1.6. Amortizarea capitalului social

Amortizarea capitalului social are ca obiect rambursarea mărimii nominale a acțiunilor (integral sau în parte) către acționari, înainte de data normală a lichidării. Deși operația poate fi analizată ca o distribuire anticipată de capital, ea nu poate fi confundată cu o reducere de capital deoarece rambursarea se face din rezerve sau profituri.

Acționarul al cărui titlu a fost parțial sau total amortizat pierde dreptul de rambursare ulterioară a părții de capital deja amortizat. Totuși, el conservă toate celelalte drepturi precum: dreptul la celelalte capitaluri proprii, dreptul la vot, dreptul preferențial de subscriere, parțial dreptul de dividend.

În ceea ce priveşte relaţia dintre societate şi terţi, operaţia se consideră a fi o repartizare de rezerve ce nu afectează mărimea capitalului social:

- pentru creditorii sociali, garanţia pe care o constituie capitalul social nu se reduce;
- pentru fisc, operaţia, ca toate repartizările de rezerve şi profit, este supusă impozitării, legată de distribuţia dividendelor.

Amortizarea capitalului este interzisă dacă societatea a emis acţiuni cu dividende prioritare dar fără drept de vot. De asemenea, rezerva legală nu poate fi utilizată în amortizare, deoarece ea constituindu-se din profitul brut, societatea va beneficia de avantaje fiscale nemeritate.

Exemplu: *Societatea ALFA dispune de următoarele capitaluri proprii:*

Capital social (10.000 acţiuni de 5 lei)	50.000 lei
Rezerva legală	10.000 lei
Alte rezerve	15.000 lei
Total	75.000 lei

Ea decide amortizarea a 25% din capitalul său social, respectiv 12.500 lei. Toate acţiunile vor fi supuse amortizării pentru 1,25 lei/acţiune. Din punct de vedere contabil, operaţia poate fi rezolvată astfel:

- rambursarea sumei direct din contul de rezerve:

12.500 lei	1068	Alte rezerve	=	456.7	Decontări cu asociaţii privind capitalul de rambursat	12.500 lei

- se înregistrează impozitul pe dividende de 10% şi se achită acţionarilor sumele rămase:

12.500 lei	456.7	Decontări cu asociaţii privind capitalul de rambursat	=	446	Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate	1.250 lei
				5121	Conturi la bănci în lei	11.250 lei

- se pune în evidenţă capitalul amortizat într-un cont special de capital 1013 „Capital amortizat". Acesta are caracter de rezervă nefiind disponibilă până la dizolvarea societăţii.

12.500 lei	1012	Capital subscris vărsat	=	1013	Capital amortizat	12.500 lei

3.2. Contabilitatea rezervelor din reevaluare

În ţara noastră, reevaluarea imobilizărilor a fost reglementată, începând cu anul 1990, prin mai multe acte normative (hotărâri de guvern).

Reevaluarea activelor se efectuează de comisii speciale constituite în acest scop, care au ca obiectiv principal constatarea **valorii reale (juste)** a fiecărui activ supus reevaluării, având în vedere preţul pieţei, starea şi utilitatea acestuia. Atunci când nu există nici o posibilitate de a identifica valoarea de piaţă, datorită faptului că activul în cauză este rareori obiectul unei vânzări - cumpărări, el se evaluează la **costul de înlocuire**, mai puţin amortizarea cumulată.

La data reevaluării, amortizarea cumulată este:

- fie recalculată proporţional cu schimbarea în valoarea contabilă brută a activului; această metodă este folosită în cazul în care activul este reevaluat cu ajutorul unui *indice de inflaţie*, pentru a ajunge la costul de înlocuire, mai puţin amortizarea corespunzătoare.
- fie eliminată din valoarea contabilă brută, iar valoarea netă este recalculată la valoarea reevaluată a activului; procedeul este folosit în cazul reevaluării prin *expertiză tehnică*.

Când un element de natura imobilizărilor corporale este reevaluat, atunci întreaga clasă căreia îi aparţine elementul respectiv trebuie reevaluată.

În conformitate cu prevederile normei **IAS 16 „Imobilizări corporale”** dacă rezultatul reevaluării reprezintă o creştere faţă de valoarea contabilă netă, atunci aceasta se tratează ca:

- o creştere a rezervei din reevaluare din cadrul capitalurilor proprii, dacă nu a existat o descreştere anterioară recunoscută ca o cheltuială aferentă acelui activ, sau
- un venit care să compenseze cheltuiala cu descreşterea recunoscută anterior, la acelaşi element de activ.

În schimb, dacă rezultatul reevaluării este o reducere a valorii contabile nete, aceasta se tratează ca:

- o cheltuială cu întreaga valoare a deprecierii, dacă în rezerva din reevaluare nu este înregistrată o sumă aferentă acelui activ (surplus din reevaluare), sau
- o scădere a rezervei din reevaluare cu minimul dintre valoarea rezervei şi valoarea reducerii, iar diferenţa rămasă neacoperită se înregistrează ca o cheltuială.

Contabilitatea de detaliu a rezervelor din reevaluare este prezentată în capitolul III *„Contabilitatea activelor imobilizate”*.

3.3. Contabilitatea rezervelor întreprinderii

Rezervele sunt structuri de capitaluri proprii constituite, în principal, din profitul realizat de întreprindere. Alte surse de formare a acestora pot fi primele de capital şi alte surse prevăzute de lege.

Constituirea rezervelor este cerută de lege, de statut sau alte acte normative în scopul asigurării unor măsuri suplimentare de protecţie pentru întreprindere şi creditorii acesteia împotriva efectelor pierderilor.

Din punct de vedere financiar-contabil, pentru delimitarea rezervelor s-au creat patru structuri:

a) Rezerve legale se constituie în conformitate cu reglementările în vigoare printr-o prelevare din profitul brut al întreprinderii în limita a 5 % din care se scad veniturile neimpozabile şi se adaugă cheltuielile aferente acestor venituri neimpozabile, până ce aceasta atinge a cincea parte din capitalul social subscris şi vărsat sau din patrimoniu, după caz, potrivit legilor de organizare şi funcţionare. Rezerva legală nu poate fi utilizată pentru majorarea capitalului social sau pentru acoperirea pierderilor contabile şi revine, în caz de distribuire, exclusiv acţionarilor, asigurând, totodată, o garanţie sporită terţilor.

b) Rezerve pentru acţiuni proprii: constituirea acestor rezerve are loc în situaţia în care societatea a dobândit o parte din propriile sale acţiuni şi, potrivit legii, plata acestora trebuie făcută numai din profitul distribuibil sau din rezervele disponibile, cu excepţia rezervelor legale, înscrise în ultimul bilanţ contabil aprobat. Dacă acţiunile dobândite vor fi contabilizate în activul bilanţului, se va trece la pasiv o rezervă indisponibilă de aceeaşi valoare care va fi menţinută până la cesiunea sau anularea acestor acţiuni.

c) Rezerve statutare sau contractuale: se constituie potrivit prevederilor stabilite în statutele societăţii, fără a fi reglementate de vreo lege. Dispoziţia statutară este facultativă, dar odată luată, constituirea rezervei devine obligatorie. Scopul acestei rezerve este de a tempera dorinţa acţionarilor de a încasa dividende mari în defavoarea investiţiilor mai importante decât distribuirea dividendelor.

d) Alte rezerve: la propunerea consiliului de administraţie, AGA poate decide constituirea unei rezerve prin prelevări din profitul net al exerciţiului sau din alte surse în scopul acoperirii diferenţelor nefavorabile la anularea acţiunilor răscumpărate, creşterii capitalului social, finanţării unor activităţi sau acoperirii pierderilor etc.

Evidenţa rezervelor se realizează prin contul sintetic de gradul I cu funcţie de pasiv **106 „Rezerve”** dezvoltat pe patru conturi sintetice de gradul doi **1061 „Rezerve legale”, 1062 „ Rezerve pentru acţiuni proprii”, 1063 „ Rezerve statutare sau contractuale”, 1068 „Alte rezerve”**.

Se **creditează** la constituirea/majorarea rezervelor şi **se debitează** la utilizarea rezervelor. Soldul este **creditor** şi reprezintă rezervele existente.

1. Reflectarea în contabilitate a constituirii rezervelor

a. constituirea rezervei legale din profitul brut al exerciţiului:

129 Repartizarea profitului = 1061 Rezerve legale

b. constituirea rezervelor statutare şi a altor rezerve din profitul net realizat in exerciţiul curent sau in exerciţiul anterior:

129 Repartizarea profitului = 106 Rezerve
1171 Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat, respectiv pierderea nerecuperată

c. transferul primelor de capital în rezerve:

104 Prime de capital = 1068 Alte rezerve

2. Reflectarea în contabilitate a utilizării rezervelor:

a. majorarea capitalului social:

106 Rezerve = 1012 Capital subscris vărsat

b. acoperirea unor pierderi înregistrate în anii precedenţi

106 Rezerve = 1171 Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat, respectiv pierderea nerecuperată

c. acoperirea diferenţelor nefavorabile la anularea acţiunilor răscumpărate:

1068 Alte rezerve = 502 Acţiuni proprii

d. acordarea de dividende:

1068 Alte rezerve = 457Dividende de plătit

e. retragerea sau excluderea de asociați

1068 Alte rezerve = 4567 Decontări cu asociații privind capitalul de rambursat

Existența și mărimea rezervelor constituie o informație care poate fi relevantă pentru luarea unor decizii de către utilizatori.

4. Contabilitatea rezultatului reportat

În categoria capitalurilor proprii se includ și rezultatele reportate din exercițiile precedente a căror decizie de repartizare a fost amânată de adunarea generală a asociaților. Profitul figurează ca sursă proprie de finanțare până în momentul distribuirii sale pe destinațiile stabilite prin lege și statutul întreprinderii societare, iar pierderea până la acoperirea sa din rezultatul exercițiului următor sau din rezervele destinate în acest sens.

La întreprinderile personale profitul net virat la capitalul individual în prima zi de deschidere a exercițiului celui care urmează realizării sale.

Rezultatul sub formă de profit sau pierdere obținut în exercițiile anterioare a cărui decizie de repartizare a fost amânată pentru exercițiile următoare se înregistrează la contul 1171 „Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat, respectiv pierderea neacoperită”. Se **creditează** cu rezultatul reportat sub formă de profit, se **debitează** cu rezultatul reportat sub formă de pierdere. Ulterior, cu ocazia admiterii deciziei de repartizare a rezultatului, contul se **creditează** cu acoperirea pierderii din profitul realizat în perioada curentă, din rezervele constituite sau prin decontare asupra capitalului social. Se **debitează** cu profitul reportat destinat prin repartizare creșterii rezervelor sau capitalului social. **Soldul debitor** reprezintă pierderea nerepartizată, iar **soldul creditor**, profitul nerepartizat.

a) în cazul profitului:

121 Profit și pierdere = **1171** Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat, respectiv pierderea neacoperită

b) în cazul pierderilor:

1171 Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat, respectiv pierderea neacoperită = **121** Profit și pierdere

Pe măsură ce se ia decizia de repartizare se fac înregistrările:

a) în cazul în care profitul este distribuit:

1171 Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat, respectiv pierderea neacoperită = **1012** Capital subscris vărsat
106 Rezerve
457 Dividende de plată

b) în cazul în care pierderile sunt acoperite, în ordine, din:

- rezultatul pozitiv al exerciţiului:

121 Profit şi pierdere = **1171** Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat, respectiv pierderea neacoperită

- din rezervele legale constituite:

1061 Rezerve legale = **1171** Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat, respectiv pierderea neacoperită

- din capitalul social constituit:

1012 Capital subscris vărsat = **1171** Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat, respectiv pierderea neacoperită

5. Contabilitatea provizioanelor pentru riscuri şi cheltuieli

5.1. Delimitări

În spiritul principiului prudenţei se constituie provizioane pentru riscuri şi cheltuieli care cumulează până în momentul utilizării lor volumul sumelor incluse în cheltuielile anuale. Ele sunt destinate finanţării riscurilor şi cheltuielilor pe care evenimente trecute sau actuale le fac probabile (litigii, penalităţi, impozite, cheltuieli provocate de reparaţii ce se repartizează pe mai multe exerciţii). În mod indirect ele reprezintă echivalentul unor datorii probabile generatoare de pierderi sau de cheltuieli. Cazurile cele mai tipice sunt:

a) litigiile, amenzile şi penalităţile, despăgubirile, daunele şi alte datorii incerte;

b) cheltuieli legate de activitatea de service în perioada de garanţie şi alte cheltuieli privind garanţia acordată clienţilor;

c) provizioane pentru dezafectare imobilizări corporale şi alte acţiuni similare legate de acestea;

d) provizioane pentru restructurare;

O abordare mai modernă a provizioanelor pentru riscuri este aceea prezentată în standardele internaţionale de contabilitate. Astfel, provizionul este o datorie a cărei mărime sau scadenţă este incertă.

Reglementările contabile armonizate precizează că *„provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli se constituie în scopul acoperirii pierderilor sau datoriilor clar precizate în ceea ce priveşte natura lor, dar care, la data închiderii bilanţului, sunt probabile sau certe, dar nedeterminate ca valoare sau dată de producere*".

Dacă din punct de vedere tehnic provizioanele nu ridică probleme deosebite, recunoaşterea lor este aceea care necesită o analiză atentă. În acest sens *IAS 37 „Provizioane, active şi datorii contingente"* prevede că un provizion este recunoscut în contabilitate numai în momentul în care:

(a) întreprinderea are o obligaţie curentă legală sau implicită generată de un eveniment anterior.

(a1) obligaţie legală în cazul în care rezultă:

(a11) dintr-un contract, în mod explicit sau implicit;

(a12) din legislaţie, sau

(a13) ca efect al legii.

(a2) obligaţie implicită este cea care rezultă din acţiunile unei întreprinderi în cazul în care:

(a21) din practica anterioară, din politica scrisă a firmei sau dintr-o declaraţie suficient de specifică, întreprinderea a indicat partenerilor săi că îşi asumă anumite responsabilităţi şi,

(a22) ca rezultat, întreprinderea a indus partenerilor ideea că îşi va onora acele responsabilităţi.

(b) este probabilă (există mai multe şanse de a se realiza decât de a nu se realiza) ca o ieşire de resurse care să afecteze beneficiile economice să fie necesară pentru a onora obligaţia respectivă.

(c) poate fi realizată o acţiune credibilă (rezonabilă, o bună estimare, relevantă) a valorii obligaţiei. Standardul precizează că numai în cazuri foarte rare nu este posibilă o estimare relevantă a acesteia. Exemplu, în situaţia unui litigiu în proces.

Dacă aceste trei condiţii nu sunt îndeplinite, nu trebuie recunoscut un provizion.

Un exemplu este relevant în recunoaşterea provizionului pentru riscuri şi cheltuieli: Societatea Martina S.A. este implicată în două litigii aflate pe rol la închiderea exerciţiului financiar 2004. În primul caz, Martina S.A. a fost acţionată în judecată de către furnizorul său Laminate S.A., solicitându-i-se să plătească 100.000 lei, iar în al doilea litigiu de către primărie care îi solicită suma de 300.000 lei cu titlu de despăgubiri pentru poluarea unui lac. Probabilitatea de a plăti este de 80 % în primul caz, respectiv 30 % în cel de al doilea.

Analiza litigiului cu Laminate S.A.

- *Obligaţia actuală: există.*
- *Ieşirea de beneficii economice: probabilă (80%).*
- *Evaluarea: credibilă: (100 000 lei).*
- *Tratament contabil: Se va constitui un provizion.*

Analiza litigiului cu primăria:

- *Obligaţia actuală: există.*
- *Ieşirea de beneficii economice: improbabilă (30%).*
- *Evaluarea: credibilă (300 000 lei).*
- *Tratament contabil: nu se va constitui un provizion, dar în notele (anexele) la situaţiile financiare se va descrie acest litigiu şi motivul pentru care el nu a fost previzionat.*

5.2. *Contabilitatea provizioanelor*

În contabilitatea provizioanelor se disting următoarele momente:

A. *Constituirea provizioanelor*

(a) ca parte a costului perioadei:

6812	Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli	=	**151**	Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

(b) ca parte a costului activului, de exemplu, provizion pentru costurile estimate pentru demontarea şi mutarea activelor, respectiv, costurile de restaurare a amplasamentelor:

2xx	Imobilizări corporale	=	**151**	Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

B. Modificări şi anulări ale provizioanelor

Provizioanele sunt revizuite cu prilejul fiecărui bilanţ şi ajustate pentru a reflecta cea mai bună evaluare curentă. În cazul în care nu mai este probabilă, pentru stingerea unei obligaţii, necesitatea unei ieşiri de resurse concretizate în beneficiile economice, provizionul trebuie anulat.

De asemenea, în cazul în care se foloseşte actualizarea, valoarea contabilă a provizionului creşte în fiecare perioadă pentru a reflecta trecerea timpului. Această creştere este recunoscută ca şi o cheltuială cu dobânda.

Tipurile de înregistrări contabile sunt:

(a) dacă valoarea contabilă a provizionului a crescut:

6812 Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli = **151** Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

sau:

2xx Imobilizări corporale = **151** Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

(b) dacă valoarea contabilă a provizionului s-a micşorat:

(b1) dacă provizionul iniţial a fost trecut pe cheltuieli:

151 Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli = **7812** Venituri din provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

(b2) dacă provizionul iniţial a fost inclus în costul activului:

151 Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli = **2xx** Imobilizări corporale ţinând seama de amortizarea şi deprecierea acumulată.

C. Utilizarea provizioanelor

Provizionul se utilizează numai pentru scopul pentru care a fost iniţial recunoscut. În aceste condiţii numai cheltuielile corespunzătoare scopului iniţial pentru care a fost constituit provizionul se reglează cu acesta.

Reglarea cheltuielilor cu provizionul ascunde impactul a două evenimente diferite, respectiv:

(a) recunoaşterea cheltuielilor devenite exigibile:

6xx Conturi de cheltuieli pe naturi = **3xx** x lei
4xx
5xx
Conturile bilanţiere de resurse utilizate

(b) reluarea provizionului constituit:

151 Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli = **7812** y lei Venituri din provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

Se precizează că operaţiile de constituire şi utilizare a provizioanelor pot să afecteze rezultatul întreprinderii prin diferenţele dintre x (sume efectiv angajate) şi y (sume previzionate).

D. Rambursarea provizioanelor

În cazul în care se estimează că o parte sau toate cheltuielile necesare stingerii unui provizion vor fi rambursate de către o terţă parte, rambursarea trebuie recunoscută numai în momentul în care este sigur că rambursarea va fi primită dacă firma îşi onorează obligaţia. rambursarea trebuie considerată un activ separat. Suma recunoscută pentru rambursare nu trebuie să depăşească valoarea provizionului.

Din punct de vedere contabil, întreprinderea va înregistra un provizion pentru întreaga valoare a datoriei:

6812 Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli = **151** Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

În momentul în care întreprinderea este sigură că rambursarea va fi primită, se va recunoaşte un activ, înregistrarea fiind:

512 Conturi curente la bănci = **7xx** Venituri din rambursarea provizioanului

şi concomitent provizionul constituit este anulat parţial sau total, după caz:

151 Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli = **7812** Venituri din provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

5.3. Exemple

(1) provizioanele pentru garanţii acordate clienţilor. *Un producător de televizoare oferă garanţie la momentul vânzării bunurilor. Conform termenilor contractului de vânzare producătorul înţelege să elimine prin reparaţii sau înlocuire defectele ce apar într-o perioadă de 12 luni de la data bilanţului. Dacă sunt probabile doar defecte minore, costurile de reparaţie şi înlocuire vor fi de 5.000 lei, iar dacă sunt majore de 15.000 lei. Pe baza informaţiilor trecute, întreprinderea estimează că în anul 2004, 85% din bunurile vândute nu vor avea defecte, 10% vor avea defecte minore şi 5% defecte majore. În anul 2005 expiră perioada de garanţie a produselor vândute şi nu s-au produs defecţiuni care să impună remedieri.*

a) determinarea valorii estimate a costului reparaţiilor:

SPECIFICARE	***CALCUL***	***COST***
85 % din TV vândute nu vor avea defecte	*85 % ×0 lei*	*0*
10 % din TV vândute vor avea defecte minore	*10 % × 5 000 lei*	*500*
5 % din TV vândute vor avea defecte majore	*5 % × 15 000 lei*	*750*
TOTAL	*1 250 lei*	

b) constituirea unui provizion pentru garanţii acordate clienţilor:

1 250 lei **6812** Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli = **1512** Provizioane pentru garanţii acordate clienţilor 1 250 lei

B.C.U "M. EMINESCU" IASI

c) anularea în anul 2005 a provizionului constituit şi devenit fără obiect:

1 250 lei	**1512**	Provizioane pentru garanţii acordate clienţilor	=	**7812**	Venituri din provizioane pentru riscuri şi cheltuieli	1 250 lei

(2) provizioanele pentru dezafectări imobilizări corporale şi alte acţiuni similare *O întreprindere de exploatare minieră achiziţionează un utilaj de extracţie în valoare de 15.000 lei. Întreprinderea estimează că la terminarea extracţiei va efectua cheltuieli cu demontarea, mutarea şi restaurarea activului în valoare de 5.000 lei din care 2.000 materiale şi 3.000 lei salariale.*

a) înregistrarea achiziţiei utilajului:

15 000 lei	**2131**	Echipamente tehnologice (maşini, utilaje şi instalaţii de lucru)	=	**404**	Furnizori de imobilizări	15 000 lei

b) constituirea provizionului pentru dezafectare imobilizări corporale, prin includerea lor în costul iniţial al utilajului conform IAS 37:

5 000 lei	**2131**	Echipamente tehnologice (maşini, utilaje şi instalaţii de lucru)	=	**1513**	Provizioane pentru dezafectare imobilizări corporale şi alte acţiuni similare legate de acestea	5 000 lei

c) înregistrarea cheltuielilor cu demontarea şi mutarea utilajului la expirarea perioadei de utilizare:

c1) cheltuieli materiale:

2 000 lei	**602**	Cheltuieli cu materialele consumabile	=	**302**	Materiale consumabile	2 000 lei

c2) cheltuieli salariale:

3 000 lei	**641**	Cheltuieli cu salariile personalului	=	**421**	Personal salarii datorate	3 000 lei

d) anularea provizionului constituit cu această destinaţie şi rămas fără obiect:

5 000 lei	**1513**	Provizioane pentru dezafectare imobilizări corporale şi alte acţiuni similare legate de acestea	=	**7812**	Venituri din provizioane pentru riscuri şi cheltuieli	5 000 lei

(3) provizioanele pentru restructurare. *În procesul de restructurare a activităţii, Consiliul de Administraţie al întreprinderii A decide să închidă o fabrică care produce produse chimice.*

Pe data de 20 decembrie 2004, Consiliul de Administraţie a aprobat un plan detaliat legat de acest eveniment, au fost trimise scrisori clienţilor pentru a identifica alte surse de aprovizionare, iar personalul unităţii respective a fost informat asupra restructurării. Costurile estimate cu închiderea şi dezafectarea fabricii se ridică la 5.000 lei iar plata compensaţiilor către angajaţii ce vor fi concediaţi la 4.000 lei. Totodată, conducerea societăţii a luat decizia vânzării clădirilor aparţinând fabricii existând *deja un cumpărător. Valoarea contabilă netă a clădirilor secţiei este de 25.000 lei, preţul de vânzare negociat fiind de 32.000 lei. În anul 2005 are loc vânzarea clădirilor şi se efectuează plăţi compensatorii celor afectaţi de restructurare, în sumă de 2.000 lei.*

Operaţii efectuate în anul 2004:

***a)** înregistrarea constituirii provizionului pentru restructurare:*

9 000 lei	**6812**	Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli	=	**1514**	Provizioane pentru restructurare	9 000 lei

Operaţii efectuate în anul 2005:

***a)** vânzarea fabricii:*

32 000 lei	**461**	Debitori diverşi	=	**7583**	Venituri din vânzarea activelor şi alte operaţii de capital	32 000 lei

***b)** scoaterea din evidenţă a construcţiilor vândute:*

25 000 lei	**6583**	Cheltuieli privind activele cedate şi alte operaţii de capital	=	**212**	Construcţii	25 000 lei

***c)** efectuarea plăţilor compensatorii:*

2 000 lei	**6588**	Alte cheltuieli de exploatare	=	**462**	Creditori diverşi	2 000 lei
2 000 lei	**462**	Creditori diverşi	=	**5311**	Casa în lei	2 000 lei

***d)** anularea provizionului constituit cu această destinaţie:*

9 000 lei	**1514**	Provizioane pentru restructurare	=	**7812**	Venituri din provizioane pentru riscuri şi cheltuieli	9 000 lei

(4) provizioanele pentru litigii. *Un exemplu semnificativ privind constituirea şi utilizarea provizioanelor pentru riscuri şi cheltuieli este cel privitor la crearea unui provizion pentru un litigiu în valoare de 10.000 lei. În exerciţiul N s-a creat litigiul, iar în N+1 s-a soluţionat, întreprinderea fiind obligată la plata daune – interese.*

Exerciţiul N:

***a)** constituirea provizionului pentru litigii::*

10 000 lei	**6812**	Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli	=	**1511**	Provizioane pentru litigii	10 000 lei

***b)** în exerciţiul următor, plata de daune interese, stabilite de instanţă la suma de 10 000 lei:*

10 000 lei	**6581**	Despăgubiri, amenzi şi penalităţi	=	**512**	Conturi curente la bănci	10 000 lei

***c)** reluarea (diminuarea provizionului):*

10 000 lei	**1511**	Provizioane pentru litigii	=	**7812**	Venituri din provizioane pentru riscuri şi cheltuieli	10 000 lei

5.4. Implicații fiscale – lectură cu titlu de informare

Conform Hotărârii Guvernului nr. 335/1995 *au regim de deductibilitate fiscală următoarele categorii de provizioane:* provizioanele pentru clienții declarați falimentari prin hotărâre judecătorească definitivă și provizioane pentru garanții de bună execuție. Dintre acestea, numai ultimul tip se încadrează în categoria provizioanelor pentru riscuri și cheltuieli.

Provizioanele pentru riscuri au consecințe asupra cheltuielii cu impozitul pe profit, dacă aceasta este recunoscută după metoda impozitului amânat. În consecință, întreprinderile care aplică Reglementările contabile armonizate trebuie să recunoască consecințele fiscale ale constituirii provizioanelor nedeductibile sau parțial deductibile conform standardului internațional *IAS 12 „Impozitul pe profit”*.

Exemplu. *MARTINA S.A. a constituit la sfârșitul exercițiului 2 004 trei tipuri de provizioane pentru riscuri, ale căror consecințe fiscale sunt prezentate în tabelul următor.*

Tip	*Valoare contabilă*	*Valoare fiscală*	*Diferențe temporare deductibile*	*Creanțe din impozite amânate*
0	*1*	*2*	*3=1 – 2*	*4 = 16% ×3*
Provizion pentru litigii	*20 000*	*0* *(nedeductibil)*	*20 000*	*3.200*
Provizion pentru garanții	*10 000*	*8 000* *(deductibil în limita cotei medii din exercițiul precedent)*	*2 000*	*320*
Provizion pentru cheltuieli de repartizat pe mai multe exerciții	*50 000*	*0* *(nedeductibil)*	*50 000*	*8.000*
TOTAL	*80 000*	*8 000*	*72 000*	*11.520*

Datorită constituirii lor în exercițiul 2004, întreprinderea are o creanță din impozitul amânat, în viitor, când vor surveni riscurile provizionate, mărimea impozitului pe profit exigibil se va diminua corespunzător. Dacă singurele elemente cu consecințe asupra cheltuielii cu impozitul pe profit ale Martin S.A. ar fi aceste provizioane, și dacă sunt îndeplinite criteriile de recunoaștere a creanței de 11.520 lei, s-ar înregistra formula contabilă:

11.520 lei **44x** Creanțe din impozite amânate = **69x** Venituri din provizioane amânate 11.520 lei

Remarcă. *Așa cum se degajă din IAS 37 „Provizioane, datorii și active contingente” nu se constituie provizioane pentru pierderi din schimb valutar. Un asemenea tratament a fost generat de prevederea din IAS 21 „Efectele variației cursurilor de schimb valutar potrivit căreia diferențele de curs valutar” care apar la raportarea elementelor monetare ale unei întreprinderi la cursuri diferite față de cele care au fost înregistrate inițial pe parcursul perioadei sau față de cele raportate* *în situațiile financiare anterioare trebuie recunoscute ca pierderi sau venituri în perioada în care apar. O asemenea procedură, fără a fi textual aplicată, se degajă și din „Reglementările contabile armonizate cu Directiva a IV-a a Comunităților Economice Europene și Standardele Internaționale de Contabilitate" atunci când sunt operate modificările din PCG, în sensul expedierii la cutia neagră a contului* ***1514 „Provizioane pentru pierderi din schimb valutar".***

6. Tratamente contabile privind împrumuturile și datoriile asimilate

În afară de sursele de finanțare a activelor de exploatare și dezvoltare prezentate în paragrafele anterioare (finanțare proprie), o societate pe acțiuni poate atrage disponibilități bănești și prin contractarea unor datorii pe termen lung și mediu sub forma împrumuturilor din emisiuni de obligațiuni, a creditelor bancare pe termen lung și a altor datorii asimilate, reprezentate în contabilitate sub forma *împrumuturilor și datoriilor asimilate* (finanțare străină).

Împrumuturile și datoriile asimilate sunt delimitate prin conturile grupei **16 „Împrumuturi și datorii asimilate"**, cu funcție contabilă de pasiv, cu excepția contului **169 „Prime de rambursare a obligațiunilor"**, cont cu funcție contabilă de activ.

Se **creditează** cu sumele contractate de întreprindere sub forma împrumuturilor și a altor datorii asimilate și se **debitează** cu rambursarea acestora. Au sold **creditor** ce reprezintă împrumuturi și datorii asimilate nerambursate de întreprindere.

Includerea acestora în clasa **1 „Conturi de capitaluri"** este determinată de termenul de decontare care se referă la o perioadă mai mare de un an. Din acest punct de vedere, ele reprezintă o sursă de finanțare a activelor întreprinderii cu caracter stabil, integrată în masa capitalurilor permanente.

6.1. Contabilitatea operațiilor privind împrumuturile din emisiuni de obligațiuni

6.1.1. Caracteristicile unui împrumut din emisiunea de obligațiuni

Împrumuturile din emisiuni de obligațiuni. denumite și împrumuturi obligatare, sunt de regulă împrumuturi pe termen lung contractate de o societate pe acțiuni. Ele sunt reprezentate prin titluri de valoare negociabile denumite *obligațiuni*.

Spre deosebire de acțiuni, care reprezintă titluri de proprietate (acționarii sunt proprietari), obligațiunile sunt titluri de credit (deținătorii de obligațiuni sunt creditori). De asemenea venitul acțiunii (dividendul) depinde de șansa de câștig a societății (de profitul obținut), în timp ce venitul obligațiunii (dobânda) nu depinde de rentabilitatea acesteia (se plătește indiferent de performanțe, non-performanțe).

Societatea pe acțiuni poate emite obligațiuni, nominative sau la purtător, pentru o sumă care nu trebuie să depășească 3/4 din capitalul vărsat și existent, conform celui din urmă bilanț contabil aprobat.

Obligațiunile din aceeași emisiune trebuie să fie de o valoare egală și acordă posesorilor lor drepturi egale.

Modalitățile de rambursare (amortizare) a obligațiunilor se stabilesc în momentul contractării împrumutului și se pot efectua:

- rambursare integrală la scadență, respectiv la expirarea duratei prevăzută, cu plata anuală a dobânzilor; este forma cea mai simplă și ușor de gestionat, dar prezintă dezavantajul ieșirii unui volum important de lichidități la sfârșitul perioadei de împrumut;
- rambursare progresivă (în tranșe), prin procedeele tragerii la sorți sau răscumpărării; este o amortizare în serii egale ce constă în rambursarea în fiecare an a aceluiași număr de titluri prin tragere la sorți sau răscumpărare direct prin bursă. Anuitatea (cuponul și amortismentul) va fi degresivă, deoarece va scade valoarea dobânzii, aceasta fiind calculată la un număr tot mai mic de obligațiuni;
- rambursare prin „anuități constante"; constă în elaborarea unui plan de amortizare astfel conceput încât sumele consacrate fiecărui an pentru rambursarea obligațiunilor și plata dobânzilor să fie practic constante. Totuși, obligațiunile nefiind divizibile, anuitatea nu va fi riguros constantă. Teoretic, ea se calculează plecând de la expresia valorii actuale, astfel:

$$\textbf{Anuitatea} = \textbf{Nr. obligațiuni emise} \times \textbf{Valoare nominală} \times \frac{i}{1-(1+i)^{-n}}$$

Unde:
i reprezintă rata dobânzii, iar
n reprezintă durata în ani a împrumutului

Împrumutul obligatar se caracterizează prin următoarele elemente:

- *durata:* obligațiunile sunt emise pe un termen determinat numit scadență;
- *valoarea nominală:* este valoarea înscrisă pe obligațiune și servește ca bază de calcul a dobânzilor. Ea nu poate fi mai mică decât limita stabilită prin lege (în prezent limita este de 10 lei/obligațiune);
- *dobânda* reprezintă venitul obligațiunii. În funcție de tipul ratei dobânzii se disting două categorii de împrumuturi obligatare:
  - împrumuturi cu rata fixă (rata nominală a dobânzii). În acest caz, rata dobânzii și valoarea sa absolută rămân fixe pe întreaga perioadă de valabilitate a obligațiunilor;
  - împrumuturi cu rata revizuibilă, denumită și rata de piață a dobânzii. În acest caz, rata dobânzii se modifică în funcție de procentul de dobândă ce se oferă pe piață pentru obligațiunile cu același risc.

Dobânda anuală a obligațiunilor, calculată prin aplicarea ratelor asupra valorii nominale a obligațiunilor este denumită CUPON.

Scadența obligațiunilor, datele de plată a dobânzii, rata dobânzii și alte caracteristici ale împrumutului sunt prevăzute în contractul de emisiune.

6.1.2. Evaluarea obligațiunilor

La subscriere, obligațiunile sunt evaluate la următoarele valori:

- ***prețul de emisiune***, este prețul ce va fi încasat de la obligatar (prețul de vânzare). El poate fi mai mic sau cel mult egal cu valoarea nominală a obligațiunii;
- ***prețul de rambursare***, este prețul la care vor fi amortizate (rambursate) obligațiunile și poate fi egal cu valoarea nominală, dar pentru a face obligațiunile mai atractive, prețul de rambursare este superior valorii nominale.

Diferența dintre prețul de rambursare și prețul de emisiune constituie *prima de rambursare* a obligațiunilor și reprezintă un activ fictiv amortizabil.

Evidenţa împrumuturilor din emisiunea obligaţiunilor se realizează cu ajutorul conturilor:

- 161 „Împrumuturi din emisiuni de obligaţiuni", prezintă funcţie contabilă de pasiv. Se **creditează** cu datoria contractată de o societate pe acţiuni evaluată la preţ de rambursare prin debitul conturilor: **461 „Debitori diverşi"** sau **de trezorerie**, după caz, pentru preţul de emisiune, iar pentru diferenţa dintre preţul de rambursare şi cel de emisiune se **debitează** contul **169 „Prime privind rambursarea obligaţiunilor"**. Se **debitează** cu valoarea obligaţiunilor rambursate la nivelul preţului de rambursare prin creditul conturilor **de trezorerie, 462 „Creditori diverşi", 505 „Obligaţiuni emise şi răscumpărate"**, după caz. Soldul este **creditor** şi reprezintă valoarea obligaţiunilor nerambursate;

- 169 „Prime privind rambursarea obligaţiunilor", are funcţie contabilă de **activ**, se **debitează** cu valoarea primelor de rambursare calculate cu ocazia subscrierii obligaţiunilor şi se creditează cu amortizarea anuală a primelor de rambursare calculată, de regulă, în funcţie de durata împrumutului obligatar. Soldul contului este **debitor** şi reprezintă valoarea neamortizată a primelor de rambursare;

- 1681 „Dobânzi aferente împrumuturilor din emisiuni de obligaţiuni" prezintă funcţie contabilă de **pasiv**. Se **creditează** cu dobânzile datorate şi se **debitează** cu dobânzile plătite.

Cheltuielile privind amortizarea primelor de rambursare a obligaţiunilor se înregistrează în contul **6868 „Cheltuieli financiare privind amortizarea primelor de rambursare a obligaţiunilor"**, iar cheltuielile privind dobânzile în contul **666 „Cheltuieli privind dobânzile"**.

6.1.3. Contabilitatea operaţiilor privind împrumutul obligatar

***Exemplu**: La data de 01.07. N societatea comercială Alfa emite un împrumut obligatar constituit din 1.000 obligaţiuni a căror valoare nominală, egală cu preţul de emisiune, este de 100 lei, iar preţul de rambursare este de 110 lei/obligaţiune. Împrumutul este lansat pe o perioadă de cinci ani cu o rată anuală a dobânzii de 20%. Emisiunea şi subscrierea sunt efectuate de către BCR în numele societăţii, care încasează un comision de 5.000 lei.*

Prima de rambursare de 10 lei/obligaţiune se amortizează în regim linear pe toată durata împrumutului, iar cheltuielile cu emisiunea sunt considerate cheltuieli ale exerciţiului şi se amortizează în exerciţiul N. Rambursarea se face prin tragere la sorţi anuală la 30.06, a 200 de obligaţiuni.

I. Operaţii privind emisiunea şi subscrierea obligaţiunilor la 01.07.N.

1. Subscrierea obligaţiunilor. Prin subscriere, obligatarii se angajează să verse societăţii suma convenită la o dată prevăzută în contractul de emisiune. Totodată, societatea se angajează să ramburseze obligatarilor valoarea obligaţiunilor subscrise la preţul de rambursare, la scadenţă sau eşalonat, şi să plătească o dobândă sub forma cupoanelor anuale.

- suma de încasat (creanţa asupra obligatarilor) este egală cu 100.000 lei (1000 obligaţiuni × 100 lei/obligaţiune);
- suma de rambursat (datoria societăţii faţă de obligatar) este de 110.000 lei (1000 obligaţiuni × 110 lei/obligaţiune);
- prima de rambursare este de 10.000 lei (110.000 lei - 100.000 lei).

100.000 lei	461	Debitori diverşi	=	161	Împrumuturi din emisiuni de obligaţiuni	110.000 lei
10.000 lei	169	Prime privind rambursarea obligaţiunilor				

2. Încasarea împrumutului:

100.000 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	461	Debitori diverşi	100.000 lei

3. Cheltuieli cu emisiunea împrumutului obligatar:

5.000 lei	627	Cheltuieli cu serviciile bancare	=	5121	Conturi la bănci în lei	5.000 lei

II. Operaţii înregistrate la închiderea exerciţiului N.

4. Calculul şi înregistrarea dobânzii (D) aferentă perioadei 01.07.N - 31.12.N:

$$D = 100.000 \times 20\% \times 6/12 = 10.000 \text{ lei}$$

10.000 lei	666	Cheltuieli privind dobânzile	=	1681	Dobânzi aferente împrumuturilor din emisiuni de obligaţiuni	10.000 lei

5. Amortizarea primelor de rambursare a obligaţiunilor (10.000/5 ani × 6/12) = 1.000 lei:

1.000 lei	6868	Cheltuieli financiare privind amortizarea primelor de rambursare a obligaţiunilor	=	169	Prime privind rambursarea obligaţiunilor	1.000 lei

III. Operaţii înregistrate la închiderea exerciţiului de împrumut 30.06.N+1.

6. Se înregistrează dobânda datorată pe perioada 01.01.N - 30.06.N+1 de 100.000 lei × 20% × 6/12 = 10.000 lei

10.000 lei	666	Cheltuieli privind dobânzile	=	1681	Dobânzi aferente împrumuturilor din emisiuni de obligaţiuni	10.000 lei

7. Se achită dobânda aferentă primului an de împrumut (01.07.N - 30.06.N+1) în valoare de 20.000 lei

20.000 lei	1681	Dobânzi aferente împrumuturilor din emisiuni de obligaţiuni	=	5121	Conturi la bănci în lei	20.000 lei

8. Se înregistrează amortizarea primei tranşe de 200 de obligaţiuni, în valoare de 22.000 lei (200 obligaţiuni × 110 lei/obligaţiune)

22.000 lei	161	Împrumuturi din emisiuni de obligaţiuni	=	5121	Conturi la bănci în lei	22.000 lei

IV. Operaţii înregistrate la închiderea exerciţiului N+1

9. Se înregistrează dobânda datorată pe ultimele 6 luni:

10.000 lei	666	Cheltuieli privind dobânzile	=	1681	Dobânzi aferente împrumuturilor din emisiuni de obligaţiuni	10.000 lei

10. Se amortizează primele de rambursare a obligaţiunilor pentru întregul an (10.000 lei/5 ani = 2.000 lei):

2.000 lei	6868 Cheltuieli financiare privind amortizarea primelor de rambursare a obligaţiunilor	=	169 Prime privind rambursarea obligaţiunilor	2.000 lei

Operaţiunile înregistrate la închiderea anului de împrumut 30.06.N+2 şi în următorii ani se vor face similar anului N+1, ţinând seama de descreşterea an de an a cheltuielilor cu dobânda, datorată reducerii numărului de obligaţiuni rămase în circulaţie

În cazul în care amortizarea tranşelor de obligaţiuni ar fi avut loc prin procedeul răscumpărării la bursă la un preţ de 110 lei/obligaţiune, urmat de anularea lor, înregistrările contabile ar fi fost următoarele:

a. răscumpărarea la bursă a obligaţiunilor de amortizat (200 obligaţiuni × 110 lei/obligaţiune = 22.000 lei):

22.000 lei	505 Obligaţiuni emise şi răscumpărate	=	5121 Conturi la bănci în lei	22.000 lei

b. anularea obligaţiunilor răscumpărate:

22.000 lei	161 Împrumuturi din emisiuni de obligaţiuni	=	505 Obligaţiuni emise şi răscumpărate	22.000 lei

În cazul în care obligaţiunile ar fi fost răscumpărate la o valoare mai mică, să presupunem 105 lei/obligaţiune, preţul plătit fiind de (21.000 lei = 200 obligaţiuni × 105 lei/obligaţiune) din anularea obligaţiunilor rezulta un venit corespunzător diferenţei între valoarea de rambursare şi preţul de răscumpărare, de 1.000 lei (22.000 - 21.000).

a. răscumpărarea obligaţiunilor:

21.000 lei	505 Obligaţiuni emise şi răscumpărate	=	5121 Conturi la bănci în lei	21.000 lei

b. anularea obligaţiunilor răscumpărate

22.000 lei	161 Împrumuturi din emisiuni de obligaţiuni	=	505 Obligaţiuni emise şi răscumpărate	21.000 lei
			768 Alte venituri financiare	1.000 lei

6.2. Contabilitatea operaţiilor privind creditele bancare pe termen lung

6.2.1. Caracteristicile generale ale creditelor bancare pe termen lung

Creditele bancare sunt principala formă de finanţare externă pe termen lung a societăţilor comerciale, la care acestea apelează în scopul realizării de investiţii sau pentru creşterea durabilă a fondului de rulment.

Pentru realizarea acestor obiective întreprinderile mai pot avea în vedere şi posibilitatea creşterii capitalului social sau împrumuturile obligatare. Încercând o paralelă între credite şi creşterea de capital, se pot constata o serie de avantaje ale primelor, respectiv:

- este evitată intrarea de acţionari noi ce se pot dovedi agresivi putând pune piedici expansiunii întreprinderii în dorinţa obţinerii imediate de dividende;
- remunerarea împrumutului (dobânda) este parţial deductibilă de rezultatul fiscal, atunci când gradul de îndatorare este mai mare de 1, sau integral deductibilă în caz contrar;
- rezultatele pot fi ameliorate prin efectul de levier, în cazul în care rentabilitatea capitalului investit este superioară ratei dobânzii.

Totuşi nu trebuie neglijat principalul său dezavantaj şi anume faptul că îndatorarea poate determina cheltuieli prea însemnate pentru întreprindere.

Băncile dispun de un sistem propriu de evaluare a bonităţii solicitanţilor de credite, stabilind criterii specifice pentru evaluarea capacităţii de plată şi a solvabilităţii precum: forma de organizare, forma de proprietate, situaţia patrimonială, referinţe bancare, dependenţa de pieţele de aprovizionare şi desfacere din ţară şi străinătate, posibilitatea de a depune garanţii, etc. în funcţie de încadrarea solicitanţilor într-o categorie sau alta de risc, băncile stabilesc rata dobânzii.

6.2.2. Contabilitatea operaţiilor privind creditele bancare pe termen mediu şi lung

Evidenţa creditelor bancare pe termen mediu şi lung se realizează cu ajutorul conturilor:

- **162 - „Credite bancare pe termen lung"** cont cu funcţie contabilă de pasiv. Se **creditează** cu datoria contractată de societate faţă de bancă prin conturile de bancă şi se **debitează** prin aceleaşi conturi cu creditele rambursate. Soldul său este creditor şi reprezintă soldul creditelor nerambursate încă băncii;
- **1682 - „Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung"** cont cu funcţie de pasiv. Se **creditează** cu dobânzile datorate şi se **debitează** cu dobânzile plătite.

Exemplu privind tratamentul contabil de bază:

Societatea Alfa achiziţionează un echipament tehnologic în valoare de 200.000 lei, achitarea furnizorului fiind efectuată dintr-un credit bancar contractat pe 2 ani, rata dobânzii este de 25% pe an, iar dobânda se achită lunar.

a. achiziţionarea echipamentului de la furnizor:

200.000 lei	213	Instalaţii tehnice, mijloace de transport, animale şi plantaţii	=	404	Furnizori de imobilizări	238.000 lei
38.000 lei	4426	TVA deductibilă				

b. obţinerea creditului bancar:

200.000 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	162	Credite bancare pe termen lung	200.000 lei

c. plata furnizorului:

238.000 lei	404	Furnizori de imobilizări	=	5121	Conturi la bănci în lei	238.000 lei

d. evidenţierea dobânzii lunare: 200.000 × 25% × 30/360 = 4.167 lei

4.167 lei	666	Cheltuieli privind dobânzile	=	1682	Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung	4.167 lei

e. achitarea dobânzii:

4.167 lei	1682	Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung	=	5121	Conturi la bănci în lei	4.167 lei

Lunar dobânda va fi contabilizată şi achitată similar operaţiunilor d) şi e) până la rambursarea creditului.

f. rambursarea creditului:

200.000 lei	162	Credite bancare pe termen lung	=	5121	Conturi la bănci în lei	200.000 lei

6.3. Contabilitatea datoriilor diverse pe termen lung

Prin această categorie sunt delimitate datoriile din concesiuni, locaţiile de gestiune, închirierile de imobilizări şi alte datorii asimilate, precum şi datoriile legate de participaţii la întreprinderile asociate sau în relaţie de participaţie. Aceste datorii sunt evidenţiate la conturile **166 „Datorii legate de participaţii"** şi **167 „Alte împrumuturi şi datorii asimilate"**. Sunt conturi de pasiv, se **creditează** cu datoriile create, se **debitează** la plata datoriilor. **Soldul creditor** al conturilor reprezintă datoriile pe termen lung aflate în curs de decontare.

Fiecare cont de datorie are asociat şi contul prin care se înregistrează dobânda neexpirată la închiderea exerciţiului. Mecanismul de funcţionare al acestor conturi este similar celor care înregistrează datoriile din credite.

O problemă specifică a contabilităţii datoriilor pe termen lung este cea a înscrierii sau nu în bilanţ a bunurilor deţinute de întreprindere cu titlu de împrumut. Este cazul leasingului ca metodă de finanţare realizată prin transmiterea de către proprietar (locator, finanţator, capitalist) a dreptului de utilizare asupra unui bun unei alte părţi denumită utilizator (locatar, beneficiar) la solicitarea acestuia. La sfârşitul perioadei de leasing, utilizatorul poate opta sau nu pentru cumpărarea bunului ori de a prelungi contractul de leasing.

Leasingul poate fi **financiar** sau **operaţional.** Distincţia dintre cele două metode este în funcţie de măsura în care riscurile şi avantajele aferente drepturilor de proprietate asupra bunului ce constituie obiectul contractului de leasing, aparţin locatarului sau locatorului. **Leasing financiar** în cazul în care locatorul cedează locatarului, în mare măsură toate riscurile şi avantajele aferente dreptului de proprietate asupra bunului. Titlul de proprietate poate fi transferat, în cele din urmă, sau nu. **Leasing operaţional** este operaţiunea de leasing ce nu intră în categoria leasingului financiar. Este o problemă de raţionament profesional care se înscrie în principiul prevalenţei economicului asupra juridicului.

Revenind la reglementările contabile şi fiscale din România leasingul financiar presupune respectarea următoarelor condiţii:

1. riscurile şi beneficiile aferente dreptului de proprietate trec asupra utilizatorului din momentul încheierii contractului;

2. părţile au prevăzut expres că, la expirarea contractului de leasing se transferă utilizatorului, dreptul de proprietate asupra bunului;

3. utilizatorul poate opta pentru cumpărarea bunului, iar preţul de cumpărare va reprezenta cel mult 50% din valoarea de intrare (piaţă) pe care acesta o are, la data la care opţiunea poate fi exprimată.

4. perioada de folosire a bunului în sistem de leasing acoperă cel puţin 75 % din durata normală de folosire a bunului, chiar dacă în final, dreptul de proprietate nu este transferat.

Leasingul operaţional este operaţiunea de leasing care nu îndeplineşte nici una din condiţiile prezentate la leasingul financiar.

În cadrul operaţiilor de leasing se operează cu următoarele categorii de valori:

a) Valoarea de intrare este valoarea la care a fost achiziţionat bunul de către finanţatori, respectiv costul de achiziţie;

b) Valoarea totală este valoarea totală a ratelor de leasing la care se adaugă valoarea reziduală;

c) Valoarea reziduală este valoarea la care, la expirarea contractului de leasing, se face transferul dreptului de proprietate asupra bunului către utilizatori. Ea reprezintă valoarea netă pe care o întreprindere estimează că o va obţine pentru un activ la sfârşitul duratei de viaţă utilă a acestuia, după deducerea prealabilă a costurilor de cesiune previzionate. Durata de viaţă utilă este perioada estimată care rămâne, de la începutul termenului de leasing, fără a fi limitată la aceasta, pe parcursul căreia se aşteaptă că beneficiile economice încorporate în bun să fie consumate de către întreprindere.

d) Rata de leasing reprezintă:

În cadrul leasingului financiar, cota parte din valoarea de intrare a bunului şi a dobânzii de leasing (rata dobânzii cu care ar putea fi angajat un credit).

În cazul leasingului operaţional, cota de amortizare calculată în conformitate cu actele normative în vigoare şi nu beneficiu (marja de profit) stabilit de părţile contractante.

6.3.1. Leasing operaţional – reglementări contabile româneşti

A. În contabilitatea locatorului

a) achiziţionarea de imobilizări corporale ce urmează a fi predate în regim de leasing:

21 Imobilizări corporale = **404** Furnizori de imobilizări
4426 TVA deductibilă

Similar se înregistrează şi imobilizările corporale de la furnizorii externi, cu deosebirea că nu apare TVA.

b) amortizarea în funcţie de duratele normale de funcţionare, a imobilizărilor corporale achiziţionate şi predate utilizatorilor conform contractelor de leasing:

6811 Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor = **281** Amortizări privind imobilizările corporale

c) factura emisă de locator reprezentând ratele de leasing de încasat:

4111 Clienţi = **706** Venituri din redevenţe, locaţii de gestiune şi chirii
4427 TVA colectată

d) transferul dreptului de proprietate la valoarea reziduală stabilită între părți în cazul în care este prevăzută în contract această clauză, în baza contractului de leasing de vânzare – cumpărare și a facturii:

461 Debitori diverși = **7583** Venituri din vânzarea activelor și alte operații de capital
4427 TVA colectată

e) scoaterea din patrimoniu a bunurilor care au constituit obiectul contractului de leasing:

2811 Amortizări privind imobilizările corporale = **21** Imobilizări corporale
6583 Cheltuieli privind activele cedate și alte operații de capital

B. În contabilitatea utilizatorului (locatarului)

a) primirea în gestiune a imobilizărilor:

Debit cont 8036 – suma ratelor de leasing compusă din: valoarea inițială a bunului (costul de achiziție) + marja de profit sau beneficiul stabilit între părți.

b) factura primită reprezentând ratele de leasing de plătit:

612 Cheltuieli cu redevențele, locațiile de gestiune și chiriile = **401** Furnizori
4426 TVA deductibilă

c) în cazul facturilor emise de proprietarul bunurilor, persoana juridică străină, ratele de leasing se înregistrează:

612 Cheltuieli cu redevențele, locațiile de gestiune și chiriile = **401** Furnizori

și:

4426 TVA deductibilă = **5121** Conturi curente la bănci

Sau:

4428 TVA neexigibilă = **446** Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate

Totodată în cazul în care persoana juridică este cu sediul în străinătate se înregistrează și impozitul pe redevențe datorat de aceștia:

401 Furnizori = **446** Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate

și, respectiv:

446 Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate = **512** Conturi curente la bănci

Impozitul pe redevenţe se calculează prin aplicarea cotei de impozit prevăzute în convenţiile pentru evitarea dublei impuneri.

În situaţia existenţei unei diferenţe de curs valutar la data achitării redevenţei, aceasta se înregistrează la venituri sau la cheltuieli financiare după caz.

d) înregistrarea dreptului de proprietate pentru bunuri achiziţionate din ţară (atunci când există opţiunea de cumpărare a bunurilor) la valoarea reziduală a bunului achiziţionat de la o persoană juridică română, pe baza contractului de vânzare – cumpărare şi a facturii:

21 Imobilizări corporale = **404** Furnizori de imobilizări
4426 TVA deductibilă

Pentru bunurile achiziţionate din străinătate, înregistrarea dreptului de proprietate la valoarea reziduală a bunului achiziţionat de la o persoană juridică română, pe baza contractului de vânzare – cumpărare şi a facturii:

21 Imobilizări corporale = **404** Furnizori de imobilizări
4426 TVA deductibilă

Înregistrarea şi achitarea taxei vamale de către utilizator:

446 Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate = **512** Conturi curente la bănci

Respectiv:

21 Imobilizări corporale = **446** Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate

e) înregistrarea transferului dreptului de proprietate (atunci când există opţiunea de cumpărare a bunurilor) la valoarea reziduală a bunului achiziţionat de la o persoană juridică străină, pe baza contractului de vânzare – cumpărare şi a facturii:

21 Imobilizări corporale = **404** Furnizori de imobilizări

şi:

4426 TVA deductibilă = **512** Conturi curente la bănci

Sau înregistrarea taxei pe valoarea adăugată datorate:

4428 TVA neexigibilă = **446** Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate

şi în cazul taxelor vamale, al accizelor, după caz:

446 Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate = **512** Conturi curente la bănci

Respectiv:

21 Imobilizări corporale = **446** Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate

f) înregistrarea diferenţei de amortizare până la nivelul costului de achiziţie iniţial înregistrat de locator (din debit cont **8036 „Redevenţe, locaţii de gestiune şi chirii şi alte datorii asimilate”** mai puţin beneficiul convenit de părţi.):

21 Imobilizări corporale = **281** Amortizări privind imobilizările corporale

6.3.2. Leasing financiar

Contabilitatea leasingului financiar este prezentată printr-un exemplu construit în acest sens: un utilaj de producţie care are un preţ în numerar de 396.000 lei este achiziţionat în baza unui contract de leasing financiar care are următoarele termene: data intrării în vigoare: 1 ianuarie 2002; durata contractului de leasing: 3 ani; ratele în valoare de 87.000 lei sunt plătibile semestrial în avans; rata efectivă a dobânzii este de 28,256 % anual; avansul de 36.000 lei este plătibil imediat.

Tabelul cu amortizarea aferentă acestei tranzacţii este următorul:

Specificare	*Rată*	*Dobândă*	*Capital*	*Sold*
Preţ în numerar				*396.000*
Avans	*36.000*	-	*36.000*	*360.000*
Rata 1	*87.000*	*42.384*	*44.616*	*315.384*
Rata 2	*87.000*	*37.131,6*	*49.868,4*	*265.515,6*
Subtotal	***210.000***	***79.515,6***	***130.484,4***	
Rata 3	*87.000*	*31.260*	*55.740*	*209.775,6*
Rata 4	*87.000*	*24.697,2*	*62.302,8*	*147.472,8*
Rata 5	*87.000*	*17.362,8*	*69.637,2*	*77.835,6*
Rata 6	*87.000*	*9.164,4*	*77.835,6*	-
Total	***558.000***	***162.000***	***396.000***	

În contabilitatea locatarului se efectuează următoarele recunoaşteri:

(a) contabilitatea primară:

(a1) plata avansului:

36.000 lei **409** Furnizori – debitori = **512** Conturi curente la bănci 36.000 lei

şi:

36.000 lei **167** Alte împrumuturi şi datorii asimilate = **409** Furnizori – debitori 36.000 lei

(a2) recunoaşterea intrării activului:

396.000 lei **213** Instalaţii tehnice, mijloace de transport, animale şi plantaţii = **167** Alte împrumuturi şi datorii asimilate 396.000 lei

(a3) factura pentru cele două rate scadente:

94.484 lei	**167**	Alte împrumuturi și datorii asimilate	=	**404**	Furnizori de imobilizări	174.000 lei
79.516 lei	**666**	Cheltuieli privind dobânzile				

(a4) amortizarea, presupunând că utilajul este amortizat liniar de-alungul unei perioade de 6 ani, deci 396.000 lei: 6 ani = 66.000 lei:

66.000 lei	**681**	Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele	=	**281**	Amortizări privind imobilizările corporale	66.000 lei

(a5) plata facturii:

174.000 lei	**404**	Furnizori de imobilizări	=	**512**	Conturi curente la bănci	174.000 lei

(b) Bilanțul la 31.12.2002 va reflecta următoarele solduri:

- *Utilaj: 396.000 lei – 66.000 lei = 330.000 lei*
- *Datorii pe termen lung privind leasingul financiar: 396.000 lei - 130.484 lei = 265.516 lei*

În contabilitatea locatorului se efectuează următoarele recunoașteri:

(a) contabilitatea primară:

(a1) înregistrarea investiției nete de 396.000 lei, adică 558.000 lei – 162.000 lei:

396.000 lei	**2673**	Împrumuturi acordate pe termen lung	=	**213**	Instalații tehnice, mijloace de transport, animale și plantații	396.000 lei

iar pentru dobânda aferentă:

162.000 lei	**2674**	Dobânda aferentă împrumuturilor acordate pe termen lung	=	**472**	Venituri în avans	162.000 lei

(a2) încasarea avansului:

36.000 lei	**512**	Conturi curente la bănci	=	**2673**	Împrumuturi acordate pe termen lung	36.000 lei

(a3) plata pentru principal și dobânzile pe anul 2002:

174.000 lei	**4111**	Conturi curente la bănci	=	**2673**	Împrumuturi acordate pe termen lung	94.484 lei
				2674	Dobânda aferentă împrumuturilor acordate pe termen lung	79.516 lei

și:

174.000 lei	**512**	Conturi curente la bănci	=	**4111**	Clienți	174.000 lei

(a4) venitul din dobânzi:

79.516 lei	**472**	Venituri în avans	=	**766**	Venituri din dobânzi	79.516 lei

*(**b**) bilanțul și contul de profit și pierdere la 31.12.2002 va evidenția:*

*(**b1**) bilanțul:*

- *Investiția netă sub forma unei creanțe pe termen lung: 396.000 lei – 36.000 lei – 94.484 lei = 265.516 lei*
- *Venituri financiare în avans: 162.000 lei - 79.516 lei = 82.484 lei*

*(**b2**) contul de profit și pierderi va reflecta venitul financiar realizat de 79.516 lei.*

În continuare, cu titlu de informare este prezentat un exemplu mai complex în spiritul *IAS 17 „Contabilitatea leasingului”*.

Exemplu. *Contractului de leasing intern este încheiat între Leasing S.A., persoană juridică română, în calitate de locator, și CORA S.A., persoană juridică română, în calitate de utilizator. Obiectul contractului îl constituie un număr de 15 camioane. Principalele clauze ale acestui contract sunt:*

1. Leasing S.A. a achiziționat bunurile de la producător pentru suma de 16.725 u.m.

2. Perioada de leasing este de 5 ani, iar durata utilă de vială 6 ani.

3. La data semnării contractului, 5.10.2002, utilizatorul va plăti un avans de 10.000 u.m.

4. Plățile de leasing vor fi efectuate pe data de 5 a fiecărei luni. Se vor emite facturi toate cele 5 plăți a 1.500 u.m. fiecare.

5. La data expirării perioadei de derulare a contractului, Utilizatorul are dreptul să opteze pentru cumpărarea bunurilor, prelungirea cu încă o perioadă sau restituirea bunurilor.

6. In cazul în care Utilizatorul își exercită opțiunea de cumpărare, va achita Locatorului valoarea reziduală a bunurilor, adică 10% din valoarea inițială a bunurilor ce fac obiectul contractului.

Rezolvarea presupune următoarele etape:

ETAPA 1. CALCULUL RATEI IMPLICITE A DOBANZII DIN CONTRACTUL DE LEASING:

*Aceasta este rata de actualizare, care la începutul leasingului determină ca **valoarea justă a bunului în regim de leasing** să fie egală cu **valoarea actualizată cumulată a plăților minime de leasing și a valorii reziduale negarantate.***

***Plățile minime de leasing** include:*

- ***plățile minime plătibile pe termenul de leasing,** adică în cazul de față avansul de 10.000 u.m. și cele 5 rate a 1.500 u.m. și;*
- ***plata necesară pentru exercitarea opțiunii de cumpărare,** adică valoarea reziduală egală cu 16.725 u.m. × 10 % = 1.673 u.m.*

Ecuația din care rezultă rata implicită a dobânzii din contractul de leasing are forma:

$$16\,725=\frac{1500}{(1+r)}+\frac{1500}{(1+r)^2}+\frac{1500}{(1+r)^3}+\frac{1500}{(1+r)^4}+\frac{1500}{(1+r)^5}+\frac{1673}{(1+r)^5}$$

de unde rezultă o rată egală cu 10% anual.

ETAPA 2. ÎNTOCMIREA GRAFICULUI DE RAMBURSARE:

Data plății	*Rata de leasing*	*Dobânda*	*Capitalul*	*Datorie brută*	*Dobânda de plată*	*Datorie netă*
0	*1*	*2=p%×6*	*3=1-2*	*4=4-1*	*5=5-2*	*6=6-3*
5.10.2002				*10 000+ 5 × 1 500 = 7 500 + 1 673 = 19 173*	*19 173 – 16 725 = 2 448*	*16 725*
5.10.2002	*10 000*	*0*	*10 000*	*19 173 – 10 000 = 9 173*	*0*	*16 725 – 10 000 = 6 725*
RATA 1 5.10.2003	*1 500*	*6 725 ×. 10 % = 673*	*1 500 – 673 = 827*	*9 173 – 1 500 = 7 673*	*2448 – 673 = 1 775*	*6 725 – 827 = 5 898*
RATA 2 5.10.2004	*1 500*	*5 898 × 10 % = 590*	*1 500 – 590 = 910*	*7 673 – 1 500 = 6 173*	*1 775 – 590 = 1 185*	*5 898 – 910 = 4 988*
RATA 3 5.10.2005	*1 500*	*4 988 × 10 % = 499*	*1 500 – 499 = 1 001*	*6 173 – 1 500 = 4 673*	*1 185 – 499 = 686*	*4 988 – 1 001 = 3 987*
RATA 4 5.10.2006	*1 500*	*3 987 × 10 % = 399*	*1 500 – 399 = 1 101*	*4 673 – 1 500 = 3 173*	*686 – 399 = 287*	*3 987 – 1 101 = 2 886*
RATA 5 5.10.2007	*1 500*	*2 886 × 10 % = 288*	*1 500 – 288 = 1 212*	*3 173 – 1 500 = 1 673*	*0*	*2 886 – 1 212 = 1 673*

ETAPA 3. CONTABILIZARE LA LOCATAR (UTILIZATOR):

a) facturare avans pe data de 5.10.2002:

10 000 u.m. **409** Furnizori debitori = **404** Furnizori de imobilizări 11 900 u.m.

1 900 u.m. **4426** TVA deductibilă

b) plata avansului pe data de 5.10.2002:

11 900 u.m. **404** Furnizori de imobilizări = **512** Conturi curente la bănci 11 900 u.m.

c) la încheierea contractului, primirea bunului în leasing:

16 725 u.m. **2133** Mijloace de transport = **167** Alte împrumuturi și datorii asimilate 16 725 u.m.

d) înregistrarea facturii pentru prima rată scadentă:

827 u.m.	**167**	Alte împrumuturi și datorii asimilate	=	**404**	Furnizori de imobilizări	1 657 u.m.
673 u.m.	**1687**	Dobânzi aferente altor împrumuturi și datorii asimilate				
157 u.m. (827×19%)	**4426**	TVA deductibilă				

e) regularizarea valorii avansului facturat:

11 900 u.m.	**167**	Alte împrumuturi și datorii asimilate	=	**409**	Furnizori debitori	10 000 u.m.
				4426	TVA deductibilă	1 900 u.m.

f) achitarea facturii:

1 657 u.m.	**404**	Furnizori de imobilizări	=	**512**	Conturi curente la bănci	1 657 u.m.

g) evidențierea cheltuielii cu dobânda:

673 u.m.	**666**	Cheltuieli privind dobânzile	=	**1687**	Dobânzi aferente altor împrumuturi și datorii asimilate	673 u.m.

h) înregistrarea amortizării anuale: 16.725 u.m. / 6 ani = 2.788 u.m:

2 788 u.m.	**6811**	Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor	=	**2813**	Amortizarea instalațiilor, mijloacelor de transport, animalelor, plantațiilor	2 778 u.m.

Pentru anul 2004:

i) înregistrarea facturii pentru cea de a doua rată scadentă:

910 u.m.	**167**	Alte împrumuturi și datorii asimilate imobilizări	=	**404**	Furnizori de	1673 u.m.
590 u.m.	**1687**	Dobânzi aferente altor împrumuturi și datorii asimilate				
173 u.m. (910×19%)	**4426**	TVA deductibilă				

j) evidențierea cheltuielii cu dobânda:

590 u.m.	**666**	Cheltuieli privind dobânzile	=	**1687**	Dobânzi aferente altor împrumuturi și datorii asimilate	590 u.m.

k) plata facturii:

1 673 u.m.	**404**	Furnizori de imobilizări	=	**512**	Conturi curente la bănci	1 673 u.m.

l) înregistrarea amortizării anuale: 16.725 u.m. / 6 ani = 2.788 u.m:

2 788 u.m.	**6811**	Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor	=	**2813**	Amortizarea instalațiilor, mijloacelor de transport, animalelor, plantațiilor	2 778 u.m.

Pentru anii 2 005 și 2 006 înregistrările sunt similare.

Pentru anul 2 007.

m) înregistrarea facturii pentru ultima rată scadentă:

1 212 u.m.	**167**	Alte împrumuturi și datorii asimilate	=	**404**	Furnizori de imobilizări	1 730 u.m.
2 88 u.m	**1687**	Dobânzi aferente altor împrumuturi și datorii asimilate				
230 u.m (1212 ×19%)	**4426**	TVA deductibilă				

n) evidențierea cheltuielii cu dobânda:

288 u.m.	**666**	Cheltuieli privind dobânzile	=	**1687**	Dobânzi aferente altor împrumuturi și datorii asimilate	288 u.m.

o) plata facturii:

1 730 u.m.	**404**	Furnizori de imobilizări	=	**512**	Conturi curente la bănci	1 730 u.m.

p) înregistrarea amortizării anuale: 16.725 u.m. / 6 ani = 2.788 u.m:

2 788 u.m.	**6811**	Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor	=	**2813**	Amortizarea instalațiilor, mijloacelor de transport, animalelor, plantațiilor	2 778 u.m.

r) înregistrarea facturii pentru valoarea reziduală și transferul dreptului de proprietate:

1 673 u.m	**167**	Alte împrumuturi și datorii asimilate	=	**404**	Furnizori de imobilizări	1 992 u.m
318 u.m.	**4426**	TVA deductibilă				

s) plata facturii:

1 992 u.m.	**404**	Furnizori de imobilizări	=	**512**	Conturi curente la bănci	1 992 u.m.

ETAPA 4. CONTABILIZARE LA LOCATOR (PROPRIETAR):

a) facturare avans pe data de 5.10.2002:

11 900 u.m.	**4111**	Clienți	=	**419**	Clienți - creditori	10 000 u.m.
				4427	TVA colectată	1 900 u.m.

b) încasarea avansului pe data de 5.10.2002:

11 900 u.m.	**5121**	Conturi curente la bănci	=	**4111**	Clienți	11 900 u.m.

c) la încheierea contractului, recunoașterea creanțelor din leasing financiar pentru bunul predat:

16 725 u.m.	**2673**	Împrumuturi acordate pe termen lung	=	**2133**	Mijloace de transport	16 725 u.m.

d) la încheierea contractului, recunoaşterea creanţelor din leasing financiar pentru dobânda aferentă:

2 448 u.m.	2674	Dobânda aferentă împrumuturilor acordate pe termen lung	=	472	Venituri în avans	2 448 u.m.

e) înregistrarea facturii emise pentru prima rată:

1 657 u.m.	4111	Clienţi	=	706	Venituri din redevenţe, locaţii de gestiune şi chirii	827 u.m.
				2674	Dobânda aferentă împrumuturilor acordate pe termen lung	673 u.m.
				4427	TVA colectată (827×19%)	157 u.m.

f) regularizarea valorii avansului facturat:

10 000 u.m.	419	Clienţi – creditori	=	706	Venituri din redevenţe, locaţii de gestiune şi chirii	11 900 u.m.
1 900 u.m.	4427	TVA colectată				

g) încasarea facturii:

1 657 u.m.	512	Conturi curente la bănci	=	4111	Clienţi	1 657 u.m.

h) evidenţierea cheltuielii cu dobânda:

673 u.m.	472	Venituri în avans	=	766	Venituri din dobânzi	673 u.m.

i) diminuarea creanţei cu valoarea avansului şi a ratei: 10 000 u.m. + 827 u.m. = 10 827:

10 827 u.m.	658	Alte cheltuieli de exploatare	=	2673	Împrumuturi acordate pe termen lung	10 827 u.m.

Pentru anul 2004:

j) înregistrarea facturii emise pentru cea de a doua rată:

1 673 u.m.	4111	Clienţi	=	706	Venituri din redevenţe, locaţii de gestiune şi chirii	910 u.m.
				2674	Dobânda aferentă împrumuturilor acordate pe termen lung	590 u.m.
				4427	TVA colectată (910 ×19%)	173 u.m.

k) încasarea facturii:

1 673 u.m.	512	Conturi curente la bănci	=	4111	Clienţi	1 673 u.m.

l) evidențierea cheltuielii cu dobânda:

590 u.m.	472	Venituri în avans	=	766	Venituri din dobânzi	590 u.m.

m) diminuarea creanței cu valoarea ratei: 910 u.m.:

910 u.m.	658	Alte cheltuieli de exploatare	=	2673	Împrumuturi acordate pe termen lung	910 u.m.

Pentru anul 2007:

n) înregistrarea facturii emise pentru ultima rată:

1 730 u.m.	4111	Clienți	=	706	Venituri din redevențe, locații de gestiune și chirii	1 212 u.m.
				2674	Dobânda aferentă împrumuturilor acordate pe termen lung	288 u.m.
				4427	TVA colectată (1212 ×19%)	230 u.m.

o) încasarea facturii:

1 730 u.m.	512	Conturi curente la bănci	=	4111	Clienți	1 730 u.m.

p) evidențierea cheltuielii cu dobânda:

288 u.m.	472	Venituri în avans	=	766	Venituri din dobânzi	288 u.m.

r) diminuarea creanței cu valoarea ratei: 1 212 u.m.:

1 212 u.m.	658	Alte cheltuieli de exploatare	=	2673	Împrumuturi acordate pe termen lung	1 212 u.m.

s) transferul dreptului de proprietate la valoarea reziduală:

1 992 u.m.	4111	Clienți	=	706	Venituri din redevențe, locații de gestiune și chirii	1 673 u.m.
				4427	TVA colectată	318 u.m.

t) diminuarea creanței cu valoarea reziduală:

1 673 u.m.	658	Alte cheltuieli de exploatare	=	2673	Împrumuturi acordate pe termen lung	1 673 u.m.

u) încasarea facturii:

1 992 u.m.	512	Conturi curente la bănci	=	4111	Clienți	1 992 u.m.

7. ÎNTREBĂRI RECAPITULATIVE

1. Ce reprezintă capitalurile și care sunt structurile contabile de reprezentare a acestora?
2. Cum sunt definite capitalurile proprii și care este diferența între acestea și capitalurile permanente?

3. Prin ce structuri financiare şi contabile sunt reprezentate capitalurile proprii?

4. Ce reprezintă capitalul social şi prin ce se identifică reprezentarea acestuia în contabilitate? Care este diferenţa între acţiuni şi părţi sociale ?

5. Ce reprezintă capitalul subscris nevărsat? Dar vărsat?

6. Care sunt categoriile de acţiuni ce pot fi emise pentru constituirea/majorarea capitalului social? Ce avantaj oferă posesorilor fiecare categorie de acţiuni?

7. La ce valori pot fi evaluate acţiunile şi care sunt semnificaţia şi rolul fiecărei valori utilizate în evaluare?

8. Cum evoluează valorile de rentabilitate şi valorile patrimoniale de-a lungul duratei de viaţă a întreprinderii?

9. Ce prevede legislaţia în vigoare (legea 31/1990, republicată) cu privire la constituirea şi dezvoltarea societăţilor comerciale?

10. Care sunt: scopul, condiţiile şi procedeele practice de creştere a capitalului social prin aporturi noi în numerar şi/sau în natură? Dar prin operaţii interne? Dar prin convertirea unor angajamente financiare în capital social ?

11. Care sunt relaţiile de calcul a valorii matematice teoretice a unui DS? Dar a unui DA? Care este rolul emisiunii şi distribuirii acestor titluri de valoare negociabile ?

12. Prezentaţi cauzele reducerii capitalului social. Care sunt procedeele practice de reducere reglementate în ţara noastră?

13. Ce reprezintă primele de capital şi care sunt structurile financiare şi contabile prin care acestea se identifică?

14. Ce reprezintă rezervele din reevaluare şi care este tratamentul contabil?

15. Cum se definesc rezultatele întreprinderii? Ce reprezintă rezultatul reportat? Dar rezultatul exerciţiului?

16. Care sunt modalităţile de acoperire a pierderilor? Dar destinaţiile profitului? Arătaţi tratamentul contabil aplicat.

17. Cum se definesc erorile fundamentale şi în ce situaţii apar?

18. În ce situaţii se realizează modificări ale politicilor contabile? În ce conturi sunt reflectate aceste modificări? Justificaţi.

19. Definiţi subvenţiile pentru investiţii. Care sunt condiţiile de recunoaştere a lor în contabilitate potrivit IAS 20 „Contabilitatea subvenţiilor guvernamentale şi prezentarea informaţiilor legate de asistenţa guvernamentală" şi care este tratamentul contabil al acestora?

20. Cum sunt definite provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli potrivit IAS 37 „Provizioane, datorii şi active contingente"? Care este scopul constituirii acestora? Ce diferenţă este între un provizion şi o altă datorie?

21. Prezentaţi diferenţele între obligaţiile legale, obligaţiile implicite şi obligaţiile contingente.

22. Care este structura financiară şi contabilă a provizioanelor la întreprinderile care aplică Reglementările contabile aprobate prin OMF 94/2001?

23. Prin ce se deosebesc „provizioanele pentru dezafectarea imobilizărilor corporale şi alte acţiuni similare" de celelalte provizioane?

24. Care este tratamentul contabil al provizioanelor pentru riscuri şi cheltuieli la constituire/majorare şi reducere/anulare?

25. Cum se defineşte restructurarea? Care sunt elementele de conţinut care trebuie avute în vedere pentru constituirea unui provizion pentru restructurare?

26. Care sunt sursele de finanţare străină pe termen mediu şi lung şi prin ce se deosebesc de finanţarea proprie?

27. Care sunt caracteristicile principale ale unui împrumut din emisiunea de obligaţiuni?

28. Care sunt valorile utilizate pentru evaluarea obligaţiunilor şi ce implicaţii contabile generează împrumuturile în valută?

29. Ce reprezintă primele de rambursare a obligaţiunilor şi care este tratamentul lor contabil?

30. Ce modalităţi de rambursare (amortizare a obligaţiunilor) pot fi prezentate în contractul de emisiune a împrumutului?

31. Împrumuturile din emisiuni de obligaţiuni au o pondere redusă în finanţarea străină a întreprinderii faţă de creditele bancare pe termen mediu şi lung. Cum motivaţi această situaţie?

32. Ce condiţii trebuie îndeplinite la emisiunea unui împrumut din obligaţiuni?

33. Cum pot fi definite şi care sunt costurile îndatorării? Care sunt tratamentele contabile aplicate acestora?

34. Ce este leasingul financiar? Dar cel operaţional? Prezentaţi disctincţia dintre acestea din punct de vedere al recunoaşterii şi contabilizării.

35. În ce constă diferenţa între leasingul intern exprimat în monedă naţională şi cel intern exprimat în valută? Dar între leasingul intern în valută şi cel extern?

36. Ce informaţii privind capitalurile trebuie prezentate în situaţiile financiare?

8. TESTE GRILĂ

1. La o societate comercială capitalul social este de 2.000 lei, rezervele 500 lei, numărul de acţiuni 1.000. Se procedează la majorarea capitalului social prin emiterea a 1.000 acţiuni noi la valoarea nominală de 2 lei/acţiune, egală cu preţul de emisiune. Care este valoarea matematică contabilă a unei acţiuni înainte şi după majorarea capitalului, mărimea teoretică a DS-ului şi raportul de paritate între vechile şi noile acţiuni?

	VMC veche	VMC nouă	DS	Raport paritate
a)	2,5 lei	2,25 lei	0,25 lei	1/1
b)	2 lei	1 leu	1 leu	1/1
c)	2,5 lei	4,5 lei	2 lei	2/1
d)	2,5 lei	2,25 lei	0,2 lei	1/1
e)	2,5 lei	1 leu	0,25 lei	2/1

2. La o societate comercială capitalul social este de 15.000 lei, primele de emisiune 1.000 lei, rezervele 5.000 lei, numărul de acţiuni 6.000. Se decide creşterea capitalului social prin încorporarea unei părţi din rezervele existente în valoare de 2.000 lei pentru care se emit 2.000 acţiuni. În această situaţie, care este valoarea matematică contabilă veche şi nouă, mărimea teoretică a DA-ului şi formula contabilă:

	VMC veche	VMC nouă	DA
a)	3,5 lei	2,5 lei	1 leu
	106 = 1012	2.000 lei	

b)	3 lei	2,625 lei	0,375 lei
	106 = 1011	2.000 lei	
c)	3,5 lei	2,625 lei	0,875 lei
	106 = 1012	2.000 lei	
d)	3,5 lei	2,625 lei	0,875 lei
	106 = 1011	2.000 lei	
e)	3,5 lei	3,5 lei	0 lei
	106 = 1012	2.000 lei	

3. La o societate comercială capitalul social este 80.000 lei, rezervele legale 16.000 lei, alte rezerve 4.000 lei, numărul de acţiuni 20.000 titluri. Din anii anteriori s-au reportat pierderi în valoare de 50.000 lei. Adunarea generală extraordinară decide o reducere a capitalului propriu pentru a acoperi pierderea reportată, realizată prin afectarea valorii nominale a acţiunilor. Care este noua valoare nominală a acţiunii în urma reducerii capitalului social?

a) 4 lei
b) 1 leu
c) 2,5 lei
d) 3 lei
e) 3,5 lei.

4. Situaţia înainte de dubla mărire a capitalului social se prezintă astfel: capital social 50.000 lei, împărţit în 10.000 de acţiuni; rezerve 15.000 lei. Se decide creşterea capitalului social prin dubla mărire astfel: faza I aporturi în numerar pentru care se emit 4.000 acţiuni a 5,45 lei/acţiune – preţ de emisiune iar în faza a II-a încorporări de rezerve în valoare de 10.000 lei, pentru care se emit 2.000 de acţiuni. Determinaţi mărimile teoretice ale DA-ului şi DS-ului.

	DA	DS
a)	0,475 lei	0,300 lei
b)	0,300 lei	0,775 lei
c)	0,775 lei	0,300 lei
d)	0,300 lei	0,475 lei
e)	0,450 lei	0,0 lei

5. La o societate comercială capitalul social este 5.000 lei, rezervele 1.000 lei, prime de capital 1.000 lei, numărul de acţiuni 2.000. Se decide reducerea capitalului social prin răscumpărarea şi anularea a 30% din numărul acţiunilor emise, preţul de răscumpărare al unei acţiuni fiind de 2 lei/acţiune. Care sunt sumele şi înregistrările corecte privind anularea acţiunilor:

a)	1.500 lei	1012	=	502	1.200 lei
				1041	300 lei
b)	1.500 lei	1011	=	503	1.200 lei
				1041	300 lei
c)	1.500 lei	1011	=	502	1.200 lei
				1041	300 lei
d)	1.500 lei	1012	=	502	1.200 lei
				1068	300 lei

e)	1.500 lei	1012	=	456	1.200 lei
				1041	300 lei

6. Se transformă 10.000 obligațiuni în 5.000 acțiuni, în condițiile în care valoarea nominală a unei obligațiuni este de 10 lei/obligațiune, iar valoarea nominală a unei acțiuni este de 15 lei/acțiune. Care este înregistrarea contabilă aferentă operației de mai sus:

a.	10.000 lei	161	=	1011	7.500 lei
				1044	2.500 lei
b.	10.000 lei	161	=	1012	7.500 lei
				1044	2.500 lei
c.	10.000 lei	161	=	1012	7.500 lei
				169	2.500 lei
d.	10.000 lei	161	=	1012	7.500 lei
				1041	2.500 lei
e.	10.000 lei	161	=	1011	7.500 lei
				1068	2.500 lei

8. Conform IAS 16 „Imobilizări corporale”, atunci când un activ este cedat sau casat, plusul de valoare înregistrat în urma reevaluării sale trebuie transferat:

a) în capitalul social;
b) în alte rezerve;
c) în rezultatul reportat;
d) în rezervele legale;
e) este recunoscut ca un venit.

9. În cursul exercițiului 2003, întreprinderea ALFA este obligată la plata unor penalități pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale aferente exercițiului anterior, în valoare de 100.000 lei. Dacă societatea ar fi înregistrat la timp penalitățile, cheltuielile sale ar fi fost mai mari cu această sumă, respectiv impozitul pe profit ar fi fost mai mic cu 25.000 lei. Cum înregistrați rectificarea erorii fundamentale:

a.	75.000 lei	1174	=	401	100.000 lei
	25.000 lei	4411			
b.	25.000 lei	4411	=	401	100.000 lei
	75.000 lei	6581			
c.	75.000 lei	121	=	401	100.000 lei
	25.000 lei	4411			
d.	100.000 lei	1174	=	401	100.000 lei
e.	75.000 lei	1171	=	401	100.000 lei
	25.000 lei	4411			

10. Societatea comercială ASTON S.A. lansează la 01.07.2004 un împrumut obligatar prin emisiunea a 5.000 obligațiuni, având o valoare nominală de 1 leu/obligațiune; prețul de emisiune este de 0,95 lei/obligațiunea, iar prețul de rambursare de 1,15 lei/obligațiunea. Primele de rambursare se vor amortiza liniar pe durata împrumutului. Durata împrumutului este de 5 ani, dobânda anuală este de 30%,

plata dobânzii se face la sfârşitul fiecărui serviciu şi prima transă de rambursare are loc la sfârşitul celui de-al treilea serviciu. Precizaţi care sunt înregistrările contabile efectuate la 31.12.2004:

a.	750 lei	666	=	1681	750 lei
	100 lei	6868	=	169	100 lei
b.	750 lei	666	=	1681	750 lei
	750 lei	1681	=	5121	750 lei
c.	1.000 lei	666	=	1681	1.000 lei
	100 lei	6868	=	169	100 lei
d.	1.000 lei	666	=	1681	1.000 lei
	200 lei	6868	=	169	200 lei
e.	100 lei	6868	=	169	100 lei

11. Dispuneţi de următoarele date: societatea comercială „BETA" S.A. a obţinut la 30.09.2003 un credit pe termen lung de 100.000 lei la o rată a dobânzii de 20% rambursabil în 5 ani, în tranşe anuale egale. Care este formula contabilă corectă de înregistrare a dobânzii aferente creditului, în primul an?

a.	5.000 lei	666	=	5198	5.000 lei
b.	5.000 lei	666	=	1681	5.000 lei
c.	20.000 lei	666	=	1682	20.000 lei
d.	5.000 lei	666	=	1682	5.000 lei
e.	15.000 lei	666	=	1682	15.000 lei

12. O societate comercială primeşte factura pentru prima rată de leasing financiar (intern) în care sunt înscrise: capital de rambursat 50.000 lei, dobânda 10.000 lei, TVA 19%. Care sunt înregistrările operate cu ocazia primirii facturii de leasing?

a.	50.000 lei	167	=	404	69.500 lei
	10.000 lei	1685			
	9.500 lei	4426			
	10.000 lei	666	=	471	10.000 lei
b.	50.000 lei	167	=	404	71.400 lei
	10.000 lei	666	=	404	60.000 lei
	11.400 lei	4426			
c.	50.000 lei	167			
	10.000 lei	1685			
	10.000 lei	666	=	471	10.000 lei
d.	50.000 lei	167	=	404	60.000 lei
	10.000 lei	666			
e.	50.000 lei	167	=	404	59.500 lei
	9.500 lei	4426			
	10.000 lei	666	=	471	10.000 lei

9. RĂSPUNSURILE TESTELOR GRILĂ

1. a 2. c 3. c 4. c 5. a
6. b 7. b,c 8. c 9. a 10. a
11. d 12. a

CAPITOLUL III

CONTABILITATEA ACTIVELOR IMOBILIZATE

1. Definiţii şi delimitări

Activele imobilizate sunt definite în *IAS 1 „Prezentarea situaţiilor financiare"* ca acele active care nu sunt clasificate în categoria activelor curente. Reglementările contabile din România definesc activele imobilizate ca fiind activele unei întreprinderi destinate utilizării pe o perioadă îndelungată în activitatea acesteia. Astfel, activele imobilizate reprezintă bunurile şi valorile destinate să servească o perioadă îndelungată în activitatea entităţii economice şi care nu se consumă sau se înlocuiesc după prima lor utilizare şi, ca atare, nu sunt destinate comercializării.

Activele imobilizate, în raport de comportamentul lor economic şi al structurii lor materiale, se grupează astfel:

- imobilizări corporale;
- imobilizări necorporale;
- imobilizări financiare.

Imobilizările corporale sunt definite de *IAS 16 „Imobilizări corporale"* ca active materiale nemonetare, care:

a. sunt deţinute de o întreprindere pentru a fi utilizate în producţia de bunuri sau prestarea de servicii, pentru a fi închiriate terţilor sau pentru a fi folosite în scopuri administrative;

b. pot fi utilizate de întreprindere pe parcursul mai multor perioade de gestiune.

Deşi *IAS 16 „Imobilizări corporale"* exclude din aria sa de aplicabilitate investiţiile imobiliare, făcând trimitere la *IAS 40 „Investiţii imobiliare"*, acestea se numără printre elementele de imobilizări corporale. *IAS 40 „Investiţii imobiliare"* defineşte investiţia imobiliară ca fiind acea proprietate imobiliară (un teren sau o clădire sau parte a unei clădiri – sau ambele) deţinută (de proprietar sau de locatar, în baza unui contract de leasing financiar) mai degrabă în scopul închirierii sau pentru creşterea valorii capitalului sau ambele, decât pentru:

- a fi utilizată în producţia de bunuri, prestarea de servicii sau în scopuri administrative; sau
- a fi vândută pe parcursul desfăşurării normale a activităţii.

Dacă însă, investiţia imobiliară se aşteaptă să fie realizată (vândută) într-o perioadă mai mică de un an de la data bilanţului sau în cursul ciclului normal de exploatare ea poate fi clasificată drept activ curent.

Imobilizările corporale mai sunt cunoscute şi sub denumirile de active corporale, active tangibile sau imobilizări fizice, terminologii care tind a fi înlocuite cu denumirea proprie standardelor internaţionale, aceea de imobilizări corporale.

Imobilizările necorporale sunt definite de *IAS 38 „Active necorporale"* ca active identificabile nemonetare, fără suport material şi deţinute pentru utilizare în procesul de producţie sau de furnizare de bunuri sau servicii, pentru a fi închiriate altora sau pentru nevoi administrative.

Imobilizările financiare denumite şi investiţii financiare sau de portofoliu sunt active deţinute de o societate în vederea creşterii valorii averii sale prin încasarea unor sume din repartizări (dobânzi, redevenţe, dividende şi chirii), prin creşterea valorii capitalizate sau prin obţinerea unor beneficii de genul celor rezultate în urma vânzării acestor investiţii.

2. Recunoaştere şi evaluare. Principii şi reguli

Recunoaşterea este procesul încorporării în bilanţ sau în contul de profit şi pierdere a unui element care îndeplineşte criteriile de recunoaştere stabilite în *Cadrul general*.

Un element care corespunde definiţiei unei structuri a situaţiilor financiare trebuie recunoscut în cazul în care:

a) este probabil ca orice beneficiu economic viitor asociat să intre sau să iasă în sau din întreprindere; şi

b) elementul are un cost sau o valoare care poate fi evaluată în mod credibil.

Evaluarea activelor imobilizate se circumscrie principiilor generale ale evaluării. **Evaluarea** este procesul prin care se determină valorile la care structurile situaţiilor financiare vor fi recunoscute în Bilanţ şi în Contul de profit şi pierdere. Aceasta presupune alegerea unei anumite baze de evaluare.

Pentru evaluarea activelor în situaţiile financiare sunt utilizate diverse ***baze de evaluare*** în combinaţii variate, aşa cum sunt prezentate în *Cadrul general de întocmire şi prezentare a situaţiilor financiare* şi preluate prin reglementările din România. Ele includ următoarele:

a) costul istoric. Activele sunt înregistrate la suma plătită în numerar sau în echivalente ale numerarului sau la valoarea justă din momentul cumpărării lor;

b) costul curent. Activele sunt înregistrate la valoarea în numerar sau în echivalente ale numerarului, care ar trebui plătită dacă acelaşi activ sau unul asemănător ar fi achiziţionat în prezent;

c) valoarea realizabilă. Activele sunt înregistrate la valoarea în numerar sau în echivalente ale numerarului, care poate fi obţinută în prezent prin vânzarea normală a activelor;

d) valoarea actualizată. Activele sunt înregistrate la valoarea actualizată a viitoarelor intrări nete de numerar, care urmează să fie generate în derularea normală a activităţii întreprinderii.

Baza de evaluare cea mai frecvent adoptată de întreprinderi în elaborarea situaţiilor financiare este costul istoric. Acesta este de obicei combinat cu alte baze de evaluare. Unele întreprinderi utilizează costul curent ca răspuns la incapacitatea modelului contabil bazat pe costul istoric de a rezolva problemele legate de efectul modificării preţurilor activelor nemonetare.

În raport de momentele în care se realizează evaluarea elementelor din situaţiile financiare se delimitează:

- evaluarea la intrare;
- evaluarea la ieşire;
- evaluarea la inventar;
- evaluarea la bilanţ.

Evaluarea la intrare a activelor imobilizate este utilizată la înregistrarea curentă a operaţiilor economice care generează mişcări de natura intrărilor. La data intrării în unitate, bunurile se evaluează şi se înregistrează în contabilitate la valoarea de intrare, denumită valoare contabilă, care se stabileşte în raport de căile de intrare, îmbrăcând următoarele forme: cost de achiziţie, cost de producţie, valoare justă, valoare de aport, valoare de utilitate etc.

Costul de achiziţie reprezintă suma plătită în numerar sau echivalente de numerar, ori valoarea justă a altor contraprestaţii efectuate pentru achiziţionarea activului la data achiziţiei sau la data construcţiei acestuia. Costul de achiziţie este egal cu preţul de cumpărare la care se adaugă taxele nerecuperabile, cheltuielile de transport–aprovizionare şi alte cheltuieli accesorii necesare pentru punerea în stare de utilizare sau pentru intrarea în gestiunea entităţii. Reducerile comerciale şi alte elemente similare acordate de furnizor nu fac parte din costul de achiziţie. Acolo unde este cazul, costul iniţial include şi costurile estimate pentru demontarea şi mutarea activului, respectiv costurile de restaurare a amplasamentului la sfârşitul duratei de viaţă utilă a acestuia.

Costul de producţie este format din costul de achiziţie al materiilor consumate, celelalte cheltuieli directe de producţie, precum şi cota cheltuielilor indirecte de producţie alocate în mod raţional ca fiind legate de fabricarea imobilizării.

Pierderile de materiale, manopera sau alte costuri de producţie înregistrate peste limitele normal admise, cheltuielile de depozitare, cu excepţia cazurilor în care aceste costuri sunt necesare în procesul de producţie, anterior trecerii într-o nouă fază de fabricaţie, regiile (cheltuielile) generale de administraţie care nu participă la aducerea bunurilor în forma şi locul final, precum şi costurile de desfacere reprezintă exemple de cheltuieli care nu trebuie incluse în costul activelor, ci trebuie recunoscute drept cheltuieli ale perioadei în care au survenit.

Observaţie. În cazul în care în primul exerciţiu financiar de aplicare a acestor reglementări costul de achiziţie sau costul de producţie al unui activ nu este cunoscut şi nu există informaţii privind preţurile sau cheltuielile necesare pentru determinarea lor sau în cazul în care astfel de informaţii nu pot fi obţinute fără cheltuieli sau întârzieri nejustificate, costul de achiziţie sau costul de producţie va fi reprezentat de valoarea justă atribuită activului. Această situaţie trebuie menţionată în notele explicative.

Prin *valoare justă* se înţelege suma pentru care un activ ar putea fi schimbat de bunăvoie între două părţi aflate în cunoştinţă de cauză, în cadrul unei tranzacţii, cu preţul determinat obiectiv.

Valoarea de aport acceptabilă de părţi pentru activele imobilizate intrate în societate cu ocazia asocierii, fuziunii etc. se stabileşte în funcţie de preţul pieţei, utilitatea, starea şi amplasarea acestor active.

Valoarea de utilitate pentru activele imobilizate dobândite cu titlu gratuit se stabileşte în funcţie de preţul pieţei, starea şi amplasarea acestor active.

Valoarea de aport şi valoarea de utilitate se substituie costului de achiziţie.

Evaluarea la ieşire este utilizată la înregistrarea curentă a operaţiilor economice care generează mişcări de natura ieşirilor. Fiind bunuri identificabile, activele imobilizate sunt evaluate la ieşire la valoarea lor de intrare.

Evaluarea cu ocazia inventarierii se efectuează la încheierea exercițiului financiar când, conform legii, are loc procesul de inventariere generală.

Evaluarea activelor imobilizate se efectuează la valoarea actuală a fiecărui element, denumită valoare de inventar. Valoarea de inventar este stabilită în funcție de utilitatea bunului, de starea acestuia și de prețul pieței.

Pentru stabilirea valorii actuale pentru activele imobilizate amortizabile se ține cont de valoarea netă contabilă înregistrată până la încheierea exercițiului financiar curent.

Pentru titlurile imobilizate valoarea actuală sau de utilitate se determină diferit dacă sunt sau nu cotate la bursă. Pentru titlurile cotate la bursă valoarea actuală este stabilită la nivelul valorii lor de cotare de la 31 decembrie, iar pentru titlurile necotate valoarea actuală este valoarea probabilă de vânzare.

Conform standardelor internaționale, activele nu ar trebui înregistrate la o valoare mai mare decât valoarea lor recuperabilă. *Valoarea recuperabilă* a unui activ este valoarea cea mai mare dintre prețul său net de vânzare și valoarea sa de utilizare.

Valoarea de utilizare este valoarea prezentă a fluxurilor viitoare de numerar estimate, ce se așteaptă să fie generate din utilizarea continuă a unui activ și din vânzarea lui la sfârșitul perioadei sale de viață utilă. *Prețul net de vânzare* este suma ce se poate obține din vânzarea unui activ într-o tranzacție cu preț determinat obiectiv între doi parteneri, minus costurile legate de vânzare. În cazul în care costurile legate de vânzare nu au valoare materială, prețul net de vânzare este egal cu valoarea reală. *Costurile aferente ieșirii* sunt costuri suplimentare atribuite direct vânzării unui activ, excluzând costurile de finanțare și cheltuielile cu impozitul pe profit.

Ori de câte ori *valoarea contabilă depășește valoarea recuperabilă,* adică valoarea care ar trebui recuperată prin folosirea sau vânzarea activului, *trebuie recunoscută o pierdere din depreciere*. În acest caz, valoarea contabilă a activului este redusă la valoarea recuperabilă.

Evaluarea la încheierea exercițiului (la bilanț) se realizează în scopul întocmirii situațiilor financiare anuale. Imobilizările se evaluează și se reflectă în situațiile financiare anuale la valoarea de intrare, respectiv valoarea contabilă, pusă de acord cu rezultatele inventarierii.

Valoarea contabilă la data bilanțului se determină pe baza regulilor de evaluare ulterioară recunoașterii inițiale. Este cazul activelor corporale și necorporale pentru care valoarea contabilă de intrare poate fi modificată în cursul duratei de viață a activului. *IAS 16 „Imobilizări corporale”*, respectiv *IAS 38 „Active necorporale”* stabilesc tratamentele ce pot fi adoptate pentru evaluarea ulterioară a imobilizărilor. Sunt prevăzute două tratamente:

a) un tratament, care prevede că: ulterior recunoașterii inițiale ca activ, o imobilizare trebuie înregistrată la cost, mai puțin orice amortizare cumulată aferentă și orice pierderi din depreciere cumulate;

b) un tratament, care prevede că: ulterior recunoașterii inițiale ca activ, o imobilizare corporală, respectiv un activ necorporal, trebuie înregistrate la valoarea reevaluată care reprezintă valoarea justă la momentul reevaluării, mai puțin orice amortizare ulterioară cumulată aferentă și pierderile ulterioare cumulate din depreciere. Reevaluările trebuie efectuate cu suficientă regularitate în așa fel încât valoarea contabilă să nu difere în mod semnificativ de valoarea care poate fi determinată pe baza valorii juste la data bilanțului.

3. Contabilitatea primară a imobilizărilor

3.1. Sistemul de conturi

Evidența existenței și mișcărilor activelor imobilizate se realizează prin *Clasa* 2 a Planului de conturi, denumită *Conturi de active imobilizate*.

CLASA 2 - CONTURI DE IMOBILIZĂRI

20. IMOBILIZĂRI NECORPORALE
201. Cheltuieli de constituire
203. Cheltuieli de dezvoltare
205. Concesiuni, brevete, licențe, mărci comerciale și alte drepturi și valori similare
2051. Concesiuni, brevete, licențe, mărci comerciale și alte drepturi și valori similare achiziționate
2052. Brevete, licențe și alte drepturi și valori similare obținute cu resurse proprii
207. Fond comercial
2071. Fond comercial
2075. Fond comercial negativ
208. Alte imobilizări necorporale

21. IMOBILIZĂRI CORPORALE
211. Terenuri și amenajări de terenuri
2111. Terenuri
2112. Amenajări de terenuri
212. Construcții
213. Instalații tehnice, mijloace de transport, animale și plantații
2131. Echipamente tehnologice (mașini, utilaje și instalații de lucru)
2132. Aparate și instalații de măsurare, control și reglare
2133. Mijloace de transport
2134. Animale și plantații
214. Mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecție a valorilor umane și materiale și alte active corporale

23. IMOBILIZĂRI ÎN CURS
231. Imobilizări corporale în curs
2311. Amenajări de terenuri și construcții
2312. Instalații tehnice și mașini
2313. Alte imobilizări corporale
232. Avansuri acordate pentru imobilizări corporale
2321. Avansuri acordate pentru terenuri și construcții
2322. Avansuri acordate pentru instalații tehnice și mașini
2323. Avansuri acordate pentru alte imobilizări corporale
233. Imobilizări necorporale în curs
234. Avansuri acordate pentru imobilizări necorporale

26. IMOBILIZĂRI FINANCIARE
261. Titluri de participare deţinute la filiale din cadrul grupului
262. Titluri de participare deţinute la societăţi din afara grupului
263. Imobilizări financiare sub formă de interese de participare
2633. Titluri de participare deţinute în întreprinderi asociate din cadrul grupului
2634. Titluri de participare deţinute în întreprinderi asociate din afara grupului
2635. Titluri de participare strategice în cadrul grupului
2636. Titluri de participare strategice în afara grupului
264. Titluri puse în echivalenţă
265. Alte titluri imobilizate
267. Creanţe imobilizate
2671. Sume datorate de filiale
2672. Dobânda aferentă sumelor datorate de filiale
2673. Împrumuturi acordate pe termen lung
2674. Dobânda aferentă împrumuturilor acordate pe termen lung
2675. Creanţe legate de interesele de participare
2676. Dobânda aferentă creanţelor legate de interesele de participare
2677. Acţiuni proprii - active imobilizate
2678. Alte creanţe imobilizate
2679. Dobânzi aferente altor creanţe imobilizate
269. Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare
2691. Vărsăminte de efectuat referitoare la titluri de participare deţinute la filiale din cadrul grupului
2692. Vărsăminte de efectuat referitoare la interesele de participare
2698. Vărsăminte de efectuat pentru alte imobilizări financiare

28. AMORTIZĂRI PRIVIND IMOBILIZĂRILE
280. Amortizări privind imobilizările necorporale
2801. Amortizarea cheltuielilor de constituire
2803. Amortizarea cheltuielilor de dezvoltare
2805. Amortizarea concesiunilor, brevetelor, licenţelor, mărcilor comerciale şi altor drepturi şi valori similare
2807. Amortizarea fondului comercial
2808. Amortizarea altor imobilizări necorporale
281. Amortizări privind imobilizările corporale
2811. Amortizarea amenajărilor de terenuri
2812. Amortizarea construcţiilor
2813. Amortizarea instalaţiilor, mijloacelor de transport, animalelor şi plantaţiilor
2814. Amortizarea altor imobilizări corporale

29. PROVIZIOANE PENTRU DEPRECIEREA IMOBILIZĂRILOR
290. Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor necorporale
2903. Provizioane pentru cheltuielile de dezvoltare
2905. Provizioane pentru concesiuni, brevete, licenţe, mărci comerciale şi alte drepturi şi valori similare
2907. Provizioane pentru fondul comercial
2908. Provizioane pentru alte imobilizări necorporale

291. Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor corporale
2911. Provizioane pentru deprecierea terenurilor şi amenajărilor de terenuri
2912. Provizioane pentru deprecierea construcţiilor
2913. Provizioane pentru deprecierea instalaţiilor, mijloacelor de transport, animalelor şi plantaţiilor
2914. Provizioane pentru deprecierea altor imobilizări corporale
293. Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor în curs
2931. Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor corporale în curs
2933. Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor necorporale în curs
296. Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor financiare
2961. Provizioane pentru deprecierea titlurilor de participare deţinute la filiale din cadrul grupului
2962. Provizioane pentru deprecierea titlurilor de participare deţinute la societăţi din afara grupului
2963. Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor financiare sub formă de interese de participare
2964. Provizioane pentru deprecierea altor titluri imobilizate
2965. Provizioane pentru deprecierea sumelor datorate de filiale
2966. Provizioane pentru deprecierea împrumuturilor acordate pe termen lung
2967. Provizioane pentru deprecierea creanţelor legate de interesele de participare
2968. Provizioane pentru deprecierea acţiunilor proprii - active imobilizate
2969. Provizioane pentru deprecierea altor creanţe imobilizate

Acestea sunt conturi care se regăsesc în structura bilanţieră şi care evidenţiază existenţa şi mişcarea activelor imobilizate. Soldul lor este debitor şi este preluat în activul bilanţului după deducerea amortizării şi/sau provizioanelor pentru depreciere. **Se debitează cu** valoarea cheltuielilor capitalizate în cazul imobilizărilor necorporale, cu intrările prin achiziţie, producţie, aport, donaţii etc. de bunuri imobile în cazul imobilizărilor corporale şi cu valoarea titlurilor investite în capitalul altor societăţi, depozitele şi cauţiunile vărsate şi creanţele imobilizate în cazul imobilizărilor financiare. **Se creditează cu** valoarea cheltuielilor amortizate integral în cazul imobilizărilor necorporale şi cu ieşirile de imobilizări prin scoaterea din funcţiune sau prin cedare în cazul celorlalte imobilizări. Soldul final debitor evidenţiază activele imobilizate aflate în inventarul entităţii.

Excepţie de la regulile de funcţionare enunţate mai sus fac elementele de **amortizări şi provizioane** care se creditează cu amortizările şi deprecierile calculate pentru activele în cauză, se debitează cu reluările de amortizări şi deprecieri şi au sold final creditor care exprimă amortizarea şi deprecierea calculate pentru activele deţinute de societate.

3.2. Documentele financiar-contabile

Evidenţa activelor imobilizate impune consemnarea completă şi la timp în cadrul documentelor financiar-contabile a tuturor operaţiunilor privind mişcarea imobilizărilor.

Intrările de imobilizări care nu necesită montaj şi nici probe tehnologice şi care sunt date în folosinţă în momentul recepţionării lor de la furnizor sunt consemnate în ***Procesul verbal de recepţie.*** Acesta se emite pe baza documentelor justificative, ce diferă în funcţie de căile de intrare în gestiune, şi anume:

- intrarea prin cumpărare (cu titlu oneros) este consemnată în factura întocmită de furnizor, avizul de însoţire a mărfii şi contractul de vânzare-cumpărare. De cele mai multe ori factura reprezintă documentul de bază pentru înregistrarea în contabilitate;
- aportul în natură de la asociaţi şi acţionari este reliefat în contractul de societate şi în documentele de expertiză tehnică;
- valoarea şi caracteristicile imobilizărilor din producţie proprie sunt reflectate în proiectele şi devizele lucrărilor, fişa de cont analitic pentru costuri efective etc.

Intrările de imobilizări care necesită montaj, dar nu şi probe tehnologice, precum clădirile şi construcţiile speciale, care nu deservesc procese tehnologice, se consemnează în ***Procesul verbal de recepţie provizorie.***

Recepţionarea imobilizărilor corporale supuse montajului şi probelor tehnologice se înregistrează în documentul ***Proces verbal de punere în funcţiune.***

Intrarea imobilizărilor prin concesionare, locaţie de gestiune, închiriere se oglindeşte în ***Procesul verbal de predare-primire*** şi are la bază contractul de concesionare sau locaţie de gestiune.

Mişcarea imobilizărilor de la o secţie la alta, de la un serviciu la altul, în cadrul aceleiaşi unităţi, se consemnează în documentul ***Bonul de mişcare a mijloacelor fixe.***

Ieşirea imobilizărilor prin casare (scoaterea definitivă din funcţiune prin demontare, dărâmare etc.) este consemnată în ***Procesul verbal de scoatere din funcţiune a mijloacelor fixe,*** elaborat de Comisia de casare.

Pentru a se stabili **existenţa efectivă a imobilizărilor corporale** pe locuri de folosinţă şi pe responsabili se utilizează ***Lista de inventariere şi de evidenţă a mijloacelor fixe.*** Ea serveşte şi la inventarierea imobilizărilor corporale şi la consemnarea rezultatelor ei. Contabilitatea analitică a imobilizărilor corporale trebuie să fie organizată de o manieră care să asigure individualizarea fiecărei imobilizări, cunoaşterea existenţei şi mişcării lor pe locuri de folosinţă, gradul de depreciere, pe structura categoriilor. De aceea, ea se organizează pe locuri de folosinţă (secţii, servicii, etc.), pe categorii de imobilizări şi, în cadrul acestora, pe obiecte de evidenţă. Contabilitatea analitică a imobilizărilor se poate ţine fie folosind ***Registrul numerelor de inventor*** şi ***Fişa mijlocului fix,*** fie utilizând ***Registrul pentru evidenţa mijloacelor fixe.***

Registrul numerelor de inventar serveşte ca document de atribuire a numerelor de inventar (simboluri cifrice) imobilizărilor corporale existente în unitate în vederea identificării lor.

Fişa mijlocului fix serveşte ca document pentru evidenţa analitică a imobilizărilor corporale. Se întocmeşte într-un exemplar, de către compartimentul financiar-contabil, pentru fiecare imobilizare corporală sau pentru mai multe imobilizări corporale de acelaşi fel şi de aceeaşi valoare care, în cazul unităţilor, au aceleaşi cote de amortizare şi sunt puse în funcţiune în aceeaşi lună. Fişele imobilizărilor corporale scoase din funcţiune sau transferate se păstrează separat.

3.3. Contabilitatea primară a imobilizărilor corporale

3.3.1. Clasificare. Particularităţi privind recunoaşterea şi evaluarea

Reglementările din România **clasifică** imobilizările corporale în structuri precum:

- terenuri şi construcţii;
- instalaţii tehnice şi maşini;
- alte instalaţii, utilaje şi mobilier;
- avansuri şi imobilizări corporale în curs.

În structura imobilizărilor, terenurile se diferenţiază de celelalte datorită caracteristicilor diferite pe care acestea le au. Terenurile includ atât terenurile propriu-zise cât şi amenajările de terenuri. Terenurile propriu-zise cuprind: terenurile agricole şi silvice, terenurile cu construcţii, terenurile cu zăcăminte. În principiu, terenurile nu se amortizează deoarece durata lor de viaţă este considerată nedeterminată datorită proprietăţii lor de a se regenera. Amenajările de terenuri cuprind: racordarea terenurilor la sistemele de alimentare cu apa şi energie; împrejmuirile; lucrările de acces; lucrările de irigaţii, desecări, îndiguiri.

Conform reglementărilor din România, imobilizările corporale reprezintă obiectele singulare sau complexul de obiecte ce se utilizează independent în activitatea întreprinderii şi care îndeplinesc cumulativ două condiţii:

- au valoare mai mare decât limita stabilită de lege;
- au o durată utilă de viaţă mai mare de un an.

Pentru obiectele care sunt folosite în loturi, seturi sau care formează un singur corp la încadrarea lor ca imobilizări se are în vedere valoarea întregului corp, lot sau set.

În România, în prezent, **nu** sunt considerate imobilizări corporale:

- motoarele, aparatele şi alte subansamble ale imobilizărilor corporale destinate înlocuirii componentelor uzate. Acestea sunt înregistrate ca stocuri şi reflectate la cheltuieli pe măsură ce sunt consumate. În anumite situaţii, aceste componente pot fi considerate în categoria imobilizărilor corporale, dacă de exemplu: întreprinderea se aşteaptă a le folosi pentru mai multe perioade sau folosirea lor este legată de o altă imobilizare iar utilizarea lor se aşteaptă să fie neregulată. De asemenea, în cazul în care componentele unui activ achiziţionat s-au contabilizat ca imobilizări distincte deoarece au durate de viaţă utilă diferite (exemplu avionul şi motoarele sale) sau aduc beneficii întreprinderii într-un mod diferit, atunci motoarele sau alte componente achiziţionate pentru înlocuirea celor uzate trebuie considerate imobilizări;
- sculele, instrumentele şi dispozitivele speciale ce se folosesc fie la fabricarea anumitor produse în serie, fie la executarea unei comenzi;
- construcţiile şi instalaţiile provizorii;
- animalele care nu au îndeplinit condiţiile pentru a fi trecute la animale adulte, animalele de îngrăşat, păsările şi coloniile de albine;
- pădurile;
- prototipurile, atâta timp cât servesc ca model la executarea producţiei de serie, inclusiv seria zero;
- echipamentele de protecţie şi de lucru.

Imobilizările corporale care aparţin unei entităţi economice prezintă o serie de caracteristici individuale determinate de costul de achiziţie sau construcţie, durata normală de utilizare, gradul de uzură etc. În aceste condiţii, imobilizările corporale se diferenţiază unele de altele, motiv pentru care este necesară o evidenţiere distinctă a fiecărui element component în parte.

Recunoaştere individuală şi de grup

Un element individual în cadrul imobilizărilor corporale se identifică pe baza unui raţionament profesional pentru aplicarea criteriilor de definire a circumstanţelor sau a tipurilor specifice de întreprinderi. Uneori este indicat să se grupeze elementele individuale nesemnificative (de exemplu matriţe, unelte etc.) iar criteriile de definire şi recunoaştere să se aplice valorii totale. Dacă anumite elemente componente ale unei imobilizări sunt folosite pentru mai multe perioade, ele pot fi recunoscute separat, ca imobilizări. Dacă însă acele elemente pot fi folosite doar în legătură cu un activ imobilizat iar utilizarea lor se aşteaptă a fi neregulată, ele sunt înregistrate ca imobilizări corporale şi amortizate pe o perioadă ce nu depăşeşte durata de viaţă utilă a respectivei imobilizări.

În cazul în care elementele componente ale unei imobilizări corporale au durate de viaţă utilă diferite sau aduc beneficii întreprinderii într-un mod diferit, implicând utilizarea unor metode de amortizare diferite, standardele internaţionale recomandă recunoaşterea lor separată.

Exemplu

O societate care deţine un avion ca imobilizare corporală trebuie să recunoască motoarele avionului ca active imobilizate amortizabile separate în cazul în care duratele de viaţă utilă sunt diferite.

Recunoaşterea iniţială a unei imobilizări este condiţionată de evaluarea credibilă a costului acesteia. Ulterior acestui moment, necesitatea evaluării contabile intervine şi în următoarele momente: la inventariere, la închiderea exerciţiului şi la data ieşirii din gestiune.

3.3.2. Contabilitatea operaţiilor privind intrarea

Imobilizările corporale pot intra în întreprindere prin aport în natură la capitalul social, achiziţionare de la furnizori interni şi/sau externi, construire în antrepriză sau regie proprie, transfer de produse finite obţinute din producţia proprie, obţinerea cu titlu gratuit, plus de inventar, subvenţionare etc.

În raport de fiecare modalitate de intrare, valoarea de intrare poate lua următoarele forme:

- bunurile reprezentând aport la capitalul social, la valoarea de aport, stabilită în urma evaluării;
- bunurile obţinute cu titlu gratuit, la valoarea justă;
- bunurile procurate cu titlu oneros, la cost de achiziţie;
- bunurile produse în unitate, la cost de producţie.

3.3.2.1. Intrare prin aport în natură

Asociaţii sau acţionarii pot contribui la constituirea sau majorarea capitalului social pe calea aportului în natură pentru maxim 40% din valoarea aportului.

Bunurile aportate sunt **evaluate la valoarea de aport**, înregistrându-se în contabilitate pe baza documentelor de constituire a societăţii sau de majorare a capitalului, respectiv actul constitutiv cu toate modificările care apar pe parcursul vieţii societăţii. Valoarea de aport are la bază dosarul de evaluare întocmit de specialişti evaluatori.

Exemplu

La înfiinţarea societăţii comerciale ALFA SA se emit 10.000 de acţiuni cu o valoare nominală unitară de 12 lei. Pentru 30% din acţiuni aportul este adus sub forma unui sediu în care societatea îşi va desfăşura activitatea.

Emiterea acţiunilor şi primirea aportului în natură se recunosc în contabilitatea societăţii ALFA astfel:

a. Emiterea acţiunilor:

120.000 lei	456	Decontări cu asociaţii privind capitalul	=	1011	Capital social nevărsat	120.000 lei

b. Primirea aportului în natură:

36.000 lei	212	Construcţii	=	456	Decontări cu asociaţii privind capitalul	36.000 lei

c. Transferul capitalului social din nevărsat în vărsat, o dată cu primirea aportului:

36.000 lei	1011	Capital social nevărsat	=	1012	Capital social vărsat	36.000 lei

3.3.2.2. *Intrare prin achiziţionare de la furnizori interni şi/sau furnizori externi*

Intrarea imobilizărilor corporale achiziţionate de la furnizori interni se înregistrează la costul de achiziţie.

Conform *IAS 16 „Imobilizări corporale"*, **costul de achiziţie** este alcătuit din următoarele elemente:

▪ Preţul de cumpărare;

+ taxele vamale şi alte taxe nerecuperabile;

+ toate cheltuielile directe necesare aducerii bunului în stare de utilizare sau intrării în gestiune a bunului formate din (cu titlu de exemplu):

- costuri de amenajare a amplasamentului;
- costuri iniţiale de livrare şi manipulare;
- costuri de montaj;
- onorariile arhitecţilor şi inginerilor;
- costuri de demontare şi montarea activului, respectiv costurile de restaurare a amplasamentului, în măsura în care costul este recunoscut ca un provizion în conformitate cu *IAS 37 „Provizioane, active şi datorii contingente"*;

+ costurile îndatorării, aferente împrumuturilor pentru finanţarea activelor cu ciclu lung de fabricaţie, ca tratament contabil alternativ al *IAS 23 „Costurile îndatorării"*;

– reducerile comerciale primite.

Remarcă. Achiziția separată a unui activ conduce la delimitarea precisă a costului aferent activului achiziționat. În situația în care plata pentru activul achiziționat este amânată mai mult decât termenul normal de creditare, costul său este determinat pe baza echivalentul în numerar. Diferența dintre această sumă și totalul plăților este recunoscută drept cheltuială cu dobânda pe toată durata creditului. Excepție fac activele cu ciclu lung de fabricație, în costul cărora pot fi incluse cheltuielile cu dobânda, așa cum precizează tratamentul alternativ al *IAS 23 „Costurile îndatorării"*.

Documentele pe baza cărora se înregistrează intrările prin achiziție sunt **factura** și **procesul verbal de recepție**.

Exemple

1. Societatea comercială MINERVA cumpără un utilaj la un preț de achiziție de 50.000 lei, cheltuielile de transport înscrise în factură de 2.000 lei, TVA 19%.

a) Evaluare la costul de achiziție

Costul de achiziție = prețul de achiziție + cheltuielile de transport = 50.000 + 2.000 = 52.000 lei.

b) Recunoașterea elementelor privind achiziția și punerea în funcțiune a utilajului

52.000 lei	2131	Echipamente tehnologice	=	404	Furnizori de imobilizări	61.880 lei
9.880 lei	4426	TVA deductibilă				

2. Pe data de 11.12.N, societatea comercială ALFA cumpără un utilaj conform facturii nr. 1012, în următoarele condiții: preț de achiziție 90.000 lei; cheltuieli de transport înscrise în factură 5.000 lei; TVA 19%. Punerea în funcțiune a utilajului necesită lucrări de montaj efectuate în perioada 15.12.N - 20.12.N de către o firmă specializată. Factura nr. 3680 privind lucrările de montaj prezintă următoarele date: costul lucrărilor 10.000 lei, TVA 19%. Pe data de 21.12.N se face recepția finală a utilajului. Se cere determinarea costului de achiziție și înregistrarea cronologică a operațiilor privind achiziția și punerea în funcțiune a utilajului.

a) Evaluare la costul de achiziție:

Costul de achiziție = prețul de cumpărare + cheltuielile de transport + cheltuielile de montaj = 90.000 + 5.000 + 10.000 = 105.000 lei

b) Recunoașterea elementelor privind achiziția și punerea în funcțiune a utilajului

- Cumpărarea utilajului care necesită ulterior efectuarea unor lucrări de montaj, conform facturii nr. 1012 din data de 11.12.N

Factura nr. 1012

• Preț de cumpărare:	90.000 lei
+ Cheltuieli de transport:	5.000 lei
+ TVA 19% (19% × 95.000)	18.050 lei
= Valoarea din factură	113.050 lei

95.000 lei	231	Imobilizări corporale în curs	=	404	Furnizori de imobilizări	113.050 lei
18.050 lei	4426	TVA deductibilă				

• Înregistrarea cheltuielilor de montaj efectuate de o unitate specializată, conform facturii nr. 3680 din data de 21.12.N:

Factură nr. 3680

• Cost lucrare:	10.000 lei
+ TVA 19% (19%*10.000)	1.900 lei
= Valoarea din factură	11.900 lei

10.000 lei	231	Imobilizări corporale în curs	=	404	Furnizori de imobilizări	11.900 lei
1.900 lei	4426	TVA deductibilă				

• Punerea în funcțiune a utilajului pe data de 21.12.N:

105.000 lei	2131	Echipamente tehnologice	=	231	Imobilizări corporale în curs	105.000 lei

Pentru **imobilizările corporale achiziționate din import** la înregistrarea în contabilitate a intrărilor se va ține cont de particularitățile operațiunilor privind importul de bunuri care generează elemente specifice ale costului de achiziție și anume: taxă vamală, comision vamal, accize etc.

Exemplu

Documentele de import (factura furnizorului extern, factura unității de transport și declarația vamală) indică următoarele informații pentru un utilaj achiziționat:

• Valoarea externă	*(10.000$ × 3 lei/$)*	*= 30.000 lei*
+ Transport extern	*(2.000$ × 3 lei/$)*	*= 6.000 lei*
= Valoarea în vamă	*(30.000 + 6.000)*	*= 36.000 lei*
+ Taxa vamală 10%	*(36.000. × 10%)*	*= 3.600 lei*
+ Comision vamal 0,5%	*(36.000 × 0,5%)*	*= 180 lei*
= COST DE ACHIZIȚIE		*= 39.780 lei*
• TVA 19%		*= 7.558 lei*

a) Înregistrarea recepției utilajului achiziționat din import:

39.780 lei	2131	Echipamente tehnologice	=	404	Furnizori de imobilizări (externi)	30.000 lei
				404	Furnizori de imobilizări (externi)	6.000 lei
				446.1	Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate - taxa vamală	3.600 lei
				447.1	Fonduri speciale - taxe și vărsăminte asimilate - Comision vamal	180 lei

b) Plata în vamă a taxelor vamale, a comisionului vamal și a TVA.

3.600 lei	446.1	Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate - taxa vamală	=	512	Conturi curente la bănci	11.338 lei
180 lei	447.1	Fonduri speciale - taxe și vărsăminte asimilate – Comision vamal				
7.558 lei	4426	TVA deductibilă				

3.3.2.3. Intrare prin construire în antrepriză

Obiectivele de investiţii complexe reprezentând lucrări de construcţii-montaj sunt realizate de unităţi specializate. Aceste lucrări au caracter de unicat şi executarea lor se realizează pe baza unei documentaţii specifice cunoscută sub denumirea de *Documentaţie tehnico-economică*. În cadrul documentaţiei tehnico-economice se cuprind, printre altele, proiectele de execuţie şi devizele. *Proiectele de execuţie* se elaborează pe obiecte de construcţii şi categorii de lucrări şi constituie documentul de bază pentru executarea şi decontarea lucrărilor de investiţii. *Devizele* sunt documente în baza cărora se stabileşte valoarea investiţiei. În funcţie de sfera de cuprindere a cheltuielilor pentru executarea investiţiei, devizele pot fi: devizul general, devize pe categorii de cheltuieli, devize pe categorii de lucrări şi devize pe obiecte de investiţii.

Unităţile de construcţii montaj execută lucrări pentru beneficiari pe baza documentaţiei tehnico-economice. Datorită complexităţii lucrărilor de construcţii sunt frecvente cazurile când la executarea lor pot participa mai multe unităţi de construcţii-montaj, una dintre ele având rolul de antreprenor general, iar celelalte de subantreprenori.

Lucrările de investiţii fiind executate într-un interval de timp relativ mare, decontarea dintre constructor şi beneficiar are loc pe parcursul executării lor sub forma unor decontări periodice parţiale. Decontarea finală se efectuează la terminarea şi recepţionarea obiectivului de investiţii.

Pe parcursul executării obiectivului de investiţii unitatea de construcţii poate încasa de la beneficiarul de lucrări avansuri, care vor fi reţinute la decontările periodice pentru lucrările executate şi facturate.

Exemplu – în contabilitatea beneficiarului

Societatea comercială GAMA S.R.L. contractează în antrepriză o construcţie. Pentru această lucrare societatea plăteşte un avans de 100.000 lei, TVA 19%. Pe măsura realizării lucrărilor societatea GAMA primeşte facturile întocmite de antreprenor, în valoare totală de 500.000 lei, TVA 19%. Plata se realizează prin conturile de la bancă. La terminarea lucrărilor se recepţionează construcţia în valoare de 500.000 lei.

a) Înregistrarea avansurilor acordate unităţii de construcţii-montaj pentru lucrările de construcţii ce urmează a fi executate şi care rezultă din facturile emise de antreprenor şi extrasele de cont ale beneficiarului:

100.000 lei	232	Avansuri acordate pentru imobilizări corporale	=	512	Conturi curente la bănci	119.000 lei
19.000 lei	4426	TVA deductibilă				

b) Recepţia lucrărilor executate, conform facturilor şi situaţiilor de lucrări:

500.000 lei	231	Imobilizări corporale în curs	=	404	Furnizori de imobilizări	595.000 lei
95.000 lei	4426	TVA deductibilă				

c) Plata furnizorului pentru lucrările executate cu reţinerea avansului achitat iniţial:

- decontarea avansului achitat unității de construcții-montaj:

119.000 lei	404	Furnizori de imobilizări	=	232	Avansuri acordate pentru imobilizări corporale	100.000 lei
				4426	TVA deductibilă	19.000 lei

- achitarea furnizorului pentru diferență, conform extrasului de cont:

476.000 lei	404	Furnizori de imobilizări	=	512	Conturi curente la bănci	476.000 lei

d) Recepția obiectivului de investiții terminat consemnată în procesul verbal de recepție:

500.000 lei	212	Construcții	=	231	Imobilizări corporale în curs	500.000 lei

3.3.2.4. Intrare prin construire în regie proprie

Construirea în regie proprie a unor obiective de investiții se realizează pentru obiective care nu prezintă un grad complex de execuție, iar valorile sunt reduse în comparație cu cele realizate în antrepriză. Pentru executarea lucrărilor de construcție întreprinderea se confruntă cu toate problemele privind aprovizionarea cu materialele necesare, recrutarea forței de muncă, închirierea de utilaje etc.

Imobilizările care intră în gestiunea societății prin producție proprie ***se evaluează*** la cost de producție. **Costul de producție** se calculează pe baza următoarei formule:

- Costul de achiziție al materiilor prime și materialelor consumate, delimitate în mod direct pe obiectul de investiție;

+ costurile de prelucrare directe (exemplu: manopera directă);

+ costurile indirecte de producție (costurile privind regia de fabricație), imputate în mod rațional;

+ costurile îndatorării în cazul opțiunii pentru tratamentul alternativ al acestora;

+ rebuturile în cadrul limitelor normal admise;

+ alte costuri delimitate în mod direct.

Remarcă. În costul unui activ cu ciclu lung de fabricație pot fi incluse și dobânzile plătite la creditele bancare contractate pentru achiziția, construcția sau producția acestuia, direct atribuibile activului, până la finalizarea sa, aferente aceleiași perioade. Tratamentul contabil de bază al *IAS 23 „Costurile îndatorării"* prevede că aceste costuri ale îndatorării trebuie înregistrate ca o cheltuială în perioada în care ele au apărut, iar tratamentul alternativ permite înregistrarea costului îndatorării prin capitalizare, ca parte a costului acelui activ.

Prin *activ cu ciclu lung de fabricație* se înțelege un activ care solicită în mod necesar o perioadă substanțială de timp pentru a fi gata în vederea utilizării sau pentru vânzare.

Costurile îndatorării pot include:

- dobânzile corespunzătoare descoperirilor de cont și împrumuturilor pe termen scurt și lung;
- reducerile sau primele aferente împrumuturilor;
- amortizarea cheltuielilor complementare realizate în scopul obținerii împrumuturilor;

- diferențele de curs valutar aferente împrumuturilor într-o monedă străină, în măsura în care acestea sunt privite ca o ajustare a cheltuielilor cu dobânda.

Recunoașterea în contabilitate a valorilor cheltuielilor generate de producția proprie se face după natura elementelor de cheltuieli prin utilizarea conturilor din *Clasa 6 Cheltuieli.*

La sfârșitul lunii consumurile înregistrate pentru realizarea obiectivului de investiții în regie proprie se recunosc diferit din punct de vedere contabil, în funcție de finalizarea sau nu a imobilizării ce se realizează, astfel:

a) dacă obiectivul de investiții nu a fost terminat în luna în care s-au desfășurat lucrările de construcții se consideră o imobilizare corporală în curs și pe baza situațiilor de lucrări se recunosc imobilizări corporale în curs. În luna în care se termină obiectivul de investiții, valoarea activului corporal va cuprinde toate cheltuielile înregistrate în perioadele precedente și imobilizarea în curs trece în categoria de imobilizări corporale, înregistrându-se în contabilitate conform procesului verbal de recepție.

Exemplu

Societatea comercială VERA realizează în luna iunie, anul N, o construcție specială în regie proprie. Executarea construcției generează următoarele cheltuieli: materii prime 60.000 lei; salarii 50.000 lei, din care aferente muncitorilor direct productivi 20.000 lei și personalului administrativ 30.000 lei; amortizări 40.000 lei, din care aferente imobilizărilor direct productive 30.000 lei și imobilizărilor utilizate în sectorul administrativ 10.000 lei. La sfârșitul lunii iulie lucrarea a fost terminată și construcția specială a fost dată în folosință la un cost total de 150.000 lei. Se cere determinarea costului de producție pentru luna iunie, înregistrarea operațiilor privind construcția în regie proprie în luna iunie și punerea ei în funcțiune în luna iulie.

a) Evaluarea costului de producție în luna iunie:

Costul de producție = cheltuielile directe + cheltuielile indirecte repartizate rațional în funcție de capacitatea normală de producție = 60.000 + 20.000 + 30.000 = 110.000 lei

Precizare. Cheltuielile generale de administrație și cheltuielile de desfacere nu se includ în costul de producție.

b) Înregistrarea operațiilor ocazionate de obținerea construcției în regie proprie pentru luna iunie N:

1. Consum de materii prime:

60.000 lei	601	Cheltuieli cu materiile prime	=	301	Materii prime	60.000 lei

2. Înregistrarea salariilor:

50.000 lei	641	Cheltuieli cu salariile personalului	=	421	Personal – salarii datorate	50.000 lei

3. Înregistrarea amortizării imobilizărilor:

40.000 lei	6811	Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor	=	281	Amortizări privind imobilizările corporale	40.000 lei

4. Înregistrarea construcţiei realizate în regie proprie, dar neterminată la sfârşitul lunii iunie N, la valoarea costului de producţie calculat pentru luna iunie:

110.000 lei	231	Imobilizări corporale în curs	=	722	Venituri din producţia de imobilizări corporale	110.000 lei

5. Înregistrarea punerii în funcţiune a construcţiei realizate în regie proprie în iulie N, la valoarea totală de 150.000 lei, din care 110.000 lei a fost recunoscută în costul imobilizării în luna iunie. Pentru luna iulie se consideră că au mai fost efectuate diverse cheltuieli în sumă de 40.000 lei:

150.000 lei	212	Construcţii	=	722	Venituri din producţia de imobilizări corporale	40.000 lei
				231	Imobilizări corporale în curs	110.000 lei

b) dacă obiectivul de investiţii se termină în aceeaşi lună în care au demarat lucrările de construire atunci nu se mai operează cu categoria imobilizări în curs, înregistrându-se direct ca imobilizare obiectivul recepţionat, pe baza procesului verbal de recepţie.

Exemplu

O societate obţine un utilaj în regie proprie cu următoarele costuri: cheltuieli directe de producţie 200.000 lei, cheltuieli indirecte de producţie 150.000 lei, din care cheltuieli variabile 100.000 lei. Societatea utilizează doar 80% din capacitatea de producţie. Se mai înregistrează cheltuieli administrative în valoare de 25.000 lei. Se cere determinarea costului de producţie şi înregistrarea în conturi, dacă utilajul se obţine în aceeaşi lună.

Evaluarea costului de producţie

Costul de producţie = cheltuielile directe + cheltuielile indirecte repartizate raţional în funcţie de capacitatea normală de producţie = 200.000 + 100.000 + 50.000 × 80% = 340.000 lei

Înregistrarea operaţiilor ocazionate de obţinerea utilajului în regie proprie:

340.000 lei	2131	Echipamente tehnologice	=	722	Venituri din producţia de imobilizări corporale	340.000 lei

Observaţie. Cheltuielile se înregistrează prin Clasa 6, aşa cum am prezentat în exemplul anterior.

3.3.2.5. Intrare prin transferul de produse finite obţinute din producţia proprie

Această cale de intrare a imobilizărilor corporale poate fi întâlnită la întreprinderile care realizează produse finite similare unor imobilizări din cadrul unităţii (întreprinderile constructoare de maşini). Produsele finite reţinute din producţia proprie ca imobilizări înlocuiesc acele imobilizări scoase din funcţiune sau sporesc volumul imobilizărilor întreprinderii.

Exemplu

O societate comercială obţine în luna august anul N produse finite în valoare de 300.000 lei din care preia ca imobilizări pe baza procesului verbal de recepţie

40.000 lei. Reflectarea în contabilitate a imobilizărilor corporale pe această cale se realizează astfel:

a) obținerea produselor finite:

300.000 lei 345 Produse finite = 711 Variația stocurilor 300.000 lei

b) scăderea din gestiune a produselor finite repartizate ca active corporale:

40.000 lei 711 Variația stocurilor = 345 Produse finite 40.000 lei

c) preluarea ca active corporale a produselor finite din producția proprie pe baza procesului verbal de recepție:

40.000 lei 213 Echipamente tehnologice = 722 Venituri din producția de imobilizări corporale 40.000 lei

3.3.2.6. Cheltuieli ulterioare

Ulterior intrării activului imobilizat se pot efectua în legătură cu acesta o serie de cheltuieli care pot fi grupate în două categorii:

- cheltuieli privind modernizarea investiției inițiale; și
- cheltuieli cu reparațiile și întreținerile privind activele imobilizate.

Conform *IAS 16 „Imobilizări corporale"*, **cheltuielile cu modernizarea** sunt recunoscute ca o componentă care mărește valoarea contabilă inițială. Pentru a fi astfel recunoscute acestea trebuie să contribuie efectiv la creșterea performanțelor sau randamentului activului imobilizat, concretizată în:

- modificarea imobilizării corporale pentru a-i extinde durata de viață utilă, inclusiv sporirea capacității acesteia;
- modernizarea unor componente ale imobilizărilor corporale, cu scopul de a obține îmbunătățiri substanțiale ale calității producției;
- adoptarea unui nou proces de producție care permite reducerea substanțială a costurilor de producție.

Așadar, aceste cheltuieli trebuie să fie adăugate la valoarea contabilă netă a activului numai în cazul în care îmbunătățesc performanțele respectivului activ față de parametrii de funcționare stabiliți inițial, rezultând astfel beneficii economice viitoare suplimentare față de cele evaluate inițial.

Cheltuielile privind reparațiile sau întreținerea imobilizărilor corporale nu se adaugă la valoarea contabilă inițială. Ele sunt efectuate cu scopul de a obține sau de a păstra nivelul beneficiilor economice viitoare pe care întreprinderea se așteaptă să le obțină pe baza performanțelor estimate inițial și sunt tratate în categoria costurilor perioadei, fiind imputate direct rezultatului exercițiului financiar.

Exemplu

O societate comercială efectuează o serie de cheltuieli aferente autoturismelor pe care le are în dotare. Ea decide înlocuirea carburatoarelor cu unele mai performante care să diminueze consumul de carburant cu 15% și înlocuirea planetarelor cu unele noi. Costul carburatoarelor a fost de 120.000 lei, iar costul planetarelor a fost de 35.000 lei. Care este tratamentul contabil în cele două cazuri prezentate?

Tratamentul contabil este următorul:

a. cheltuielile cu carburatoarele, deoarece măresc performanţa autoturismelor prin diminuarea consumului, se recunosc în categoria cheltuielilor de modernizare:

120.000 lei	2133	Mijloace de transport	=	401	Furnizori	142.800 lei
22.800 lei	4426	TVA- deductibilă				

b. cheltuielile cu planetarele, deoarece aduc activul în starea normală de funcţionare, fără a îmbunătăţi performanţele, se recunosc în contul de profit şi pierdere:

35.000 lei	611	Cheltuieli cu întreţinerea şi reparaţiile	=	401	Furnizori	41.650 lei
6.650 lei	4426	TVA- deductibilă				

3.3.2.7. Intrare prin schimbul de active

IAS 16 „Imobilizări corporale" precizează că activul achiziţionat prin schimbul total sau parţial cu un alt activ este evaluat la valoarea justă a activului primit în schimb, corectată cu valoarea oricărei sume transferate în numerar sau în echivalente de numerar. Când schimbul nu se realizează cu active similare, costul activului imobilizat achiziţionat trebuie înregistrat la valoarea justă a activului care a fost cedat. De exemplu, atunci când un activ imobilizat este achiziţionat în schimbul unei datorii pe care vânzătorul o are faţă de cumpărător, activul este înregistrat la valoarea acelei datorii.

Exemplu

Societatea A cumpără un autoturism de la societatea B în schimbul unui utilaj al societăţii A. Valoarea contabilă a utilajului societăţii A este de 100 unităţi. Valoarea justă este de 130 unităţi. Costul autoturismului ce va fi recunoscut în bilanţul societăţii A este dat de valoarea justă a utilajului. Profitul aferent acestei tranzacţii este recunoscut în Contul de profit şi pierdere al societăţii A în anul în care are loc tranzacţia.

Un alt exemplu este cazul în care sunt emise acţiuni, contraprestaţie pentru achiziţia unui element de natura imobilizărilor corporale, situaţie în care respectivul element de imobilizări corporale trebuie înregistrat la valoarea sa justă. Această situaţie nu este acoperită de IAS 16 şi va fi tratată ca o emisiune de acţiuni pentru contraprestaţie nemonetară.

Când un element de natura imobilizărilor corporale este schimbat pentru un activ similar, care are o utilizare similară în aceeaşi ramură de activitate şi care are o valoare justă similară, elementul achiziţionat este în mod normal înregistrat la valoarea contabilă a activului care a fost cedat.

Remarcă. În România, legislaţia naţională nu permite, deocamdată, schimburi de active. Un schimb de active va fi contabilizat ca o achiziţie şi urmată de o cedare de active, eventualele câştiguri sau pierderi fiind recunoscute în contul de profit şi pierdere.

Exemple

Cazul 1. Schimbul de active de aceeaşi natură şi valoare: - nu se face nici o înregistrare contabilă.

Cazul 2. Schimbul de active de aceeaşi natură, dar de valori diferite: *O societate comercială schimbă o clădire evaluată la 250.000 lei, cost iniţial 370.000 lei, amortizare 170.000 lei, cu o altă clădire de aceeaşi natură, dar care valorează 270.000 lei. Factura este documentul pentru diferenţa de valoare dintre cele două active. Pornind de la ideea că cele două clădiri au aceeaşi natură, se poate completa în continuare fişa mijlocului fix ce exista pentru clădirea iniţială.*

Tratamentul contabil va fi următorul:

a. Anularea amortizării vechiului activ:

170.000 lei	2812	Amortizarea construcţii	=	212	Construcţii	170.000 lei

b. Evaluarea diferenţei nete:

- Valoarea contabilă a noii clădiri este 270.000 lei;
- Valoarea contabilă netă a vechii clădiri este 200.000 lei (370.000 lei – 170.000 lei);
- Diferenţa de valoare ce trebuie înregistrată este 70.000.000 lei (270.000 lei – 200.000 lei).

Înregistrarea diferenţei de valoare netă calculată mai sus:

70.000 lei	212	Construcţii	=	7583	Venituri din vânzarea imobilizărilor şi alte operaţii de capital	50.000 lei
				5121	Conturi la bănci în lei	20.000 lei

Cazul 3. Schimbul de active de aceeaşi valoare, dar de naturi diferite: *O societate comercială schimbă un utilaj pentru fabricarea pâinii evaluat la 250.000 lei, cost iniţial 370.000 lei, amortizare 170.000 lei, cu un mijloc de transport care valorează tot 250.000 lei. Factura este documentul pentru diferenţa de valoare dintre cele două active. Se va completa o nouă fişă pentru imobilizarea nou intrată în unitate.*

Tratamentul contabil este următorul:

a. anularea amortizării utilajului:

170.000 lei	2813	Amortizarea instalaţiilor, mijloacelor de transport, animalelor şi plantaţiilor	=	2131	Echipamente tehnologice	170.000 lei

b. înregistrarea schimbului:

250.000 lei	2133	Mijloace de transport	=	2131	Echipamente tehnologice	200.000 lei
				7583	Venituri din vânzarea imobilizărilor şi alte operaţii de capital	50.000 lei

3.3.2.8. Modificarea valorii imobilizărilor prin reevaluare

În cazul în care, ulterior recunoaşterii iniţiale ca activ, valoarea unui activ imobilizat este determinată pe baza reevaluării activului respectiv, valoarea rezultată din reevaluare va fi atribuită activului, în locul costului de achiziţie/costului de producţie sau al oricărei alte valori atribuite anterior acelui activ. În astfel de cazuri, regulile privind amortizarea se vor aplica activului având în vedere valoarea acestuia, determinată în urma reevaluării.

Elementele dintr-o clasă de imobilizări corporale sunt reevaluate simultan pentru a se evita reevaluarea selectivă şi raportarea în situaţiile financiare anuale a unor valori care sunt o combinaţie de costuri şi valori calculate la date diferite. Dacă un activ imobilizat este reevaluat, toate celelalte active din clasa din care face parte trebuie reevaluate, cu excepţia situaţiei când nu există nici o piaţă activă pentru acel activ. *O clasă de imobilizări corporale* este o grupare de active de aceeaşi natură şi utilizări similare, aflate în exploatarea unei persoane juridice. Exemple de astfel de clase sunt următoarele: terenuri, clădiri, maşini şi echipamente, nave, aeronave etc.

Reevaluările trebuie făcute cu suficientă regularitate, astfel încât valoarea contabilă să nu difere substanţial de cea care ar fi determinată folosind valoarea justă la data bilanţului.

Dacă un activ dintr-o clasă de active reevaluate nu poate fi reevaluat deoarece nu există o piaţă activă pentru acel activ, activul trebuie prezentat în bilanţ utilizând tratamentul de bază.

O piaţă activă este o piaţă unde sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiţii:

a) elementele comercializate sunt omogene;
b) pot fi găsiţi în permanenţă cumpărători şi vânzători interesaţi; şi
c) preţurile sunt cunoscute de către public.

Dacă valoarea justă a unei imobilizări corporale reevaluate nu mai poate fi determinată prin referinţă la o piaţă activă, valoarea activului prezentată în bilanţ trebuie să fie valoarea sa reevaluată la data ultimei reevaluări, din care se scad amortizarea şi provizioanele pentru depreciere, cumulate.

În România, începând cu exerciţiul financiar 2004, societăţile pot opta pentru reevaluarea imobilizărilor, utilizând pentru calculul valorii reevaluate indicele general al preţurilor.

O problemă implicată de operaţiunea de reevaluare se referă la amortizarea cumulată şi înregistrată în conturile de amortizări. Standardele prevăd următoarele alternative:

a) amortizarea cumulată este recalculată proporţional cu schimbarea în valoarea contabilă brută a activului astfel încât valoarea contabilă netă a activului, după reevaluare, să fie egală cu valoarea justă stabilită prin reevaluare. Aceasta metodă este folosită în cazul în care activul este reevaluat cu ajutorul unui indice pentru a se ajunge la costul de înlocuire, mai puţin amortizarea corespunzătoare.

b) amortizarea cumulată este eliminată (scăzută) din valoarea contabilă brută a activului şi valoarea netă recalculată la valoarea justă a activului. Această metodă este folosită, de exemplu pentru clădirile care sunt reevaluate la valoarea lor de piaţă.

Înscrierea datelor din contabilitatea curentă în situaţiile financiare se subordonează principiului valorii reale. Activele imobilizate sunt înscrise în bilanţ la valoarea netă contabilă care se stabileşte ca diferenţă între valoarea contabilă a activelor imobilizate şi suma reprezentând amortizări şi/sau provizioane pentru deprecieri înregistrate.

Înregistrarea în contabilitate a diferenţelor din reevaluare se realizează în funcţie de metoda acceptată pentru reflectarea valorii contabile de intrare reevaluată, respectiv:

a) metoda valorii brute: reevaluarea simultană a valorii brute a imobilizării şi a amortizării cumulate, care se utilizează atunci când se apelează la costul de înlocuire pentru că nu se poate determina valoarea justă de piaţă;

b) metoda valorii nete: reevaluarea numai a valorii nete contabile, care se utilizează atunci când se poate determina o valoare justă de piaţă pentru activul supus reevaluării.

În cazul **metodei valorii brute sau a indicelui,** se actualizează valoarea brută de intrare şi amortizarea cumulată pe baza unui indice de actualizare.

Exemplu

Valoarea de intrare a unui utilaj supus reevaluării este de 100.000 lei, amortizat pentru 60.000 lei. Indicele de actualizare este de 125%.

Evaluare:

Se calculează următoarele valori:

- valoarea de intrare a utilajului actualizată = 100.000 lei × 125% = 125.000 lei
- valoarea amortizării cumulate actualizată = 60.000 lei × 125% = 75.000 lei
- diferenţa în valoarea contabilă din reevaluarea utilajului = 125.000 lei – 100.000 lei = 25.000 lei
- diferenţa din amortizarea actualizată 75.000 lei – 60.000 lei = 15.000 lei
- diferenţa dintre plusul de valoare a utilajului şi plusul de valoare a amortizării = 25.000 – 15.000 = 10.000 lei.

Recunoaştere:

25.000 lei	213	Instalaţii tehnice, mijloace de transport, animale şi plantaţii	=	105	Rezerve din reevaluare	10.000 lei
				2813	Amortizarea instalaţiilor, mijloacelor de transport, animalelor şi plantaţiilor	15.000 lei

În cazul utilizării **metodei valorii nete** se anulează amortizarea cumulată până în momentul reevaluării, activul fiind adus la valoarea netă contabilă. Apoi se calculează şi se înregistrează diferenţa care rezultă din reevaluare.

Exemplu

Valoarea de intrare a unui utilaj supus reevaluării este de 100.000 lei, amortizat pentru 60.000 lei. Ca urmare a reevaluării se stabileşte o valoare de piaţă de 42.000 lei.

Evaluare:

Se calculează următoarele valori:

- valoarea netă după anularea amortizării = 100.000 lei – 60.000 lei = 40.000 lei
- diferenţa din reevaluare 42.000 – 40.000 = 2.000 lei

Recunoaştere:

a) Anularea amortizării cumulate:

60.000 lei	2813	Amortizarea instalaţiilor, mijloacelor de transport, animalelor şi plantaţiilor	=	213	Instalaţii tehnice, mijloace de transport, animale şi plantaţii	60.000 lei

b) Înregistrarea diferenţei din reevaluare:

2.000 lei	213	Instalaţii tehnice, mijloace de transport, animale şi plantaţii	=	105	Rezerve din reevaluare	2.000 lei

IAS 16 „Imobilizări corporale" prezintă următoarele tratamente contabile ce trebuie aplicate în cazul reevaluării:

Tratamentul amortizării cumulate la reevaluare

- se recalculează proporţional cu modificarea valorii brute a activului reevaluat (în cazul adoptării valorii de înlocuire); sau
- se elimină din valoarea brută a activului înainte de reevaluare (în cazul adoptării valorii de piaţă).

Tratamentul rezultatului reevaluării

a) în cazul ***creşterii*** valorii contabile nete are loc:

- creşterea rezervei din reevaluare, dacă nu a existat o cheltuială determinată de descreşterea valorii nete contabile;
- creşterea unui venit, dacă a existat o cheltuială determinată de descreşterea valorii nete contabile.

b) în cazul ***descreşterii*** valorii contabile nete are loc:

- descreşterea rezervei din reevaluare, cu minimul dintre valoarea rezervei şi diferenţa de valoare apărută, restul sumei fiind recunoscută ca o cheltuială;
- creşterea unei cheltuieli, dacă nu există un surplus din reevaluare pentru acel activ în contul de Rezerve din reevaluare.

Surplusul din reevaluare inclus în ***Rezervele de reevaluare*** se transferă în ***Rezultatul reportat***:

- în momentul cedării sau casării activului, cu toată valoarea; sau
- pe măsura amortizării activului, cu diferenţa dintre valoarea amortizată calculată pe baza valorii contabile reevaluate şi valoarea amortizată calculată pe baza valorii contabile iniţiale.

Exemplu privind reevaluarea imobilizărilor corporale

O societate comercială deţine un mijloc de transport evaluat la intrare (începutul anului N) la valoarea de 100.000 lei, având durata de viaţă utilă de 10 ani, fiind amortizat după metoda lineară.

Cazul 1. *La sfârşitul anului al treilea de funcţiune are loc prima reevaluare a activului, stabilindu-se ca valoare justă valoarea de 87.500 lei.*

Utilizând **metoda valorii nete**, avem:

Valoarea netă contabilă la sfârşitul anului N+2, înainte de reevaluare = 70.000 lei

Diferența din reevaluare pozitivă, în sumă de 17.500 lei (87.500 lei – 70.000 lei), este înregistrată în contul *105 Rezerve din reevaluare* prin creditarea acestuia.

La 31 decembrie N + 2 se înregistrează următoarele operații:

- Anularea amortizării cumulate până în momentul reevaluării:

30.000 lei	2813	Amortizarea instalațiilor, mijloacelor de transport, animalelor și plantațiilor	=	2133	Mijloace de transport	30.000 lei

- Corectarea valorii nete contabile:

17.500 lei	2133	Mijloace de transport	=	105	Rezerve din reevaluare	17.500 lei

Observație. Se va recalcula amortizarea pornind de la noua valoare contabilă (87.500 lei) și de la perioada rămasă de utilizare (7 ani). Amortizarea anuală recalculată = 87.500 / 7 = 12.500 lei

La 31 decembrie N + 3 se înregistrează următoarele operații:

- Amortizarea aferentă anului N+3:

12.500 lei	6811	Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor	=	2813	Amortizarea instalațiilor, mijloacelor de transport, animalelor și plantațiilor	12.500 lei

- Transferarea rezervei din reevaluare la rezultatul reportat pe măsura amortizării:

Diferența de amortizare aferentă reevaluării este 12.500 – 10.000 = 2.500 lei

2.500 lei	105	Rezerve din reevaluare	=	1175	Rezultatul reportat reprezentând surplusul realizat din rezerve din reevaluare	2.500 lei

Observație. Aceste două înregistrări se repetă și la sfârșitul anului **N+4.**

***Cazul 2.** A doua reevaluare a mijlocului de transport se efectuează după 2 ani de la prima reevaluare a activului, stabilindu-se ca valoare justă valoarea de 40.000 lei.*

Utilizând **metoda valorii nete**, la **31 decembrie N+4**, avem:

- Amortizarea cumulată în contul 2813 Amortizarea instalațiilor, mijloacelor de transport, animalelor și plantațiilor este de 25.000 lei (12.500 lei/an × 2 ani).

Anularea amortizării cumulate până în momentul reevaluării se înregistrează astfel:

25.000 lei	2813	Amortizarea instalațiilor, mijloacelor de transport, animalelor și plantațiilor	=	2133	Mijloace de transport	25.000 lei

- Corectarea valorii nete contabile:

Valoarea netă contabilă la sfârşitul anului N+4, înainte de reevaluare este de 62.500 lei (87.500 lei – 25.000 lei).

Diferenţa din reevaluare negativă, în valoare de - 22.500 lei (40.000 lei – 62.500 lei), se înregistrează prin debitarea conturilor *105 Rezerve din reevaluare* cu 12.500 lei şi *681 Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele* cu 10.000 lei.

Înregistrarea în contabilitate este:

12.500 lei	105	Rezerve din reevaluare	=	2133	Mijloace de transport	22.500 lei
10.000 lei	681	Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele				

Observaţie. Se va recalcula amortizarea pornind de la noua valoare contabilă (40.000 lei) şi de la perioada rămasă de utilizare (5 ani). Amortizarea anuală recalculată = 40.000 / 5 = 8.000 lei.

La 31 decembrie **N+5**, **N+6** şi **N+7** se înregistrează amortizarea anuală:

8.000 lei	6811	Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor	=	2813	Amortizarea instalațiilor, mijloacelor de transport, animalelor și plantațiilor	8.000 lei

Soldul contului *105 Rezerve din reevaluare* fiind zero, nu se mai înregistrează transferarea Rezervei din reevaluare la Rezultatul reportat.

Cazul 3. *A treia reevaluare a mijlocului de transport se efectuează după 3 ani de la a doua reevaluare a activului, stabilindu-se ca valoare justă valoarea de 28.000 lei.*

Utilizând **metoda valorii nete**, la **31 decembrie N+7** avem:

- Amortizarea cumulată în contul *2813 Amortizarea instalaţiilor, mijloacelor de transport, animalelor şi plantaţiilor* este de 24.000 lei (8.000 lei/an × 3 ani)

Anularea amortizării cumulate până în momentul reevaluării:

24.000 lei	2813	Amortizarea instalațiilor, mijloacelor de transport, animalelor și plantațiilor	=	2133	Mijloace de transport	24.000 lei

- Corectarea valorii nete contabile:

Valoarea netă contabilă la sfârşitul anului N+7, înainte de reevaluare este de 16.000 lei (40.000 lei – 24.000 lei)

Diferenţa din reevaluare este pozitivă, în sumă de 12.000.000 lei (28.000 lei – 16.000 lei) şi este recunoscută prin creditarea contului *781 Venituri din provizioane pentru activitatea de exploatare* pentru 10.000 lei, pentru a anula cheltuielile recunoscute la reevaluarea precedentă, şi a contului *105 Rezerve din reevaluare* cu 2.000 lei, astfel:

12.000 lei	2133	Mijloace de transport	=	105	Rezerve din reevaluare	2.000 lei
				781	Venituri din provizioane pentru activitatea de exploatare	10.000 lei

Observație. Se va recalcula amortizarea pornind de la noua valoare contabilă (28.000 lei) și de la perioada rămasă de utilizare (2 ani). Amortizarea anuală recalculată = 28.000 / 2 = 14.000 lei

La 31 decembrie **N+8** și **N+9** se înregistrează amortizarea anuală astfel:

14.000 lei	6811	Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor	=	2813	Amortizarea instalațiilor, mijloacelor de transport, animalelor și plantațiilor	14.000 lei

Totodată se transferă Rezerva din reevaluare la Rezultatul reportat pentru diferența de amortizare de 4.000 lei (14.000 – 10.000). Deoarece aceasta depășește soldul contului *105 Rezerve din reevaluare*, se va transfera întreaga sumă de 2.000 lei.

2.000 lei	105	Rezerve din reevaluare	=	1175	Rezultatul reportat reprezentând surplusul realizat din rezerve din reevaluare	2.000 lei

Notă

IAS 16 „Imobilizări corporale" cere transferarea rezervelor din reevaluare la rezultatul reportat pe măsura realizării activului. Prin realizarea activului se înțelege fie amortizarea acestuia, fie scoaterea din gestiune a lui.

În cazul aplicației discutate anterior s-a transferat rezerva din reevaluare la rezultatul reportat pe măsura amortizării activului. Dacă transferul se face la scoaterea din gestiune este necesar să se refacă o serie de calcule astfel:

La **31 decembrie N+2:**

- Valoarea contabilă netă este de 70.000 lei (100.000 lei – 3 × 10.000 lei);
- Valoarea de piață este de 87.500 lei;
- Diferența din reevaluare este de 17.500 lei (87.500 lei - 70.000 lei) și se recunoaște prin creditarea contului 105 Rezerve din reevaluare.

La **31 decembrie N+4:**

- Valoarea contabilă netă este de 62.500 lei (87.500 – 2 × 12.500);
- Valoarea de piață este de 40.000 lei;
- Diferența din reevaluare este de - 22.500 lei (40.000 lei - 62.500 lei);
- Soldul contului *105 Rezerve din reevaluare* este zero, ca urmare a debitării cu 17,500 lei.
- Se recunosc cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele de 5.000 lei (22.500 – 17.500).

La **31 decembrie N+7:**

- Valoarea contabilă netă este de 16.000 lei (40.000 lei – 3 × 8.000 lei);
- Valoarea de piață este de 28.000 lei;
- Diferența din reevaluare este de 12.000 lei (40.000 lei – 28.000 lei);
- Soldul contului *105 Rezerve din reevaluare* este 7.000 lei și reprezintă diferența dintre 12.000 lei și 5.000 lei (cheltuielile de exploatare privind amortizările și provizioanele, recunoscute la reevaluarea anterioară).

La scoaterea din gestiune (31 decembrie N+9) soldul contului *105 Rezerve din reevaluare* este 7.000 lei. Această sumă se transferă la Rezultatul reportat astfel:

7.000 lei	105	Rezerve din reevaluare	=	1175	Rezultatul reportat reprezentând surplusul realizat din rezerve din reevaluare	7.000 lei

3.3.3. Contabilitatea amortizării

3.3.3.1. Definiţie, forme, elemente amortizabile şi durata amortizării

Definiţia şi formele amortizării imobilizărilor corporale

IAS 16 „Imobilizări corporale" defineşte amortizarea ca fiind alocarea sistematică a valorii amortizabile a unui activ pe întreaga sa durată de viaţă utilă. Amortizarea poate fi analizată din 3 puncte de vedere: contabil, economic şi financiar.

Din punct de vedere contabil, amortizarea reprezintă micşorarea valorii unui element de activ ca urmare a deprecierii prin folosirea lui de către întreprindere într-un anumit interval de timp, învechirii, concurenţei, schimbării tehnicii sau a altor cauze. Pentru a îmbrăca forma de amortizare, această micşorare trebuie să prezinte un caracter ireversibil, ceea ce permite delimitarea ei de noţiunea de provizion. Amortizarea se deduce din valoarea de intrare a bunului pentru a calcula valoarea netă contabilă.

Din punct de vedere economic, diminuarea valorii unui element de activ, rezultând din depreciere, solicită pregătirea şi înlocuirea acestuia cu altul nou. Ca urmare, achiziţia şi utilizarea imobilizărilor reprezintă o cheltuială şi un element al costului suportat de întreprindere, de aici, necesitatea constituirii fondurilor necesare reînnoirii imobilizărilor amortizabile, la sfârşitul vieţii acestora prin veniturile viitoare, fără a recurge la capitaluri proprii sau la contractarea de datorii.

Din punct de vedere financiar, amortizarea este o sursă de autofinanţare a capitalului imobilizat care se constituie, chiar şi în cazul în care întreprinderea nu realizează profit, prin prelevarea asupra rezultatului. Amortizarea este, deci, o componentă esenţială a capacităţii de autofinanţare (CAF).

Conform *IAS 16 „Imobilizările corporale"*, valoarea amortizabilă a unui element de imobilizări corporale trebuie alocată în mod sistematic pe parcursul duratei de viaţă utilă a activului. Metoda de amortizare folosită trebuie să reflecte modul în care beneficiile economice aduse de acest activ sunt consumate de către întreprindere. Prin urmare, firmele care aplică Standardele Internaţionale de Raportare Financiară vor înregistra în contabilitate doar amortizarea contabilă, calculată având la bază raţionamente economice, şi nu amortizarea fiscală, determinată potrivit reglementărilor fiscale în vigoare. Diferenţele care vor apărea între rezultatul contabil şi rezultatul fiscal vor genera, în această situaţie, impozite amânate.

Elementele şi durata amortizării

IAS 16 „Imobilizări corporale" precizează că valoarea amortizabilă este costul activului sau o altă valoare substituită în situaţiile financiare, din care s-a scăzut valoarea reziduală.

Costul activului reprezintă suma plătită în numerar sau echivalente de numerar, ori valoarea justă a altor contraprestații efectuate pentru intrarea unui activ, la data achiziției sau a construcției acesteia.

Valoarea reziduală reprezintă valoarea netă pe care o întreprindere estimează că o va obține pentru un activ la sfârșitul duratei de viață utilă a acestuia, după deducerea prealabilă a costurilor de cesiune previzionate.

Valoarea reziduală a unui activ este deseori nesemnificativă și poate fi ignorată în calculul valorii amortizabile. Dacă se apreciază a fi semnificativă, aceasta se estimează la data achiziționării sau la data oricărei reevaluări ulterioare a activului pe baza valorii realizabile unor active similare care au ajuns la sfârșitul duratei de viață și care au fost exploatate în condițiile în care urmează să fie folosit și activul respectiv. Valoarea reziduală brută în toate cazurile este diminuată de costurile estimate de vânzare a activului, la sfârșitul duratei de viață.

Durata amortizării unei imobilizări corespunde, în principiu, duratei sale de utilizare exprimată în ani. Aceasta se stabilește în funcție de condițiile concrete în care își desfășoară activitatea fiecare întreprindere și de regimul de lucru (numărul de schimburi), pe categorii de bunuri.

Duratele normale de funcționare, precum și clasificarea imobilizărilor corporale, în România, se stabilesc centralizat prin hotărâri ale Guvernului, pe baza consultării reprezentanților asociaților patronali constituiți la nivel național conform legii, care nu au întotdeauna la bază raționamente economice, ci mai mult considerente de ordin fiscal.

Pentru activele imobilizate corporale, duratele normale de funcționare sunt stabilite în *Catalogul privind clasificarea și duratele normale de funcționare a mijloacelor fixe* și corespund cu duratele de amortizare, în ani, aferente regimului de amortizare liniar. Duratele sunt exprimate sub formă de interval, lăsându-se la latitudinea societății stabilirea perioadei propriu-zise de amortizare.

Pentru anumite categorii de imobilizări durata de utilizare este înlocuită cu volumul de activitate programat a se realiza prin intermediul lor.

IAS 16 „Imobilizări corporale” face referire la **durata de viață utilă** a unei imobilizări. Aceasta reprezintă perioada pe parcursul căreia se estimează că întreprinderea va utiliza activul supus amortizării sau numărul unităților produse sau a unor unități similare ce se estimează a fi obținute de întreprindere prin folosirea activului respectiv. Această durată se stabilește de către întreprindere.

La determinarea duratei de viață utilă a unui activ trebuie luați în considerare o serie de factori, ca de exemplu:

- uzura fizică estimată, care depinde de condițiile de exploatare, cum ar fi: numărul de schimburi în care se utilizează, programul de reparații și întreținere practicat de întreprindere, modul de păstrare și întreținere al activului când acesta nu este utilizat;
- producția fizică estimată sau capacitatea de producție a activului;
- uzura morală apărută ca urmare a schimbărilor sau îmbunătățirilor aduse procesului de producție sau datorită schimbărilor în structura cererii pe piață pentru bunurile produse și serviciile furnizate de activul în cauză;
- limitele juridice privind posibilitatea folosirii activului cum ar fi, de exemplu, expirarea termenelor din contractele de leasing.

Ca urmare, durata de viață utilă a unui activ supus amortizării poate fi mai mică decât durata sa fizică de viață.

3.3.3.2. Metode de amortizare

Amortizarea se efectuează în limita și pe baza costului istoric sau a valorii substituite costului istoric în situațiile financiare, care constituie și valoarea de înregistrare sau de intrare a activului, din care se scade valoarea reziduală estimată.

Pentru stabilirea deprecierilor ce trebuie amortizate practica întrebuințează mai multe metode. Aplicarea unei metode sau alteia de calcul a amortizării are o mare importanță de a cărei justă rezolvare sunt interesate direct, nu numai întreprinderile, dar și statul prin organele sale fiscale.

Întreprinderea este interesată ca prin amortizare să asigure reconstituirea capitalului imobilizat, iar statul este interesat pentru că mărimea amortizării influențează mărimea rezultatului impozabil. Astfel, o supraevaluare a amortizării determină un rezultat mai mic și, deci, un impozit pe profit mai mic.

Metoda de amortizare aleasă trebuie aplicată în mod consecvent de la o perioadă la alta în afară de cazul în care apariția unei situații diferite justifică schimbarea metodei. În perioada în care se schimbă metoda, efectul trebuie cuantificat și prezentat, iar motivul trebuie menționat în situațiile financiare.

În teoria și practica contabilă se întâlnesc mai multe metode de calcul al amortizării:

a) Metoda liniară sau metoda cotelor constante de amortizare - se realizează prin includerea uniformă în cheltuielile de exploatare a unor sume fixe, proporțional cu durata normală de utilizare a imobilizării corporale.

În conformitate cu această metodă, plecând de la duratele de viață utile ale activelor amortizabile și valoarea de intrare, se stabilesc anuitățile (amortizarea anuală a fiecărui bun).

Amortizarea anuală (Aa) se calculează fie raportând valoarea amortizabilă a activului (Vi) la durata sa de utilizare, exprimată în ani (d), fie prin ponderarea valorii amortizabile cu o rată de amortizare (ra) conform relațiilor:

$Aa = Vi/d$, respectiv

$Aa = Vi \times ra$

Rata de amortizare se calculează conform relației: $ra = Aa/Vi \times 100$. Înlocuind pe Aa cu Vi/d, din relația precedentă obținem: $ra = [(Vi/d)/Vi] \times 100$; de unde $ra = 100/d$

Exemplu: *La o durată de 5 ani corespunde o rată de amortizare de 100/5 = 20%.*

Pentru un bun cu o valoare de 100.000 lei și o durată de utilizare de 5 ani, căreia îi corespunde o rată anuală de amortizare de 20%, situația amortizării este următoarea:

- lei -

Anul	Valoarea de intrare	Amortizarea anuală	Amortizarea cumulată	Valoarea contabilă netă
1	100.000	20.000	20.000	80.000
2	100.000	20.000	40.000	60.000
3	100.000	20.000	60.000	40.000
4	100.000	20.000	80.000	20.000
5	100.000	20.000	100.000	0

În situaţia în care bunul a fost supus procesului de reevaluare, numitorul raportului se referă numai la durata rămasă.

Pentru ca amortizarea să fie egală, prin metoda liniară, rata de amortizare se aplică la valoarea de intrare (valoarea brută contabilă).

Data de începere a amortizării este dată de punerea în funcţiune a bunului. Dacă această dată nu coincide cu începutul anului sau dacă bunul iese din funcţiune înainte de închiderea exerciţiului financiar, amortizarea anuală este calculată proporţional cu timpul efectiv de funcţionare.

Exemplu

Pentru bunul exemplificat anterior, dacă data intrării în întreprindere ar fi fost 28 martie exerciţiul N, situaţia amortizării pentru fiecare an este următoarea:

- exerciţiul N: 100.000 × 20% × 9/12 =15.000 lei
- exerciţiile N + 1, N + 2, N + 3, N + 4: 100.000 × 20% = 20.000 lei
- exerciţiul N + 5: 100.000 × 20% × 3/12 = 5.000 lei

Conform legislaţiei din ţara noastră, întreprinderile întocmesc un plan anual de amortizare, iar lunar se întocmeşte situaţia de calcul şi repartizare a amortizării efective. În consecinţă, calculul amortizării are în vedere numărul lunilor de funcţionare respectiv, de nefuncţionare, şi nu cel al zilelor şi se înregistrează în contabilitate din luna următoare punerii în funcţiune.

b) Metoda amortizării variabile sau proporţionale cu volumul activităţii - se aplică în cazul în care la nivelul fiecărei imobilizări se poate determina volumul de activitate prestat. De exemplu, pentru mijloacele de transport auto criteriul de amortizare este volumul prestaţiilor exprimat în mii km echivalenţi, pentru aeronave în ore de zbor etc. Norma (rata) de amortizare se calculează ca raport între valoarea de intrare (valoare amortizabilă) a imobilizării şi volumul de activitate stabilit a se realiza cu ajutorul lui.

Pentru a calcula amortizarea, rata astfel stabilită se aplică la volumul de activitate realizat. De exemplu, pentru un autovehicul cu parcursul normat de 250.000 km echivalenţi şi o valoare de 50.000 lei, rata de amortizare este de: 50.000/250.000 = 0,20 lei/km echivalenţi. Dacă volumul prestaţiilor efectuate în exerciţiul N este 50.000 mii km echivalenţi, atunci amortizarea anului N este de 10.000 lei (50.000 × 0,20 lei).

În cazul clădirilor şi construcţiilor speciale, minelor, salinelor cu extracţie în soluţie prin sonde, carierele exploatărilor la zi pentru substanţe minerale solide a căror durată de utilizare este limitată de volumul rezervelor şi care nu pot primi alte utilizări decât epuizarea rezervelor, precum şi a investiţiilor pentru decopertare, calculul amortizării se face pe unitatea de produs în funcţie de rezerva exploatabilă de substanţă minerală utilă.

Formulele de calcul sunt:

$Az = Vi/R$ şi

$Aa = Az \times C$, în care

Az – amortizarea în lei pe 1.000 tone de rezervă exploatabilă ;

Vi – valoarea contabilă de intrare / valoarea reevaluată a imobilizărilor;

R – rezerva exploatabilă de substanţă minerală utilă în mii tone, existentă la începutul exerciţiului financiar;

Aa – amortizarea anuală;

C – extracţia anuală de substanţă minerală utilă, în mii tone;

Exemplu

Valoarea unei construcţii speciale este de 500.000 lei, rezerva exploatabilă 10.000 mii tone, extracţia anuală 500.000 tone.

$Az = (500.000 / 10.000) = 50$ lei la 1.000 tone

$A = (50 \times 500.000 \text{ tone}) / 1.000 = 25.000$ lei

Legea nr. 15/1994 privind amortizarea capitalului imobilizat în active corporale şi necorporale prevede că amortizarea pe unitatea de produs se recalculează:

- din 5 în 5 ani la minele de cărbuni şi cariere, precum şi la cheltuielile de investiţii pentru descopertă;
- din 10 în 10 ani la saline.

Recalcularea se face anual în cazul când intervin schimbări importante (de minim 10% din volumul rezervelor exploatabile).

c) Metoda amortizării degresive constă în practicarea unor amortizări mai mari în primii ani de utilizare a bunului, asigurând astfel întreprinderii un avantaj fiscal prin amânarea de la plata impozitului pe profit. Anuităţile scad pe măsura trecerii timpului, deoarece în calcule se aplică:

- fie o rată degresivă care se aplică în fiecare an la o bază fixă (valoare de intrare);
- fie o rată constantă la o bază de calcul degresivă (valoare netă contabilă).

Rata constantă (Rd) de aplicat pentru calculul amortizării degresive, aşa cum este ea practicată în ţara noastră, se determină prin multiplicarea ratei aplicată în sistemul liniar al amortizării cu un coeficient fiscal de corecţie:

Rata de aplicat (Rd) = Rata de aplicat în amortizarea liniară(ra) × Coeficient fiscal

Coeficientul fiscal variază în funcţie de durata de utilizare a bunului. Coeficienţii fiscali prevăzuţi în legea amortizării sunt:

- 1,5 pentru o durată normală de utilizare între 2 - 5 ani, inclusiv 5 ani;
- 2,0 pentru o durată de utilizare între 5 -10 ani, inclusiv 10 ani;
- 2,5 pentru o durată de utilizare mai mare de 10 ani.

Amortizarea degresivă poate fi aplicată în două variante:

- fără a se lua în calcul influenţa uzurii morale (AD1);
- cu luarea în calcul a influenţei uzurii morale (AD2).

Calculul anuităţilor în **varianta AD1** se face prin aplicarea ratei:

- la valoarea de intrare pentru prima anuitate;
- la valoarea netă contabilă pentru celelalte anuităţi.

Când anuitatea amortizării calculată în sistemul degresiv devine egală sau inferioară anuităţii liniare determinată ca raport între valoarea rămasă de amortizat şi numărul de ani rămaşi de utilizare, se procedează la calculul amortizării liniare, pentru suma care rămâne de amortizat.

Pentru exemplul considerat anterior, calculele sunt următoarele:

- determinarea ratei de amortizare:

Rd = 20% × 1,5 = 30%

- determinarea amortizării degresive:

Pentru activul exemplificat, tabloul de amortizare în sistem degresiv varianta AD1 este următorul:

Anul	Valoare intrare de	Amortizarea degresivă	Valoarea netă contabilă
1	100.000	30.000	70.000
2	100.000	21.000	49.000
3	100.000	16.333	32.667
4	100.000	16.333	16.334
5	100.000	16.334	-
TOTAL	-	100.000	-

Începând cu al 3-lea an anuitatea calculată în sistem degresiv, (49.000 × 30% = 14.700) este mai mică decât anuitatea calculată în sistem constant (49.000 / 3 ani = 16.333).

Pentru cei trei ani rămaşi (3, 4 şi 5), amortizarea se determină prin metoda liniară.

În consecinţă, amortizarea ultimilor trei ani se calculează prin raportarea valorii contabile nete (49.000) la 3 (anii rămaşi până la amortizarea integrală) sau se înmulţeşte valoarea contabilă netă cu rata de 33,33 (100/3). În acest fel se evită situaţia de a nu se realiza recuperarea integrală a valorii bunurilor în perioada stabilită pentru exploatarea lor.

Momentul trecerii de la metoda amortizării degresive la cea a amortizării liniare se poate determina pe baza următoarei formule:

$$t_i = (d + 1) - \frac{100}{Rd}$$

unde:

t_i - momentul trecerii de la metoda amortizării degresive la cea a amortizării liniare;

d - reprezintă durata de viaţă utilă;

Rd – rata amortizării degresive.

În varianta AD2 amortizarea valorii de intrare se face într-o perioadă de timp mai mică decât cea normală de utilizare, diferența în ani reprezentând influența uzurii morale.

Exemplu

Pentru un utilaj cu o durată de utilizare de 10 ani și o valoare de intrare de 50.000 lei, determinarea amortizării în varianta AD2 presupune următoarele calcule:

- durata normală de utilizare Dn = 10 ani;
- durata de utilizare aferentă regimului liniar recalculată în funcție de rata medie anuală degresivă (Dr)

Rd = Ra × K, unde
Rd – rata anuală de amortizare degresivă
Ra – rata anuală de amortizare liniară
K – coeficient de multiplicare
Ra = 100/10 = 10%
Rd = 10% × 2 = 20%, corectată cu coeficientul fiscal degresiv
Dr = 100/20 = 5 ani, recalculată în funcție de regimul degresiv

- durata de utilizare în cadrul căreia se realizează amortizarea integrală:

Dl = Dn – Dr = 10 – 5 = 5 ani

- durata de utilizare în regim de amortizare degresivă (Dd):

Dd = Dl – Dr = 5 – 5 = 0 ani

Durata de utilizare în regim de amortizare degresivă fiind egală cu zero ani, amortizarea anuală se calculează numai în regim liniar pe o perioadă de 5 ani astfel:

Tabloul de amortizare degresiv varianta AD2:

Anul intrare	Valoarea de	Amortizarea anuală	Amortizarea cumulată	Valoarea rămasă
1	50.000	10.000	10.000	40.000
2	50.000	10.000	20.000	30.000
3	50.000	10.000	30.000	20.000
4	50.000	10.000	40.000	10.000
5	50.000	10.000	50.000	0
TOTAL	-	50.000	0	-

d) Al doilea sistem de calcul al anuității degresive constă în **aplicarea unei rate degresive** la o bază constantă, numit și sistemul **„softy”.** Acesta constă în:

- calculul ratelor ca raport între numărul anilor în ordinea inversă numerotării lor și suma cifrelor exprimând ordinea anilor duratei de viață;
- suma cifrelor exprimând ordinea anilor de funcționare: 1+2+3+4+5=15
- ratele degresive: 5/15,4/15,3/15,2/15,1/15
- determinarea anuităților de amortizare prin aplicarea ratelor degresive la valoarea de intrare a bunurilor respective.

Acest sistem de calcul al amortizării nu se aplică în România.

e) Metoda amortizării accelerate, aplicată numai în România, constă în înregistrarea amortizării de până la 50% din valoarea de intrare în primul an de funcționare, după care se trece la sistemul liniar.

f) Metoda amortizării progresive constă în înregistrarea unor anuități calculate pe baza unor rate mai mici în primii ani, acestea crescând o dată cu numărul anilor ce se succed.

Calculele necesare sunt similare amortizării degresive, cu deosebirea că ordinea de aplicare a ratelor asupra bazei de calcul constante este inversă.

Etapele de calcul ale amortizării progresive sunt:

- determinarea sumei cifrelor exprimând ordinea anilor duratei de folosință:

1+2+3+4+5=15

- determinarea ratelor de amortizare crescătoare:

1/15 în primul an; 2/15 în al doilea an; 3/15 în al treilea an; 4/ 15 în al patrulea an; 5/15 în al cincilea an.

Această metodă se regăseşte mai mult în teorie decât în practica întreprinderilor, datorită dezavantajelor pe care le prezintă.

Alegerea între diferitele metode de amortizare trebuie să aibă la bază prevederile legale în vigoare.

3.3.3.3. Contabilitatea amortizării imobilizărilor corporale

Amortizarea imobilizărilor corporale calculată se înregistrează, în principiu, lunar prin afectarea cheltuielilor de exploatare, dar poate fi înregistrată și trimestrial sau anual.

Corespunzător categoriilor de imobilizări corporale sunt utilizate conturi de amortizări privind imobilizările.

Exemplu

Considerând că o întreprindere achiziționează pe data de 10.04.N un utilaj la valoarea de 120.000 lei, cu o durată de viață utilă de 5 ani, potrivit reglementărilor contabile din țara noastră, amortizarea se va înregistra lunar, începând cu luna următoare punerii în funcțiune, în cazul nostru luna mai. Utilizând metoda de amortizare liniară, amortizarea lunară se determină astfel:

Amortizare lunară = (120.000/5)/12 = 2.000 lei

Înregistrarea amortizării lunare calculate pentru imobilizările corporale:

2.000 lei	681	Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele	=	281	Amortizări privind imobilizările corporale	2.000 lei

3.3.3.4. Modificarea duratei de viață utilă și/sau a metodei de amortizare pentru activele imobilizate – lectură cu titlu de informare

Numeroase elemente ale situațiilor financiare nu pot fi evaluate cu precizie și, ca atare, sunt estimate. Procesul de estimare implică judecăți bazate pe cele mai recente informații disponibile. Este cazul provizioanelor, a duratei de utilizare și a metodelor de amortizare pentru activele imobilizate. Utilizarea unor estimări rezonabile este o parte esențială a pregătirii situațiilor financiare și nu subminează credibilitatea acestora. O estimare poate necesita o revizuire dacă au loc schimbări privind circumstanțele pe care s-a bazat această estimare sau ca urmare a unor informații noi.

Efectul unei schimbări în estimările contabile trebuie să fie inclus în determinarea rezultatului net în perioada în care a avut loc schimbarea, dacă schimbarea afectează numai acea perioadă, sau în perioada în care a avut loc schimbarea și toate perioadele viitoare, dacă schimbarea are efect și asupra acestora.

Durata de viață utilă a unui activ imobilizat poate fi mai scurtă decât durata de viață economică a acestuia. Estimarea duratei de viață utilă a unui activ imobilizat este o problemă de raționament profesional, bazat pe experiența întreprinderii cu alte active similare. O schimbare în estimarea duratei de funcționare sau a modului de consumare a beneficiilor economice date de un activ amortizabil afectează cheltuiala cu amortizarea atât în perioada curentă, cât și în cursul celorlalte perioade viitoare de-a lungul duratei utile de viață a activului.

Exemplu

Considerăm că o întreprindere deține un echipament achiziționat la un cost de 800.000 lei, pe data de 01.01.N-1. Durata de utilizare estimată la momentul achiziției a fost de 8 ani iar metoda de amortizare stabilită a fost cea liniară. La începutul exercițiului N + 1 se apreciază că durata de utilizare rămasă este de 2 ani, și nu de 6 ani. (cazul în care durata de utilizare nu ar fi fost reestimată).

La momentul achiziției se stabilește amortizarea anuală de 100.000 lei (800.000/8). În primii doi ani de funcționare ai echipamentului, respectiv N-1 și N, întreprinderea a efectuat următoarea înregistrare contabilă privind amortizarea imobilizării corporale:

100.000 lei	681	Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele	=	281	Amortizări privind imobilizările corporale	100.000 lei

La sfârșitul exercițiului financiar N, întreprinderea estimează că durata de utilizare rămasă este de doi ani. Efectul schimbării duratei de utilizare a activului imobilizat afectează contul de profit și pierdere al exercițiului curent și al exercițiilor viitoare pe parcursul cărora activul respectiv mai poate fi utilizat.

Valoarea netă contabilă a echipamentului la 01.01.N + 1 este de 600.000 lei (800.000 – 200.000).

Amortizarea anuală aferentă exercițiilor financiare N+1 și N+2 este de 300.000 lei (600.000/2).

În exercițiile financiare N+1 și N+2, întreprinderea efectuează următoarea înregistrare contabilă privind amortizarea imobilizării corporale:

300.000 lei	681	Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele	=	281	Amortizări privind imobilizările corporale	300.000 lei

3.3.4. Contabilitatea deprecierii

IAS 36 „Deprecierea activelor" se aplică, în principal, imobilizărilor corporale, precum și imobilizărilor necorporale, inclusiv fondului comercial. Standardul detaliază tratamentul conform căruia activele nu ar trebui înregistrate la o valoare mai mare decât valoarea lor recuperabilă. Valoarea recuperabilă a unui activ este valoarea cea mai mare dintre prețul său net de vânzare și valoarea sa de utilizare. Valoarea de utilizare este valoarea actualizată a fluxurilor de numerar ce se preconizează a se obține în urma folosirii activului respectiv. Fluxurile de numerar trebuie fixate ținând cont de starea actuală a activului. Standardul conține informații ajutătoare privind alegerea unei rate de actualizare potrivite.

IAS 36 „Deprecierea activelor” solicită o evaluare anuală atunci când există un indiciu de depreciere, caz în care trebuie calculată valoarea recuperabilă. Standardul se aplică, atât, activelor individuale, cum ar fi un echipament, precum și unităților generatoare de numerar. Aceasta se datorează faptului că mai curând grupurile de active generează fluxuri de numerar, decât activele individuale, în multe din cazuri fiind imposibil de calculat valoarea de utilizare a unui activ individual. *IAS 36 „Deprecierea activelor”* se aplică în particular și fondului comercial precum și altor active necorporale. Atunci când aceste active sunt amortizate pe o perioadă mai mare de 20 de ani, testul de depreciere trebuie aplicat anual, fie că există sau nu un indiciu de depreciere.

Remarcă. Începând cu exercițiul 2005, standardele internaționale de raportare financiară nu mai permit amortizarea fondului comercial. Eventualele micșorări de valoare sunt reflectate doar prin intermediul deprecierii. *IAS 36 „Deprecierea activelor”* nu acoperă deprecierea stocurilor, a creanțelor privind impozitul amânat sau deprecierea celor mai multe din activele financiare, a căror recunoaștere și evaluare este tratată în alte standarde.

În general, pierderea din depreciere este recunoscută în profitul sau pierderea netă, deși există reguli speciale în ce privește activele care au fost reevaluate. Standardul se referă și la condițiile care trebuie să existe înainte ca o pierdere din depreciere recunoscută în anii trecuți să poată fi reluată. Pierderile din depreciere recunoscute sau reluate trebuie să fie tratate în conformitate cu cerințele din *IAS 36 „Deprecierea activelor”* și nu conform tratamentului contabil de bază sau tratamentului contabil alternativ permis pentru alte modificări ale politicilor contabile ca, de exemplu, cele prezentate în *IAS 8 „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile și erori”*.

3.3.4.1. Definiții

Valoarea recuperabilă este maximul dintre prețul net de vânzare al unui activ și valoarea lui de utilizare.

Valoarea de utilizare este valoarea prezentă a fluxurilor viitoare de numerar estimate, ce se așteaptă să fie generate din utilizarea continuă a unui activ și din vânzarea lui la sfârșitul perioadei sale de viață utilă.

Prețul net de vânzare este suma ce se poate obține din vânzarea unui activ într-o tranzacție cu preț determinat obiectiv între doi parteneri, minus costurile legate de vânzare. În cazul în care costurile legate de vânzare nu au valoare materială, prețul net de vânzare este egal cu valoarea reală.

Costurile aferente ieșirii sunt costuri suplimentare atribuite direct vânzării unui activ, excluzând costurile de finanțare și cheltuielile cu impozitul pe profit.

Valoarea contabilă definită în cadrul *IAS 36 „Deprecierea activelor”* reprezintă valoarea netă contabilă, respectiv valoarea contabilă mai puțin amortizările cumulate și pierderile din depreciere înregistrate în anii anteriori.

Pierderea din depreciere este suma cu care valoarea netă contabilă a unui activ depășește valoarea sa recuperabilă.

Unitatea generatoare de numerar este cel mai mic grup identificabil de active care generează intrări de numerar din utilizarea continuă, intrări care sunt în mare măsură independente de intrările de numerar generate de alte active sau grupe de active. Definiția unei **unități generatoare de numerar** este clară. Totuși, punerea sa în practică este dificilă și se bazează pe estimări.

Activele corporațiilor sunt acele active, altele decât fondul comercial, care contribuie la fluxurile viitoare de numerar atât pentru unitatea generatoare de numerar pe baza revizuirii, cât și pentru alte unități generatoare de numerar.

Recunoaștere

O pierdere din depreciere trebuie recunoscută ori de câte ori valoarea contabilă depășește valoarea recuperabilă adică, valoarea care ar trebui recuperată prin folosirea sau vânzarea activului. În acest caz, valoarea contabilă a activului este redusă la valoarea recuperabilă. Această reducere este cunoscută ca o pierdere din depreciere.

Deprecierea activelor înregistrate la cost

Pierderea din depreciere trebuie recunoscută imediat în Contul de profit și pierdere.

Exemplu

O întreprindere a achiziționat un activ în urmă cu doi ani. La acea dată, activul era performant și deosebit de util în procesul de producție al entității. Activul este înregistrat la cost minus amortizarea cumulată iar valoarea lui contabilă la 31 decembrie N este de 1.000 u.m. În ianuarie N + 1, este lansat pe piață un alt produs care este mai bun decât cel anterior, ceea ce face ca primul activ în discuție să fie considerat uzat moral. Întreprinderea cumpără activul îmbunătățit pentru a-l utiliza în viitor. Prin urmare, activul inițial este uzat moral și nu mai are valoare de utilizare. Ar putea fi vândut ca deșeu pentru suma de 300 u.m.

Valoarea recuperabilă a activului de 300 u.m. este, deci, mai mică decât valoarea lui contabilă, iar entitatea recunoaște o pierdere din depreciere de 700 u.m. în situațiile financiare aferente exercițiului financiar încheiat la 31 decembrie N.

3.3.4.2. Deprecierea activelor înregistrate la valoarea reevaluată

Pierderea din depreciere trebuie tratată ca o scădere a reevaluării pentru activele înregistrate anterior la valoarea reevaluată. Prin urmare, pierderea din depreciere trebuie stabilită prin raportare la surplusul de reevaluare aferent deprecierii activelor. Acolo unde surplusul de reevaluare nu este suficient pentru a acoperi pierderea din depreciere, soldul rămas trebuie recunoscut în contul de profit și pierdere.

Exemplu

O întreprindere deține un teren care a fost achiziționat pentru suma de 2.000 u.m. Terenul a fost reevaluat la 31 decembrie N + 1 la 3.000 u.m. La 31 decembrie N + 2, datorită modificărilor prețurilor de pe piață, activul mai valorează doar 1.500 u.m. Valoarea de utilizare poate fi considerată ca fiind aceeași cu prețul net de vânzare.

Deoarece terenul a fost reevaluat anterior, deprecierea terenului, în sumă totală de de 1.500 u.m., se va înregistra prin diminuarea rezervei din reevaluare de 1.000 u.m. și majorarea cu 500 u.m. a cheltuielilor de exploatare.

A identifica dacă un activ reevaluat poate fi depreciat depinde de baza folosită în determinarea valorii juste a acestuia. În cele mai multe cazuri, baza folosită pentru determinarea valorii juste a activului este valoarea lui de piață. Singura diferență între valoarea justă a activului și prețul lui net de vânzare este dată de costurile suplimentare directe necesare pentru vânzarea activului.

Dacă valoarea costurilor de vânzare este neglijabilă, valoarea recuperabilă a activului reevaluat este aproximativ egală cu valoarea lui reevaluată (valoarea justă). În acest caz este puțin probabil ca activul reevaluat să fie depreciat și valoarea recuperabilă nu are nevoie de estimare.

Dacă valoarea costurilor de vânzare nu este neglijabilă, prețul net de vânzare al activului reevaluat este mai mic decât valoarea lui justă. Prin urmare, activul reevaluat va fi deteriorat dacă valoarea lui de utilizare este mai mică decât valoarea lui reevaluată.

Exemplu

O societate comercială a reevaluat un utilaj la valoarea sa justă, reprezentând prețul de vânzare al activului pe piață de 100.000 lei. Vânzarea utilajului presupune însă cheltuieli suplimentare de vânzare în sumă de 20.000 lei. Valoarea de utilizare a utilajului este de 60.000 lei.

Întreprinderea trebuie să recunoască o pierdere din depreciere în sumă de 20.000 lei (diferența dintre valoarea recuperabilă de 80.000 lei reprezentând maximul dintre prețul net de vânzare de 80.000 lei și valoarea de utilizare de 60.000 lei și valoarea netă contabilă egală cu valoarea reevaluată de 100.000 lei.)

Reevaluarea duratei de viață utilă / valorii reziduale a unui activ depreciat

Când un activ este depreciat, acest lucru poate indica, de asemenea, că durata de viață utilă sau valoarea reziduală a activului necesită o revizuire. În cazul în care se realizează o revizuire a ambelor estimări, atunci deprecierea sau cheltuielile cu amortizarea pentru perioadele contabile viitoare trebuie ajustate pentru a aloca sistematic valoarea contabilă revizuită a activului, mai puțin valoarea sa reziduală (dacă există), de-a lungul duratei de viață utilă rămasă a activului.

3.3.4.3. Indicii pentru a stabili dacă un activ poate fi depreciat – lectură cu titlu de informare

La fiecare dată a bilanțului, o întreprindere trebuie să evalueze dacă există vreun indiciu că deprecierea a avut loc. Unde nu există astfel de indicii, atunci nici o altă cerință din IAS 36 nu mai trebuie aplicată.

Cu toate acestea, acolo unde există un indiciu că a avut loc o depreciere, întreprinderea trebuie să estimeze valoarea recuperabilă a activului. IAS 36 „Deprecierea activelor" oferă detalii despre principiile pe care entitatea trebuie să le ia în considerare când stabilește dacă a avut loc sau nu o depreciere, dintre care unele sunt enumerate mai jos:

Surse externe de informații

- *o scădere semnificativă a valorii de piață a activului, adică, valoarea sa a scăzut considerabil, mai mult decât era estimat datorită utilizării normale;*

- *modificări semnificative cu efect negativ asupra întreprinderii, survenite în mediul tehnologic, economic, legislativ şi de piaţă în care societatea operează;*
- *ratele dobânzilor pe piaţă sau alte rate ale rentabilităţii investiţiilor pe piaţă au crescut în cursul perioadei şi este posibil ca aceste creşteri să afecteze rata de actualizare utilizată în calcularea valorii de utilizare a unui activ şi să scadă semnificativ valoarea recuperabilă a acestuia;*
- *valoarea netă contabilă a activelor este mai mare decât capitalizarea pe piaţă a întreprinderii (dacă pe piaţă se constată că valoarea actualizată a fluxurilor de capital pe care întreprinderea le va câştiga este mai mică decât valoarea netă contabilă a activelor sale, atunci, fie piaţa este dezinformată, caz în care managementul ar trebui să pună la dispoziţie mai multe informaţii, fie piaţa a oferit o informaţie corectă şi unele din active nu reuşesc să-şi recupereze investiţia iniţială, sub forma fluxurilor de numerar actualizate cu coeficientul de actualizare cerut de investitori, caz în care este indicată o înregistrare a deprecierii).*

Surse interne de informaţii

- *disponibilitatea dovezilor cu privire la uzura morală sau fizică;*
- *informaţii extrase din rapoartele interne că performanţa economică a activului este, sau va fi, mai slabă decât se estima, de exemplu, informaţii despre fluxul de numerar generat de activul respectiv.*

Evaluare

O depreciere are loc atunci când valoarea netă contabilă a unui activ depăşeşte valoarea lui recuperabilă.

Valoarea recuperabilă a activului este dată de maximul dintre următoarele valori:

- *preţul net de vânzare al activului; şi*
- *valoarea de utilizare.*

Nu va fi întotdeauna necesar să se calculeze ambele valori. Atunci când una dintre ele pare a fi mai mare decât valoarea contabilă, atunci activul nu e depreciat şi, prin urmare, nu e nevoie să se calculeze valoarea recuperabilă.

Preţul net de vânzare

Preţul net de vânzare reprezintă valoarea primită din vânzarea unui activ într-o tranzacţie cu preţ determinat obiectiv, după deducerea oricăror costuri suplimentare directe aferente cedării. Astfel de costuri pot include costurile juridice şi costurile de deplasare pentru activ.

Cel mai bun exemplu pentru preţul de vânzare al unui activ este preţul obţinut într-o tranzacţie încheiată. În situaţia în care acest preţ nu este disponibil, atunci trebuie folosit preţul curent oferit prin licitaţie. În situaţia în care nici acesta nu este disponibil, pentru estimarea preţului net de vânzare trebuie folosit preţul celei mai recente tranzacţii similare, dacă se demonstrează că nu s-au înregistrat modificări semnificative ale circumstanţelor economice între data tranzacţiei şi data la care este realizată estimarea.

Evident, pot apărea probleme în calcularea acestei valori în cazul în care activul nu este tranzacţionat pe o piaţă activă. În acest caz, administratorii trebuie să-şi bazeze estimarea pe cele mai bune informaţii disponibile cu privire la valoarea pe care entitatea ar putea-o obţine într-o tranzacţie desfăşurată de bunăvoie, între părţi aflate în cunoştinţă de cauză şi în condiţii normale de concurenţă, la data bilanţului, altfel spus să determine valoarea justă a activului.

Unde nu sunt disponibile astfel de informații valoarea recuperabilă a activului trebuie considerată a fi valoarea sa de utilizare.

Exemplu

Este foarte probabil ca determinarea prețului de vânzare pentru automobile și terenuri obișnuite să fie facilă. Totuși, pentru terenurile speciale ca și pentru multe tipuri de active imobilizate poate să nu existe o piață activă, fiind dificilă chiar și găsirea unor tranzacții recente pentru active similare. În unele situații, din motive practice, prețul de vânzare se consideră a fi zero sau de valoare foarte mică. În aceste cazuri, valoarea de utilizare poate fi mai mare, această sumă reprezentând valoarea recuperabilă.

Costurile aferente ieșirii includ taxele legale și costurile de transport. Acestea trebuie deduse din prețul de vânzare pentru a se ajunge la prețul net de vânzare. Costurile cu reorganizarea întreprinderii, ulterioare ieșirii unui activ, nu reprezintă costuri legate de ieșirea acestuia. Acest lucru denotă faptul că orice efecte secundare ulterioare vânzării unui activ pot sau nu să constituie obligații, dar cu siguranță nu intră în calculul prețului net de vânzare al activului.

Exemplu

O societate achiziționează un utilaj în valoare de 100.000 lei, pentru extracția petrolului pe o perioadă de 5 ani. La sfârșitul celor 5 ani societatea este obligată să aducă îmbunătățiri terenului supus extracției petroliere, costurile fiind de 10.000 lei. La sfârșitul primului an de utilizare valoarea netă contabilă a utilajului este de 80.000 lei. Utilajul ar putea fi vândut pe piață la prețul de 95.000 lei.

Prețul net de vânzare reprezintă prețul de vânzare de 95.000 lei, care nu ia în considerare costurile ulterioare pe care întreprinderea le va efectua după 5 ani pentru reabilitarea terenului, în sumă de 10.000 lei. Valoarea recuperabilă de 95.000 lei este mai mare decât valoarea netă contabilă de 80.000 lei, rezultă că activul nu este depreciat.

Precizare. *Prețul net de vânzare nu reflectă o vânzare forțată, cu excepția cazului în care conducerea este obligată să vândă imediat.*

Valoarea de utilizare

Valoarea de utilizare reprezintă valoarea actualizată a fluxurilor viitoare de numerar estimate, ce se așteaptă să fie generate din utilizarea continuă a unui activ și din cedarea lui la sfârșitul duratei de viață utilă, într-o tranzacție în care prețul este determinat în mod obiectiv, după deducerea costurilor de cedare estimate. În practică, aceasta poate fi mult mai greu de calculat și, prin urmare, acolo unde nu există indicii că valoarea de utilizare a unui activ depășește semnificativ prețul lui net de vânzare, valoarea recuperabilă a activului poate fi considerată ca fiind egală cu prețul său net de vânzare.

Principiul calculării valorii de utilizare este simplu. Fluxurile de numerar viitoare sunt estimate și prezentate la valoarea actualizată. Problema se pune la aplicarea în practică. Principalele probleme de ordin practic sunt:

- *baza estimărilor fluxurilor de numerar viitoare;*
- *conținutul fluxurilor de numerar viitoare – adică ce fluxuri de numerar trebuie incluse;*
- *coeficientul de actualizare ce trebuie folosit.*

Particularităţi privind baza pentru estimările fluxurilor de numerar viitoare

Fluxurile de numerar trebuie bazate pe ipoteze rezonabile şi admisibile privind cele mai recente previziuni şi prognoze financiare ce au fost aprobate de conducere. Proiecţiile bazate pe aceste previziuni şi prognoze financiare trebuie să acopere o perioadă de maxim 5 ani, în afara cazului în care poate fi justificată o perioadă mai lungă. Fluxurile de numerar în afara perioadei acoperite de cele mai recente previziuni şi prognoze trebuie estimate prin utilizarea unei rate de creştere constantă sau descrescătoare.

Precizare. *Fluxurile de numerar reprezintă intrările şi ieşirile de numerar generate de utilizarea unui activ. Ele nu trebuie confundate cu profitul contabil. În vederea determinării fluxurilor de numerar, pot fi reţinute următoarele formule de calcul*[1] *:*

1. • *Amortizarea anuală (anuitatea amortizării)*
+ *Cota de beneficiu (marja de profit) corespunzătoare ratei rentabilităţii*
- *Cota de costuri de regie ce se atribuie în mod direct utilizării activului sau alocată acestuia pe o bază rezonabilă şi consecventă*
+ *Costurile de întreţinere şi reparaţiile necesare pentru a menţine/susţine un activ la standardul lui de performanţă impus iniţial*
= *Flux net de numerar*

2. • *Veniturile anuale realizate prin utilizarea activului, alocate activului pe o bază rezonabilă şi consecventă*
- *Amortizarea anuală a activului*
- *Cheltuielile necesare pentru funcţionare şi întreţinere*
= *Flux net de numerar*

3. • *Marja de rezultat atribuită activului (înaintea impozitării şi elementelor extraordinare)*
+ *Amortizarea şi provizionul pentru depreciere*
- *Venituri din amortizări şi provizioane pentru depreciere*
+ *Pierderi din diferenţe de curs valutar*
+ *Cheltuieli cu dobânzile*
- *Dobânzi şi dividende plătite*
+ *Dobânzi şi dividende încasate*
= *Flux net de numerar*

Fluxurile viitoare de numerar trebuie să includă:

1. intrările viitoare de numerar rezultate din utilizarea continuă a activului.

Exemplu*: sumele încasate din vânzarea produselor obţinute prin utilizarea activului;*

2. ieşirile viitoare de numerar generate de pregătire activului.

Exemplu*: cheltuielile cu reparaţiile efectuate pentru menţinerea activului la acelaşi potenţial tehnologic;*

---

[1] Ristea M. – *Normalizarea contabilă – bază şi alternativ*, Ed. Tribuna economică, 2002.

3. fluxurile nete de numerar rezultate din vânzarea activului la sfârşitul duratei utile de viaţă.

***Exemplu**: aceste fluxuri de numerar reprezintă suma pe care o întreprindere se aşteaptă să o obţină din vânzarea activului de bună voie, la sfârşitul duratei utile de viaţă, între părţi aflate în cunoştinţă de cauză, în cadrul unei tranzacţii în care preţul este determinat obiectiv, după deducerea costurilor estimate ale vânzării.*

Precizări

- *Fluxurile viitoare de numerar şi rata de actualizare trebuie să ţină cont de creşterile de preţ corespunzătoare inflaţiei generale, astfel:*
  - *dacă rata de actualizare include efectul creşterilor de preţ corespunzătoare inflaţiei generale, fluxurile viitoare de numerar sunt estimate în termeni nominali;*
  - *dacă rata de actualizare exclude efectul creşterilor de preţ corespunzătoare inflaţiei generale, dar include creşteri sau descreşteri de preţ specifice viitoare, fluxurile viitoare de numerar sunt estimate în termeni reali.*
- *Estimările fluxurilor viitoare de numerar nu trebuie să includă intrări sau ieşiri viitoare estimate ce se aşteaptă să apară din:*

1. o restructurare viitoare în care întreprinderea nu este încă angajată;

2. cheltuieli viitoare de capital care vor îmbunătăţi activul în exces faţă de standardul lui iniţial de performanţă.

Principiul fundamental este acela că fluxurile viitoare de numerar trebuie estimate pentru activ în starea lui curentă.

De menţionat, referitor la punctul 1, că fluxurile de numerar exclud atât cheltuielile cu restructurarea cât şi beneficiile pe care aceasta le aduce. Acestea sunt excluse întrucât întreprinderea nu este angajată în restructurare. În anul în care întreprinderea devine angajată în restructurare costul de restructurare este exclus, dar de această dată motivul este că el este previzionat separat ca o obligaţie. Totuşi, fluxurile de numerar includ venitul din restructurare deoarece întreprinderea este angajată în această acţiune. Nu este surprinzător faptul că o dată ce efectele restructurării sunt incluse, valoarea de utilizare creşte.

De menţionat, referitor la punctul 2, că vor fi excluse numai cheltuielile de capital menite să îmbunătăţească activul şi vor fi incluse cele necesare menţinerii activului la standardele sale de performanţă prevăzute iniţial.

- *Estimările viitoarelor fluxuri de numerar nu includ:*
  - *intrările şi ieşirile de numerar din activităţi financiare;*
  - *încasări sau plăţi aferente impozitului pe profit.*
- *Fluxurile de numerar trebuie să fie estimate în valuta în care sunt generate şi apoi actualizate folosind rata de schimb valutar disponibilă la data bilanţului, ca rată de închidere.*

***Rata de actualizare** trebuie:*

- *să fie o rată pre-taxă (înainte de impozit);*
- *să reflecte evaluările curente ale valorii în timp a banilor;*
- *să reflecte riscurile specifice activului.*

Precizări

- *Din punct de vedere al întreprinderii, ca punct de plecare, pot fi avute în vedere următoarele rate de actualizare:*
    - *Media ponderată a capitalului;*
    - *Rata de împrumut suplimentară a întreprinderii;*
    - *Alte rate de împrumut.*
- *Rata nu este în mod obligatoriu aceeaşi pentru întreaga întreprindere. Să presupunem, de exemplu, că grupul include o filială ce se ocupă cu alimentarea cu apă şi una din domeniul extracţiei petroliere. Este evident că prima presupune un risc mai scăzut decât a doua. Prin urmare rata de actualizare folosită la determinarea deprecierii activelor din domeniul extracţiei petroliere va fi mai mare decât rata aplicată celor din alimentarea cu apă.*
- *Rata de actualizare nu este legată direct de costurile aferente finanţării proiectului. Să presupunem că filiala din domeniul extracţiei petroliere a fost exclusiv finanţată din împrumuturi, în timp ce pentru filiala care se ocupă de alimentarea cu apă s-a recurs la foarte puţine împrumuturi. Rata de actualizare potrivită este o rată adaptată riscului care reflectă costul mediu ponderat al capitalului la nivelul întregului grup; asta deoarece riscul şi rezultatul noii filiale afectează în egală măsură acţionarii grupului şi furnizorii de credite care au finanţat expansiunea. Este o chestiune de decizie dacă, de exemplu grupul, referitor la situaţia discutată anterior, adaugă 3 procente, 6 procente, 9 procente sau mai mult la costul iniţial al capitalului iniţial în vederea ajustării riscului filialei din domeniul extracţiei petroliere.*

Exemplu de determinare a costului mediu ponderat al capitalului

Capitalul permanent al unei întreprinderi are următoarea structură:

- *capital propriu 100.000 lei (dividendul plătit/acţiune =5 lei, preţul pe piaţă al acţiunii = 100 lei, rata de creştere anuală a dividendului 10%)*
- *împrumuturi pe termen lung -nr. 1 20.000 lei (rata dobânzii = 20%)*
  -nr. 2 5.000 lei (rata dobânzii = 10%)

(=) total capital permanent = 125.000 lei

Costul capitalului propriu = dividendul pe acţiune/preţul de piaţă al acţiunii + rata de creştere a dividendului = 5/100 +10% = 15%

Media ponderată a capitalului = (100.000/125.000)*0,15 + (20.000/125.000)*0,2 +(5.000/100.000)*0,1 =0,157

Preţul net de vânzare, dar mai ales valoarea de utilizare, sunt greu de determinat, de aceea *IAS 36 „Deprecierea activelor”* precizează: „în unele situaţii, estimările, mediile şi formulele de calcul pot furniza o bună aproximare a calculelor realizate pentru determinarea preţului net de vânzare sau a valorii actualizate”. Acest lucru nu înseamnă că estimările referitoare la valoarea recuperabilă nu trebuie efectuate dacă sunt dificile. De asemenea, nu trebuie făcute prezumţii extrem de optimiste pentru a demonstra că nu există deprecieri. Se admite totuşi:

- că posibilele preţuri de vânzare nu sunt totdeauna exacte;
- că posibilele fluxuri de numerar viitoare, mai ales pe o perioadă de câţiva ani, reprezintă estimări şi nu fapte; şi
- că determinarea nivelului ratei de actualizare reprezintă o chestiune de judecată.

De aceea întreprinderile trebuie să facă estimări cât se poate de realiste şi nu calcule de o corectitudine îndoielnică.

Exemple

1. O societate comercială deține un utilaj în următoarele condiții:

- *valoarea contabilă = 100.000 lei;*
- *amortizarea cumulată = 30.000 lei;*
- *valoarea de utilizare a bunului = 65.000 lei;*
- *prețul de vânzare = 71.000 lei;*
- *cheltuielile ocazionate de vânzare = 3.000 lei.*

Soluție:

- valoarea netă contabilă = 100.000 – 30.000 = 70.000 lei
- prețul net de vânzare = 71.000 – 3.000 = 68.000 lei
- valoarea de utilizare a bunului = 65.000 lei
- valoarea recuperabilă =max (68.000, 65.000) = 68.000 lei
- pierdere din depreciere = 70.000 – 68.000 = 2.000 lei

Recunoaşterea deprecierii:

2.000 lei	6813	Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru deprecierea imobilizărilor	=	291	Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor	2.000 lei

sau

2.000 lei	681	Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele	=	2131	Echipamente tehnologice	2.000 lei

2. O societate comercială deține un utilaj în următoarele condiții:

- *valoarea contabilă = 105.000 lei;*
- *amortizarea cumulată = 60.000 lei;*
- *prețul de vânzare al bunului = 48.000 lei;*
- *cheltuielile ocazionate de vânzare = 2.000 lei.*

Soluție:

- valoarea netă contabilă = 105.000 – 60.000 = 45.000 lei
- prețul net de vânzare = 48.000 – 2.000 = 46.000 lei
- valoarea de utilizare a bunului nu mai trebuie determinată deoarece prețul net de vânzare este mai mare decât valoarea netă contabilă şi, prin urmare, activul nu este depreciat.

3. O întreprindere deține un utilaj în următoarele condiții:

- *valoarea contabilă = 105.000 lei;*
- *amortizarea cumulată = 60.000 lei;*
- *există indicii că utilajul respectiv este depreciat;*
- *durata rămasă de viață = 4 ani;*
- *valoarea reziduală = 5.000 lei;*
- *valoarea fluxurilor viitoare de numerar estimate din exploatarea continuă a utilajului = 12.000 lei/an;*
- *rata de actualizare = 10%;*
- *prețul de vânzare al bunului = 40.000 lei;*
- *cheltuielile ocazionate de vânzare = 2.000 lei.*

$$\text{Valoarea de utilizare} = \sum_{n=1}^{4} \frac{12.000}{1{,}1^n} + \frac{5.000}{1{,}1^4} = 41.453 \text{ lei}$$

Prețul net de vânzare = Prețul de vânzare - Cheltuielile ocazionate de vânzare = 40.000 – 2.000 = 38.000 lei

Valoarea recuperabilă = max (41.453 lei, 38.000 lei) = 41.453 lei

Valoarea netă contabilă = Valoarea contabilă – Amortizarea cumulată = 105.000 lei – 60.000 lei = 45.000 lei

Valoarea recuperabilă este mai mică decât valoarea netă contabilă, de unde rezultă că utilajul este depreciat. Prin urmare, este necesar un provizion pentru depreciere în valoare de 3.547 lei (45.000 lei – 41.453 lei).

3.547 lei	6813	Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru deprecierea imobilizărilor	=	291	Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor	3..547 lei

sau

3.547 lei	681	Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele	=	2131	Echipamente tehnologice	3.547 lei

3.3.4.4. Reluarea unei pierderi din depreciere

Întreprinderea trebuie să evalueze la data fiecărui bilanț contabil dacă există un indiciu că o pierdere din depreciere recunoscută pentru un activ în anii trecuți poate să nu mai existe sau poate să se fi micșorat. Dacă oricare din aceste indicii există, întreprinderea trebuie să estimeze valoarea recuperabilă a activului. Valoarea netă contabilă a activului trebuie crescută la valoarea lui recuperabilă. Această creștere reprezintă o casare pentru o pierdere din depreciere.

Valoarea contabilă crescătoare a unui activ ce se datorează casării unei pierderi din depreciere nu trebuie să depășească valoarea netă contabilă care ar fi fost determinată pentru cazul în care o pierdere din depreciere nu a fost recunoscută pentru activ în anii trecuți.

Casarea unei pierderi din depreciere pentru un activ trebuie recunoscută imediat ca venit în contul de profit și pierdere, cu excepția cazului în care activul este înregistrat la valoarea de reevaluare, conform tratamentului alternativ permis de *IAS 16 „Imobilizări corporale"*. Orice casare a unei pierderi din depreciere a unui activ reevaluat trebuie tratată ca o creștere a reevaluării.

Exemplu

S.C. CRIS S.A. deține un teren cu o valoare contabilă de 100.000 lei. La sfârșitul anului N terenul este evaluat la valoarea justă de 90.000 lei. La sfârșitul exercițiului N+1 terenul este evaluat la valoarea justă de 95.000 lei.

Recunoașterea deprecierii la 31.12.N:

10.000 lei	6813	Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru deprecierea imobilizărilor	=	2911	Provizioane pentru deprecierea terenurilor	10.000 lei

sau, metoda ajustării

10.000 lei	681	Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele	=	211	Terenuri	10.000 lei

Recunoașterea deprecierii la 31.12.N+1:

5.000 lei	2911	Provizioane pentru deprecierea terenurilor	=	7813	Venituri din provizioane pentru deprecierea imobilizărilor	5.000 lei

sau, metoda ajustării

5.000 lei	211	Terenuri	=	781	Venituri din provizioane privind activitatea de exploatare	5.000 lei

3.3.4.5. Particularități privind unitățile generatoare de numerar – lectură cu titlu de informare

În mod ideal, valoarea recuperabilă trebuie estimată pentru fiecare activ în parte. Cu toate acestea, unde există un indiciu că un activ ar putea fi depreciat, dar nu e posibil să se estimeze valoarea recuperabilă a activului individual, atunci întreprinderea trebuie să determine valoarea recuperabilă pentru unitatea generatoare de numerar căreia îi aparține activul.

O unitate generatoare de numerar este cel mai mic grup identificabil de active care include activul și care generează intrări de numerar din utilizarea continuă, intrări care sunt, în mare măsură, independente de intrările de numerar generate de alte active sau grupuri de active.

Exemplu

O întreprindere minieră deține o cale ferată pentru a sprijini activitățile sale de bază. Calea ferată poate fi vândută doar ca fier vechi și nu generează intrări de numerar din utilizarea continuă, independente de intrările de numerar rezultate din alte active ale minei.

Nu este posibilă estimarea valorii recuperabile a căii ferate, deoarece valoarea de utilizare a acesteia nu poate fi determinată și, probabil, este diferită de valoarea pe bucăți. Prin urmare, întreprinderea estimează valoarea recuperabilă a unității generatoare de numerar căreia îi aparține calea ferată, această unitate fiind reprezentată de mină, luată ca întreg.

Nu este posibil să se determine valoarea recuperabilă a unui activ individual în cazul în care:

- *valoarea de utilizare a activului nu poate fi estimată ca o valoare apopriată a prețului său net de vânzare (de exemplu, dacă nu este posibil a se justifica folosirea prețului net de vânzare ca o valoare apropiată de valoarea de utilizare); și*

- *activul nu generează intrări de numerar din utilizarea continuă, intrări care sunt în mare măsură independente de intrările de numerar din alte active. În astfel de cazuri este posibil să se determine doar valoarea de utilizare și, prin urmare, valoarea recuperabilă pentru unitatea generatoare de numerar a activului.*

Identificarea unei unități generatoare de numerar

Identificarea unei unități generatoare de numerar implică raționament profesional. În identificarea unei unități generatoare de numerar, o întreprindere trebuie să țină seama de un număr de factori. Următoarele exemple indică unele domenii ale raționamentului profesional de care trebuie să țină seama administratorii.

Calcularea valorii contabile a unei unități generatoare de numerar

Valoarea contabilă a unei unități generatoare de numerar trebuie determinată consecvent cu modul în care este determinată valoarea recuperabilă a unei unități generatoare de numerar.

Valoarea contabilă a unei unități generatoare de numerar:

- *include doar valoarea contabilă a acelor active care pot fi atribuite în mod direct sau alocate pe o bază rezonabilă unității generatoare de numerar și care vor genera viitoarele intrări de numerar estimate pentru determinarea valorii de utilizare a unității generatoare de numerar; și*
- *nu include valoarea contabilă a oricărei datorii recunoscute, cu excepția cazului în care valoarea recuperabilă a unității generatoare de numerar nu poate fi determinată fără a ține seama de această datorie.*

Trebuie recunoscută o pierdere din depreciere atunci când valoarea contabilă a unității generatoare de numerar este mai mare decât valoarea ei recuperabilă. Pierderea trebuie alocată pentru a reduce valoarea contabilă a activelor unității în următoarea ordine:

- *mai întâi, fondului comercial alocat unității generatoare de numerar (dacă există); și*
- *apoi să se compare valoarea recuperabilă a unității generatoare de numerar cu valoarea contabilă, recunoscând o pierdere din depreciere unde este cazul.*

Reducerile de mai sus trebuie să fie tratate ca pierderi din depreciere pentru active individuale, după cum s-a discutat anterior în prezentare. Dacă nu există un mod practic pentru a estima valoarea recuperabilă a fiecărui activ individual din unitatea generatoare de numerar, atunci standardul cere ca pierderea din depreciere să fie alocată între activele unității pe o bază arbitrară deoarece toate activele unității generatoare de numerar funcționează împreună.

Exemplu[2]

La sfârșitul anului N – 1, societatea ALFA achiziționează societatea BETA contra sumei de 1.000 u.m. Societatea BETA a produs instalații în trei țări.

Datele la sfârșitul anului N – 1 sunt (u.m.):

Sfârșitul anului N–1	*Alocare a prețului de vânzare*	*Valoarea justă a activelor identificabile*	*Fondul comercial*
Activități în țara A	*300*	*200*	*100*
Activități în țara B	*200*	*150*	*50*
Activități în țara C	*500*	*350*	*150*
TOTAL	*1.000*	*700*	*300*

---

[2] Exemplu preluat din *IAS 36 „Deprecierea activelor"*

Pentru activitățile din țara A, Societatea ALFA folosește metoda de amortizare liniară pe 15 ani, neanticipând o valoare reziduală.

În N + 3, în țara A este ales un nou guvern. Noul guvern votează o legislație care restricționează, în mod special, exporturile produselor principale ale societății ALFA. Ca urmare în viitorul apropiat, producția societății ALFA va scade cu 40%.

Restricționarea exportului și scăderea producției cere ca ALFA să estimeze valoarea recuperabilă a fondului comercial și a activelor nete pentru activitățile desfășurate în țara A.

Soluție:

Unitatea generatoare de numerar este reprezentată de activitățile din țara A, de vreme ce nu poate fi identificat nici un flux de numerar independent pentru activele individuale.

Prețul net de vânzare al unității generatoare de numerar din țara A (UGN-A) nu este determinabil, deoarece este puțin probabil să existe un cumpărător pregătit să cumpere toate activele acelei unități.

Pentru a determina valoarea de utilizare a UGN-A, societatea ALFA:

a. întocmește previziuni pentru următorii 5 ani: 230 u.m., 253 u.m., 273 u.m., 290 u.m., 304 u.m.;

b. estimează fluxurile de numerar ce vor urma după această perioadă utilizând ca rate 3%, -2%, -6%, -15%, -25% și –67%; și

c. selectează o rată de actualizare de 15%.

Calcularea valorii de utilizare a UGN-A

Anul	*Rate de creștere pe termen lung*	*Fluxuri de numerar viitoare*	*Factorul de actualizare pt. 15% Ra*	*Fluxuri viitoare actualizate*
N + 4		*230*	*0,86957*	*200*
N + 5		*253*	*0,75614*	*191*
N + 6		*273*	*0,65752*	*180*
N + 7		*290*	*0,57175*	*166*
N + 8		*304*	*0,49718*	*151*
N + 9	*3%*	*313*	*0,43233*	*135*
N + 10	*-2%*	*307*	*0,37594*	*115*
N + 11	*-6%*	*289*	*0,32690*	*94*
N + 12	*-15%*	*245*	*0,28426*	*70*
N + 13	*-25%*	*184*	*0,24719*	*45*
N + 14	*-67%*	*61*	*0,21494*	*13*
Valoarea de utilizare				*1.360*

Valoare recuperabilă a UGN-A este de 1.360 u.m., fiind maximul dintre prețul net de vânzare (care nu poate fi determinat) și valoarea de utilizare (1.360 u.m.).

Societatea ALFA compară valoarea recuperabilă cu valoarea contabilă și recunoaște în Contul de profit și pierdere o pierdere din depreciere de 840 um.

Valoarea contabilă a fondului comercial aferent operațiilor din țara A este eliminată înainte de reducerea valorii contabile a altor active identificabile în cadrul UGN-A.

Calcularea și alocarea pierderii din depreciere pentru unitatea generatoare de numerar din țara A la sfârșitul anului N + 3:

Sfârșitul anului N + 3	***Fond comercial***	***Active identificabile***	***Total***
Cost istoric	*1.000*	*2.000*	*3.000*
Amortizare cumulată (N – N + 3)	*(267)*	*(533)*	*(800)*
Valoare contabilă	*733*	*1.467*	*2.200*
Pierdere din depreciere	*(733)*	*(107)*	*(840)*
Valoarea contabilă după pierderea din depreciere	*0*	*1.360*	*1.360*

3.3.4.6. Delimitarea amortizare – depreciere – lectură cu titlu de informare

Deprecierea este definită în Standardele Internaționale de Raportare Financiară ca procesul prin care valoarea contabilă a unui activ scade sub valoarea sa recuperabilă. În sens larg, termenul de depreciere cuprinde atât deprecierea de valoare ca urmare a factorilor interni și externi care afectează activitatea societății cât și reducerea valorii activului în timp ca urmare a utilizării lui. Putem considera astfel, că amortizarea reprezintă o formă a deprecierii. Amortizarea este definită ca alocarea sistematică a valorii amortizabile a unui activ de-a lungul duratei sale de viață utilă. Din punct de vedere al contabilizării, valoarea amortizării trebuie recunoscută ca o cheltuială, în conformitate cu *IAS 16 „Imobilizări corporale”* și cu *IAS 38 „Active necorporale”* iar valoarea deprecierii, așa cu este definită în *IAS 36 „Deprecierea activelor”*, trebuie recunoscută ca și cheltuială în Contul de profit și pierdere, cu excepția situației în care activul este înregistrat la valoarea reevaluată.

În literatura de specialitate[3] sunt descrise două metode contabile pentru evaluarea activelor imobilizate în situațiile financiare: metoda amortizării și metoda deprecierii. Cele două metode asigură reconsiderarea valorii activelor imobilizate în momentul întocmirii situațiilor financiare. Cele două metode pornesc de la ideea că valoarea activelor este influențată de o depreciere ireversibilă care are drept consecință recunoașterea unei amortizări și de o depreciere reversibilă, care are drept consecință recunoașterea unui provizion pentru depreciere. Modelul contabil francez aduce o interpretare mai nuanțată care prevede că:

- dacă deprecierea este ireversibilă sau judecată definitiv, se procedează la modificarea planului de amortizare, înregistrându-se un supliment de amortizare;
- dacă deprecierea este reversibilă sau nu este judecată ca definitivă, se constituie un provizion pentru depreciere.

---

[3] M. Ristea, C.G. Dumitru – Contabilitate financiară, Editura Mărgăritar, 2002, pag 146.

Dacă facem recurs la Standardele Internaţionale de Raportare Financiară, găsim delimitări între amortizare şi depreciere, însă dintr-un punct de vedere oarecum diferit.

Amortizarea reprezintă o cheltuială care reflectă consumul (utilizarea) activului iar valoarea sa se stabileşte pornind de la cost, pentru care există reguli clare de evaluare. Deşi reflectă uzura fizică şi morală, adică o micşorare ireversibilă a valorii, contabilizarea amortizării nu afectează direct contul de imobilizări, ci ajustează valoarea contabilă a activului amortizat printr-un cont rectificativ pentru a păstra informaţii privind valoarea iniţială a activului.

Exemplu

Societatea ANA S.A. deţine un utilaj achiziţionat la un cost de 100.000 lei, pentru care calculează o amortizare anuală de 20.000 lei care reflectă uzura activului datorită utilizării lui. În contabilitate, societatea trebuie să înregistreze anual diminuarea valorii activului, astfel încât la sfârşitul duratei de viaţă activul să aibă valoarea zero. Ajustarea valorii se face printr-un cont separat astfel încât la sfârşitul duratei de viaţă utilajul să existe în evidenţa contabilă chiar dacă valoarea sa netă este zero.

Deprecierea se constituie într-o cheltuială care reflectă o pierdere de valoare pentru activ relativ la vânzarea sau utilizarea sa. O situaţie particulară apare în cazul activelor evaluate la valoarea reevaluată. Pierderea din deprecierea acestor active este recunoscută prin diminuarea soldului contului de Rezerve din reevaluare în măsura în care pierderea nu depăşeşte valoarea acestor rezerve pentru acelaşi activ. Orice depăşire a valorii rezervelor din reevaluare se recunoaşte ca o cheltuială. *IAS 36 „Deprecierea activelor”* precizează că valoarea contabilă (prin care se înţelege valoarea la care un activ este recunoscut în bilanţ după scăderea oricărei amortizări cumulate şi a oricăror pierderi cumulate din depreciere) trebuie adusă la valoarea recuperabilă în situaţia în care valoarea recuperabilă este inferioară valorii contabile. Toate aceste precizări ne conduc la concluzia că deprecierea valorii activelor se înregistrează prin corectarea valorii contabile. În contabilitate există două modalităţi de corecţie a valorii: fie reducerea directă a valorii recunoscute în contul activului depreciat, fie ajustarea valorii printr-un cont rectificativ. Indiferent de tratamentul ales, în bilanţ este reflectată valoarea contabilă ajustată cu toate amortizările şi deprecierile de valoare.

Metoda prin care **deprecierea se înregistrează direct prin creditarea contului de active** este susţinută de ideea că activul trebuie evaluat la valoarea justă, în cazul de faţă aceasta fiind reflectată de valoarea recuperabilă (deoarece pentru un activ depreciat valoarea recuperabilă este mai mică decât valoarea calculată în contabilitate). Un punct nevralgic al acestui tratament este dat de subiectivismul pronunţat ce caracterizează valoarea recuperabilă. Valoarea recuperabilă este maximul dintre preţul net de vânzare al unui activ şi valoarea sa de utilizare. Deşi preţul net de vânzare pare a fi o valoare destul de obiectivă pentru un activ care are o piaţă de vânzare, apar dificultăţi legate de faptul că preţul trebuie să reflecte valoarea unui activ asemănător cu cel utilizat de întreprindere (care să aibă caracteristici cât mai apropiate privind utilitatea şi starea de utilizare în care se află activul în societate). Valoarea de utilizare implică un subiectivism mai pronunţat deoarece se bazează pe actualizarea fluxurilor de numerar viitoare rezultate prin utilizarea activului. Atât fluxurile viitoare de numerar cât şi rata de actualizare sunt valori care implică riscuri de evaluare.

Conform metodei descrise, modelul de înregistrare contabilă a unei pierderi din depreciere de 2.000 lei pentru un utilaj este următorul:

2.000 lei	681	Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele	=	2131	Echipamente tehnologice (maşini, utilaje şi instalaţii de lucru)	2.000 lei

Metoda prin care **deprecierea se înregistrează prin conturi specifice de ajustări** poate fi considerată mai obiectivă deoarece păstrează activul la cost sau la valoarea reevaluată (în funcţie de tratamentul ales de societate), care reprezintă valori cu determinare obiectivă şi verificabile, care au la bază documente justificative.

Toate ajustările aferente valorii activului se contabilizează în structuri separate, iar în bilanţ activul apare la valoarea ajustată. Astfel, utilizatorii pot obţine toate informaţiile de care au nevoie. Modelul de înregistrare contabilă presupune recunoaşterea unei cheltuieli concomitent cu recunoaşterea unui provizion pentru depreciere. În această variantă, înregistrarea contabilă a unei pierderi din depreciere de 2.000 lei pentru un utilaj este următoarea:

2.000 lei	681	Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele	=	291	Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor corporale	2.000 lei

IAS 36 „Deprecierea activelor” cere ca, atât după recunoaşterea cât şi după reluarea unei pierderi din depreciere, amortizarea activului să fie ajustată în perioadele viitoare pentru a aloca valoarea contabilă revizuită, mai puţin valoarea lui reziduală, dacă există, de-a lungul duratei de viaţă utilă rămasă. Aceasta înseamnă că, indiferent de metoda utilizată pentru contabilizarea deprecierii, valoarea amortizabilă trebuie recalculată pentru a determina amortizarea viitoare.

3.3.5. Contabilitatea operaţiilor privind ieşirea

Imobilizările corporale pot ieşi din societate prin: casare, vânzare, lipsuri constatate la inventar, cedări cu titlu gratuit, schimb de active, leasing, alte cauze de forţă majoră.

În general, la ieşire, imobilizările corporale se evaluează la valoarea de intrare.

3.3.5.1. Ieşire prin casare

Ieşirea imobilizărilor corporale prin casare constituie o cale de ieşire complexă cuprinzând operaţii privind demolarea, demontarea sau dezmembrarea imobilizărilor corporale, valorificarea ansamblelor, subansamblelor, pieselor componente şi materialelor rezultate, scăderea din gestiunea unităţii a acestor active corporale.

Scoaterea din funcţiune a imobilizărilor corporale, cu valoare de intrare complet amortizată sau cu valoare de intrare parţial recuperată, se face cu aprobarea Consiliului de Administraţie. După aprobarea scoaterii din funcţiune a imobilizărilor corporale se valorifică componentele rezultate din casare prin vânzarea lor sau prin utilizarea pentru executarea altor imobilizări corporale.

În legătură cu scoaterea din funcţiune a imobilizărilor corporale în contabilitatea întreprinderii trebuie să fie înregistrate: scăderea din evidenţă a imobilizării corporale, cheltuielile ocazionate de procesul de scoatere din funcţiune şi valorile materiale recuperate.

a) Scăderea din evidenţă a imobilizărilor corporale se efectuează diferit în funcţie de valoarea recuperată integral sau parţial pe calea amortizării şi se înregistrează în baza procesului verbal de scoatere din funcţiune.

Exemple

1. O societate comercială deţine un utilaj în valoare de 200.000 lei – valoare de intrare. La sfârşitul duratei utile de viaţă economică utilajul este casat.

În ipoteza dată, valoarea contabilă a imobilizărilor corporale a fost recuperată integral. Scoaterea din funcţiune se realizează astfel:

200.000 lei	2813	Amortizarea instalaţiilor, mijloacelor de transport, animalelor şi plantaţiilor	=	2131	Echipamente tehnologice	200.000 lei

2. O societate comercială deţine un utilaj în valoare de 200.000 lei – valoare de intrare. Societatea hotărăşte casarea utilajului, pentru care s-a înregistrat o amortizare cumulată de 190.000 lei.

În situaţia dată, când valoarea contabilă a fost recuperată parţial, recunoaşterea în contabilitate a scoaterii din funcţiune a utilajului este următoarea:

190.000 lei	2813	Amortizarea instalaţiilor, mijloacelor de transport, animalelor şi plantaţiilor	=	2131	Echipamente tehnologice	200.000 lei
10.000 lei	6583	Cheltuieli privind activele cedate şi alte operaţii de capital				

b) Cheltuielile ocazionate de procesul de scoatere din funcţiune sunt înregistrate după natura elementelor de cheltuieli prin folosirea conturilor din clasa 6 *Cheltuieli*. Bonurile de consum, statele de plată a salariilor, situaţia de calcul a C.A.S. etc. sunt documente pe baza cărora se înregistrează aceste cheltuieli.

Exemplu

O societate comercială deţine un utilaj în valoare de 200.000 lei – valoare de intrare. La 31.12.N societatea hotărăşte casarea utilajului. În procesul de casare s-au efectuat o serie de cheltuieli, respectiv: cheltuieli cu materialele consumabile 1.000 lei, cheltuieli cu salariile 8.000 lei, contribuţia la asigurările sociale 1.760 lei. Acestea se înregistrează astfel:

1.000 lei	602	Cheltuieli cu materialele consumabile	=	302	Materiale consumabile	1.000 lei
8.000 lei	641	Cheltuieli cu salariile personalului	=	421	Personal – salarii datorate	8.000 lei
1.760 lei	645	Cheltuieli privind asigurările şi protecţia socială	=	431	Asigurări sociale	1.760 lei

Se poate admite şi soluţia ca toate cheltuielile să fie colectate într-un singur cont de cheltuieli, respectiv *6588 Alte cheltuieli de exploatare*:

10.760 lei	6588	Alte cheltuieli din exploatare	=	302	Materiale consumabile	1.000 lei
				421	Personal – salarii datorate	8.000 lei
				431	Asigurări sociale	1.760 lei

c) Valorile materiale obţinute din scoaterea din funcţiune a imobilizărilor corporale constituie venituri pentru întreprindere şi se înregistrează pe baza bonurilor de intrare.

Exemplu

O societate comercială deţine un utilaj în valoare de 200.000 lei – valoare de intrare. La 31.12.N societatea hotărăşte casarea utilajului. În procesul de casare s-au recuperat materiale consumabile în valoare de 4.000 lei şi materiale de natura obiectelor de inventar în valoare de 3.000 lei. Acestea se înregistrează astfel:

4.000 lei	302	Materiale consumabile	=	7588	Alte venituri din exploatare	7.000 lei
3.000 lei	303	Materiale de natura obiectelor de inventar				

3.3.5.2. Ieşire prin vânzare

Ieşirea imobilizărilor corporale prin vânzare (licitaţie sau negociere directă) se contabilizează similar operaţiei de scoatere din funcţiune privind scăderea din evidenţă a imobilizării vândute, ţinând cont de valoarea de înregistrare recuperată integral sau parţial pe calea amortizării. Ieşirile prin vânzare generează şi reflectarea operaţiei de vânzare, cu preţul de vânzare şi TVA înregistrate pe baza facturii.

Exemplu

O societate comercială deţine o clădire achiziţionată cu 500.000 lei, amortizată pentru valoarea de 350.000 lei pe care o dă spre vânzare la un preţ de 230.000 lei, TVA 19%. Recunoaşterea în contabilitate a operaţiei de vânzare şi a scoaterii din gestiune se realizează astfel:

1. Vânzarea pe baza facturii:

273.700 lei	461	Debitori diverşi	=	7583	Venituri din vânzarea activelor şi alte operaţii de capital	230.000 lei
				4427	TVA colectată	43.700 lei

2. Scoaterea din gestiune:

350.000 lei	2812	Amortizarea construcţiilor	=	212	Construcţii	500.000 lei
150.000 lei	6583	Cheltuieli privind activele cedate şi alte operaţii de capital				

3.3.5.3. Ieşire prin cedare cu titlu gratuit

Ieşirea imobilizărilor corporale prin cedări cu titlu gratuit (donaţii) determină numai înregistrarea scăderii din evidenţă a imobilizărilor donate, operaţiune ce rezultă din procesul verbal de predare-primire. Reflectarea în contabilitate se realizează diferit în raport de recuperarea integrală sau parţială a valorii de înregistrare a imobilizării.

Exemplu

O societate comercială cedează cu titlu gratuit o clădire recunoscută în contabilitate la valoarea de 370.000 lei, amortizată pentru 270.000 lei. În momentul cedării, clădirea este evaluată la o valoare justă de 140.000 lei.

Donaţia clădirii generează pe de o parte o înregistrare privind scoaterea din gestiune a imobilizării, la valoarea de intrare şi pe de altă parte înregistrarea cheltuielii determinate de donaţie.

a. scoaterea din gestiune:

270.000 lei	2812	Amortizarea construcţiilor	=	212	Construcţii	370.000 lei
100.000 lei	6583	Cheltuieli privind activele cedate şi alte operaţii de capital				

b. recunoaşterea cheltuielii generate de donaţie:

140.000 lei	6582	Donaţii şi subvenţii acordate	=	7588	Alte venituri din exploatare	140.000 lei

3.3.5.4. Ieşire prin aportul la capitalul altor societăţi[4]

În cazul cesiunii imobilizărilor, între preţul de cesiune şi valoarea netă contabilă pot interveni diferenţe sub formă de câştiguri sau pierderi. Semnificativă în acest sens este soluţia privind aporturile parţiale de active. În ţara noastră se prevede recunoaşterea câştigurilor rezultate din astfel de tranzacţii (diferenţa pozitivă între valoarea de emisiune a acţiunilor primite şi valoarea contabilă a imobilizării cedate) în elementul *Alte rezerve*, urmând a fi impozitate cu ocazia cesiunii acţiunilor sau lichidării societăţii.

Exemplu

Societatea comercială ALFA SA contribuie cu aport în natură la capitalul social al societăţii BETA SA în următoarele condiţii:

- *valoarea contabilă de intrare a imobilizării 60.000 lei;*
- *amortizarea cumulată 12.000 lei;*
- *durata normală de funcţionare 5 ani;*
- *remunerarea aportului: 10.000 de acţiuni la un preţ de 7 lei/acţiune şi o valoare nominală de 6,5 lei/acţiune.*

Acţiunile remunerate sunt primite în regim de titluri de participare.

---

[4] Considerente preluate din lucrarea *Contabilitatea societăţilor comerciale*, autori Ristea M. şi Dima M., Ed. Universitară, 2002.

Înregistrările din momentul consemnării aportului în natură sunt următoarele:
1. valoarea contabilă a imobilizării acordate în natură:

12.000 lei	281	Amortizări privind imobilizările corporale	=	212	Construcţii	60.000 lei
48.000 lei	261	Titluri de participare deţinute la filiale în cadrul grupului				

Remarcă. Înregistrarea anterioară este susţinută de *IAS 16 „Imobilizări corporale"*, care precizează că atunci când un element de natura imobilizărilor corporale este cedat în schimbul unor titluri de participare nu se recunoaşte nici un profit sau pierdere deoarece procesul de realizare a unui câştig este incomplet.

2. diferenţa între valoarea aportului remunerat şi valoarea contabilă: (10.000 acţiuni × 7 lei/acţiune) – 48.000 lei = 22.000 lei

22.000 lei	461	Debitori diverşi	=	7583	Venituri din vânzarea activelor şi alte operaţii de capital	22.000 lei

În cazul în care societatea decide vânzarea titlurilor la un preţ de vânzare de 7,50 lei/acţiune tratamentul contabil este următorul:

75.000 lei	461	Debitori diverşi	=	7583	Venituri din vânzarea activelor şi alte operaţii de capital	75.000 lei
şi						
22.000 lei	1068	Alte rezerve	=	261	Titluri de participare deţinute la filiale în cadrul grupului	70.000 lei
48.000 lei	6583	Cheltuieli privind activele cedate				

Soluţia tratării câştigului din aport ca element de capital este discutabilă. Prin prisma *IAS 12 „Impozitul pe profit"* se impune tratarea şi recunoaşterea direct la venituri în momentul aportului în natură.

3.3.5.5. Compensaţii pentru pierderea sau deprecierea unor active imobilizate[5] *- lectură cu titlu de informare*

Problema este rezolvată prin recurs la *SIC 14 „Imobilizări corporale – Compensaţii pentru pierderea sau deprecierea unor elemente"*. Conform acestei interpretări deprecierea imobilizărilor corporale trebuie recunoscută în contul de profit şi pierdere în conformitate cu *IAS 36 „Deprecierea activelor"*. Câştigul sau pierderea din cedarea sau casarea unei imobilizări corporale precum şi compensaţiile de încasat de la terţi trebuie recunoscute în Contul de profit şi pierdere.

---

[5] Idem 4.

Exemplu

Un utilaj cu o valoare contabilă de 80.000 lei, este depreciat într-un accident industrial produs în cursul exercițiului, valoarea acestuia ajungând la 50.000 lei. Valoarea asigurării este de 75.000 lei.

a) înregistrarea deprecierii de 80.000 lei – 50.000 lei = 30.000 lei:

30.000 lei	6813	Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru deprecierea imobilizărilor	=	291	Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor corporale	30.000 lei

b) înregistrarea încasărilor din asigurare:

75.000 lei	461	Debitori diverşi	=	7581	Venituri din despăgubiri, amenzi şi penalități	75.000 lei

c) reglarea provizionului pentru depreciere prin reluarea diferenței între valoarea asigurată şi valoarea stabilită în urma accidentului:

25.000 lei	291	Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor corporale	=	7813	Venituri din provizioane pentru deprecierea imobilizărilor	25.000 lei

3.4. Contabilitatea primară a imobilizărilor necorporale

3.4.1. Clasificare. Particularități privind recunoaşterea şi evaluarea

Imobilizările necorporale, denumite şi imobilizări nemateriale sau active intangibile, nu îmbracă forma de bunuri fizice concrete. Reglementările din România **clasifică** imobilizările necorporale în structuri precum:

- cheltuieli de constituire;
- cheltuieli de dezvoltare;
- concesiuni, brevete, licențe, mărci comerciale şi alte drepturi şi valori similare;
- fond comercial, în cazul în care a fost achiziționat; şi
- alte imobilizări necorporale.

Cheltuielile de constituire reprezintă cheltuielile generate de constituirea întreprinderii ca persoană juridică distinctă, ca de exemplu: taxe şi alte cheltuieli de înscriere şi înmatriculare, cheltuieli privind emiterea şi vânzarea de acțiuni şi obligațiuni, cheltuieli de prospectare a pieței şi de publicitate etc. Conform reglementărilor contabile din România, întreprinderea poate capitaliza cheltuielile de constituire, spre deosebire de normele internaționale care nu permit capitalizarea unor astfel de cheltuieli, ci impun recunoaşterea lor în contul de profit şi pierdere, în perioada în care respectivele elemente apar. Valoarea rezultată ca imobilizare necorporală se amortizează sistematic pe parcursul unei perioade determinate.

Cheltuielile de dezvoltare sunt cheltuielile care se atribuie distinct activității de dezvoltare sau care pot fi alocate în mod rațional acesteia. În acest context se impune o delimitare a activității de cercetare şi dezvoltare din resurse proprii.

Concesiunea este convenţia prin care o persoana fizică sau juridică dobândeşte dreptul de utilizare a anumitor bunuri sau servicii în schimbul unor beneficii pentru concesionar.

Brevete, licenţe, mărci, alte drepturi şi valori similare reprezintă drepturi de proprietate industrială sau intelectuală, după caz.

Fondul comercial reprezintă o parte nematerială din fondul de comerţ care nu figurează în cadrul celorlalte elemente de patrimoniu, dar care contribuie la menţinerea sau dezvoltarea potenţialului de activitate al întreprinderii, reprezentat de clientelă, vad comercial, reputaţie, debuşee, poziţie geografică etc.

IAS 38 „Active necorporale” solicită unei întreprinderi să **recunoască** un element ca activ necorporal dacă şi numai dacă acel element întruneşte:

1. definiţia unui activ necorporal; şi
2. criteriile de recunoaştere expuse în standard şi anume:

(a) este probabil ca întreprinderea să obţină beneficii economice viitoare care pot fi atribuite activului respectiv; şi

(b) costul activului poate fi măsurat în mod credibil.

Aceste reglementări se aplică fie că activul este achiziţionat din exterior, fie că este generat intern. Sunt precizate criterii suplimentare de recunoaştere pentru activele necorporale generate intern. *IAS 38 „Active necorporale”* specifică faptul că fondul comercial, mărcile, licenţele, titlurile de publicaţii, listele de clienţi şi alte categorii similare din punct de vedere economic, care sunt generate intern, nu vor fi recunoscute ca active.

Întreprinderile utilizează frecvent resurse sau angajează datorii pentru achiziţia, dezvoltarea sau mărirea unor resurse necorporale cum ar fi cunoştinţele ştiinţifice sau tehnologice, proiectarea şi implementarea unor noi procese sau sisteme, licenţe, proprietăţi intelectuale, cunoştinţe despre piaţă şi mărci înregistrate. Exemple obişnuite de astfel de elemente sunt componentele software, patente, drepturi de copyright, producţii cinematografice, liste de clienţi, drepturi de ipotecă, licenţe pentru pescuit, cote de import, francize, contracte cu distribuitori, clienţi consecvenţi, segment de piaţă şi drepturi de comercializare. Nu toate aceste elemente vor îndeplini toate condiţiile definiţiei unui activ necorporal, şi anume:

- identificabilitatea;
- controlul asupra unei resurse; şi
- existenţa beneficiilor economice viitoare.

Identificabilitatea activului necorporal se impune pentru a-l delimita de fondul comercial. Identificabilitatea se poate evidenţia sau nu prin separabilitate. Se consideră că un activ este separabil dacă unitatea îl poate închiria, vinde, schimba sau poate obţine beneficii economice viitoare atribuibile activului respectiv. În anumite situaţii, separabilitatea nu este în mod necesar o condiţie pentru identificabilitate deoarece există şi alte metode pentru identificare. Astfel, de exemplu, dacă un activ necorporal este achiziţionat împreună cu alte active, tranzacţia poate implica transferul de drepturi legale care oferă posibilitatea unităţii să identifice activul necorporal.

Controlul activului necorporal constă în capacitatea întreprinderii de a obţine beneficii economice viitoare din această resursă şi, de asemenea, de a restricţiona accesul altora la beneficiile respective. De exemplu, piaţa şi cunoştinţele tehnologice pot da naştere la beneficii economice viitoare iar unitatea va controla acele beneficii dacă cunoştinţele sunt protejate de drepturi legale, cum ar fi dreptul de copyright, existența unei restricții impusă de un contract comercial sau obligația de păstrare a secretului profesional impusă salariaților.

Beneficiile economice viitoare ce decurg dintr-un activ necorporal pot include venituri din vânzarea produselor sau serviciilor, reduceri de costuri sau alte beneficii rezultate din folosirea activului de către societate. De exemplu, folosirea proprietății intelectuale în procesul de producție poate reduce costurile de producție viitoare mai curând decât să crească veniturile viitoare.

Unele active necorporale pot exista în sau pe suporturi fizice cum ar fi, de exemplu: compact-disk - CD (în cazul echipamentelor software pentru calculatoare), documentația oficială (în cazul licențelor sau patentelor), film etc. Pentru acele active imobilizate care încorporează atât elemente corporale cât și necorporale raționamentul va stabili care element este mai semnificativ. De exemplu, o componentă software a unei mașini-unelte controlate de calculator, care nu poate funcționa fără acel software, se consideră ca parte componentă a hardware-ului și este tratată ca imobilizare corporală. Software-ul este tratat ca activ necorporal când nu este parte integrantă a hardware–ului. De asemenea, activitățile de cercetare-dezvoltare au ca obiectiv dezvoltarea cunoștințelor, iar prototipul obținut este considerat ca un element secundar față de cunoștințele cuprinse în el și care reprezintă componenta necorporală.

Evaluarea inițială

IAS 38 „Active necorporale" cere ca un activ necorporal să fie evaluat inițial la cost. Costul unui activ necorporal conține prețul său de cumpărare, incluzând orice taxe de import și impozite nerecuperabile, precum și orice cheltuială direct atribuibilă pregătirii activului pentru folosirea sa. Cheltuielile atribuibile includ, de exemplu, comisioanele profesionale pentru servicii legale. Orice reduceri comerciale sunt deduse pentru a se ajunge la valoarea de cost.

Dacă un activ necorporal este achiziționat într-o combinare de întreprinderi de tipul achiziției, costul acelui activ necorporal se bazează pe valoarea sa justă la data achiziției.

Dacă un activ necorporal este achiziționat prin intermediul unei subvenții guvernamentale el trebuie recunoscut inițial la o valoare nominală, conform tratamentului din *IAS 20 „Contabilitatea subvențiilor guvernamentale și prezentarea informațiilor legate de asistența guvernamentală"*, la care se adaugă orice cheltuială care este direct atribuibilă pregătirii activului în vederea utilizării sale.

Dacă un activ necorporal este achiziționat prin schimbul integral sau parțial al unui activ necorporal diferit sau al unui alt activ, costul unui astfel de element este măsurat la valoarea justă a activului primit. Această valoare este echivalentul valorii juste a activului cedat ajustată cu valoarea oricărui numerar sau echivalent de numerar transferat.

Cheltuielile ulterioare aferente unui activ necorporal, realizate după cumpărarea sau finalizarea sa, sunt recunoscute drept cheltuieli atunci când sunt efectuate, cu excepția cazului în care:

- este probabil că această cheltuială va determina activul să genereze beneficii economice viitoare peste standardul de performanță stabilit inițial; și
- cheltuiala poate fi evaluată și atribuită activului în mod credibil.

Dacă aceste condiții sunt întrunite, cheltuiala ulterioară va fi adăugată costului activului necorporal.

Cheltuielile ulterioare cu mărcile, emblemele, listele cu clienţi şi alte elemente similare cumpărate sau produse din resurse proprii sunt întotdeauna recunoscute şi înregistrate drept cheltuieli ale perioadei pentru a evita recunoaşterea fondului comercial.

Dacă cheltuiala cu un element necorporal a fost înregistrată în cheltuieli de către întreprindere în situaţiile sale financiare anuale, IAS 38 interzice întreprinderii să recunoască această cheltuială ca parte a costului unui activ necorporal, la o dată ulterioară.

Evaluarea ulterioară recunoaşterii iniţiale

IAS 38 „Active necorporale” prevede două tratamente pentru evaluarea ulterioară şi anume:

a) tratamentul de bază, care prevede că după recunoaşterea iniţială, un activ necorporal trebuie contabilizat la costul său, mai puţin orice amortizare acumulată şi orice pierderi din depreciere acumulate;

b) tratamentul alternativ, care prevede că după recunoaşterea iniţială, un activ necorporal trebuie contabilizat la o valoare reevaluată, aceasta fiind valoarea justă la data reevaluării, mai puţin orice amortizare acumulată ulterior şi orice pierdere din depreciere acumulată ulterior.

3.4.2. Contabilitatea tranzacţiilor privind imobilizările necorporale

Cheltuielile de constituire ale societăţii comerciale pot fi plătite din disponibilităţile băneşti existente în casierie, în conturile de la bancă sau pot fi achitate de acţionari sau asociaţi, care devin creditorii societăţii.

Exemplu

Pentru înfiinţarea unei societăţi comerciale se plătesc taxe notariale în valoare de 1.500 lei şi taxe la Registrul Comerţului în valoare de 500 lei, din disponibilităţile băneşti ale societăţii. Acestea se recunosc astfel:

2.000 lei	201	Cheltuieli de constituire	=	5121	Conturi curente la bănci	2.000 lei

Activele necorporale produse din resurse proprii

Cu privire la recunoaşterea activelor necorporale obţinute din activitatea proprie a întreprinderii, procesul de generare se delimitează în două faze: faza de cercetare şi faza de dezvoltare. Nici un activ necorporal provenit din cercetare nu trebuie recunoscut. Cheltuiala de cercetare trebuie recunoscută şi înregistrată ca o cheltuială atunci când este efectuată. Un activ necorporal provenit din dezvoltare trebuie să fie recunoscut dacă şi numai dacă o societate poate demonstra următoarele:

a) fezabilitatea tehnică pentru finalizarea activului necorporal în aşa fel încât acesta să fie disponibil pentru utilizare sau vânzare;

b) intenţia de a finaliza activul necorporal spre a fi folosit sau vândut;

c) abilitatea sa de a folosi sau vinde activul necorporal;

d) modul în care activul necorporal va genera beneficii economice viitoare probabile. Societatea trebuie să demonstreze existenţa unei pieţe active pentru produsele obţinute de acel activ necorporal sau pentru însuşi activul necorporal, sau, dacă va fi folosit intern, utilitatea activului necorporal;

e) existența resurselor tehnice, financiare și a altor resurse adecvate pentru a duce la bun sfârșit dezvoltarea sa în vederea utilizării sau vânzării activului necorporal;

f) abilitatea sa de a evalua fidel cheltuiala atribuită activului necorporal în timpul dezvoltării sale.

Dacă un element necorporal nu întrunește atât definiția, cât și criteriile de recunoaștere ale activelor necorporale, *IAS 38 „Active necorporale"* solicită ca toate cheltuielile efectuate cu acest element să fie recunoscute drept cheltuieli, atunci când sunt efectuate.

Cheltuielile de dezvoltare generate de procesul de aplicare a rezultatelor cercetării sunt înregistrate după natura elementelor de cheltuieli prin conturile din clasa *6 Cheltuieli*. La sfârșitul lunii consumurile înregistrate de întreprindere pentru acțiunea de dezvoltare se tratează contabil prin recunoașterea acestora ca active imobilizate necorporale.

Exemplu

Pentru îmbunătățirea activității, o societate comercială realizează o activitate de cercetare-dezvoltare a unui prototip de utilaj pentru care înregistrează următoarele cheltuieli: pentru activitatea de cercetare a produselor deja existente pe piață 20.000 lei, pentru cercetarea de alternative privind materialele și serviciile ce se vor încorpora în prototip 15.000 lei, proiectarea, construcția și testarea prototipului 45.000 lei, cheltuieli privind finalizarea prototipului 7.500 lei. Aceste cheltuieli se recunosc astfel:

a) în faza de cercetare se recunosc cheltuieli ale perioadei:

35.000 lei	614	Cheltuieli cu studiile și cercetările	=	512	Conturi curente la bănci	35.000 lei

b) în faza de dezvoltare, pe parcursul realizării acțiunii:

45.000 lei	233	Imobilizări necorporale în curs	=	721	Venituri din producția de imobilizări necorporale	45.000 lei

c) în luna în care se termină acțiunea de dezvoltare, valoarea activului necorporal va cuprinde toate cheltuielile de dezvoltare înregistrate în perioadele precedente și în perioada curentă, iar imobilizarea în curs se trece în categoria imobilizărilor necorporale:

52.500 lei	203	Cheltuieli de dezvoltare	=	233	Imobilizări necorporale în curs	45.000 lei
				721	Venituri din producția de imobilizări necorporale	7.500 lei

d) dacă acțiunea de dezvoltare se încheie într-o lună nu se mai utilizează categoria de imobilizări necorporale în curs, ci se recunoaște direct imobilizarea necorporală astfel:

52.500 lei	203	Cheltuieli de dezvoltare	=	721	Venituri din producția de imobilizări necorporale	52.500 lei

Brevetele, licenţele, mărcile comerciale şi alte drepturi şi valori similare se înregistrează diferit în funcţie de căile de intrare.

Exemple

1. O societate comercială achiziţionează din import o licenţă evaluată în lei la 15.000 lei, pentru care trebuie să plătească taxe vamale în valoare de 1.500 lei şi comision vamal pentru 85 lei. Recunoaşterea licenţei se realizează astfel:

16.585 lei	2051 Concesiuni, brevete, licenţe mărci comerciale şi alte drepturi şi valori similare achiziţionate	=	404 Furnizori de imobilizări	15.000 lei
			446 Alte impozite şi vărsăminte asimilate (pt. taxa vamală)	1.500 lei
			447 Fonduri speciale (pt. comisionul vamal)	85 lei

2. O societate comercială primeşte cu titlu gratuit o licenţă evaluată de către un expert evaluator, pe baza unui raport de evaluare la suma de 18.000 lei:

18.000 lei	2051 Concesiuni, brevete, licenţe mărci comerciale şi alte drepturi şi valori similare achiziţionate	=	131 Subvenţii pentru investiţii sau 472 Venituri înregistrate în avans	18.000 lei

Fondul comercial produs din resurse proprii nu este recunoscut ca activ din cauză că nu este o resursă identificabilă, controlată de o societate, al cărei cost poate fi evaluat cu fidelitate. În aceste condiţii nu se mai pune problema evaluării.

3.4.2.1. Dezvoltări privind fondul comercial - lectură cu titlu de informare

Noţiunea de fond comercial este reconsiderată prin prisma IFRS 3 „Combinările de întreprinderi", publicat de către IASB în martie 2004.

*IFRS 3 defineşte **fondul comercial** ca excedentul costului combinării de întreprinderi peste valoarea justă netă a activelor, datoriilor şi datoriilor contingente identificabile. Prin urmare, în momentul unei combinări de întreprinderi avem de-a face cu două valori distincte şi anume:*

- *valoarea justă a activelor, datoriilor şi datoriilor contingente identificabile achiziţionate; şi*
- *costul combinării (valoarea plătită sau de plătit pentru achiziţia întreprinderilor).*

Activele identificabile sunt cele care rezultă din drepturi contractuale sau legale sau pot fi considerate separabile (pot fi vândute individual).

*IFRS 3 defineşte **costul combinării** ca suma dintre valorile juste la data schimbului, a activelor date, a datoriilor existente sau contingente, precum şi a* *instrumentelor de capital emise de achizitor și orice costuri direct atribuibile combinării de întreprinderi.*

*Fondul comercial este **evaluat** la diferența dintre cele două valori și este **recunoscut** ca un activ în situațiile financiare ale achizitorului.*

Fondul comercial = Costul combinării – Valoarea justă a activelor, datoriilor și datoriilor contingente identificabile achiziționate.

***Remarcă.** IASB consideră că sunt extrem de rare situațiile în care costul combinării este mai mic decât valoarea justă a activelor și datoriilor identificabile, de aceea a renunțat la termenul de **fond comercial negativ**. Dacă dintr-o combinare apare, totuși, o astfel de situație, achizitorul trebuie să reconsidere identificarea și măsurarea elementelor identificabile achiziționate iar diferența negativă, dacă mai există, să fie recunoscută în Contul de profit și pierdere.*

Exemplu

Societatea ALFA achiziționează 70% din societatea BETA cu suma de 19.000 u.m. Societatea BETA deține active tangibile identificabile evaluate la o valoare justă în momentul achiziției de 35.000 u.m., active intangibile identificabile evaluate la o valoare justă în momentul achiziției de 10.000 u.m., datorii identificabile evaluate la o valoare justă în momentul achiziției de 17.000 u.m. și datorii contingente evaluate la o valoare justă de 3.000 u.m.

● Valoarea justă a activelor	45.000 u.m.
– Valoarea justă a datoriilor	(20.000) u.m.
	25.000 u.m.
– Interes minoritar (30% × 25.000)	(7.500) u.m.
= Activ net	17.500 u.m.

Fond comercial = 19.000 – 17.500 = 1.500 u.m.

Recunoașterea în contabilitate a fondului comercial rezultat din achiziție:

45.000 u.m.	Active identificabile	=	Conturi curente la bănci	19.000 u.m.
1.500 u.m.	Fond comercial		Interes minoritar	7.500 u.m.
			Datorii identificabile	20.000 u.m.

Aspecte privind deprecierea fondului comercial – lectură cu titlu de informare

IASB consideră, prin IFRS 3, că fondul comercial are o durată de viață nedefinită, prin urmare valoarea lui nu poate fi amortizată. În schimb, fondul comercial trebuie supus unui test anual de depreciere iar orice pierdere din depreciere nu mai poate fi reluată.

Fondul comercial generat de o achiziție reprezintă o plată făcută de dobânditor determinată de anticiparea beneficiilor viitoare. Fondul comercial nu generează *instrumentelor de capital emise de achizitor și orice costuri direct atribuibile combinării de întreprinderi.*

Fondul comercial este ***evaluat*** *la diferența dintre cele două valori și este* ***recunoscut*** *ca un activ în situațiile financiare ale achizitorului.*

Fondul comercial = Costul combinării – Valoarea justă a activelor, datoriilor și datoriilor contingente identificabile achiziționate.

Remarcă. *IASB consideră că sunt extrem de rare situațiile în care costul combinării este mai mic decât valoarea justă a activelor și datoriilor identificabile, de aceea a renunțat la termenul de* ***fond comercial negativ****. Dacă dintr-o combinare apare, totuși, o astfel de situație, achizitorul trebuie să reconsidere identificarea și măsurarea elementelor identificabile achiziționate iar diferența negativă, dacă mai există, să fie recunoscută în Contul de profit și pierdere.*

Exemplu

Societatea ALFA achiziționează 70% din societatea BETA cu suma de 19.000 u.m. Societatea BETA deține active tangibile identificabile evaluate la o valoare justă în momentul achiziției de 35.000 u.m., active intangibile identificabile evaluate la o valoare justă în momentul achiziției de 10.000 u.m., datorii identificabile evaluate la o valoare justă în momentul achiziției de 17.000 u.m. și datorii contingente evaluate la o valoare justă de 3.000 u.m.

● Valoarea justă a activelor	45.000 u.m.
– Valoarea justă a datoriilor	(20.000) u.m.
	25.000 u.m.
– Interes minoritar (30% × 25.000)	(7.500) u.m.
= Activ net	17.500 u.m.

Fond comercial = 19.000 – 17.500 = 1.500 u.m.

Recunoașterea în contabilitate a fondului comercial rezultat din achiziție:

45.000 u.m.	Active identificabile	=	Conturi curente la bănci	19.000 u.m.
1.500 u.m.	Fond comercial		Interes minoritar	7.500 u.m.
			Datorii identificabile	20.000 u.m.

Aspecte privind deprecierea fondului comercial – lectură cu titlu de informare

IASB consideră, prin IFRS 3, că fondul comercial are o durată de viață nedefinită, prin urmare valoarea lui nu poate fi amortizată. În schimb, fondul comercial trebuie supus unui test anual de depreciere iar orice pierdere din depreciere nu mai poate fi reluată.

Fondul comercial generat de o achiziție reprezintă o plată făcută de dobânditor determinată de anticiparea beneficiilor viitoare. Fondul comercial nu generează *fluxuri de numerar în mod independent de alte active sau grupuri de active şi, de aceea, valoarea sa recuperabilă nu poate fi determinată în mod individual. În consecinţă, dacă există un indiciu că fondul comercial poate fi depreciat, valoarea recuperabilă este determinată pentru unitatea generatoare de numerar căreia îi aparţine.*

Ca urmare a cerinţelor din standardele internaţionale considerăm că tratamentul contabil adecvat pentru ***recunoaşterea unei pierderi din depreciere a fondului comercial*** *este cel prin care se creditează direct fondul comercial, având în vedere că, în general, deprecierea fondului comercial nu este reversibilă. Cazurile în care trebuie mărită valoarea fondului comercial ca urmare a reconsiderării deprecierii calculate anterior sunt considerate excepţii. Astfel, pentru o depreciere a fondului comercial evaluată la 5.000 lei, înregistrarea contabilă este următoarea:*

5.000 lei	681	Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele	=	207	Fond comercial	5.000 *lei*

Pentru ***determinarea valorii fondului comercial*** *aferent unităţii generatoare de numerar se aplică testul de la bază la vârf sau de la vârf la bază în funcţie de posibilitatea alocării rezonabile a valorii fondului comercial. Această valoare este apoi comparată cu valoarea contabilă a acestei unităţi generatoare de numerar şi orice pierdere din depreciere este recunoscută mai întâi prin reducerea valorii fondului comercial şi apoi prin reducerea valorii celorlalte active printr-o alocare proporţională în funcţie de valoarea contabilă a acestora.*

IAS 36 „Deprecierea activelor" precizează că în cazul în care fondul comercial aferent unei unităţi generatoare de numerar a fost recunoscut în situaţiile financiare, societatea trebuie:

a. să facă un test „de la bază la vârf", adică:

i. să identifice dacă valoarea contabilă a fondului comercial poate fi alocată unităţii generatoare de numerar pe o bază rezonabilă şi consecventă; şi

ii. apoi să compare valoarea recuperabilă a unităţii generatoare de numerar cu valoarea sa contabilă, recunoscând o pierdere din depreciere acolo unde este cazul.

Societatea trebuie să efectueze pasul doi al testului de mai sus chiar dacă valoarea contabilă a fondului comercial nu poate fi alocată rezonabil şi consecvent unităţii generatoare de numerar.

b. dacă la efectuarea testului „de la bază la vârf" societatea nu poate să aloce fondul comercial, rezonabil şi consecvent, unităţii generatoare de numerar, societatea trebuie să efectueze testul „de la vârf la bază", adică:

i. *să identifice cea mai mică unitate generatoare de numerar, care include unitatea generatoare de numerar aflată sub revizuire și căreia i se poate aloca pe o bază rezonabilă și consecventă valoarea contabilă a fondului comercial (unitatea „mai mare" generatoare de numerar); și*

ii. *apoi să compare valoarea recuperabilă a unității „mai mari" generatoare de numerar cu valoarea ei contabilă și, din nou, să recunoască orice pierdere din depreciere ce rezultă.*

În cazul reluării unei pierderi din depreciere aferente unei unități generatoare de numerar care include un fond comercial se reia mai întâi pierderea prin creșterea valorii celorlalte active decât fondul comercial și apoi, dacă mai este cazul, prin creșterea valorii fondului comercial. IAS 36 „Deprecierea activelor" sugerează că există situații extrem de rare când fondul comercial trebuie reapreciat.

Exemplu - Aplicarea testelor „de la bază la vârf" și „de la vârf la bază" pentru diferența pozitivă din achiziție[6]

La sfârșitul anului N, întreprinderea ALFA achiziționează 100% din întreprinderea BETA pentru 50.000 lei. BETA are 3 unități generatoare de numerar A, B, C, a căror valoare justă este: total 50.000 lei, din care: valoare justă A 20.000 lei; valoare justă B 8.000 lei; valoare justă, C 7.000 lei; diferența pozitivă din achiziție este de 15.000 lei.

La sfârșitul anului N + 7 A a înregistrat pierderi semnificative, valoarea sa recuperabilă fiind de 30.000 lei. Valorile contabile nete la sfârșitul anului N + 7 sunt: valoare contabilă A 25.000 lei; valoare contabilă B 10.000 lei; valoare contabilă C 8.000 lei; diferență pozitivă 12.000 lei.

Cazul I. Diferența pozitivă din achiziție poate fi alocată pe o bază rezonabilă și consecventă.

Etapa 1. Calculul proporției de alocare a diferenței pozitive (la sfârșitul anului N):

Specificare	*A*	*B*	*C*	*TOTAL*
Valori juste nete (lei)	*20.000*	*8.000*	*7.000*	*35.000*
Proporție	*57% (20.000 / 35.000)*	*22% (8.000 / 35.000)*	*21% (7.000 / 35.000)*	*100%*

---

[6] Exemplu preluat din lucrarea *Ghid pentru înțelegerea și aplicarea IAS 36 „Deprecierea activelor"*, Ed. CECCAR 2004, coordonator Ristea M.

Etapa 2. *Alocarea diferenței pozitive (la sfârșitul anului N + 7):*

Specificare	*A*	*B*	*C*	*TOTAL*
Diferența pozitivă la finele anului N + 7 este de 12.000 lei				
Proporție	*57%*	*22%*	*21%*	*100%*
Proporție alocată (lei)	*6.840 (12.000 × 57%)*	*2 640 (12.000 × 22%)*	*2.520 (12.000 × 21%)*	*12.000*
Valoare netă contabilă (lei)	*25.000*	*10.000*	*8.000*	*43.000*
Valoare netă după alocare (lei)	*31.840 (25.000 + 6.840)*	*12 640 (10.000 + 2.640)*	*10.520 (2.520 + 8.000)*	*55.000*

Etapa 3. Aplicare IAS 36 test bază-vârf: ALFA compară valoarea recuperabilă a lui A cu valoarea contabilă după alocarea diferenței pozitive din achiziție:

- *Valoare contabilă după alocarea diferenței este de 31.840 lei;*
- *Valoarea recuperabilă 30.000 lei;*
- *Rezultă o pierdere din depreciere de **1.840 lei.***

ALFA recunoaște o pierdere din depreciere de 1.840 lei pentru A, pierdere alocată integral asupra diferenței din achiziție pe baza formulei:

1.840 lei	6813	Titluri de participare deținute la filiale din cadrul grupului	=	207 Fond comercial	1.840 lei

Cazul II. Diferența pozitivă din achiziție nu poate fi alocată pe o bază rezonabilă și consecventă.

În acest caz considerăm că la sfârșitul anului N + 7 valoarea recuperabilă a lui BETA este de 30.000 lei.

Etapa 1. Aplicare test bază-vârf – compararea valorii recuperabile A cu valoarea contabilă (se exclude diferența):

- *Valoare contabilă A 25.000 lei;*
- *Valoarea recuperabilă 30.000 lei;*
- *Valoarea recuperabilă este mai mare decât valoarea contabilă, deci nu se recunoaște o pierdere din depreciere.*

Etapa 2. Aplicare test vârf-bază – compararea valorii contabile a lui BETA luat ca întreg cu valoarea recuperabilă:

- *Valoare contabilă BETA 55.000 lei;*
- *Valoarea recuperabilă 50.000 lei;*
- *Valoarea recuperabilă este mai mică decât valoarea contabilă, deci se recunoaște o pierdere din depreciere egală cu 55.000 lei – 50.000 lei = 5.000 lei, alocată asupra diferenței pozitive pe baza formulei:*

5.000 lei 681 Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele = 207 Fond comercial 5.000 lei

Amortizarea imobilizărilor necorporale

Valoarea amortizabilă a unui activ necorporal trebuie să fie alocată sistematic de-a lungul celei mai bune estimări a duratei sale de viață utilă. Începerea amortizării are loc atunci când activul este pregătit pentru utilizare și se presupune că durata de viață utilă a unui activ necorporal nu va depăși douăzeci de ani. Doar în cazuri rare este permisă stabilirea unei durate mai mari. În aceste situații societatea trebuie să motiveze alegerea făcută și să prezinte factorii semnificativi care au influențat determinarea duratei de viață. În privința metodei de amortizare, aceasta trebuie să reflecte modul în care beneficiile economice ale activului sunt consumate de către întreprindere, iar dacă acest model nu poate fi determinat fidel se va folosi metoda liniară.

Pentru imobilizările necorporale valoarea reziduală este considerată nulă, cu excepția cazurilor în care există o obligație a unei terțe părți de a cumpăra activul la sfârșitul duratei de viață utilă sau există o piață activă pentru acea imobilizare.

3.5. Contabilitatea primară a imobilizărilor financiare

3.5.1. Clasificare. Particularități privind recunoașterea și evaluarea

Imobilizările financiare, denumite și investiții financiare sau de portofoliu, cuprind valorile financiare investite de întreprindere în capitalul altor societăți comerciale sau agenți economici sub forma titlurilor de participare deținute la societățile din cadrul grupului, a creanțelor asupra societăților din cadrul grupului, a titlurilor sub formă de interese de participare a creanțelor din interese de participare, a titlurilor deținute ca imobilizări și altor creanțe.

O **clasificare** mai detaliată la care poate recurge o societate pentru recunoașterea investițiilor financiare imobilizate este următoarea:

- Titluri de participare deținute la filiale din cadrul grupului
- Titluri de participare deținute la societăți din afara grupului
- Imobilizări financiare sub forma de interese de participare, din care:
  Titluri de participare deținute în întreprinderi asociate din cadrul grupului
  Titluri de participare deținute în întreprinderi asociate din afara grupului
  Titluri de participare strategice în cadrul grupului
  Titluri de participare strategice în afara grupului
- Titluri puse în echivalență
- Alte titluri imobilizate
- Creanțe imobilizate, din care:
  Sume datorate de filiale
  Dobânda aferentă sumelor datorate de filiale
  Împrumuturi acordate pe termen lung
  Dobânda aferentă împrumuturilor acordate pe termen lung
  Creanțe legate de interesele de participare
  Dobânda aferentă creanțelor legate de interesele de participare
  Acțiuni proprii - active imobilizate

Alte creanţe imobilizate
Dobânzi aferente altor creanţe imobilizate
- Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare.

Titlurile de participare reprezintă drepturile sub formă de active şi alte titluri cu venit variabil deţinute de întreprindere în capitalul altor societăţi comerciale a căror deţinere durabilă este utilă acesteia. Titlurile de participare deţinute în întreprinderi asociate reprezintă titluri deţinute într-o proporţie între 20-50% în capitalul altor întreprinderi, care asigură posibilitatea exercitării unei influenţe semnificative. Titlurile strategice reprezintă titluri de participare care sunt deţinute într-un procent de până la 20% şi nu asigură posibilitatea exercitării unei influenţe semnificative. În întreprinderea în care titlurile de participare strategice sunt deţinute într-un procent mai mic de 10% sunt considerate interese minoritare.

Creanţele din interese de participare reprezintă drepturi ale unităţii asupra filialelor sau unităţilor din cadrul grupului determinate de acordarea unor împrumuturi pe termen lung.

O societate care are una sau mai multe filiale va prezenta situaţii financiare consolidate. Filiala este o societate care este controlată de societatea mamă. Prin *control* se înţelege autoritatea de a conduce activităţile financiare şi operaţionale ale unei întreprinderi. În general, se presupune că există control atunci când se deţine mai mult de jumătate din drepturile de vot în conducerea filialei. Întreprinderea asociată este definită de standardele internaţionale ca fiind întreprinderea în care investitorul are o influenţă semnificativă şi care nu este nici filială a acestuia, nici asociere în participaţie. *Influenţa semnificativă* este autoritatea de a participa la luarea deciziilor de politică financiară şi operaţională a întreprinderii asociate, dar nu şi de a controla aceste politici.

3.5.2. Lectură cu titlu de informare

În conformitate cu IAS 1 „Prezentarea situaţiilor financiare", orice societate trebuie să prezinte ca minim de informaţii valorile pentru următoarele elemente:

- *imobilizările corporale;*
- *imobilizările necorporale;*
- *active financiare, mai puţin investiţiile contabilizate conform metodei punerii în echivalenţă, creanţe-clienţi şi asimilate şi numerar şi echivalente de numerar, care trebuie prezentate ca elemente separate în situaţiile financiare.*

IAS 1 „Prezentarea situaţiilor financiare" cere, totodată, utilizarea distincţiei curent/non-curent în prezentarea elementelor de active şi datorii, având ca referinţă termenul de 12 luni de la data bilanţului. Termenul de ***non-curent*** *se referă la acele active corporale, necorporale, de exploatare şi financiare care pot fi incluse, după natura lor în categoria activelor pe termen lung. Se mai precizează că titlurile financiare se clasifică în categoria activelor curente dacă se aşteaptă ca ele să fie realizate în termen de 12 luni de la data bilanţului; în caz contrar, ele sunt clasificate în categoria activelor non-curente.*

Pornind de la toate aceste considerente se poate contura categoria de investiţii financiare pe termen lung, denumită în situaţiile financiare din România active imobilizate financiare. Făcând apel la standardele internaţionale de raportare financiară, în această categorie putem include elemente precum:

- *investițiile în filiale;*
- *investițiile în întreprinderi asociate;*
- *investițiile în asocierile în participație (joint-ventures);*
- *alte active financiare pe termen lung.*

Investițiile în filiale sunt tratate în IAS 27 „Situațiile financiare consolidate şi contabilitatea investițiilor în filiale". Acestea reprezintă titlurile financiare investite într-o societate în care se exercită un control asupra politicilor financiare şi operaționale, cu scopul de a obține beneficii din activitatea ei.

Investițiile în asocierile în participație sunt tratate în IAS 31 „Raportarea financiară a intereselor în asocierile în participație". O asociere în participație este o înțelegere contractuală prin care două sau mai multe părți întreprind o activitate economică supusă controlului comun. Fiecare asociat contribuie cu numerar sau alte resurse la entitatea controlată în comun, aceste contribuții fiind incluse în registrele contabile ale asociatului şi recunoscute în situațiile lui financiare ca o investiție în entitatea controlată în comun.

Investițiile în întreprinderi asociate sunt tratate în IAS 28 „Contabilitatea investițiilor în întreprinderile asociate" şi sunt acele titluri financiare achiziționate în cadrul întreprinderilor în care se exercită o influență semnificativă. Influența semnificativă este definită de standard ca autoritatea de a participa la luarea deciziilor de politică financiară şi operațională a întreprinderii asociate, dar nu şi de a controla aceste politici. Se consideră că deținerea unui procent între 20% şi 50% implică o influență semnificativă.

Situațiile financiare consolidate care includ investiții într-un procent mai mare de 50% nu cad sub incidența categoriei de active financiare imobilizate, acestea fiind contabilizate prin metodele de consolidare globală sau proporțională.

În schimb, investițiile în filiale şi în întreprinderi asociate se regăsesc ca active imobilizate financiare în situațiile financiare individuale ale investitorilor, fiind înregistrate fie la cost, fie prin metoda punerii în echivalență, fie ca active financiare disponibile pentru vânzare, aşa cum sunt descrise în IAS 39 „Instrumente financiare: recunoaştere şi evaluare". Pentru investițiile în asocierile în participație standardul lasă la alegerea investitorilor modalitățile de contabilizare şi de prezentare.

Standardul IAS 32 „Instrumente financiare: prezentare şi descriere" include activele financiare în categoria instrumentelor financiare, care sunt definite ca orice contract ce generează simultan un activ financiar pentru o întreprindere şi o datorie financiară sau un instrument de capital propriu pentru o altă întreprindere.

Exemple de instrumente financiare sunt:

- *numerarul şi echivalentele de numerar;*
- *efectele comerciale de încasat şi de plătit;*
- *împrumuturile de încasat şi de plătit;*
- *instrumentele de îndatorare (obligațiunile) şi de capital (acțiunile);*
- *contractele de garanții care însoțesc contractele de creditare, de răscumpărare etc.;*
- *instrumentele derivate;*
- *contractele de leasing financiar;*
- *activele şi datoriile rezultate din contractele de pensii.*

Activele financiare sunt definite în IAS 32 „Instrumente financiare: prezentare şi descriere" ca orice activ care reprezintă:

(a) numerar;

(b) un drept contractual de a încasa numerar sau alte active financiare de la altă întreprindere;

(c) un drept contractual de a schimba instrumente financiare cu altă întreprindere în condiţii care sunt potenţial favorabile; sau

(d) un instrument de capital propriu al unei alte întreprinderi.

Nu sunt considerate active financiare terenurile şi clădirile, instalaţiile şi echipamentele, activele în locaţie, activele necorporale, stocurile sau cheltuielile în avans.

IAS 39 „Instrumente financiare: recunoaştere şi evaluare" prezintă o clasificare a instrumentelor financiare în funcţie de scopul deţinerii şi de utilitatea pentru întreprindere sau politica de investiţii. Se disting următoarele patru categorii:

- *active sau pasive financiare deţinute în scopul tranzacţionării: sunt acelea ce au fost achiziţionate sau produse în principal în scopul de a genera un profit, ca rezultat al fluctuaţiilor de preţ pe termen scurt sau din marja reţinută de dealer. Un activ financiar trebuie clasificat ca păstrat pentru tranzacţionare dacă, indiferent de motivul pentru care a fost achiziţionat, constituie o parte a unui portofoliu pentru care există dovada unui model recent real de a obţine profit pe termen scurt. Activele financiare derivate şi datoriile financiare derivate sunt întotdeauna considerate a fi păstrate pentru tranzacţionare dacă nu sunt instrumente efective de acoperire a riscului;*
- *investiţii păstrate până la scadenţă: reprezintă active financiare cu plăţi fixe sau determinabile şi scadenţă fixă pe care o întreprindere are intenţia fermă şi posibilitatea de a le păstra până la scadenţă, altele decât împrumuturile şi creanţele generate de întreprindere;*
- *împrumuturile şi creanţele create de întreprindere sunt active financiare create de întreprindere prin furnizarea de bani, mărfuri sau servicii direct unui debitor, altele decât cele pentru care întreprinderea are intenţia de a le vinde imediat sau în termen scurt şi care trebuie clasificate ca deţinute pentru tranzacţionare. Împrumuturile şi creanţele generate de întreprindere nu sunt incluse în investiţiile deţinute până la scadenţă, ci sunt clasificate separat;*
- *activele financiare disponibile pentru vânzare sunt acele active financiare ce nu sunt:*
  - *a) împrumuturi şi creanţe generate de întreprindere;*
  - *b) investiţii păstrate până la scadenţă;*
  - *c) active financiare deţinute pentru tranzacţionare.*

Acestea se regăsesc în bilanţ clasificate astfel:

- *activele deţinute în scopul vânzării sunt raportate în categoria activelor curente;*
- *investiţiile păstrate până la scadenţă pot fi clasificate fie ca active curente, fie ca active non-curente, în funcţie de data scadenţei;*
- *titlurile disponibile pentru vânzare care fac parte din categoria instrumentelor de datorii pot fi clasificate în curente/non-curente în funcţie de termenele de scadenţă şi de aşteptările privind vânzarea şi rambursarea în următorul an.*

Remarcă. *Detalii privind recunoaşterea şi evaluarea celor patru categorii de active financiare se regăsesc în subcapitolul privind contabilitatea primară a imobilizărilor necorporale şi în capitolul destinat tratării instrumentelor de trezorerie.*

3.5.3. Recunoaştere şi derecunoaştere

Imobilizările financiare reprezintă o componentă a activelor financiare, iar **recunoaşterea** acestora din urmă este normalizată de recunoaşterea activelor financiare, aşa cum prevede *IAS 39 „Instrumente financiare: evaluare şi recunoaştere"*. Conform acestor criterii de recunoaştere, o întreprindere trebuie să recunoască un activ financiar în bilanţ atunci când acesta devine parte la prevederile contractuale ale instrumentului financiar.

Derecunoaşterea unui activ financiar. Conform standardului amintit anterior, o întreprindere trebuie să derecunoască un activ financiar sau o componentă a unui activ financiar atunci când, şi numai atunci când, întreprinderea pierde controlul drepturilor contractuale ce cuprind activul financiar sau o componentă a activului financiar. O întreprindere pierde acest control în cazul în care aceasta realizează drepturile asupra beneficiilor specificate în contract, drepturile expiră sau întreprinderea renunţă la aceste drepturi. În cazul în care un activ financiar este transferat altei întreprinderi, dar transferul nu satisface condiţiile pentru derecunoaştere, cel care efectuează transferul contabilizează tranzacţia ca un împrumut garantat.

Evaluarea iniţială. Atunci când un activ financiar este iniţial recunoscut, o întreprindere trebuie să-l evalueze la costul său, ceea ce înseamnă valoarea justă a contraprestaţiei oferite. Conform *IAS 39 „Instrumente financiare: evaluare şi recunoaştere"*, costurile de tranzacţionare sunt incluse în evaluarea iniţială a tuturor activelor financiare. Valoarea justă este determinabilă prin referire la preţul de tranzacţionare sau alte preţuri de piaţă. Dacă nu sunt disponibile preţurile de piaţă, valoarea justă a unei contraprestaţii este estimată ca sumă a tuturor plăţilor sau încasărilor viitoare, actualizată, dacă, procedând astfel, efectul este semnificativ, utilizând rata dobânzii preponderente pe piaţă pentru un instrument similar al unui emitent cu credibilitate similară.

Evaluarea ulterioară. *IAS 39 „Instrumente financiare: evaluare şi recunoaştere"* precizează că după recunoaşterea iniţială, o întreprindere trebuie să evalueze activele financiare la valoarea lor justă, inclusiv instrumentele derivate ce constituie active, fără nici o deducere a costurilor de tranzacţionare ce ar putea să apară din vânzare sau altă ieşire, excepţie făcând următoarele categorii de active financiare:

a. împrumuturile şi creanţele create de întreprindere şi care nu sunt păstrate în scopul tranzacţionării;

b. investiţiile păstrate până la scadenţă;

c. toate activele financiare care nu au un preţ cotat pe o piaţă activă şi a căror valoare justă nu poate fi evaluată credibil.

Aceste trei categorii de active financiare sunt evaluate astfel:

1. cele care au o scadenţă fixă la costul amortizat, utilizând metoda ratei efective a dobânzii;
2. cele care nu au o scadenţă fixă trebuie evaluate la cost.

Deprecierea. Conform *IAS 39 „Instrumente financiare: evaluare şi recunoaştere"*, toate categoriile de active financiare fac obiectul analizei privind devalorizarea. O întreprindere trebuie să evalueze la data fiecărui bilanţ dacă există o dovadă obiectivă că un activ financiar ar putea fi considerat depreciat. Dacă există o astfel de dovadă, iar valoarea recuperabilă este mai mică decât valoarea de înregistrare, se recunoaşte o pierdere din depreciere.

3.5.4. Contabilitatea tranzacţiilor privind imobilizările financiare

3.5.4.1. Contabilitatea titlurilor de valoare

a) Contabilizarea titlurilor de valoare achiziţionate trebuie să ţină cont de valoarea eliberată achitată imediat sau ulterior şi de partea neeliberată ce urmează să fie plătită emitentului.

Imobilizările financiare recunoscute ca active se evaluează iniţial la costul de achiziţie sau valoarea determinată prin contractul de achiziţie a acestora. Cheltuielile accesorii privind achiziţionarea imobilizărilor financiare nu afectează valoarea iniţială a acestora, ci se înregistrează direct în cheltuielile de exploatare ale exerciţiului.

Exemplu

Se achiziţionează titluri imobilizate în valoare de 40.000 lei, eliberate în proporţie de 87,5% şi achitate prin bancă pentru 20.000 lei:

40.000 lei	261	Titluri de participare deţinute la filiale din cadrul grupului	=	512	Conturi curente la bănci	20.000 lei
				404	Furnizori de imobilizări	15.000 lei
				269	Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare	5.000 lei

Vărsămintele efectuate pentru emitent pe măsura valorii eliberate:

5.000 lei	269	Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare	=	512	Conturi curente la bănci	5.000 lei

b) Veniturile pentru titluri de valoare încasate sau de încasat reprezintă dividende, fiind cuprinse în structura veniturilor financiare.

Exemplu

O societate comercială are de încasat dividende în valoare de 10.000 lei, din care încasează 6.000 lei:

6.000 lei	512	Conturi curente la bănci	=	761	Venituri din imobilizări financiare	10.000 lei
4.000 lei	267	Creanţe imobilizate				

În ipoteza că dividendele au fost repartizate pentru majorarea capitalului la societatea unde sunt deţinute titlurile de valoare, atunci se majorează valoarea titlurilor de participare ca urmare a emiterii de noi titluri de valoare:

10.000 lei	261 Titluri de participare deținute la filiale din cadrul grupului	=	761 Venituri din imobilizări financiare	10.000 lei

c) Cedarea titlurilor de participare generează operațiuni privind ieșirea titlurilor din patrimoniul unității, realizarea veniturilor din cedarea titlurilor, comisionul cuvenit unei terțe persoane sau bănci etc.

Exemplu
O societate comercială vinde titluri imobilizate la un preț de vânzare de 45.000 lei și plătește un comision de 900 lei. Titlurile au fost achiziționate cu 40.000 lei. Tranzacțiile de înregistrat în contabilitate sunt următoarele:

- scăderea din evidență a titlurilor de participare la valoarea de intrare:

40.000 lei	6641 Cheltuieli privind imobilizările financiare cedate	=	261 Titluri de participare deținute la filiale din cadrul grupului	40.000 lei

- reflectarea veniturilor din cedarea titlurilor de participare la prețul de cesiune:

45.000 lei	461 Debitori diverși	=	7641 Venituri din imobilizări financiare cedate	45.000 lei

- încasarea titlurilor de participare cedate și a comisionului cuvenit:

44.100 lei	512 Conturi curente la bănci	=	461 Debitori diverși	45.000 lei
900 lei	622 Cheltuieli privind comisioanele și onorariile			

Remarcă. O particularitate privind evaluarea la ieșire o reprezintă titlurile de valoare de natura activelor financiare. În situația în care cesiunea titlurilor de valoare se referă la o parte din titlurile de valoare deținute la aceeași societate și care au fost achiziționate cu prețuri diferite, valoarea la ieșire se va stabili după metoda identificării specifice, a costului mediu ponderat sau după principiul metodei epuizării loturilor (FIFO – primul intrat, primul ieșit sau LIFO – ultimul intrat, primul ieșit dacă este acceptată).

3.5.4.2. Contabilitatea creanțelor imobilizate

Contabilizarea operațiilor privind creanțele imobilizate privește acordarea de împrumuturi pe termen lung, dobânda aferentă, încasarea împrumuturilor acordate etc.

Exemplu
O societate comercială acordă la 1.01.N două împrumuturi pe termen de 5 ani, unul în valoare de 50.000 lei unei filiale și altul în valoare de 100.000 lei unei alte societăți. Dobânda anuală de încasat se calculează la o rată de 15% iar rambursarea se va face la sfârșitul celor 5 ani.

- acordarea împrumuturilor pe termen lung:

50.000 lei	2671	Sume datorate de filiale	=	512	Conturi curente la bănci	150.000 lei
100.000 lei	2673	Împrumuturi acordate pe termen lung				

- **dobânda anuală de încasat aferentă împrumuturilor pe termen lung acordate:**

Evaluare:

Dobânda anuală datorată de filială = 15% × 50.000 lei = 7.500 lei
Dobânda anuală datorată de societatea din afara grupului = 15% × 100.000 lei = 15.000 lei

Recunoaștere:

15.000 lei	2674	Dobânda aferentă împrumuturilor acordate pe termen lung	=	763	Venituri din creanțe imobilizate	22.500 lei
7.500 lei	2672	Dobânda aferentă sumelor datorate de filiale				

- încasarea dobânzii anuale:

22.500 lei	512	Conturi curente la bănci	=	2674	Dobânda aferentă împrumuturilor acordate pe termen lung	15.000 lei
				2672	Dobânda aferentă sumelor datorate de filiale	7.500 lei

- încasarea împrumuturilor acordate la sfârșitul celor 5 ani:

150.000 lei	512	Conturi curente la bănci	=	2671	Sume datorate de filiale	50.000 lei
				2673	Împrumuturi acordate pe termen lung	100.000 lei

3.5.4.3. *Particularități privind contabilitatea activelor financiare pe termen lung – lectură cu titlu de informare*

A. Activele financiare disponibile pentru vânzare, care au o scadență mai mare de 12 luni de la data bilanțului trebuie clasificate, conform IAS 1 *„Prezentarea situațiilor financiare"* ca investiții pe termen lung. Ele sunt recunoscute inițial la cost, conform IAS 39 *„Instrumente financiare: evaluare și recunoaștere"*. Ulterior, acestea sunt evaluate la valoarea justă, iar diferența (câștig sau pierdere) este recunoscută fie în rezultatul net al perioadei în care a fost generată, fie în conturile de capitaluri până în momentul vânzării, încasării, disponibilizării printr-o altă modalitate sau stabilirii ca fiind deteriorat, moment în care diferența trebuie recunoscută în rezultatul perioadei.

Exemplu

La începutul anului N, societatea ALFA SA achiziționează 100 de acțiuni ale societății BETA S.A. la un cost de 200 lei/acțiune și le clasifică în categoria activelor *financiare disponibile pentru vânzare, cu scadenţă mai mare de 12 luni de la data bilanţului. Pe data de 31.12.N valoarea de piaţă a scăzut la 180 lei/acţiune. Pe data de 30.10.N + 1 acţiunile sunt vândute la preţul de 215 lei/acţiune. Care este tratamentul contabil în situaţiile prezentate?*

01.01.N Recunoaşterea iniţială a investiţiei:

20.000 lei	262	Titluri de participare deţinute la societăţi în afara grupului	=	462	Creditori diverşi	20.000 lei

31.12.N Recunoaşterea valorii juste a investiţiei la data bilanţului:

2.000 lei	668	Alte cheltuieli financiare	=	262	Titluri de participare deţinute la societăţi în afara grupului	2.000 lei

30.10.N + 1 Vânzarea investiţiei la data bilanţului:

21.500 lei	461	Debitori diverşi	=	262	Titluri de participare deţinute la societăţi în afara grupului	18.000 lei
				768	Alte venituri financiare	3.500 lei

Remarcă. În prezent, în Planul de conturi din România nu există un cont care să răspundă fidel cerinţelor IAS 39 privind înregistrarea câştigului sau a pierderii din tranzacţiile cu investiţii financiare pe termen lung.

Dacă se preferă tratamentul recunoaşterii diferenţei de valoare până la valoarea justă în conturile de capitaluri, înregistrările sunt următoarele:

31.12.N Recunoaşterea valorii juste a investiţiei la data bilanţului:

2.000 lei	1068	Alte rezerve	=	262	Titluri de participare deţinute la societăţi în afara grupului	2.000 lei

30.10.N + 1 Vânzarea investiţiei la data bilanţului:

21.500 lei	461	Debitori diverşi	=	262	Titluri de participare deţinute la societăţi în afara grupului	18.000 lei
				761	Venituri din imobilizări financiare	1.500 lei
				1068	Alte rezerve	2.000 lei

B. Investiţiile păstrate până la scadenţă sunt, în general, clasificate în categoria activelor pe termen lung. Contabilizarea lor se face conform metodei costului amortizat. Astfel, investiţia este recunoscută iniţial la cost şi raportată în bilanţ la cost istoric amortizat.

Costul amortizat reprezintă:

- valoarea la care activul financiar a fost evaluat la momentul recunoaşterii iniţiale;

B C.U "M. EMINESCU" IASI

– rambursările de capital;
+/– amortizarea cumulată a oricărei diferenţe între valoarea iniţială şi valoarea la scadenţă; şi
– orice trecere pe cheltuieli a scăderii valorii sau a imposibilităţii de încasare.

Amortizarea se calculează utilizând metoda dobânzii efective. Această metodă utilizează rata efectivă a dobânzii, determinată ca rata la care se ajustează fluxul preconizat de numerar la valoarea curentă de înregistrare a activului.

Exemplu

Pe data de 01.09.N societatea ALFA S.A. a achiziţionat 2.000 de obligaţiuni pe termen lung, la un cost de 160 lei/titlu, valoare nominală 150 lei/titlu. Dobânda, calculată cu o rată de 10% se plăteşte la fiecare 6 luni, iar scadenţa este la 5 ani.

01.09.N Recunoaşterea cuponului:

320.000 lei	265	Alte titluri imobilizate	=	462	Creditori diverşi	320.000 lei

31.12.N Evaluarea venitului financiar adus de investiţie în anul 2004:
Venit financiar = 300.000 × 4/12 × 10% = 10.000 lei

Recunoaşterea dobânzii la data bilanţului:

10.000 lei	5187	Dobânzi de încasat	=	766	Venituri din dobânzi	10.000 lei

B C U "M. EMINESCU" IASI

Remarcă. Deoarece titlurile sunt recunoscute la cost amortizat şi nu la valoarea justă, nu este necesară nici o înregistrare de modificare a valorii investiţiei la data bilanţului.

Exemplu complex – lectură cu titlu de informare

O societate cumpără 10.000 de obligaţiuni cu următoarele caracteristici:

- *Preţ de emisiune 950.000 lei*
- *Valoare nominală 1.000.000 lei*
- *Preţ de rambursare 1.100.000 lei*
- *Durata obligaţiunii 5 ani*
- *Rata dobânzii 10%.*

Pentru cumpărătorul obligaţiunilor situaţia diferă în funcţie de scopul achiziţionării obligaţiunilor: le păstrează până la scadenţă sau le deţine pentru tranzacţionare (speculează eventualele variaţii ale cotaţiei obligaţiunilor).

*A. Dacă **deţinătorul intenţionează să deţină titlul de valoare până la scadenţă**, de asemenea el va folosi costul amortizat pentru a reflecta valoarea obligaţiunilor în bilanţ.*

În cazul cumpărătorului, acesta va calcula o rată a dobânzii efectivă. Remarcăm că aceasta va diferi de cea calculată la emitentul obligaţiunii. Rata efectivă va fi obţinută egalând costul bunului cu valoarea actuală a viitoarelor intrări de numerar generate de obligaţiuni:

$$650.000 = \sum_{i=1}^{n} \frac{1.000.000 \times 10\%}{(1+r)^i} + \frac{1.100.000}{(1+r)^5},$$

unde i reprezintă numărul de ani (între 1 și 5), iar n reprezintă ultimul an. Rata efectivă a dobânzii rezultă din calcule ca fiind 12,9645%.

Tabloul cu valoarea obligațiunilor la cost amortizat de-a lungul celor 5 ani este:

An	**Cost amortizat inițial**	**Dobânda efectivă (12,9645%)**	**Flux numerar (Dobânda plătită)**	**Cost amortizat final (valoare din situațiile financiare)**	**Diferențe de înregistrat**
0	*1*	*2 = 1x0,129645*	*3*	*4 = 1+2-3*	*5=4-1*
1	*950.000*	*123.163*	*100.000*	*973.163*	*23.163*
2	*973.163*	*126.166*	*100.000*	*999.329*	*26.166*
3	*999.328*	*129.558*	*100.000*	*1.028.886*	*29.558*
4	*1.028.886*	*133.390*	*100.000*	*1.062.276*	*33.390*
5	*1.062.276*	*137.723*	*100.000*	*1.099.999*	*37.723*
Total	***x***	***650.000***	***500.000***	***x***	***150.000***

Tratamentul în contabilitatea cumpărătorului este următorul:

Anul I

Cumpărarea obligațiunilor:

950.000 lei	265	Alte titluri imobilizate	=	512	Conturi curente la bănci	950.000 lei

31.12.Anul I

Înregistrarea dobânzii de primit:

100.000 lei	5187	Dobânzi de încasat	=	766	Venituri din dobânzi	100.000 lei

Evaluarea obligațiunilor la costul amortizat:

23.163 lei	265	Alte titluri imobilizate	=	766	Venituri din dobândă	23.163 lei

Valoarea obligațiunilor în bilanț (costul amortizat) va fi egală cu 950.000 + 123.163 – 100.000 = 973.163 lei

31.12.Anul II

Înregistrarea dobânzii de primit:

100.000 lei	5187	Dobânzi de încasat	=	766	Venituri din dobânzi	100.000 lei

Evaluarea obligațiunilor la costul amortizat:

26.166 lei	265	Alte titluri imobilizate	=	766	Venituri din dobânzi	26.166 lei

Valoarea obligațiunilor în bilanț (costul amortizat) va fi egală cu 973.163 + 126.166 – 100.000 = 999.329 lei

Înregistrările din anul II se fac până în anul IV, diferența constând doar în valori.

31.12.Anul V

Înregistrarea dobânzii de primit:

100.000 lei 5187 Dobânzi de încasat = 766 Venituri din dobânzi 100.000 lei

Evaluarea obligațiunilor la costul amortizat:

37.723 lei 265 Alte titluri imobilizate = 766 Venituri din dobânzi 37.723 lei

Rambursarea obligațiunilor:

1.100.000 lei 512 Conturi curente la bănci = 265 Alte titluri imobilizate 1.100.000 lei

B. *În cazul în care deținătorul obligațiunilor intenționează să le* ***dețină pentru tranzacționare****, presupunând că le cumpără în anul II la un curs de 975.000 lei și că la sfârșitul anului II rata dobânzii bancare este de 15%, iar la sfârșitul anului III (obligațiunea nefiind vândută de deținător) rata dobânzii bancare este de 10%, atunci deținătorul va evalua obligațiunea la valoarea justă (de regula cursul bursier).*

Datorită ratei dobânzii pe piața de capital, sensibil mai mare decât rata obligațiunilor deținute, în anul II avem de a face cu o depreciere (o pierdere de valoare).

Valoarea justă a obligațiunilor va fi:

$$\sum_{i=1}^{n} \frac{1.000.000 \times 10\%}{(1+0,15)^i} + \frac{1.100.000}{(1+0,15)^5} = 914.426 \text{ lei},$$

unde i reprezintă numărul de ani (între 1 și 5), iar n reprezintă ultimul an.

Presupunând că valoarea de tranzacționare a obligațiunilor pe piața de capital este de 915.000 lei, constatăm o depreciere de valoare de 60.000 lei.

Societatea are două posibilități de a înregistra aceste diferențe. Cele două opțiuni contabile sunt:

- *înregistrarea în contul de profit și pierdere sub forma unui venit, respectiv cheltuială, după caz;*
- *înregistrarea în cadrul capitalurilor proprii.*

Metoda aleasă trebuie însă aplicată consecvent pentru toate instrumentele financiare.

În cel de-al doilea an, datorită scăderii drastice a dobânzii bancare obligațiunile achiziționate s-au apreciat, având o valoare justă de:

$$\sum_{i=1}^{n} \frac{1.000.000 \times 10\%}{(1+0,10)^i} + \frac{1.100.000}{(1+0,10)^5} = 1.068.300 \text{ lei}$$

Presupunând cursul bursier 1.065.000 lei, rezultă o apreciere de 150.000 lei.

Caz I. *Dacă metoda aleasă este de a înregistra diferențele dintre valoarea justă și cea contabilă în* ***Contul de profit și pierdere****, atunci înregistrările sunt:*

Anul II

Cumpărarea obligaţiunilor:

975.000 lei	265	Alte titluri imobilizate	=	512	Conturi curente la bănci	975.000 lei

31.12. Anul II

Înregistrarea dobânzii de primit:

100.000 lei	5187	Dobânzi de încasat	=	766	Venituri din dobânzi	100.000 lei

Recunoaşterea obligaţiunilor la valoarea justă în bilanţ implică o înregistrare a diferenţei de 60.000 lei, între costul iniţial de 975.000 lei şi valoarea justă de 915.000 lei:

60.000 lei	668	Alte cheltuieli financiare	=	262	Alte titluri imobilizate	60.000 lei

31.12. Anul III

Înregistrarea dobânzii de primit:

100.000 lei	5187	Dobânzi de încasat	=	766	Venituri din dobânzi	100.000 lei

Recunoaşterea obligaţiunilor la valoarea justă în bilanţ implică o înregistrare a diferenţei de 150.000 lei, între valoarea la începutul anului, de 915.000 lei şi valoarea justă de 1.065.000 lei:

150.000 lei	262	Alte titluri imobilizate	=	768	Alte venituri financiare	150.000 lei

Presupunem că în ***anul IV*** *societatea vinde obligaţiunile la cursul bursier de 1.100.000 lei; înregistrarea care se face este:*

1.100.000 lei	512	Conturi curente la bănci	=	262	Alte titluri imobilizate	1.065.000 lei
				768	Alte venituri financiare	35.000 lei

Caz II. *Dacă metoda aleasă este de a înregistra diferenţele dintre valoarea justă şi cea de înregistrare* ***în conturile de capitaluri****, atunci avem următorul tratament:*

Anul II

Cumpărarea obligaţiunilor:

975.000 lei	265	Alte titluri imobilizate	=	512	Conturi curente la bănci	975.000 lei

31.12. Anul II

Înregistrarea dobânzii de primit:

100.000 lei	5187	Dobânzi de încasat	=	766	Venituri din dobânzi	100.000 lei

Recunoașterea obligațiunilor la valoarea justă în bilanț implică o înregistrare a diferenței de 60.000 lei, între costul inițial de 975.000 lei și valoarea justă de 915.000 lei:

60.000 lei	1068	Alte rezerve	=	262	Alte titluri imobilizate	60.000 lei

31.12.Anul III

Înregistrarea dobânzii de primit:

100.000 lei	5187	Dobânzi de încasat	=	766	Venituri din dobânzi	100.000 lei

Recunoașterea obligațiunilor la valoarea justă în bilanț implică o înregistrare a diferenței de 150.000 lei, între valoarea la începutul anului, de 915.000 lei și valoarea justă de 1.065.000 lei:

150.000 lei	262	Alte titluri imobilizate	=	1068	Alte rezerve	150.000 lei

Presupunem că în anul IV societatea vinde obligațiunile la cursul bursier de 1.100.000 lei; înregistrarea care se face este:

1.100.000 lei	512	Conturi curente la bănci	=	262	Alte titluri imobilizate	1.065.000 lei
90.000 lei	1068	Alte rezerve		768	Alte venituri financiare	125.000 lei

Presupunem că în anul IV vindem obligațiunile la cursul bursier de 900.000 lei; înregistrarea care se face este:

900.000 lei	512	Conturi curente la bănci	=	262	Alte titluri imobilizate	1.065.000 lei
90.000 lei	1068	Alte rezerve				
75.000 lei	668	Alte cheltuieli financiare				

4. ÎNTREBĂRI RECAPITULATIVE

1. Ce reprezintă activele imobilizate?
2. Definiți imobilizările necorporale, corporale și financiare.
3. Ce reprezintă fondul comercial?
4. Ce condiții trebuie să îndeplinească un bun pentru a fi considerat imobilizare necorporală?
5. Ce reprezintă un activ financiar în viziunea *IAS 39 „Instrumente financiare: recunoaștere și evaluare"*?
6. Care este structura activelor necorporale?
7. Ce condiții trebuie să îndeplinească un activ necorporal provenit din dezvoltare pentru a putea fi recunoscut în bilanț?
8. Ce înțelegeți prin valoare netă contabilă?
9. Cum se evaluează la intrare activele imobilizate?
10. Din ce este format costul de achiziție și costul de producție?
11. La ce valoare sunt înregistrate activele imobilizate la ieșirea din gestiune?

12. Cum se poate determina durata de amortizare a unei imobilizări?

13. Ce reprezintă valoarea reziduală a unui activ?

14. Ce reprezintă valoarea amortizabilă a unui activ?

15. În ce situaţii cheltuielile ulterioare efectuate asupra unei imobilizări corporale pot creşte valoarea acesteia?

16. Care sunt condiţiile ce trebuie îndeplinite de cheltuielile ulterioare pentru a fi recunoscute în costul unui activ?

17. Ce reprezintă amortizarea în concepţia juridică, economică şi financiară?

18. Care sunt metodele de amortizare ale imobilizărilor?

19. Care sunt căile de ieşire a imobilizărilor?

20. Ce reprezintă reevaluarea imobilizărilor corporale?

21. Când poate fi transferat surplusul din reevaluare direct în rezultatul reportat?

22. Când este depreciat un activ?

23. Dacă pentru un activ imobilizat amortizabil s-a recuperat valoarea de înregistrare, cu ce valoare se înscrie în bilanţ?

5. TESTE GRILĂ DE AUTOEVALUARE

1. Care din următoarele combinaţii, privind definiţia unei imobilizări corporale, dată de IAS 16 *„Imobilizări corporale"*, este corectă:

(1) imobilizările corporale sunt active destinate a fi utilizate în producţia de bunuri;

(2) imobilizările corporale sunt active destinate a fi utilizate în prestarea de servicii;

(3) imobilizările corporale sunt active destinate a fi închiriate terţilor;

(4) imobilizările corporale sunt active care pot fi evaluate credibil dar nu generează beneficii economice viitoare;

(5) imobilizările corporale sunt active destinate pentru a fi folosite în scopuri administrative;

(6) imobilizările corporale se utilizează pe o perioadă mai mare de un exerciţiu financiar.

a) 1 + 2 + 4 + 6;
b) 1 + 2 + 3 + 5 + 6;
c) 1 + 2 + 3 + 4 + 6;
d) 1 + 2 + 4 + 5 + 6;
e) 1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6.

2. Care din următoarele cheltuieli efectuate de o întreprindere, nu trebuie să crească valoarea unei imobilizări corporale:

a) cele care conduc la creşterea duratei probabile de utilizare a imobilizării corporale;

b) cele care conduc la repunerea imobilizării corporale într-o stare normală de utilizare;

c) cele care conduc la creşterea capacităţii de producţie a imobilizării corporale;

d) cele care conduc la creşterea valorii imobilizării corporale, prin adăugarea de accesorii;

e) cele care conduc la creşterea calităţii produselor obţinute din utilizarea imobilizării corporale.

3. Conform *IAS 16 „Imobilizări corporale"*, prin durata de viaţă utilă a unei imobilizări corporale se înţelege:

A) durata fizică de amortizare a imobilizării corporale plus durata uzurii morale;

B) perioada pe parcursul căreia se estimează că întreprinderea va utiliza activul supus amortizării;

C) durata rămasă de amortizare plus durata reziduală;

D) durata de înlocuire a imobilizării corporale;

E) numărul unităţilor produse sau al unor unităţi similare ce se estimează că vor fi obţinute de întreprindere prin folosirea activului respectiv.

Variante de răspuns:

a) A, D
b) B, E
c) A, B, D, E
d) B
e) C, D

4. O întreprindere deţine un utilaj în următoarele condiţii: valoarea contabilă 100.000 lei, amortizarea înregistrată 80.000 lei. Întreprinderea efectuează reevaluarea utilajelor pe care le deţine. Valoarea justă a utilajului în urma reevaluării este de 5.000 lei.

Care sunt înregistrările corecte efectuate în contabilitate privind reevaluarea?

a)	80.000 lei	681	=	2813	80.000 lei
	5.000 lei	2131	=	105	5.000 lei
b)	15.000 lei	681	=	2813	15.000 lei
c)	80.000 lei	2813	=	2131	80.000 lei
	15.000 lei	681	=	2131	15.000 lei
d)	15.000 lei	2131	=	105	15.000 lei
e)	35.000 lei	2131	=	105	15.000 lei
				2813	20.000 lei

5.Societatea comercială ALFA S.A. deţine un teren cu o valoare contabilă de 100.000 lei. La sfârşitul anului N, terenul este reevaluat la valoarea justă de 110.000 lei. La sfârşitul anului N+1, terenul este reevaluat la valoarea justă de 94.000 lei. Care din următoarele variante privind înregistrarea în contabilitate a reevaluării efectuată la sfârşitul anului N+1, este corectă:

a)	6.000 lei	6813	=	291	6.000 lei
b)	10.000 lei	6813	=	291	10.000 lei
	6.000 lei	211	=	105	6.000 lei

c) 6.000 lei 105 = 211 6.000 lei

d) 10.000 lei 105 = 211 10.000 lei
6.000 lei 6813 6.000 lei

e) 6.000 lei 6813 = 291 6.000 lei
10.000 lei 105 = 211 10.000 lei

6. Se dau următoarele informaţii privind o clădire deţinută de societatea comercială ALFA S.A.:

- valoarea contabilă (de intrare) 200.000 lei;
- amortizarea cumulată 50.000 lei;
- clădirea este reevaluată la sfârşitul anului N la valoarea justă de 80.000 lei.

Care sunt înregistrările contabile corecte care se vor efectua la sfârşitul anului N, conform *IAS 16 „Imobilizări corporale"*:

a) 50.000 lei 2813 = 212 50.000 lei
70.000 lei 681 = 212 70.000 lei

b) 30.000 lei 212 = 105 30.000 lei

c) 50.000 lei 281 = 212 50.000 lei
120.000 lei 212 = 105 120.000 lei

d) 120.000 lei 212 = 105 120.000 lei

e) 50.000 lei 281 = 212 50.000 lei
120.000 lei 212 = 7813 120.000 lei

7. O societate comercială deţine un utilaj recunoscut la un cost de achiziţie de 50.000 lei; durată de viaţă utilă 4 ani; metoda de amortizare degresivă AD1. Utilajul a fost achiziţionat la data de 19.04.N. La sfârşitul anului N + 1 utilajul este reevaluat şi se stabileşte o valoare justă de piaţă de 30.000 lei. Alegeţi varianta corectă pentru contabilizarea operaţiei de reevaluare, conform *IAS 16 „Imobilizări corporale"* şi legii amortizării.

a) 30.468 lei 2813 = 2131 30.468 lei
10.468 lei 2131 = 105 10.468 lei

b) 27.539 lei 2813 = 2131 27.539 lei
7.539 lei 2131 = 105 7.539 lei

c) 20.000 lei 105 = 2131 20.000 lei

d) 27.539 lei 2813 = 2131 27.539 lei
7.539 lei 2131 = 7813 7.539. lei

e) 26.563 lei 2813 = 2131 26.563 lei
6.563 lei 2131 = 105 6.563 lei

8. O întreprindere a achiziţionat la 25.12.N-3 un utilaj în valoare de 300.000 lei, durata de utilizare 10 ani, metoda de amortizare liniară. La sfârşitul anului N + 1, se apreciază că durata sa de viaţă utilă rămasă nu mai este decât de 3 ani. Conform *IAS 16 „Imobilizări corporale"*, care sunt valorile amortizărilor care s-au înregistrat în contabilitate în anul N-1 şi care se vor înregistra în anii N şi N+1:

a) 30.000 lei;	30.000 lei;	30.000 lei;
b) 30.000 lei;	30.000 lei;	70.000 lei;
c) 30.000 lei;	60.000 lei;	60.000 lei;
d) 30.000 lei;	70.000 lei;	70.000 lei;
e) 30.000 lei;	30.000 lei;	60.000 lei;

9. S.C. CRIN S.A. deţine un utilaj cu o valoare contabilă de 200.000 lei, amortizarea cumulată 50.000 lei. Utilajul este reevaluat la valoarea de 300.000 lei.

Conform *IAS 16 „Imobilizări corporale"* care din următoarele variante privind reflectarea în contabilitate a reevaluării este corectă:

a)	50.000 lei	2813	=	2131	50.000 lei
	100.000 lei	2131	=	7813	100.000 lei
b)	200.000 lei	2131	=	105	150.000 lei
				2813	50.000 lei
c)	50.000 lei	2813	=	2131	50.000 lei
	150.000 lei	2131	=	105	150.000 lei
d)	50.000 lei	2813	=	2131	50.000 lei
	200.000 lei	2131	=	105	200.000 lei
e)	250.000 lei	2131	=	105	150.000 lei
				2813	100.000 lei

10. Pe data de 12.12.N S.C. BETA S.A. achiziţionează un mijloc de transport cu o durată fizică de viaţă de 15 ani. Societatea prevede vânzarea mijlocului de transport după 10 ani. Metoda de amortizare a bunului este cea liniară. Costul de achiziţie al bunului este de 150.000 lei. Valoarea reziduală a bunului la sfârşitul celor 10 ani este de 30.000 lei.

Să se înregistreze amortizarea aferentă anului N+3, conform *IAS 16 „Imobilizări corporale"*:

a)	12.000 lei	6811	=	2813	12.000 lei;
b)	8.000 lei	6811	=	2813	8.000 lei;
c)	10.000 lei	6811	=	2813	10.000 lei;
d)	15.000 lei	6811	=	2813	15.000 lei;
e)	3.000 lei	6811	=	2813	3.000 lei.

11. Dispuneţi de următoarele condiţii:

1) valoarea recuperabilă > valoarea netă contabilă;
2) valoarea de utilizare > valoarea netă contabilă;

3) valoarea netă contabilă < prețul net de vânzare;
4) valoarea netă contabilă > prețul net de vânzare;
5) valoarea netă contabilă > valoarea de utilizare;
6) valoarea de utilizare > prețul net de vânzare;
7) valoarea de utilizare < prețul net de vânzare.

Conform *IAS 36 „Deprecierea activelor”*, care din următoarele combinații reflectă un activ depreciat:

a) 2 + 4 + 6;
b) 4 + 5;
c) 3 + 5;
d) 1 + 6 ;
e) 1 + 7.

12. La data de 03.09.N o societate obține o subvenție de 30.000 lei pentru a achiziționa un utilaj pentru desfășurarea producției, în valoare de 120.000 lei, amortizat degresiv pe o durată de 5 ani. Care este valoarea subvenției virate la venituri și a amortizării în exercițiul financiar N+1?

a) 3.000 lei și 32.400 lei;
b) 6.000 lei și 24.000 lei;
c) 2.250 lei și 9.000 lei;
d) 8.325 lei și 33.300 lei;
e) 4.200 lei și 16.800 lei.

13. Pe data de 10.04.N, societatea X cumpără de la societatea Y 1000 de acțiuni cu scopul de a exercita un control asupra emitentului. Costul de achiziție al titlurilor este de 100.000 lei, iar partea eliberată din nominalul acestora 80.000 lei. Cheltuielile legate de subscrierea și achiziția acestei participații în sumă de 1.000 lei sunt realizate prin intermediul unei instituții bancare.

În contabilitatea românească, achiziția acțiunilor va genera următoarele înregistrări:

a)	100.000 lei	261	=	401	101.000 lei
	1.000 lei	622			1.000 lei
b)	100.000 lei	261	=	404	80.000 lei
				269	20.000 lei
	1.000 lei	627	=	461	1.000 lei
c)	100.000 lei	502	=	404	80.000 lei
				269	20.000 lei
	1.000 lei	627	=	461	1.000 lei
d)	100.000 lei	502	=	401	80.000 lei
				269	20.000 lei
	1.000 lei	622	=	401	1.000 lei
e)	100.000 lei	261	=	404	80.000 lei
				269	20.000 lei
	1.000 lei	622	=	401	1.000 lei

14. Societatea ALFA S.A. primeşte un utilaj de la un furnizor intern cu factură, care cuprinde: preţ de vânzare 200.000 lei, TVA 19%, cheltuieli de transport facturate de furnizor 1.000 lei, TVA 19%. Utilajul este recepţionat de beneficiar.

Care este înregistrarea corectă privind achiziţionarea utilajului?

a) 200.000 lei 2131 = 404 238.000 lei
38.000 lei 4426
b) 200.000 lei 2131 = 404 238.190 lei
38.000 lei 4426
190 lei 4428

c) 201.000 lei 2131 = 404 239.190 lei
38.190 lei 4426

d) 201.000 lei 2131 = 404 239.000 lei
38.000 lei 4426

15. În care din situaţiile de mai jos este posibilă înregistrarea:
10.000 lei 6813 = 291 10.000 lei

a) în situaţia în care la inventarierea anuală se constată că valoarea de inventar este mai mică decât valoarea rămasă de amortizat, iar diferenţa este ireversibilă;

b) în situaţia în care la inventarierea anuală se constată că valoarea de inventar este mai mică decât valoarea rămasă de amortizat, iar diferenţa este reversibilă;

c) în situaţia în care la inventarierea anuală se constată că valoarea de inventar este mai mare decât valoarea rămasă de amortizat, iar diferenţa este reversibilă;

d) în cazul intrării unei imobilizări prin donaţie, care prezintă o depreciere pentru care s-a constituit un provizion.

16. Ce semnifică înregistrarea contabilă?
30.000 lei 6641 = 262 30.000 lei

a) ieşirea din gestiune a titlurilor de participare vândute;
b) plus de inventar la titlurile de participare;
c) achiziţionarea titlurilor de participare;
d) plata titlurilor de participare.

6. RĂSPUNSURI LA TESTELE GRILĂ:

1. b;
2. b;
3. b;
4. c;
5. d;
6. a;
7. e;
8. b;
9. c;
10. a;
11. b;
12. d;
13. b;
14. c;
15. b;
16. a.

CAPITOLUL IV

CONTABILITATEA STOCURILOR

1. Definiții, delimitări și structuri privind stocurile

Stocurile sunt active:

a) deținute pentru a fi vândute pe parcursul desfășurării normale a activității;

b) în curs de producție în vederea unei vânzări în aceleași condiții ca mai sus; sau

c) sub formă de materii prime, materiale și alte consumabile ce urmează a fi folosite în procesul de producție sau pentru prestarea de servicii.

Costul stocurilor reprezintă suma tuturor costurilor aferente achiziției și prelucrării, precum și alte costuri suportate de întreprindere pentru a aduce stocurile în forma și în locul în care se găsesc în prezent. Este utilizat pentru evaluarea stocurilor la intrare, la ieșire și la închiderea exercițiului financiar.

Valoarea realizabilă netă este prețul de vânzare estimat ce ar putea fi obținut pe parcursul desfășurării normale a activității, mai puțin costurile estimate pentru finalizarea bunului și a costurilor necesare vânzării. Este utilizată la evaluarea stocurilor la sfârșitul exercițiului financiar, la inventariere și apoi la bilanț când, potrivit principiului prudenței, ele trebuie evaluate la valoarea cea mai mică dintre cost și valoarea realizabilă netă.

Încadrarea stocurilor în categoria activelor, în condițiile unei diversități a acestora, ridică problema delimitării lor de alte active, îndeosebi de cele ce îmbracă forma materială (corporală). În acest sens, se au în vedere criterii care vizează cu precădere natura activelor și rolul lor în activitatea de exploatare.

Potrivit criteriilor menționate, stocurile sunt bunuri sau servicii care, în mod normal, se transformă în disponibilități bănești în decurs de un an având, din acest punct de vedere, atributul de **active circulante**. De exemplu, mărfurile cumpărate se transformă prin vânzare în disponibilități bănești într-o perioadă mai mică de un an. Materiile prime și materialele cumpărate participă la un singur ciclu de producție și își transferă în întregime valoarea lor asupra bunurilor rezultate din procesul de producție (produse finite) care, prin vânzare, se transformă în disponibilități bănești. La aceasta se adaugă și particularitatea că stocurile destinate producției se regăsesc total sau parțial în compoziția materială a produselor rezultate din procesul de producție, în forma lor inițială sau într-o formă transformată.

Definiția stocurilor potrivit Standardului Internațional de Contabilitate nr. 2 *IAS 2 „Stocuri"*, pune în evidență, direct sau indirect, trei criterii în funcție de care acestea sunt clasificate și delimitate în contabilitatea financiară: **fizic, destinația, faza ciclului de exploatare.**

Corespunzător criteriului **fizic** (forma corporală și necorporală a stocurilor) sunt individualizate următoarele structuri:

a) materii prime, care participă direct la fabricarea produselor, regăsindu-se în componența lor integral sau parțial, în starea inițială sau transformată;

b) materiale consumabile, care cuprind materialele auxiliare, combustibilii, materialele pentru ambalat, piesele de schimb, semințele și materialul de plantat, furajele și alte materiale consumabile care participă indirect sau ajută activitatea de exploatare fără a se regăsi, de regulă, în produsul rezultat;

c) materiale de natura obiectelor de inventar, care cuprind bunuri cu o valoare mai mică decât limita prevăzută de lege pentru a fi considerate imobilizări corporale, indiferent de durata lor de serviciu, sau cu durata mai mică de un an, indiferent de valoarea lor, precum și bunurile asimilate acestora: echipamentul de protecție și de lucru, îmbrăcămintea specială, sculele, instrumentele, mecanismele, dispozitivele și verificatoarele cu destinație specială, modelele, ștanțele și alte obiecte asimilate;

d) produse sub forma semifabricatelor (produse în curs de fabricație), produselor finite (produse care au parcurs întregul proces de fabricație) și produselor reziduale (rebuturi, materiale recuperabile și deșeuri);

e) animale tinere, animale la îngrășat, păsări și colonii de albine;

f) producția în curs de execuție care reprezintă materiile prime care nu au trecut prin toate stadiile de fabricație, produsele nesupuse probelor și recepției tehnice sau necompletate în întregime, precum și lucrările și serviciile în curs sau neterminate;

g) mărfuri și asimilate (terenurile și alte proprietăți imobiliare deținute pentru revânzare);

h) ambalaje (cu excepția ambalajelor de natura obiectelor de inventar și imobilizărilor corporale) de transport refolosibile care însoțesc bunurile în procesul circulației lor (recuperabile, facturate/consemnate distinct care circulă prin restituire sau incluse în prețul mărfii și care se pot valorifica sau nu după utilizare).

Dacă se are în vedere **destinația** lor sunt delimitate următoarele categorii de stocuri:

a) stocuri destinate realizării obiectului de activitate care se regăsesc în produsele fabricate sau în serviciile prestate: materiile prime, materialele și alte consumabile;

b) stocuri fabricate de întreprindere destinate vânzării: produsele finite, semifabricatele;

c) stocuri aflate în curs de execuție: produsele în curs de execuție, lucrările și serviciile în curs de execuție;

d) stocuri cumpărate și deținute cu scopul revânzării: mărfurile și asimilate acestora (terenurile și alte proprietăți imobiliare deținute pentru revânzare).

Potrivit celui de-al treilea criteriu, **faza ciclului de exploatare**, se delimitează următoarele categorii de stocuri:

a) stocuri aflate în faza de aprovizionare:

- a activității de producție care, după depozitare, pe cât posibil, pe o perioadă cât mai scurtă, sunt utilizate pentru realizarea de produse sau prestarea de servicii;
- a activității comerciale care, după depozitare, sunt utilizate pentru valorificare (vânzare);

b) stocuri aflate în faza de producție. Sunt reprezentate de stocurile cumpărate cu această utilizare, producție, finalizându-se cu realizarea de produse (produse finite, semifabricate);

c) stocuri aflate în faza de desfacere. Sunt reprezentate atât de stocurile fabricate de întreprindere (produsele finite, semifabricatele) cât și de stocurile cumpărate pentru vânzare (mărfurile şi asimilate acestora), expediate clienţilor sau trecute în unităţile de desfacere.

Un al patrulea criteriu după care sunt clasificate stocurile în contabilitatea financiară este **locul de creare a gestiunilor**, în raport cu care stocurile se grupează în: stocuri aflate în depozitele întreprinderii, stocuri în curs de aprovizionare sau sosite şi nerecepţionate, stocuri sosite fără factură, stocuri livrate dar nefacturate, stocuri facturate dar nelivrate, stocuri aflate la terţi.

Corespunzător criteriilor de clasificare prezentate mai sus sunt individualizate două structuri informaţionale de bază: **structura financiară standardizată şi structura internă sau de gestiune**.

Structura financiară standardizată este proprie gestiunii şi contabilităţii financiare şi operează cu două criterii: *destinaţia* şi *faza ciclului de exploatare*. Interesul informaţional este cel al finanţării pe termen scurt, calculării şi analizei mecanismului fondului de rulment, bugetarea activităţii de exploatare şi gestionarea activităţii de trezorerie. Din punct de vedere metodologic, o asemenea structură se realizează şi se identifică prin conturile grupă sau principale din Planul de conturi general simbolizate cu două cifre, sinteticele de gradul I sau divizionare, simbolizate cu trei cifre şi sinteticele de gradul II sau subdivizionare, simbolizate cu patru cifre.

Structura internă sau de gestiune, necesară, dar nestandardizată, este opozabilă contabilităţii interne de gestiune. Ea operează cu celelalte două criterii: *fizic* şi *locul de creare a gestiunilor* şi se delimitează prin conturile analitice de stocuri corespunzătoare sortimentelor şi gestiunilor (depozitelor create ca entităţi gestionare repartizate în răspunderea unor persoane fizice).

Modelul de contabilitate a stocurilor din **România** adoptat în cadrul reformei este conceput în condiţiile în care **ambele structuri informaţionale sunt realizate prin contabilitatea financiară**. O asemenea opţiune are motivaţia nevoii de a asigura, în primul rând, deocamdată în perioada de tranziţie, printr-un sistem standardizat, obligatoriu, evidenţa şi controlul integrităţii stocurilor.

Soluţia realizării evidenţei analitice a stocurilor prin contabilitatea financiară este discutabilă. În cele mai multe ţări care au adoptat modelul continental de contabilitate, evidenţa analitică a stocurilor pe sortimente şi gestiuni se realizează prin contabilitatea internă de gestiune. Mai mult, ea se integrează într-un sistem mai general de control, prin costurile de stocare, asupra nivelului stocurilor. De asemenea, în plan teoretic şi practic, se apreciază că evidenţa analitică a stocurilor nu poate fi standardizată. Metodele şi tehnicile folosite sunt de detaliu, nefundamentale şi în consecinţă, decizia de adoptare trebuie să corespundă conducerii întreprinderii.

Totuşi, la o analiză mai atentă, se poate aprecia că gestiunea analitică a stocurilor nu este numai o problemă internă a întreprinderii. Metodele de evaluare a stocurilor au implicaţii financiare, ele antrenează efecte atât asupra rentabilităţii, cât şi asupra fiscalităţii. Inventarierea stocurilor şi nivelarea costurilor constituie o problemă de construire a informaţiei consolidate în situaţiile financiar-contabile de sinteză şi raportare care sunt standardizate. Dată fiind această realitate, se poate aprecia că soluţia pentru evidenţa analitică a stocurilor reprezintă o problemă care pendulează între contabilitatea financiară şi contabilitate de gestiune, criteriul de alegere fiind cel al obiectivelor şi intereselor informaţionale. În măsura în care nu există şi nu funcţionează un sistem de control de gestiune asupra stocurilor, problema evidenţei analitice a stocurilor pe sortimente şi gestiuni poate fi rezolvată prin contabilitatea financiară.

pentru vânzare (mărfurile şi asimilate acestora), expediate clienţilor sau trecute în unităţile de desfacere.

Un al patrulea criteriu după care sunt clasificate stocurile în contabilitatea financiară este **locul de creare a gestiunilor**, în raport cu care stocurile se grupează în: stocuri aflate în depozitele întreprinderii, stocuri în curs de aprovizionare sau sosite şi nerecepţionate, stocuri sosite fără factură, stocuri livrate dar nefacturate, stocuri facturate dar nelivrate, stocuri aflate la terţi.

Corespunzător criteriilor de clasificare prezentate mai sus sunt individualizate două structuri informaţionale de bază: **structura financiară standardizată şi structura internă sau de gestiune**.

Structura financiară standardizată este proprie gestiunii şi contabilităţii financiare şi operează cu două criterii: *destinaţia* şi *faza ciclului de exploatare.* Interesul informaţional este cel al finanţării pe termen scurt, calculării şi analizei mecanismului fondului de rulment, bugetarea activităţii de exploatare şi gestionarea activităţii de trezorerie. Din punct de vedere metodologic, o asemenea structură se realizează şi se identifică prin conturile grupă sau principale din Planul de conturi general simbolizate cu două cifre, sinteticele de gradul I sau divizionare, simbolizate cu trei cifre şi sinteticele de gradul II sau subdivizionare, simbolizate cu patru cifre.

Structura internă sau de gestiune, necesară, dar nestandardizată, este opozabilă contabilităţii interne de gestiune. Ea operează cu celelalte două criterii: *fizic* şi *locul de creare a gestiunilor* şi se delimitează prin conturile analitice de stocuri corespunzătoare sortimentelor şi gestiunilor (depozitelor create ca entităţi gestionare repartizate în răspunderea unor persoane fizice).

Modelul de contabilitate a stocurilor din **România** adoptat în cadrul reformei este conceput în condiţiile în care **ambele structuri informaţionale sunt realizate prin contabilitatea financiară**. O asemenea opţiune are motivaţia nevoii de a asigura, în primul rând, deocamdată în perioada de tranziţie, printr-un sistem standardizat, obligatoriu, evidenţa şi controlul integrităţii stocurilor.

Soluţia realizării evidenţei analitice a stocurilor prin contabilitatea financiară este discutabilă. În cele mai multe ţări care au adoptat modelul continental de contabilitate, evidenţa analitică a stocurilor pe sortimente şi gestiuni se realizează prin contabilitatea internă de gestiune. Mai mult, ea se integrează într-un sistem mai general de control, prin costurile de stocare, asupra nivelului stocurilor. De asemenea, în plan teoretic şi practic, se apreciază că evidenţa analitică a stocurilor nu poate fi standardizată. Metodele şi tehnicile folosite sunt de detaliu, nefundamentale şi în consecinţă, decizia de adoptare trebuie să corespundă conducerii întreprinderii.

Totuşi, la o analiză mai atentă, se poate aprecia că gestiunea analitică a stocurilor nu este numai o problemă internă a întreprinderii. Metodele de evaluare a stocurilor au implicaţii financiare, ele antrenează efecte atât asupra rentabilităţii, cât şi asupra fiscalităţii. Inventarierea stocurilor şi nivelarea costurilor constituie o problemă de construire a informaţiei consolidate în situaţiile financiar-contabile de sinteză şi raportare care sunt standardizate. Dată fiind această realitate, se poate aprecia că soluţia pentru evidenţa analitică a stocurilor reprezintă o problemă care pendulează între contabilitatea financiară şi contabilitate de gestiune, criteriul de alegere fiind cel al obiectivelor şi intereselor informaţionale. În măsura în care nu există şi nu funcţionează un sistem de control de gestiune asupra stocurilor, problema evidenţei analitice a stocurilor pe sortimente şi gestiuni poate fi rezolvată prin contabilitatea financiară.

2. Recunoaşterea şi evaluarea stocurilor. Principii şi reguli

2.1. Recunoaşterea stocurilor şi a costului lor drept cheltuială

Recunoaşterea, aşa cum este definită în Cadrul general pentru întocmirea şi prezentarea situaţiilor financiare, este procesul încorporării în bilanţ sau în contul de profit şi pierdere a unui element care îndeplineşte criteriile de recunoaştere. Acest proces implică descrierea în cuvinte a elementului respectiv şi asocierea unei anumite sume, precum şi includerea sumei respective în totalul bilanţului sau al contului de profit şi pierdere.

În calitatea lor de elemente de natura activelor, stocurile sunt recunoscute în condiţiile în care se respectă simultan prevederile a **două criterii**:

- este probabil ca orice beneficiu economic viitor asociat să intre sau să iasă în sau din întreprindere; şi
- elementul are un cost sau o valoare care poate fi evaluat(ă) în mod credibil.

Primul criteriu se referă la gradul de incertitudine în realizarea unor beneficii viitoare asociate unui element. Evaluarea gradului de incertitudine menţionat ia în calcul informaţia disponibilă în momentul întocmirii situaţiilor financiare.

În ce priveşte beneficiile economice viitoare încorporate în active, acestea reprezintă potenţialul de a contribui, direct sau indirect, la fluxul de numerar şi echivalente de numerar către întreprindere. Acest potenţial poate fi unul productiv, fiind parte a activităţilor de exploatare ale întreprinderii. De exemplu, stocurile sunt utilizate de o întreprindere, de obicei, pentru a produce bunuri sau pentru a presta servicii, capabile să satisfacă dorinţele sau necesităţile clienţilor. Din aceste considerente clienţii sunt dispuşi să plătească pentru a le obţine, contribuind astfel la fluxul de numerar al întreprinderii. Numerarul în sine conferă un avantaj întreprinderii, întrucât permite controlul celorlalte resurse.

- De reţinut că beneficiile economice viitoare încorporate în active, deci şi în stocuri, pot intra în întreprindere în mai multe moduri cum ar fi:
  - utilizarea separată sau împreună cu alte active pentru prestarea de servicii sau realizarea producţiei de bunuri destinate vânzării;
  - schimb cu alte active;
  - utilizare pentru decontarea unei datorii.

Al doilea criteriu de recunoaştere a activelor de natura stocurilor îl reprezintă credibilitatea evaluării efectuată conform prevederilor Cadrului general referitoare la credibilitate ca o caracteristică calitativă a situaţiilor financiare. De regulă, acest criteriu este satisfăcut deoarece la intrarea stocurilor costul este identificabil în mod cert. În multe cazuri însă, costul sau valoarea trebuie estimat(ă); folosirea unor estimări rezonabile constituie o parte esenţială în elaborarea situaţiilor financiare şi nu influenţează credibilitatea lor. Atunci când nu poate fi realizată o estimare rezonabilă, elementul nu este înscris în bilanţ sau în contul de profit şi pierdere.

În mod normal, recunoaşterea stocurilor potrivit criteriilor menţionate nu constituie o problemă pentru profesionistul contabil. Cadrul general ridică însă probleme, în cazul elementelor de stocuri, în condiţiile unor situaţii deosebite. În asemenea situaţii trebuie apelat la conceptele, principiile, regulile şi practicile contabile privind evaluarea stocurilor. Iată câteva exemple:

- Stocurile aprovizionate: materii prime, materiale, mărfuri etc. sunt recunoscute în bilanț când este probabilă realizarea de beneficii economice viitoare de către întreprindere și când ele au un cost sau o valoare, care poate fi evaluat(ă) în mod credibil. Atunci când întreprinderea se aprovizionează cu elemente materiale nestocabile sau cu utilități (energie, gaze naturale, apă etc.) fiind improbabil să genereze beneficii economice viitoare, acestea nu sunt recunoscute în bilanț, ci ca și cheltuieli în contul de profit și pierdere.
- Majoritatea stocurilor: materiile prime, mărfurile etc. au o formă fizică (corporală). Cu toate acestea, forma fizică nu este esențială pentru recunoașterea unui stoc. Este cazul, de exemplu, al lucrărilor și serviciilor în curs de execuție care sunt recunoscute ca stocuri în bilanț deoarece ele generează beneficii economice viitoare întreprinderii.
- Ca regulă, stocurile deținute de o întreprindere sunt asociate cu drepturi legale, inclusiv cu dreptul de proprietate, care implică asumarea tuturor riscurilor și avantajelor deținerii stocurilor de către proprietar. Dreptul de proprietate nu este însă esențial pentru determinarea existenței unui activ dacă întreprinderea nu controlează beneficiile oferite de proprietatea respectivă. În astfel de cazuri, în care forma legală a tranzacțiilor nu reflectă realitatea economică, trebuie utilizat principiul prevalenței economicului asupra juridicului pentru a determina dacă stocurile respective trebuie să fie recunoscute ca active.

Un exemplu reprezentativ îl constituie deținerea de către un comerciant în regim de consignație a unor stocuri de mașini, utilaje sau vapoare, care este destul de frecventă în aceste domenii de activitate. În funcție de prevederile contractuale, stocurile respective sunt sau nu recunoscute ca active în bilanțul comerciantului.

Dacă prin contractul încheiat cu producătorul se prevede rămânerea stocurilor în proprietatea comerciantului până în momentul vânzării, cumpărării sau returnării în cazul nevânzării după un număr de ani convenit, în aceeași stare în care au fost primite, plus dobânzile și plățile compensatorii stabilite, determinate de creșterea anuală a prețului respectivelor stocuri, rezultă, că, de fapt, producătorul a transferat comerciantului riscurile și avantajele deținerii stocurilor. Comerciantul, deținând controlul asupra stocurilor trebuie să le recunoască în bilanțul său.

Dacă însă prin contract se prevede doar deținerea spre vânzare în consignație și returnarea în caz de nevânzare, în aceeași stare și fără condiții financiare compensatorii, atunci comerciantul nu deține controlul asupra stocurilor și, în consecință, nu le recunoaște ca active ale sale.

- Activele, deci și stocurile unei întreprinderi, recunoscute în bilanț, rezultă din tranzacții sau evenimente anterioare: cumpărarea sau producerea acestora, primirea prin subvenții guvernamentale ș.a. Tranzacțiile sau evenimentele ce sunt așteptate în viitor nu generează prin ele însele active. De exemplu, intenția de a cumpăra un bun, înscrisă într-un contract de vânzare-cumpărare, nu satisface prin ea însăși definiția unui activ și ca atare, stocul respectiv nu poate fi recunoscut.

Un alt aspect al recunoașterii și, în continuare, al derecunoașterii stocurilor se referă la **momentele** în care acestea au loc:

- recunoașterea stocurilor se realizează la **intrarea lor în gestiune** potrivit surselor de proveniență, adică: la achiziție, la obținerea din producție, la aducerea lor ca aport la capitalul social, la primirea prin donație și subvenții guvernamentale etc.;

- Stocurile aprovizionate: materii prime, materiale, mărfuri etc. sunt recunoscute în bilanţ când este probabilă realizarea de beneficii economice viitoare de către întreprindere şi când ele au un cost sau o valoare, care poate fi evaluat(ă) în mod credibil. Atunci când întreprinderea se aprovizionează cu elemente materiale nestocabile sau cu utilităţi (energie, gaze naturale, apă etc.) fiind improbabil să genereze beneficii economice viitoare, acestea nu sunt recunoscute în bilanţ, ci ca şi cheltuieli în contul de profit şi pierdere.

- Majoritatea stocurilor: materiile prime, mărfurile etc. au o formă fizică (corporală). Cu toate acestea, forma fizică nu este esenţială pentru recunoaşterea unui stoc. Este cazul, de exemplu, al lucrărilor şi serviciilor în curs de execuţie care sunt recunoscute ca stocuri în bilanţ deoarece ele generează beneficii economice viitoare întreprinderii.

- Ca regulă, stocurile deţinute de o întreprindere sunt asociate cu drepturi legale, inclusiv cu dreptul de proprietate, care implică asumarea tuturor riscurilor şi avantajelor deţinerii stocurilor de către proprietar. Dreptul de proprietate nu este însă esenţial pentru determinarea existenţei unui activ dacă întreprinderea nu controlează beneficiile oferite de proprietatea respectivă. În astfel de cazuri, în care forma legală a tranzacţiilor nu reflectă realitatea economică, trebuie utilizat principiul prevalenţei economicului asupra juridicului pentru a determina dacă stocurile respective trebuie să fie recunoscute ca active.

Un exemplu reprezentativ îl constituie deţinerea de către un comerciant în regim de consignaţie a unor stocuri de maşini, utilaje sau vapoare, care este destul de frecventă în aceste domenii de activitate. În funcţie de prevederile contractuale, stocurile respective sunt sau nu recunoscute ca active în bilanţul comerciantului.

Dacă prin contractul încheiat cu producătorul se prevede rămânerea stocurilor în proprietatea comerciantului până în momentul vânzării, cumpărării sau returnării în cazul nevânzării după un număr de ani convenit, în aceeaşi stare în care au fost primite, plus dobânzile şi plăţile compensatorii stabilite, determinate de creşterea anuală a preţului respectivelor stocuri, rezultă, că, de fapt, producătorul a transferat comerciantului riscurile şi avantajele deţinerii stocurilor. Comerciantul, deţinând controlul asupra stocurilor trebuie să le recunoască în bilanţul său.

Dacă însă prin contract se prevede doar deţinerea spre vânzare în consignaţie şi returnarea în caz de nevânzare, în aceeaşi stare şi fără condiţii financiare compensatorii, atunci comerciantul nu deţine controlul asupra stocurilor şi, în consecinţă, nu le recunoaşte ca active ale sale.

- Activele, deci şi stocurile unei întreprinderi, recunoscute în bilanţ, rezultă din tranzacţii sau evenimente anterioare: cumpărarea sau producerea acestora, primirea prin subvenţii guvernamentale ş.a. Tranzacţiile sau evenimentele ce sunt aşteptate în viitor nu generează prin ele însele active. De exemplu, intenţia de a cumpăra un bun, înscrisă într-un contract de vânzare-cumpărare, nu satisface prin ea însăşi definiţia unui activ şi ca atare, stocul respectiv nu poate fi recunoscut.

Un alt aspect al recunoaşterii şi, în continuare, al derecunoaşterii stocurilor se referă la **momentele** în care acestea au loc:

- recunoaşterea stocurilor se realizează la **intrarea lor în gestiune** potrivit surselor de provenienţă, adică: la achiziţie, la obţinerea din producţie, la aducerea lor ca aport la capitalul social, la primirea prin donaţie şi subvenţii guvernamentale etc.;

- derecunoaşterea stocurilor (anularea recunoaşterii) se realizează la **ieşirea din gestiune** potrivit destinaţiilor acestora, adică: la vânzare, la predarea lor ca aport la capitalul altor întreprinderi, la predarea lor prin donaţie, la constatarea pierderilor din calamităţi, ş.a.

Recunoaşterea costului stocurilor drept cheltuială reprezintă un alt aspect fundamental al contabilităţii stocurilor.

În această problemă trebuie plecat de la faptul că mişcarea stocurilor întreprinderii, concretizată în funcţie de destinaţia lor în: cumpărări – vânzări, respectiv cumpărări – producţie – vânzări, ocazionează cheltuieli şi generează venituri specifice.

Orientându-ne după fluxul real al stocurilor, ar trebui tratate mai întâi cheltuielile şi apoi veniturile. Principiul conectării cheltuielilor cu veniturile conduce însă către metoda conform căreia ***„cheltuielile urmează veniturile"***. De aici, necesitatea tratării prealabile a veniturilor.

Fără a intra în detalii privind veniturile şi cheltuielile, care fac obiectul unui capitol distinct, prezentăm câteva aspecte generale ale acestora, în principal cele referitoare la recunoaştere.

Recunoaşterea vânzărilor de stocuri drept venituri

Veniturile sunt creşteri ale avantajelor economice înregistrate pe parcursul perioadei contabile sub formă de intrări sau creşteri ale activelor ori descreşteri ale datoriilor, care au ca rezultat majorarea capitalurilor proprii sub alte forme decât cea provenită din contribuţiile proprietarilor.

Potrivit normei contabile *IAS 18 „Venituri din activităţi curente"*, veniturile se **evaluează** la **valoarea justă** a mijloacelor de plată primite sau de primit în contrapartidă, exclusiv reducerile comerciale.

Recunoaşterea (constatarea) veniturilor din vânzări are loc atunci când s-a produs o creştere de avantaje economice viitoare, generată de o creştere de active sau de o diminuare de datorii, iar aceasta poate fi măsurată în mod credibil. În acest sens, IAS 18 indică ansamblul **condiţiilor** care trebuie îndeplinite pentru recunoaşterea veniturilor din vânzări de bunuri, şi anume:

a) întreprinderea a transferat cumpărătorului riscurile şi avantajele semnificative ce decurg din proprietatea asupra bunurilor;

b) întreprinderea nu mai gestionează bunurile vândute la nivelul la care ar fi făcut-o, în mod normal, în cazul deţinerii în proprietate a acestora şi nici nu mai deţine controlul efectiv asupra lor;

c) mărimea veniturilor poate fi măsurată în mod rezonabil;

d) este probabil ca beneficiile economice asociate tranzacţiei să fie generate către întreprindere; şi

e) costul tranzacţiei poate fi măsurat în mod rezonabil.

Recunoaşterea costului stocurilor drept cheltuială

Cheltuielile sunt diminuări ale avantajelor economice în cursul perioadei contabile sub formă de ieşiri sau de micşorări ale valorii activelor ori creşteri ale datoriilor, care au ca efect reducerea capitalurilor proprii sub alte forme decât distribuirile în beneficiul proprietarilor.

Evaluarea cheltuielilor se face la nivelul costului istoric (valorii contabile sau de intrare). Calculul se face în funcţie de posibilităţile de identificare la ieşire a bunurilor, după metodele prezentate în paragraful **2.2.:** identificarea specifică ori metodele convenţionale, care aproximează costul: CMP, FIFO, LIFO, costul standard, preţul cu amănuntul.

Recunoaşterea costului stocurilor ieşite drept cheltuială are loc atunci când se produce o reducere a avantajelor economice viitoare, generată de o diminuare de active sau de o creştere de datorii, reducere ce poate fi evaluată în mod credibil.

Fiind generate de diminuări de active sau de creşteri de datorii, cheltuielile trebuie recunoscute în acelaşi moment (perioadă) cu modificările respective: la intrarea în posesia dreptului de proprietate asupra bunurilor sau serviciilor prestate de terţi, la constatarea diminuării costului stocurilor ş.a. În acest sens, *IAS 2 „Stocuri"* prevede patru ***situaţii*** în care costul stocurilor trebuie recunoscut drept cheltuială:

a) când stocurile sunt vândute, valoarea contabilă a lor trebuie recunoscută ca o cheltuială în perioada în care a fost recunoscut venitul corespunzător;

b) când are loc o diminuare a costului stocurilor până la nivelul valorii realizabile nete ca urmare a deprecierilor. Valoarea deprecierilor este recunoscută ca o cheltuială în perioada în care s-au calculat;

c) când are loc o pierdere de stocuri: stocuri a căror perioadă de garanţie a expirat, fără posibilitate de valorificare, stocuri deteriorate ş.a. Costul acestora este recunoscut drept cheltuială în perioada în care s-au constatat pierderile;

d) când unele stocuri sunt alocate altor conturi de active. De exemplu: un stoc folosit drept componentă pentru o imobilizare corporală construită în regie proprie. Costul unor astfel de stocuri este recunoscut ca o cheltuială pe parcursul duratei utile de viaţă a acelui activ.

Remarcă. Privind cele patru situaţii prevăzute de IAS 2, se impun unele reflecţii referitoare la recunoaşterea costului stocurilor drept cheltuială în perioada în care a fost recunoscut venitul corespunzător.

În interpretarea de mai sus, normele contabile din ţara noastră prevăd ca, în cazul folosirii ***metodei inventarului permanent***, cumpărările de stocuri să fie contabilizate ca active în conturile din clasa 3, iar la finele perioadei în care au fost vândute sau date în consum costul lor să fie contabilizat ca cheltuieli.

Reglementarea menţionată aduce atingere conceptului de contabilitate de angajamente, conform căruia efectele tranzacţiilor şi alte evenimente sunt recunoscute atunci când se produc. În consecinţă, împărtăşim opiniile exprimate în literatura de specialitate că orice cumpărare de stocuri să fie contabilizată ca o *cheltuială privind stocurile* deoarece operaţia corespunde cu angajarea patrimoniului, realizată în momentul transferării dreptului de proprietate, pentru efectuarea unei plăţi prezente sau viitoare. În această optică, intrările şi ieşirile de stocuri în/din gestiune ar urma să fie contabilizate printr-un cont de **„Variaţia stocurilor din cumpărări"**. La sfârşitul perioadei de gestiune soldurile conturilor de cheltuieli privind stocurile şi variaţia stocurilor din cumpărări se preiau de contul **„Profit şi pierdere"** unde, însumate, formează costul stocurilor ieşite prin vânzare sau consum.

Precizăm că, recunoaşterea costului stocurilor drept cheltuială în momentul scăderii din gestiune a stocurilor vândute (mărfuri, produse finite etc.) şi al consumului stocurilor cumpărate pentru producţie (materii prime, materiale stocabile etc.) are acelaşi efect asupra mărimii rezultatului exerciţiului ca şi soluţia prezentată în literatura de specialitate şi în practica contabilă a unor ţări occidentale, ca de exemplu Franţa.

Dacă se aplică ***metoda inventarului intermitent***, recunoaşterea costului stocurilor drept cheltuială are loc în momentul aprovizionării, fiind în concordanţă cu conceptul de contabilitate de angajamente.

2.2. Evaluarea stocurilor

Evaluarea stocurilor în contabilitatea curentă şi în situaţiile financiare ale întreprinderii se face după normele generale de evaluare, elaborate în acord cu principiile contabile fundamentale şi cu Standardele Internaţionale de Contabilitate.

În principiu, Standardele Internaţionale de Contabilitate reţin două momente pentru evaluarea elementelor din bilanţ: evaluarea iniţială şi evaluarea ulterioară recunoaşterii iniţiale.

În cazul stocurilor, evaluarea iniţială, adică la intrarea în întreprindere, se face la cost, iar evaluarea ulterioară, adică la bilanţ, se face la **cea mai mică valoare dintre cost şi valoarea realizabilă netă.**

Întrucât bilanţul nu poate fi conceput fără inventariere, prin care se determină mărimea reală a elementelor existente la acea dată, implicit rezultă că trebuie luate în considerare încă două momente ale evaluării: la inventariere, care se sprijină pe valoarea actuală, denumită şi valoare de inventar (valoare realizabilă netă în cazul stocurilor) şi la ieşirea din gestiune, care se efectuează la valoarea de intrare (la cost în cazul stocurilor).

În contextul menţionat, prin Reglementările contabile aprobate prin O.M.F.P. nr. 94/2001, sunt precizate în mod expres, în cadrul regulilor de evaluare a elementelor din bilanţ, următoarele momente: intrare, ieşire, inventar, bilanţ.

2.2.1. Evaluarea stocurilor la intrare

La intrarea în gestiune stocurile se evaluează şi se înregistrează în contabilitate la valoarea de intrare, denumită valoare de înregistrare sau cost istoric, identificată/identificat după caz, prin costul de achiziţie, costul de producţie, valoarea de aport şi cea de utilitate şi alte costuri ocazionate de stocurile intrate.

Costul de achiziţie

Este propriu stocurilor din cumpărări: materii prime, materiale consumabile, mărfuri, ambalaje şi alte bunuri cumpărate cu titlu oneros. Potrivit IAS 2, costul de achiziţie cuprinde preţul de cumpărare, inclusiv taxele de import şi celelalte taxe de cumpărare, costurile de transport şi de manipulare şi alte costuri care pot fi atribuite direct achiziţiei de stocuri. Reducerile comerciale, rabaturile şi alte elemente similare sunt deduse pentru a determina costul de achiziţie.

Taxa pe valoarea adăugată (TVA) fiind, de regulă, recuperabilă, nu intră în costul de achiziţie al stocurilor. În cazul întreprinderilor neplătitoare de TVA sau când taxa nu este deductibilă, evaluarea stocurilor se face la valoarea inclusiv TVA.

De reţinut că, în costul de achiziţie al stocurilor pot fi incluse şi diferenţele de curs valutar aferente achiziţiilor recente de bunuri facturate în valută doar în cazurile permise prin tratamentul alternativ prevăzut de *IAS 21 „Efectele variaţiei cursurilor de schimb valutar"* (când au rezultat dintr-o depreciere monetară accentuată împotriva căreia nu există nici un mijloc practic de acoperire şi privesc datorii rezultate din achiziţii recente de stocuri care nu pot fi achitate).

Normele contabile româneşti* prevăd însă că tratamentul alternativ de mai sus nu poate fi aplicat în economia noastră, nefiind îndeplinite condiţiile prevăzute de SIC-11 *„Schimb valutar - Capitalizarea pierderilor rezultate din devalorizări monetare accentuate" (IAS 21).*

Exemplu de calcul al costului de achiziţie pentru stocuri cumpărate

S.C. „ALFA" S.A. a achiziţionat mărfuri din import pentru care se consideră următoarele date:

- preţul de cumpărare facturat de furnizor	4.000 lei
- taxele vamale achitate în vamă	800 lei
- TVA achitată în vamă	912 lei
- cheltuieli de transport intern	150 lei
- cheltuieli de manipulare	50 lei
- reducere comercială acordată de furnizor	100 lei
- diferenţa nefavorabilă de curs valutar calculată la plata furnizorului extern efectuată înainte de vânzarea mărfurilor	218 lei

Costul de achiziţie = 4.000 lei + 800 lei + 150 lei + 50 lei – 100. lei
Costul de achiziţie = 4.900 lei

Costul de producţie

Este propriu stocurilor fabricate: produse finite, semifabricate, producţie în curs de execuţie şi alte stocuri produse de întreprindere.

Costul de producţie cuprinde costul de achiziţie al materiilor prime şi consumabilelor, celelalte cheltuieli directe de producţie (transformare), precum şi cota cheltuielilor indirecte de producţie alocate în mod raţional ca fiind legate de fabricaţia bunurilor. De asemenea, în costul de producţie, precum şi în costul de achiziţie al bunurilor pot fi incluse şi costurile îndatorării, respectiv dobânzile şi diferenţele de curs aferente dobânzilor privind împrumuturile, care sunt direct atribuite achiziţiei sau producţiei unui bun pe termen lung.

Cheltuielile generale de administraţie, cheltuielile de desfacere şi cele financiare, de regulă, nu se includ în costurile de producţie.

Referitor la cheltuielile indirecte de producţie, trebuie reţinute următoarele aspecte prevăzute de IAS 2:

- cheltuielile indirecte cuprind regia de producţie, **fixă şi variabilă**. ***Regia fixă*** de producţie include costurile indirecte care rămân relativ constante, indiferent de volumul producţiei, cum sunt: amortizarea, întreţinerea secţiilor şi utilajelor ş.a. ***Regia variabilă*** include costurile indirecte de producţie care variază direct proporţional cu volumul producţiei, cum sunt: costurile indirecte cu materialele şi forţa de muncă;

- ***alocarea regiei fixe*** asupra costului de producţie se face pe baza ***capacităţii normale de producţie***. În cazul unei producţii scăzute sub capacitatea normală, valoarea regiei fixe pe unitatea de produs nu se majorează. Regia nealocată este contabilizată ca o cheltuială a perioadei. În schimb, în cazul unei producţii peste capacitatea normală, valoarea regiei fixe pe unitatea de produs este diminuată;

---

* Reglementările aprobate prin Ordinul ministrului finanţelor publice nr. 94/2001.

- ***alocarea regiei variabile*** asupra costului de producţie se face pe baza folosirii reale a capacităţii de producţie.

Exemplu de calcul al costului de producţie

S.C. „BETA" S.A. a fabricat în exerciţiul N cantitatea de 600 buc. din produsul A, pentru care s-au efectuat următoarele cheltuieli:

- cheltuieli directe	222.000 lei
- cheltuieli indirecte	70.000 lei,
din care:	
• cheltuieli fixe	40.000 lei
• cheltuieli variabile	30.000 lei
- cheltuieli generale	60.000 lei
- cheltuieli de desfacere	10.000 lei

Capacitatea normală de producţie a societăţii pentru produsul A este de 1.000 bucăţi.

1. Calculul regiei fixe recunoscută drept cheltuială a perioadei în exerciţiul N (RFP):

RFP = Cheltuieli fixe × (1 – Nivelul real al activităţii /Nivelul normal al activităţii)

RFP = 40.000 lei × (1 – 600 buc./1.000 buc.) = 16.000 lei

2. Calculul regiei fixe încorporabilă în costul stocului (RFI):

RFI = Regie fixă totală – RFP

RFI = 40.000 lei – 16.000 lei = 24.000 lei

3. Calculul costului de producţie total (CPT):

- cheltuieli directe	222.000 lei
- cheltuieli indirecte fixe (încorporabile)	24.000 lei
- cheltuieli indirecte variabile	30.000 lei
TOTAL	276.000 lei

4. Calculul costului de producţie unitar(CPU):

CPU = 276.000 lei/600 buc = 460 lei/buc.

5. Calculul cheltuielilor neîncorporabile în costul stocului:

- cheltuieli generale de administraţie	60.000 lei
- cheltuieli de desfacere	10.000 lei
- regia fixă recunoscută ca o cheltuială a perioadei	16.000 lei
TOTAL	86.000 lei

Dacă nivelul real al activităţii ar fi fost de 400 buc., atunci regia fixă recunoscută drept cheltuială a perioadei ar fi fost de 24.000 lei, iar costul unitar de 670 lei/buc. Invers, dacă nivelul real al producţiei ar fi fost mai mare decât cel normal, de exemplu 1.250 buc., atunci costul unitar este de 234 lei/buc.

Rezultă că nivelul costului unitar de producţie creşte pe măsură ce scade volumul producţiei sub capacitatea normală şi scade când volumul producţiei depăşeşte capacitatea normală de producţie.

Valoarea de aport și valoarea de utilitate

Valoarea de aport este proprie stocurilor reprezentând aport la capitalul social. Ea se stabilește în urma evaluării efectuate potrivit legii, în funcție de prețul pieței, starea și amplasarea stocurilor.

Valoarea de utilitate se stabilește pentru stocurile obținute cu titlu gratuit în funcție de aceleași criterii ca valoarea de aport.

Alte costuri ocazionate de stocurile intrate

Se includ în costul stocurilor numai în măsura în care reprezintă *costuri suportate pentru a aduce stocurile în forma și în locul în care sunt necesare întreprinderii.* Ca exemplu de astfel de costuri pot fi menționate: regiile generale, costul proiectării produselor destinate anumitor clienți.

Notă. Cheltuielile excesive generate de ineficiența producției, precum și cheltuielile posterioare constituirii stocurilor sunt ***excluse din costul lor***, fiind tratate drept cheltuieli ale perioadei în care au intervenit. Fac parte din această categorie cheltuieli cum sunt:

- pierderile de materiale, manopera sau alte costuri de producție peste limitele normal admise;
- costurile de stocaj, altele decât cele care separă două etape ale procesului de producție;
- regiile generale de administrație care nu participă la aducerea stocurilor în forma și în locul în care se găsesc;
- costurile de desfacere.

2.2.2. Evaluarea stocurilor la ieșire

Ieșirea stocurilor din gestiune se face, în principal, prin consum și prin vânzare. Problema fundamentală care se pune pentru înregistrarea ieșirii stocurilor este cea a prețului utilizat. În acest sens, norma IAS-2 grupează stocurile în funcție de posibilitatea de identificare a lor în: stocuri identificabile și stocuri fungibile și delimitează următoarele metode de evaluare:

- pentru **stocurile identificabile**: metoda identificării specifice (IS);
- pentru **stocurile fungibile**:
  - ***ca tratamente contabile de bază***
    - metoda costului mediu ponderat (CMP);
    - metoda primul intrat-primul ieșit (FIFO);
  - ***ca tratament contabil alternativ***
    - metoda ultimul intrat-primul ieșit (LIFO);
  - ***alte tratamente (tehnici de măsurare a costurilor);***
    - metoda prețului prestabilit (cost standard);
    - metoda la preț cu amănuntul.

Metoda identificării specifice

Presupune atribuirea costurilor specifice elementelor identificabile ale stocurilor care fac obiectul unor comenzi distincte, indiferent dacă au fost cumpărate sau produse. Aceasta înseamnă că fiecare articol sau categorie de stocuri se individualizează atât în momentul intrării în patrimoniu, cât și al stocării și ieșirii din stoc.

Identificarea specifică nu poate fi folosită în cazurile în care stocurile cuprind un număr mare de elemente care sunt, de regulă, fungibile, întrucât prin selectarea articolelor sau loturilor care rămân în stoc metoda ar putea reprezenta o modalitate de *aranjare* a beneficiului perioadei.

Metoda costului mediu ponderat

Costul mediu ponderat (CMP) se poate calcula lunar sau după fiecare operaţie de intrare, ca raport între valoarea totală a stocului iniţial plus valoarea intrărilor, pe de o parte, şi cantitatea existentă în stocul iniţial plus cantitatea intrată, pe de altă parte.

- ***Considerând următoarele date pentru stocul „X" în februarie N: stoc iniţial 500 buc. × 20 lei; intrări: 3.02.N – 100 buc. × 22 lei; 18.02.N – 200 buc. × 24 lei; ieşiri: 10.02.N – 300 buc., 28.02.N – 400 buc., atunci:***
- ***CMP calculat lunar:***

$$\text{CMP lunar} = \frac{(500\,\text{buc.} \times 20) + (100\,\text{buc.} \times 22) + (200\,\text{buc.} \times 24)}{500\,\text{buc.} + 100\,\text{buc.} + 200\,\text{buc.}} = 21{,}25\ \text{lei}$$

- Costul ieşirilor = 300 buc. × 21,25 lei/buc. = 6.375 lei
  400 buc. × 21,25 lei/buc. = 8.500 lei
  14.875 lei
- iar stocul final = 100 buc. × 21,25 lei/buc. = **2.125 lei**

Calculele şi operaţiile acestei variante sunt reflectate în contul analitic de stocuri astfel:

Stocul „X"
Calculul costului mediu ponderat lunar

Data	Intrări			Ieşiri			Stoc		
	Cant.	P/U	Val.	Cant.	P/U	Val.	Cant.	P/U	Val.
1.02	-	-	-	-	-	-	500	20,00	10.000
3.02	100	22	2.200	-	-	-	600	-	12.200
18.02	200	24	4.800	-	-	-	800	21,25	17.000
10.02	-	-	-	300	21,25	6.375	500	21,25	10.625
28.02	-	-	-	400	21,25	8.500	100	21,25	2.125
TOTAL	300	-	7.000	700	-	14.875	100	21,25	2.125

CMP calculat după fiecare intrare:

- intrare pe 3.02.N: $\text{CMP} = \dfrac{(500\,\text{buc.} \times 20) + (100\,\text{buc.} \times 22)}{500\,\text{buc.} + 100\,\text{buc.}} = 20{,}33\ \text{lei/buc.}$
- Costul ieşirii pe 10.02.N =300 buc. × 20,33 lei/buc = **6.100 lei**
- intrare pe 18.02.N:

$$CMP = \frac{(300\ buc. \times 20{,}33) + (200\ buc. \times 24)}{300\ buc. + 200\ buc.} = 21{,}80\ lei/buc.$$

- Costul ieşirii pe 28.02.N = 400 buc. × 21,80 lei/buc. = 8.720 lei
- ■ Costul total al ieşirilor .... **14.820 lei**
- ■ iar stocul final = 100 buc. × 21, 80 lei/buc. = **2.180 lei**

Calculele şi operaţiile variantei de mai sus sunt reflectate în contul analitic de stocuri astfel:

STOCUL „X"

Calculul CMP după fiecare operaţie de intrare

Data	Intrări			Ieşiri			Stoc		
	Cant.	P/U	Val.	Cant.	P/U	Val.	Cant.	P/U	Val.
1.02	-	-	-	-	-	-	500	20	10.000
3.02	100	22	2.200	-	-	-	600	20.33	12.200
10.02	-	-	-	300	20.33	6.100	300	20.33	6.100
18.02	200	24	4.800	-	-	-	500	21,80	10.900
28.02	-	-	-	400	21,80	8.720	100	21,80	2.180
TOTAL	300	-	7.000	700	-	14.820	100	21,80	2.180

Comparând cele două variante ale metodei costului mediu ponderat se constată că evaluarea ieşirilor din stoc după prima variantă (CMP lunar) prezintă avantajul unui calcul simplu, dar nu permite valorizarea ieşirilor în cursul perioadei de gestiune (lunii). Varianta a doua însă (CMP calculat după fiecare intrare), oferă posibilitatea evaluării ieşirilor în cursul perioadei de gestiune (lunii). Această variantă prezintă inconvenientul unui calcul mai complex, inconvenient anulat prin utilizarea mijloacelor informatice.

În ansamblu, metoda CMP tinde să anuleze efectele creşterii sau descreşterii preţurilor, deoarece nivelul costului mediu ponderat şi al costului stocului final calculat conform acestei metode este influenţat de toate preţurile plătite pe parcursul exerciţiului şi de preţul stocului iniţial.

Metoda primul intrat - primul ieşit (FIFO)

Constă în evaluarea ieşirilor de stocuri în ordinea în care au intrat, la costul primei intrări (lot). Pe măsura epuizării lotului, stocurile ieşite din gestiune se evaluează la costul lotului următor, în ordine cronologică. În consecinţă, stocul final este evaluat la cele mai recente costuri.

Menţinând datele metodei CMP, calculul costului stocurilor ieşite după metoda FIFO se prezintă astfel:

- ieşire pe 10.02.N: 300 buc. × 20 lei/buc. = ... 6.000 lei
- ieşire pe 28.02.N: 200 buc. × 20 lei/buc. = 4.000 lei
  100 buc. × 22 lei/buc. = 2.200 lei
  100 buc. × 24 lei/buc. = 2.400 lei .... 8.600 lei
- ■ Costul total al ieşirilor .... **14.600 lei**
- ■ iar stocul final: 100 buc. × 24lei/buc. = ... **2.400 lei**

Calculele şi operaţiile proprii metodei FIFO sunt reflectate în contul analitic de stocuri ca mai jos:

STOCUL „X"

Calculul costului stocurilor ieşite după metoda FIFO

Data	Intrări			Ieşiri			Stoc		
	Cant.	P/U	Val.	Cant.	P/U	Val.	Cant.	P/U	Val.
1.02	-	-	-	-	-	-	500	500×20	10.000
3.02	100	22	2.200	-	-	-	500 100	500×20 100×22	12.200
10.02	-	-	-	300	20	6.000	200 100	200×20 100×22	6.200
18.02	200	24	4.800	-	-	-	200 100 200	200×20 100×22 200×24	11.000
28.02	-	-	-	200 100 100	20 22 24	4.000 2.200 2.400	100	100×24	2.400
TOTAL	300	-	7.000	700	-	14.600	100	100×24	2.400

Evaluarea ieşirilor în metoda FIFO la cele mai vechi, adică la cele mai mici costuri, conduce la o majorare a rezultatului exerciţiului (profitului) şi a impozitului pe profit. Ca urmare, în perioadele de creştere susţinută a preţurilor, metoda FIFO produce cea mai mare valoare posibilă a rezultatului exerciţiului (profitului), iar costul stocurilor ieşite este apropiat de nivelul costului la momentul când aceste stocuri au intrat în gestiune. În perioadele de descreştere a preţurilor efectele sunt inverse.

Metoda ultimul intrat - primul ieşit (LIFO)

Se înscrie în tratamentul contabil alternativ permis. Conţinutul acestei metode îl reprezintă evaluarea ieşirilor de stocuri din gestiune la costul ultimei intrări (lot). Pe măsura epuizării succesive a fiecărui lot, stocurile ieşite din gestiune se evaluează la costul lotului anterior, în ordine cronologică. În felul acesta stocul final este evaluat la cele mai vechi costuri.

Menţinând în continuare datele metodei CMP, calculul costului stocurilor ieşite după metoda LIFO se prezintă astfel:

- ieşire pe 10.02.N: 100 buc. × 22 lei = 2.200 lei
  200 buc. × 20 lei = 4.000 lei .... 4.200 lei
- ieşire pe 28.02.N: 200 buc. × 24 lei = 4.800 lei
  200 buc. × 20 lei = 4.000 lei .... 8.800 lei

▪ Costul total al ieşirilor .... ***13.000 lei***

▪ iar stocul final: 100 buc. × 20 lei = ... **2.000 lei**

Calculele şi operaţiile proprii metodei LIFO sunt reflectate în contul analitic de stocuri ca mai jos:

STOCUL „X"

Calculul costului stocurilor ieşite după metoda LIFO

Data	Intrări			Ieşiri			Stoc		
	Cant.	P/U	Val.	Cant.	P/U	Val.	Cant.	P/U	Val.
1.02	-	-	-	-	-	-	500	500×20	10.000
3.02	100	22	2.200	-	-	-	500 100	500×20 100×22	12.200
10.02	-	-	-	100 200	22 20	2.200 4.000	300	300×20	6.000
18.02	200	24	4.800	-	-	-	300 200	300×20 200×24	10.800
28.02	-	-	-	200 200	24 20	4.800 4.000	100	100×20	2.000
TOTAL	300	-	7.000	700	-	15.000	100	100×20	2.000

Evaluarea ieşirilor în metoda LIFO la cele mai recente, adică la cele mai mari costuri, micşorează rezultatul exerciţiului şi impozitul pe profit. Efectele sunt accentuate în perioadele de inflaţie, când metoda LIFO produce cea mai mică valoare posibilă a rezultatelor, iar costul stocurilor ieşite este apropiat de nivelul costului celor mai recente stocuri intrate în gestiune.

Alte tratamente (tehnici de măsurare a stocurilor)

Sunt reprezentate de metoda preţului prestabilit (cost standard) şi de metoda la preţ cu amănuntul, care pot fi folosite pentru simplificare, dacă se consideră că rezultatul acestor metode aproximează costul (conţinutul celor două metode este prezentat în paragrafele 3.2.3.3. şi 3.2.3.4.).

Remarcă. Sistemul de evaluare mai întâi a ieşirilor, iar apoi prin diferenţă a stocurilor finale, propriu inventarului permanent, este greoi şi uneori imposibil de aplicat în practică. El poate fi acceptat numai în condiţiile folosirii preţului prestabilit. În cazul celorlalte preţuri (**CMP, FIFO, LIFO**), pentru a depăşi această situaţie, în cadrul metodei inventarului permanent se poate folosi varianta evaluării mai întâi a stocurilor finale, iar prin scădere determinarea valorii ieşirilor specifică metodei inventarului intermitent. Relaţia de calcul folosită în acest sens este de forma:

Costul bunurilor consumate sau vândute = ***Costul bunurilor disponibile pentru consum sau vânzare*** − ***Costul stocului de la sfârşitul perioadei***

Costul bunurilor disponibile pentru consum sau vânzare = ***Costul stocului de la începutul perioadei*** + ***Costul bunurilor intrate în cursul perioadei***

O asemenea evaluare poate fi adoptată în condiţiile în care operaţiile de ieşire în cursul anului sunt evaluate prin metoda preţurilor prestabilite, iar la închiderea exerciţiului financiar se efectuează regularizarea prin metoda de evaluare adoptată. Deci, să nu se aplice calculele de repartizare a diferenţelor aferente ieşirilor.

Varianta de mai sus fiind operaţională în cazul aplicării metodei inventarului intermitent, este unul din motivele pentru care în ţările apusene această metodă este practicată de întreprinderile mari şi foarte mari care au o structură sortimentală a stocurilor foarte variată şi multiple operaţii de ieşire în cursul perioadei.

Inventarul intermitent şi adaptările de mai sus impun o nuanţare în alegerea şi aplicarea metodei epuizării loturilor cu una din variantele FIFO sau LIFO. Fiecare din aceste variante are în vedere evaluarea ieşirilor de stocuri, fiind regăsite întocmai în condiţiile inventarului permanent. Dacă se aplică inventarul intermitent, în cadrul căruia **valoarea ieşirilor = stocul iniţial + intrările – stocul final**, evaluarea se realizează pornind de la stocurile finale. În aceste condiţii, metodele de evaluare FIFO şi LIFO operează în sens invers în raport cu folosirea lor la evaluarea ieşirilor.

Exemplu: dacă pentru ieşiri se aplică metoda LIFO, în mod implicit stocurile finale nu pot fi evaluate decât potrivit metodei FIFO, deoarece loturile ieşite au fost deja evaluate în sens invers cronologic începând cu preţul ultimului lot intrat.

O remarcă mai generală. Indiferent de metoda de contabilitate adoptată pentru evidenţa stocurilor, evaluarea lor reprezintă o problemă a cărei rezolvare depinde de complexitatea structurii sortimentale, fiscalitate şi rentabilitate. ***Structura sortimentală*** impune folosirea acelei metode care să asigure o evaluare cât mai exactă în raport cu realitatea, fără a amplifica volumul muncii de calcul. **De exemplu**, dacă întreprinderea fabrică un număr mai mic de produse (de valoare mare) şi se poate şti cu certitudine în ce produs a fost înglobat fiecare element în stoc, se poate adopta metoda **identificării specifice**.

Fiscalitatea şi ***rentabilitatea*** sunt principalii factori care condiţionează adoptarea unei metode sau a alteia, deoarece evaluarea cantităţii de stocuri la sfârşitul perioadei este cheia care conduce la supra sau subevaluarea profitului, iar pe această bază încadrarea sau nu în principiul prudenţei.

Relaţiile de calcul pentru judecăţile de valoare sunt:

a) pentru **stocurile cumpărate şi vândute:**

Rezultatul = Vânzări – Costul bunurilor vândute

iar

Costul bunurilor vândute = *Costul bunurilor disponibile pentru vânzare* – *Costul bunurilor în stoc la sfârşitul perioadei*

unde

Costul bunurilor disponibile pentru vânzare = *Costul bunurilor în stoc la începutul perioadei* + *Costul bunurilor cumpărate în cursul perioadei*

b) pentru **stocurile fabricate:**

Rezultatul = Vânzări – Costul bunurilor vândute

iar

Costul bunurilor vândute = *Costul bunurilor disponibile pentru vânzare* – *Costul bunurilor în stoc la sfârşitul perioadei*

unde

Costul bunurilor disponibile pentru vânzare = *Costul de achiziţie al stocurilor consumate* + *Cheltuielile directe de producţie pentru prelucrare* + *Cota de cheltuieli indirecte de producţie repartizate*

Costul de achiziţie al stocurilor consumate = *Costul de achiziţie al stocurilor disponibile* – *Costul de achiziţie al bunurilor rămase în stoc la sfârşitul perioadei*

Costul de achiziţie al stocurilor disponibile = *Costul de achiziţie al bunurilor aflate în stoc la începutul perioadei* + *Costul de achiziţie al bunurilor cumpărate în cursul perioadei*

Relaţiile prezentate anterior relevă faptul că orice supraevaluare a bunurilor rămase în stoc la sfârşitul perioadei conduce la creşterea rezultatului, care la rândul său formează obiectul impozitării şi distribuirii de dividende. În mod indirect este afectată menţinerea integrităţii capitalului financiar. În consecinţă, pentru ca întreprinderea să se înscrie în sfera principiului prudenţei, concomitent cu rezolvarea raporturilor cu fiscalitatea, într-o economie stabilă se recomandă metoda costului mediu ponderat (CMP) şi FIFO, în schimb într-o economie inflaţionistă este indicată metoda LIFO.

Calculele prezentate mai jos, construite pe baza evaluării ieşirilor în metodele CMP, FIFO şi LIFO, ilustrează aprecierile teoretice cu privire la alegerea metodei de evaluare:

a) Metoda CMP lunar

1. Stocul iniţial	500 buc. × 20 lei = 10.000 lei	10.000 lei
2. Cumpărări de stocuri:	100 buc. × 22 lei = 2.200 lei 200 buc. × 24 lei = 4.800 lei 7.000 lei	7.000 lei
3. Costul bunurilor disponibile pentru vânzare (1 + 2)		17.000 lei
4. Costul bunurilor în stoc la sfârşitul perioadei	100 buc. × 21.25 lei = 2.125 lei	2.125 lei
5. Vânzări	700 buc. × 30 lei = 21.000 lei	**21.000 lei**
6. Costul bunurilor vândute (3 – 4)	17.000 lei – 2.125 lei = 14.875 lei	14.875 lei
7. Rezultatul (5 – 6)	21.000 lei – 14.875 lei = 6.125 lei	**6.125** lei

b) Metoda FIFO

1. Stocul inițial	500 buc. × 20 lei = 10.000 lei	10.000 lei
2. Cumpărări de stocuri:	100 buc. × 22 lei = 2.200 lei	
	200 buc. × 24 lei = 4.800 lei	
	7.000 lei	7.000 lei
3. Costul bunurilor disponibile pentru vânzare (1 + 2)		17.000 lei
4. Costul bunurilor în stoc la sfârșitul perioadei	100 buc. × 24 lei = 2.400 lei	2.400 lei
5. Vânzări	700 buc. × 30 lei = 21.000 lei	**21.000 lei**
6. Costul bunurilor vândute (3 – 4)	17.000 lei – 2.400 lei = 14.600 lei	14.600 lei
7. Rezultatul (5 – 6)	21.000 lei – 14.600 lei = 6.400 lei	**6.400** lei

c) Metoda LIFO

1. Stocul inițial	500 buc. × 20 lei = 10.000 lei	10.000 lei
2. Cumpărări de stocuri:	100 buc. × 22 lei = 2.200 lei	
	200 buc. × 24 lei = 4.800 lei	
	7.000 lei	7.000 lei
3. Costul bunurilor disponibile pentru vânzare (1 + 2)		17.000 lei
4. Costul bunurilor în stoc la sfârșitul perioadei	100 buc. × 20 lei = 2.000 lei	2.000 lei
5. Vânzări	700 buc. × 30 lei = 21.000 lei	**21.000 lei**
6. Costul bunurilor vândute (3 – 4)	17.000 lei – 2.000 lei = 15.000 lei	15.000 lei
7. Rezultatul (5 – 6)	21.000 lei – 15.000 lei = 6.000 lei	**6.000** lei

De reținut: Potrivit Interpretării SIC-1 „*Consecvența – diferite metode de determinare a costului stocurilor*", într-o întreprindere, pentru a asigura comparabilitatea, evaluarea unor tranzacții și evenimente trebuie efectuată într-o manieră consecventă în situațiile financiare individuale și consolidate.

Stocurile care au caracteristici similare în ceea ce privește natura și utilizarea lor trebuie evaluate utilizând aceeași metodă de determinare a costului. Determinarea de către o anumită întreprindere a grupelor de stocuri cu natură și utilizare similară depinde de factori și circumstanțe specifice. Pot fi utilizate metode diferite de determinare a costului stocurilor pentru grupe de stocuri care au caracteristici diferite.

Odată ales, tratamentul este aplicat în mod consecvent*.

2.2.3. Evaluarea stocurilor la inventar

Cu ocazia inventarierii evaluarea stocurilor se face la valoarea actuală (de inventar), denumită potrivit normei IAS 2 **valoare realizabilă netă**. Ea este reprezentată de *„prețul de vânzare estimat ce ar putea fi obținut pe parcursul desfășurării normale a activități, mai puțin costurile estimate pentru finalizarea bunului și a costurilor necesare vânzării* (cheltuieli de transport, comisioane privind vânzările, costul garanției acordată după vânzare)".

---

* Vezi și *"Ghid practic de aplicare a Standardelor Internaționale de Contabilitate"*, Partea I, Editura Economică, 2001, pag. 90.

Exemplu privind calcularea valorii realizabile nete:

a) prețul de vânzare al bunului	2.000 lei
b) costul cu evaluarea bunului	40 lei
c) costul vânzării efective a bunului	10 lei

Valoarea realizabilă netă = a – (b + c)

Valoarea realizabilă netă = 2.000 – (40 + 10) = 1.950 lei

Problema principală care se pune în legătură cu valoarea realizabilă netă este cea a **determinării ei**. În acest sens, un prim aspect care se degajă se referă la ***modul de individualizare a stocurilor*** în evaluare. De regulă, valoarea realizabilă netă se determină separat pentru fiecare element de stocuri. Uneori însă, este mai adecvat să se grupeze elemente similare sau conexe. Este cazul unor elemente de stoc care aparțin aceleiași game de produse, care au scopuri sau utilizări similare, sunt produse și comercializate în aceeași zonă geografică și care, practic, nu pot fi evaluate distinct față de alte elemente din acea gamă de produse.

Al doilea aspect privește ***modul de determinare a valorii realizabile nete***. Din prevederile normei IAS 2 rezultă că valoarea realizabilă netă este determinată prin *estimare* în funcție de o serie de factori: constatare, probe sau alte modalități și anume:

♦ luarea în considerare a scopului sau destinației pentru care sunt deținute stocurile. De exemplu, pentru stocurile care urmează să fie livrate în baza unor contracte ferme, valoarea realizabilă netă este prețul stabilit contractual. Pentru cantitățile excedentare contractelor de vânzare valoarea realizabilă netă se determină pornind de la ***prețurile generale de vânzare practicate pe piață***.

♦ deprecierea stocurilor care au suferit deteriorări, demodări, care au fost uzate moral integral sau parțial, cărora li s-a diminuat prețul de vânzare sau celor la care au crescut costurile estimate pentru finalizare ori vânzare. În aceste cazuri valoarea realizabilă netă se determină prin ***diminuarea costului stocurilor***.

♦ utilizarea celor mai credibile dovezi în momentul în care are loc estimarea valorii care se așteaptă a fi realizată. Estimările în cauză iau în considerare fluctuațiile de preț și de cost care sunt direct legate de evenimente ce au intervenit după închiderea exercițiului în măsura în care astfel de evenimente confirmă condițiile existente la sfârșitul exercițiului. Astfel de situații conduc la determinarea unei valori realizabile nete ***mai mare sau mai mică decât costul stocurilor***.

În cazul materialelor și consumabilelor folosite în producție nu se diminuează valoarea sub cost dacă se estimează că produsele finite rezultate vor fi vândute la un preţ mai mare sau egal cu costul lor. În schimb, dacă se estimează că produsele rezultate vor avea un cost mai mare decât valoarea realizabilă netă, atunci costul materialelor aferente se diminuează până la valoarea realizabilă netă. Într-un astfel de caz, ***costul de înlocuire** al materialelor* poate fi cea mai adecvată măsură a valorii realizabile nete.

Din cele prezentate se desprinde concluzia că **valoarea realizabilă netă poate fi egală, mai mare sau mai mică decât costul stocurilor.**

Remarcă. Potrivit reglementărilor în vigoare la stabilirea valorii realizabile nete (valorii de inventar) se aplică principiul prudenţei, potrivit căruia se ţine seama de toate ajustările de valoare datorate deprecierilor.

În cazul în care se constată că valoarea de inventar, a stocurilor este mai mare decât valoarea cu care acestea sunt evidenţiate în contabilitate, în listele de inventariere se înscriu **valorile de contabilitate.**

În cazul în care valoarea de inventar a stocurilor este mai mică decât valoarea din contabilitatea, în listele de inventariere se înscrie **valoarea de inventar.**

2.2.4. Evaluarea stocurilor la bilanţ

Pentru a fi înscrise în situaţiile financiare, stocurile se evaluează **la valoarea cea mai mică dintre cost şi valoarea realizabilă netă.**

Aşa cum s-a arătat, potrivit principiului prudenţei, atunci când costul stocurilor (valoarea contabilă) este mai mare decât valoarea realizabilă netă, costul stocurilor se diminuează până la nivelul valorii realizabile nete. Valoarea cu care se diminuează costul stocurilor este recunoscută ca o cheltuială pentru depreciere pentru care se constituie în contabilitate un provizion.

Exemplu de calcul al valorii la care stocurile se înscriu în situaţiile financiare

Denumirea stocurilor	Valoarea contabilă (de intrare)	Valoare realizabilă netă la 31.12.N	Valoarea stocurilor ce se înscrie în situaţiile financiare	Depreciere la 31.12.N
A	210.000	195.000	195.000	15.000
B	100.000	120.000	100.000	-
C	340.000	300.000	300.000	40.000
D	150.000	140.000	140.000	10.000
TOTAL	800.000	755.000	735.000	65.000

Pentru fiecare exerciţiu următor se efectuează o nouă evaluare a valorii realizabile nete. Dacă pentru stocurile pentru care s-au diminuat costurile în exerciţiul precedent prin depreciere, noile condiţii conduc la o valoare realizabilă netă mai mică decât cea precedentă, cu diferenţa în minus rezultată se diminuează în continuare costul stocurilor până la nivelul valorii realizabile nete revizuite.

Dacă acele condiţii care au condus la diminuarea costului stocurilor s-au modificat sau au încetat să mai existe, atunci valoarea cu care s-a reflectat diminuarea se stornează, parţial sau total, fiind recunoscută ca o reducere sau anulare a cheltuielilor cu deprecierea stocurilor în perioada în care are loc revizuirea. În felul acesta, noua valoare este egală cu cea mai mică valoare dintre valoarea de intrare şi valoarea realizabilă netă.

Precizare. În ţara noastră, conform Ordinului ministrului finanţelor publice nr. 94/2001, reducerea sau anularea valorii cu care s-a diminuat costul stocurilor se efectuează pe seama veniturilor din provizioane pentru depreciere.

3. Contabilitatea primară a stocurilor

3.1. Sistemul de conturi privind stocurile

Prezentarea generală a conturilor de stocuri

Evidenţa constituirii şi mişcării stocurilor şi producţiei în curs de execuţie se realizează prin conturile ce formează conţinutul clasei a 3-a din **Planul de conturi general**, denumită **„Conturi de stocuri şi producţie în curs de execuţie"**.

CLASA 3
„CONTURI DE STOCURI ŞI PRODUCŢIE ÎN CURS DE EXECUŢIE"

30. STOCURI DE MATERII ŞI MATERIALE
- 301. Materii prime
- 302. Materiale consumabile
    - 3021. Materiale auxiliare
    - 3022. Combustibili
    - 3023. Materiale pentru ambalat
    - 3024. Piese de schimb
    - 3025. Seminţe şi materiale de plantat
    - 3026. Furaje
    - 3028. Alte materiale consumabile
- 303. Materiale de natura obiectelor de inventar
- 308. Diferenţe de preţ la materii prime şi materiale

33. PRODUCŢIA ÎN CURS DE EXECUŢIE
- 331. Produse în curs de execuţie
- 332. Lucrări şi servicii în curs de execuţie

34. PRODUSE
- 341. Semifabricate
- 345. Produse finite

- 346. Produse reziduale
- 348. Diferenţe de preţ la produse
  - 3481. Diferenţe de preţ la semifabricate
  - 3485. Diferenţe de preţ la produse finite
  - 3486. Diferenţe de preţ la produse reziduale

35. STOCURI AFLATE LA TERŢI

- 351. Materii şi materiale aflate la terţi
- 354. Produse aflate la terţi
  - 3541. Semifabricate aflate la terţi
  - 3545. Produse finite aflate la terţi
  - 3546. Produse reziduale aflate la terţi
- 356. Animale aflate la terţi
- 357. Mărfuri aflate la terţi
- 358. Ambalaje aflate la terţi

36. ANIMALE

- 361. Animale şi păsări
- 368. Diferenţe de preţ la animale şi păsări

37. MĂRFURI

- 371. Mărfuri
- 378. Diferenţe de preţ la mărfuri

38. AMBALAJE

- 381. Ambalaje
- 388. Diferenţe de preţ la ambalaje

39. PROVIZIOANE PENTRU DEPRECIEREA STOCURILOR ŞI PRODUCŢIEI ÎN CURS DE EXECUŢIE

- 391. Provizioane pentru deprecierea materiilor prime
- 392. Provizioane pentru deprecierea materialelor
  - 3921. Provizioane pentru deprecierea materialelor consumabile
  - 3922. Provizioane pentru deprecierea materialelor de natura obiectelor de inventar
- 393. Provizioane pentru deprecierea producţiei în curs de execuţie
- 394. Provizioane pentru deprecierea produselor
  - 3941. Provizioane pentru deprecierea semifabricatelor
  - 3945. Provizioane pentru deprecierea produselor finite
  - 3946. Provizioane pentru deprecierea produselor reziduale
- 395. Provizioane pentru deprecierea stocurilor aflate la terţi
  - 3951. Provizioane pentru deprecierea materiilor prime şi materialelor aflate la terţi
  - 3952. Provizioane pentru deprecierea semifabricatelor aflate la terţi
  - 3953. Provizioane pentru deprecierea produselor finite aflate la terţi
  - 3954. Provizioane pentru deprecierea produselor reziduale aflate la terţi
  - 3956. Provizioane pentru deprecierea produselor animale aflate la terţi

3957. Provizioane pentru deprecierea mărfurilor aflate la terţi
3958. Provizioane pentru deprecierea ambalajelor aflate la terţi
396. Provizioane pentru deprecierea animalelor
397. Provizioane pentru deprecierea mărfurilor
398. Provizioane pentru deprecierea ambalajelor

Sunt conturi de bilanţ sau inventar. Ele furnizează informaţii de reflectare şi control gestionar privind situaţia şi mişcarea stocurilor şi producţiei în curs de execuţie. **Soldul lor debitor** este preluat în activul bilanţului.

Preţul de înregistrare din conturi, corespunzător valorii contabile de intrare a stocurilor, este egal cu *costul de achiziţie* pentru bunurile procurate din afară şi *costul de producţie (de prelucrare)* pentru bunurile obţinute din producţia proprie.

Conturile de stocuri au funcţia contabilă de activ. Se ***debitează*** cu valoarea stocurilor intrate în gestiunea întreprinderii prin achiziţionarea de la furnizori, aportate de către asociaţi, realizate din producţia proprie şi din alte surse. Se ***creditează*** cu valoarea stocurilor ieşite din gestiunea întreprinderii prin consum, vânzare şi alte destinaţii. ***Soldul*** conturilor este ***debitor*** şi reprezintă valoarea bunurilor şi serviciilor în stoc sau sold la sfârşitul exerciţiului financiar.

Prezentarea conturilor de stocuri în metoda inventarului permanent

Conţinutul şi funcţia contabilă a conturilor de stocuri se diferenţiază în raport de metoda folosită pentru evidenţa mişcării stocurilor: inventarul permanent sau intermitent.

Astfel, în **metoda inventarului permanent** conturile de stocuri şi producţie în curs de execuţie se **debitează** cu intrările de valori materiale şi se **creditează** cu ieşirile de valori materiale pe măsura efectuării operaţiilor.

În cazul în care evaluarea şi înregistrarea în contabilitate a stocurilor se face la preţuri prestabilite (standard), conturilor de stocuri li se asociază conturi distincte care înregistrează diferenţele de preţ faţă de costul de achiziţie sau costul de producţie. În **debitul** conturilor de diferenţe, de regulă se înregistrează diferenţele aferente bunurilor intrate în gestiunea întreprinderii, iar în **creditul** lor, diferenţele corespunzătoare stocurilor ieşite. Soldul conturilor reprezintă diferenţele de preţ aferente bunurilor economice existente în stoc în gestiunea întreprinderii. O asemenea modalitate de funcţionare impune înregistrarea în ***roşu*** a diferenţelor, dacă preţurile prestabilite sunt mai mari decât costul de achiziţie sau de producţie, după caz şi în ***negru*** în situaţia inversă.

Dacă nu se acceptă mecanismul de înregistrare **roşu - negru**, prezentat mai sus, conturile de diferenţe înregistrează în ***debit*** diferenţele nefavorabile (costul de achiziţie sau de producţie este mai mare decât preţul prestabilit) aferente stocurilor intrate în gestiune şi diferenţele de preţ favorabile (costul de achiziţie sau de producţie este mai mic decât cel prestabilit) aferente stocurilor ieşite din gestiune. În ***creditul*** conturilor se reflectă diferenţele de preţ favorabile aferente stocurilor intrate în gestiune şi diferenţele nefavorabile corespunzătoare stocurilor ieşite din gestiune.

Prezentarea conturilor de stocuri în metoda inventarului intermitent

În cazul utilizării metodei inventarului intermitent, conturile înregistrează numai stocurile de valori materiale şi producţie în curs de execuţie. Astfel, la închiderea exerciţiului financiar, în **debitul** conturilor se înregistrează stocurile de la sfârşitul perioadei, determinate prin inventariere, iar la deschiderea exerciţiului, în **credit**, stocurile de la începutul perioadei preluate în categoria cheltuielilor, pentru perioada următoare de gestiune, în cazul materialelor şi mărfurilor, şi ca venituri (diminuare) în cazul produselor şi producţiei în curs de fabricaţie. Rulajul intrărilor şi ieşirilor se înregistrează direct în **debitul**, respectiv **creditul** conturilor de cheltuieli în cazul materialelor şi mărfurilor şi de venituri, în cazul produselor, lucrărilor şi serviciilor.

O variantă a metodei inventarului intermitent este şi cea a debitării şi creditării conturilor numai cu variaţia-creşterea stocurilor la sfârşitul perioadei de gestiune. Creşterea-micşorarea stocurilor de materiale şi mărfuri generează o **creştere - micşorare de cheltuieli**, iar creşterea-micşorarea stocurilor de producţie neterminată, semifabricate şi produse finite determină o **creştere-micşorare de venituri.**

Pornindu-se de la faptul că determinarea costului bunurilor ieşite prin vânzare sau consum se face numai după evaluarea stocurilor finale, există opinii şi practici contabile orientate către o altă variantă a metodei inventarului intermitent care, deşi contravine conceptului contabilităţii de angajamente, ar avea mai multă relevanţă şi aplicabilitate.

În această variantă, conturile de stocuri **se debitează** în cursul lunii cu intrările (valoric) pe măsura efectuării operaţiilor. **Creditarea** conturilor se face însă numai la sfârşitul lunii după efectuarea inventarierii, evaluării costului stocurilor finale (inventariate) şi determinării pe această bază a costului stocurilor ieşite prin vânzare sau consum (care se vor reflecta drept cheltuieli în cazul stocurilor cumpărate şi ca venituri-diminuare – în cazul stocurilor fabricate). Rezultă că **stocurile finale inventariate rămân ca sold al conturilor de stocuri.**

Conturile de provizioane pentru deprecierea stocurilor

Figurează în planul de conturi în aceeaşi clasă cu stocurile în cadrul căreia s-a creat o grupă distinctă de conturi: **39 „Provizioane pentru deprecierea stocurilor şi producţiei în curs de execuţie".** Sunt conturi rectificative, în **creditul** lor se înregistrează valoarea provizioanelor pentru depreciere, constituite pe seama cheltuielilor. În **debitul** aceloraşi conturi se reflectă valoarea provizioanelor reluate prin diminuare sau anulare. **Soldul creditor** al acestor conturi reprezintă valoarea provizioanelor constituite prin prelevarea din rezultate.

3.2. Contabilitatea ciclurilor de operaţii privind stocurile

3.2.1. Contabilitatea operaţiilor privind stocurile cumpărate

Metoda inventarului permanent

Operaţiile privind stocurile cumpărate se grupează, după sensul lor, în cumpărări de stocuri şi ieşiri de stocuri.

1. Operaţii privind cumpărările de stocuri

În cursul exerciţiului, toate operaţiile privind cumpărările de materiale şi mărfuri de la furnizori se înregistrează la costul de achiziţie în debitul conturilor de stocuri în corespondență cu conturile de furnizori, indiferent dacă aprovizionarea se face pe credit comercial sau cu plată imediată.

Exemplu: Întreprinderea „TITAN" S.A. cumpără pe credit comercial materii prime în valoare de 100.000 lei, cheltuielile cu transportul înscrise în factură de 10.000 lei, TVA deductibilă este 19%.

110.000 lei 301 Materii prime = 401 Furnizori 130.900 lei
20.900 lei 4426 TVA deductibilă

Documentul justificativ care a stat la baza înregistrării de mai sus este **factura**. În cazul în care stocurile consemnate în factură fac parte din gestiuni distincte, se constată diferențe la recepție sau, dacă stocurile primite nu sunt însoțite de documente de facturare, se întocmește **Nota de recepție și constatare de diferențe**.

Cumpărările de stocuri implică anumite cheltuieli accesorii: cheltuieli de transport, asigurarea transportului, onorariile intermediarului ce a facilitat achiziția etc. Principial, aceste cheltuieli trebuie adăugate la prețul de achiziție și contabilizate în debitul conturilor de stocuri, în cazul metodei inventarului permanent și în debitul conturilor **601 „Cheltuieli cu materiile prime"**, **607 „Cheltuieli privind mărfurile"** etc., în cazul metodei inventarului intermitent. Și totuși, practicile contabile nuanțează rezolvarea, în sensul că în toate cazurile în care aceste cheltuieli nu sunt delimitate fără ambiguitate privind anumite cumpărări particulare, ele pot fi înregistrate utilizând conturile **613 „Cheltuieli cu primele de asigurare"**, **622 „Cheltuieli privind comisioanele și onorariile"**, **624 „Cheltuieli cu transportul de bunuri și personal"** etc.

O problemă specifică intrării stocurilor cumpărate este cea a contabilizării cheltuielilor cu transportul efectuat cu mijloace proprii. Actualul sistem contabil a adoptat soluția înregistrării cheltuielilor direct prin conturile din clasa a 6-a **„ Conturi de cheltuieli"** în funcție de natura lor. **Exemplu:** dacă transportul s-a realizat cu autocamionul propriu, salariul șoferului se înregistrează în debitul contului **641 „Cheltuieli cu salariile personalului"**, amortizarea autocamionului se reflectă în debitul contului **681 „Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele"** etc.

Soluția de mai sus nu-și propune să divulge utilizarea de către agenții economici a unor servicii în unitățile acestora. Motivația prezentată în acest sens este aceea că aceste servicii se încorporează direct în bunurile supuse taxei pe valoarea adăugată.

Totuși, această soluție conduce la un rezultat în care costul de achiziție al stocurilor cumpărate nu cuprinde și valoarea serviciilor de transport efectuate cu mijloace proprii. Acest aspect nu poate fi expediat la cutia neagră, deoarece poate deveni o componentă a cheltuielilor cu variația stocurilor, cu implicații asupra fidelității rezultatului calculat.

În situația în care s-ar delimita și serviciile proprii privind transportul stocurilor cumpărate pentru costul de producție, înregistrarea ar fi de tipul:

3 Conturi de stocuri și producție în curs de execuție = 711 Variația stocurilor

Cheltuielile, în funcție de natura lor, se înregistrează în clasa **6 „Conturi de cheltuieli"**.

În spiritul demersului de mai sus se înscrie și soluția normalizată privind înregistrarea la contul **635 „Cheltuieli cu alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate"** a taxei pe valoarea adăugată facturată de furnizori aferentă bunurilor pierdute pe timpul transportului. O asemenea cheltuială este generată de o taxă nedeductibilă şi în consecinţă devine un element component al costului de achiziţie al stocurilor.

2. Operaţii privind ieşirea stocurilor

Consumul de materii prime şi materiale se înregistrează pe baza **bonurilor de consum** sau a **fişei limită de consum**, cu costul calculat potrivit metodelor de evaluare la ieşire în debitul conturilor de cheltuieli din grupa **60 „Cheltuieli privind stocurile”** şi în creditul conturilor de stocuri. Similar se înregistrează şi ieşirile pe calea vânzărilor.

Reţinând exemplul anterior privind intrările de stocuri, se presupune că s-au consumat în producţie proprie materii prime în valoare de 80.000 lei.

80.000 lei 601 Cheltuieli cu materiile prime = 301 Materii prime 80.000lei

Remarcă. În aplicarea metodei inventarului permanent este necesară, după părerea noastră, adoptarea soluţiei proprii Planului Contabil General francez. O asemenea soluţie se bazează pe folosirea unui cont distinct destinat înregistrării variaţiei stocurilor cumpărate*.

Tipurile de înregistrări contabile posibile în cadrul acestei soluţii sunt:

a) cumpărări de stocuri:

60 Cheltuieli privind stocurile = 401 Furnizori

b) recepţia stocurilor cumpărate:

3 Conturi de stocuri = 6xx Cheltuieli privind variaţia stocurilor

c) consumul de stocuri:

6xx Cheltuieli privind variaţia stocurilor = 3 Conturi de stocuri

Metoda inventarului intermitent

În cadrul metodei inventarului intermitent, la deschiderea exerciţiului se preiau la cheltuielile perioadei (grupa **60 „Cheltuieli privind stocurile”**) stocurile existente la închiderea exerciţiului precedent reflectate în conturile din clasa a 3-a **„Conturi de stocuri şi producţie în curs de execuţie”**.

Cumpărările de stocuri efectuate în cursul perioadei se înregistrează în debitul conturilor de cheltuieli din grupa **60 „Cheltuieli privind stocurile”**, respectiv în debitul contului 4426 TVA deductibilă şi în creditul contului 401 Furnizori.

La sfârşitul perioadei, pe baza **listelor de inventariere** întocmite, stocurile finale sunt reflectate în debitul conturilor de stocuri şi creditul conturilor de cheltuieli din grupa **60 „Cheltuieli privind stocurile”**.

Exemplu. Stocurile iniţiale de materii prime sunt de 10.000 lei, cumpărările de stocuri inclusiv cheltuielile de transport cuprinse în factură 100.000 lei, TVA 19%, stocul final determinat prin inventariere 30.000 lei.

a) la deschiderea exerciţiului, preluarea la cheltuieli a stocurilor iniţiale:

10.000 lei 601 Cheltuieli cu materiile prime = 301 Materii prime 10.000 lei

---

* Vezi paragraful 2.1 „Recunoaşterea costului stocurilor drept cheltuială”

Remarcă. Întrucât prin contabilitatea financiară se realizează ambele structuri informaţionale privind stocurile, respectiv structura financiară şi structura gestionară, înregistrarea de mai sus se recomandă să se efectueze la închiderea exerciţiului. Şi totuşi, în condiţiile în care profitul se calculează şi impozitează lunar, este în avantajul întreprinderii ca înregistrarea să se realizeze la deschiderea exerciţiului. Interesul fiscal al întreprinderii trebuie să primeze în faţa celui gestionar.

b) achiziţii de materii prime în cursul exerciţiului:

100.000 lei	601	Cheltuieli cu materiile prime	=	401	Furnizori	119.000 lei
19.000 lei	4426	TVA deductibilă				

c) la închiderea exerciţiului, stocul final constatat în listele de inventariere este de 30.000 lei:

30.000 lei	301	Materii prime	=	601	Cheltuieli cu materiile prime	30.000 lei

Situaţia în contul **301 „ Materii prime"** se prezintă astfel:

D	301 „Materii prime"		C
• Stoc iniţial	10.000	• Preluarea la cheltuieli a stocurilor iniţiale	10.000
• Preluarea stocului final determinat prin inventariere	30.000	• Stoc final	30.000

Costul materiilor prime ieşite = Stoc iniţial + Intrări – Stoc final

80000 lei = 10000lei + 100000 lei - 30000 lei

Costul materiilor prime ieşite prin consum potrivit relaţiei de mai sus este redat şi prin contul **601 „Cheltuieli cu materiile prime"**.

D	601 „Cheltuieli cu materiile prime"		C
• Stoc iniţial	10.000	• Stoc final	30.000
• Intrări	100.000	• Sold debitor (consum)	80.000

Două remarci

Prima remarcă. Dacă s-ar fi adoptat varianta înregistrării numai a variaţiei stocurilor, contabilitatea se prezintă astfel:

a) Cumpărări de stocuri

100.000 lei	601	Cheltuieli cu materiile prime	=	401	Furnizori	119.000 lei
19.000 lei	4426	TVA deductibilă				

b) Determinarea şi înregistrarea variaţiei stocurilor

Variaţia stocului = Stoc final - Stoc iniţial

20.000 lei	301	Materii prime	=	601	Cheltuieli cu materiile prime	20.000 lei

Situaţia în contul **301 „ Materii prime"** se prezintă astfel:

301 „Materii prime"

D			C
Stoc iniţial	10.000	Sold final debitor	30.000
Creşterea stocului iniţial	20.000		
	30.000		

C

iar în contul **601 „Cheltuieli cu materiile prime"**:

601 „Cheltuieli cu materiile prime"

D			C
Intrări	100.000	Creşterea stocului iniţial	20.000
		Sold debitor (ieşiri)	80.000

A doua remarcă. Dacă se adoptă varianta înregistrării intrărilor în conturile de stocuri, operaţiile contabile sunt:

a) **Cumpărări de stocuri în cursul lunii**

100.000 lei	301	Materii prime	=	401	Furnizori	119.000 lei
19.000 lei	4426	TVA deductibilă				

b) La finele perioadei de gestiune (lunii), pe baza stocului final constatat în listele de inventariere de 30.000lei, se determină şi se înregistrează **costul materiilor prime ieşite:**

Costul materiilor prime ieşite = Stoc iniţial + Intrări – Stoc final

80.000 lei = 10.000 lei + 100.000 lei – 30.000 lei

80.000 lei	601	Cheltuieli cu materiile prime	=	301	Materii prime	80.000 lei

Situaţia în contul **301 „Materii prime"** se prezintă astfel:

301 „Materii prime"

D			C
Stoc iniţial	10.000	Ieşiri	80.000
Intrări	100.000	Stoc final	30.000

iar în contul **601 „Cheltuieli cu materiile prime"**:

601 „Cheltuieli cu materiile prime"

D			C
Ieşiri prin consum	80.000	Sold debitor (consum)	80.000

Remarcă. Dacă se aplică soluția Planului Contabil General francez, bazată pe folosirea unui cont distinct destinat variației stocurilor cumpărate, în condițiile evidențierii intrărilor în conturile de stocuri, operațiile contabile sunt similare metodei inventarului permanent în P.C.G. francez, adică:

a) Cumpărările de stocuri în cursul lunii X:

100.000 lei 601 Cheltuieli cu materiile prime = 401 Furnizori 119.000 lei
19.000 lei 4426 TVA deductibilă

b) Evidențierea stocurilor intrate în gestiune:

100.000 lei 301 Materii prime = 6xx Cheltuieli privind variația stocurilor 100.000 lei

c) La finele perioadei de gestiune (lunii), pe baza stocului final constatat în listele de inventariere de 30.000 lei, se determină și se înregistrează costul materiilor prime ieșite:

10.000 lei (Si) + 100.000 lei (Intrări) – 30.000 lei (Sf) = 80.000 lei

80.000 lei 6xx Cheltuieli privind variația stocurilor = 301 Materii prime 80.000 lei

3.2.2. Contabilitatea operațiilor privind stocurile fabricate

Metoda inventarului permanent

Înregistrările contabile proprii metodei inventarului permanent privesc: obținerea și ieșirea produselor, constatarea producției în curs de execuție la sfârșitul perioadei și reluarea acesteia la începutul perioadei următoare.

Produsele obținute în cursul perioadei de gestiune se înregistrează pe baza **bonurilor de predare-transfer-restituire** la costul de producție, prin relația:

34 Produse = 711 Variația stocurilor

Ieșirea de produse la costul de producție, prin vânzare, pe baza facturilor emise, generează înregistrarea:

711 Variația stocurilor = 34 Produse

Producția în curs de execuție constatată la sfârșitul perioadei, consemnată în **listele de inventariere**, se înregistrează la costul de producție prin relația:

33 Producție în curs de execuție = 711 Variația stocurilor

Reluarea producției în curs de execuție la începutul perioadei implică înregistrarea:

711 Variația stocurilor = 33 Producție în curs de execuție

Metoda inventarului intermitent

În această metodă, similar stocurilor cumpărate, în conturile de produse se înregistrează doar stocurile finale constatate și cele inițiale anulate, ambele pe seama veniturilor din producția stocată.

Astfel, la începutul perioadei de execuție, stocurile inițiale de produse sunt decontate asupra veniturilor debitând contul **711 „Variația stocurilor”** și creditând conturile de produse din grupele **33 „Producția în curs de execuție”** și **34 „Produse”**.

La sfârșitul perioadei de execuție, stocurile de produse consemnate în **listele de inventariere** sunt înregistrate în debitul conturilor din grupele **33 „Producția în curs de execuție”** și **34 „Produse”** și în creditul contului **711 „Variația stocurilor”**.

Exemplu. Stocurile inițiale de produse finite sunt de 20.000 lei, stocurile de produse finite fabricate și depozitate în cursul perioadei 30.0000 lei cost de producție, stocurile constatate la inventariere la finele perioadei 25.000 lei.

a) preluarea pe seama veniturilor a stocurilor inițiale la deschiderea exercițiului

20.000 lei 711 Variația stocurilor = 345 Produse finite 20.000 lei

b) înregistrarea stocurilor finale constatate la inventariere

25.000 lei 345 Produse finite = 711 Variația stocurilor 25.000 lei

Remarcă. Dacă s-ar fi folosit varianta înregistrării numai a variației stocurilor, reflectarea în conturi se prezintă astfel:

Variația stocurilor = Stocuri finale – Stocuri inițiale

5.000 lei = 25.000 lei – 20.000 lei

5.000 lei 345 Produse finite = 711 Variația stocurilor 5.000 lei

Situația în contul **345 „Produse finite”** în aceste condiții se prezintă astfel:

345 „Produse finite”

D			C
Sold inițial (Stoc inițial)	20.000		
Creșterea stocului final	5.000		
TOTAL	25.000	Sold final debitor	25.000

Dacă se adoptă varianta înregistrării intrărilor în conturile de stocuri, operațiile contabile sunt:

a) obținerea de produse finite în cursul perioadei în sumă de 30.000 lei cost de producție:

30.000 lei 345 Produse finite = 711 Variația stocurilor 30.000 lei

b) la finele perioadei de gestiune (lunii), pe baza stocului final constatat în **listele de inventariere** de 25.000 lei, se determină și se înregistrează **costul produselor finite ieșite:**

Costul produselor finite ieșite = Stoc inițial + Intrări – Stoc final

25.000 lei = 20.000 lei + 30.000 lei – 25.000 lei

25.000 lei 711 Variația stocurilor = 345 Produse finite 25.000 lei

Situația în contul **345 „Produse finite”** se prezintă astfel:

D		345 „Produse finite”	C
Stoc inițial	20.000	Ieşiri	25.000
Intrări	30.000	Stoc final	25.000
TOTAL	50.000		50.000

iar în contul **711 „Variația stocurilor ”:**

D		711”Variația stocurilor”	C
Ieşiri de produse	25.000	Intrări produse	30.000
Majorarea rezultatului			
Din variația stocurilor	5.000		
TOTAL	30.000		30.000

3.2.3. Cazuri particulare

Comparativ cu metodologia generală de înregistrare a intrărilor şi ieşirilor de stocuri, în contabilitate sunt unele cazuri particulare. În continuare, se vor analiza aceste situații.

3.2.3.1. Stocuri cumpărate fără facturi sosite

Pentru acest caz, la închiderea exercițiului N pentru bunurile sosite fără factură, pe baza ***Notei de recepție şi constatare de diferențe*** se debitează conturile de **„Stocuri”** şi se creditează contul **408 „Furnizori - facturi nesosite”**. În exercițiul N+1, pe măsura primirii facturii, se stornează în negru sau în roşu înregistrarea de mai sus şi concomitent **se debitează** conturile de **„Stocuri” şi se creditează** contul **401 „Furnizori”.**

Se poate folosi şi varianta în care la primirea facturii se înregistrează numai diferențele între valoarea estimată în faza inițială şi cea înscrisă în factură.

Dacă se foloseşte metoda **inventarului intermitent**, operațiile privind cumpărările de stocuri se înregistrează direct în **debitul** conturilor din **grupa 60 „Cheltuieli privind stocurile”** şi în **creditul** conturilor **40 „Furnizori şi conturi asimilate”.**

Exemplu:
În exercițiul „N” s-au achiziționat mărfuri fără factură în valoare de 80.000 lei, TVA 19%; în exercițiul „N+1” se primeşte factura în valoare de 90.000 lei, TVA 19%.

1) Metoda inventarului permanent

__Exercițiul „N”__

a) Se înregistrează recepția mărfurilor sosite fără factură:

80.000 lei	371	Mărfuri	=	408 Furnizori – facturi nesosite	95.200 lei
15.200 lei	4428	TVA neexigibilă			

Exercițiul „N+1”

Varianta 1

b) Se înregistrează stornarea operației la deschiderea exercițiului:

95.200 lei	408	Furnizori-facturi nesosite	=	371	Mărfuri	80.000 lei
				4428	TVA neexigibilă	15.200 lei

c) Se înregistrează factura:

90.000 lei	371	Mărfuri	=	401	Furnizori	107.100 lei
17.100 lei	4426	TVA deductibilă				

Varianta 2

b) La primirea facturii, se corectează cu diferențele în plus:

10.000 lei	371	Mărfuri	=	401	Furnizori	107.100 lei
95.200 lei	408	Furnizori-facturi nesosite				
1.900 lei	4426	TVA deductibilă				

c) Se înregistrează exigibilitatea TVA calculată la recepția mărfurilor:

15.200 lei	4426	TVA deductibilă	=	4428	TVAneexigibilă	15.200 lei

Dacă în exercițiul „N+1” factura primită este în valoare de 70.000 lei, TVA 19%, atunci în varianta 2 operațiile contabile sunt:

b) corectarea la primirea facturii cu diferențele în minus:

95.200 lei	408	Furnizori-facturi nesosite	=	401	Furnizori	83.300 lei
				371	Mărfuri	10.000 lei
				4426	TVA deductibilă	1.900 lei

c) evidențierea exigibilității TVA colectată la recepția mărfurilor:

15.200 lei	4426	TVA deductibilă	=	4428	TVA neexigibilă	15.2.00 lei

2) Metoda inventarului intermitent

Exercițiul „N”

a) Se înregistrează recepția mărfurilor sosite fără factură:

8.000 lei	607	Cheltuieli privind mărfurile	=	408	Furnizori - facturi nesosite	95.200 lei
15.200 lei	4428	TVA neexigibilă				

Exercițiul „N+1”

Varianta 1

b) Se înregistrează stornarea operației la deschiderea exercițiului:

95.200 lei	408	Furnizori facturi - nesosite	=	607	Cheltuieli privind mărfurile	80.000 lei
				4428	TVA neexigibilă	15.200 lei

c) Se înregistrează factura:

90.000 lei	607 Cheltuieli privind mărfurile	=	401 Furnizori	107.100 lei
17.100 lei	4426 TVA deductibilă			

Varianta 2

b) La primirea facturii, se corectează cu diferenţele în plus:

10.000 lei	607 Cheltuieli privind mărfurile	=	401 Furnizori	107.100 lei
95.200 lei	408 Furnizori-facturi nesosite			
1.900 lei	4426 TVA deductibilă			

c) Se înregistrează exigibilitatea TVA calculată la recepţia mărfurilor:

15.200 lei	4426 TVA deductibilă	=	4428 TVA neexigibilă	15.200 lei

Dacă în exerciţiul „N+1" factura primită este în valoare de 70.000 lei, TVA 19%, atunci în varianta 2 operaţiile contabile sunt:

b) corectarea la primirea facturii cu diferenţele în minus:

95.200 lei	408 Furnizori-facturi nesosite	=	401 Furnizori	83.300 lei
			607 Cheltuieli privind mărfurile	10.000 lei
			4426 TVA deductibilă	1.900 lei

c) evidenţierea exigibilităţii TVA colectată la recepţia mărfurilor:

15.200 lei	4426 TVA deductibilă	=	4428 TVA neexigibilă	15.200 lei

3.2.3.2. Cumpărări de stocuri cu reduceri comerciale şi financiare

Formele reducerilor de preţ

Reducerile primite în cazul cumpărărilor de stocuri pot avea caracter comercial şi caracter financiar.

Reducerile comerciale îmbracă forma de rabaturi, remize şi risturnuri. ***Rabaturile*** se primesc pentru defecte de calitate şi se practică asupra preţului de vânzare, ***remizele*** se acordă asupra preţului pentru vânzări superioare volumului convenit sau poziţia de transport preferenţială a cumpărătorului, iar ***risturnurile*** sunt reduceri de preţ calculate asupra ansamblului de operaţii efectuate cu acelaşi terţ în decursul unei perioade determinate.

De reţinut că, dintre toate cele trei forme de reduceri comerciale, rabatul şi remiza se acordă de regulă în momentul facturării şi livrării bunurilor, iar risturnul se acordă ulterior, făcând obiectul unei/unor facturi distincte.

Reducerile financiare sunt sub formă de ***sconturi de decontare*** pentru achitarea datoriilor înainte de termenul normal de exigibilitate.

Din punct de vedere metodologic reducerile se calculează în cascadă, adică procentul de reducere se aplică de fiecare dată asupra netului anterior, iar T.V.A. asupra ultimului net. Diferenţa dintre preţul de vânzare şi reducerile comerciale poartă denumirea de **net comercial**, iar diferenţa rezultată în urma deducerii scontului de decontare poartă denumirea de **net financiar.**

Considerând o cumpărare de mărfuri la prețul de 100.000 lei, rabat 5%, remiză 10%, scont de decontare 2%, T.V.A. 19%, factura emisă de vânzător are următoarea structură:

• Mărfuri	100.000 lei
• Rabat 5%	5.000 lei
	95.000 lei
• Remiză 10%	9.500 lei
NET COMERCIAL	**85.500 lei**
• Scont de decontare 2%	1.710 lei
NET FINANCIAR	**83.790 lei**
• TVA 19%	15.920 lei
NET DE PLATĂ	**99.710 lei**

Se presupune că factura a fost emisă pe 1.06.N, iar scadența anticipată perioadei de creditare (30.06.N) este la 10.06.N, perioada de utilizare a scontului fiind deci de 10 zile.

Contabilizarea stocurilor cu reduceri de preț consemnate în factura inițială

Reducerile comerciale consemnate în factura inițială nu se contabilizează; la conturile de stocuri se evidențiază mărimea netă comercială. **Sconturile** primite se contabilizează la plata acesteia ca venit financiar în contul **767 „Venituri din sconturi obținute"**. La furnizor scontul acordat se contabilizează ca o cheltuială financiară în contul **667 „Cheltuieli privind sconturile acordate"**.

Folosind datele din factura întocmită mai sus, operațiile contabile sunt:

a) primirea mărfurilor (1.06.N):

85.500 lei	371	Mărfuri	=	401	Furnizori	101.420 lei
15.920 lei	4426	TVA deductibilă				

b) plata facturii (10.06.N):

101.420 lei	401	Furnizori	=	5121	Conturi la bănci în lei	99.710 lei
				767	Venituri din sconturi obținute	1.710 lei

Remarcă. Contabilizarea scontului de decontare poate fi făcută și la primirea facturii. În acest caz operațiile contabile ar fi:

a) primirea mărfurilor (1.06.N):

85.500 lei	371	Mărfuri	=	401	Furnizori	101.420 lei
15.920 lei	4426	TVA deductibilă				

b) înregistrarea scontului primit (1.06.N):

1.710 lei	401	Furnizori	=	767	Venituri din sconturi obținute	1.710 lei

c) plata facturii (10.06.N):

99.710 lei	401	Furnizori	=	5121	Conturi la bănci în lei	99.710 lei

Contabilizarea stocurilor cumpărate cu reduceri de preț acordate ulterior facturii de aprovizionare

În astfel de cazuri se întocmesc facturi distincte de reducere. Pe baza lor, **reducerile comerciale se contabilizează** printr-o operație inversă primirii bunurilor. Dacă în factura inițială s-a acordat **scont de decontare**, în factura ulterioară de reduceri de preț se calculează, în vederea reducerii, și scontul aferent reducerilor comerciale. Totodată, se calculează și TVA deductibilă aferentă reducerilor.

Menținând datele exemplului precedent, considerăm că scontul de decontare acordat în factura inițială (1.06.N) s-a contabilizat la plata acesteia (10.06.N).

FACTURA INIȚIALĂ

• Mărfuri	100.000 lei
• Scont 2%	2.000 lei
NET FINANCIAR	**98.000 lei**
• TVA 19%	18.620 lei
NET DE PLATĂ	**116.620lei**

Operațiile aferente facturii inițiale:

a) primirea mărfurilor (1.06.N):

100.000 lei	371	Mărfuri	=	401	Furnizori	118.620lei
18.620 lei	4426	TVA deductibilă				

b) plata facturii (10.06.N):

118.620 lei	401	Furnizori	=	5121	Conturi la bănci în lei	116.620 lei
				767	Venituri din sconturi obținute	2.000 lei

FACTURA ULTERIOARĂ

• Mărfuri	100.000 lei
• Rabat 5% (100.000 lei × 5%)	5.000 lei
• Remiză 10% (95.000 lei × 10%)	9.500 lei
REDUCERE COMERCIALĂ PRIMITĂ	**14.500 lei**
• Scont de decontare aferent reducerii comerciale 2% (14.500 lei × 2%)	290 lei
NET FINANCIAR	**14.210 lei**
• TVA 19% (14.210 lei × 19%)	2.700 lei
NET DE DEDUS	**16.910 lei**

Operațiile aferente reducerilor de preț ulterioare:

a) primirea facturii de reducere (30.06.N):

17.200 lei	401	Furnizori	=	371	Mărfuri	14.500 lei
				4426	TVA deductibilă	2.700 lei

b) decontarea (încasarea) facturii de reducere:

16.910 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	401	Furnizori	17.200 lei
290 lei	767	Venituri din sconturi obținute				

Uneori, la vânzările-cumpărările pe credit cu decontare la termen, este posibilă situația în care cumpărătorul să solicite plata anticipată termenului scadent, cu condiția să beneficieze de un scont. Pe această bază furnizorul întocmește factura ulterioară de reducere de preț.

Menținând datele primului exemplu, considerăm că în factura inițială s-au acordat doar reduceri comerciale, iar scadența facturii este 1.08.N.

La 1.07.N cumpărătorul înștiințează furnizorul că dorește să efectueze plata anticipat, cu o lună mai devreme, dacă i se acordă un scont de decontare.

FACTURA DE REDUCERE (întocmită de furnizor)

• Mărfuri (net comercial)	85.500 lei
• Scont de decontare 2%	1.710 lei
• TVA aferentă scontului de decontare 19%	325 lei
NET DE DEDUS	**2.035 lei**

În această variantă, primirea mărfurilor se înregistrează pe baza facturii inițiale (1.06.N) prin operația contabilă:

85.500 lei	371	Mărfuri	=	401	Furnizori	101.745 lei
16.245 lei	4426	TVA deductibilă				

La primirea facturii de reducere (1.07.N) se înregistrează venitul financiar din scontul obținut și diminuarea TVA deductibilă:

2.035 lei	401	Furnizori	=	767	Venituri din sconturi obținute	1.710 lei
				4426	TVA deductibilă	325 lei

Concomitent (1.07.N) se plătește suma netă furnizorului:

101.745 lei – 2.035 lei = 99.710 lei

99.710 lei	401	Furnizori	=	5121	Conturi la bănci în lei	99.710 lei

Remarcă. Pentru a simplifica operațiile de înregistrare a reducerilor comerciale există și opinia folosirii contului **658 „Alte cheltuieli de exploatare"** în locul contului de stocuri. Este o soluție discutabilă în condițiile în care prin contabilitatea financiară se realizează atât structura financiară cât și cea gestionară. Se pierde în plan valoric controlul gestionar asupra stocurilor.

De asemenea, utilizarea contului **658 „Alte cheltuieli de exploatare"** elimină reducerile comerciale primite din sfera cheltuielilor cu materiile prime, materialele și mărfurile, plasându-le în afara relațiilor de calcul a valorii adăugate.

O soluție preluată din PCG francez ar fi fost cea a creării unui cont distinct de cheltuieli cu funcție contabilă de pasiv **609 „Rabaturi, remize și risturne obținute la cumpărări"**.

În cazul folosirii metodei **inventarului intermitent**, reducerile comerciale primite ar trebui să se înregistreze în debitul conturilor de cheltuieli în funcție de natura lor.

Totuși, normalizatorii contabili din România recomandă soluția utilizării contului **658 „Alte cheltuieli de exploatare”.**

3.2.3.3. Contabilitatea stocurilor la preț prestabilit

Se înscrie în categoria altor tratamente sau tehnici de măsurare a costurilor. Prețul prestabilit sau costul standard este antecalculat pe baza nivelurilor normale ale materialelor și consumabilelor, manoperei, eficienței și capacității de producție. Aceste niveluri trebuie să fie revizuite periodic și ajustate, dacă este necesar, în funcție de condițiile actuale.

Diferențele între prețul prestabilit și costul efectiv de intrare se înregistrează în faza de intrare distinct în contabilitate. De asemenea, sunt reflectate și diferențele între prețul prestabilit al stocurilor inițiale din exercițiul precedent și prețul prestabilit al acelorași stocuri antecalculat pentru exercițiul curent.

Exemplu. Dacă stocul final A de 100 kg a figurat în contabilitatea exercițiului N la prețul unitar prestabilit de 20 lei, iar în exercițiul N+1 este preluat ca stoc inițial în condițiile în care prețul unitar prestabilit este de 21 lei, diferența de 100 × (21-20) = 100 lei este preluată la contabilitatea exercițiului N+1la deschiderea contului de stocuri.

Diferențele de preț privind stocurile inițiale și intrările de stocuri înregistrate în conturi distincte se repartizează asupra cheltuielilor pentru stocurile ieșite în baza relațiilor de calcul:

a) determinarea coeficientului de repartizare:

$$\text{Coeficientul de repartizare} = \frac{\text{Soldul inițial al conturilor de diferențe de preț} + \text{Rulajul debitor al conturilor de diferențe de preț}}{\text{Soldul inițial al conturilor de stocuri la preț prestabilit} + \text{Rulajul debitor al conturilor de stocuri la preț prestabilit}}$$

b) determinarea sumei diferenței de repartizat aferentă stocurilor la finele lunii de referință:

$$\text{Suma diferenței de repartizat aferentă stocurilor la finele lunii de referință} = \text{Valoarea la preț prestabilit a stocurilor la finele lunii de referință} \times \text{Coeficientul de repartizare}$$

c) determinarea sumei diferenței de repartizat aferentă stocurilor ieșite:

$$\text{Suma diferenței de repartizat aferentă ieșirilor pe luna de referință} = \text{Soldul debitor al conturilor de diferențe înainte de repartizarea diferențelor pe luna de referință} - \text{Suma diferenței aferentă stocurilor la finele lunii de referință}$$

Relațiile de calcul prezentate mai sus operează cu date cumulate de la începutul anului, fiind verosimile numai în cazul în care diferențele sunt înregistrate în **negru - roșu** în conturile de diferențe potrivit tehnicii:

Conturile de diferențe

D	C
• Diferențe negru – roșu aferente stocurilor inițiale • Diferențe negru – roșu la intrare	• Diferențe negru – roșu la ieșire
	• Sold debitor negru – roșu, diferențe aferente stocurilor finale

Dacă se folosește tehnica înregistrării **diferențelor numai în negru**, situația în conturile de diferențe se diversifică cu implicații asupra determinării sumei diferenței de repartizat. Ea se prezintă astfel:

Conturile de diferențe

D	C
• Diferențe nefavorabile aferente stocurilor inițiale • Diferențe nefavorabile aferente stocurilor intrate • Diferențe favorabile aferente stocurilor ieșite în perioadele (lunile) precedente	• Diferențe favorabile aferente stocurilor inițiale • Diferențe favorabile aferente stocurilor intrate • Diferențe nefavorabile aferente stocurilor ieșite în perioadele (lunile) precedente

Pentru a depăși situația de mai sus, relațiile de calcul adoptate pentru determinarea coeficientului de repartizare nu pot fi decât de forma:

$$\text{Coeficientul de repartizare} = \frac{\begin{array}{c}\text{Soldul debitor sau creditor (după caz)}\\ \text{al conturilor de diferențe înainte de}\\ \text{repartizare pe perioada (luna) de referință}\end{array}}{\begin{array}{c}\text{Soldul debitor al contului de stocuri}\\ \text{la sfârșitul perioadei (lunii) când se}\\ \text{face calculul de repartizare fără}\\ \text{ieșirile pe perioada (luna) de referință}\end{array}}$$

În continuare sunt valabile relațiile de calcul prezentate mai înainte la punctele **b)** și **c)**.

Structural, coeficienții de repartizare a diferențelor de preț pot fi calculați general la nivelul conturilor sintetice de gradul I și II prevăzute în **Planul general de conturi**, pe grupe sau categorii de stocuri.

Folosirea prețurilor prestabilite, identificate prin costurile standard sau costurile normate la cumpărare sau obținere din producție proprie reprezintă o problemă mult mai complexă decât așa cum este tratată prin normele contabile din România. Soluția adoptată pentru rezolvarea ei, în țara noastră, se identifică, cu unele rezerve, cu metoda costului mediu ponderat.

Ideea ce se degajă din IAS 2 cu privire la costul standard este aceea că acest preț este adoptat ca mărime de evaluare și decontare la intrarea-ieșirea stocurilor în contabilitatea financiară. Așa cum rezultă din standard *„Diverse tehnici de măsurare a costurilor, cum sunt metoda cost standard sau metoda cu amănuntul pot fi folosite pentru simplificare, dacă se consideră că rezultatele acestor metode aproximează costul”*. În consecință, **orice diferență între costul istoric și cel standard nu formează obiectul includerii în costul bunului** ci în cel al **costului perioadei**.

Deci, diferențele de preț constate la intrare trebuie înregistrate direct la conturile de cheltuieli din **clasa 6 „Conturi de cheltuieli"**.

În acceptul reglementărilor contabile din țara noastră, în metoda de față conturile de stocuri **se debitează** la intrarea în gestiune cu ***prețul prestabilit*** (standard) în corespondență cu conturile de „Furnizori" sau „Variația stocurilor" funcție de proveniența stocurilor: cumpărate sau fabricate și **se creditează** la ieșire cu același preț în corespondență cu conturile de cheltuieli din grupa 60 „Cheltuieli privind stocurile", respectiv 71 „Variația stocurilor".

Diferențele dintre costul efectiv de achiziție sau de producție și prețul prestabilit se înregistrează în **conturi de diferențe** proprii fiecărei categorii de stocuri: 308 „Diferențe de preț la materii prime și materiale", 348 „Diferențe de preț la produse", 368 „Diferențe de preț la animale" ș.a.

În conturile de diferențe înregistrările se fac în negru – roșu funcție de felul și sensul diferenței și anume:

- ***diferențele aferente stocurilor intrate*** în gestiune se înregistrează în debitul conturilor în negru, cele nefavorabile (costul efectiv mai mare decât prețul prestabilit) și în roșu cele favorabile (costul efectiv mai mic decât prețul prestabilit);
- ***diferențele aferente stocurilor ieșite*** din gestiune se înregistrează în **creditul** conturilor în negru, cele nefavorabile și în roșu cele favorabile.

Se poate folosi și varianta înregistrării diferențelor **numai în negru**, astfel: diferențele aferente intrărilor, cele nefavorabile în debit, cele favorabile în credit; diferențele aferente ieșirilor, cele nefavorabile în credit și cele favorabile în debit.

De reținut că în conturile de diferențe se înregistrează și cheltuielile de transport-aprovizionare și alte cheltuieli accesorii în cazul în care ele figurează în documente distincte de factură.

Exemplu:

1. Situația inițială a stocurilor de materii prime	
• Sortimentul A 1.000 Kg × 40 lei	40.000 lei
• Sortimentul B 600 Kg × 100 lei	60.000 lei
• **Valoare totală la preț prestabilit**	100.000 lei
• Diferențe de preț în minus (favorabile)	10.000 lei
• **Valoare totală la cost de achiziție**	90.000 lei
2. Operații în cursul exercițiului	
a) Intrări de materii prime	
• Sortimentul A 5.000 Kg × 35 lei	175.000 lei
• Sortimentul B 3.000 Kg × 90 lei	270.000 lei
• **Valoarea la preț de cumpărare**	445.000 lei
• Cheltuieli cu transportul înscrise în factură	15.000 lei
• **Valoarea la cost de achiziție**	460.000 lei
b) Ieșiri de materii prime	
• Sortimentul A 4.800 Kg	
• Sortimentul B 3.200 Kg	

a) înregistrarea intrărilor de materii prime:

500.000 lei	301	Materii prime (5.000 × 40 +3.000 × 100)	=	401	Furnizori	547.400 lei
40.000 lei	308	Diferențe de preț la materii prime și materiale				
87.400 lei	4426	TVA deductibilă				

b) înregistrarea ieșirilor de materii prime:

469.330 lei	601	Cheltuieli cu materiile prime (5.000 × 40 + 3.000 × 100)	=	301	Materii prime	512.000 lei
				308	Diferențe de preț la materii prime și materiale	42.670 lei

Valoarea la preț prestabilit = (4.800 kg × 40 lei) + (3.200 kg × 100 lei) = 512.000 lei

$$K_{308} = \frac{(10.000)+(40.000)}{100.000+500.000} = \frac{(50.000)}{600.000} = (0.0833)$$

$$\text{Cota}_{308} = (0.0833) \times 512.000 \text{lei} = (42.670) \text{lei}$$

Situația în conturile de stocuri se prezintă astfel:

D 301 Materii prime C

S.I	100.000		
(a)	500.000	(b)	512.000
	600.000		512.000
		S.D.	88.000
TOTAL	600.000		600.000

D 308 Diferențe de preț la materii prime și materiale C

S.I.	(10.000)		
(a)	(40.000)	(b)	(42.670)
	(50.000)		(42.670)
		S.D.	(7.330)
TOTAL	(50.000)		(50.000)

Rezolvarea de mai sus privind intrările **se nuanțează** în cazul în care cheltuielile cu transportul ar fi consemnate în **documente distincte de factura furnizorului**, de exemplu plătite cu **cec bancar**. Totodată, se va înregistra și TVA deductibilă.

500.000 lei	301	Materii prime (5.000 × 40 + 3.000 × 100)	=	401	Furnizori (445.000 + 84.550)	529.550 lei
55.000 lei	308	Diferențe de preț la materii prime și materiale				
84.550 lei	4426	TVA deductibilă				

și pentru **cheltuielile de transport** achitate cu cec bancar:

15.000 lei	308	Diferențe de preț la materii prime și materiale	=	5121	Conturi la bănci în lei	17.850 lei
280 lei	4426	TVA deductibilă				

Remarcă. Pentru a spori relevanţa evidenţei este indicat ca la nivelul conturilor de diferenţe să se opereze cu două analitice, unul pentru diferenţa de preţ şi altul pentru cheltuielile de transport aprovizionare. De asemenea, nu poate fi exclusă nici soluţia înregistrării cheltuielilor de transport – aprovizionare într-un cont distinct al conturilor de stocuri, de exemplu **301.1 „Materii prime"** şi **301.8 „Cheltuieli de transport-aprovizionare"**. Similar se procedează şi pentru celelalte conturi de stocuri.

De reţinut. În ideea amintită mai înainte, degajată din IAS 2 cu privire la costul standard, că acest preţ este adoptat ca mărime de evaluare şi decontare la intrarea-ieşirea stocurilor în contabilitatea financiară, toate diferenţele dintre costul istoric şi costul standard se includ în costul perioadei, la conturile de cheltuieli din clasa 6, de exemplu contul **6588 "Alte cheltuieli de exploatare"**.

În această accepţiune, menţinând datele precedente, intrarea-ieşirea stocurilor se contabilizează prin următoarele operaţii contabile:

a) intrarea materiilor prime:

500.000 lei	301	Materii prime	=	401	Furnizori	547.400 lei
40.000 lei	6588	Alte cheltuieli de exploatare				
87.400 lei	4426	TVA deductibilă				

b) ieşirea materiilor prime:

512.000 lei	601	Cheltuieli cu materiile prime	=	301	Materii prime	512.000 lei

Dacă cheltuielile de transport-aprovizionare ar fi consemnate în documente distincte de factura furnizorului, de exemplu plătite cu **cec bancar,** operaţiile contabile ar fi:

a) intrarea materiilor prime:

500.000 lei	301	Materii prime	=	401	Furnizori	529.550 lei
55.000 lei	6588	Alte cheltuieli de exploatare				
84.550 lei	4426	TVA deductibilă				

b) cheltuielile de transport-aprovizionare achitate cu cec bancar:

15.000 lei	6588	Alte cheltuieli de exploatare	=	5121	Conturi la bănci în lei	17.850 lei
2.850 lei	4426	TVA deductibilă				

3.2.3.4. Contabilitatea stocurilor de mărfuri la preţ cu amănuntul

Cazul particular de faţă este prezentat în situaţia aplicării metodei inventarului permanent. Potrivit IAS 2, metoda „este folosită în comerţul cu amănuntul pentru a măsura costul stocurilor de articole numeroase şi cu mişcare rapidă, care nu au marje similare şi pentru care nu este practic să se folosească altă metodă de determinare a costului". În această metodă, intrările şi ieşirile de mărfuri sunt evaluate la preţul cu amănuntul format din: costul de achiziţie + adaosul comercial + TVA.

În contabilizarea operaţiilor specifice intervin trei momente distincte: intrarea în gestiune, vânzarea şi scăderea din gestiune a mărfurilor, fiecăruia fiindu-i proprii anumite elemente.

a) intrarea în gestiune a mărfurilor. La acest moment se determină prețul cu amănuntul al mărfurilor care se înregistrează în contul **371 „Mărfuri"** ținând seama de componentele sale:

- **costul de achiziție** al mărfurilor care rezultă din facturile furnizorilor. Se reflectă ca obligație de plată către furnizori în contul 401 „Furnizori";

- **adaosul comercial**. Se calculează prin aplicarea cotei de adaos practicată de societatea comercială asupra costului de achiziție. Prin însumare rezultă **prețul de vânzare**.

Adaosul comercial se evidențiază în contul **378 „Diferențe de preț la mărfuri"**. Este cont rectificativ de stocuri de mărfuri. Reflectă în credit adaosul aferent mărfurilor intrate, iar în debit adaosul aferent mărfurilor vândute;

- **TVA** care concură la formarea prețului cu amănuntul al mărfurilor intrate în gestiune este neexigibilă. Se evidențiază în creditul contului **4428 „TVA neexigibilă"**. Diminuarea TVA neexigibilă are loc cu ocazia scăderii din gestiune a mărfurilor vândute.

b) vânzarea mărfurilor. Se face, de regulă, cu numerar, prețul cu amănuntul fiind detaliat la înregistrarea vânzărilor pe două componente: prețul de vânzare (cont **707 „Venituri din vânzarea mărfurilor"**) și TVA colectată inclusă în preț (cont **4427 „TVA colectată"**). Cele două componente rezultă din bonurile sau facturile fiscale emise.

La unitățile mici, care nu emit bonuri sau facturi fiscale, calculul TVA colectată inclusă în prețul cu amănuntul al mărfurilor vândute se face prin aplicarea cotei recalculate de TVA asupra prețului cu amănuntul, iar prețul de vânzare se calculează ca diferență între prețul cu amănuntul și TVA inclusă în preț.

Cota recalculată de TVA se determină prin aplicarea procedeului sutei mărite, după relația:

$$\text{Cota recalculată de T.V.A.} = \frac{100 \times K}{100 + K}, \quad \text{în care K = cota de TVA.}$$

Considerând cota de TVA de 19%, cota recalculată va fi:

$$\frac{100 \times 19}{100 + 19} = \frac{1900}{119} = 15.966387\,\%$$

c) scăderea mărfurilor vândute din gestiune. Se face lunar la prețul cu amănuntul, evidențiindu-se concomitent: costul de achiziție al mărfurilor vândute în debitul contului 607 „Cheltuieli privind mărfurile", adaosul comercial aferent mărfurilor vândute în debitul contului 378 „Diferențe de preț la mărfuri" și TVA neexigibilă aferentă vânzărilor în debitul contului 4428 „TVA neexigibilă".

Precizări:

- TVA neexigibilă aferentă mărfurilor vândute este egală cu TVA colectată evidențiată cu ocazia încasării/facturării mărfurilor vândute;

- costul de achiziție al mărfurilor vândute se determină ca diferență între prețul de vânzare (exclusiv TVA) și adaosul comercial aferent vânzărilor;

- pentru determinarea adaosului comercial aferent mărfurilor vândute se folosesc două metode: ***metoda procentului mediu de adaos comercial*** și ***metoda analitică***.

Prezentăm în continuare metodologia de calcul al adaosului comercial și costului mărfurilor vândute.

Metoda procentului mediu de adaos se caracterizează prin folosirea următoarelor relații de calcul:

a) determinarea procentului mediu de adaos comercial

$$K_{378} = \frac{\text{Soldul contului 378 la începutul anului} + \text{Rulajul creditor al contului 378 cumulat de la începutul anului până la finele lunii de referință}}{\text{Soldul contului 371 la începutul anului } \textit{(la preț cu amănuntul exclusiv TVA)} + \text{Rulajul debitor al contului 371 cumulat de la începutul anului până la finele lunii de referință } \textit{(la preț cu amănuntul exclusiv TVA)}}$$

b) determinarea adaosului comercial aferent stocului (ACS)

$$ACS = \text{Valoarea stocului de mărfuri la finele lunii de referință } \textit{(la preț cu amănuntul exclusiv TVA)} \times K_{378}$$

c) determinarea adaosului comercial aferent mărfurilor ieșite (ACE)

$$ACE = \text{Soldul creditor al contului 378 înainte de repartizarea adaosului comercial pe luna de referință} - ACS$$

Metoda calculului analitic constă în determinarea prin însumare a adaosului comercial aferent mărfurilor în stoc la 31.XII.N.

Dacă adaosul este diferențiat pe sortimente și grupe de mărfuri, se procedează la transformarea procentului de adaos în procent de rabat (marja diminuată) pe baza relației:

$$\text{Procentul de rabat comercial} = \frac{100 \times \%\text{Adaos}}{100 + \%\text{Adaos}}$$

$$\text{Adaosul aferent mărfurilor în stoc} = \text{Stocurile de mărfuri la preț cu amănuntul } \textit{(exclusiv TVA)} \times \text{Procentul de rabat comercial}$$

În continuare se determină adaosul comercial aferent mărfurilor ieșite potrivit relației c) proprie metodei procentului mediu de adaos comercial.

Exemplu. Societatea comercială „ALFA" dispune de următoarele date privind stocul de mărfuri la 1.01.N: cont 371 „Mărfuri" (sold debitor) 192.000 lei preț cu amănuntul; cont 378 „Diferențe de preț la mărfuri" (sold creditor) 60.000 lei.

În luna ianuarie N cumpără mărfuri de la furnizori la costul de achiziție de 400.000 lei, TVA 19% și vinde mărfuri cu numerar la populație la prețul cu amănuntul de 720.000 lei, din care: preț de vânzare 605.042 lei și TVA aferentă 114.958 lei. Cota de adaos comercial practicată de societate este de 30% față de costul de achiziție.

Determinarea prețului cu amănuntul al mărfurilor cumpărate:

• Costul de achiziție	400.000 lei
• Adaos comercial 30%	120.000 lei
Preț de vânzare	520.000 lei
• TVA 19% (aplicat la 520.000 lei)	98.800 lei
Preț cu amănuntul	**618.800 lei**

a) înregistrarea recepției mărfurilor:

400.000 lei	371	Mărfuri	=	401	Furnizori	476.000 lei
76.000 lei	4426	TVA deductibilă				
și						
218.800 lei	371	Mărfuri	=	378	Diferențe de preț la mărfuri	120.000 lei
				4428	TVA neexigibilă	98.800 lei

b) vânzarea mărfurilor cu numerar:

720.000 lei	5311	Casa în lei	=	707	Venituri din vânzarea mărfurilor	605.042 lei
				4427	TVA colectată (720.000 lei × 15.966387%)	114.958 lei

c) scăderea din gestiune a mărfurilor vândute:

447.481 lei	607	Cheltuieli privind mărfurile	=	371	Mărfuri	720.000 lei
157.561 lei	378	Diferențe de preț la mărfuri				
114.958 lei	4428	TVA neexigibilă				

Calculul componentelor prețului cu amănuntul al mărfurilor vândute:

D	371 Mărfuri		C
S.I	192.000		
a)	618.800	(c)	720.000
	810.800		720.000
		S.D.	90.800
TOTAL	810.800		810.800

D	308 Diferențe de preț la mărfuri		C
c)	157.561	S.I.	60.000
S.C.	22.439	a)	120.000
TOTAL	180.000		180.000

D	5311 Casa în lei		C
a)	720.000		

D	707 Venituri din vânzarea mărfurilor		C
		b)	605.042

1. TVA neexigibilă de 114.958 lei se preia din creditul contului 4427 „TVA colectată" (vezi operația b).

2. Adaosul comercial aferent mărfurilor vândute în sumă de 157.561 lei s-a determinat după relațiile de calcul proprii metodei procentului mediu de adaos:

$$K_{378} = \frac{60.000 + 120.000}{(192.000 + 618.800) - (810.800 \times 15{,}966387\%)} = 0{,}26$$

deci $K_{378} = 0{,}26$

Adaosul comercial aferent stocului = [90.800 – (90.800 × 15.966,387%)] × 0,26 = 22.439 lei

Adaosul comercial aferent vânzărilor = 180.000 lei – 22.439 lei = 157.561 lei

3. Costul mărfurilor vândute = 605.042 lei – 157.561 lei = 447.481 lei

3.2.3.5. Ambalajele de transport refolosibile

Evidenţa ambalajelor achiziţionate sau confecţionate în întreprindere, care sunt destinate ambalării şi transportului produselor finite şi al mărfurilor, se organizează potrivit principiilor şi regulilor generale privind contabilitatea stocurilor. Particularităţi apar în contabilitatea ambalajelor de transport recuperabile. Acestea sunt livrate clienţilor cu titlu provizoriu pentru a permite transportul şi stocajul mărfurilor. Ca atare ele rămân în proprietatea furnizorului, căruia i se restituie după un anumit timp.

Preţul ambalajelor este trecut în factură în mod distinct, de regulă fără TVA, contravaloarea lor constituindu-se la furnizor ca o creanţă certă (cont 4111 „Clienţi") şi o datorie condiţionată (cont 419 „Clienţi-creditori") faţă de client de a-i restitui echivalentul bănesc la primirea ambalajelor în bună stare. Clientul va consemna în contabilitatea sa, pentru ambalajele primite, o datorie certă (cont 401 „Furnizori") şi o creanţă condiţionată faţă de furnizor (cont 409 „Furnizori-debitori") de a încasa contravaloarea ambalajelor restituite.

În situaţia în care ambalajele sunt deteriorate de către client, furnizorul le recuperează la un preţ inferior celui din factura care a însoţit mărfurile. Diferenţa dintre valoarea ambalajelor şi valoarea de recuperare se constituie la furnizor, pe baza facturii complementare întocmite ca venit din exploatare (cont 708 „Venituri din activităţi diverse"), purtător de TVA (cont 4427 „TVA colectată"). La client diferenţa respectivă se evidenţiază ca cheltuială din exploatare (cont 608 „Cheltuieli privind ambalajele") purtătoare de TVA (cont 4426 „TVA deductibilă").

Poate exista şi situaţia în care clientul să reţină o parte din ambalaje. Furnizorul le facturează acestuia la preţul din factura care a însoţit mărfurile la care se adaugă TVA, operaţia evidenţiindu-se atât la furnizor cât şi la client similar ambalajelor deteriorate.

Exemplu: *factura* de detaliu la furnizor:

• Mărfuri la preţ de vânzare	100.000 lei
• T.V.A. 19%	19.000 lei
	119.000 lei
• Ambalaje 100buc × 200 lei / buc (fără T.V.A.)	20.000 lei
TOTAL DE PLATĂ	139.000 lei

Operaţiile contabile la furnizor:

a) facturarea mărfurilor şi ambalajelor:

139.000 lei 4111 Clienţi = 707 Venituri din vânzarea mărfurilor 100.000 lei
4427 TVA colectată 19.000 lei
419 Clienţi-creditori 20.000 lei

- încasarea contravalorii mărfurilor de la client:

119.000 lei 5121 Conturi la bănci în lei = 4111 Clienţi 119.000 lei

b) clientul restituie 60 bucăţi la valoarea consemnată în factură: 60 × 200 lei =12.000 lei

12.000 lei 419 Clienţi - creditori = 4111 Clienţi 12.000 lei

c) un număr de 20 bucăţi deteriorate se preiau de către furnizor de la client la o valoare inferioară faţă de cea de facturare, respectiv la 180 lei.

20 buc × 200 lei/buc = 4.000 lei
20 buc × 180 lei/buc = 3.600 lei
400 lei
T.V.A. 400 × 19% = 76 lei
Total 476 lei

- pentru diferenţa de preţ aferentă ambalajelor deteriorate preluate de la client:

4.000 lei 419 Clienţi - creditori = 4111 Clienţi 3.600 lei
708 Venituri din activităţi diverse 400 lei

- pentru TVA aferentă diferenţei de preţ:

76 lei 4111 Clienţi = 4427 T.V.A. colectată 76 lei

- pentru încasarea diferenţei de preţ de la client:

476 lei 5121 Conturi la bănci în lei = 4111 Clienţi 476 lei

d) diferenţa de 100 bucăţi – 80 bucăţi = 20 bucăţi este reţinută de client şi în consecinţă se consideră o vânzare pentru care se întocmeşte o factură suplimentară:

20 buc × 200 lei/buc = 4.000 lei
T.V.A.: 4.000 × 19% = 760 lei
Total de plată: 4.760 lei

- pentru preţul de facturare al ambalajelor:

4.000 lei 419 Clienţi - creditori = 708 Venituri din activităţi diverse 4.000 lei

- pentru TVA aferentă ambalajelor reţinute de client:

760 lei 4111 Clienţi = 4427 T.V.A. colectată 760 lei

- pentru încasarea facturii suplimentare de la client:

4.760 lei 5121 Conturi la bănci în lei = 4111 Clienţi 4.760 lei

- pentru scăderea din gestiune a ambalajelor reţinute de client:

4.000 lei 608 Cheltuieli privind ambalajele = 381 Ambalaje 4.000 lei

Operațiile contabile la client:

a) cumpărări de mărfuri 100.000 lei + 19.000 lei TVA, ambalaje 100 buc × 200lei = 20.000 lei

100.000 lei	371	Mărfuri	=	401	Furnizori	139.000 lei
19.000 lei	4426	TVA deductibilă				
20.000 lei	409	Furnizori-debitori				

b) restituirea a 60 bucăți la 200 lei/buc = 12.000 lei

12.000 lei	401	Furnizori	=	409	Furnizori - debitori	12.000 lei

c) restituirea a 20 bucăți deteriorate la prețul de 180 lei/buc:

20 buc × 200 lei/ buc =	4.000 lei
20 buc × 180 lei/ buc =	3.600 lei
Diferența de preț	400 lei
T.V.A. 19%	76 lei
Suma de plată	476 lei

- pentru diferența de preț aferentă ambalajelor deteriorate restituite:

3.600 lei	401	Furnizori	=	409	Furnizori - debitori	4.000 lei
400 lei	608	Cheltuieli privind ambalajele				

- pentru TVA aferentă diferenței de preț:

76 lei	4426	T.V.A. deductibilă	=	401	Furnizori	76 lei

- pentru plata diferenței de preț furnizorului, inclusiv TVA:

476 lei	401	Furnizori	=	5121	Conturi la bănci în lei	476 lei

d) reținerea a 20 bucăți ambalaje pentru nevoi proprii:

20 buc × 200 lei/ buc =	4.000 lei
T.V.A. 19%	760 lei
Total de plată	4.760 lei

- intrarea în gestiune a ambalajelor reținute pentru nevoi proprii:

4.000 lei	381	Ambalaje	=	409	Furnizori - debitori	4.000 lei

- evidențierea TVA deductibilă aferentă ambalajelor reținute:

760 lei	4426	T.V.A deductibilă	=	401	Furnizori	760 lei

- plata ambalajelor reținute, inclusiv TVA aferentă:

4.760 lei	401	Furnizori	=	5121	Conturi la bănci în lei	4.760 lei

3.2.3.6. Vânzări de stocuri cumpărate, altele decât mărfurile – lectură cu titlu de informare

Un caz particular îl constituie și vânzările de materii prime și materiale consumabile fără a fi prelucrate. Ele se contabilizează în debitul contului 371

„Mărfuri" şi în creditul contului 301 „Materii prime", 302 „Materiale consumabile şi 361 „Animale şi păsări". În continuare fiind înregistrate ca mărfuri, se contabilizează operaţiile de vânzare corespunzătoare. Este o situaţie discutabilă, deoarece în măsura în care au fost înregistrate la contul 371 „Mărfuri" iar la vânzare în contul 707 „Venituri din vânzarea mărfurilor" sunt incluse în cifra de afaceri. Pentru a evita această situaţie este indicat ca orice vânzare de materii prime şi materiale consumabile să nu tranziteze contul 371 „Mărfuri", fiind înregistrate direct în contul 7588 „Alte venituri din exploatare". Tipurile de înregistrări ar fi:

a) facturarea bunurilor vândute, pentru preţul de vânzare:

461	Debitori diverşi	=	7588	Alte venituri din exploatare

b) ieşirea din inventar, pentru valoarea contabilă:

6588	Alte cheltuieli de exploatare	=	3	Conturi de stocuri şi producţie în curs de execuţie

3.2.3.7. Stocuri trimise spre prelucrare la terţi– lectură cu titlu de informare

Situaţii specifice determină ca unele materii prime şi materiale să fie date spre prelucrare sau în custodie la terţi. În faza de ieşire se face înregistrarea:

35	Stocuri aflate la terţi	=	30	Stocuri de materii prime şi materiale
			34	Produse
			36	Animale
			37	Mărfuri

Primirea bunurilor de la terţi generează înregistrarea inversă, în raport cu cea de remitere spre prelucrare. Concomitent se înregistrează în debitul conturilor de stocuri rezultate din prelucrare, **valoarea lucrărilor şi serviciilor prestate**, inclusiv TVA aferentă:

30	Stocuri de materii prime şi materiale	=	401	Furnizori
34	Produse			
36	Animale			
37	Mărfuri			
38	Ambalaje			
4426	TVA deductibilă			

În debitul aceloraşi conturi de stocuri rezultate din prelucrare se reflectă şi **cheltuielile efectuate cu transportul la ducere şi la înapoiere**. Procedând astfel se poate respecta principiul evaluării şi înregistrării stocurilor la **costul de achiziţie**. În cazul prelucrării la terţi **acest cost este egal** cu valoarea materiilor prime sau materialelor trimise spre prelucrare la terţi, plus cheltuielile ocazionate de transportul la ducere şi înapoiere, plus valoarea lucrărilor şi serviciilor prestate de furnizori.

Dacă se foloseşte metoda **inventarului intermitent**, cheltuielile cu transportul la remitere – înapoiere inclusiv valoarea manoperei se înregistrează în debitul conturilor din grupa 60 „Cheltuieli privind stocurile" în raport de natura stocului rezultat din prelucrare.

3.2.3.8. *Importul de bunuri pe cont propriu la întreprinderile de import-export*

Poate fi realizat pe cont propriu sau în comision.

Importul de bunuri **pe cont propriu** reprezintă un *caz particular* generat de:

a) componentele specifice ale costului de achiziție: valoarea în vamă, taxele nerecuperabile plătite în vamă (taxa vamală, comisionul vamal, accizele) și cheltuielile interne de transport-manipulare;

b) fundamentarea prețului de vânzare la intern (preț negociat) la întreprinderile de import - export pe două elemente: valoarea în vamă în valută sau costul de achiziție în vamă în valută transformat în lei la cursul de schimb al zilei când are loc negocierea ori vânzarea *și* marja importatorului.

Exemplu. Din fișa de calcul al importului se desprind următoarele informații:

• Valoarea externă FOB	4.000 $ × 3,00 lei/$	12.000 lei
• Transport extern	1.000 $ × 3,00 lei/$	3.000 lei
VALOAREA ÎN VAMĂ (CIF sau FFR)	5.000 $ × 3,00 lei/$	**15.000 lei**
• Taxa vamală (10% din valoarea în vamă)		1.500 lei
• Comisionul vamal (0.5% din valoarea în vamă)		75 lei
COST DE ACHIZIȚIE ÎN VAMĂ	5.000 $	**16.575 lei**
• TVA deductibilă (19% × 16.575 lei)		3.149 lei

Achiziția din import:

a) înregistrarea mărfurilor importate:

16.575 lei	371 Mărfuri	=	401 Furnizori (externi)	12.000 lei
			401 Furnizori (interni)	3.000 lei
			446 Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate	1.500 lei
			447 Fonduri speciale – taxe și vărsăminte asimilate	75 lei

b) plata în vamă a taxelor vamale, a comisionului și a TVA:

1.500 lei	446 Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate	=	5121 Conturi la bănci în lei	4.724 lei
75 lei	447 Fonduri speciale – taxe și vărsăminte asimilate			
3.149 lei	4426 TVA deductibilă			

Livrarea la intern

- ***preț de vânzare*** ***22.000 lei***
- TVA deductibilă (22.000 lei × 19%) 4.180 lei

VALOARE FACTURATĂ 26.180 lei

a) înregistrări în contabilitatea întreprinderii de import – export:

- pentru prețul de vânzare:

26.180 lei	4111	Clienți	=	707	Venituri din vânzarea mărfurilor	22.000 lei
				4427	TVA colectată	4.180 lei

- pentru costul de achiziție:

16.575 lei	607	Cheltuieli privind mărfurile	=	371	Mărfuri	16.575 lei

b) înregistrări în contabilitatea clientului intern:

22.000 lei	3	Conturi de stocuri și producție în curs de execuție	=	401	Furnizori	26.180 lei
4.180 lei	4426	TVA deductibilă				

Remarcă. În situația în care la sosirea mărfurilor din import nu se poate determina valoarea definitivă în vamă, Legea Codului vamal admite ca, la cerere, importatorul să ridice mărfurile din vamă, cu condiția constituirii unei garanții bănești sau bancare, acceptată de autoritatea vamală. În acest caz, întreprinderea importatoare înregistrează la primirea mărfurilor atât garanția constituită (exemplu, pentru garanția bancară: **debit 8011 Giruri și garanții acordate**) cât și mărfurile primite al căror cost de achiziție se determină pe bază de date antecalculate. Obligația de plată pentru cheltuielile pentru care nu s-au primit documentele justificative se evidențiază în contul **408 Furnizori - facturi nesosite.**

Înregistrarea mărfurilor primite în condițiile de mai sus se face prin operația:

371	Mărfuri	=	401	Furnizori
			408	Furnizori-facturi nesosite (transport antecalculat)
			446	Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate (taxe vamale antecalculate)
			447	Fonduri speciale – taxe și vărsăminte asimilate (comision vamal antecalculat)

Dacă în termenul legal (30 de zile) importatorul prezintă documente concludente privind determinarea valorii în vamă, diferența dintre cheltuielile efective și cele antecalculate, precum și diferențele de taxe nerecuperabile se contabilizează fie într-un cont distinct de mărfuri **371/x Diferențe de preț la mărfuri**, fie în contul **607 Cheltuieli privind mărfurile** cu sume în negru sau în roșu, în funcție de natura diferențelor:

- factura pentru cheltuielile înregistrate inițial pe bază de date antecalculate (estimate):

408	Furnizori-facturi nesosite	=	401	Furnizori
371/X	Diferențe de preț la mărfuri			
665	Diferențe de curs valutar			

- ***diferențele de taxe nerecuperabile:***

371/X	Diferențe de preț la mărfuri	=	446	Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate
			447	Fonduri speciale – taxe și vărsăminte asimilate

- concomitent cu plata taxelor efectiv datorate în vamă, autoritatea vamală eliberează scrisoarea de garanție bancară, operație care este evidențiată la importator prin creditarea contului 8011 Giruri și garanții acordate.

Dacă în termenul legal (30 de zile) importatorul nu prezintă documente concludente privind determinarea valorii în vamă, autoritatea vamală procedează la executarea garanției, operația de vămuire fiind considerată încheiată. În acest caz importatorul înregistrează la primirea facturilor doar diferența dintre cheltuielile efective și cele estimate în contul **371/x Diferențe de preț la mărfuri** sau **607 Cheltuieli privind mărfurile**, în negru sau roșu, după caz.

3.2.3.9. Importul de bunuri pe bază de comision

Față de importul pe cont propriu, **importul în comision** *se particularizează* prin următoarele trăsături:

a) bunurile importate nu fac obiect al gestionării de către întreprinderile de import-export;

b) TVA aferentă bunurilor importate se plătește în vamă de titularii operațiilor de import dar se deduce numai de beneficiarii de import;

c) importatorii facturează beneficiarilor de import distinct: cheltuielile efectuate în contul lor, respectiv comisionul de import *plus* TVA aferentă comisionului.

Exemplu: Din fișa de calcul al importului se desprind următoarele date:

• Valoarea externă CIF	10.000 € × 3,50 lei/€	35.000 lei
• Taxa vamală (10% din valoarea externă CIF)		3.500 lei
• Comisionul vamal (0.5% din val. externă CIF)		175 lei
TOTAL		38.675 lei
• TVA deductibilă (38.675 lei × 19%)		7.348 lei
TOTAL CHELTUIELI DE FACTURAT		46.023 lei

Pentru comisionul cuvenit întreprinderea importatoare emite ***Factura fiscală***:

• Comision de import: 35.000 lei × 5%	1.750 lei
• TVA colectată: 1.750 lei × 19%	332 lei
TOTAL VALOARE FACTURĂ	2.082 lei

a) în contabilitatea întreprinderii de import-export se fac următoarele înregistrări:

- pentru cheltuielile efectuate în contul beneficiarului de import:

46.023 lei	4111	Clienți (interni)	=	401	Furnizori (externi)	35.000 lei
				446	Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate (taxa vamală)	3.500 lei
				447	Fonduri speciale – taxe şi vărsăminte asimilate (comision vamal)	175 lei
				446	Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate (TVA plătită în vamă)	7.348 lei

- pentru comisionul cuvenit întreprinderii de import:

2.082 lei	4111	Clienți	=	704	Venituri din lucrări executate şi servicii prestate	1.750 lei
				4427	TVA colectată	332 lei

b) în contabilitatea întreprinderii beneficiare de import (evidența mărfurilor se ține la cost de achiziție):

40.425 lei	3	Conturi de stocuri şi producție în curs de execuție (38.675 lei + 1.750 lei)	=	401	Furnizori (46.023 lei + 2.082 lei)	48.105 lei
7.680 lei	4426	TVA deductibilă (7.348 lei + 332 lei)				

Remarcă. Dacă la sosirea mărfurilor de import nu se poate determina valoarea definitivă a valorii în vamă, se procedează similar importului pe cont propriu cu următoarele *deosebiri*: toate diferențele de cheltuieli care apar, în plus sau în minus, se regularizează cu beneficiarii de import pe baza unei facturi suplimentare; până la facturare, diferențele de cheltuieli se contabilizează într-un cont distinct. Pentru a nu fi afectate cheltuielile proprii şi implicit rezultatele financiare, apreciem că întreprinderile importatoare ar putea utiliza un cont subdivizor de cheltuieli în avans, ca de exemplu **471/X Cheltuieli privind importul de mărfuri**. Contul **471/X Cheltuieli privind importul de mărfuri** ar urma să se crediteze prin debitul contului **411 Clienți** cu ocazia întocmirii facturii suplimentare, cu sume în negru pentru recuperarea sumelor cheltuite în plus, sau cu sume în roşu pentru restituirea sumelor necheltuite față de cele facturate inițial.

3.2.4. Contabilitatea deprecierii stocurilor

Conform IAS 2, stocurile trebuie evaluate la valoarea cea mai mică dintre cost şi valoarea realizabilă netă. Stocurile sunt depreciate dacă valoarea lor este mai mare decât valoarea realizabilă netă. Practica diminuării valorii stocurilor până la valoarea realizabilă netă este consecventă cu principiul conform căruia activele nu trebuie reflectate în bilanţ la o valoare mai mare decât valoarea care se poate obţine prin utilizarea sau vânzarea lor.

Contabilizarea deprecierii stocurilor se poate realiza prin una dintre metodele: metoda ajustării valorii stocurilor sau metoda provizioanelor (metoda de înregistrare în conturi speciale).

a) Metoda ajustării valorii stocurilor constă în recunoaşterea deprecierii valorii si a casării pierderii din depreciere prin creditarea, respectiv debitarea conturilor de active.

Potrivit IAS 2, valoarea oricărei diminuări a stocurilor până la valoarea realizabilă netă, precum şi toate pierderile de stocuri trebuie recunoscute drept cheltuială în perioada în care are loc diminuarea sau pierderea. Aceasta înseamnă că înregistrarea deprecierii stocurilor se face potrivit relaţiei:

Cheltuieli privind stocurile = Stocuri

Ulterior, când are loc creşterea valorii realizabile nete, va trebui să se înregistreze o reducere a cheltuielii cu stocurile, astfel:

Stocuri = Cheltuieli privind stocurile

b) Metoda provizioanelor constă în folosirea unor conturi de deprecieri sau rectificative în locul conturilor principale de stocuri, pentru înregistrarea diminuărilor de valoare.

Provizioanele pentru deprecierea valorii stocurilor se calculează la închiderea exerciţiului financiar cu ocazia inventarierii generale a elementelor de activ şi de pasiv.

Relaţia de principiu folosită pentru calculul provizioanelor pentru deprecierea stocurilor este următoarea:

Provizioane pentru deprecierea stocurilor = Valoarea contabilă – Valoarea de inventar a stocurilor

Pentru înregistrarea provizioanelor se folosesc două variante: ***metoda generală*** (sau ***metoda reluării provizioanelor)*** şi cea a ***anulării globale a provizioanelor***.

b1) Metoda generală (reluării provizioanelor)

Este cea adoptată în cadrul reformei contabilităţii din România şi constă în constituirea şi suplimentarea provizioanelor pe seama cheltuielilor şi diminuarea sau anularea lor pe seama veniturilor. Conturile utilizate în acest scop sunt conturile de provizioane din grupa **39 „Provizioane pentru deprecierea stocurilor şi producţiei în curs de execuţie”**, cele de cheltuieli din grupa **68 „Cheltuieli cu amortizările, provizioanele şi ajustarea la inflaţie”** şi de venituri din grupa **78 „Venituri din provizioane şi ajustarea la inflaţie”**.

Calculul şi înregistrarea provizioanelor în condiţiile aplicării acestei metode se pot realiza în două *modalităţi*:

a) calculul şi înregistrarea pe fiecare categorie de stocuri, aşa cum este stabilit prin structurile de conturi sintetice de gradul I din grupa **39**;

b) calculul şi înregistrarea provizioanelor în mod global, la nivelul poziţiei stocuri şi producţie în curs de execuţie. În acest caz în planul de conturi ar figura un singur cont de provizioane şi anume **Provizioane pentru deprecierea stocurilor şi producţiei în curs de execuţie**.

Exemplu. La 31.12.N valoarea contabilă a stocului de materii prime este de 800.000 lei, iar valoarea de inventar este de 735.000 lei. La 31.12.N+1 valoarea contabilă a stocului de materii prime este de 900.000lei, iar valoarea de inventar este de 860.000 lei.

Înregistrările contabile care intervin sunt:

- provizionul necesar constituit la 31.12.N = 800.000 lei – 735.000 lei = 65.000 lei:

65.000 lei	6814	Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru deprecierea activelor circulante	=	391	Provizioane pentru deprecierea materiilor prime	65.000 lei

- diminuarea provizionului la 31.12.N+1:

→ provizion necesar: 900.000 lei – 860.000 lei = 40.000 lei
→ provizion existent: 65.000 lei
→ diminuarea provizionului existent 25.000 lei

25.000 lei	391	Provizioane pentru deprecierea materiilor prime	=	7814	Venituri din provizioane pentru deprecierea activelor circulante	25.000 lei

b2) Metoda anulării globale a provizioanelor

Constă în constituirea provizioanelor la sfârşitul exerciţiului pe seama cheltuielilor şi anularea lor la începutul exerciţiului următor pe seama veniturilor.

Menţinând datele exemplului de la metoda generală, înregistrările contabile care intervin sunt:

- provizionul necesar constituit la 31.12.N, de 65.000lei:

65.000 lei	6814	Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru deprecierea activelor circulante	=	391	Provizioane pentru deprecierea materiilor prime	65.000 lei

- anularea la 1.01.N+1 a provizionului constituit la 31.12.N:

65.000 lei	391	Provizioane pentru deprecierea materiilor prime	=	7814	Venituri din provizioane pentru deprecierea activelor circulante	65.000 lei

- provizionul necesar constituit la 31.12.N+1 de 40.000lei:

40.000 lei	6814	Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru deprecierea activelor circulante	=	391	Provizioane pentru deprecierea materiilor prime	40.000 lei

3.2.5. Contabilitatea analitică a stocurilor – lectură cu titlu de informare

În principiu, contabilitatea analitică a stocurilor se organizează pe feluri (sortimente) de bunuri materiale stocate sau pe grupe de stocuri şi locuri de depozitare (gestiuni create). Excepţie face contabilitatea analitică a mărfurilor şi ambalajelor aflate în unităţile de desfacere cu amănuntul, care se ţine global – valoric pe gestiuni (magazine de desfacere). Aceeaşi structură se poate adopta şi în cazul contabilităţii rechizitelor de birou, imprimatelor şi materialelor folosite pentru ambalare.

Documentele operative utilizate în contabilitatea analitică a stocurilor sunt:

Fişa de magazie este documentul de evidenţă la locul de depozitare a intrărilor, ieşirilor şi stocurilor de valori materiale şi de control operativ şi contabil al stocurilor.

Registrul stocurilor este documentul de evaluare a stocurilor de valori materiale şi de verificare a concordanţei înregistrărilor efectuate în fişele de magazie şi în contabilitate.

Din punct de vedere metodologic contabilitatea analitică se nuanţează în raport de metoda inventarului permanent sau cea a inventarului intermitent folosită pentru evidenţa stocurilor.

În cazul folosirii ***inventarului permanent***, contabilitatea analitică se poate organiza după una din metodele: **metoda cantitativ – valorică**, **metoda operativ – contabilă** sau **metoda global – valorică**.

Metoda cantitativ – valorică constă în organizarea la locul de depozitare a unei evidenţe cantitative pe feluri de bunuri stocate, iar în contabilitatea analitică a unei evidenţe cantitativ – valorice pe feluri de bunuri şi gestiuni.

În cadrul ambelor evidenţe, înregistrarea se face pentru stocuri, intrări şi ieşiri.

Se poate folosi şi varianta în care se conduce numai evidenţa cantitativ – valorică realizată prin contabilitatea analitică.

Metoda operativ – contabilă (pe solduri) constă în organizarea la locul de depozitare a unei evidenţe cantitative pe feluri de bunuri stocate, iar în contabilitatea analitică a unei evidenţe valorice a mişcărilor (intrări – ieşiri) pe gestiuni, pe grupe sau subgrupe de bunuri, după caz. Totodată, se organizează şi o evidenţă cantitativ – valorică, numai pentru stocuri, pe feluri de bunuri stocate şi gestiuni. Această evidenţă se creează la sfârşitul lunii cu scopul de a verifica concordanţa dintre contabilitatea analitică şi evidenţa cantitativă ţinută la locul de depozitare.

Ecuaţia de control proprie unei asemenea metode este:

Soldul final al gestiunii N calculat în contabilitatea analitică = **Soldul final al gestiunii N calculat pe baza evidenţei cantitative de la depozite**

Soldul final al gestiunii N calculat în contabilitatea analitică are la bază relaţia:

Soldul final al gestiunii N = **Soldul iniţial al gestiunii N** + **Valoarea intrărilor gestiunii N** – **Valoarea ieşirilor gestiunii N**

Soldul final al gestiunii N calculat pe baza evidenţelor cantitative de la depozite se determină prin ponderarea cantităţilor în stoc cu preţul de evaluare ales în funcţie de metoda de evaluare, identificării specifice, epuizării loturilor (FIFO, LIFO) şi preţul standard (prestabilit). Nu se poate aplica metoda costului mediu ponderat.

Metoda global – valorică constă în ţinerea unei evidenţe valorice atât la nivelul gestiunii, cât şi în contabilitatea analitică.

Periodic, se efectuează controlul asupra integrităţii bunurilor stocate. În acest scop se procedează la inventarierea stocurilor şi evaluarea lor, potrivit uneia dintre metodele: identificării specifice, epuizării loturilor (FIFO, LIFO) şi preţul standard (prestabilit). Soldul final astfel calculat trebuie să fie egal cu cel stabilit în contabilitatea analitică pe baza relaţiei:

Soldul final al gestiunii N = Soldul iniţial al gestiunii N + Valoarea intrărilor gestiunii N – Valoarea ieşirilor gestiunii N

Dacă pentru evidenţa stocurilor se foloseşte ***inventarul intermitent***, contabilitatea analitică este circumscrisă numai la nivelul stocurilor iniţiale şi finale, fiind realizată cantitativ–valoric direct prin inventarul stocurilor. Pentru a se exercita controlul asupra integrităţii stocurilor este necesar ca prin conturile grupei **60 „Cheltuieli privind stocurile”** să se organizeze o evidenţă global–valorică a mişcărilor pe gestiuni de stocuri. În aceste condiţii controlul asupra stocurilor se realizează prin relaţia:

Soldul final al gestiunii N calculat pe bază de inventar = Soldul final al gestiunii N calculat pe baza evidenţei de la depozite

şi

Valoarea ieşirilor gestiunii N calculată pe bază de inventar = Valoarea ieşirilor gestiunii N calculată pe baza recapitulaţiei documentelor de ieşire

Remarcă. Problematica de mai sus este specifică şi rezolvată printr-una din metodele analizate numai în condiţiile în care evidenţa analitică a stocurilor este realizată prin ***contabilitatea financiară***. Rezolvările se diferenţiază în situaţia în care evidenţa analitică se realizează prin ***contabilitatea de gestiune***.

După părerea noastră, contabilitatea internă nu poate adopta decât **metoda inventarului permanent**, în condiţiile în care prin sistemul de conturi analitice se realizează evidenţa cantitativ–valorică pe feluri de bunuri stocate şi pe gestiuni. O asemenea opţiune se întemeiază pe necesitatea organizării unui sistem de urmărire a nivelului stocurilor, orientat spre eliminarea costurilor de stocare, stocuri prea mari sau prea mici costă mult. Pentru a răspunde la această cerinţă, trebuie organizată o evidenţă a mişcării stocurilor care să furnizeze informaţii referitoare la următoarele probleme: *cantitatea economică care trebuie comandată; costul economic de stocare; sortimentele problemă pentru responsabilii de gestiune*. La această cerinţă nu poate răspunde decât **metoda inventarului permanent**.

4. ÎNTREBĂRI RECAPITULATIVE

1. Ce reprezintă stocurile şi producţia în curs de execuţie?
2. Care sunt criteriile de clasificare a stocurilor în contabilitatea financiară? Sunt ele importante pentru organizarea contabilităţii? Argumentaţi.
3. Care sunt situaţiile prevăzute de IAS 2 în care costul stocurilor trebuie recunoscut drept cheltuială?
4. Cum sunt evaluate stocurile în bilanţ conform IAS 2?
5. Care este, conform IAS 2, formula de calcul al costului de achiziţie?
6. Care sunt conform IAS 2, tehnicile de măsurare a costurilor?
7. Cum sunt evaluate stocurile la ieşire conform tratamentului de bază? Dar a celui alternativ?
8. Ce reprezintă valoarea realizabilă netă?
9. Care sunt metodele de evaluare a stocurilor la ieşire?
10. Care sunt trăsăturile metodei inventarului permanent? Dar a celui intermitent?
11. Care sunt reducerile comerciale? Dar cele financiare?
12. Reducerile comerciale se înregistrează sau nu în contabilitatea financiară? Argumentaţi răspunsul.
13. Dacă se aplică sistemul de evidenţă a stocurilor în preţ prestabilit, cum consideraţi că este mai bine să se contabilizeze diferenţa dintre costul efectiv şi preţul standard: a) printr-un cont de diferenţe de preţ; b) direct în conturile de cheltuieli? Argumentaţi.
14. Câte cazuri de utilizare a contului 4428 „TVA neexigibilă" cunoaşteţi?
15. Cum se calculează preţul cu amănuntul?
16. Care sunt metodele pentru determinarea adaosului comercial aferent mărfurilor ieşite?
17. Cum este stabilită mărimea stocurilor la sfârşitul lunii prin aplicarea metodei inventarului permanent? Dar dacă se aplică metoda inventarului intermitent?
18. Care sunt metodele de înregistrare a provizioanelor pentru deprecierea stocurilor?
19. În cazul folosirii inventarului permanent, care sunt metodele după care se poate organiza contabilitatea analitică?
20. Cum consideraţi că trebuie calculat provizionul necesar: a) pe fiecare sortiment; b) pe categorii de stocuri? Alegerea metodei de calcul conduce la rezultate diferite în ce priveşte mărimea provizionului necesar? Explicaţi.

5. TESTE GRILĂ DE AUTOEVALUARE

1. O societate comercială achiziţionează mărfuri pe baza datelor: preţ de cumpărare 6.000 lei inclusiv TVA 19%, rabat 2%, remiză 3%, scont de decontare 1%, TVA 19%. Costul de achiziţie al mărfurilor este:

a) 5.704 lei;
b) 4.793 lei;
c) 4.745 lei;
d) 5.647 lei;
e) 5.703 lei.

2. O societate comercială achiziţionează mărfuri pe baza facturii: preţ de cumpărare 15.000 lei, rabat 1%, scont de decontare 2%, TVA 19%. În condiţiile în care scontul de decontare se contabilizează la decontarea facturii precizaţi formula contabilă privind plata facturii:

a) 17.318 lei   401 = 5121   17.318 lei
b) 17.615 lei   401 = 5121   17.615 lei
c) 17.615 lei   401 = 5121   17.318 lei
                                  767   297 lei
d) 14.850 lei   371 = 401   17.318 lei
   2.765 lei   4426   767   297 lei
e) 297 lei   5121 = 767   297 lei

3. Pentru fabricarea a 600 de bucăţi din produsul A în cursul anului N s-au efectuat următoarele cheltuieli: cheltuieli directe 5.000 lei; cheltuieli indirecte 3.000 lei, din care variabile 1.800 lei. Capacitatea normală de producţie este de 1.000 bucăţi. Intrarea stocurilor de produse finite se înregistrează prin formula:

a) 8.000 lei   345 = 711   8.000 lei

b) 7.280 lei   345 = 711   7.280 lei

c) 4.800 lei   345 = 711   4.800 lei

d) 7.520 lei   345 = 711   7.520 lei

e) 6.000 lei   345 = 711   6.000 lei

4. Dispuneţi de următoarele date: o societate a achiziţionat mărfuri din import, cheltuielile legate de achiziţie fiind: valoarea în vamă 25.000 lei, taxe vamale 2.500 lei, cheltuieli de transport pe parcurs intern 3.000 lei, cheltuieli de manipulare 100 lei, prime de asigurare 900 lei, reducere comercială primită 600 lei, diferenţe de curs valutar rezultate din plata furnizorului extern 100 lei. Întreprinderea estimează că mărfurile vor fi vândute la preţul de 60.000 lei. În scopul vânzării se fac următoarele cheltuieli: cheltuieli de transport 20.000 lei, comisioane privind vânzările 6.000 lei, costul garanţiei acordate după vânzare 8.000 lei. La închiderea exerciţiului financiar mărfurile se evaluează la:

a) 30.900 lei;
b) 26.000 lei;
c) 60.000 lei;
d) 34.000 lei;
e) 40.000 lei.

5. Dispuneţi de următoarele informaţii privind operaţiile cu materii prime, în condiţiile aplicării metodei inventarului intermitent: stoc iniţial de materii prime 600 lei (100 kg × 6 lei/kg); cumpărări de materii prime pe 01.03.2001: 50 kg, costul de achiziţie 6,50 lei/kg, pe 01.07.2001: 10 kg, costul de achiziţie 7 lei/kg;

pe 01.09.2001: 30 kg, costul de achiziţie 8 lei/kg, stocul final de materii prime stabilit prin inventar fizic 50 kg. Determinaţi, prin recurs la reglementările contabile româneşti (metoda ultimului lot intrat), valoarea ieşirilor de materii prime şi efectuaţi înregistrarea privind stocul final:

Ieşiri	Stoc final			
a) 935 lei;	301	=	601	300 lei
b) 860 lei;	301	=	711	1.235 lei
c) 235 lei;	601	=	301	200 lei
d) 200 lei;	301	=	711	235 lei
e) 260 lei;	301	=	401	1.325 lei

6. Situaţia stocurilor de materii prime în cursul lunii august este: 1.08. sold iniţial 10 buc. × 1 leu/buc.; 5.08. intrări 20 buc. × 2 lei/buc.; 10.08. intrări 30 buc. × 3 lei/buc.; 20.08. intrări 40 buc. × 4 lei/buc.; 30.08. intrări 5 buc. × 6 lei/buc.; ieşiri pe 18.08. 55 buc. şi pe 25.08. 43 buc. Care este valoarea ieşirilor din 25.08. şi valoarea stocului final în condiţiile utilizării metodei FIFO:

a) 167 lei	8 lei;
b) 173 lei	30 lei;
c) 173 lei	8 lei;
d) 167 lei	38 lei;
e) 157 lei	8 lei.

7. Situaţia stocurilor în luna august este: 1.08. stoc iniţial 10 buc. × 1 leu, intrări pe 5.08. 20 buc. × 2 lei, pe 10.08. 30 buc. × 3 lei, pe 20.08. 40 buc. × 4 lei, pe 30.08. 5 buc. × 6 lei, ieşiri pe 18.08 55 buc. şi pe 25.08. 43 buc. Care este valoarea ieşirilor din 18.08. şi valoarea stocului final în condiţiile utilizării metodei LIFO:

a) 135 lei	2 lei;
b) 135 lei	32 lei;
c) 125 lei	30 lei;
d) 125 lei	2 lei;
e) 125 lei	24 lei.

8. Situaţia stocurilor în luna august este: 1.08. stoc iniţial 10 buc. × 5 lei/buc; intrări pe 8.08. 20 buc. × 2 lei, 16.08. 30 buc. × 3 lei, 19.08.80 buc. × 5 lei, 30.08. 15 buc. × 2 lei, ieşiri pe 17.08. 40 buc. şi 21.08. 70 buc. Valoarea stocului final evaluat prin metoda CMP calculat după fiecare operaţie de intrare este:

a) 133 lei;
b) 30 lei;

c) 210 lei;
d) 340 lei;
e) 168 lei.

9. O societate comercială ţine evidenţa mărfurilor la preţ cu amănuntul inclusiv TVA, procentul de adaos comercial 30%. Ea se aprovizionează cu mărfuri pe baza facturii: preţ de cumpărare inclusiv TVA 19% 7.735 lei, reducere comercială 10%, scont de decontare 2%, TVA 19%. Preţul de vânzare afişat în magazin va fi:

a) 8.760 lei;
b) 10.637 lei;
c) 8.868 lei;
d) 7.605 lei;
e) 9.050 lei.

10. O societate comercială care ţine evidenţă mărfurilor la preţ de vânzare inclusiv TVA şi care practică un adaos comercial de 30% a vândut şi a încasat mărfuri în sumă de 2.630 lei, preţ de vânzare inclusiv TVA (19%). Care este costul de achiziţie, adaosul comercial şi TVA aferent acestei vânzări şi cum se înregistrează ieşirea din gestiune a mărfurilor vândute:

a) 2.630 lei 607 = 371 2.630 lei

b) 1.700 lei 607 = 371 2.630 lei
510 lei 378
420 lei 4427

c) 2.104 lei 607 = 371 2.630 lei
526 lei 378

d) 2.210 lei 607 = 371 2.630 lei
410 lei 4428

e) 1.700 lei 607 = 371 2.630 lei
510 lei 378
420 lei 4428

11. O întreprindere de vânzări cu amănuntul exclusiv TVA are bunuri disponibile pentru vânzare în valoare de 1.000 lei preţ cu amănuntul şi 600 lei cost de cumpărare şi un stoc final în valoare de 100 lei preţ cu amănuntul. Care este costul estimat al bunurilor vândute:

a) 60 lei;
b) 100 lei;
c) 900 lei;
d) 600 lei;
e) 540 lei.

12. O societate deține în stoc materii prime 1000 buc la preț prestabilit de 1 leu/buc. Diferențele de preț favorabile sunt de 100 lei. Societatea se aprovizionează cu materii prime pe baza facturii: 1.500 buc. × 0,60 lei/buc., cost de achiziție, cheltuieli de transport înscrise în factură 50 lei, TVA 19%. În cursul lunii au loc ieșiri 900 buc care se înregistrează prin formula contabilă:

a) 666 lei 601 = 301 900 lei
234 lei 308
b) 900 lei 601 = 301 900 lei
c) 900 lei 601 = 301 666 lei
$\boxed{234}$ lei 308
d) 666 lei 601 = 301 666 lei
e) 234 lei 601 = 308 234 lei

13. O societate deține un sold inițial de produse finite în valoare de 2.000 lei, stocuri obținute la cost de producție 500 lei; stocuri constatate la inventariere 1.600 lei. În condițiile utilizării metodei inventarului intermitent, precizați care sunt formulele contabile:

a) 1.600 lei 711 = 345 1.600 lei
2.000 lei 345 = 711 2.000 lei
b) 400 lei 345 = 711 400 lei
c) 2.000 lei 711 = 345 2.000 lei
500 lei 345 = 711 500 lei
d) 2.000 lei 711 = 345 2.000 lei
1.600 lei 345 = 711 1.600 lei
e) 2.000 lei 711 = 345 2.000 ei
500 lei 345 = 711 500 lei

14. Situația stocurilor unei societăți comerciale se prezintă astfel: la sfârșitul anului N valorile contabile ale stocurilor sunt: 301 – 1.900 lei, 391 – 700 lei, 345 – 4.000 lei. La sfârșitul anului N+1 valorile contabile sunt: 301 → 2.000 lei, 345 – 4.500 lei, iar valorile de inventar 301 – 2.000 lei, 345 – 4.000 lei. Care sunt înregistrările la sfârșitul anului N+1:

a) 700 lei 391 = 7814 700 lei
500 lei 394 = 7814 500 lei
b) 500 lei 6814 = 394 500 lei
c) 100 lei 6814 = 391 100 lei
d) 700 lei 6814 = 391 700 lei
e) 700 lei 391 = 7814 700 lei
500 lei 6814 = 394 500 lei

15. Situația stocurilor unei societăți comerciale se prezintă astfel: la sfârșitul anului N valorile contabile ale stocurilor sunt: 301 – 1.700 lei, 391 – 900 lei,

371 – 2.600 lei, 397 – 600 lei. La sfârşitul anului N+1 valorile de inventar sunt: 301 – 1.000 lei, 371 – 2.600 lei. Care sunt înregistrările anului N+1:

a) 700 lei 6814 = 391 700 lei
600 lei 391 = 7814 600 lei
b) 200 lei 391 = 7814 800 lei
600 lei 397
c) 700 lei 6814 = 391 700 lei
d) 200 lei 391 = 7814 200 lei
e) 700 lei 601 = 301 700 lei

16. Situaţia stocurilor unei societăţi comerciale se prezintă astfel: la sfârşitul anului N valorile contabile ale stocurilor sunt: 301 – 1.500 lei, 391 – 800 lei, 371 – 2.000 lei, 397 – 600 lei, 345 – 6.000 lei. La sfârşitul anului N+1: valorile contabile: 301 – 1.800 lei, 371 – 2.500 lei, 345 – 6.400 lei; valorile de inventar sunt: 301 – 1.800 lei, 371 – 1.200 lei, 345 – 6.500 lei. Care sunt înregistrările la sfârşitul exerciţiului N+1:

a) 800. lei 391 = 7814 800 lei
700. lei 6814 = 397 700 lei
b) 800. lei 391 = 7814 800 lei
700 lei 6814 = 397 700 lei
100 lei 6814 = 394 100 lei
c) 800 lei 391 = 7814 800 lei
1.300 lei 6814 = 397 1.300 lei
d) 200 lei 6814 = 397 200 lei
e) 1.100 lei 6814 = 391 300. lei
397 700. lei
394 100. lei

6. RĂSPUNSURI LA GRILE:

1. b 2. c 3. d 4. b 5. a 6. d
7. b 8. e 9. e 10. e 11. e 12. a
13. d 14. e 15.b 16. a

CAPITOLUL V

CONTABILITATEA TERŢILOR

1. Definiţii şi delimitări privind terţii

Contabilitatea terţilor asigură informaţia necesară pentru evidenţa datoriilor şi creanţelor întreprinderii în relaţiile acesteia cu furnizorii, clienţii, personalul, asigurările şi protecţia socială, bugetul statului, unităţile din cadrul grupului, asociaţii respectiv acţionarii, debitorii şi creditorii diverşi. Informaţiile legate de scadenţa activelor şi datoriilor sunt utile pentru evaluarea lichidităţii şi solvabilităţii întreprinderii.

Întreprinderea trebuie să determine pe baza naturii activităţii sale modul de prezentare a activelor curente şi imobilizate şi datoriilor curente şi pe termen lung ca fiind clasificări separate în bilanţ. În situaţia în care întreprinderea nu efectuează această clasificare, activele şi datoriile sunt prezentate detaliat în ordinea lichidităţii, respectiv exigibilităţii lor.

Când întreprinderea furnizează bunuri, execută lucrări sau prestează servicii în cadrul unui ciclu de exploatare care poate fi identificabil în mod clar, clasificarea separată în bilanţ a activelor curente şi imobilizate şi a datoriilor curente şi pe termen lung oferă informaţii utile făcându-se distincţie între activele nete rulate continuu sub formă de „capital"(activ) circulant şi cele utilizate în activitatea întreprinderii pe termen lung. Astfel, se evidenţiază activele care se aşteaptă a fi realizate şi datoriile exigibile în cadrul ciclului curent de exploatare. Ciclul de exploatare al unei întreprinderi reprezintă perioada de timp dintre achiziţionarea materiilor prime care intră într-un proces şi finalizarea acestuia în numerar sau sub forma unui instrument uşor convertibil în numerar.

Potrivit IAS 1 „Prezentarea situaţiilor financiare", un activ trebuie clasificat ca activ curent în următoarele situaţii:

- se aşteaptă ca activul să fie realizat sau acesta este deţinut pentru vânzare sau consum în cursul normal al ciclului de exploatare al întreprinderii;
- activul este deţinut, în principal, în scopul comercializării sau pe termen scurt şi se aşteaptă ca acesta să fie realizat în termen de 12 luni de la data bilanţului;
- activul reprezintă numerar sau echivalent de numerar a căror utilizare nu este restricţionată.

Toate celelalte active care nu se încadrează în una dintre situaţiile de mai sus trebuie să fie clasificate ca active imobilizate.

Activele curente cuprind: stocurile şi creanţele comerciale care sunt vândute, consumate sau realizate ca parte a ciclului normal de exploatare, chiar şi atunci când nu se aşteaptă să fie realizate în 12 luni de la data bilanţului.

Potrivit IAS 1 „Prezentarea situaţiilor financiare", o datorie trebuie clasificată ca datorie curentă în următoarele situaţii:

- se aşteaptă ca datoria să fie decontată în cursul normal al ciclului de exploatare al întreprinderii;
- datoria este exigibilă în termen de 12 luni de la data bilanţului.

Toate celelalte datorii care nu se încadrează în una dintre situaţiile de mai sus trebuie să fie clasificate ca datorii pe termen lung.

Datoriile curente cuprind datoriile comerciale, datoriile către angajaţi şi alte elemente de natura costurilor de exploatare care sunt în totalitatea lor componente ale fondului de rulment utilizat în ciclul normal de exploatare al întreprinderii. Astfel, elementele de exploatare sunt clasificate ca datorii curente chiar dacă sunt exigibile după mai mult de 12 luni de la data bilanţului.

Creanţele curente, componente ale activelor curente şi datoriile curente formează categoria generică de **terţi**.

Din punct de vedere financiar-contabil, creanţele curente reprezintă valorile economice avansate temporar altor persoane fizice sau juridice pentru care urmează să se primească o prestaţie, numerar sau echivalente de numerar.

Toate persoanele fizice sau juridice care au beneficiat de valoarea economică avansată şi care urmează să efectueze o prestaţie, să achite numerar sau echivalent de numerar sunt delimitate generic prin noţiunea de *debitori*. Deci, debitorul reprezintă persoana care a primit o valoare şi urmează să dea un echivalent valoric sau o contraprestaţie.

Creanţele curente, ca active, sunt prezente şi funcţionează din momentul naşterii drepturilor faţă de terţi şi până în momentul stingerii lor.

Din punct de vedere financiar-contabil, *datoriile curente* exprimă *resursele furnizate de terţi* pentru care întreprinderea trebuie să acorde o prestaţie, numerar sau echivalente de numerar. Acestea exprimă datoriile create în cadrul relaţiilor de decontare ale întreprinderii cu alte persoane fizice şi juridice.

Persoanele fizice şi juridice faţă de care întreprinderea are datorii sunt delimitate generic prin noţiunea de *creditori*. Definit astfel, creditorul reprezintă persoana care a avansat o valoare economică şi urmează să primească un echivalent valoric sau o contraprestaţie.

Datoriile curente, ca surse de finanţare, sunt prezente şi funcţionează din momentul naşterii angajamentelor faţă de terţi şi până în momentul stingerii lor.

2. Recunoaşterea şi evaluarea creanţelor şi datoriilor curente

Recunoaşterea elementelor în situaţiile financiare se realizează prin referinţă la două criterii ce trebuie îndeplinite în mod cumulativ:

- probabilitatea realizării unui beneficiu economic viitor (pentru active) respectiv a unei ieşiri de resurse purtătoare de beneficii economice (pentru datorii);
- evaluarea să se poată realiza în mod credibil.

Astfel, o creanţă curentă este recunoscută în bilanţ în momentul în care este probabilă realizarea unui beneficiu economic viitor de către întreprindere şi creanţa curentă are o valoare care poate fi determinată în mod credibil, iar o datorie curentă este recunoscută în bilanţ atunci când este probabil că va rezulta o ieşire de resurse, purtătoare de beneficii economice, din lichidarea unei obligaţii prezente şi când valoarea la care se va realiza această lichidare poate fi determinată în mod credibil.

Evaluarea trebuie să fie înţeleasă ca procesul prin care se determină valorile la care creanţele şi datoriile curente vor fi recunoscute în situaţiile financiare. Aceasta presupune alegerea unei anumite baze de evaluare.

În situaţiile financiare întocmite de către întreprindere sunt utilizate baze de evaluare diverse şi combinaţii ale acestora: costul istoric, costul curent, valoarea realizabilă (de decontare), valoarea actualizată.

Potrivit *costului istoric*, creanţele curente sunt înregistrate la suma în numerar sau echivalent de numerar care se aşteaptă să fie încasată în momentul vânzării bunurilor, executării lucrărilor sau prestării serviciilor sau la valoarea justă a sumei încasate în momentul vânzării bunurilor, executării lucrărilor sau prestării serviciilor, iar datoriile curente sunt înregistrate la valoarea echivalentelor obţinute în schimbul obligaţiei sau la valoarea ce se aşteaptă să fie plătită în numerar sau echivalent de numerar pentru a stinge datoriile, în cursul normal al afacerilor.

Costul curent are în vedere înregistrarea creanţelor curente la suma în numerar sau echivalent de numerar care ar trebui să fie încasată dacă vânzarea bunurilor, executarea de lucrări sau prestarea de servicii s-ar efectua în prezent şi înregistrarea datoriilor curente la suma în numerar sau echivalent de numerar necesară pentru a stinge aceeaşi obligaţie care ar lua naştere în prezent.

Valoarea realizabilă (de decontare) presupune înregistrarea creanţelor curente la suma în numerar sau echivalent de numerar care ar fi obţinută dacă aceste creanţe curente s-ar încasa în prezent şi înregistrarea datoriilor curente la suma în numerar sau echivalent de numerar necesară pentru a stinge obligaţia în prezent.

Valoarea actualizată are în vedere înregistrarea creanţelor curente la suma actualizată a intrărilor nete viitoare de numerar care urmează a fi generate în derularea normală a activităţii întreprinderii şi înregistrarea datoriilor curente la suma actualizată a ieşirilor nete viitoare de numerar care se aşteaptă să fie necesare pentru a deconta datoriile în cursul normal al afacerilor.

3. Contabilitate primară

Operaţiunile economice privind creanţele şi datoriile curente sunt înregistrate în contabilitate pe baza datelor din documentele primare, justificative în care au fost consemnate cu ocazia desfăşurării lor.

3.1. Sistemul de conturi privind creanţele şi datoriile curente

Planul de conturi general delimitează următoarele categorii de datorii şi creanţe curente: datoriile şi creanţele comerciale; datoriile şi creanţele faţă de personal; datoriile şi creanţele faţă de asigurările sociale şi protecţia socială; datoriile şi creanţele faţă de bugetul statului; datoriile şi creanţele în cadrul grupului şi cu asociaţii; debitorii şi creditorii diverşi; datoriile şi creanţele de regularizare şi asimilate; datoriile şi creanţele privind decontările în cadrul unităţii; provizioane pentru deprecierea creanţelor.

Evidenţa datoriilor şi creanţelor curente se ţine cu ajutorul conturilor din clasa 4 din Planul de conturi general denumită *„Conturi de terţi"*.

CLASA 4 - CONTURI DE TERŢI

40. FURNIZORI ŞI CONTURI ASIMILATE

- 401. Furnizori
- 403. Efecte de plătit
- 404. Furnizori de imobilizări
- 405. Efecte de plătit pentru imobilizări
- 408. Furnizori - facturi nesosite
- 409. Furnizori - debitori
  - 4091. Furnizori-debitori pentru cumpărări de bunuri de natura stocurilor
  - 4092. Furnizori-debitori pentru prestari de servicii şi executări de lucrări

41. CLIENŢI ŞI CONTURI ASIMILATE

- 411. Clienţi
  - 4111. Clienţi
  - 4118. Clienţi incerţi sau în litigiu
- 413. Efecte de primit de la clienţi
- 418. Clienţi - facturi de întocmit
- 419. Clienţi - creditori

42. PERSONAL ŞI CONTURI ASIMILATE

- 421. Personal - salarii datorate
- 423. Personal - ajutoare materiale datorate
- 424. Participarea personalului la profit
- 425. Avansuri acordate personalului
- 426. Drepturi de personal neridicate
- 427. Retineri din salarii datorate tertilor
- 428. Alte datorii şi creanţe în legătura cu personalul
  - 4281. Alte datorii în legătura cu personalul
  - 4282. Alte creante în legătura cu personalul

43. ASIGURARI SOCIALE, PROTECŢIA SOCIALĂ ŞI CONTURI ASIMILATE

- 431. Asigurari sociale
  - 4311. Contribuţia unităţii la asigurarile sociale
  - 4312. Contribuţia personalului la asigurările sociale
  - 4313. Contribuţia angajatorului pentru asigurarile sociale de sănătate
  - 4314. Contribuţia angajaţilor pentru asigurarile sociale de sănătate
- 437. Ajutor de somaj
  - 4371. Contribuţia unităţii la fondul de şomaj
  - 4372. Contribuţia personalului la fondul de şomaj
- 438. Alte datorii şi creanţe sociale
  - 4381. Alte datorii sociale
  - 4382. Alte creante sociale

44. BUGETUL STATULUI, FONDURI SPECIALE ŞI CONTURI ASIMILATE

- 441. Impozitul pe profit
  - 4411. Impozitul pe profit curent
  - 4412. Impozitul pe profit amânat

  442. Taxa pe valoarea adăugată
     4423. TVA de plată
     4424. TVA de recuperat
     4426. TVA deductibilă
     4427. TVA colectată
     4428. TVA neexigibilă
  444. Impozitul pe salarii
  445. Subvenţii
  446. Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate
  447. Fonduri speciale - taxe şi vărsăminte asimilate
  448. Alte datorii şi creante cu bugetul statului
     4481. Alte datorii faţă de bugetul statului
     4482. Alte creanţe privind bugetul statului

45. GRUP ŞI ASOCIAŢI
  451. Decontări în cadrul grupului
     4511. Decontări în cadrul grupului
     4518. Dobânzi aferente decontărilor în cadrul grupului
  452. Decontări privind interesele de participare
     4521. Decontări privind interesele de participare
     4528. Dobânzi aferente decontărilor privind interesele de participare
  455. Sume datorate asociaţilor
     4551. Asociaţi - conturi curente
     4558. Asociaţi - dobânzi la conturi curente
  456. Decontări cu asociaţii privind capitalul
  457. Dividende de plată
  458. Decontări din operaţii în participaţie
     4581. Decontări din operaţii în participaţie - pasiv
     4582. Decontări din operaţii în participaţie - activ

46. DEBITORI ŞI CREDITORI DIVERŞI
  461. Debitori diverşi
  462. Creditori diverşi

47. CONTURI DE REGULARIZARE ŞI ASIMILATE
  471. Cheltuieli în avans
  472. Venituri în avans
  473. Decontări din operaţii în curs de clarificare

48. DECONTĂRI ÎN CADRUL UNITĂŢII
  481. Decontări între unitate şi subunităţi
  482. Decontări între subunităţi

49. PROVIZIOANE PENTRU DEPRECIEREA CREANŢELOR
  491. Provizioane pentru deprecierea creanţelor - clienţi
  495. Provizioane pentru deprecierea creanţelor - Decontări în cadrul grupului şi cu asociaţii
     4951. Provizioane pentru deprecierea creanţelor asupra societăţilor din cadrul grupului
     4952. Provizioane pentru deprecierea creanţelor referitoare la interesele de participare
     4953. Provizioane pentru deprecierea creanţelor asupra asociaţilor
  496. Provizioane pentru deprecierea creanţelor - debitori diverşi

Toate conturile în care se înregistrează datoriile curente au funcție contabilă de datorii. Se creditează cu datoriile create în mod curent față de terți, se debitează la decontarea datoriilor, iar soldul conturilor este creditor și reprezintă datoriile curente în curs de decontare.

Toate conturile în care se înregistrează creanțele curente au funcție contabilă de active. Se debitează la crearea creanțelor asupra terților, se creditează la decontarea creanțelor, iar soldul este debitor și reprezintă creanțele curente în curs de decontare.

Unele conturi care reflectă decontările cu terții funcționează, în anumite situații, fie asemănător conturilor de activ, fie asemănător conturilor de datorii (exemplu: contul 456 „Decontări cu asociații privind capitalul"). El reflectă atât creanțele rezultate din acțiunile sau părțile sociale subscrise de acționari sau asociați și nevărsate, cât și cotele părți din capitalul social de rambursat către acționari sau asociați.

Contabilitatea analitică a terților, respectiv a furnizorilor și clienților, a celorlalte datorii și creanțe se ține pe categorii, precum și pe fiecare persoană fizică sau juridică. Astfel, în cadrul contabilității analitice, furnizorii și clienții se grupează în următoarele grupe: interni și externi; iar în cadrul lor pe termene de plată respectiv de încasare.

În cadrul conturilor de furnizori și clienți sunt grupate separat datoriile și creanțele generate de tranzacțiile care au clauze de rezervă de proprietate și cele la care întreprinderea deține participații.

Creanțele incerte se înregistrează în contabilitate în mod distinct.

Similar cu creanțele și datoriile care privesc clienții respectiv furnizorii, și celelalte creanțe și datorii curente se înregistrează în conturi analitice deschise pe grupe (interni și externi) și în cadrul acestora pe termene de încasare, respectiv pe termene de plată.

3.2. Documentele financiar contabile

Documentele financiar-contabile sunt diversificate în funcție de natura operațiilor economice consemnate în conținutul acestora.

Factura fiscală este documentul pe baza căruia se realizează decontarea produselor și mărfurilor livrate, lucrărilor executate și serviciilor prestate (în corelație cu datele din nota de recepție și constatare de diferențe și din alte documente privind recepționarea prestațiilor de către terți). Este folosit ca document de însoțire a bunurilor pe timpul transportului precum și ca document de înregistrare în contabilitatea furnizorului și cumpărătorului.

Dispoziția de livrare/avizul de însoțire a mărfii conțin aceleași informații în cuprinsul lor și se întocmesc de către furnizor.

Dispoziția de livrare reprezintă documentul pe baza căruia se realizează eliberarea din magazie (depozit) a bunurilor materiale, scăderea din gestiunea furnizorului și întocmirea avizului de însoțire a mărfii sau a facturii, după caz.

Avizul de însoțire a mărfii servește ca document pentru eliberarea din magazie a bunurilor materiale destinate vânzării, trimise spre prelucrare la terți, în custodie sau păstrare, pentru scăderea din gestiunea furnizorului, pentru întocmirea facturii, ca document de însoțire pe timpul transportului, ca document de recepție la cumpărător (când nu s-a întocmit factura și nota de recepție).

Statul de salarii serveşte ca document pentru calculul drepturilor băneşti cuvenite salariaţilor şi a contribuţiilor unităţii la asigurările sociale şi fondul de şomaj; reţinerilor din salarii datorate bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale şi terţilor; plata salariilor. Constituie de asemenea, dispoziţie către casierie pentru plata sumelor cuvenite şi document justificativ de înregistrare în contabilitate.

Ordinul de deplasare constituie documentul în baza căruia persoana delegată efectuează deplasarea şi decontează cheltuielile efectuate. Pe baza acestui document se stabilesc diferenţele de primit sau de restituit titularului de avans. Reprezintă document justificativ de înregistrare în contabilitate.

Ordinul de deplasare (delegaţie) în străinătate serveşte ca dispoziţie către conducătorii auto să efectueze transporturi în străinătate cu autovehiculele societăţii şi ca document justificativ de înregistrare în registrul de casă (în valută) şi în contabilitate. Constituie documentul în baza căruia conducătorii auto ridică avansul în valută de la casierie şi de justificare a valutei ridicate de la casierie în toate punctele vamale din ţară şi tranzit precum şi a valutei aduse la înapoiere în ţară.

Lista de avans chenzinal serveşte ca document pentru calculul drepturilor băneşti cuvenite salariaţilor ca avansuri chenzinale, pentru reţinerea din statele de salarii a avansurilor chenzinale plătite şi ca document justificativ de înregistrare în contabilitate.

Lista de indemnizaţii pentru concedii de odihnă serveşte ca document pentru stabilirea drepturilor privind indemnizaţiile cuvenite salariaţilor pe timpul efectuării concediului de odihnă, ca document justificativ de înregistrare în contabilitate şi dispoziţie către casierie pentru plata concediului de odihnă.

Fişa de evidenţă a salariilor constituie documentul cu ajutorul căruia se ţine evidenţa timpului efectiv lucrat şi a salariilor în vederea calculării indemnizaţiilor pentru concedii de odihnă. Reprezintă şi document de evidenţă a sumelor care se reţin din drepturile de personal şi care sunt datorate terţilor (rate, chirii, popriri, etc).

Decontul de cheltuieli serveşte ca document pentru decontarea cheltuielilor efectuate în lei de către titularul de avans cu ocazia deplasării în ţară. Pe baza acestui document se stabilesc diferenţele de primit s-au restituit de titularul de avans. Constituie document justificativ de înregistrare în registrul de casă şi în contabilitate.

Decontul de cheltuieli valutare serveşte ca document pentru decontarea cheltuielior efectuate (în valută şi în lei) de către titularul de avans cu ocazia deplasării în stăinătate pentru stabilirea diferenţei de primit sau de restituit titularului de avans şi ca document de înregistrare în contabilitate.

Dispoziţia de plată – încasare către casierie serveşte ca dispoziţie pentru casierie în vederea achitării în numerar a unei sume, potrivit dispoziţiilor legale, inclusiv a avansurilor aprobate pentru cheltuieli de deplasare, precum şi a diferenţei de încasat de către titularul de avans în cazul justificării unor sume mai mari decât avansul primit; ca dispoziţie pentru casierie în vederea încasării în numerar a unor sume, potrivit dispoziţiilor legale. Constituie document justificativ de înregistrare în registrul de casă şi în contabilitate în cazul în care se efectuează plăţi în numerar fără alt document justificativ.

Desfăşurătorul indemnizaţiilor plătite în contul asigurărilor sociale de stat serveşte ca document de centralizare a zilelor lucrătoare de concediu medical, a cazurilor de proteze, decese şi schimbarea locului de muncă precum şi a indemnizaţiilor plătite în contul asigurărilor sociale de stat.

3.3. Contabilitatea primară a operațiilor specifice terților

Contabilizarea operațiilor economice specifice terților prezintă o serie de particularități în funcție de natura acestora.

3.3.1. Contabilitatea operațiilor privind decontările cu furnizorii

Toți creditorii întreprinderii, sub forma datoriilor comerciale legate de achizițiile de bunuri, executările de lucrări sau prestările de servicii proprii ciclului de exploatare al întreprinderii sunt delimitați prin structura „furnizori și conturi asimilate". În cadrul acestei structuri, furnizorii reprezintă datoriile curente față de terți determinate de achizițiile pe credit a bunurilor, de executarea pe credit a lucrărilor și serviciilor care fac obiectul activității întreprinderii. În cadrul acestei forme de achiziție, decontarea dintre întreprindere și furnizor se efectuează ulterior.

Exemplu: Societatea comercială NOVATEX S.A. acordă un avans societății comerciale FIBREX S.A., care are calitatea de furnizor, în valoare de 5.000 lei. Ulterior, societatea comercială NOVATEX S.A. primește de la societatea comercială FIBREX S.A. materii prime în valoare de 10.000 lei, TVA 19% conform facturii.

1) acordarea avansului se înregistrează în contabilitate, în baza facturii de avans și a ordinului de plată, astfel:

TVA deductibilă aferentă avansului acordat (19/119) × 5.000 = 798 lei
Avans acordat furnizorului exclusiv TVA 5.000 – 798 = 4.202 lei

4.202 lei	4091 Furnizori – debitori pentru cumpărări de bunuri de natura stocurilor	=	5121 Conturi la bănci în lei	5.000 lei
798 lei	4426 TVA deductibilă			

2) achiziționarea de materii prime de la furnizor pe baza facturii și a notei de recepție și constatare de diferențe (în situația inventarului permanent), se va înregistra la costul de achiziție (format din prețul de cumpărare, cheltuielile de transport-aprovizionare, alte cheltuieli accesorii) și TVA deductibilă aferentă.

10.000 lei	301 Materii prime	=	401 Furnizori	11.900 lei
1.900 lei	4426 TVA deductibilă			

3) stingerea datoriei față de furnizor prin decontarea avansului și plata diferenței, în baza ordinului de plată:

Datorie față de furnizor	11.900 lei
Avans acordat furnizorului exclusiv TVA	4.202 lei
TVA deductibilă aferentă avansului acordat	798 lei

Diferență de plată furnizorului 11.900 – 4.202 – 798 = 6.900 lei

11.900 lei	401 Furnizori	=	4091 Furnizori – debitori pentru cumpărări de natura stocurilor	4.202 lei
			4426 TVA deductibilă	798 lei
			5121 Conturi la bănci în lei	6.900 lei

3.3.2. Contabilitatea operaţiilor privind decontările cu clienţii

Toţi debitorii întreprinderii, sub forma creanţelor comerciale legate de livrarea de bunuri, executarea de lucrări sau prestarea de servicii proprii ciclului de exploatare al întreprinderii sunt delimitaţi prin structura „*clienţi şi conturi asimilate*". În cadrul acestei structuri, clienţii reprezintă creanţele curente faţă de terţi determinate de vânzarea pe credit a bunurilor, de executarea pe credit a lucrărilor şi serviciilor care fac obiectul activităţii întreprinderii. În cadrul acestei forme de vânzare, decontarea dintre întreprindere şi client se efectuează ulterior.

În contabilitate sunt delimitate şi evidenţiate, ca structuri distincte, creanţele sub forma clienţilor incerţi, clienţi în litigiu şi clienţi dubioşi.

Clienţii devin incerţi în cazul în care creanţele nu s-au încasat la termenul convenit şi există condiţii care determină lipsa de încredere în capacitatea financiară a acestor parteneri comerciali de a-şi onora obligaţiile asumate.

Clienţii sunt litigioşi în situaţia în care s-a deschis o acţiune judecătorească pentru recuperarea sumelor care fac obiectul creanţelor.

Clienţii sunt dubioşi în situaţia în care creanţele sunt irecuperabile.

Din categoria creanţelor asupra clienţilor fac parte şi cele determinate de produsele, lucrările şi serviciile vândute, dar nefacturate.

3.3.2.1. Creanţe din vânzări la intern

Tipurile de înregistrări semnificative privind decontările cu clienţii la intern sunt următoarele:

a) vânzarea pe credit comercial a produselor finite, semifabricatelor, produselor reziduale şi mărfurilor, precum şi facturarea lucrărilor executate şi serviciilor prestate, la preţurile de vânzare plus TVA colectată:

4111	Clienţi	=	70	Cifra de afaceri
			4427	TVA colectată

b) acceptarea la plată a efectelor comerciale de încasat:

413	Efecte de primit de la clienţi	=	4111	Clienţi

c) remiterea către bancă, spre încasare, a efectelor comerciale:

5113	Efecte de încasat	=	413	Efecte de primit de la clienţi

d) încasarea prin intermediul băncii a efectelor comerciale remise:

5121	Conturi la bănci în lei (cu valoarea netă încasată)	=	5113	Efecte de încasat (cu valoarea efectului comercial)
627	Cheltuieli cu serviciile bancare şi asimilate (cu comisionul datorat băncii)			

e) încasarea avansurilor primite de la clienţi:

5121	Conturi la bănci în lei	=	419	Clienţi – creditori
			4427	TVA colectată

f) stingerea creanţei faţă de client prin decontarea avansului şi încasarea diferenţei:

419	Clienţi – creditori (cu avansul încasat de la client exclusiv TVA)	=	4111	Clienţi (cu creanţa faţă de client)
4427	TVA colectată (cu TVA aferentă avansului primit)			
5121	Conturi la bănci în lei (cu valoarea netă încasată de la client)			

g) înregistrarea clienţilor incerţi sau în litigiu:

4118	Clienţi – incerţi sau în litigiu	=	4111	Clienţi

şi concomitent înregistrarea provizionului pentru deprecierea creanţelor clienţi:

6814	Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru deprecierea activelor circulante	=	491	Provizioane pentru deprecierea creanţelor-clienţi

h) scoaterea din gestiune a clienţilor insolvabili:

654	Pierderi din creanţe şi debitori diverşi	=	4118	Clienţi – incerţi sau în litigiu
4427	TVA colectată			

şi concomitent anularea provizionului rămas fără obiect, prin reluarea acestuia la venituri din provizioane:

491	Provizioane pentru deprecierea creanţelor-clienţi	=	7814	Venituri din provizioane pentru deprecierea activelor circulante

i) reactivarea clienţilor scoşi din evidenţă:

4111	Clienţi	=	754	Venituri din creanţe reactivate şi debitori diverşi
			4427	TVA colectată

Exemplu: Conform bonului de predare, transfer, restituire se înregistrează obținerea de produse finite în valoare de 10.000 lei. Pe baza ordinului de plată nr. 15 se încasează un avans de la un client în sumă de 2.380 lei.

Societatea comercială livrează produse finite conform facturii nr. 20, în valoare de 7.000 lei, TVA 19%.

Se decontează avansul, iar pentru diferență se acceptă un efect comercial (bilet la ordin).

- obținerea produselor finite:

10.000 lei	345	Produse finite	=	711	Variația stocurilor	10.000 lei

- încasarea avansului de la client:

2.380 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	419	Clienți - creditori	2.000 lei
				4427	TVA colectată	380 lei

- livrarea produselor finite:

8.330 lei	4111	Clienți	=	701	Venituri din vânzarea produselor finite	7.000 lei
				4427	TVA colectată	1.330 lei

- se decontează avansul:

2.000 lei	419	Clienți – creditori	=	4111	Clienți	2.380 lei
380 lei	4427	TVA colectată				

- se acceptă efectul comercial pentru încasarea diferenței:

Creanță față de clienți	8.330 lei
Avans încasat exclusiv	2.000 lei
TVA colectată aferentă avansului încasat	380 lei

Diferență de încasat 8.330 – 2.000 – 380 = 5.950 lei

5.950 lei	413	Efecte de primit de la clienți	=	4111	Clienți	5.950 lei

3.3.2.2. Creanțe din vânzări la export

Vânzările la export se pot realiza pe cont propriu sau în comision. Transportul bunurilor la extern se poate realiza prin diferite modalități de transport. Astfel, utilizând transportul pe apă, livrările la extern se pot realiza în următoarele condiții de livrare:

- FOB portul românesc de încărcare, prețul extern fiind format doar din prețul mărfii;
- CAF prețul extern fiind format din prețul mărfii și transportul pe parcurs extern;
- CIF prețul extern fiind format din prețul mărfii, transportul pe parcurs extern și asigurarea pe parcurs extern.

Export pe cont propriu

Exemplu: O societate comercială a vândut în luna iunie 2003 mărfuri la extern pe cont propriu în condiții de livrare CIF:valoarea externă CIF 1.400 USD, transportul pe parcurs extern 150 USD, asigurarea pe parcurs extern 50 USD.

Cursurile de schimb au fost următoarele:

- la livrarea mărfurilor 3,2 lei/USD;
- la încasarea creanțelor 3,25 lei/USD;
- la primirea facturii privind transportul pe parcurs extern 3,23 lei/USD;
- la plata transportului pe parcurs extern 3,18 lei/USD.

Remarcă: Exportul pe cont propriu în condiții de livrare CIF se particularizează prin următoarele trăsături:

- veniturile din vânzarea mărfurilor sunt reprezentate de valoarea externă FOB a mărfurilor vândute în lei și se înregistrează în contul 707 „Venituri din vânzarea mărfurilor";
- în momentul vânzării, cheltuielile de asigurare și de transport pe parcurs extern se înregistrează în contul 708 „ Venituri din activități diverse";
- creanța față de clientul extern este reprezentată de valoarea externă CIF în lei;
- asigurarea și transportul pe parcurs extern se înregistrează separat în conturile de cheltuieli 613 „Cheltuieli cu primele de asigurare" și 624 „Cheltuieli de transport de bunuri și de personal", urmând să fie recuperate de la clientul extern.

Determinarea valorii externe FOB:

- valoare externă CIF 1.400 USD × 3,2 lei/USD = 4.480 lei;
- transportul pe parcurs extern 150 USD × 3,2 lei/USD = 480 lei;
- asigurarea pe parcurs extern 50 USD × 3,2 lei/USD = 160 lei;
- valoare externă FOB (1.400 USD - 150 USD - 50 USD) × 3,2 lei/USD = 3.840 lei.

a) livrarea mărfurilor la extern pe baza facturii externe și a facturii externe de uz intern în condiții de livrare CIF:

4.480 lei	4111	Clienți	=	707	Venituri din vânzarea mărfurilor	3.840 lei
				708	Venituri din activități diverse	640 lei

b) înregistrarea cheltuielilor de asigurare:

160 lei	613	Cheltuieli cu primele de asigurare	=	401	Furnizori	160 lei

c) plata contravalorii cheltuielilor de asigurare:

160 lei	401	Furnizori	=	5121	Conturi la bănci în lei	160 lei

d) încasarea contravalorii mărfurilor vândute la extern:

Stabilirea diferenței de curs valutar:
- valoare la încasare 1.400 USD × 3,25 lei/USD = 4.550 lei
- valoare la facturare 1.400 USD × 3,2 lei/USD = 4.480 lei
- diferență de curs valutar favorabilă 700.000 lei.

4.550 lei	5124	Conturi la bănci în valută	=	4111	Clienți	4.480 lei
				765	Venituri din diferențe de curs valutar	70 lei

e) înregistrarea cheltuielilor de transport pe parcurs extern conform facturii:

Stabilirea diferenței de curs valutar:
- valoare la livrarea mărfii 150 USD × 3,2 lei/USD = 480 lei
- valoare la facturarea transportului 150 USD × 3,2 lei/USD = 484,5 lei
- diferență de curs valutar nefavorabilă 4,5 lei

480 lei	624	Cheltuieli de transport de bunuri și de personal	=	401	Furnizori	484,5 lei
4,5 lei	665	Cheltuieli din diferențe de curs valutar				

f) plata datoriei față de prestatorul de servicii:

Stabilirea diferenței de curs valutar:
- valoare la facturare 150 USD × 3,23 lei/USD = 484,5 lei
- valoare la plată 150 USD × 3,18 lei/USD = 477 lei
- diferență de curs valutar favorabilă 7,5 lei.

484,5 lei	401	Furnizori	=	5124	Conturi la bănci în valută	477 lei
				765	Venituri din diferențe de curs valutar	7,5 lei

Remarcă: În situația în care există diferențe între cheltuielile de transport antecalculate (înregistrate în momentul vânzării mărfurilor) și cheltuielile de transport efective (din factura prestatorului de servicii) se modifică valoarea externă FOB, efectuându-se următoarea înregistrare:

- dacă cheltuielile de transport antecalculate sunt mai mari decât cele efective:

707	Venituri din vânzarea mărfurilor	=	708	Venituri din activități diverse

- dacă cheltuielile de transport antecalculate sunt mai mici decât cele efective:

708	Venituri din activități diverse	=	707	Venituri din vânzarea mărfurilor

Pentru exemplificare considerăm că valoarea cheltuielilor de transport din factura prestatorului de servicii este de 130 USD. În această situație înregistrările de la pct. e) și f) vor fi următoarele:

e) înregistrarea cheltuielilor de transport pe parcurs extern:

Stabilirea diferenței de curs valutar:
- valoare la livrarea mărfii 130 USD × 3,2 lei/USD = 416 lei
- valoare la facturarea transportului 130 USD × 3,23 lei/USD = 419,9 lei
- diferență de curs valutar nefavorabilă 3,9 lei

416 lei	624	Cheltuieli de transport de bunuri și de personal	=	401	Furnizori	419,9 lei
3,9 lei	665	Cheltuieli din diferențe de curs valutar				

f) plata datoriei față de prestatorul de servicii:

Stabilirea diferenței de curs valutar:
- valoare la facturarea transportului 130 USD × 3,23 lei/USD = 419,9 lei
- valoare la plată 130 USD × 3,18 lei/USD = 413,4 lei
- diferență de curs valutar favorabilă 6,5 lei

419,9 lei	401	Furnizori	=	5124	Conturi la bănci în valută	413,4 lei
				765	Venituri din diferențe de curs valutar	6,5 lei

În plus se face înregistrarea de regularizare a veniturilor.

Valoarea cheltuielilor de transport din factura prestatorului de servicii este mai mică decât cea antecalculată. Cu diferența de (150 USD-130 USD) × 3,2 lei/USD = 64 lei se majorează veniturile din vânzarea mărfurilor:

64 lei	708	Venituri din activități diverse	=	707	Venituri din vânzarea mărfurilor	64 lei

Remarcă: În situația în care vânzarea mărfurilor la extern s-ar fi realizat în condiții de livrare FOB, înregistrările ar fi fost următoarele:

a) livrarea mărfurilor la extern:

3.840 lei	4111	Clienți	=	707	Venituri din vânzarea mărfurilor	3.840 lei

b) încasarea contravalorii mărfurilor vândute la extern:

Stabilirea diferenței de curs valutar:
- valoare la încasare 1.200 USD × 3, 25lei/USD = 3.900 lei
- valoare la facturare 1.200 USD × 3,2 lei/USD = 3.840 lei
- diferență de curs valutar favorabilă 600.000 lei.

3.900 lei	5124	Conturi la bănci în valută	=	4111	Clienți	3.840 lei
				765	Venituri din diferențe de curs valutar	60 lei

Export în comision

Exportul în comision se particularizează prin următoarele trăsături:
- bunurile exportate nu fac obiectul gestionării de către societatea de import-export;
- comisionul societății de intermediere (societății de import-export) se înregistrează în contul 704 „Venituri din lucrări executate și servicii prestate”;
- datoria față de proprietarul bunurilor exportate se înregistrează în contul 401 „Furnizori”;

- datoria față de societatea care asigură transportul bunurilor se înregistrează în contul 401 „Furnizori” sau 408 „Furnizori – facturi nesosite” dacă în momentul livrării la extern nu se cunoaște valoarea cheltuielilor de transport, urmând ca regularizarea să se realizeze la primirea facturii;
- creanța față de clientul extern se înregistrează în contul 4111 „Clienți” și este reprezentată de valoarea bunurilor exportate (stabilită de proprietarul bunurilor exportate), comisionul societății de intermediere și cheltuielile de transport, asigurare.

Exemplu: O societate comercială a vândut în luna iulie 2003 mărfuri la extern în comision, practicând un comision de 5%, valoarea externă CAF fiind de 3.000 USD, transportul extern antecalculat de 200 USD iar transportul extern efectiv (facturat de prestatorul de servicii) de 250 USD .

Cursurile de schimb au fost următoarele:

- la livrarea mărfurilor 3,2 lei/USD;
- la încasarea mărfurilor 3,3 lei/USD;
- la facturarea cheltuielilor de transport 3,28 lei/USD;
- la plata cheltuielilor de transport 3,32 lei/USD.

Determinarea comisionului societății de intermediere:

- valoarea externă CAF 3.000 USD × 3,2 lei/USD = 9.600 lei
- transport pe parcurs extern 200 USD × 3,2 lei/USD = 640 lei
- valoarea externă FOB (3.000 USD - 200 USD) × 3,2 lei/USD = 2.800 USD × 3,2 lei/USD = 8.960 lei
- comision (5% × 2.800 USD) × 3,2 lei/USD = 140 USD × 3,2 lei/USD = 448 lei

Suma datorată proprietarului bunurilor exportate = (2.800 USD - 140 USD) × 3,2 lei/USD = 8.512 lei.

a) livrarea mărfurilor la extern în condiții de livrare CAF:

9.600 lei	4111	Clienți	=	401	Furnizori	8.512 lei
				408	Furnizori – facturi nesosite	640 lei
				704	Venituri din lucrări executate și servicii prestate	448 lei

b) încasarea contravalorii mărfurilor vândute la extern:

Stabilirea diferenței de curs valutar:

- valoare la încasare 3.000 USD × 3,3 lei/USD = 9.900 lei
- valoare la facturare 3.000 USD × 3,2 lei/USD = 9.600 lei
- diferență de curs valutar favorabilă 300 lei

9.900 lei	5124	Conturi la bănci în valută	=	4111	Clienți	9.600 lei
				765	Venituri din diferențe de curs valutar	300 lei

c) regularizarea operației privind transportul extern:

- datorie faţă de prestatorul de servicii 250 USD × 3,28 lei/USD = 820 lei
- cheltuieli de transport antecalculate 200 USD × 3,2 lei/USD = 640 lei
- transport de recuperat (50 USD - 5% × 50 USD) × 3,2 lei/USD = 152 lei
- diminuarea comisionului cu valoarea transportului facturat în plus de prestatorul de servicii (5% × 50 USD) × 3,2 lei/USD = 8 lei
- diferenţă de curs valutar nefavorabilă 250 USD × (3,28 lei/USD -3,2 lei/USD) = 20 lei.

640 lei	408	Furnizori – facturi nesosite	=	401	Furnizori	820 lei
152 lei	461	Debitori diverşi				
8 lei	704	Venituri din lucrări executate şi servicii prestate				
20 lei	665	Cheltuieli din diferenţe de curs valutar				

d) plata datoriei faţă de prestatorul de servicii:

820 lei	401	Furnizori	=	5124	Conturi la bănci în valută	830 lei
10 lei	665	Cheltuieli din diferenţe de curs valutar				

3.3.3. Cazuri particulare privind decontările cu furnizorii şi clienţii

Relaţiile întreprinderii cu furnizorii şi clienţii prezintă în unele situaţii o serie de particularităţi.

3.3.3.1. Livrări nefacturate

Există şi posibilitatea ca vânzarea de bunuri să se realizeze pe baza documentului „Aviz de însoţire a mărfii", urmând ca agentul economic să emită factura în maxim 3 zile de la data emiterii avizului de însoţire a mărfii. Înregistrările contabile la momentul emiterii facturii se pot realiza în două variante: **regularizarea** conturilor 418 „Clienţi – facturi de întocmit" şi 4428 „TVA neexigibilă" şi înregistrarea eventualelor diferenţe de valoare între aviz şi factură; **stornarea** în negru sau în roşu a înregistrării iniţiale şi concomitent înregistrarea facturii reprezentând vânzarea.

Remarcă: Se poate recurge şi la varianta stornării în roşu a înregistrării iniţiale şi apoi înregistrarea facturii cu valoarea efectivă, dar se denaturează rulajele conturilor 418 „Clienţi – facturi de întocmit" şi 4428 „TVA neexigibilă".

Exemplu: O societate comercială vinde mărfuri pe credit comercial în valoare de 5.000 lei în baza avizului de însoţire a mărfii din data de 31.07.2005. În data de 02.08.2005 se întocmeşte factura pentru mărfurile vândute la valoarea de 4.500 lei, TVA 19%.

a) livrarea mărfurilor în baza avizului de însoţire a mărfii în data de 31.07.2005:

5.950 lei	418	Clienţi – facturi de întocmit	=	707	Venituri din vânzarea mărfurilor	5.000 lei
				4428	TVA neexigibilă	950 lei

b) înregistarea facturii la data de 02.08.2005:

Varianta b1) - regularizarea conturilor 418 „Clienţi – facturi de întocmit" şi 4428 „TVA neexigibilă"

TVA colectată = 19% × 4.500 = 855 lei

Total creanţă = 4.500 + 855 = 5.355 lei

5.355 lei	4111	Clienţi	=	418	Clienţi – facturi de întocmit	5.355 lei
855 lei	4428	TVA neexigibilă	=	4427	TVA colectată	855 lei

- înregistarea diferenţei de valoare dintre aviz şi factură:

500 lei	707	Venituri din vânzarea mărfurilor	=	418	Clienţi – facturi de întocmit	595 lei
95 lei	4428	TVA neexigibilă				

Varianta b2) Stornarea înregistrării iniţiale

- în ipoteza stornării în negru:

5.000 lei	707	Venituri din vânzarea mărfurilor	=	418	Clienţi – facturi de întocmit	5.950 lei
950 lei	4428	TVA neexigibilă				

şi înregistrarea livrării mărfurilor conform facturii:

5.355 lei	4111	Clienţi	=	707	Venituri din vânzarea mărfurilor	4.500 lei
				4427	TVA colectată	855 lei

- în ipoteza stornării în roşu:

(5.950 lei)	418	Clienţi – facturi de întocmit	=	707	Venituri din vânzarea mărfurilor	(5.000 lei)
				4428	TVA neexigibilă	(950 lei)

şi înregistrarea livrării mărfurilor conform facturii:

5.355 lei	411	Clienţi	=	707	Venituri din vânzarea mărfurilor	4.500 lei
				4427	TVA colectată	855 lei

Remarcă: În ipoteza recurgerii la varianta stornării în roşu a înregistrării iniţiale şi apoi înregistrarea facturii cu valoarea efectivă se denaturează rulajele conturilor 418 „Clienţi – facturi de întocmit" şi 4428 „TVA neexigibilă".

3.3.3.2. Vânzări cu reduceri comerciale și financiare

Reducerile acordate în cazul vânzărilor de stocuri pot avea caracter comercial (rabaturi, remize și risturnuri) și caracter financiar (sconturi de decontare). Acordarea reducerilor comerciale și financiare se efectuează potrivit condițiilor generale de livrare și de decontare stabilite între părți.

Din punct de vedere metodologic, reducerile acordate de vânzător se calculează conform algoritmului prezentat în paragraful 3.2.3.2. **din cadrul CAPITOLULUI IV.**

Reluând exemplul din acest paragraf, din punctul de vedere al vânzătorului înregistrările contabile sunt următoarele:

Varianta A Reduceri de preț consemnate în factura inițială

Cazul 1. Contabilizarea scontului la emiterea facturii

a) vânzarea mărfurilor (01.06.N):

101.420 lei	4111	Clienți	=	707	Venituri din vânzarea mărfurilor	85.500 lei
				4427	TVA colectată	15.920 lei

b) înregistrarea scontului acordat (01.06.N):

1.710 lei	667	Cheltuieli privind sconturile acordate	=	4111	Clienți	1.710 lei

c) încasarea contravalorii mărfurilor vândute (10.06.N):

99.710 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	4111	Clienți	99.710 lei

Cazul 2. Contabilizarea scontului la încasarea facturii

a) vânzarea mărfurilor (01.06.N):

101.420 lei	4111	Clienți	=	707	Venituri din vânzarea mărfurilor	85.500 lei
				4427	TVA colectată	15.920 lei

b) încasarea contravalorii mărfurilor vândute (10.06.N):

99.710 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	4111	Clienți	101.420 lei
1.710 lei	667	Cheltuieli privind sconturile acordate				

Varianta B Reduceri de preț acordate ulterior facturii de vânzare (inițial s-a acordat scont de decontare)

Operațiile aferente facturii inițiale:

a) vânzarea mărfurilor (01.06.N):

118.620 lei	4111	Clienți	=	707	Venituri din vânzarea mărfurilor	100.000 lei
				4427	TVA colectată	18.620 lei

b) încasarea contravalorii mărfurilor vândute (10.06.N):

116.620 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	4111	Clienți	118.620 lei
2.000 lei	667	Cheltuieli privind sconturile acordate				

Operațiile aferente facturii ulterioare:

a) emiterea facturii de reducere (30.06.N):

14.500 lei	707	Venituri din vânzarea mărfurilor	=	4111	Clienți	17.200 lei
2.700 lei	4427	TVA colectată				

b) reglarea raporturilor de decontare:

17.200 lei	4111	Clienți	=	5121	Conturi la bănci în lei	16.910 lei
				667	Cheltuieli privind sconturile acordate	290 lei

Varianta C Reduceri financiare acordate ulterior facturii de vânzare (inițial s-au acordat reduceri comerciale)

a) vânzarea mărfurilor pe baza facturii inițiale (01.06.N):

101.745 lei	4111	Clienți	=	707	Venituri din vânzarea mărfurilor	85.500 lei
				4427	TVA colectată	16.245 lei

b) înregistrarea scontului acordat (01.07.N):

1.710 lei	667	Cheltuieli privind sconturile acordate	=	4111	Clienți	2.035 lei
325 lei	4427	TVA colectată				

c) încasarea contravalorii facturii (10.06.N):

99.710 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	4111	Clienți	99.710 lei

3.3.4. Contabilitatea operațiilor privind efectele comerciale

Efectele comerciale reprezintă titluri de valoare, negociabile pe termen scurt sau imediat, care atestă, după caz, creditele comerciale primite sau acordate în relațiile comerciale ale întreprinderii cu furnizorii și clienții. Ele circulă sub diferite denumiri, cum ar fi: *cambii, bilete la ordin, cecuri.*

Fiind negociabile pot fi cedate, vândute ori transmise.

Exemplu: Întreprinderea a vândut produse finite unui client și dorește confirmare în scris a capacității de plată a acestuia. În acest caz solicită semnarea de către client a unei *cambii* sau va primi sub semnătura acestuia, un *bilet la ordin*. În continuare, aceste efecte pot fi decontate la termenul de scadență, pot fi scontate imediat la bancă (caz în care banca devine, la rândul său, proprietar al efectului și va încasa la scadență creanța de la client), pot fi valorificate ca titluri de valoare la bursă sau pot fi transferate altei persoane ca drept de creanță.

Privite din punct de vedere financiar, efectele comerciale pot fi tratate ca *instrumente de mobilizare a datoriilor – creanțelor* și ca *instrumente de decontare.*

În calitatea lor de *instrumente de mobilizare,* efectele comerciale reprezintă o modalitate de transformare a datoriilor – creanțelor în valori negociabile, sub forma titlurilor de valoare disponibile pentru activitatea de trezorerie. Analizate ca instrumente de decontare, efectele comerciale sunt folosite pentru plata datoriilor față de terți sau încasarea creanțelor.

Emiterea unui efect comercial cu o valoare nominală de 1.000 lei, generează următoarele înregistrări contabile:

a) în contabilitatea trăgătorului (beneficiarului):

1.000 lei	413	Efecte de primit de la clienți	=	4111	Clienți	1.000 lei

b) în contabilitatea trasului (plătitorului):

1.000 lei	401	Furnizori	=	403	Efecte de plătit	1.000 lei

Ca instrumente de decontare, efectele comerciale se contabilizează astfel:

a) în cazul în care au fost încasate sau plătite în mod direct, în numerar, înregistrările contabile aferente sunt:

- în contabilitatea trăgătorului (beneficiarului):

1.000 lei	5311	Casa în lei	=	413	Efecte de primit de la clienți	1.000 lei

- în contabilitatea trasului (plătitorului):

1.000 lei	403	Efecte de plătit	=	5311	Casa în lei	1.000 lei

b) în cazul în care decontarea se efectuează prin intermediul băncilor sau a altor instituții financiare, întreprinderea plătește un comision pentru serviciul bancar efectuat la nivelul sumei de 50 lei:

- în contabilitatea trăgătorului:

950 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	413	Efecte de primit de la clienți	1.000 lei
50 lei	627	Cheltuieli cu serviciile bancare și asimilate				

- în contabilitatea trasului:

1.000 lei	403	Efecte de plătit	=	5121	Conturi la bănci în lei	1.050 lei
50 lei	627	Cheltuieli cu serviciile bancare și asimilate				

Efectele comerciale circulă prin *gir (andosare)*. Această operație nu vizează decât beneficiarii succesivi de efecte comerciale nu și clienții (trașii), cu excepția cazului când are loc anularea efectelor.

Pentru *tras*, datoria înscrisă în creditul contului 403 „Efecte de plătit”, andosările nu determină nici o înregistrare înainte de plata la scadență sau anularea efectului.

Pentru *trăgător* sau *beneficiarul inițial*, andosările determină următoarele înregistrări:

a) andosările la ordinul terților: creanțele asupra clientului sub forma efectelor comerciale sunt folosite pentru decontarea datoriilor față de furnizor, din ordinul acestuia.

Exemplul 1: Să presupunem că societatea comercială NOVATEX S.A. are o datorie de 1.000 lei față de societatea comercială FIBREX S.A. și totodată are o creanță comercială sub forma unui bilet la ordin asupra altei societăți comerciale, SOLVENTUL S.A., pe care îl folosește pentru decontarea datoriei:

- în contabilitatea andosantului (vechiul beneficiar NOVATEX S.A.):

1.000 lei	401	Furnizori/ FIBREX S.A.	=	413	Efecte de primit de la clienți	1.000 lei

- în contabilitatea andositului (noul beneficiar FIBREX S.A.):

1.000 lei	413	Efecte de primit de la clienți	=	4111	Clienți / NOVATEX S.A.	1.000. lei

În situația în care există diferențe între nivelul datoriei față de furnizor și cel al valorii nominale a efectului andosat, părțile pot conveni asupra unei rate a dobânzii.

b) efectele sunt remise spre scontare: unitatea bancară care sconteazä efectele comerciale, plătește remitentului sumele cuvenite, calculate pe baza relației:

Valoarea scontată = *Valoarea nominală – Agio*
Unde: Agio = *Scontul + Comisionul variabil asimilabil scontului (comision de andosare)*

Pentru remitent, agio-ul constituie o cheltuială financiară, care nu este supusă taxei pe valoarea adăugată.

Exemplul 2: O societate comercială depune la bancă pentru scontare un efect comercial cu o valoare nominală de 1.000 lei. Taxa scontului percepută de bancă este de 15%, numărul de zile pâna la scadența efectului este de 30, iar comisionul de andosare este de 2,5 lei.

$$\text{Scont} = \frac{1.000 \times 15 \times 30}{100 \times 360} = 12{,}5 \text{ lei}$$

Valoare încasată de la bancă = 1.000 – 12,50 – 2,5 = 985 lei
Înregistrarea contabilă a încasării efectului scontat:

985 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	413	Efecte de primit de la clienți	1.000 lei
12,5 lei	666	Cheltuieli privind dobânzile				
2,5 lei	627	Cheltuieli cu serviciile bancare și asimilate				

Remarcă: Pentru efectele remise la scontare se pot utiliza conturile 5113 „Efecte de încasat" și 5114 „Efecte remise spre scontare", în toate cazurile în care, între momentul depunerii spre încasare sau remiterii la scontare și până la încasarea efectivă consemnată în extrasul de cont intervine un anumit număr de zile.

Exemplul 3: Societatea comercială NOVATEX S.A. remite băncii, spre încasare, la data de 30.07.2005, un efect comercial, în valoarea de 1.000 lei. La data de 03.08.2005 se încasează efectul, taxa plătită pentru serviciul bancar fiind de 20 lei. În contabilitatea societății comerciale se efectuează următoarele înregistrări:

1) remiterea efectelor comerciale spre încasare, la data de 30.07.2005, la valoarea nominală:

1.000 lei	5113	Efecte de încasat	=	413	Efecte de primit de la clienți	1.000 lei

2) încasarea efectelor comerciale la data de 03.08.2005:

980 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	5113	Efecte de încasat	1.000 lei
20 lei	627	Cheltuieli cu serviciile bancare și asimilate				

Exemplul 4: Societatea comercială NOVATEX S.A. remite băncii, spre scontare, la data de 1.07.2005, un efect comercial, în valoarea de 1.000 lei, taxa de scont este de 25 lei. Efectul comercial are scadență la data de 1.09.2005. Comisionul perceput pentru operațiunea bancară este de 15 lei. În contabilitatea societății comerciale se efectuează următoarele înregistrări:

1) remiterea efectului de comerț pentru a fi scontat:

1.000 lei	5114	Efecte remise spre scontare	=	413	Efecte de primit de la clienți	1.000 lei

și concomitent: Debit 8037 „Efecte scontate neajunse la scadență" 1.000 lei

2) scontarea efectului de comerț, comisionul bancar fiind de 20.000 lei:

960 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	5114	Efecte remise spre scontare	1.000 lei
15 lei	627	Cheltuieli cu serviciile bancare și asimilate				
25 lei	666	Cheltuieli privind dobânzile				

și concomitent: Credit 8037 „Efecte scontate neajunse la scadență" 1.000 lei

c) efecte trase asupra terților în beneficiul altor terți

Exemplul 5: Societatea comercială NOVATEX S.A. are o datorie față de societatea comercială FIBREX S.A., iar în același timp are față de societatea comercială SOLVENTUL SA o creanță de aceeași valoare și la aceeași scadență. În acest scop, societatea comercială NOVATEX SA trage o cambie asupra societății comerciale SOLVENTUL SA, din ordinul societății comerciale FIBREX SA, pe care o transmite acesteia din urmă.

Înregistrarea în contabilitate a circuitului cambiei se prezintă astfel:

- la societatea comercială NOVATEX SA (tras):

401 Furnizori / FIBREX S.A. = 4111 Clienți/ SOLVENTUL S.A.

- la societatea comercială FIBREX SA (trăgător):

413 Efecte de primit de la clienți = 4111 Clienți/ NOVATEX S.A.

3.3.5. Contabilitatea operațiilor privind decontările cu personalul

Decontările cu personalul presupun, pe de o parte, înregistrarea în conturile de cheltuieli a drepturilor de personal cuvenite angajaților și, pe de altă parte, plata efectivă a acestor sume personalului. Structural, salariile sunt formate din salariul de bază cuvenit angajaților, sporurile (spor pentru condiții deosebite de muncă, spor pentru orele prestate pe timpul nopții, spor pentru orele suplimentare de muncă, spor pentru vechimea neîntreruptă în muncă), adaosurile, indemnizațiile și alte sume acordate (pentru conducere, indexările de salarii pentru compensarea creșterii prețurilor, indemnizațiile acordate pentru concediul de odihnă etc).

Sunt incluse în fondul de salarii și indemnizațiile plătite personalului care lucrează pe bază de contracte de prestări de servicii sau contract individual de muncă cu timp parțial în măsura în care sunt prevăzute a fi suportate din acesta.

De asemenea, mai sunt incluse în categoria decontărilor cu personalul și ajutoarele materiale și de protecție socială sub formă de: ajutoare de boală, ajutoare pentru incapacitate temporară de muncă, ajutoare pentru îngrijirea copilului, ajutoare de deces și alte ajutoare acordate de întreprindere care se suportă din contribuția pentru asigurări sociale, precum și sumele achitate, potrivit legii, pentru șomaj etc. Sunt incluse în sfera decontărilor cu personalul și sumele care reprezintă premiile acordate personalului și participările acestuia la profit.

Elementele utilizate pentru calculul salariilor așa cum sunt conținute în statul de salarii se prezintă astfel:

Relația de calcul a venitului impozabil (bazei de calcul a impozitului pe salarii):

• Salariu brut de bază (realizat)
+ sporuri și adaosuri
+ indemnizații de conducere și alte sporuri acordate pentru funcții de conducere
+ indexări de salariu și compensări ale creșterii prețurilor
+ salariu în natură
+ alte drepturi de personal
= *Venit brut total*
- contribuția personalului la asigurările sociale

- contribuţia personalului la fondul de şomaj
- contribuţia personalului la asigurări sociale de sănătate
= *Venit net*
- deducere personală
= *Venit bază calcul (venit impozabil)*

Relaţia de calcul a salariului net de plată:

- *Venit brut total*

- contribuţia personalului la asigurările sociale
- contribuţia personalului la fondul de şomaj
- contribuţia personalului la asigurări sociale de sănătate
- impozit pe salarii
- avansuri acordate personalului
- reţineri în favoarea terţilor
- reţineri în favoarea unităţii
= *Salariu net de plată (rest de plată)*

Sporurile acordate personalului pot avea caracter permanent sau temporar. În categoria *sporurilor cu caracter permanent* se includ: spor de vechime, spor de fidelitate, spor de conducere, spor de noapte, spor pentru condiţii deosebite (exemplu: spor de toxicitate), spor de înălţime, spor de lucru în subteran, spor de limbă străină, spor de stres.

În categoria *sporurilor cu caracter temporar* se includ: spor pentru ore suplimentare, spor pentru ore prestate în zilele prevăzute libere prin lege, spor pentru ore efectuate peste program (exemplu: activităţile din construcţii), spor pentru ore de traducere.

În categoria *adaosurilor* la salarii se încadrează unele sume primite de personal sub forma primelor de vacanţă, primelor pentru sărbători şi aniversări ale persoanei sau ale unităţii, diverse stimulente, etc.

În categoria a*lte drepturi de personal* care se includ în componenţa salariului brut se încadrează: indemnizaţia pentru concediul de odihnă, prima de Paşte /Crăciun, sumele primite pentru zile libere ocazionate de evenimente deosebite, indemnizaţia pentru concediul de boală, ajutoarele materiale în bani etc.

Cheltuielile cu personalul şi decontarea drepturilor cuvenite angajaţilor determină următoarele înregistrări contabile:

a) plata avansurilor către salariaţi:

425 Avansuri acordate personalului = 5311 Casa în lei
sau
5121 Conturi la bănci în lei

b) cheltuieli cu salariile şi alte drepturi cuvenite personalului, înregistrate pe baza statului de salarii:

641 Cheltuieli cu salariile personalului = 421 Personal – salarii datorate

Creanţele privind sumele datorate de către personal, reprezentând chirii şi consumuri care constituie un venit pentru întreprindere, precum şi eventualele sume datorate privind debitele, remunerațiile, sporurile sau adaosurile necuvenite, ajutoarele de boală necuvenite se înregistrează în debitul contului 4282 „Alte creanțe în legătură cu personalul" și în creditul conturilor: 758 „Alte venituri din exploatare", 706 „Venituri din redevențe, locații de gestiune și chirii" și 708 „Venituri din activități diverse", după caz, 4427 „TVA colectată" și 438 „Alte datorii și creanțe sociale".

c) reținerile din salarii reprezentând avansuri, popriri, contribuția personalului pentru asigurările sociale, pentru asigurările de sănătate, pentru ajutorul de șomaj, impozitul pe salarii:

421	Personal – salarii datorate	=	425	Avansuri acordate personalului
			427	Rețineri din salarii datorate terților
			4312	Contribuția personalului pentru asigurări sociale
			4314	Contribuția angajaților pentru asigurări sociale de sănătate
			4372	Contribuția personalului la fondul de șomaj
			444	Impozit pe salarii

d) achitarea salariilor nete datorate personalului:

421	Personal – salarii datorate	=	5121	Conturi la bănci în lei
				sau
			5311	Casa în lei

e) ajutoare materiale cuvenite salariaților, suportate din asigurările sociale:

431	Asigurări sociale	=	423	Personal – ajutoare materiale datorate

Reținerile din ajutoarele materiale, în favoarea terților și impozitele corespunzătoare, se înregistrează în debitul contului 423 „Personal – ajutoare materiale datorate" și în creditul conturilor 427 „Rețineri din salarii datorate terților", și 444 „Impozitul pe salarii".

Achitarea sumelor nete se înregistrează în contabilitate astfel:

423	Personal – ajutoare materiale datorate	=	5121	Conturi la bănci în lei
				sau
			5311	Casa în lei

f) înregistrarea drepturilor de personal neridicate:

421	Personal – salarii datorate	=	426	Drepturi de personal neridicate
423	Personal – ajutoare materiale datorate			
424	Participarea personalului la profit			

La achitarea drepturilor de personal neridicate se efectuează înregistrarea contabilă:

426	Drepturi de personal neridicate	=	5121	Conturi la bănci în lei sau
			5311	Casa în lei

Dacă drepturile de personal neridicate s-au prescris, ele se înregistrează ca alte venituri din exploatare:

426	Drepturi de personal neridicate	=	7588	Alte venituri din exploatare

Un caz particular privind decontările cu personalul îl reprezintă plata în natură către salariații societății prin distribuirea către aceștia a unor cantități de produse obținute din producția proprie. Valoarea acestor produse distribuite salariaților reprezintă un venit pentru întreprindere. Totodată, această sumă constituie baza de impozitare ca orice drept de personal. În contabilitatea întreprinderii se efectuează în această situație următoarele înregistrări:

a) cheltuielile cu salariile cuvenite personalului:

641	Cheltuieli cu salariile personalului	=	421	Personal – salarii datorate

b) decontarea salariilor cuvenite:

421	Personal – salarii datorate	=	701	Venituri din vânzarea produselor finite sau
			7588	Alte venituri din exploatare *(la nivelul prețului de vânzare al produselor distribuite în contul salariului net)*
			5311	Casa în lei *(cu sumele nete achitate pentru diferența neacoperită prin valoarea produselor distribuite)*
			444	Impozitul pe salarii *(cu impozitul pe salarii reținut)*
			4312	Contribuția personalului la asigurări sociale
			4314	Contribuția angajaților pentru asigurări sociale de sănătate
			4372	Contribuția personalului la fondul de șomaj

c) taxa pe valoarea adăugată aferentă produselor acordate în natură și accizele aferente, dacă este cazul:

635	Cheltuieli cu alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate	=	446	Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate
			4427	TVA colectată

d) descărcarea gestiunii cu valoarea produselor distribuite, la cost de producţie:

711	Variaţia stocurilor	=	345	Produse finite

Un alt caz particular privind decontările cu personalul este reprezentat de acordarea echipamentului de lucru sau de protecţie a salariaţilor, suportat în proporţie de 50 % de către agentul economic şi 50% de către salariaţi.

Exemplu: O societate comercială achiziţionează pe bază de factură echipament de protecţie în valoare de 10.000 lei, TVA 19% şi îl distribuie integral salariaţilor. Înregistrările în contabilitate sunt următoarele:

a) achiziţionarea echipamentului:

10.000 lei	303	Materiale de natura obiectelor de inventar	=	401	Furnizori	11.900 lei
1.900 lei	4426	TVA deductibilă				

b) achitarea datoriei faţă de furnizor prin bancă:

11.900 lei	401	Furnizori	=	5121	Conturi la bănci în lei	11.900 lei

c) distribuirea către salariaţi a echipamentului de protecţie:

5.000 lei	603	Cheltuieli privind materialele de natura obiectelor de inventar	=	303	Materiale de natura obiectelor de inventar	10.000 lei
5.000 lei	4282	Alte creanţe în legătură cu personalul				

d) înregistrarea TVA colectată (ca o creanţă asupra salariaţilor), calculată prin aplicarea cotei standard de 19% asupra contravalorii echipamentului distribuit acestora:

950 lei	4282	Alte creanţe în legătură cu personalul	=	4427	TVA colectată	950 lei

e) reţinerea contravalorii echipamentului suportat de salariaţi:

5.950 lei	421	Personal-salarii datorate	=	4282	Alte creanţe în legătură cu personalul	5.950 lei

3.3.6. Contabilitatea operaţiilor privind decontările cu asigurările sociale şi protecţia socială

Operaţiile privind decontările cu asigurările sociale se referă la constituirea obligaţiilor faţă de bugetul asigurărilor sociale şi la stingerea acestor obligaţii în

B C.U "M. EMINESCU" IASI

legătură cu contribuțiile întreprinderii și ale personalului la asigurările sociale și la fondul de șomaj.

a) Contribuția pentru asigurări sociale (CAS) generează datorii și creanțe pentru unitățile care utilizează forță de muncă pe baza contractului individual de muncă și a celui colectiv precum și pentru persoanele fizice și juridice care au angajat forță de muncă cu contract individual de muncă cu timp parțial.

Contribuția pentru asigurări sociale se datorează atât de angajat cât și de angajator și se determină prin aplicarea cotei de impozitare asupra bazei de calcul.

Cota de taxare este diferențiată astfel: 41,5% grupa I de muncă (pentru condiții speciale de muncă), 36,5% grupa a II-a de muncă (pentru condiții deosebite de muncă), 31,5% grupa a III-a de muncă (pentru condiții normale de muncă).

Cotele pentru calculul contribuție angajatorului la asigurările sociale reprezintă diferența dintre cotele de contribuție la asigurări sociale, diferențiate în funcție de grupele de muncă, și cota de contribuție a personalului la asigurările sociale care este de 9,5%, indiferent de condițiile de muncă.

Pentru angajat **baza de calcul** a contribuției la asigurările sociale este reprezentată de venitul lunar realizat. Dacă venitul lunar realizat de angajat depășește valoarea a 5 salarii medii brute pe economie, cota de 9,5% se aplică asupra plafonului precizat.

Pentru angajator baza de calcul este reprezentată de fondul total de salarii brute realizate lunar care însă nu poate fi mai mare decât produsul dintre numărul mediu al asiguraților din luna pentru care se calculează contribuția și valoarea corespunzătoare a cinci salarii medii brute pe economie.

Contribuția la asigurările sociale suportată de angajator se determină pentru fiecare grupă de muncă prin aplicarea cotei corespunzătoare la fondul total de salarii brute realizat pentru grupa respectivă de muncă.

În situația în care baza de calcul a contribuției angajatorului nu depășeșete plafonul amintit, contribuția totală la asigurările sociale suportată de asigurator se determină prin însumarea contruibuțiilor la asigurările sociale determinate pentru fiecare grupă de muncă. Dacă însă baza de calcul depășește plafonul menționat, suma contribuțiilor individuale la asigurările sociale se ponderează cu raportul dintre plafonul amintit și fondul total brut de salarii.

Asigurații sistemului public au dreptul, în afară de pensii la: indemnizația pentru incapacitatea temporară de muncă; prestații pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă; indemnizație pentru maternitate; indemnizație pentru creșterea copilului sau îngrijirea copilului bolnav; ajutor de deces.

Contribuția personalului pentru asigurările sociale se plătește în condițiile legii, de către toți salariații cuprinși în sistemul asigurărilor sociale, potrivit legii.

Contribuția personalului pentru asigurările sociale se datorează și pentru perioadele în care angajatul se află: în incapacitate temporară de muncă; în concediu de maternitate; în concediu pentru creșterea copilului în vârstă de până la un an; în concediu pentru creșterea și îngrijirea copilului bolnav. În cazul persoanelor care cumulează mai multe funcții, contribuția se calculează și se reține la fiecare funcție în parte.

Contribuția personalului pentru asigurările sociale nu se reține de la salariați pe perioade nelucrate și consemnate ca atare în carnetul de muncă, pe perioade care, prin urmare, nu constituie vechime în muncă utilă la pensie.

B C U "M. EMINESCU" IASI

Plata contribuţiei unităţii şi personalului la asigurările sociale se realizează odată cu plata drepturilor de personal dar nu mai târziu de data de 25 a lunii următoare.

b) Contribuţia la asigurările sociale de sănătate

Fondul naţional unic de asigurări sociale de sănătate este un fond special care este constituit din contribuţia pentru asigurări sociale de sănătate suportată de asiguraţi şi de persone fizice sau juridice care angajează personal salariat.

Persoanele juridice sau fizice la care îsi desfăşoară activitatea asiguraţii au obligaţia să calculeze şi să vireze casei de asigurări o contribuţie de 7% raportat la fondul de salarii realizat, lunar. Fondul de salarii reprezintă suma veniturilor în bani şi/sau în natură obţinute de o persoană fizică pentru munca prestată în baza unui contact individual de muncă sau a unui contract individual de muncă cu timp parţial, încheiate potrivit legii, indiferent de perioada la care se referă. De asemenea, în fondul de salarii se includ şi indemnizaţiile pentru plata concediilor medicale în caz de boală, prevenirea îmbolnăvirilor, întărirea şi refacerea sănătăţii pentru zilele care se suportă din fondul de salarii al angajatorului potrivit legii.

Contribuţia angajaţilor la Fondul asigurărilor sociale de sănătate reprezintă o cotă de 6,5%, aplicată asupra venitului brut efectiv realizat de angajaţii cu carte de muncă şi de către colaboratori, pe baza contractului individual de muncă cu timp parţial, venitului general impozabil, veniturilor individuale ale pensionarilor, veniturilor impozabile ale liber profesioniştilor, ajutorului de şomaj, ajutorului de integrare profesională, alocaţiei de sprijin.

Contribuţia pentru persoanele care satisfac serviciul militar, execută o pedeapsă sau fac parte din familii care beneficiază de ajutorul social este de 6,5% din două salarii minime brute la nivel de economie şi se suportă de către bugetul de stat.

Contribuţia pentru persoanele care se află în concediu medical, în concediu medical pentru îngrijirea copilului bolnav în vârstă de până la 7 ani este de 6,5% din două salarii minime brute la nivel de economie şi se virează lunar de angajatorii care plătesc drepturile pentru concediile medicale, la termenele prevăzute pentru virarea impozitului pe salarii. Acestă contribuţie se suportă de bugetul asigurărilor sociale.

Plata contribuţiei unităţii şi personalului la asigurările sociale de sănătate se realizează odată cu plata drepturilor de personal dar nu mai târziu de data de 25 a lunii următoare.

c) Contribuţia la fondul de şomaj se datorează de întreprinderile cu capital autohton şi străin cu sediul în România care angajează pe bază de contract de muncă, personal român.

Suma datorată de întreprindere se calculează prin aplicarea cotei de 3% asupra venitului brut efectiv realizat de personal, respectiv asupra fondului de salarii realizat lunar, în valoare brută.

Pentru persoanele asigurate în mod facultativ în baza unui contract de asigurare pentru şomaj (de exemplu asociatul unic din cadrul unei societăţi comerciale şi persoanele ce obţin venituri din activităţi independente –profesii liberale:medici, avocaţi, notari, experţi contabili etc.) contribuţia lunară la bugetul de stat pentru şomaj se calculează aplicând cota de 4% asupra veniturilor lunare declarate în contractul respectiv.

Contribuţia salariaţilor la fondul de şomaj se determină prin aplicarea procentului de 1% asupra salariului lunar brut de bază şi a altor drepturi asimilate acestuia (exemplu: indemnizaţia de conducere, spor de vechime).

Plata contribuției unității și personalului la asigurările sociale se realizează odată cu plata drepturilor de personal dar nu mai târziu de data de 25 a lunii următoare.

b) Contribuția la asigurările sociale de sănătate

Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate este un fond special care este constituit din contribuția pentru asigurări sociale de sănătate suportată de asigurați și de persone fizice sau juridice care angajează personal salariat.

Persoanele juridice sau fizice la care își desfășoară activitatea asigurații au obligația să calculeze și să vireze casei de asigurări o contribuție de 7% raportat la fondul de salarii realizat, lunar. Fondul de salarii reprezintă suma veniturilor în bani și/sau în natură obținute de o persoană fizică pentru munca prestată în baza unui contact individual de muncă sau a unui contract individual de muncă cu timp parțial, încheiate potrivit legii, indiferent de perioada la care se referă. De asemenea, în fondul de salarii se includ și indemnizațiile pentru plata concediilor medicale în caz de boală, prevenirea îmbolnăvirilor, întărirea și refacerea sănătății pentru zilele care se suportă din fondul de salarii al angajatorului potrivit legii.

Contribuția angajaților la Fondul asigurărilor sociale de sănătate reprezintă o cotă de 6,5%, aplicată asupra venitului brut efectiv realizat de angajații cu carte de muncă și de către colaboratori, pe baza contractului individual de muncă cu timp parțial, venitului general impozabil, veniturilor individuale ale pensionarilor, veniturilor impozabile ale liber profesioniștilor, ajutorului de șomaj, ajutorului de integrare profesională, alocației de sprijin.

Contribuția pentru persoanele care satisfac serviciul militar, execută o pedeapsă sau fac parte din familii care beneficiază de ajutorul social este de 6,5% din două salarii minime brute la nivel de economie și se suportă de către bugetul de stat.

Contribuția pentru persoanele care se află în concediu medical, în concediu medical pentru îngrijirea copilului bolnav în vârstă de până la 7 ani este de 6,5% din două salarii minime brute la nivel de economie și se virează lunar de angajatorii care plătesc drepturile pentru concediile medicale, la termenele prevăzute pentru virarea impozitului pe salarii. Acestă contribuție se suportă de bugetul asigurărilor sociale.

Plata contribuției unității și personalului la asigurările sociale de sănătate se realizează odată cu plata drepturilor de personal dar nu mai târziu de data de 25 a lunii următoare.

c) Contribuția la fondul de șomaj se datorează de întreprinderile cu capital autohton și străin cu sediul în România care angajează pe bază de contract de muncă, personal român.

Suma datorată de întreprindere se calculează prin aplicarea cotei de 3% asupra venitului brut efectiv realizat de personal, respectiv asupra fondului de salarii realizat lunar, în valoare brută.

Pentru persoanele asigurate în mod facultativ în baza unui contract de asigurare pentru șomaj (de exemplu asociatul unic din cadrul unei societăți comerciale și persoanele ce obțin venituri din activități independente –profesii liberale:medici, avocați, notari, experți contabili etc.) contribuția lunară la bugetul de stat pentru șomaj se calculează aplicând cota de 4% asupra veniturilor lunare declarate în contractul respectiv.

Contribuția salariaților la fondul de șomaj se determină prin aplicarea procentului de 1% asupra salariului lunar brut de bază și a altor drepturi asimilate acestuia (exemplu: indemnizația de conducere, spor de vechime).

Pentru aceste contribuţii, decontarea la bugetul fondului de şomaj se efectuează lunar, de regulă odată cu plata drepturilor de personal dar nu mai târziu de data de 25 a lunii următoare.

Contabilitatea decontărilor privind contribuţia unităţii şi a personalului la asigurările sociale se realizează cu ajutorul contului 431 „Asigurări sociale". Se creditează cu sumele privind contribuţiile datorate la asigurările sociale. Se debitează cu sumele virate la asigurările sociale şi sumele datorate personalului ce se suportă din asigurările sociale. În acelaşi cont se înregistrează contribuţiile la asigurările sociale de sănătate. Soldul creditor reprezintă sumele datorate la asigurările sociale.

Contabilitatea decontărilor privind ajutorul de şomaj datorat de unitate precum şi de salariaţi, se realizează prin contul 437 „Ajutor de şomaj ". Se creditează cu sumele datorate pentru constituirea fondului de şomaj. Se debitează cu sumele virate la fondul de şomaj şi cu sumele acordate salariatului din fondul de şomaj . Soldul contului este creditor şi reprezintă sumele datorate de unitate şi de salariaţi pentru constituirea fondului de şomaj.

Cheltuielile privind asigurările şi protecţia socială se înregistrează în debitul contului 645 „Cheltuieli privind asigurările şi protecţia socială" care se dezvoltă pe sintetice de gradul II corespunzătoare categoriei de contribuţii – asigurări sociale, fond de şomaj, asigurări sociale de sănătate şi alte cheltuieli.

Exemplu: La S.R.L. MARA s-a întocmit statul de plată a salariilor pentru luna iulie 2005 pe baza următoarelor informaţii:

- fond brut de salarii (cuprinzând salariile de încadrare realizate, sporurile şi alte avantaje) 10.000 lei;
- garanţii reţinute gestionarilor 300 lei;
- avansuri acordate salariaţilor 2.000 lei.

Dobânda aferentă sumelor depuse drept garanţie pentru luna iulie 2004 a fost de 2 lei, iar impozitul pe salarii pentru aceeaşi lună 1.200 ei.

Presupunem că societatea în cauză îşi autogestionează cărţile de muncă.

Modul de calcul al impozitului pe salarii este prezentat în paragraful 3.3.7.2. *Contabilitatea operaţiilor privind decontările cu bugetul statului şi fonduri speciale.*

Determinarea obligaţiilor fiscale:

Denumirea obligaţiei fiscale	**Algoritmul de calcul**	**Suma (lei)**
Contribuţia la asigurările sociale, din care:	10.000 × 31,50%	3.150
- contribuţia unităţii la asigurările sociale	10.000 × 22,00%	2.200
- contribuţia personalului la asigurările sociale	10.000 × 9,50%	950
Contribuţia angajatorului la asigurări de sănătate	10.000 × 7,00%	700
Contribuţia angajatului la asigurările de sănătate	10.000 × 6,50%	650
Contribuţia unităţii la fondul de şomaj	10.000 × 3,00%	300
Contribuţia personalului la fondul de şomaj	10.000 × 1,00%	100
Contribuţia unităţii la fondul de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale	10.000 × 0,50%	50
Comision cărţi muncă	10.000 × 0,25%	25

Înregistrările în contabilitatea societății MARA S.R.L. se prezintă astfel:

a) înregistrarea avansurilor acordate salariaților:

2.000 lei	425	Avansuri acordate personalului	=	5311	Casa în lei	2.000 lei

b) înregistrarea fondului brut de salarii (pe baza statului de plată):

10.000 lei	641	Cheltuieli cu salariile personalului	=	421	Personal – salarii datorate	10.000 lei

c) înregistrarea reținerilor din salarii (suportate de angajat):

1. înregistrarea contribuției personalului la fondul de șomaj:

100 lei	421	Personal – salarii datorate	=	4372	Contribuția personalului la fondul de șomaj	100 lei

2. înregistrarea contribuției personalului la asigurările sociale:

950 lei	421	Personal – salarii datorate	=	4312	Contribuția personalului la asigurările sociale	950 lei

3. înregistrarea contribuției angajatului la asigurările sociale de sănătate:

650 lei	421	Personal – salarii datorate	=	4314	Contribuția personalului pentru asigurările sociale de sănătate	650 lei

4. înregistrarea impozitului pe salarii:

1.200 lei	421	Personal – salarii datorate	=	444	Impozit pe salarii	1.200 lei

5. înregistrarea garanțiilor reținute gestionarilor:

300 lei	421	Personal – salarii datorate	=	4281	Alte datorii în legătură cu personalul/Garanții gestionari	300 lei

6. înregistrarea reținerii avansului acordat:

2.000 lei	421	Personal – salarii datorate	=	425	Avansuri acordate personalului	2.000 lei

d) virarea garanțiilor în contul de garanții gestionari:

300 lei	5121	Conturi la bănci în lei/ Garanții gestionari	=	5121	Conturi la bănci în lei	300 lei

e) plata salariilor nete (chenzina a II-a):

4.800 lei	421	Personal – salarii datorate	=	5311	Casa în lei	4.800 lei

f) înregistrarea obligațiilor angajatorului privind:

1. contribuția la asigurările sociale:

2.200 lei	6451	Contribuția unității la asigurările sociale	=	4311	Contribuția unității la asigurările sociale	2.200 lei

2. contribuţia la asigurările sociale de sănătate:

700 lei	6451	Contribuţia unităţii la asigurările sociale	=	4313	Contribuţia angajatorului pentru asigurările sociale de sănătate	700 lei

3. contribuţia la fondul de şomaj:

300 lei	6452	Contribuţia unităţii pentru ajutorul de şomaj	=	4371	Contribuţia unităţii la fondul de şomaj	300 lei

4. contribuţia la fondul de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale:

50 lei	6458	Alte cheltuieli privind asigurarea şi protecţia socială	=	4311	Contribuţia unităţii la asigurările sociale/ Fondul de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale	50 lei

5. comisionul pentru cărţi de muncă:

25 lei	635	Cheltuieli cu alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate	=	447.3	Fonduri speciale-taxe şi vărsăminte asimilate	25 lei

g) virarea sumelor reprezentând:

1. contribuţia unităţii şi a personalului la asigurările sociale:

2.200 lei	4311	Contribuţia unităţii la asigurările sociale	=	5121	Conturi la bănci în lei	3.150 lei
950 lei	4312	Contribuţia personalului la asigurările sociale				

2. contribuţia unităţii şi a salariaţilor la fondul asigurărilor sociale de sănătate:

700 lei	4313	Contribuţia angajatorului pentru asigurările sociale de sănătate	=	5121	Conturi la bănci în lei	1.350 lei
650 lei	4314	Contribuţia angajaţilor pentru asigurările sociale de sănătate				

3. contribuţia unităţii şi a salariaţilor la fondul de şomaj:

300 lei	4371	Contribuţia unităţii la fondul de şomaj	=	5121	Conturi la bănci în lei	400 lei
100 lei	4372	Contribuţia personalului la fondul de şomaj				

4. impozitul pe salarii:

1.200 lei	444	Impozit pe salarii	=	5121	Conturi la bănci în lei	1.200 lei

5. comisionul pentru cărţi de muncă şi contribuţia la fondul pentru accidente de muncă şi boli profesionale:

50 lei	447	Fonduri speciale-taxe şi vărsăminte asimilate	=	5121	Conturi la bănci în lei	75 lei
25 lei	4311	Contribuţia unităţii la asigurările sociale/ Fondul de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale				

h) înregistrarea dobânzii la sumele depuse drept garanţii:

2 lei	5121	Conturi la bănci în lei/ Garanţii gestionari	=	4281	Alte datorii în legătură cu personalul/ Garanţii gestionari	2 lei

Remarcă: În situaţia în care gestionarii părăsesc unitatea, suma ce se restituie acestora este reprezentată de garanţiile constituite şi dobânda la aceste garanţii mai puţin comisionul perceput de bancă la retragerea sumelor, înregistrarea contabilă fiind următoarea:

4281	Alte datorii în legătură cu personalul/Garanţii gestionari	=	5121	Conturi la bănci în lei/ Garanţii gestionari

Remarcă: Pentru neplata la termen a obligaţiei privind asigurările sociale, societatea comercială este obligată la plata dobânzilor şi penalităţilor pentru întârziere. Acestea se înregistrează în contabilitate astfel:

6581	Despăgubiri, amenzi şi penalităţi	=	4481	Alte datorii faţă de bugetul statului

Remarcă: Pentru sumele acordate salariaţilor în contul asigurărilor sociale şi protecţiei sociale se efectuează următoarele înregistrări în contabilitate:

a) sumele datorate personalului, suportate din asigurările sociale:

431	Asigurări sociale	=	423	Personal – ajutoare materiale datorate

b) sume acordate, potrivit legii, din fondul de ajutor de şomaj:

437	Ajutor de şomaj	=	423	Personal – ajutoare materiale datorate

c) ajutoare materiale sociale achitate în plus personalului:

423	Personal – ajutoare materiale datorate	=	438	Alte datorii şi creanţe sociale

3.3.7. Contabilitatea operaţiilor privind decontările cu bugetul statului şi fondurile speciale

Întreprinderea este obligată să evidenţieze şi să vireze la bugetul statului sumele care reprezintă obligaţiile sale fiscale. În această categorie se încadrează impozitul pe profit, impozitul pe salarii, impozitul pe clădiri, impozitul şi taxa pe teren, taxa asupra mijloacelor de transport, accizele și alte taxe și impozite indirecte, contribuțiile agenților economici pentru constituirea fondurilor speciale, comisionul pentru Camera de Muncă, taxa pe valoarea adăugată.

3.3.7.1. Impozitul pe profit

Impozitul pe profit se determină prin aplicarea procentului de impozit stabilit potrivit cadrului legal în vigoare la diferența dintre veniturile obținute din livrarea bunurilor mobile, serviciilor prestate și lucrărilor executate, din vânzarea bunurilor imobile, inclusiv câștigurile din orice sursă și cheltuielile efectuate pentru realizarea acestora, dintr-un an fiscal, din care se scad veniturile neimpozabile și la care se adaugă cheltuielile nedeductibile.

Cota de impozitare este în prezent de 16%, cu câteva excepții: activitatea microîntreprinderilor; activitatea barurilor de noapte; orice majorare a capitalului social efectuată prin încorporarea rezervelor, precum și a profiturilor, cu excepția rezervelor legale și a rezervelor din reevaluare, etc.

Profitul se calculează și se evidențiază trimestrial, cumulat de la începutul anului. Plata impozitului pe profit se efectuează, de asemenea, trimestrial.

Documentul prin care se calculează și raportează impozitul pe profit este *„Declarația privind obligațiile de plată la bugetul de stat"*.

Contabilitatea decontărilor cu bugetul statului privind impozitul pe profit se efectuează cu ajutorul contului 441 „Impozit pe profit", care este un cont de datorii: se creditează cu sumele datorate de unitate bugetului statului reprezentând impozitul pe profit aferent perioadei; se debitează cu sumele virate de unitate la bugetul statului.

Evidența cheltuielilor cu impozitul pe profit se realizează cu ajutorul contul 691 „Cheltuieli cu impozitul pe profit", care este cont de cheltuieli: se debitează cu suma impozitului pe profit aferentă perioadei, rezultată din calcul; se creditează la sfârșitul perioadei, odată cu transferul soldului acestui cont asupra contului de profit și pierdere.

Exemplu: La societatea comercială NOVATEX S.A. există următoarea situație în conturi la data de 30.06.2005:

Venituri din exploatare	9.000 lei
Cheltuieli din exploatare, din care:	7.000 lei
• cheltuieli de protocol care depășesc limita de deductibilitate prevăzută de lege	150 lei
• cheltuieli cu impozitul pe profit	300 lei,
• cheltuieli cu amenzi și penalități datorate statului român	75 lei
Venituri financiare, din care:	375 lei
• dividende primite de la o altă persoană juridică română	100 lei
Cheltuieli financiare	100 lei

Datoria privind impozitul pe profit pe trimestrul I al anului 2005 a fost achitată integral.

Profit impozabil = profit contabil – deduceri fiscale + cheltuieli nedeductibile

Profit contabil = (9.000 – 7.000) + (375 – 100) = 2.275

Profit impozabil = 2.275 – 100 + (150 + 300 + 75) = 3.000
Impozitul pe profit la 30 iunie 2005 = 3.000 × 16% = 480 lei.
Impozitul pe profit de plătit pentru trimestrul II 2005 = 480 – 300 = 180 lei

1. constituirea obligaţiei de plată:
În rulajul contului 691 „Cheltuieli cu impozitul pe profit" exista deja înregistrată suma de 300 lei (pentru trimestrul I), rezultă că mai trebuie înregistrată suma de 180 lei pentru trimestrul II 2005.

180 lei	691	Cheltuieli cu impozitul pe profit	=	441	Impozit pe profit	180 lei

2. virarea obligaţiei de plată pentru trimestrul II până la 25 iulie 2005:

30 lei	441	Impozit pe profit	=	5121	Conturi la bănci în lei	30 lei

3. închiderea contului de cheltuieli:

180 lei	121	Profit şi pierdere	=	691	Cheltuieli cu impozitul pe profit	180 lei

Notă: a se vedea şi exemplele din capitolul 8 referitoare la impozite amânate precum şi la regularizarea impozitului pe profit la sfârşitul exerciţiului financiar.

3.3.7.2. Impozitul pe salarii

Impozitul pe salarii se determină şi se varsă de către plătitorii de salarii şi venituri asimilate salariilor care sunt obligaţi să reţină impozitul aferent veniturilor fiecărei luni, la data efectuării plăţii acestor venituri şi să vireze la bugetul de stat impozitul reţinut la termenul stabilit pentru ultima plată a drepturilor salariale, efectuată pentru fiecare lună, dar nu mai târziu de data de 25 ale lunii următoare celei pentru care se cuvin aceste drepturi.

Impozitul pe veniturile din salarii, pentru fiecare lună, se calculează şi se reţine de către angajatorii care au sediul sau domiciliul în România la data plăţii acestor venituri, indiferent de perioada la care se referă.

Veniturile în natură se consideră plătite la ultima plată a drepturilor salariale pentru luna respectivă. Impozitul aferent veniturilor şi avantajelor în natură se reţine din salariul primit de angajat în numerar pentru aceeaşi lună.

În stabilirea cuantumului impozitului pe salarii se are în vedere deducerea personală. Aceasta se determină în funcţie de numărul persoanelor aflate în întreţinere. Sunt considerate persoane în întreţinere soţia/soţul, copiii sau alţi membri ai familiei, rudele contribuabilului până la gradul al doilea inclusiv, ale căror venituri impozabile nu depăşesc 250 lei lunar.

Contribuabilii care realizează un vneit brut de până la 1000 lei inclusiv, la locul unde se află funcţia de bază, beneficiază de o deducere personală după cum urmează:

- 250 lei, dacă nu au nici o persoană în întreţinere;
- 350 lei, dacă au o singură persoană în întreţinere;
- 450 lei, dacă au două persoane în întreţinere;
- 550 lei, dacă au o trei persoane în întreţinere;
- 650 lei, dacă au o patru sau mai multe persoane în întreţinere;

Contribuabilii cu vneituri brute cuprinse între 1001 lei şi 3000 lei, inclusiv beneficiază de deduceri personale degresive, iar pentru venituri brute mai mari de 3000 lei nu se mai acordă deducere personală.

Impozitul pe salarii se determină prin aplicarea cotei de 16% la venitul (baza impozabil(ă)

Exemplu: Popescu Ion şi Ionescu Dan sunt salariaţi ai S.C. MARA S.R.L., angajaţi cu contract de muncă. Popescu Ion are un salariu de încadrare de 1.600 lei şi un copil în întreţinere, iar Ionescu Dan are un salariu de încadrare de 2.000 lei, şi are în întreţinere soţia şi un copil. Avansurile primite au fost de 300 lei şi respectiv 500 lei.

Modul de calcul al impozitului pe salarii se prezintă în tabelul care urmează, astfel:

Elemente	Popescu Ion	Ionescu Dan
Venit brut	1.600	2.000
Contribuţia la sigurări sociale	152	190
Contribuţia la asigurări sociale de sănătate	104	130
Contribuţia la fondul de şomaj	16	20
Venit net	1.328	1.660
Deducere personală	260	230
Venit impozabil	1068	1430
Impozit pe salarii	171	229
Rest de plată	857	931

Rest de plată: Popescu Ion = 1.600 –152 –104 –16 – 171 – 300 = 857
Rest de plată: Ionescu Dan = 2000 – 190 – 130 – 20 – 299 – 500 = 931
Total impozit pe salarii = 171 + 229 = 400 lei.

Plata impozitului pe salarii se efectuează în ziua în care se eliberează drepturile salariale ale lunii precedente, dar nu mai târziu de data de 25 ale lunii, iar documentul de plată este *Ordin de plată*.

Evidenţa impozitelor pe salarii şi altor drepturi similare datorate bugetului se ţine cu ajutorul contului 444 „Impozit pe salarii", care este un cont de datorii. Se creditează cu sumele datorate bugetului reprezentând impozit pe salarii reţinut din drepturile băneşti cuvenite salariaţilor potrivit legii şi cu sumele reţinute de unitate, reprezentând impozit datorat de către colaboratorii unităţii pentru plăţile efectuate către aceştia. Se debitează cu sumele virate la buget, reprezentând impozit pe salarii şi alte drepturi similare. Soldul contului reprezintă sumele datorate bugetului.

Exemplu: Înregistrarea în contabilitate a obligaţiei de plată a impozitului pe salarii şi a virării sumei corespunzătoare pentru cei doi salariaţi ai S.C. MARA S.R.L., pentru care a fost prezentat statul de salarii in exemplul anterior, se efectuează astfel:

1.obligaţia de plată a impozitului pe salarii:

400 lei	421	Personal – salarii datorate	=	444	Impozitul pe salarii	400 lei

2. plata impozitului pe salarii:

400 lei	444	Impozitul pe salarii	=	5121	Conturi la bănci în lei	400 lei

3.3.7.3. Taxa pe valoarea adăugată (TVA)

Taxa pe valoarea adăugată este un impozit indirect datorat bugetului de stat de către persoanele impozabile, conform legii. Este denumit impropriu taxa deoarece impozitul este o prelevare obligatorie şi fără contraprestaţie pe când taxa presupune o contraprestaţie de servicii de către stat sau instituţii ale statului.

TVA se aplică în ţara în care se consumă bunurile şi serviciile şi nu în ţara în care se produc acestea. Se calculează prin aplicarea cotei procentuale standard asupra bazei de impozitare.

Conform reglementărilor în vigoare se cuprind în **sfera de aplicare** a TVA operaţiunile impozabile care îndeplinesc cumulativ trei condiţii:

- *să constituie o livrare de bunuri sau o prestare de servicii, efectuate cu plată;*
- *să fie efectuate de persoane impozabile;*
- *să rezulte din activităţi economice reglementate prin lege.*

Prin persoană impozabilă se înţelege orice persoană care, indiferent de statutul său juridic, efectuează de o manieră independentă diverse activităţi economice (nu acţionează de o manieră independentă: angajaţii sau orice alte persoane care sunt legate de un angajator printr-un contract individual de muncă sau prin alt instrument juridic care să stabilească relaţia angajator – angajat în privinţa condiţiilor de muncă, a remunerării şi a responsabilităţilor).

Operaţiunile economice cuprinse în sfera de aplicare a TVA se clasifică, din punct de vedere al regimului de impozitare, în patru categorii:

a)operaţiuni taxabile – asupra cărora se aplică fie:

- cota standard de 19%;

- cota redusa de 9%;

b) operaţiuni scutite de TVA cu drept de deducere (în sensul că plătitorii de TVA au dreptul de deducere a TVA aferentă bunurilor şi serviciilor cumpărate şi destinate realizării operaţiunilor respective). Cele mai importante grupe de operaţiuni ce fac parte din această categorie sunt:

- exportul, prestările de servicii legate direct de export precum şi transportul internaţional;
- scutiri legate de traficul internaţional de bunuri: depozitarea şi comerţul în zonele libere (în anumite condiţii), operaţiuni de perfecţionare activă, regimuri vamale suspensive etc.;

c) operaţiuni scutite fără drept de deducere (în sensul că plătitorii de TVA nu au drept de deducerea TVA aferentă bunurilor şi serviciilor cumpărate şi destinate realizării acestor operaţiuni). În această categorie intră următoarele operaţiuni:

- anumite activităţi de interes general cum ar fi: spitalizarea şi îngrijirile medicale desfaşurate de unităţi autorizate pentru astfel de activităţi; activitatea de învăţământ; servicii ce au legătură cu practicarea sporturilor, realizarea şi difuzarea programelor de radio şi televiziune etc.
- anumite operaţiuni bancare şi financiare cum ar fi: acordarea de credite, operaţiuni specifice bancilor, conform reglementărilor în vigoare; operaţiuni de asigurare şi reasigurare; livrări de proteze medicale etc;
- activitatea persoanelor impozabile cu venituri din operaţiuni taxabile de până la 1,7 miliarde lei pentru anul fiscal 2003, iar pentru 2004 plafonul de impozitare este stabilit la 2 miliarde lei etc.

d) anumite operaţiuni de import scutite de TVA, din care cele mai importante:

- bunuri introduse în ţara de călători conform regimului vamal;
- importul de bunuri a căror livrare este scutită şi pe teritoriul României;
- bunuri importate destinate comercializării în regim duty-free;
- importul de mostre fără valoare comercială, echipamente pentru protecţia mediului etc.

Baza de impozitare este constituită din:

- contrapartida ce a fost obţinută sau urmează a fi obţinută de furnizor din partea cumpărătorului, inclusiv subvenţiile legate de preţul acestor operaţiuni, exclusiv TVA, pentru livrările de bunuri şi prestările de servicii;
- preţurile de achiziţie sau, după caz, preţul de cost determinat, pentru anumite situaţii cum ar fi: utilizarea bunurilor achiziţionate sau fabricate în scopuri ce nu au legătură cu activitatea economică sau pentru a fi puse la dispoziţie, în vederea utilizării în mod gratuit, altor persoane fizice sau juridice, dacă TVA aferentă acestor bunuri a fost dedusă.

Se includ în baza de impozitare taxele şi impozitele (dacă prin lege nu se prevede altfel) precum şi cheltuielile accesorii (comisioanele, cheltuieli de transport, manipulare, ambalare) decontate cumpărătorului sau clientului. Nu se cuprind în baza de impozitare rabaturile, remizele, risturnele, sconturile acordate de furnizori clienţilor (conform contractelor), penalizările solicitate pentru neîndeplinirea clauzelor contractuale; dobânzi percepute pentru plăţi cu întârziere, vânzări cu plata în rate, dobânzi pentru operaţiuni de leasing; sumele achitate de furnizor sau prestator în contul clientului şi care apoi se decontează acestuia; ambalajele care circulă între furnizorii de marfă şi clienţi, prin schimb, fără facturare etc.

Dreptul de deducere a TVA presupune deducerea (scăderea) din TVA colectată (facturată pentru bunurile livrate sau serviciile prestate) aferentă unei luni a TVA deductibilă (pentru cumpărările de bunuri şi servicii) aferentă aceleiaşi luni, în mod global şi nu pentru fiecare operaţiune în parte. Diferenţa rezultată va trebui să fie plătită statului sau recuperată de la acesta, după caz. În acest fel se evită impozitarea în cascadă (impozit aplicat la impozit) iar TVA se aplică numai valorii adăugate din fiecare stadiu al circuitului economic, respectiv producţie sau comercializare.

TVA aferentă bunurilor şi serviciilor achiziţionate în cursul unei luni calendaristice trebuie înscrisă în jurnalele pentru cumpărări şi preluată în decontul aferent lunii respective, în acelaşi mod procedând şi pentru TVA aferentă vânzărilor de bunuri şi servicii din cursul unei luni calendaristice, respectiv înscrierea în jurnalul pentru vânzări şi preluarea în decontul de TVA.

Dreptul de deducere a TVA aferente bunurilor şi serviciilor achiziţionate de către o persoană impozabilă atât pentru efectuarea de operaţiuni care dau drept de deducere, cât şi pentru operaţiuni care nu dau drept de deducere, se determină în raport cu gradul de utilizare a bunurilor şi serviciilor cumpărate la realizarea operaţiunilor ce dau drept de deducere.

Agenţii economici care efectuează ambele tipuri de operaţiuni sunt obligate să ţină evidenţa separată a gestiunilor de bunuri conform cu destinaţia acestora şi să intocmească trei jurnale de cumpărări în baza cărora sa determine nivelul TVA care poate fi dedus:

- jurnal de cumpărări pentru achiziţii de bunuri şi servicii ce vor fi utilizate pentru efectuarea de operaţiuni cu drept de deducere (TVA aferentă acestor operaţiuni se deduce integral);
- jurnal de cumpărări pentru achiziţii de bunuri şi servicii ce vor fi utilizate pentru efectuarea de operaţiuni care nu dau drept de deducere (TVA aferentă acestor operaţiuni nu se deduce);
- jurnal de cumpărări pentru achiziţii de bunuri şi servicii ce vor fi utilizate pentru efectuarea de operaţiuni care dau drept de deducere cât şi celor care nu dau drept de deducere (TVA aferentă acestor operaţiuni se deduce pe baza de prorata);

Prorata de deducere a TVA se determină anual, ca regulă generală, dar la cererea justificată a agenţilor economici adresată organelor fiscale se poate determina lunar, cu condiţia ca una sau alta din metodele amintite să fie utilizată în cursul unui an calendaristic.

Ca mod de calcul, prorata TVA se determină ca raport între veniturile care dau drept de deducere (la numărător) şi veniturile de la numărător la care se adaugă veniturile ce nu dau drept de deducere (la numitor), exprimat în procente. Nu se includ veniturile financiare. Procentul obţinut din acest calcul se înmulţeşte cu totalul TVA deductibilă din cursul lunii rezultând TVA deductibilă (de dedus) care se va deduce corespunzător din TVA colectată, diferenţa reprezintă TVA nedeductibilă care se va imputa asupra cheltuielilor de exploatare.

În cursul anului, pentru lunile ianuarie-noiembrie, TVA de dedus se determină pe baza proratei din anul precedent. La sfârşitul anului, se determină prorata definitivă pe baza realizărilor efective din cursul anului.Diferenţa dintre suma rezultată pe baza proratei definitive şi suma dedusă efectiv pe baza proratei provizorii se regularizează la sfârşitul anului, fiind trecută în decontul de TVA. În luna decembrie, pentru achiziţiile destinate atât realizării de operaţiuni care au drept de deducere, cât şi celor care nu au drept de deducere, se utilizează prorata TVA definitivă.

Contabilizarea operaţiilor economice care ocazionează existenţa celor cinci tipuri de TVA se realizează cu ajutorul următoarelor conturi:

- *4423 TVA de plată – cont care are funcţie contabilă de datorii şi care arată datoria agentului economic faţă de bugetul de stat;*
- *4424 TVA de recuperat – cont care are funcţie contabilă de activ şi care arată creanţa agentului economic asupra bugetului de stat (care urmează a fi primită de la stat sau compensată cu eventuala TVA de plată dintr-o perioada viitoare);*
- *4426 TVA deductibilă – cont care are funcţie contabilă de activ şi care evidenţiază TVA înscrisă în facturile şi alte documente admise de lege, primite de la furnizori;*
- *4427 TVA colectată – cont care are funcţie contabilă de datorii şi care evidenţiază TVA înscrisă în facturile şi alte documente admise de lege, emise de către întreprindere pentru bunurile vândute, serviciile şi lucrările prestate către terţi;*
- *4428 TVA neexigibilă – cont care poate avea fie funcţie contabilă de activ fie de datorii, în funcţie de situaţia existentă.Acest cont evidenţiază TVA neexigibilă rezultată din vânzările şi cumpărările de bunuri cu plata în rate, TVA inclusă în preţul de vânzare cu amănuntul în cazul unitaţilor care ţin evidenţa mărfurilor la acest preţ şi care devine TVA colectată în momentul vânzării mărfurilor respective, TVA aferenta cumpărărilor şi vânzărilor de bunuri în baza avizului de însoţire a mărfii şi care devine deductibilă respectiv colectată la primirea sau la emiterea facturii fiscale etc.*

Exemplu: În cursul perioadei, societatea comercială NOVATEX S.A. efectuează următoarele operaţiuni:

a) se achiziţionează o instalaţie tehnologică de la furnizori, conform facturii fiscale, valoarea de intrare a acesteia este de 20.000 lei, TVA aferentă este de 19%, respectiv 3.800 lei:

20.000 lei	213	Instalaţii tehnice, mijloace de transport, animale şi plantaţii	=	404	Furnizori de imobilizări	23.800 lei
3.800 lei	4426	TVA deductibilă				

b) se livrează mărfuri unui client pe baza avizului de însoţire, urmând ca factura să se întocmească ulterior; valoarea mărfurilor livrate este de 4.000 lei, TVA aferentă este de 19% × 4.000 = 760 lei.

1. înregistrarea livrării mărfurilor:

4.760 lei	418	Clienţi – facturi de întocmit	=	707	Venituri din vânzarea mărfurilor	4.000 lei
				4428	TVA neexigibilă	760 lei

2. înregistrarea întocmirii facturii:

4.760 lei	4111	Clienți	=	418	Clienți – facturi de întocmit	4.760 lei
760 lei	4428	TVA neexigibilă	=	4427	TVA colectată	760 lei

c)se achiziționează mărfuri de la un furnizor pe baza avizului de însoțire a mărfii, urmând ca factura să se primească ulterior; valoarea mărfurilor primite este de 3.500 lei, TVA aferentă este de 19 % × 3.500 = 665 lei.

1. înregistrarea intrărilor de mărfuri:

3.500 lei	371	Mărfuri	=	408	Furnizori - facturi nesosite	4.165 lei
665 lei	4428	TVA neexigibilă				

2. înregistrarea primirii facturii fiscale:

4.165 lei	408	Furnizori - facturi nesosite	=	401	Furnizori	4.165 lei
665 lei	4426	TVA deductibilă	=	4428	TVA neexigibilă	665 lei

d) se vând mărfuri pe bază de factură fiscală în valoare de 12.000 lei, TVA aferentă este de 19% × 12.000 = 2.280 lei:

14.280 lei	4111	Clienți	=	707	Venituri din vânzarea mărfurilor	12.000 lei
				4427	TVA colectată	2.280 lei

e) se achiziționează un utilaj cu plata în rate, cost de achiziție 15.000 lei, TVA 19%:

15.000 lei	2131	Echipamente tehnologice (mașini utilaje și instalații de lucru)	=	404	Furnizori de imobilizări	17.850 lei
2.850 lei	4428	TVA neexigibilă				

f) se achită prima rată la sfârşitul lunii în sumă de 7.500 lei, TVA 19%:

7.500 lei	404	Furnizori de imobilizări	=	5121	Conturi la bănci în lei	7.500 lei
1.425 lei	4426	TVA deductibilă	=	4428	TVA neexigibilă	1.425 lei

g) se încasează în numerar contravaloarea mărfurilor vândute prin magazinul propriu, la nivelul sumei de 4.165 lei, din care TVA (19/119) × 4.165 = 665 lei:

4.165 lei	5311	Casa în lei	=	707	Venituri din vânzarea mărfurilor	3.500 lei
				4427	TVA colectată	665 lei

h) întocmirea lunară a decontului de TVA:

La sfârşitul perioadei, există următoarea situaţie în conturile de TVA:

D	TVA deductibilă		C
a)	3.800		
c.2.)	665		
f)	1.425		
RD	5.890		
		SD	5.890

D	TVA colectată		C
		b2)	760
		d)	2.280
		g)	665
		RC	3.705
SC	3.705		

D	TVA neexigibilă		C
b.2.)	760	b.1.)	760
c.1.)	665	c.2.)	665
e)	2.793	f)	1.425
RD	4.218	RC	2.850
TSD	4.218	TSC	2.850
		SD	1.368

Schematic, decontul de TVA se prezintă astfel:

TVA colectată

	valoare	TVA
▪ Livrări de bunuri/prestări de sevicii în ţară	19.500 lei	3.705 lei
▪ Operaţiuni scutite cu drept de deducere	-	-
▪ Operaţiuni scutite fără drept de deducere	-	-
Total	**19.500 lei**	**3.705 lei**

$$\text{Prorata TVA} = \frac{19.361}{19.361} \times 100 = 100\%$$

TVA deductibilă

	valoare	TVA
▪ Achiziţii de bunuri/servicii destinate realizării de operaţiuni care dau drept de deducere	31.000 lei	5.890 lei
▪ Achiziţii de bunuri/servicii destinate realizării de operaţiuni care nu dau drept de deducere	-	-
▪ Achiziţii scutite de TVA	-	-
TVA de dedus	**100% × 5.890 = 5.890 lei**	
TVA de plată din lunile precedente	-	
TVA de rambursat din lunile precedente	-	
Suma pentru care s-a aprobat rambursarea în luna de raportare	**5.890-3.705 = 2.185 lei**	

1. se efectuează regularizarea TVA:

3.705 lei	4427	TVA colectată	=	4426	TVA deductibilă	5.890 lei
2.185 lei	4424	TVA de recuperat				

2. încasarea TVA de recuperat:

2.185 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	4424	TVA de recuperat	2.185 lei

Remarcă: TVA de recuperat rezultată din compararea şi regularizarea TVA deductibilă cu TVA colectată din cursul unei luni se poate compensa cu TVA de plată din lunile următoare la întocmirea decontului de TVA, fără avizul organului fiscal:

4423	TVA de plată	=	4424	TVA de recuperat

De asemenea se mai poate compensa cu alte impozite şi taxe datorate bugetului de stat de persoana impozabilă. În termen de 30 zile de la data depunerii cererii de compensare, organele fiscale vor efectua compensarea în situaţia în care persoanele impozabile au solicitat doar compensarea (şi nu şi rambursarea TVA). De asemenea, organele fiscale pot efectua compensarea din oficiu în situaţia în care persoanele impozabile au solicitat rambusarea TVA:

4	Conturile de datorii privind impozitele şi taxele datorate bugetului de stat	=	4424	TVA de recuperat

Remarcă: Potrivit prevederilor Legii nr. 571 din 22 decembrie 2003 privind Codul Fiscal sunt asimilate livrărilor de bunuri efectuată cu plată şi bunurile constatate lipsă din gestiune cu excepţia celor distruse urmare a unor calamităţi naturale, considerându-se astfel imputabile persoanelor vinovate. În mod similar sunt tratate şi utilizarea bunurilor în scopuri care nu au legătură cu activitatea economică sau punerea acestora la dispoziţia altor persoane în mod gratuit; distribuirea de bunuri din activele societăţii comerciale către asociaţii sau acţionarii săi, inclusiv distribuirea de bunuri legată de lichidarea sau de dizolvarea fără lichidare a societăţii etc..

Instrumentarea contabilă este următoarea:

- TVA colectată pentru lipsuri imputate:

428	Alte datorii şi creanţe în legătură cu personalul	=	4427	TVA colectată
461	Debitori diverşi		758	Alte venituri de exploatare

- TVA colectată pentru lipsuri peste normele legale neimputabile, pentru bunuri şi servicii folosite în scop personal sau predate cu titlu gratuit, acordate salariaţilor sub forma avantajelor în natură:

635	Cheltuieli cu alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate	=	4427	TVA colectată

3.3.7.4. Taxele vamale

Taxele vamale sunt obligaţii fiscale ale întreprinderii datorate bugetului de stat. Se percep în momentul în care bunurile trec graniţele vamale ale unei ţări în scopul importului (taxe vamale de import).

Taxele vamale de import se determină prin aplicarea cotelor procentuale prevăzute în „Tariful vamal de import al României" (diferenţiate pe mărfuri şi pe grupe de mărfuri) la valoarea în vamă a bunurilor importate în lei.

Pentru transformarea în lei a valorii în vamă se utilizează cursul de schimb stabilit şi comunicat de B.N.R. în penultima zi lucrătoare a săptămânii anterioare momentului (datei) înregistrării declaraţiei vamale.

Momentul datorării taxelor vamale este cel al înregistrării declaraţiei vamale.

Exemplu: Societate comercială MARA importă mărfuri pentru societatea comercială NOVATEX în condiţii CIF, valoarea mărfurilor fiind de 40.000 USD, taxa vamală 20%, comision vamal 0,5%, accize 40%, TVA 19%, comisionul societăţii MARA 5%, cursul de schimb la data vămuirii 3,3 lei/USD.

Determinarea obligaţiilor fiscale şi a comisionului societăţii de intermediere:

Valoarea externă CIF 40.000 USD × 3,3 lei/USD = 132.000 lei
Taxa vamală 10% × 132.000 = 13.200 lei
Comision vamal 0,5% × 132.000 = 660 lei
Accize 40% × (132.000 + 13.200 + 660) = 58.344 lei
TVA 19% × (132.000 + 13.200 + 660 + 58.344) = = 38.798,76 lei
Comision de intermediere 5% × 132.000 = 6.600 lei
TVA aferentă comisionului de intermediere 19% × 6.600 = 1.254 lei

a) achiziţia de mărfuri de la extern în comision pe bază de factură:

243.002,76 lei	4111	Clienţi	=	401	Furnizori	132.000 lei
				446	Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate/ Taxă vamală	13.200 lei
				446	Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate/Accize	58.344 lei
				446	Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate/TVA	38.798,76 lei
				447	Fonduri speciale – taxe şi vărsăminte asimilate	660 lei

b) facturarea comisionului:

7.854 lei	4111	Clienţi	=	704	Venituri din lucrări executate şi servicii prestate	6.600 lei
				4427	TVA colectată	1.254 lei

c) plata taxelor datorate în vamă:

Total contribuţie la bugetul statului = 13.200 + 58.344 + 38.799 = 110.342,76 lei

110.342,76 lei	446 Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate	=	5121 Conturi la bănci în lei	111.002,76 lei
660 lei	447 Fonduri speciale – taxe şi vărsăminte asimilate			

3.3.7.5. *Accizele*

Accizele sunt obligaţii fiscale ale întreprinderii care rezultă din activităţile desfăşurate şi reprezintă taxe speciale de consumaţie care se datorează bugetului de stat pentru anumite produse provenite din producţia internă sau din import (bere, vinuri, băuturi fermentate, alcool etilic, produse din tutun, uleiuri minerale precum şi alte produse accizabile conform normelor legale, cum ar fi: cafea, autoturisme, bijuterii, parfumuri etc.).

Modul de calcul al accizei se diferenţiază în funcţie de felul produselor ce constituie obiectul impunerii conform legii, de exemplu:

- pentru ţigarete:

  acciza = acciza specifica + acciza ad valorem = [nr.pachete ţigarete × nr. ţigarete/pachet × acciza (euro/1.000 ţigarete) × curs valutar] + (număr pachete ţigarete × preţul maxim de vânzare cu amănuntul declarat pe pachet × cota de acciză exprimată procentual);

- pentru uleiuri minerale (produse petroliere):

  acciza = baza de impozitare (tone produs finit) × acciza specifică (în euro/tonă) × curs valutar

- pentru confecţii din blănuri naturale, bijuterii din aur, autoturisme şi autoturisme de teren , aparate video, parfumuri etc.(exclusiv cafea):

  acciza = baza de impozitare (în lei) × cota procentuală

- pentru cafea:

acciza = baza de impozitare (în lei) × acciza specifică (în euro/kg sau tonă).

Conversia în lei a accizelor stabilite în euro pe unitatea de măsură se determină prin transformarea sumelor exprimate în echivalent euro la cursul de schimb valutar comunicat de Banca Naţionala a României pentru ultima zi a lunii ce precede începutul trimestrului calendaristic. Acest curs se utilizează pe toată durata trimestrului următor.

Baza de impozitare este diferită în funcţie de felul operaţiunilor (pentru produsele din producţia internă: preţul de livrare mai puţin accizele, pentru produsele din import: valoarea în vamă la care se adaugă taxele vamale şi alte taxe speciale, după caz).

Momentul datorării accizelor este cel de la data efectuării livrării, data înregistrării declarației vamale de import, data achiziționării marcajelor pentru produsele ce intră sub incidența sistemului de marcare și care urmează a fi importate (exemplu: tutun, băuturi alcoolice), la data acordării produselor ca dividende sau ca plată în natură, sau la data la care au fost consumate pentru reclamă și publicitate.

Înregistrările în contabilitate sunt următoarele:

- înregistrarea taxei datorate:

635 Cheltuieli cu alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate = 446 Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate

- achitarea taxei:

446 Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate = 5121 Conturi la bănci în lei

Exemplu: Societatea MARA S.R.L. a importat în luna iulie 2003: 1.000 pachete țigarete, 2 tone cafea solubilă și 4 tone cafea prăjită în următoarele condiții:

- acciza specifică 4,47 euro/1.000 țigarete, acciza procentuală 32%;
- acciza pentru cafea solubilă 5 euro/kg iar pentru cafea prăjită 1.250 euro/tonă;
- prețul cu amănuntul maxim declarat pentru un pachet de țigări 3,5 lei;
- cursul valutar 3,7 lei/ euro.

Acciza pentru țigarete = [(1.000 pachete × 20 țigarete/pachet) /1.000 țigarete] × 4,47 euro × 3,7 lei/ euro + 1.000 pachete × 3,5 lei/pachet × 32% = 1.450,78 lei.

Acciza pentru cafea solubilă = (2 tone × 1.000 kg/ tonă × 5 euro/kg) × 3,7 lei/ euro = 37.000 lei.

Acciza pentru cafea prăjită = (4 tone × 1.250 euro/tonă) × 3,7 lei/ euro = 18.500 lei.

Total accize = 1.450,78 + 37.000 + 18.500 = 56.950,78 lei .

a) înregistrarea accizelor datorate:

56.950,78 lei 635 Cheltuieli cu alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate = 446 Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate 56.950,78 lei

b) plata accizelor datorate:

56.950,78 lei 446 Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate = 5121 Conturi la bănci în lei 56.950,78 lei

3.3.7.6. Impozite și taxe locale – lectură cu titlu de informare

a) Impozitul pe clădiri se datorează de către persoanele juridice care dețin în proprietate clădiri, indiferent de locul unde sunt situate (urban sau rural) și indiferent de destinație. Conform Codului Fiscal, cota de impunere este cuprinsă în intervalul de 0,5% și 1,5% asupra valorii de inventar a clădirii, legiuitorul lăsând la latitudinea consiliilor locale alegerea unei cote procentuale din acest interval. În cazul clădirilor a căror valoare a fost recuperată integral pe calea amortizării, valoarea impozabilă se reduce cu 15%. Clădirile care au fost dobândite înainte de 1 ianuarie 1998 şi care după această dată nu au fost reevaluate, cota de impozit pe clădiri este stabilită de consiliul local intre 5%-10% la valoarea de inventar până la data primei reevaluări inregistrată în contabilitate.

Impozitul pe clădiri se plăteşte trimestrial în patru rate egale până la data de 15 a ultimei luni din trimestru, cu excepţia ultimului trimestru când trebuie achitat până la 15 noiembrie.

Exemplu: S.C. MARA S.R.L. achiziţionează o clădire la data de 2 martie 2004 în valoare de 500.000 lei conform contractului de vânzare-cumpărare şi a facturii.

Etapa 1: Se calculează impozitul pe clădire datorat, proporţional cu perioada rămasă până la sfârşitul anului fiscal, începând cu data de 1 aprilie 2004. Cota de impozit este de 1,5% conform hotărârii Consiliului local:

- impozitul pe clădire aferent unui an fiscal este de:
  500.000 lei × 1,5% = 7.500 lei/an
- impozitul pe clădire aferent unei luni este de:
  7.500 lei: 12 luni = 625 lei/lună
- impozitul pe clădire datorat proporţional cu perioada rămasă până la sfârşitul anului fiscal, începând cu 1 aprilie 2004 este de :
  625 lei/lună × 9 luni = 5.625 lei

Etapa 2: Impozitul pe clădire se repartizează la termenele de plată rămase până la sfârşitul anului fiscal şi se plăteşte astfel:

- până la 15 martie ....0 lei
- până la 15 iunie .... 625 × 3 =1.875 lei
- până la 15 septembrie .... 625 × 3 =1.875 lei
- până la 15 noiembrie 625 × 3 =1.875 lei

TOTAL 5.625 lei

1. obligaţia de plată a impozitului pe clădiri:

5.625 lei	635	Cheltuieli cu alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate	=	446	Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate	5.625 lei

2. plata impozitului pe clădiri:

5.625 lei	446	Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate	=	5121	Conturi la bănci în lei	5.625 lei

b) Impozitul şi taxa pe teren. Agenţii economici care deţin în proprietate terenuri situate în municipii, oraşe, comune, în intravilan şi extravilan datorează impozit pe teren. Acesta este un impozit local care se stabileşte în sumă fixă pe metru pătrat de teren, în mod diferenţiat în intravilanul localităţilor, pe ranguri de localităţi şi zone, iar pentru extravilan, pe ranguri de localităţi şi categorii de folosinţă a terenurilor pe zone. Impozitul pe teren nu se aplică asupra terenurilor pentru care se plăteşte taxa pe teren (pentru terenuri proprietate publică şi privată a statului sau a unităţilor administrativ-teritoriale).

Exemplu: S.C MARA S.R.L. deține în proprietate o suprafață de teren de 700 metri pătrați având categoria de folosință teren cu construcții situat în intravilan. Pe acest teren se află o clădire care are o suprafață construită la sol de 100 metri pătrați. Terenul este situat in municipiul București (rang 0 de localitate) și în zona A, potrivit hotărârii Consiliului General.

Pentru a calcula impozitul pe teren aferent anului 2004 trebuie parcurse următoarele etape:

-se stabilește suprafața de teren supusă impozitului (se scade suprafața construită la sol a clădirii):

$$700 \text{ mp} - 100 \text{ mp} = 600 \text{ mp}$$

-se calculează impozitul, conform Codului Fiscal (pentru zona din exemplul nostru impozitul este de 0,59 lei/mp):

$$600 \text{ mp} \times 0{,}59 \text{ lei/mp} = 354 \text{ lei}$$

Impozitul pe teren se plătește la aceleași termene ca și impozitul pe clădiri și taxa asupra mijloacelor de transport și se înregistrează în contabilitate în mod similar.

c) *Taxa asupra mijloacelor de transport* face parte din categoria impozitelor și taxelor locale și este datorată de persoane juridice care dețin în proprietate mijloace de transport cu tracțiune mecanică, calculată în funcție de capacitatea cilindrică a motorului, exprimată în centimetri cubi, pentru fiecare 500 cm^3 sau fracțiune din aceștia. Pentru autovehicule de transport marfă cu masa totală maximă autorizată peste 12 tone, taxa se stabilește în sumă fixă pe an, în funcție de numărul de axe și sistemul de suspensie.

Exemplu: S.C. MARA S.R.L. deține în proprietate un autoturism cu o capacitate cilindrică de 2.300 cm^3.

Etapa 1: Se stabilește numărul de fracțiuni a 500 cm^3, astfel:

2.300 cm^3 : 500 cm^3 = 4,6

Pentru calcul se consideră prin rotunjire 5 fracțiuni.

Etapa 2: Din Codul Fiscal se identifică nivelul taxei corespunzătoare autoturismului cu capacitate cilindrică peste 2000 cm^3 , și anume 7,2 lei/an/500 cm^3.

7,2 × 5 fracțiuni = 36 lei/an.

Taxa asupra mijloacelor de transport se plătește la aceleași termene ca și impozitul pe clădiri și se înregistrează în contabilitate în mod similar.

d) *Alte impozite și taxe locale* cuprind taxe pentru eliberarea certficatelor, avizelor și autorizațiilor, taxa pentru folosirea mijloacelor de reclamă și publicitate, impozitul pe spectacole, taxa hotelieră etc.

Înregistrarea în contabilitate a cheltuielilor privind aceste impozite și taxe precum și a viramentului pentru obligația fiscală se efectuează astfel:

- înregistrarea impozitului sau a taxei datorate:

635	**Cheltuieli cu alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate**	=	446	**Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate**

- achitarea obligației fiscale:

446	**Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate**	=	5121	**Conturi la bănci în lei**

3.3.7.7. Alte contribuţii ale agenţilor economici datorate bugetului de stat – lectură cu titlu de informare

Aceste contribuţii se referă la: fondul pentru dezvoltarea şi modernizarea unităţilor vamale, fondul de asigurări pentru accidente de muncă şi boli profesionale în cotă de 0,5%, fondul pentru mediu, **fondul pentru dezvoltarea şi promovarea turismului**, comisionul pentru Camera de Muncă etc.

a) *contribuţia la fondul pentru mediu* se constituie în cote procentuale din sumele încasate de agenţii economici colectori de deşeuri feroase şi neferoase, din valoarea încasată prin comercializarea produselor finite din tutun, din veniturile încasate din utilizarea de noi terenuri pentru depozitarea deşeurilor reciclabile, din sumele încasate pentru emisiile de poluanţi ce afectează factorii de mediu etc.

Termenul de plată este de până la data de 25 a lunii următoare celei în care s-a desfăşurat activitatea. Sumele se virează prin ordin de plată într-un cont de trezorerie al Fondului de mediu.

Exemplu: O societate comercială a încasat din comercializarea produselor finite (ţigări) 57.000 lei în luna iunie 2003.

Contribuţia la fondul pentru mediu se calculează astfel: 1,5% × 57.000 lei = 855 lei.

Înregistrările în contabilitate se efectuează astfel:

- înregistrarea datoriei societăţii:

855 lei	635	Cheltuieli cu alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate	=	447	Fonduri speciale - taxe şi vărsăminte asimilate	855 lei

- achitarea taxei:

855 lei	447	Fonduri speciale - taxe şi vărsăminte asimilate	=	5121	Conturi la bănci în lei	855 lei

b) Comisionul pentru Camera de Muncă este datorat de către toţi agenţii economici care utilizează forţa de muncă cu contract individual, pentru păstrarea şi completarea datelor din cărţile de muncă ale salariaţilor. *Baza de calcul* este formată din fondul de salarii brut realizat. *Cota procentuală este* 0,75% pentru păstrarea şi completarea carnetelor de muncă şi 0,25% pentru verificarea legalităţii înregistrărilor efectuate în cărţile de muncă de către angajatori.

Termenul de plată este ziua în care se eliberează drepturile salariale ale lunii precedente dar nu mai târziu de data de 25 ale lunii următoare celei pentru care se cuvin drepturile.

Exemplu: Presupunem că fondul de salarii brut realizat în luna martie 2004 de un agent economic este de 130.000 lei. Inspecţia Teritorială de Muncă păstrează şi completează carnetele de muncă ale personalului, cota procentuală fiind în acest caz de 0,75%.

Înregistrările în contabilitate se efectuează astfel:

- înregistrarea comisionului datorat:

comision datorat = 0,75% × 130.000 = 975 lei

975 lei	635	Cheltuieli cu alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate	=	446	Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate /Comision Camera de Muncă	975 lei

- achitarea comisionului:

975 lei	446	Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate /Comision Camera de Muncă	=	5121	Conturi la bănci în lei	975 lei

3.3.8. Contabilitatea operaţiilor privind decontările în cadrul grupului şi cu asociaţii – lectură cu titlu de informare

În sfera decontărilor în cadrul grupului se cuprind creanţele determinate de fondurile avansate direct sau indirect de maniera temporară de către întreprindere societăţilor grupului şi datoriile pentru fondurile primite direct sau indirect de către întreprinderi de la societăţile grupului. Ele au ca obiect cumpărările - cedările de titluri imobilizate şi alte imobilizări financiare, încasările - plăţile ocazionate de mişcarea disponibilităţilor băneşti curente, dobânzile şi dividendele de încasat - plătit şi alte mişcări de valori economice.

Decontările cu asociaţii au ca obiect creanţele din aporturile subscrise de asociaţi pentru constituirea şi creşterea capitalului, datoriile determinate de rambursările şi retragerile de capital, precum şi cele privind dividendele de plată.

Tipurile de înregistrări semnificative sunt:

a) virările de sume către întreprinderile din cadrul grupului, inclusiv creditele acordate pe termen scurt:

4511	Decontări în cadrul grupului	=	**512** **531** sau **542**	Conturi curente la bănci Casa Avansuri de trezorerie

şi înregistrarea inversă în raport de contabilitatea întreprinderii beneficiare – prestatoare.

b) dobânzi anuale de încasat aferente împrumuturilor avansate întreprinderilor din cadrul grupului:

4518	Dobânzi aferente decontărilor în cadrul grupului	=	**766**	Venituri din dobânzi

c) dobânzi anuale datorate unităţilor din cadrul grupului:

666	Cheltuieli privind dobânzile	=	**4518**	Dobânzi aferente decontărilor în cadrul grupului

d) sumele depuse sau lăsate temporar la dispoziţia întreprinderii de către asociaţi:

512 **531**	Conturi curente la bănci Casa	=	**4551**	Asociaţi - conturi curente

Dacă întreprinderea este cea care virează disponibilităţi din conturile curente sau din casierie, înregistrarea este de sens invers, iar pentru dobânzile de plătit aferente:

666	Cheltuieli privind dobânzile	=	**4558**	Asociaţi dobânzi la conturi curente	

sau pentru dobânzile de încasat aferente:

4558	Asociaţi dobânzi la conturi curente	=	**766**	Venituri din dobânzi	

e) dividendele de încasat din participaţii:

4511	Decontări în cadrul grupului	=	**761**	Venituri din imobilizări financiare	

f) preţul de vânzare al imobilizărilor financiare cedate întreprinderilor din cadrul grupului:

4511	Decontări în cadrul grupului	=	**7583**	Venituri din vânzarea activelor şi alte operaţii de capital	

g) dividende de plată datorate asociaţilor, inclusiv unităţilor din cadrul grupului:

117	Rezultatul reportat	=	**457**	Dividende de plată	

La plata dividendelor se face înregistrarea:

457	Dividende de plată	=	**512** **531**	Conturi curente la bănci Casa	

Exemplu. a) Întreprinderea OMEGA S.A. acordă prin virament un avans financiar de 200 lei din care 80 lei în contul curent al filialei:

120 lei	**2675**	Creanţe legate de interesele de participare	=	**512**	Conturi curente la bănci	200 lei
80 lei	**4511**	Decontări în cadrul grupului				

b) Rambursarea parţială a avansului financiar acordat în contul curent al asociaţilor, 70 lei:

70 lei	**512**	Conturi curente la bănci	=	**4511**	Decontări în cadrul grupului	70 lei

c) dobânzile neexpirate cuvenite pentru avansul financiar acordat, 15 lei pentru cel sub forma de creanţe imobilizate şi 5 lei pentru avansul acordat în contul curent:

15 lei	**2676**	Dobânda aferentă creanţelor legate de interesele de participare	=	**763**	Venituri din creanţe imobilizate	15 lei

şi:

5 lei	**4518**	Dobânzi aferente decontărilor în cadrul grupului	=	**768**	Alte venituri financiare	5 lei

3.3.9. Contabilitatea operaţiilor privind decontările cu debitorii şi creditorii diverşi

Prin structura de activ privind **debitorii diverşi** sunt delimitate creanţele curente privind debitele provenite din pagubele materiale, amenzile şi penalităţile pretinse, stabilite în baza unor hotărâri ale instanţelor judecătoreşti, precum şi alte creanţe care prin natura lor nu sunt delimitate prin conturi de creanţe comerciale , salariale, sociale, fiscale sau în cadrul grupului şi cu asociaţii. Potrivit acestui criteriu nu se înregistrează în aceste conturi debitele din avansuri spre decontare acordate salariaţilor şi din distribuiri de uniforme şi echipament de lucru. Avansurile acordate se înregistrează în debitul contului **542 „Avansuri de trezorerie"** iar debitele din distribuiri de uniforme şi echipamente de lucru în debitul contului **428 „Alte datorii şi creanţe în legătură cu personalul"**.

Tipurile principale de înregistrări privind operaţiile determinate de decontările cu debitorii diverşi sunt:

a) titluri de plasament şi instrumente de trezorerie cedate:

461 Debitori diverşi = **50** Investiţii financiare pe termen scurt

b) imobilizări cedate:

461 Debitori diverşi = **7xx** Conturi de venituri

c) creanţe pentru concesiuni, chirii, locaţii de gestiune, licenţe şi alte drepturi similare:

461 Debitori diverşi = **706** Venituri din redevenţe, locaţii de gestiune şi chirii

d) debitori prescrişi şi debitori insolvabili scoşi din evidenţă:

654 Pierderi din creanţe şi debitori diverşi = **461** Debitori diverşi

e) diferenţe nefavorabile de curs valutar aferente debitelor în devize la lichidarea debitorilor:

665 Cheltuieli din diferenţe de curs valutar = **461** Debitori diverşi

f) diferenţele favorabile de curs valutar, aferente debitelor în devize la lichidarea debitorilor:

461 Debitori diverşi = **765** Venituri din diferenţe de curs valutar

În categoria **creditorilor diverşi** se includ datoriile faţă de terţi pe bază de titluri executorii şi cele privind redevenţele, locaţiile de gestiune şi chiriile, cele privind achiziţionarea valorilor mobiliare de plasament apelate (nominalizate), precum şi diferenţele favorabile şi nefavorabile de curs valutar evidenţiate cu ocazia lichidării creditorilor.

Tipurile de înregistrări mai semnificative privind decontările cu creditorii diverşi sunt următoarele:

a) datorii privind achiziţionarea titlurilor de plasament apelate:

50 Investiţii financiare pe termen scurt = 462 Creditori diverşi

b) datorii faţă de terţi pe baza titlurilor executorii:

2, 3, 4, 5 şi 6 Conturi de active şi cheltuieli = 462 Creditori diverşi

c) decontarea datoriilor faţă de creditori:

462 Creditori diverşi = 512 Conturi curente la bănci
531 Casa

3.3.10. Contabilitatea operaţiilor în participaţie

Evidenţa **operaţiilor în participaţie** (realizate în comun de două sau mai multe societăţi), a decontării cheltuielilor şi veniturilor realizate din operaţii din participaţie, precum şi a sumelor virate între coparticipanţi se înfăptuieşte prin contul **458 „Decontări din operaţii de participaţie"**.

În **creditul** contului se înregistrează, după caz, veniturile realizate din operaţii în participaţie transferate coparticipanţilor; cheltuielile primite prin transfer din operaţii de participaţie; valorile şi sumele primite de la coparticipanţi, inclusiv cele primite ca rezultat al operaţiilor în participaţie. În **debitul** contului se reflectă, după caz, veniturile primite prin transfer din operaţii în participaţie; cheltuielile transferate din operaţii în participaţie; sumele şi valorile transferate coparticipanţilor sau virate ca rezultat al operaţiei în coparticipaţie.

Soldul creditor al contului reprezintă sumele datorate coparticipanţilor ca rezultat favorabil (profit) din operaţii în participaţie, precum şi sumele datorate de coparticipanţi pentru acoperirea eventualelor pierderi înregistrate din operaţii în participaţie. Dacă **soldul** este **debitor,** el reprezintă sumele ce urmează a fi încasate din operaţii în participaţie ca rezultat favorabil (profit) sau sumele datorate de coparticipanţi pentru acoperirea eventualelor pierderi înregistrate din operaţii în participaţie.

Contul **458 „Decontări din operaţii de participaţie"** se utilizează în cursul exerciţiului fiind lichidat cu ocazia închiderii conturilor, prin integrarea proporţională a elementelor societăţii cu participare în conturile coparticipanţilor.

Remarcă. În mod impropriu operaţiile de mai sus sunt denumite în participaţie, denumirea mai concretă ar fi de *„operaţii realizate pe bază de contracte de asociere"* conform legislaţiei în vigoare.

Aşa cum prevăd reglementările contabile, operaţiile determinate de asocierile în participaţie se contabilizează distinct de către unul din asociaţi, conform prevederilor contractului de asociere. Cheltuielile şi veniturile înregistrate pe naturi se transmit pe bază de decont fiecărui asociat, în vederea înregistrării acestora în contabilitatea proprie. De asemenea, obligaţiile TVA revin agentului economic care conduce evidenţa. Repartizarea profitului între asociaţi nu se supune TVA.

Tipurile de înregistrări care intervin sunt:

A. Contabilitatea societății girante

a) colectarea cheltuielilor:

6xx Conturi de cheltuieli = Conturile care evidențiază factorii de producție utilizați (*amortizări, stocuri, remunerații, etc*)

b) constatarea veniturilor:

Conturile care evidențiază felul rezultatului (*clienți, trezorerie, stocuri, etc*) = **7xx** Conturi de venituri

c) transferul cheltuielilor coparticipanților:

458 Decontări din operații de participație = **6xx** Conturi de cheltuieli

d) transferul veniturilor cuvenite coparticipanților:

7xx Conturi de venituri = **458** Decontări din operații de participație

e) sumele primite de la coparticipanți sau cele primite ca rezultat al operațiilor în participație:

512 Conturi curente la bănci = **458** Decontări din operații de participație
sau
531 Casa

f) sumele achitate coparticipanților sau virate ca rezultat al operației în participație:

458 Decontări din operații de participație = **512** Conturi curente la bănci
sau
531 Casa

B. Contabilitatea coparticipanților

a) cheltuieli primite prin transfer din operații în participație, pe naturi de cheltuieli:

6xx Conturi de cheltuieli = **458** Decontări din operații de participație

b) venituri primite prin transfer din operații în participație:

458 Decontări din operații de participație = **7xx** Conturi de venituri

c) sumele transferate de coparticipanți din operațiile în participație:

458 Decontări din operații de participație = **512** Conturi curente la bănci
sau
531 Casa

d) sumele încasate de coparticipanți din operații în participație:

512 Conturi curente la bănci = **458** Decontări din operații de participație
sau
531 Casa

Problematica contabilității operațiilor în participație este mult mai complexă pentru a fi circumscrisă la contul **458 „Decontări din operații de participație”** și la conturile de cheltuieli și de venituri.

Contabilizarea operațiilor în coparticipație are la bază următoarele principii și reguli:

a) întocmirea situației conturilor între membrii societății cu participare;

b) absența personalității juridice a societății în participație;

c) ținerea unei contabilități autonome a operațiilor societății cu participare (asimilată eventual cu aceea a girantului când există unul);

d) ansamblul conturilor societății în participație trebuie să fie integrate în conturile societăților participante la nivelul cotelor părți pe care ele le dețin în societatea în participare;

e) impozitul pe profit este plătit de asociatul care contabilizează veniturile și cheltuielile. Față de această rezolvare, în țara noastră veniturile și cheltuielile înregistrate pe naturi se transmit pe bază de decont fiecărui asociat, în vederea înregistrării acestora în contabilitatea proprie și stabilirii profitului impozabil la nivelul persoanei juridice, deci nu la nivelul participației. Este o soluție discutabilă;

f) decontul de venituri și cheltuieli este insuficient pentru transmiterea operațiilor. Acesta trebuie înlocuit, după părerea noastră, cu balanța conturilor. În acest sens avem în vedere că în sfera operațiilor în participație pot interveni și operații de capital privind activele și datoriile.

Pentru edificare, se prezintă următorul exemplu: O societate cu participare „P” este creată între coparticipanții „A” (girant) și „B”, cu parte egală (50% - 50%)

I. Contabilitatea societății cu participare „P”

***a)** „A” a cumpărat un mijloc de transport pentru „P”:*

10.000 lei	**2133** Mijloace de transport	=	**458/A** Decontări din operații de participație		11.900 lei
1.900 lei	**4426** TVA - deductibilă				

***b)** „B” a cumpărat mărfuri pentru „P”:*

18.000 lei	**371** Mărfuri	=	**458/B** Decontări din operații de participație	21.420 lei
3.420 lei	**4426** TVA - deductibilă			

***c)** „A” a vândut mărfurile lui „P”,*

- *prețul de vânzare:*

35.700 lei	**458/A** Decontări din operații de participație	=	**707** Venituri din vânzarea mărfurilor	30.000 lei
			4427 TVA - colectată	5.700 lei

- *costul de cumpărare:*

15.000 lei	**607**	Cheltuieli privind mărfurile	=	**371**	Mărfuri	15.000 lei

d) „P" a vândut mărfuri:

- *preț de vânzare:*

5.950 lei	**4111**	Clienți	=	**707**	Venituri din vânzarea mărfurilor	5.000 lei
				4427	TVA - colectată	950 lei

- *costul de cumpărare:*

3.000 lei	**607**	Cheltuieli privind mărfurile	=	**371**	Mărfuri	3.000 lei

e) cheltuieli privind amortizările:

2.000 lei	**681**	Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele corporale	=	**281**	Amortizarea imobilizărilor	2.000 lei

f) compensări privind TVA:

5.320 lei	**4427**	TVA - colectată	=	**4426**	TVA - deductibilă	5.320 lei

și:

1.330 lei	**4427**	TVA - colectată	=	**4423**	TVA - de plată	1.330 lei

În urma contabilizării operațiilor de mai sus, balanța soldurilor se prezintă astfel:

Balanța conturilor la „N"

Conturi		***Solduri***	
		D	***C***
2133	*Mijloace de transport*	*10.000*	—
281	*Amortizarea imobilizărilor corporale*	—	*2.000*
4111	*Clienți*	*5.950*	—
4423	*TVA de plată*	—	*1.330*
458/A	*Decontări din operații de participație/A*	*23.800*	-
458/B	*Decontări din operații de participație/B*	—	*21.420*
607	*Cheltuieli privind mărfurile*	*18.000*	—
681	*Cheltuieli privind amortizările*	*2.000*	—
707	*Venituri din vânzarea mărfurilor*	—	*35.000*
TOTAL		***59.750***	***59.750***

Soldurile sunt preluate în contabilitatea societăților „A" și „B".

II. Contabilitatea societății „A”:

a) achiziționarea mijlocului de transport pentru „P”:

11.900 lei	**458/P**	Decontări din operații departicipație	=	**512**	Conturi curente la bănci	11.900 lei

b) vânzarea de mărfuri pentru „P”:

35.700 lei	**512**	Conturi curente la bănci	=	**458/P**	Decontări din operații de participație	35.700 lei

c) integrarea soldurilor contului lui „P”, în procent de 50%:

5.000 lei	**2133**	Mijloace de transport	=	**281**	Amortizarea imobilizărilor corporale	1.000 lei
2.975 lei	**4111**	Clienți		**4423**	TVA de plată	665 lei
23.800 lei	**458/P**	Decontări din operații de participație		**707**	Venituri din vânzări de mărfuri	17.500 lei
9.000 lei	**607**	Cheltuieli privind mărfurile		**458/B**	Decontări din operații de participație	22.610 lei
1.000 lei	**681**	Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele				

În urma contabilizării operațiilor soldul creditor al contului ***458/B*** *reprezintă datoria societății „A” către societatea „B” în titlul operațiilor efectuate de către/sau la adăpostul lui „P”.*

III. Contabilitatea societății „B”

a) cumpărări de mărfuri:

21.420 lei	**458/P**	Decontări din operații de participație	=	**512**	Conturi curente la bănci	21.420 lei

b) integrarea soldurilor operațiilor de participație „P”:

5.000 lei	**2133**	Mijloace de transport	=	**281**	Amortizarea imobilizărilor corporale	1.000 lei
2.975 lei	**4111**	Clienți		**4423**	TVA de plată	665 lei
22.610 lei	**458/A**	Decontări din operații în participație		**707**	Venituri din vânzări de mărfuri	17.500 lei
9.000 lei	**607**	Cheltuieli privind mărfurile		**458/P**	Decontări din operații de participație	21.420 lei
1.000 lei	**681**	Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele				

Soldul debitor al contului **458/A** reprezintă creanța societății „B” asupra societății „A” în titlul operațiilor efectuate de către/sau la adăpostul lui „P”.

3.3.11. Contabilitatea operațiilor privind decontările în cadrul unității – lectură cu titlu de informare

Există foarte multe situații în care firmele au o structură organizatorică dispersată teritorial. Este cazul punctelor de lucru fără personalitate juridică care conduc contabilitatea până la balanța lunară de verificare, urmând ca la nivel de societate-mamă, să se centralizeze toate balanțele de verificare ale tuturor punctelor de lucru (inclusiv balanța firmei-mamă) prin preluarea rulajelor tuturor conturilor.

Având în vedere aceste aspecte, la nivel de puncte de lucru nu se întocmesc situații financiare anuale (bilanț, cont de profit și pierdere, situația modificării capitalurilor proprii, situația fluxurilor de trezorerie, politici contabile și note explicative).

Între punctele de lucru ce aparțin aceleiași firme, toate valorile sunt transferate fără TVA, prin contul 482 „Decontări între subunități", cont ce funcționează, în funcție de situație, fie ca un cont de activ, fie ca un cont de datorii.

Contabilitatea unui punct de lucru implică următoarele aspecte particulare:

- nu există conturi de capital social;
- pot să apară doar conturi de capitaluri proprii, cum ar fi rezerve din reevaluarea imobilizărilor corporale;
- toate taxele și impozitele datorate statului se transferă către firma mamă prin contul 481 „Decontări între unitate și subunități";
- TVA se regularizează la sfârșit de lună în cadrul punctului de lucru și se transferă firmei mamă prin intermediul contului 481 „Decontări între unitate și subunități";
- toate transferurile între firma-mamă și punctul de lucru se fac numai prin contul 481 „Decontări între unitate și subunități".

Documentele care stau la baza înregistrărilor în contabilitate sunt: *avizul de însoțire a mărfii* (pentru transferurile între firma-mamă și subunități sau între subunități diferite nu se întocmește factura deorece nu se realizează transferul dreptului de proprietate) și *nota de debitare-creditare*.

Exemplu 1: La nivelul unui punct de lucru L situația taxei pe valoare adăugată pentru luna iulie 2003 este următoarea:

o Varianta 1:	- TVA deductibilă	1.000 lei
	- TVA colectată	2.000 lei
	- TVA de plată	1.000 lei
o Varianta 2:	- TVA deductibilă	2.000 lei
	- TVA colectată	1.000 lei
	- TVA de recuperat	1.000 lei

Varianta 1

1) regularizarea TVA:

2.000 lei	4427	TVA colectată	=	4426	TVA deductibilă	1.000 lei
				4423	TVA de plată	1.000 lei

2) transferul TVA de plată la firma-mamă:

1.000 lei	4423	TVA de plată	=	481	Decontări între unitate și subunități	1.000 lei

Varianta 2

1) regularizarea TVA:

1.000 lei	4424	TVA de recuperat	=	4426	TVA deductibilă	2.000 lei
1.000 lei	4427	TVA colectată				

2) transferul TVA de recuperat la firma-mamă:

1.000 lei	481	Decontări între unitate și subunități	=	4424	TVA de recuperat	1.000 lei

Exemplu 2: Societatea comercială M a achiziționat un mijloc de transport în valoare de 100.000 lei și mărfuri în valoare de 15.000 lei pe care le transferă integral punctului de lucru L.

1. transferul mijlocului de transport:

- în contabilitatea punctului de lucru L:

100.000 lei	2133	Mijloace de transport	=	481	Decontări între unitate și subunități/M	100.000 lei

- în contabilitatea societății M:

100.000 lei	481	Decontări între unitate și subunități/L	=	2133	Mijloace de transport	100.000 lei

2. transferul mărfurilor:

- în contabilitatea punctului de lucru L:

15.000 lei	371	Mărfuri	=	481	Decontări între unitate și subunități/M	15.000 lei

- în contabilitatea societății M:

15.000 lei	481	Decontări între unitate și subunități/L	=	371	Mărfuri	15.000 lei

Exemplu 3: La nivelul unui punct de lucru L au loc următoarele operațiuni:

1. se primesc prin transfer 10.000 lei pentru diferite plăți de la un alt punct de lucru X:

10.000 lei	5311	Casa în lei	=	482	Decontări între subunități/X	10.000 lei

2. se primesc prin transfer marfuri în valoare de 12.000 lei de la punctul de lucru Y:

12.000 lei	371	Mărfuri	=	482	Decontări între subunități/Y	12.000 lei

Remarcă: Există și posibilitatea aprovizionării directe de la furnizori a unui punct de lucru. Datoria față de furnizori poate fi achitată fie de punctul de lucru, fie de firma mamă.

Exemplu 4: Se cumpără la punctul de lucru L un echipament tehnologic conform facturii fiscale în valoare de 15.000 lei, TVA 19%. Plata furnizorului se face de firma mamă, deoarece punctul de lucru nu are disponibilităţi suficiente în cont.

1. înregistrarea facturii de achizitionare la punctul de lucru:

15.000 lei	2131	Echipamente tehnologice (maşini, utilaje şi instalaţii de lucru)	=	404	Furnizori de imobilizări	17.850 lei
2.850 lei	4426	TVA deductibilă				

2. plata datoriei faţă de furnizor de la firma mamă:

17.850 lei	404	Furnizori de imobilizări	=	5121	Conturi la bănci în lei	17.850 lei

În acest moment, contul 404 „Furnizori de imobilizări" apare în balanţa firmei mamă cu sold debitor iar în balanţa punctului de lucru cu sold creditor. Se întocmeşte o notă de debitare-creditare şi se înregistrează:

- la firma mamă:

17.850 lei	481	Decontări între unitate şi subunităţi/L	=	404	Furnizori de imobilizări	17.850 lei

- la punctul de lucru:

17.850 lei	404	Furnizori de imobilizări	=	481	Decontări între unitate şi subunităţi/M	17.850 lei

3.3.12. Contabilitatea operaţiilor privind provizioanele pentru deprecierea creanţelor

La sfârşitul exerciţiului, cu ocazia inventarierii elementelor care formează activele şi datoriile, se determină pentru acestea valoarea realizabilă netă. Astfel, pentru elementele care formează creanţele curente, determinarea valorii realizabile nete va crea posibilitatea de comparare a acesteia cu valoarea contabilă, respectiv cu valoarea contabilă netă. În situaţia în care valoarea realizabilă netă se situează sub nivelul valorii contabile, se poate spune că activul pentru care s-au stabilit aceste valori a înregistrat o depreciere care va duce la evidenţierea unei pierderi în exerciţiile următoare ca urmare a imposibilităţii recuperării pe seama costurilor a valorii activului respectiv. Deprecierea este generată de activitatea exerciţiului curent, iar pierderea va fi încorporată în rezultatul exerciţiilor viitoare. Pentru a evita suportarea pierderii de către exerciţiile viitoare se majorează cheltuielile exerciţiului curent cu această pierdere, constituindu-se astfel un provizion pentru depreciere. Inventarierea creanţelor curente şi stabilirea valorii realizabile nete a acestora au în vedere poziţia financiară, solvabilitatea, nivelul creanţelor şi alte elemente care caracterizează din punct de vedere economic partenerii de afaceri. Provizioanele pentru deprecierea valorii creanţelor sunt contabilizate cu ajutorul conturilor din grupa 49 „Provizioane pentru deprecierea creanţelor".

În practică este destul de greu de ştiut cu precizie, dacă nu chiar imposibil, valoarea ce va fi încasată. De aceea, se poate recurge la diferite metode statistice sau empirice pentru stabilirea acestor valori. Prezentăm în continuare două metode de estimare a valorii recuperabile a creanţelor:

Metoda statistică. Pe baza informaţiilor din anii trecuţi (se poate merge pe ultimii 2-5 ani de zile; cu cât orizontul de timp este mai mare cu atât previziunea are o acurateţe mai bună) se stabileşte un anumit procent de neîncasare a creanţelor, în funcţie de valoarea medie brută a creanţelor. În anul curent, din motive de prudenţă, creanţele se previzionează (se depreciază, se scad) cu procentul calculat anterior.

Dacă, în plus, există informaţii privind dificultatea financiară sau starea de insolvabilitate sau chiar faliment a unor clienţi, mărimea acestor provizioane este majorată cu sumele estimate a fi pierdute din creanţele respective.

O variantă ar fi calculul pe baza datelor istorice a unei tendinţe de neîncasare a creanţelor (în cadrul unui proces de extrapolare). În anul curent, chiar în lipsa informaţiilor relevante privind dificultatea financiară a unor clienţi, valoarea creanţelor este scazută cu procentul rezultat din calcule.

Metoda grupării după vechime. Metoda constă în gruparea creanţelor în funcţie de vechimea lor de neîncasare. Pentru fiecare grupă se stabileşte un procent probabil de neîncasare. Exemplificăm cu gruparea şi procentele utilizate în practica americană.

Vechime neîncasare (zile)	**Procent de neîncasare**
1–30 zile	10%
31– 60 zile	30%
61–90 zile	60%
Peste 90 zile	100%

Această metodă nu poate fi utilizată în prezent în România, cu procentele prezentate. Şi aceasta, deoarece în condiţiile financiare actuale din ţara noastră, utilizarea procentelor din tabel ar însemna văduvirea bilanţului de sume importante, în condiţiile în care există o practică în prezent de a nu face plăţile la timp, voit sau nevoit de întârzierile proprii privind încasarea.

Dar metoda poate fi utilizată prin lărgirea grupelor de vechime sau prin micşorarea procentelor de depreciere.

Pentru înregistrarea deprecierii provizioanelor se pot folosi două metode: **metoda provizioanelor şi metoda ajustării**.

Metoda provizioanelor: deprecierea valorii creanţelor este evidenţiată cu ajutorul conturilor rectificative din grupa 49 „Provizioane pentru deprecierea creanţelor".

Metoda ajustării: pentru deprecierea de valoare nu se mai utilizează conturile rectificative, deprecierea fiind reflectată în conturile respective de creanţe.

În continuare, este prezentată metoda provizioanelor. În cadrul acestei metode se disting două variante de contabilizare: varianta generală sau a reluării provizioanelor şi varianta anulării globale a provizioanelor.

Înregistrarea în contabilitate a provizioanelor pentru deprecierea creanţelor curente generează următoarele tipuri de înregistrări contabile:

a) constituirea provizioanelor pentru deprecierea creanţelor:

Provizion constituit = Creanţă × Probabilitatea de neîncasare a creanţei

6814	Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru deprecierea activelor circulante	=	49	Provizioane pentru deprecierea creanţelor

sau:

6864	Cheltuieli financiare privind provizioanele pentru deprecierea activelor circulante	=	49	Provizioane pentru deprecierea creanţelor

a) diminuarea şi anularea provizioanelor pentru deprecierea creanţelor:

49	Provizioane pentru deprecierea creanţelor	=	7814	Venituri din provizioane pentru deprecierea activelor circulante

sau:

49	Provizioane pentru deprecierea creanţelor	=	7864	Venituri din provizioane pentru deprecierea activelor circulante

Exemplu 1: La societatea comercială NOVATEX S.A., ca urmare a inventarierii creanţelor la data de 31.12.2003 s-a constatat că o creanţă existentă în contul 4111 „Clienţi” nu va putea fi încasată în totalitate în exerciţiul următor ţinând cont de poziţia financiară a clientului. Mărimea creanţei este de 9.500 lei, iar probabilitatea de încasare este de 20%. În exerciţiul anului 2004, societatea comercială are certitudinea că acel client nu va plăti niciodată suma pe care o datorează, fiind falimentară.

La sfârşitul exerciţiului 2003 s-au efectuat următoarele operaţiuni:

a) înregistrarea clienţilor incerţi:

9.500 lei	4118	Clienţi incerţi	=	4111	Clienţi	9.500 lei

b) constituirea provizionului: 9.500 lei × 80% = 7.600 lei

7.600 lei	6814	Cheltuieli de exploatare privind provizioane pentru deprecierea activelor circulante	=	491	Provizioane pentru deprecierea activelor circulante	7.600 lei

În exerciţiul 2004 s-au efectuat următoarele operaţiuni:

c) înregistrarea pierderii din creanţe:

1.516,81 lei	4427	TVA colectată	=	4118	Clienţi incerţi	9.500 lei
7.983,19 lei	654	Pierderi din creanţe şi debitori diverşi				

d) anularea provizionului constituit la 31.12.2003:

7.600 lei	491	Provizioane pentru deprecierea activelor circulante	=	7814	Venituri din provizioane pentru deprecierea activelor circulante	7.600 lei

Exemplu 2: La societatea comercială NOVATEX S.A, cu ocazia inventarierii desfăşurată la sfârşitul exerciţiului 2002 s-a constatat că în anul următor creanţa faţă de societatea comercială SOLVENTUL S.A., în valoarea de 7.000 lei, nu va putea

fi încasată în totalitate, probabilitatea de neîncasare fiind de 60%. În cursul exercițiului 2003 creanța nu s-a încasat, iar la sfârșitul exercițiului s-a constatat că probabilitatea de neîncasare a acestei creanțe este de 80%. În exercițiul 2004 S.C. NOVATEX S.A. are certitudinea că nu va recupera niciodată creanța de la S.C. SOLVENTUL S.A.

La sfârșitul exercițiului 2002 s-au efectuat următoarele operațiuni:

a) înregistrarea clienților incerți:

7.000 lei	4118	Clienți incerți	=	4111	Clienți	7.000 lei

b) constituirea provizionului: 7.000.lei × 60% = 4.200 lei

4.200 lei	6814	Cheltuieli de exploatare privind provizioane pentru deprecierea activelor circulante	=	491	Provizioane pentru deprecierea activelor circulante	4.200 lei

Varianta generală

La sfârșitul exercițiului 2003 s-a constituit suplimentul de provizion.

c) constituirea provizionului la sfârșitul exercițiului 2003:

Provizion existent	4.200 lei
Provizion necesar	80% × 7.000 = 5.600 lei
Provizion de constituit	5.600 lei – 4.200 = 1.400 lei

1.400 lei	6814	Cheltuieli de exploatare privind provizioane pentru deprecierea activelor circulante	=	491	Provizioane pentru deprecierea activelor circulante	1.400 lei

În exercițiul 2004 s-au efectuat următoarele operațiuni:

d) înregistrarea pierderii din creanțe pe baza hotărârii judecătorești de începere a falimentului:

5.882,35 lei	654	Pierderi din creanțe și debitori diverși	=	4118	Clienți incerți	7.000 lei
1.117,65 lei	4427	TVA colectată				

e) anularea provizionului constituit:

5.600 lei	491	Provizioane pentru deprecierea activelor circulante	=	7814	Venituri din provizioane pentru deprecierea activelor circulante	5.600 lei

Varianta anulării globale

În exercițiul 2003 s-au efectuat următoarele operațiuni:

c) la deschiderea exercițiului 2003 se înregistrează anularea provizionului constituit la sfârșitul exercițiului 2002:

4.200 lei	491	Provizioane pentru	=	7814	Venituri din	4.200 lei

		deprecierea activelor circulante			provizioane pentru deprecierea activelor circulante	

d) la sfârşitul exerciţiului 2003 se înregistrează constituirea provizionului:

5.600 lei	6814	Cheltuieli de exploatare privind provizioane pentru deprecierea activelor circulante	=	491	Provizioane pentru deprecierea activelor circulante	5.600 lei

În exerciţiul 2004 s-au efectuat următoarele operaţiuni:

e) la deschiderea exerciţiului 2004 anularea provizionului constituit:

5.600 lei	491	Provizioane pentru deprecierea activelor circulante	=	7814	Venituri din provizioane pentru deprecierea activelor circulante	5.600 lei

f) înregistrarea pierderii din creanţe, pe baza hotărârii judecătoreşti de începere a falimentului:

5.822,35 lei	654	Pierderi din creanţe şi debitori diverşi	=	4118	Clienţi incerţi	7.000 lei
1.117,65 lei	4427	TVA colectată				

4. ÎNTREBĂRI RECAPITULATIVE

1. Ce operaţii se includ în categoria decontărilor cu terţii?
2. Ce reprezintă datoriile pe termen scurt? Dar creanţele pe termen scurt?
3. Ce reprezintă datoriile comerciale?
4. Ce reprezintă creanţele comerciale?
5. Ce sunt efectele comerciale?
6. Cum pot fi tratate din punct de vedere financiar efectele comerciale?
7. Ce este trăgătorul? Dar trasul?
8. Cum circulă efectele comerciale?
9. Ce operaţii intervin în contabilitate în cazul reînnoirii efectelor comerciale?
10. Cum se calculează salariul brut impozabil? Dar cel net de plată?
11. Ce reprezintă contribuţia pentru asigurările sociale, contribuţia personalului pentru asigurările sociale, respectiv pentru pensia suplimentară, contribuţia la fondul de şomaj şi contribuţia la asigurările sociale de sănătate?
12. Când se efectuează decontarea impozitului pe profit?
13. Care sunt fondurile speciale?
14. Ce reprezintă TVA?
15. Ce categorii de operaţii reprezintă obiect al impozitării TVA?
16. Care sunt documentele justificative şi de evidenţă a TVA?
17. Ce este prorata TVA?
18. Ce reprezintă TVA de dedus?
19. Ce operaţii includ decontările între exerciţiile financiare?
20. Când se constituie provizioanele pentru clienţii neîncasaţi?

5. TESTE GRILĂ DE AUTOEVALUARE

1. Furnizorul F adresează clientului C o factură reprezentând livrări de mărfuri în valoare de 1.000 lei, TVA 19% cu decontare după 3 luni. Ulterior clientul C îl înştiinţează pe vânzător că doreşte să-şi deconteze datoriile cu 2 luni mai devreme cu condiţia să beneficieze de un scont. În consecinţă furnizorul întocmeşte o factură de reducere care menţionează un scont de 3% acordat asupra vânzării iniţiale. În contabilitatea vânzătorului scontul acordat ulterior facturării se înregistrează prin formula.

a)
30 lei 667 = 4111 35,7 lei
5,7 lei 4423

b)
35,7 lei 667 = 4111 35,7 lei

c)
30 lei 707 = 4111 35,7 lei
5,7lei 4427

d)
30 lei 667 = 4111 35,7 lei
5,7 lei 4427

e)
30 lei 707 = 4111 35,7 lei
5,7 lei 4423

2. Dispuneţi de următoarele informaţii pentru luna decembrie anul N: total vânzări 10.000 lei, TVA 19%; la inventar se constată un minus de combustibil în gestiune neimputabil peste normele legale evaluat la 1.000 lei, TVA 19%; total achiziţii 4.000 lei, TVA 19%; TVA de recuperat din luna noiembrie 400 lei. Înregistrarea TVA de plătit la bugetul de stat se efectuează prin formula.

a)
1 900 lei 4427 = 4426 760 lei
4424 400 lei
4423 740 lei

b)
400 lei 5121 = 4424 400 lei
2 090 lei 4427 = 4426 760 lei
4423 1 330 lei

c)
400 lei 5121 = 4424 400 lei
190 lei 635 = 4427 190 lei
1 900 lei 4427 = 4426 760 lei
4423 1 140 lei

d)
760 lei 4427 = 4426 760 lei
400 lei 4424 = 4426 400 lei
930 lei 4427 = 4423 930 lei

e)
2 090 lei 4427 = 4426 760 lei
4424 400.lei
4423 930 lei

3. Se dau următoarele date privind situaţia creanţelor clienţi considerate incerte la inventarul exerciţiului N: Client A: creanţa inclusiv TVA 119 lei, grad de recuperare 75%; client B: creanţa inclusiv TVA 1.190 lei, grad de recuperare 40%; client C: creanţa inclusiv TVA 952 lei, grad de recuperare 60%; client D: creanţa inclusiv TVA 357 lei, grad de recuperare 80%; Cunoscând ponderea pentru provizionul necesar de constituit, valoarea acestuia este:

	Client A	**Client B**	**Client C**	**Client D**
a)	75	400	480	240
b)	89,25	407,6	571,2	285,6
c)	14,25	76	91,2	102,6
d)	29,75	714	380,8	71,4
e)	50	1.200	640	120

4. La inventarul de la închiderea exerciţiului N s-a constatat o creanţă incertă (dubioasă) a unui client B în valoare de 7.140 lei, inclusiv TVA, grad de recuperare 60%. În cursul şi la închiderea exerciţiului N+1 s-a constatat că B a făcut o plată definitivă în contul datoriilor sale numai pentru suma de 4.165 lei, restul fiind considerat irecuperabil. Înregistrările din anul N+1 sunt:

a)
4 165 lei 5121 = 4118 4 165 lei
3 600 lei 491 = 7814 3 600 lei
2 500 lei 654 = 4118 2 975 lei
475 lei 4424

b)
4 165 lei 5121 = 4118 4 165 lei
2 856 lei 491 = 7814 2 856 lei
2 500 lei 654 = 4118 2 975 lei
475 lei 4427

c)
4 165 lei 5121 = 4118 3 500 lei
4427 665 lei
2 400 lei 491 = 7814 2 400 lei
2 975 lei 654 = 4118 2 975 lei

d)
4 165 lei 5121 = 4118 4 165 lei
4 165 lei 491 = 7814 4 165 lei
2 500 lei 654 = 4118 2 975 lei
475 lei 4424

e)
3 500 lei 5121 = 4118 4 165 lei
665 lei 4427
3 500 lei 491 = 7814 3 500 lei
2 975 lei 6814 = 419 2 975 lei

5. La inventarul de la închiderea exercițiului N s-au constatat următoarele creanțe incerte: Client C 9.520 inclusiv TVA, grad recuperare 40%; client D 4.000 lei exclusiv TVA 19%, grad nerecuperare 80%. În cursul și la închiderea exercițiului N+1 s-au constatat: clientul C nu a plătit nimic, dar situația sa financiară s-a ameliorat, grad de recuperare a creanței 90%; clientul D nu a plătit nimic, creanța fiind irecuperabilă. Ce înregistrări se efectuează în N+1:

a)
4 000 lei 491 = 7814 4 000 lei
4 000 lei 654 = 4118 4 760 lei
760 lei 4424

b)
4 000 lei 6814 = 491 4 000 lei
3 200 lei 491 = 7814 3 200 lei
4 000 lei 654 = 4118 4 000 lei

c)
3 200 lei 6814 = 491 3 200 lei
4 000 lei 491 = 7814 4 000 lei
4 000 lei 654 = 4118 4 760 lei
760 lei 4427

d)
11 800 lei 491 = 7814 11 800 lei
4 000 lei 654 = 4111 4 760 lei
760 lei 4427

e)
8 568 lei 491 = 7814 8 568 lei
4 000 lei 654 = 4118 4 760 lei
760 lei 4427

6. Situația creanțelor clienți la sfârșitul anului N este: client A 1.428 lei inclusiv TVA 19%, probabilitate de încasare 40%; client B 1.100 lei exclusiv TVA, probabilitatea de neîncasare 80%; client C 1.071 lei inclusiv TVA 19%, probabilitatea de încasare 90%. Care este mărimea provizionului pentru deprecierea creanțelor clienți ce trebuie constituit la sfârșitul anului N:

a) 1.030 lei
b) 2.170 lei
c) 2.011,1 lei
d) 2.415,1 lei
e) 1.690 lei

7. Situația creanțelor clienți la sfârșitul anului N este: client B 5.000 lei exclusiv TVA 19%, probabilitate de neîncasare 30% și client C 5.950 lei inclusiv TVA 19%, probabilitatea de neîncasare 70%. În anul N+1 probabilitatea de încasare pentru clientul B este de 80%, iar clientul C dă faliment, societatea având certitudinea că nu va recupera suma. Care sunt înregistrările anului N+1:

a)
5 000 lei 654 = 4111 5 950 lei
950 lei 4427
4 000 lei 491 = 7814 4 000 lei

b)

5 000 lei 654 = 4118 5 950 lei
950 lei 4427
4 760 lei 491 = 7814 4 760 lei

c)

5 000 lei 654 = 4118 5 950 lei
950 lei 4427
500 lei 6814 = 491 500 lei
3 500 lei 491 = 7814 3 500 lei

d)

5 000 lei 654 = 4111 5 950 lei
950 lei 4427
3 500 lei 6814 = 491 3 500 lei

e)

5 950 lei 654 = 4111 5 950 lei
1 500 lei 6814 = 491 1 500 lei

6. RĂSPUNSURI LA GRILE

1. d
2. e
3. d
4. b
5. e
6. c
7. b

CAPITOLUL VI

CONTABILITATEA TREZORERIEI

1. Definiţii şi delimitări

1.1. Definiţii

Trezoreria reprezintă activitatea în cadrul căreia se cuprind tranzacţiile şi evenimentele prin care se gestionează instrumentele financiare pe termen scurt (titlurile de plasament, respectiv investiţiile financiare pe termen scurt), valorile de încasat, disponibilităţile băneşti aflate în conturi la societăţile bancare, disponibilităţile băneşti aflate în casieria societăţilor comerciale, creditele bancare pe termen scurt, disponibilităţile băneşti separate sub formă de acreditive la societăţile bancare şi alte valori de trezorerie.

În cadrul trezoreriei intră toate instrumentele de decontare pe care le foloseşte întreprinderea. Decontarea se poate face în mai multe moduri: în numerar sau prin bancă (folosind ordine de plată, cecuri sau alte instrumente de trezorerie).

Tot în cadrul trezoreriei intră şi instrumentele financiare, foarte lichide, pe care întreprinderea intenţionează să le deţină pe termen mai mic de un an. Pentru a fi un instrument de trezorerie, instrumentele financiare trebuie să îndeplinească mai multe criterii:

- scadenţa lor este pe termen scurt şi sunt extrem de lichide,
- sunt uşor convertibile în sume cunoscute de numerar,
- pierderea de valoare în cazul în care se transformă în numerar înainte de scadenţă trebuie să fie cunoscută şi minimă.

De obicei pentru aceste instrumente există pieţe financiare bine dezvoltate şi lichide.

Întreprinderea preferă să investească surplusul monetar din mai multe motive. În loc să păstreze excesul de lichidităţi în contul curent, la vedere, poate crea un depozit pe termen scurt, cu o rată a dobânzii mai mare. De asemenea, ea poate investi surplusul în instrumente financiare (bonuri de trezorerie, acţiuni cotate, opţiuni etc.), titluri cu un risc asociat mai mare, dar şi cu un câştig potenţial mai mare.

1.2. Delimitări şi structuri privind trezoreria

Titlurile de plasament, denumite şi **investiţii financiare pe termen scurt** sau **valori mobiliare de plasament**, sunt titluri de valoare achiziţionate în vederea vânzării şi realizării pe această cale a unui câştig pe termen scurt. Aceste câştiguri se determină ca diferenţă între preţul de vânzare (mai mare) şi costul de achiziţie al titlurilor de plasament. Un alt tip de câştig asociat lor ar fi venitul din dividende sau dobânzi.

Titlurile de plasament sunt o componentă a activelor circulante. Spre deosebire de titlurile de participare a căror posesiune este durabilă, titlurile de plasament au o durată care, de regulă, este mai mică de un an.

În structura investițiilor financiare pe termen scurt se includ: acțiuni, obligațiuni, acțiuni proprii răscumpărate, obligațiuni emise și răscumpărate de societate, precum și alte titluri și creanțe cum sunt bonurile de tezaur pe termen scurt, certificatele de depozit etc.

În funcție de sursa de proveniență și de destinația lor, acțiunile și obligațiunile, ca investiții financiare pe termen scurt, se împart în două categorii:

- acțiuni și obligațiuni **cumpărate** în scopul vânzării și obținerii în acest mod a unui venit;
- acțiuni și obligațiuni **proprii**. În această categorie se includ acțiunile emise de societățile comerciale, vândute din proprie inițiativă sau la cererea acționarilor și apoi **răscumpărate** în scopul revânzării la un preț avantajos sau acordării salariaților proprii.

Tot în această categorie intră obligațiunile emise de societățile comerciale în scopul de a obține un împrumut pe obligațiuni. În momentul rambursării împrumutului, obligațiunile sunt **răscumpărate și anulate**.

Disponibilitățile bănești se prezintă sub forma numerarului din casieria societăților, a depozitelor păstrate la societățile bancare în conturile curente deschise în acest scop, precum și sub forma așa numitelor valori de încasat în sfera cărora intră cecurile de încasat, efectele de încasat și efectele remise spre scontare.

Numerarul din casieria societăților comerciale se prezintă în lei, în devize sau atât în lei cât și în devize. Mărimea acestuia este limitată la un anumit plafon stabilit prin lege. Suma care depășește plafonul de casă obligatoriu se depune la bancă. Totuși, peste plafonul de casă se păstrează în casierie sumele ridicate de la bancă pentru plata salariilor (timp de trei zile), acordarea de avansuri pentru deplasări etc.

IAS 7, *„Situația fluxurilor de numerar"*, prezintă și noțiunea de „echivalente de numerar".

Echivalentele de numerar sunt investițiile financiare pe termen scurt și extrem de lichide, care sunt ușor convertibile în sume cunoscute de numerar și al căror risc de schimbare a valorii este insignifiant. În categoria echivalentelor de numerar pot fi incluse depozitele la termen cu scadența sub trei luni, acțiunile, obligațiunile și alte titluri foarte lichide (lichiditatea se traduce prin faptul că trebuie să fie cotate la o Bursă de Valori) pe care întreprinderea le-a achiziționat în vederea transformării în numerar într-o perioadă scurtă de timp.

Disponibilitățile sau depozitele create în conturile de la bancă pot funcționa la vedere sau la termen. Dacă disponibilitățile sunt la vedere este recomandabil să se utilizeze contul curent. Prin acest cont se înregistrează toate operațiile bănești între societate și bancă. În situația în care încasările sunt mai mari decât plățile, soldul contului curent exprimă disponibilitățile bănești aflate în acest cont și invers, dacă încasările sunt mai mici decât plățile, soldul contului curent exprimă creditele acordate de bancă și nerambursate.

Depozitele la termen pentru a fi considerate instrumente de trezorerie trebuie să fie scadente pe o perioadă mai mică de un an, de obicei neputând fi utilizate înainte de termen.

Acreditivul reprezintă mijloacele băneşti păstrate la bancă într-un cont distinct la dispoziţia furnizorului, din care urmează a se efectua plaţile către acesta pe măsura livrării mărfurilor şi produselor, executării de lucrări şi prestării de servicii.

Avansurile de trezorerie reprezintă disponibilităţile băneşti, în lei sau în devize, acordate administratorilor sau altor persoane împuternicite de întreprindere în scopul efectuării unor plăţi în numele întreprinderii sau sumele acordate salariaţilor pentru deplasări.

În structura **alte valori de trezorerie** se includ timbrele fiscale şi poştale, biletele de tratament şi odihnă, tichetele şi biletele de călătorie etc.

Investiţiile financiare pe termen scurt cuprind:

1.2.1. Acţiunile

Acţiunile sunt titluri financiare primare emise de o societate, care dau dreptul deţinătorilor asupra capitalului societăţii emitente.

Posesorii, denumiţi acţionari, au dreptul de a încasa dividende, în funcţie de profitul obţinut de societate. Dividendul poate varia de la un exerciţiu la altul, sau poate lipsi, în funcţie de hotărârea AGA sau dacă societatea nu a obţinut profit anul respectiv.

Acţiunile pot avea forme variate: comune (ordinare), preferenţiale sau acţiuni mixte, atât cu dividend fix, cât şi cu dividend variabil, în funcţie de profitul obţinut de societate.

1.2.2. Obligaţiunile

Obligaţiunile atestă dreptul de creanţă al posesorului (creditorul) asupra societăţii emitente (sau asupra statului). Creditorul împrumută societatea cumpărând titlurile de valoare, în schimb el având dreptul de a încasa periodic o dobândă fixă. Emitentul se obligă să răscumpere la scadenţă obligaţiunile.

Indiferent de obţinerea sau nu a profitului, creditorul, spre deosebire de acţionar, îşi va încasa dobânda. În cazul în care societatea intră în lichidare, el este prioritar faţă de acţionar.

Dobânda se calculează în funcţie de rata anuală a dobânzii şi de valoarea nominală, indiferent de preţul de emisiune sau de răscumpărare.

1.2.3. Dreptul de subscriere

Drepturile de subscriere reprezintă privilegiul acordat de societate acţionarilor săi, de a avea prioritate în cazul achiziţionării de acţiuni nou emise, proporţional cu numărul de acţiuni vechi deţinute. De asemenea reprezintă şi o modalitate de protejare a vechilor acţionari în cazul majorării capitalului social.

În cazul în care societatea decide creşterea capitalului, pe lângă acţiunile nou emise, va emite şi un număr de drepturi de subscriere. Aceste titluri de valoare dau dreptul noilor acţionari să cumpere acţiuni nou emise. Vechii acţionari, pe de altă parte, primesc drepturi de subscriere proporţional cu numărul de acţiuni vechi deţinute.

Drepturile de subscriere pot fi cotate pe pieţele de capital.

1.2.4. Warantul

Este un titlu de valoare care dă dreptul deţinătorului să cumpere acţiunile societăţii care l-a emis, la un preţ fix, într-o perioadă de timp determinată. Spre deosebire de dreptul de subscriere, nu are rolul de a proteja sau privilegia vechii acţionari şi are o durată mai lungă de viaţă (dar mai mică de un an).

1.2.5. Opţiunile

Contractele pe bază de opţiuni permit acoperirea împotriva unor variaţii nefavorabile de cursuri, oferind însă şi posibilitatea de a profita de o eventuală evoluţie favorabilă a acestora.

Contractele la termen condiţional (options) pot fi de două feluri: opţiuni de cumpărare (**call**) şi opţiuni de vânzare (**put**). Cumpărătorul unei opţiuni dobândeşte dreptul dar nu şi obligaţia de a exercita acest drept, în timp ce vânzătorul se angajează contractual doar dacă cumpărătorul îşi exercită dreptul său.

Astfel, cumpărătorul dobândeşte fie dreptul de a cumpăra (opţiunea CALL), fie dreptul de a vinde (opţiunea PUT) un titlu financiar (acţiuni, bonuri de tezaur, titluri ipotecare, devize, etc.) la un preţ de exerciţiu fixat de bursă. Acest drept poate fi exercitat în orice zi până la scadenţa fixată tot de bursă. Cursul de contract sau preţul opţiunii este cotat prin licitaţie sau este stabilit electronic.

1.2.6. Contractele futures

Reprezintă o înţelegere între două părţi de a vinde, respectiv de a cumpăra un anumit activ la o scadenţă viitoare. Obligaţiile părţilor se regăsesc într-un contract standardizat, obiectele contractelor sunt standardizate şi în plus există o piaţă secundară pe care se negociază aceste contracte. Valoarea de piaţă a acestor contracte variază zilnic (sau săptămânal) şi de cele mai multe ori nu se concretizează în executarea lor în natură. De obicei, deţinătorul lor îşi lichidează poziţia cumpărând acelaşi contract de la bursă, iar creditorul îşi lichidează poziţia prin vânzarea contractului unei terţe persoane pe piaţa de capital.

Ele au rolul de acoperire la risc, pot fi speculative sau pot fi executate în natură, în funcţie de obiectul lor.

Cele mai cunoscute instrumente de trezorerie sunt bonurile de tezaur, biletele de trezorerie, obligaţiunile de tezaur şi certificatele de depozit cu dobândă.

1.2.7. Bonurile de tezaur

Sunt titluri de valoare emise de stat cu reducere (discount). Ele sunt emise pe termen scurt, cea mai mare scadenţă fiind de un an, cea obişnuită fiind de 90 de zile. Riscul asociat bonurilor de tezaur este cel mai scăzut, fiind emise de stat, iar rata dobânzii (deşi nu este vorba de o dobândă propriu-zisă) este mică. De exemplu: valoarea nominală a unui bon de tezaur este 100 lei. Preţul de emisiune (suma de bani pe care o plăteşte cumpărătorul) este de 97 lei. La sfârşitul celor 90 de zile investitorul va primi 100 lei, el câştigând suma de 3 lei, diferenţa dintre preţul de răscumpărare (valoarea nominală) şi preţul de cumpărare (preţul de emisiune).

1.2.8. Note şi obligaţiuni de tezaur

Sunt titluri de valoare emise de stat, pe termen scurt, cea mai mică scadenţă fiind de un an, de obicei între un an şi 10 ani. Pot constitui instrumente de trezorerie doar în măsura în care societatea nu intenţionează să le deţină până la scadenţă, ci să speculeze o diferenţă de curs. De obicei aceste titluri sunt cumpărate pentru a fi depuse ca garanţie, proprietarul urmând să încaseze dobânzile generate de ele pe perioada în care au fost gajate. În acest caz, aceste titluri nu fac obiectul activităţii de trezorerie.

1.2.9. Certificate de depozit cu dobândă

Sunt instrumente de credit specifice pieţei româneşti şi sunt emise ori de către stat, ori de către bănci. De obicei sunt pe o perioadă mică, sub un an de zile şi sunt titluri de valoare, nominale sau nu, care la scadenţă asigură valoarea nominală plus o dobândă convenită. Dobânda poate fi simplă sau compusă. În cazul în care nu se aşteaptă scadenţa ci se scontează certificatul înainte, dobânda primită este cea aferentă depozitelor la vedere.

1.3. Relaţia trezorerie – instrumente financiare

IAS 32 şi IAS 39 sunt standardele cele mai relevante în ceea ce priveşte instrumentele financiare.

Un instrument financiar reprezintă orice contract care generează simultan un activ financiar pentru o întreprindere şi o datorie financiară sau un instrument de capital propriu pentru o altă întreprindere.

Activul financiar este orice activ care reprezintă:

(a) numerar;
(b) un drept contractual de a încasa numerar sau alte active financiare de la altă întreprindere;
(c) un drept contractual de a schimba instrumente financiare cu altă întreprindere în condiţii care sunt potenţial favorabile; sau
(d) un instrument de capital propriu al unei alte întreprinderi.

O datorie financiară este orice obligaţie contractuală:

(a) de a vărsa numerar sau un alt activ financiar unei alte întreprinderi; sau
(b) de a schimba instrumente financiare cu altă întreprindere în condiţii care sunt potenţial nefavorabile.

Remarcă: După cum observăm se încadrează în definiţia activelor şi datoriilor financiare o mare parte a activelor şi datoriilor bilanţiere, printre care creanţele şi datoriile comerciale. În cadrul activităţii de trezorerie nu intră însă decât disponibilităţile, investiţiile financiare pe termen scurt (titluri de valoare) precum şi creditele bancare pe termen scurt.

Activele şi datoriile financiare monetare sunt de asemenea considerate drept instrumente financiare monetare şi reprezintă active şi datorii financiare care urmează a fi încasate sau plătite în sume de bani determinabile.

Valoarea justă este valoarea pentru care un activ poate fi tranzacţionat sau o datorie poate fi stinsă de bunăvoie, între părţi aflate în cunoştinţă de cauză, în cazul unei tranzacţii cu preţul determinat obiectiv.

Valoarea de piaţă este valoarea care se obţine din vânzarea unui instrument financiar pe piaţa activă sau acea valoare care se plăteşte la achiziţia unui instrument financiar pe piaţa activă.

Instrumentele financiare pot fi **primare** sau **derivate.**

Exemple de **instrumente financiare primare** sunt: numerar, creanţe şi datorii, credite luate şi acordate şi obligaţiuni.

Un **instrument derivat** reprezintă un instrument financiar:

a) a cărui valoare se modifică în funcţie de variaţiile unei rate specificate a dobânzii, preţurilor titlurilor, preţului la mărfuri, ratei de schimb valutar, indicii preţurilor sau ratelor, unui credit rating sau indice de credit sau element variabil similar (uneori denumit „baza");

b) care nu necesită o investiţie netă iniţială sau o investiţie netă iniţială de valoare mică în comparaţie cu alte tipuri de contracte ce au o reacţie similară la modificarea condiţiilor de piaţă;

c) care se decontează la o dată stabilită în viitor.

Cele mai cunoscute instrumente financiare sunt: acţiunile, obligaţiunile, opţiunile, contractele forward, contractele futures şi warantul.

Există patru categorii de instrumente financiare:

Un **activ financiar sau o datorie deţinute în scopul tranzacţionării** este acela ce a fost achiziţionat sau produs în principal în scopul de a genera un profit, ca rezultat al fluctuaţiilor de preţ pe termen scurt sau din marja reţinută de dealer (persoana care, pe răspunderea şi riscul propriu, cumpără şi vinde titluri financiare sau mărfuri, pentru a obţine profit prin investiţii pe termen lung). Un activ financiar trebuie clasificat ca păstrat pentru tranzacţionare dacă, indiferent de motivul pentru care a fost achiziţionat, constituie o parte a unui portofoliu pentru care există dovada unui model recent real de a obţine profit pe termen scurt. Activele financiare derivate şi datoriile financiare derivate sunt întotdeauna considerate a fi păstrate pentru tranzacţionare dacă nu sunt desemnate şi nu sunt instrumente efective de acoperire a riscului.

Investiţiile păstrate până la scadenţă reprezintă active financiare cu plăţi fixe sau determinabile şi scadenţă fixă pe care o întreprindere are intenţia fermă şi posibilitatea de a le păstra până la scadenţă, altele decât împrumuturile şi creanţele generate de întreprindere.

Împrumuturile şi creanţele create de întreprindere sunt active financiare create de întreprindere prin furnizare de bani, mărfuri sau servicii direct unui debitor, altele decât cele ce sunt iniţiate cu intenţia de a fi vândute imediat sau în termen scurt, care trebuie clasificate ca reţinute pentru tranzacţionare. Împrumuturile şi creanţele generate de întreprindere nu sunt incluse în investiţiile reţinute până la scadenţă.

Activele financiare disponibile pentru vânzare sunt acele active financiare ce nu sunt:

- împrumuturi şi creanţe generate de întreprindere;

- investiţii reţinute până la maturitate;
- active financiare reţinute pentru tranzacţionare.

După cum putem remarca, IAS 32 şi IAS 39 nu clasifică instrumentele financiare în imobilizate şi curente. Majoritatea instrumentelor financiare ce se regăsesc în structura trezoreriei fac parte din categoria celor deţinute pentru tranzacţionare şi disponibile pentru vânzare. Excepţie: acţiunile proprii, pe care le tratăm separat, şi instrumentele financiare pe care întreprinderea intenţionează să le deţină până la scadenţă dar au scadenţa mai mică de un an, cum ar fi certificatele de depozit sau cu discount scadente în mai puţin de un an.

2. Recunoaştere şi evaluare. Principii şi reguli

Recunoaşterea este operaţia în urma căreia un element va fi înregistrat în cadrul activelor, datoriilor sau capitalurilor proprii. Criteriile de recunoaştere le prezentăm în concordanţă cu Cadrul general pentru întocmirea şi prezentarea situaţiilor financiare.

Un activ financiar se va recunoaşte atunci când:

(a) este probabil ca orice beneficiu economic viitor asociat să intre în întreprindere; şi

(b) are un cost sau o valoare care poate fi evaluată în mod credibil.

O datorie financiară se va recunoaşte atunci când:

(a) este probabil ca orice beneficiu economic viitor asociat să iasă din întreprindere; şi

(b) are un cost sau o valoare care poate fi evaluată în mod credibil.

În plus, conform IAS 39 *„Instrumente financiare: recunoaştere şi evaluare"* paragraful 27: „O întreprindere trebuie să recunoască un activ financiar sau o datorie financiară în bilanţ, atunci şi numai atunci când acestea devin parte la prevederile contractuale ale instrumentului". Recunoaşterea activelor financiare poate fi făcută utilizând fie principiul înregistrării în funcţie de data tranzacţionării, fie data decontării. Pentru mai multe informaţii vezi IAS 39 *„Instrumente financiare: recunoaştere şi evaluare"*, paragrafele 30-34.

Controlul asupra unui activ reprezintă capacitatea de a obţine beneficiile economice viitoare generate de activul respectiv.

Costurile de tranzacţionare reprezintă costuri incrementale ce sunt direct datorate achiziţionării sau ieşirii unui activ sau a unei datorii financiare. Conform IAS 39 *„Instrumente financiare: recunoaştere şi evaluare"*, paragraful 17: „Costurile de tranzacţionare includ onorariile şi comisioanele plătite agenţilor, consultanţilor, brokerilor şi dealerilor; cotizaţii pentru agenţiile de reglementare şi burse, precum şi taxe şi cheltuieli de transfer".

Atunci când un activ financiar sau o datorie financiară sunt iniţial recunoscute, o întreprindere trebuie să le evalueze la costul lor, ceea ce înseamnă valoarea justă a contraprestaţiei oferite pentru acestea. Costurile de tranzacţionare sunt incluse în evaluarea iniţială a tuturor activelor sau datoriilor financiare.

De exemplu:

A. O întreprindere achiziţionează 100 de acţiuni la cursul de 1.500 lei/acţiune. Comisionul brokerului este de 1% din valoarea tranzacţiei. Costul de achiziţie al acţiunilor va fi de 1.500 * 100 + 1.500 * 100 * 1%, adică 151.500 lei.

B. O întreprindere obţine un credit de la bancă în sumă de 1.000.000 lei, pentru care suportă un comision (pentru procesarea documentelor) de 10.000 lei, sumă ce i-a fost deja reţinută din împrumut. Întreprinderea recunoaşte o datorie de 990.000 lei, echivalentul sumei primite efectiv, deşi calculul dobânzii se va face în funcţie de valoarea principalului de 1.000.000 lei.

Costurile de tranzacţionare nu mai sunt luate în considerare ulterior evaluării iniţiale, nici măcar cele anticipate a fi suportate la momentul derecunoaşterii.

Recunoaşterea unei achiziţii sau a unei vânzări normale trebuie să se facă fie la data tranzacţionării, fie la data decontării. Metoda folosită trebuie însă aplicată în mod consecvent pentru toate activele financiare ce aparţin aceleaşi categorii (din cele patru prezentate anterior). În funcţie de clasa de care aparţine activul financiar, întreprinderea recunoaşte sau nu variaţiile valorii juste între data tranzacţiei şi data decontării.

După recunoaşterea iniţială, o întreprindere trebuie să evalueze activele financiare la valoarea lor justă, inclusiv instrumentele derivate ce constituie active, fără nici o deducere a costurilor de tranzacţionare ce ar putea să apară din vânzare sau altă ieşire, excepţie făcând toate activele financiare ce nu au preţ cotat pe o piaţă activă şi a căror valoare justă nu poate fi evaluată credibil, creanţele şi împrumuturile create de întreprindere care nu sunt păstrate în scopul tranzacţionării şi plasamentele păstrate până la scadenţă.

Valoarea justă a unui instrument financiar poate fi evaluată credibil dacă:

(a) variabilitatea din intervalul estimărilor rezonabile a valorii juste nu este semnificativă pentru instrumentul respectiv; sau

(b) dacă probabilităţile diferitelor estimări din cadrul intervalului pot fi rezonabil evaluate şi utilizate în estimarea valorii juste. Deseori, o întreprindere este capabilă să efectueze o estimare a valorii juste a unui instrument financiar, ce este suficient de corectă pentru a fi utilizată în situaţiile financiare. Uneori, variabilitatea în cadrul intervalului estimărilor rezonabile ale valorii juste este atât de mare, iar probabilităţile diverselor venituri sunt atât de dificil de evaluat, încât utilitatea unei evaluări singulare a valorii juste este respinsă.

Situaţiile în care valoarea justă poate fi evaluată credibil includ:

(a) un instrument financiar pentru care există o cotaţie de preţ publicată pe o piaţă activă publică de titluri pentru instrumentul respectiv;

(b) un instrument de datorie ce a fost cotat de o agenţie de evaluare independentă şi a cărui flux de numerar este rezonabil estimat, şi

(c) un instrument financiar pentru care există un model de evaluare corespunzător şi pentru care pot fi evaluate credibil informaţiile necesare pentru modelul respectiv datorită faptului că informaţiile provin de pe pieţe active.

Un câştig sau o pierdere recunoscut(ă) rezultând dintr-o modificare a valorii juste a unui activ financiar sau datorie financiară ce nu constituie parte a unei relaţii de acoperire împotriva riscurilor trebuie raportat(ă) după cum urmează:

- un câştig sau o pierdere generat(ă) de un activ sau datorie financiară păstrat(ă) pentru tranzacţionare trebuie inclus(ă) în profitul net sau pierderea netă aferent(ă) perioadei în care acestea au fost generate (din acest punct de vedere un instrument derivat trebuie întotdeauna considerat ca păstrat pentru tranzacţionare dacă nu este un instrument desemnat pentru o operaţiune de acoperire);
- un câştig sau o pierdere generat(ă) de un activ financiar disponibil pentru vânzare trebuie să fie ori:

1. inclus(ă) în profitul net sau pierderea netă aferent(ă) perioadei în care a fost generat(ă); ori
2. recunoscut(ă) în mod direct în capitalul propriu prin situaţia modificărilor survenite în capitalul propriu până în momentul vânzării, încasării sau derecunoaşterii activului financiar sau până în momentul în care activul financiar este stabilit ca fiind deteriorat, moment la care câştigul sau pierderea cumulat(ă) recunoscut(ă) anterior în capital trebuie să fie inclus(ă) în profitul net sau pierderea net aferent(ă) perioadei.

O întreprindere trebuie să aleagă între cele două opţiuni o politică contabilă şi trebuie să aplice politica respectivă tuturor activelor sale financiare disponibile pentru vânzare (excepţie făcând cele pentru operaţiunile de acoperire împotriva riscurilor).

Există prezumţia că valoarea justă poate fi determinată credibil pentru cele mai multe active financiare clasificate ca disponibile pentru vânzare sau păstrate pentru tranzacţionare. Această prezumţie poate fi depăşită pentru o investiţie într-un instrument de capital propriu ce nu are un preţ cotat pe o piaţă activă şi pentru care alte metode de estimare rezonabilă a valorii juste sunt în mod evident inadecvate sau inoperabile.

Acele active financiare care nu pot fi evaluate pe baza valorii juste şi care au o scadenţă fixă trebuie evaluate la costul amortizat utilizând metoda ratei efective a dobânzii.

Pentru activele financiare şi datoriile financiare înregistrate la costul amortizat, un câştig sau o pierdere este recunoscut(ă) în profitul net sau în pierderea netă atunci când activul sau datoria financiară este derecunoscut(ă) sau depreciat(ă), precum şi pe parcursul procesului de amortizare.

Derecunoaşterea reprezintă operaţiunea de scoatere a unui activ sau a unei datorii financiare sau a unei părţi componente a unui activ sau a unei datorii financiare din bilanţul unei întreprinderi.

O întreprindere trebuie să derecunoască un activ financiar sau o componentă a unui activ financiar atunci când, şi numai atunci când, întreprinderea pierde controlul drepturilor contractuale ce cuprind activul financiar (sau o componentă a activului financiar). O întreprindere pierde acest control în cazul în care aceasta realizează drepturile asupra beneficiilor specificate în contract, drepturile expiră, sau întreprinderea renunţă la aceste drepturi.

În momentul derecunoaşterii, diferenţa între valoarea contabilă a activului (sau a unei componente a unui activ) transferată unei alte părţi şi valoarea veniturilor încasate sau ce urmează a fi încasate şi a oricărei ajustări anterioare, pentru a reflecta valoarea justă a unui activ, ce a fost raportată în capital, trebuie inclusă în profitul net sau în pierderea netă pentru perioada respectivă.

Un activ financiar este considerat depreciat în cazul în care valoarea lui de înregistrare este mai mare decât valoarea recuperabilă estimată a acestuia. O întreprindere trebuie să evalueze la data fiecărui bilanţ dacă există o dovadă obiectivă că un activ financiar sau un grup de active ar putea fi considerate deteriorate. În cazul în care există o astfel de dovadă întreprinderea trebuie să estimeze valoarea recuperabilă a activului respectiv sau grupului de active şi să recunoască orice pierdere din depreciere (pentru activele financiare reevaluate la valoarea justă).

Valoarea contabilă a oricărui activ financiar care nu este înregistrat la valoarea justă întrucât valoarea justă a acestuia nu poate fi evaluată credibil trebuie revizuită pentru a avea indicii privind deprecierea la fiecare dată de elaborare a bilanţului în baza unei analize a intrărilor nete de numerar preconizate. În cazul în care există indicii de depreciere valoarea pierderii generată de deprecierea unui astfel de activ financiar reprezintă diferenţa dintre valoarea contabilă a acestuia şi valoarea prezentă a fluxurilor de numerar preconizate în viitor actualizată la rata curentă de piaţă a dobânzii pentru un activ financiar similar (suma recuperabilă).

3. Contabilitatea primară a trezoreriei

3.1. Sistemul de conturi utilizat

Structurile trezoreriei sunt reflectate în contabilitate cu ajutorul conturilor din clasa a V-a „Conturi de trezorerie". Conţinutul şi funcţiile contabile specifice conturilor sunt prezentate în paragrafele următoare.

CLASA 5 - CONTURI DE TREZORERIE

50. INVESTIŢII FINANCIARE PE TERMEN SCURT

- 501. Investiţii financiare pe termen scurt la societăţi din cadrul grupului
- 502. Acţiuni proprii
- 503. Acţiuni
  - 5031. Acţiuni cotate
  - 5032. Acţiuni necotate
- 505. Obligaţiuni emise şi răscumpărate
- 506. Obligaţiuni
  - 5061. Obligaţiuni cotate
  - 5062. Obligaţiuni necotate
- 508. Alte investiţii financiare pe termen scurt şi creanţe asimilate
  - 5081. Alte titluri de plasament
  - 5088. Dobânzi la obligaţiuni şi titluri de plasament
- 509. Vărsăminte de efectuat pentru investiţii financiare pe termen scurt
  - 5091. Vărsăminte de efectuat pentru investiţii financiare pe termen scurt la societăţi din cadrul grupului
  - 5098. Vărsăminte de efectuat pentru alte investiţii financiare pe termen scurt

51. CONTURI LA BĂNCI
- 511. Valori de încasat
  - 5112. Cecuri de încasat
  - 5113. Efecte de încasat
  - 5114. Efecte remise spre scontare
- 512. Conturi curente la bănci
  - 5121. Conturi la bănci în lei
  - 5124. Conturi la bănci în valută
  - 5125. Sume în curs de decontare
- 518. Dobânzi
  - 5186. Dobânzi de plătit
  - 5187. Dobânzi de încasat
- 519. Credite bancare pe termen scurt
  - 5191. Credite bancare pe termen scurt
  - 5192. Credite bancare pe termen scurt nerambursate la scadență
  - 5193. Credite externe guvernamentale
  - 5194. Credite externe garantate de stat
  - 5195. Credite externe garantate de bănci
  - 5196. Credite de la trezoreria statului
  - 5197. Credite interne garantate de stat
  - 5198. Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen scurt

53. CASA
- 531. Casa
  - 5311. Casa în lei
  - 5314. Casa în valută
- 532. Alte valori
  - 5321. Timbre fiscale și poștale
  - 5322. Bilete de tratament și odihnă
  - 5323. Tichete și bilete de călătorie
  - 5328. Alte valori

54. ACREDITIVE
- 541. Acreditive
  - 5411. Acreditive în lei
  - 5412. Acreditive în valută
- 542. Avansuri de trezorerie

58. VIRAMENTE INTERNE
- 581. Viramente interne

59. PROVIZIOANE PENTRU DEPRECIEREA CONTURILOR DE TREZORERIE
- 591. Provizioane pentru deprecierea investițiilor financiare la societăți din cadrul grupului
- 592. Provizioane pentru deprecierea acțiunilor proprii
- 593. Provizioane pentru deprecierea acțiunilor
- 595. Provizioane pentru deprecierea obligațiunilor emise și răscumpărate
- 596. Provizioane pentru deprecierea obligațiunilor
- 598. Provizioane pentru deprecierea altor investiții financiare și creanțe asimilate

3.2. Documente privind operațiile de încasări și plăți

Operațiunile de încasări și plăți care au loc între persoanele juridice sau între persoanele fizice și juridice se împart, în funcție de modalitatea de efectuare, în operațiuni de încasări și plăți în numerar și operațiuni de încasări și plăți fără numerar.

Primele au loc prin casieria unității, iar cele din a doua categorie se realizează prin conturile deschise la societățile bancare, fără să implice utilizarea numerarului.

A. Pentru operațiunile de încasări și plăți **în numerar** se întocmesc următoarele documente:

Chitanța - se întocmește cu ocazia încasării în numerar a sumelor datorate de terți.

Chitanța pentru operații în valută se întocmește în cazul depunerii la casieria unității a sumelor în valută. Se întocmește la unitățile care efectuează operațiuni în devize.

Împuternicirea este documentul prin care se autorizează o persoană membră a familiei sau încadrată în muncă la aceeași unitate pentru a încasa drepturi bănești de la casieria întreprinderii, când titularul nu se poate prezenta pentru a încasa suma ce i se cuvine.

Procesul-verbal de plăți se folosește ca document justificativ pentru sumele predate de casierul unității mandatarilor (casierilor plătitori), în vederea plății salariilor sau altor drepturi salariale.

Dispoziția de plată-încasare către casierie este documentul prin care compartimentul financiar-contabil dă dispoziție casieriei fie să plătească, fie să încaseze în numerar anumite sume potrivit dispozițiilor legale.

Plățile făcute către salariați se justifică pe baza **statului de salarii.**

Borderoul documentelor achitate cu cecuri de decontare este utilizat ca document justificativ (împreună cu documentele anexe) a sumelor achitate cu cecuri de decontare.

Foaia de vărsământ se întocmește în cazul depunerii la bancă a numerarului din casieria unității.

Factura și factura fiscală sunt documente care se întocmesc cu ocazia livrării bunurilor economice, a lucrărilor executate și a serviciilor prestate pe baza cărora se întocmesc instrumentele de plată.

Registrul de casă servește ca document centralizator în care se înregistrează zilnic încasările și plățile în numerar efectuate de casieria întreprinderii pe baza actelor justificative. Pe baza lui se stabilește soldul de casă la finele fiecărei zile.

B. Pentru operațiunile de încasări și plăți **fără numerar** se întocmesc următoarele documente:

Cambia îndeplinește dublă funcție, aceea de instrument de plată și aceea de titlu de credit prin care o persoană, (trăgătorul - cel care întocmește cambia) ordonă altei persoane (tras) să plătească unei terțe persoane (beneficiar) o sumă de bani determinată la o dată fixă. Plata se face la ordinul trăgătorului sau al beneficiarului, după caz.

Biletul la ordin este un instrument de plată prin care emitentul își ia angajamentul de a plăti la o anumită dată, beneficiarului sau, la ordinul beneficiarului, celui care este în posesia instrumentului, o sumă determinată de bani.

Ordinul de plată este instrumentul de plată pe care emitentul îl depune la banca sa dându-i dispoziție acesteia să plătească unui furnizor sau creditor o anumită sumă de bani. Pentru a se putea efectua plata este necesar ca în contul de la bancă să existe lichidități suficiente. Contul curent al emitentului se creditează iar banii sunt virați beneficiarului.

Cecul este un instrument de plată folosit de titularii de conturi bancare. La utilizarea lui participă trei persoane şi anume: trăgătorul, trasul şi beneficiarul. Trăgătorul este societatea care întocmeşte cecul, îl depune la banca unde are deschis contul de disponibilități şi îi dă ordin acesteia, în calitatea sa de tras, să plătească suma înscrisă în cec unei terțe persoane (beneficiarului) sau chiar trăgătorului, situație în care el devine beneficiar. Banca (trasul) efectuează plata numai în momentul prezentării cecului, termenul de prezentare fiind de 8 zile, în cazul în care cecul este plătibil în localitatea în care este emis sau de 15 zile, în situația în care cecul este plătibil în alte localități.

Lectură cu titlu de informare

Există mai multe tipuri de cecuri:

Cecul nominal – indică numele beneficiarului;

Cecul la purtător – oricine prezintă cecul poate încasa suma;

Cecul acceptat (certificat) – banca pentru siguranță confirmă pe cec existența disponibilului şi blochează banii asigurând beneficiarul că va încasa suma la prezentarea cecului;

Cecul de virament (de decontare) – asigură transferul banilor din contul curent de disponibilități al emitentului în contul beneficiarului;

Cecul barat – are trasate două linii paralele sau oblice pe fața cecului. Bararea poate fi generală sau specială. În cazul în care între linii nu este înscris nici un nume sau se spune simplu „banca" avem de-a face cu o barare generală şi cecul poate fi plătit numai unei alte bănci sau unui client al băncii plătitoare. Dacă între linii este înscris numele unei bănci avem de-a face cu o barare specială şi cecul poate fi plătit numai băncii al cărei nume este înscris pe cec sau unui client al băncii plătitoare dacă pe cec este înscris numele acesteia;

Cecul garantat – o noutate; asigură garantarea plății prin înscrierea unui număr de card valid pe cec;

Cecul de călătorie – trăgătorul condiționează plata cecului de identitatea beneficiarului semnătura de pe cec trebuind să fie identică cu cea a persoanei care prezintă cecul spre încasare.

Cardul – instrument modern de plată care permite achitarea obligațiilor fără a apela la numerar. Cardurile cunosc o diversitate de forme şi tipuri.

3.3. Contabilitatea operațiunilor de trezorerie

Evidența titlurilor de plasament se realizează cu ajutorul conturilor din grupa 50 „Investiții financiare pe termen scurt".

3.3.1. Contabilitatea acțiunilor

În categoria acțiunilor se includ acțiunile cotate şi necotate la bursă, cumpărate de la alte unități patrimoniale (terți), fie în vederea obținerii de dividende, fie pentru a fi vândute în scopul obținerii unui plus peste costul lor de achiziție.

Înregistrarea în contabilitate a operaţiilor privind acţiunile se realizează cu ajutorul contului 503 „Acţiuni", cont de activ. Acesta **se debitează** cu costul de achiziţie al acţiunilor cumpărate şi **se creditează** cu valoarea acţiunilor cedate, înregistrându-se concomitent venitul sau cheltuiala realizată ca diferenţă între preţul de vânzare şi costul lor de achiziţie.

Soldul debitor al contului 503 exprimă costul de achiziţie al acţiunilor cumpărate şi existente în societate la un moment dat.

Veniturile obţinute din vânzarea acţiunilor (preţul de vânzare mai mare decât costul de achiziţie) se înregistrează în contul 764 „Venituri din investiţii financiare cedate", iar pierderile obţinute din vânzarea acţiunilor (preţul de vânzare mai mic decât costul de achiziţie) se înregistrează în contul 664 „Cheltuieli privind investiţiile financiare cedate".

Exemplu

Se achiziţionează prin intermediul unei societăţi bancare 200 de acţiuni a 10 lei/acţiune emise de o societate comercială X, plata efectuându-se ulterior. Acţiunile sunt cotate la bursă. Achiziţionarea acestor acţiuni ocazionează cheltuieli în numerar în sumă de 50 lei. Ulterior se negociază la bursa de valori în vederea vânzării a 100 de acţiuni la un curs de 12 lei/acţiune.

1. Achiziţia acţiunilor:

Preţ de cumpărare: 200 acţiuni * 10 lei/acţiune = 2.000 lei
Cost de achiziţie: 2.000 lei + 50 lei = 2.050 lei
Cost de achiziţie unitar = 2.050 lei / 200 buc = 10,25 lei/acţiune

2.000 lei	5031	Acţiuni cotate	=	462	Creditori diverşi	2.000 lei

2. Plata cheltuielilor accesorii:

50 lei	5031	Acţiuni cotate	=	5121	Conturi la bănci în lei	50 lei

3. Plata ulterioară a acţiunilor:

2.000 lei	462	Creditori diverşi	=	5121	Conturi la bănci în lei	2.000 lei

4. Vânzarea acţiunilor la bursă:

●	Valoarea totală la preţ de vânzare (100 * 12)	1.200 lei
-	Valoarea totală la preţ de cumpărare (100 * 10,25)	1.025 lei
=	Diferenţe de încasat în plus (venituri)	175 lei

1.200 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	5031	Acţiuni cotate	1.025 lei
				7642	Câştiguri din investiţii financiare pe termen scurt cedate	175 lei

Acţiunile necotate sunt tratate similar. Totuşi, pentru a putea fi considerate instrumente de trezorerie, aceste acţiuni trebuie să fie lichide, chiar dacă nu sunt cotate la bursă.

Exemplu

Se achiziționează pe data de 1 octombrie, de la societatea comercială ALFA 100 de acțiuni a 10 lei/acțiune, plata efectuându-se prin contul bancar. Întreprinderea nu intenționează să dețină acțiunile pe termen mai mare de un an. Intenția ei este de a încasa dividendele (estimate a fi ridicate) și de a specula o eventuală creștere a cursului. Acțiunile nu sunt cotate la bursă, dar oricând se pot găsi clienți pentru ele (sunt lichide). Pe data de 1 aprilie anul următor se încasează dividendele cuvenite de la societatea ALFA în valoare de 1 leu pe acțiune. Pe data de 1 mai se vând în numerar 50 de acțiuni la un preț de 9 lei/acțiune.

1) Plata și înregistrarea acțiunilor:

1.000 lei	5032 Acțiuni necotate	=	5121 Conturi la bănci în lei	1.000 lei

2) Recunoașterea dividendelor încasate:

Societatea, în spiritul IAS 18 „Veniturile activităților ordinare”, va recunoaște doar venitul aferent perioadei de deținere a acțiunilor.

Dobânda, indemnizațiile, dividendele și chiriile de primit aferente unei investiții sunt în general considerate venit, doar dacă nu reprezintă o recuperare a costului. Se știe că înaintea anunțării profitului distribuibil, cursul acțiunilor unei firme crește liniar, urmând ca după definitivarea și anunțarea dividendelor să scadă, de obicei cu o valoare mai mare decât a dividendului distribuit. La fel și în cazul obligațiunilor: cu ceva timp înainte de plata dobânzilor, cursul acestora crește, urmând ca după distribuirea dobânzii să scadă în funcție de rata dobânzii pe piață. Este chiar logic ca în anumite situații să considerăm că valoarea de achiziție a investițiilor financiare include o parte din profitul cuvenit. Atunci când acest profit nedistribuit reprezintă clar o recuperare a costului, se poate reduce proporțional costul achiziției, urmând ca doar diferența să fie trecută pe venit.

Societatea a deținut acțiunile pe o perioadă de doar trei luni de zile (octombrie – decembrie anul precedent distribuirii), timp în care au generat venit. Diferența pentru perioada de nouă luni de zile se consideră încorporată în costul de achiziție.

Venit din dividende:

$$V = \frac{3\ luni}{12\ luni} * (100 * 1) = 25 \text{ lei}$$

Diferența de 75 lei va diminua costul acțiunilor și se înregistrează:

100 lei	5121 Conturi la bănci în lei	=	5031 Acțiuni cotate	75 lei
			762 Venituri din investiții financiare pe termen scurt	25 lei

3) Vânzarea acțiunilor cu plata în numerar:

Înregistrarea vânzării trebuie să țină cont de faptul că a fost micșorat costul de înregistrare (valoarea contabilă a acțiunilor deținute) cu 75 lei. Cele 100 de acțiuni deținute au acum un cost de înregistrare egal cu 1.000 – 75 = 925 lei.

50 de acțiuni vândute vor avea un cost de:

$$c = \frac{50\ bucăți}{100\ bucăți} * 925 = 462{,}5\ lei$$

Prețul total de vânzare este de 50*9 = 450 lei, ceea ce înseamnă că societatea le vinde în pierdere.

●	Valoarea totală la preț de vânzare (50 * 9)	450 lei
-	Valoarea totală la preț de cumpărare	462,5 lei
=	Diferențe (cheltuieli)	12,5 lei

450 lei	5311	Casa în lei	=	5031	Acțiuni cotate	462,5 lei
12,5 lei	6642	Pierderi privind investițiile financiare pe termen scurt cedate				

Societatea este obligată să evidențieze distinct investițiile financiare deținute la societățile din cadrul grupului față de celelalte investiții. Tratamentul contabil rămâne identic cu cel prezentat anterior.

3.3.2. Contabilitatea acțiunilor proprii

Acțiunile proprii sunt titluri de valoare emise de societățile comerciale pe acțiuni și pe care, la nevoie, le răscumpără pentru a le distribui salariaților proprii sau pentru a le revinde terților. Dacă valoarea la care le distribuie sau le anulează este superioară costului de achiziție societatea obține un venit, iar dacă prețul de vânzare este mai mic decât costul de achiziție, tranzacția se încheie cu pierdere.

Reflectarea în contabilitate a operațiilor legate de acțiunile proprii se face cu ajutorul contului 502 „Acțiuni proprii", cont de activ care **se debitează** cu costul de achiziție al acțiunilor proprii răscumpărate achitate pe loc sau ulterior și **se creditează** cu valoarea acțiunilor proprii răscumpărate, distribuite angajaților sau terților.

Remarcă: Pentru a putea deține în trezorerie acțiuni proprii, societatea trebuie să respecte prevederile Legii 31/1990, Legea societăților comerciale, articolele 103-107. Astfel, societatea nu poate deține propriile acțiuni decât cu aprobarea AGA, și în vederea anumitor scopuri, cum ar fi distribuirea cu titlu gratuit salariaților sau vânzarea către salariați, stabilizarea cursului bursier, anularea lor, ca urmare a deciziei de micșorare a capitalului social etc. De asemenea, dacă acțiunile proprii sunt achiziționate în alte scopuri decât cele enunțate în articolul 104, întreprinderea nu poate deține mai mult de 10% din capitalul social, și nu le poate achiziționa decât dacă valoarea profitului distribuibil și a rezervelor (cu excepția rezervelor legale) depășesc valoarea acțiunilor ce urmează a fi cumpărate.

Soldul debitor al contului 502 reprezintă costul de achiziţie al acţiunilor proprii răscumpărate existente în stoc.

În ceea ce priveşte anularea acţiunilor proprii, problema poate fi discutată separat pentru societăţile mari, care aplică Standardele Internaţionale de Contabilitate, faţă de cele mici şi mijlocii care au o contabilitate simplificată.

Societăţile mici şi mijlocii care aplică sistemul simplificat – lectură cu titlu de informare

Pentru societătile mici şi mijlocii care aplică sistemul simplificat, rezultă că în cazul diferenţelor, favorabile sau nefavorabile, între valoarea de răscumpărare şi valoarea netă contabilă (valoare de anulare) s-ar utiliza conturile de cheltuieli şi venituri. Problemele sunt următoarele: despre monografia în cauză se menţionează că nu este obligatorie sau exhaustivă, şi în plus recunoaşterea unei cheltuieli sau unui venit, după caz, contrazice Standardele Internaţionale de Contabilitate. În plus, prin existenţa contului 502 „Acţiuni proprii", cont de activ, s-a dat de înţeles că acţiunile proprii deţinute de societate sunt elemente de activ.

Dacă ne uităm în planul de conturi remarcăm apariţia unui cont nou, şi anume contul 1062 „ Rezerve pentru acţiunile proprii". Despre acest cont nu se dă nici o informaţie în plus, dar constituirea rezervelor pentru acţiunile proprii este o practică specifică întreprinderilor din Marea Britanie. Este importantă oferirea de informaţii suplimentare privind sumele ce vor fi virate la acest cont de rezerve, deoarece, spre exemplu, în Marea Britanie, calculul se face separat în funcţie de tipul întreprinderii, public sau privat.

În România, conform normelor în vigoare, principalele operaţiuni legate de răscumpărarea propriilor acţiuni la societăţile mici şi mijlocii se înregistrează astfel:

a) înregistrarea răscumpărării propriilor acţiuni:

502 Acţiuni proprii = 5121 Conturi la bănci în lei

b) valoarea rezervei constituite potrivit prevederilor art. 103 alin. (5) din Legea nr. 31/1990 republicată cu modificările şi completările ulterioare:

129 Repartizarea profitului = 1068 Alte rezerve
sau
117 Rezultatul reportat

c) anularea acţiunilor proprii şi diminuarea capitalului social în situaţia în care costul de achiziţie este mai mare decât valoarea nominală a acţiunilor proprii:

valoarea nominală 1012 Capital subscris vărsat = 502 Acţiuni proprii valoarea de achiziţie
diferenţa dintre valoarea de achiziţie şi valoarea nominală 6642 Pierderi privind investiţiile financiare pe termen scurt cedate

şi concomitent pentru valoarea rezervei constituite potrivit prevederilor art. 103 alin. (5) din Legea nr. 31/1990 republicată cu modificările şi completările ulterioare:

1068 Alte rezerve = 7642 Câştiguri privind investiţiile financiare pe termen scurt cedate

d) anularea acţiunilor proprii şi diminuarea capitalului social în situaţia în care costul de achiziţie este mai mic decât valoarea nominală a acţiunilor proprii:

valoarea nominală	1012	Capital subscris vărsat	=	502	Acţiuni proprii	valoarea de achiziţie
				7642	Câştiguri privind investiţiile financiare pe termen scurt cedate	diferenţa dintre valoarea de achiziţie şi valoarea nominală

şi concomitent pentru valoarea rezervei constituite potrivit prevederilor art. 103 alin. (5) din Legea nr. 31/1990 republicată cu modificările şi completările ulterioare:

1068 Alte rezerve = 7642 Câştiguri privind investiţiile financiare pe termen scurt cedate

Veniturile rezultate din anularea rezervelor constituite potrivit prevederilor art. 103 alin. (5) din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, sunt neimpozabile.

Instrumentarea contabilă prezentată de Ministerul Finanţelor Publice este discutabilă din următoarele puncte de vedere:

a) nu sunt respectate Standardele Internaţionale de Contabilitate, nici în ceea ce priveşte recunoaşterea acţiunilor proprii ca activ, nici în ceea ce priveşte câştigul sau pierderea din cedarea sau casarea acestora (vom reveni asupra acestui aspect);

b) nu se realizează sub nici o formă menţinerea capitalului, ci doar se activează profituri trecute (rezerva legală este constituită din rezultatul reportat, şi apoi este trecută pe veniturile exerciţiului curent, adică transformată în rezultatul perioadei);

c) nu este specificată suma care trebuie virată (în articolul 103, aliniatul 5 din Legea Societăţilor Comerciale 31/1990 se spune: „ Plata acţiunilor astfel dobândite se va face numai din profitul distribuibil şi din rezervele disponibile ale societăţii, cu excepţia rezervelor legale, înscrise în ultima situaţie financiară anuală aprobată”, ceea ce nu dă nici un indiciu în ceea ce priveşte suma ce se virează. În plus, ce se întâmplă dacă la sfârşitul exerciţiului societatea are un activ net negativ? Sau ce facem cu rezervele care conform altor legi în vigoare sunt intangibile?);

d) ce facem dacă în exerciţiul curent societatea înregistrează pierdere, şi nu profit?

Exemple:

A. *Se răscumpără de la acţionari 1000 acţiuni a 10 lei/acţiune, valoarea totală fiind de 10.000 lei. Plata se face în numerar. Ulterior se revând 200 de acţiuni la un preţ de vânzare de 15 lei/acţiune, încasarea efectuându-se prin bancă,* *și se anulează 50 de acțiuni răscumpărate de la acționari, în sumă totală de 500 lei (50 acțiuni × 10 lei/buc), valoarea nominală a unei acțiuni 8 lei.*

1. Răscumpărarea acțiunilor:

10.000 lei	502 Acțiuni proprii	=	5311 Casa în lei	10.000 lei

2. Vânzarea acțiunilor proprii:

●	Valoarea totală la preț de vânzare (200 * 15)	3.000 lei
-	Valoarea totală la preț de cumpărare (200 * 10)	2.000 lei
=	Diferențe de încasat în plus (venituri)	1.000 lei

Această diferență în plus se înregistrează în contul 764 „Venituri din investiții financiare cedate".

3.000 lei	5121 Conturi la bănci în lei	=	502 Acțiuni proprii	2.000 lei
			7642 Câștiguri din investiții financiare pe termen scurt cedate	1.000 lei

3. Anularea acțiunilor

●	Valoarea totală la preț de cumpărare (50 * 10)	500 lei
-	Valoarea totală nominală (50 * 8)	400 lei
=	Diferențe (cheltuială)	100 lei

400 lei	1012 Capital subscris vărsat	=	502 Acțiuni proprii	500 lei
100 lei	6642 Pierderi privind investițiile financiare pe termen scurt cedate			

B. *Se răscumpără de la acționari 400 acțiuni proprii. Valoarea nominală este de 20 lei/acțiune, iar prețul de răscumpărare este de 22 lei/acțiune; jumătate din valoarea acțiunilor se achită prin bancă în momentul cumpărării iar cealaltă jumătate se achită la o dată ulterioară. Din cele 400 de acțiuni 200 sunt revândute acționarilor cu plata în numerar la un preț de 21 lei/acțiune, 100 de acțiuni se vând la terți la un preț de 25 lei/acțiune.*

1. Răscumpărarea acțiunilor proprii:

400 acțiuni × 22 lei/acțiune = 8.800 lei din care 4.400 lei se achită ulterior.

8.800 lei	502 Acțiuni proprii	=	5121 Conturi la bănci în lei	4.400 lei
			462 Creditori diverși	4.400 lei

2. Ulterior se achită 4.400.000 lei reprezentând suma rămasă de plată.

4.400 lei	462 Creditori diverși	=	5121 Conturi la bănci în lei	4.400 lei

3. Revânzarea acțiunilor proprii răscumpărate către salariații proprii cu încasare în numerar la un preț inferior celui plătit la răscumpărare:

● Preț plătit: 200 acțiuni × 22 lei/acțiune = 4.400 lei
— Preț încasat la revânzare: 200 acțiuni × 21 lei/acțiune = 4.200 lei
= Diferența în minus: 200.000 lei

4.200 lei	5311	Casa în lei	=	502	Acțiuni proprii	4.400 lei
200 lei	6642	Pierderi privind investițiile financiare pe termen scurt cedate				

4. Revânzarea acțiunilor proprii răscumpărate către terți cu încasare în numerar la un preț superior celui plătit la răscumpărare:

● 100 acțiuni × 25 lei/acțiune = 2.500 lei
- 100 acțiuni × 22 lei/acțiune = 2.200 lei
= Diferența în plus: 300 lei

2.500 lei	5311	Casa în lei	=	502	Acțiuni proprii	2.200 lei
				7642	Câștiguri din investiții financiare pe termen scurt cedate	300 lei

Entitățile de interes public care aplică Standardele Internaționale de Contabilitate – lectură cu titlu de informare

Conform IAS 32 *„Instrumente financiare: prezentare și descriere"*, și IAS 39 *„Instrumente financiare: recunoaștere și evaluare"*, precum și SIC 16 *„ Capital social – Instrumente proprii de capital reachiziționate (acțiuni de trezorerie)"* și SIC 17 *„ Capital propriu – costurile unei tranzacții de capital"*, lucrurile stau total diferit.

În primul rând, acțiunile proprii achiziționate nu sunt prezentate ca active, ci se prezintă prin scădere din capitalurile proprii ale societății. În al doilea rând, nici un câștig sau pierdere nu trebuie recunoscute de către întreprindere în urma anulării, vânzării sau răscumpărării acțiunilor, deoarece aceste tranzacții reprezintă un transfer între foștii, actualii și viitorii investitori, mai degrabă decât o tranzacție a întreprinderii.

Exemplu:

A. *Se răscumpără de la acționari 1.000 acțiuni a 10 lei/acțiune, valoarea totală fiind de 10.000 lei. Plata se face în numerar. Ulterior se revând 200 de acțiuni la un preț de vânzare de 15 lei/acțiune, încasarea efectuându-se prin bancă, și se anulează 50 de acțiuni răscumpărate de la acționari, în sumă totală de 500 lei (50 acțiuni × 10 lei/buc), valoarea nominală a unei acțiuni 8.000 lei. Societatea are un capital social de 100.000 lei și alte elemente de capital în sumă de 500.000 lei.*

Rezolvarea problemei generează înregistrările contabile:

1. Răscumpărarea acțiunilor de la acționarii întreprinderii:

10.000 lei	5XX sau 502	Acțiuni de trezorerie Acțiuni proprii	=	5311	Casa în lei	10.000 lei

Contul 5XX este un cont rectificativ, care în prezent nu există în planul de conturi. Poate fi utilizat şi contul 502 „Acţiuni proprii", dar în bilanţ se va scădea din capitalurile proprii, după modelul:

Capitaluri proprii	
- Capital social	100.000 lei
- Alte elemente de capital propriu	500.000 lei
Minus: Acţiuni de trezorerie	(10.000) lei
Total capital propriu	**590.000 lei**

2. Vânzarea acţiunilor proprii răscumpărate, 200 titluri:

●	Valoarea totală la preţ de vânzare (200 * 15)	3.000 lei
-	Valoarea totală la preţ de cumpărare (200 * 10)	2.000 lei
=	Diferenţe de încasat în plus	1.000 lei

Această diferenţă în plus se înregistrează în contul 1068 *Alte rezerve*, în lipsa unui cont specific înregistrării acestor câştiguri ce se recunosc direct în capitalul propriu.

3.000 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	5XX	Acţiuni de trezorerie	2.000 lei
				1068	Alte rezerve	1.000 lei

3. Anularea acţiunilor proprii, 50 titluri:

●	Valoarea totală la preţ de cumpărare (50 * 10)	500 lei
-	Valoarea totală nominală (50 * 8)	400 lei
=	Diferenţe nefavorabile	100 lei

400 lei	1012	Capital subscris vărsat	=	5XX	Acţiuni de trezorerie	500 lei
100 lei	1068	Alte rezerve				

Conform normelor de închidere a exerciţiului financiar 2002 publicate în *Ordinul 1.784/2002*, „Persoanele juridice care aplică Reglementările contabile armonizate cu Directiva a IV-a a Comunităţilor Economice Europene şi cu Standardele Internaţionale de Contabilitate, aprobate prin Ordinul ministrului finanţelor publice nr. 94/2001, înregistrează în contabilitate operaţiunile ocazionate de răscumpărarea acţiunilor proprii potrivit acestor reglementări", ceea ce înseamnă că societăţile mari care aplică IAS pot utiliza metoda prezentată anterior.

3.3.3. Contabilitatea obligaţiunilor

Obligaţiunile atestă dreptul de creanţă al posesorului (creditorul) asupra societăţii emitente (sau asupra statului). Creditorul împrumută societatea cumpărând titlurile de valoare, în schimb el având dreptul de a încasa periodic o dobândă fixă. Emitentul se obligă să răscumpere la scadenţă obligaţiunile.

Indiferent de obţinerea sau nu a profitului, creditorul, spre deosebire de acţionar, îşi va încasa dobânda. În cazul în care societatea intră în lichidare, el este prioritar faţă de acţionar. Dobânda se calculează în funcţie de rata anuală a dobânzii şi de valoarea nominală, indiferent de preţul de emisiune sau de răscumpărare.

***Tipuri de obligaţiuni** - lectură cu titlu de informare*

Obligaţiunile pot avea forme variate: comune, ipotecare, asigurate, răscumpărabile, indexate, participative, generale, cu fond de răscumpărare, cu cupon reinvestibil, etc.

***Obligaţiunile indexate** sunt acele obligaţiuni pentru care emitentul se obligă să actualizeze valoarea lor în funcţie de un anumit coeficient (de obicei în legătură cu inflaţia) stabilit de comun acord cu investitorul.*

***Obligaţiunile participative** au ca scop conectarea creditorului de bunurile rezultate din investiţiile la care el a contribuit prin finanţare. Această soluţie constă în fluctuaţia dobânzii încasate sau a ratei de rambursat în funcţie de rezultatele emitentului, dividendele distribuite acţionarilor sau rezervele constituite.*

***Obligaţiunile convertibile** oferă dreptul deţinătorului ca într-o perioadă fixată de la emisiune (de regulă între 2 şi 6 luni) să îşi exprime opţiunea de transformare a obligaţiunilor în lichidităţi sau în acţiuni ale aceleaşi firme.*

***Obligaţiunile ipotecare** reprezintă valori mobiliare emise de Băncile Ipotecare în urma solicitărilor de lichidităţi a proprietarilor de terenuri sau imobile. Aceştia vor primi împrumutul nu în numerar ci în titluri emise la valoarea nominală care pot fi vândute la bursa de valori pentru a deveni lichidităţi.*

***Obligaţiunile cu drept de răscumpărare** sunt acele obligaţiuni în care emitentul constituie un fond pe care îl alimentează periodic şi din care va efectua răscumpărarea titlurilor la scadenţă.*

***Obligaţiunile cu cupon reinvestibil** sunt cele care dau dreptul la încasarea dobânzii fie în numerar, fie în obligaţiuni identice cu cele iniţiale.*

Paralelă între obligaţiuni şi acţiuni - lectură cu titlu de informare

a) Modul de definire: Acţiunea este o parte din capitalul social iar obligaţiunea este o fracţiune dintr-un împrumut.

b) După calitatea deţinătorului: Acţiunea conferă deţinătorului calitatea de coproprietar cu drept de decizie în Adunarea Generală a Acţionarilor iar obligaţiunile au o durată de viaţă limitată până la scadenţă.

c) După durata de viaţă: Acţiunea are o durată nelimitată; obligaţiunea are o durată de viaţă limitată până la scadenţă.

d) După veniturile aduse investitorilor: Acţiunea este o valoare mobiliară cu venit variabil (pentru că dividendul depinde de rezultatele societăţii emitente dar şi de politica ei de dividend – în unii ani este posibil ca societatea să aibă pierderi şi deci dividendul să fie zero) iar obligaţiunea este o valoare mobiliară cu venit fix, nefiind influenţată de activitatea firmei.

e) După riscurile generate: Acţiunea implică un risc mai mare (neplata dividendelor, posibilitatea pierderii capitalului investit în caz de faliment), în schimb obligaţiunea prezintă riscuri cu mult mai mici pentru că dobânda se încasează constant iar în caz de faliment creditorii au întâietate în faţa acţionarilor.

Reflectarea în contabilitate a obligaţiunilor cumpărate de către societăţile comerciale în vederea vânzării acestora pentru a obţine profit se realizează cu ajutorul contului 506 „Obligaţiuni”, cont de activ.

Se debitează cu costul de achiziție al obligațiunilor cumpărate și **se creditează** cu valoarea obligațiunilor vândute. Suma obținută din vânzarea obligațiunilor poate fi mai mare sau mai mică decât costul de achiziție al acestora.

În primul caz societatea în cauză obține profit, iar în al doilea caz realizează o pierdere.

Soldul contului 506 exprimă valoarea obligațiunilor aflate în societate la un moment dat.

Exemplu

O societate comercială cumpără pe data de 1 martie 200 de obligațiuni necotate, la prețul de 100 lei/obligațiune, din care 150 de obligațiuni se plătesc prin bancă, iar 50 de obligațiuni se plătesc ulterior în numerar. Valoarea nominală a obligațiunilor este de 80 lei, dobânda anuală se încasează pe 1 septembrie, rata dobânzii fiind de 10% pe an. Întreprinderea nu are intenția de a păstra obligațiunile pe termen lung. Pe data de 1 octombrie se vând în numerar 120 de obligațiuni la prețul de vânzare de 110 lei/obligațiune. Pe data de 1 noiembrie se vând 80 de obligațiuni la prețul de vânzare de 80 lei/obligațiune, încasarea efectuându-se prin bancă.

1. Achiziția obligațiunilor:

● Valoarea totală la preț de cumpărare (200 * 100)	20.000 lei
- Plătite prin bancă (150 *100)	15.000 lei
- Plătite ulterior (50 * 100)	5.000 lei

20.000 lei	5062	Obligațiuni necotate	=	5121	Conturi la bănci în lei	15.000 lei
				462	Creditori diverși	5.000 lei

2. Plata în numerar a 50 de obligațiuni în valoare de 5.000.000 lei.

5.000 lei	462	Creditori diverși	=	5311	Casa în lei	5.000 lei

3. Înregistrarea dobânzii de încasat:

Asemănător dividendelor cuvenite pentru acțiuni, întreprinderea va înregistra un venit numai pentru perioada în care a deținut obligațiunile, adică 6 luni (martie – septembrie).

Diferența de dobândă, nerecunoscută ca și venit va micșora costul obligațiunilor. Venitul din dobânzi va fi:

$$V = \frac{6\ luni}{12\ luni} * (10\%*80)*200\ obligațiuni = 800\ \text{lei}$$

1.600 lei	5088	Dobânzi la obligațiuni și titluri de plasament	=	5062	Obligațiuni necotate	800 lei
				762	Venituri din investiții financiare pe termen scurt	800 lei

4. Se încasează în numerar dobânda înregistrată:

1.600 lei	5311	Casa în lei	=	5088	Dobânzi la obligațiuni și titluri de plasament	1.600 lei

5. Vânzarea cu încasare în numerar a 120 de obligaţiuni la preţul de vânzare de 110 lei/obligaţiune.

Înregistrarea vânzării trebuie să ţină cont de faptul că a fost micşorat costul de înregistrare (valoarea contabilă a obligaţiunilor deţinute) cu 800 lei. Cele 200 de obligaţiuni deţinute au acum un cost de înregistrare egal cu 20.000 – 800 = 19.200 lei.

Costul unitar va fi de:

$$c = \frac{19.200}{200\ \textit{bucăţi}} = 96\ \textit{lei/bucata}$$

●	Valoarea totală la preţ de vânzare (120 * 110)	13.200 lei
-	Valoarea totală la preţ de cumpărare (120 * 96)	11.520 lei
=	Diferenţe (venit)	1.680 lei

13.200 lei	5311 Casa în lei	=	5062 Obligaţiuni necotate	11.520 lei
			7642 Câştiguri din investiţii financiare pe termen scurt cedate	1.680 lei

6. Vânzarea a 80 de obligaţiuni la preţul de vânzare de 80 lei/obligaţiune, încasarea efectuându-se prin bancă.

●	Valoarea totală la preţ de vânzare (80 * 80)	6.400 lei
-	Valoarea totală la preţ de cumpărare (80 * 96)	7.680 lei
=	Diferenţe (cheltuială)	1.280 lei

6.400 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	5062 Obligaţiuni necotate	7.680 lei
1.280 lei	6642	Pierderi privind investiţiile financiare pe termen scurt cedate			

3.3.4. Contabilitatea obligaţiunilor emise şi răscumpărate

Obligaţiunile emise şi răscumpărate sunt titluri de credit pe care societăţile comerciale le emit în vederea obţinerii de împrumuturi publice de la terţe persoane.

Pentru a stimula pe deţinătorii de disponibilităţi băneşti să cumpere obligaţiuni, unităţile emitente de obligaţiuni acordă cumpărătorilor anumite avantaje ca de exemplu încasarea de la aceştia a unor sume (împrumutul pe obligaţiuni) mai mici decât valoarea nominală a obligaţiunilor, iar restituirea împrumutului se face la valoarea nominală a acestora. Diferenţa dintre valoarea nominală a obligaţiunilor şi suma efectiv încasată (mai mică) reprezintă prima de emisiune. Un alt avantaj care se acordă cumpărătorilor de obligaţiuni îl constituie plata către aceştia a unor dobânzi odată cu restituirea împrumuturilor.

Înregistrarea în contabilitate a obligaţiunilor emise în vederea obţinerii de împrumuturi publice şi răscumpărarea de la obligatari (creditori) cu ocazia restituirii împrumutului se realizează cu ajutorul contului 505 „Obligaţiuni emise şi răscumpărate", cont de activ.

Se debitează cu costul obligaţiunilor emise şi răscumpărate şi **se creditează**

cu valoarea obligațiunilor emise și răscumpărate anulate, operație care se efectuează cu ocazia rambursării împrumutului pe obligațiuni.

Soldul debitor al contului 505 reprezintă valoarea obligațiunilor emise și răscumpărate, neanulate.

Exemple

A. Se răscumpără la termen de la creditori obligațiunile proprii emise, la prețul de rambursare de 40.000 lei, plata lor efectuându-se în numerar. Concomitent se anulează obligațiunile răscumpărate.

1. Răscumpărarea obligațiunilor:

40.000 lei	505	Obligațiuni emise și răscumpărate	=	5311	Casa în lei	40.000 lei

2. Anularea împrumutului obligatar:

40.000 lei	161	Împrumuturi din emisiunea de obligațiuni	=	505	Obligațiuni emise și răscumpărate	40.000 lei

B. Se răscumpără înainte de termen 10 obligațiuni proprii emise la un preț de răscumpărare de 12 lei/obligațiune, plata efectuându-se în numerar. Prețul de rambursare este de 11 lei/obligațiune. Concomitent se anulează obligațiunile răscumpărate.

1. Răscumpărarea obligațiunilor la o valoare totală de 120 lei (10 obligațiuni * 12 lei/obligațiune):

120 lei	505	Obligațiuni emise și răscumpărate	=	5311	Casa în lei	120 lei

2. Anularea împrumutului obligatar:

Deoarece societatea a răscumpărat obligațiunile la o valoare mai mare decât prețul de rambursare (prețul total de rambursare fiind valoarea la care este înregistrat împrumutul obligatar), apare o pierdere financiară (în valoare de 10 lei, adică 10 obligațiuni * 1 leu/obligațiune) care poate fi înregistrată utilizând fie contul 668 *Alte cheltuieli financiare*, fie contul 6642 *Pierderi privind investițiile financiare pe termen scurt cedate*.

110 lei	161	Împrumuturi din emisiunea de obligațiuni	=	505	Obligațiuni emise și răscumpărate	120 lei
10 lei	668	Alte cheltuieli financiare				
	sau					
	6642	Pierderi privind investițiile pe termen scurt cedate				

C. Se răscumpără înainte de termen 10 obligațiuni proprii emise, la un preț de răscumpărare de 10 lei/obligațiune, plata efectuându-se în numerar. Prețul de rambursare este de 11 lei/obligațiune. Concomitent se anulează obligațiunile răscumpărate.

1. Răscumpărarea obligațiunilor la o valoare totală de 100 lei (10 obligațiuni * 10 lei/obligațiune):

100 lei	505 Obligațiuni emise și răscumpărate	=	5311 Casa în lei	100 lei

2. Anularea împrumutului obligatar:

Întrucât societatea a răscumpărat obligațiunile la o valoare mai mică decât prețul de rambursare (prețul total de rambursare fiind valoarea la care este înregistrat împrumutul obligatar), apare un câștig financiar (în valoare de 10 lei, adică 10 obligațiuni * 1 leu/obligațiune) care poate fi înregistrat utilizând fie contul 768 *Alte venituri financiare*, fie contul 7642 *Câștiguri din investiții pe termen scurt cedate*.

110 lei	161 Împrumuturi din emisiunea de obligațiuni	=	505 Obligațiuni emise și răscumpărate	100 lei
			768 Alte venituri financiare *sau* 7642 Câștiguri din investiții pe termen scurt cedate	10 lei

3.3.5. Contabilitatea altor investiții financiare pe termen scurt

Opțiunile

Contractele pe bază de opțiuni permit acoperirea împotriva unor variații nefavorabile de cursuri, oferind însă și posibilitatea de a profita de o eventuală evoluție favorabilă a acestora.

Opțiunile (options) pot fi de două feluri: opțiuni de cumpărare (**call**) și opțiuni de vânzare (**put**). Cumpărătorul unei opțiuni dobândește dreptul dar nu și obligația de a exercita acest drept, în timp ce vânzătorul se angajează contractual doar dacă cumpărătorul își exercită dreptul său.

Astfel, cumpărătorul dobândește fie dreptul de a cumpăra (opțiunea CALL), fie dreptul de a vinde (opțiunea PUT) un titlu financiar (acțiuni, bonuri de tezaur, titluri ipotecare, devize, etc) la un preț de exercițiu fixat de bursă. Acest drept poate fi exercitat în orice zi până la scadența fixată tot de bursă. Cursul de contract sau prețul opțiunii este cotat prin licitație sau este stabilit electronic.

Lectură cu titlu de informare

Cumpărătorul sau vânzătorul pot închide poziția lor prin revânzarea - răscumpărarea contractului, la cursul cotat, în orice zi înainte de data lichidării. Cumpărătorul poate exercita dreptul său de a primi sau ceda în funcție de tipul contractului: call sau put.

Contractele de tip opțiuni pot fi de tip american și de tip european, diferența dintre cele două este că în cazul opțiunii europene - cumpărătorul își poate exercita dreptul său doar la scadență.

Exemplu

Opțiunile CALL

La data de 30 iunie se cumpără un contract options CALL pentru 100 de titluri cu o primă de 10 lei/acțiune (Co) și la un preț de exercitare de 110 lei/acțiune și o scadență de 3 luni. Care va fi rezultatul opțiunii dacă, la scadență cursul este de 120 lei, pe 30 august cursul este de 110 lei iar pe 30 iulie este de 90 lei?

Pierderea /câștigul este de:

*[Curs bursier -(Co + Preț de exercitare)] * Nr. acțiuni*

*Astfel pe 30 iulie rezultatul posibil este de: [90 – (10 +110)]*100 adică este o pierdere de 3.000 lei.*

*În data de 30 august rezultatul va fi: [110 – (10 + 110)]*100 adică va avea o pierdere de 1.000 lei.*

*La data exercitării câștigul va fi nul: [120 – (10+110)]*100 = 0*

Este evident că acest cumpărător va aștepta până când cursul va fi de 120 lei pentru a-și putea minimiza pierderea.

În aceleași condiții vânzătorul acestui CALL este ținut prin contract să vândă la prețul de exercitare indiferent de variația cursului bursier. În acest caz el a contat că cursul o să scadă dar acesta a crescut într-un ritm mai mic, astfel că pierderea, cât și câștigul lui au fost nule.

Exemplu

Opțiunile PUT

Se cumpără o opțiune PUT pentru 100 de acțiuni cu o primă de 3.000 lei, și un preț de exercițiu de 300 lei/acțiune. Se cere aflarea rezultatului operațiunii dacă, la scadență cursul va fi:

a) 250 lei
b) 270 lei
c) 295 lei

Formula câștigului cumpărătorului opțiuni „Put” este:

*(Preț de exercitare- Curs bursier) * Nr acțiuni – Prima.*

Astfel în cazul:

*a) Câștigul va fi: (300 - 250)*100 - 3.000 = 2.000 lei*
*b) Rezultatul va fi nul: (300 - 270)*100 - 3.000 = 0 lei*
*c) Pierderea va fi: (300 - 295)*100 - 3.000 = - 2.500 lei.*

Cumpărătorul acestei opțiuni PUT s-a asigurat împotriva scăderii cursului activului suport dar va plăti în mod cert o primă pentru a dobândi dreptul de a vinde la prețul prestabilit. Evident, el urmărește scăderea cursului cât mai mare pentru a cumpăra ieftin și a vinde scump dar riscă doar prima, în cazul creșterii cursului bursier.

Vânzătorul acestui put va încasa cert prima și a sperat că în viitor cursul bursier va crește. În aceste condiții el va fi de acord să vândă acest put prin care *se angajează să cumpere aceste active la prețul de exercițiu prestabilit. Dacă cursul scade, pierderile înregistrate vor fi proporționale cu această scădere.*

Exemplu

Se cumpără 10 opțiuni CALL la un preț de 10 lei/bucată. Opțiunile dau dreptul la cumpărarea a câte 100 acțiuni ALFA la un preț de 10 lei/bucată și devin scadente peste 1 lună, termenul lor de valabilitate fiind tot de o lună.

Peste o lună de zile cursul acțiunilor ALFA a ajuns la 12 lei/bucată și întreprinderea decide să își exercite dreptul de cumpărare.

1. Cumpărarea opțiunilor cu plata în numerar:

100 lei	5081	Alte titluri de plasament	=	5311	Casa în lei	100 lei

2. Exercitarea dreptului de cumpărare la cursul de 10 lei:

10.100 lei	5031	Acțiuni cotate	=	5311	Casa în lei	10.000 lei
				5081	Alte titluri de plasament	100 lei

3. În cazul în care cursul acțiunilor ar fi fost de 9 lei, întreprinderea nu-și mai exercita dreptul de cumpărare la cursul de 10 lei și înregistrarea pe care ar fi făcut-o este:

100 lei	668	Alte cheltuieli financiare	=	5081	Alte titluri de plasament	100 lei

Exemplu

Se cumpără 10 opțiuni PUT la un preț de 10 lei/bucată. Opțiunile dau dreptul la vânzarea a câte 100 acțiuni ALFA, la un preț de 10 lei/bucată și devin scadente peste 1 lună, termenul lor de valabilitate fiind tot de o lună.

Peste o lună de zile cursul acțiunilor ALFA a ajuns la 9 lei/bucată și întreprinderea decide să își exercite dreptul de vânzare.

1. La cumpărarea opțiunilor înregistrarea pe care o face societatea este:

100 lei	5081	Alte titluri de plasament	=	5311	Casa în lei	100 lei

2. La exercitarea dreptului de vânzare la cursul de 10 lei, presupunând că valoarea contabilă a acțiunilor deja deținute ar fi de 8 lei/bucată:

10.000 lei	5311	Casa în lei	=	5031	Acțiuni cotate	8.000 lei
				5081	Alte titluri de plasament	100 lei
				7642	Câștiguri din investiții financiare pe termen scurt cedate	1.900 lei

Dacă întreprinderea nu are acțiunile, ea le poate cumpăra la cursul de 9 lei de pe piața de capital și abia apoi va face vânzarea:

La cumpărare:

9.000 lei	5311	Casa în lei	=	5031	Acţiuni cotate	9.000 lei

La vânzare:

10.000 lei	5311	Casa în lei	=	5031	Acţiuni cotate	9.000 lei
				5081	Alte titluri de plasament	100 lei
				7642	Câştiguri din investiţii financiare pe termen scurt cedate	900 lei

3. În cazul în care cursul acţiunilor ar fi fost de 11 lei/bucată, întreprinderea nu-şi mai exercita dreptul de vânzare la cursul de 10 lei/bucata şi înregistrarea pe care o face este:

100 lei	668	Alte cheltuieli financiare	=	5081	Alte titluri de plasament	100 lei

4. În cazul în care cursul opţiunii ar fi crescut la 12 lei/bucată şi întreprinderea decide să vândă opţiunile, înregistrarea pe care o face este:

120 lei	5311	Casa în lei	=	5081	Alte titluri de plasament	100 lei
				7642	Câştiguri din investiţii financiare pe termen scurt cedate	20 lei

În cazul în care opţiunile au termen de scadenţă mai lung decât sfârşitul anului, conform IAS 39 *„Instrumente financiare"* la sfârşitul anului întreprinderea trebuie să le evalueze la valoarea justă (valoarea cotată sau calculată) şi să înregistreze eventualele pierderi sau câştiguri de valoare în rezultatul curent al exerciţiului.

Aceeaşi observaţie este valabilă pentru toate instrumentele financiare clasificate conform IAS 39 ca deţinute pentru tranzacţionare sau disponibile pentru vânzare.

Drepturile de subscriere

Exemplu

Societatea primeşte în schimbul acţiunilor deţinute la o firmă 100 de drepturi de subscriere, care sunt cotate la bursă la cursul de 1,5 lei/bucată. Societatea nu vrea să îşi crească investiţia la societatea emitentă aşa că decide să le vândă.

Valoarea teoretică a drepturilor de subscriere este de 1,2 lei/bucată.

1. La primirea drepturilor de subscriere, înregistrarea pe care o face societatea este:

1.200 lei	5081	Alte titluri de plasament	=	7617	Venituri din alte imobilizări financiare	1.200 lei

2. La exercitarea dreptului de vânzare la cursul de 10 lei, presupunând că valoarea contabilă a acţiunilor deja deţinute ar fi de 80 lei/bucată:

1.500 lei	5311	Casa în lei	=	5081	Alte titluri de plasament	1.200 lei
				7642	Câştiguri din investiţii financiare pe termen scurt cedate	300 lei

Warantul

Este un titlu de valoare care dă dreptul deţinătorului să cumpere acţiunile societăţii care l-a emis, la un preţ fix, într-o perioadă de timp determinată. Spre deosebire de dreptul de subscriere, nu are rolul de a proteja sau privilegia vechii acţionari şi are o durată mai lungă de viaţă (dar mai mică de un an).

Lectură cu titlu de informare

Exemplu

Cumpărătorul va prefera warantele în cazul în care anticipează creşterea cursului în viitor. De exemplu, societatea Mina SRL cumpără 10 warante emise de societatea Expert SA la preţul de 10 lei bucata. Warantele dau dreptul la cumpărarea a 10 acţiuni ordinare Expert la cursul de 80 lei/bucata. Ele sunt valabile o perioadă de 3 luni. Cursul acţiunilor când au fost cumpărate warantele era 75 lei.

*Dacă în cele trei luni în care sunt valabile warantele cursul acţiunilor Expert creşte peste 80 lei (la 100 lei), societatea Mina poate să-şi exercite dreptul de cumpărare la preţul de 80 lei/bucată, obţinând un profit (100 – 80 = 20 lei / bucată, iar pe total 20*10 acţiuni-10 warante*10 = 100 lei).*

Dacă nu, poate renunţa la exercitarea dreptului de câştig, pierzând suma investită în warante.

Profitul devine efectiv dacă societatea Mina exercită dreptul de cumpărare şi apoi vinde acţiunile la cursul bursier mai mare. Dacă nu vinde acţiunile, a beneficiat totuşi de un preţ de cumpărare mai mic decât cel de pe piaţă.

De obicei warantele apar pe piaţă ca parte a unui titlu (ataşate unor titluri ca de exemplu acţiuni emise), dar pot fi şi tranzacţionate separat. În cazul în care au o durată de viaţă mai mare de un an sau nelimitată şi întreprinderea intenţionează să le deţină pe o perioadă mai mare de un an, nu sunt instrumente de trezorerie.

Warantele se tratează identic cu opţiunile.

Exemplu

Se cumpără 10 warante, la un preţ de 10 lei/bucată. Ele dau dreptul la cumpărarea a câte 100 acţiuni ALFA, la un preţ de 10 lei /bucată şi devin scadente peste 1 lună, termenul lor de valabilitate fiind tot de o lună.

Peste o lună de zile cursul acţiunilor ALFA a ajuns la 12 lei/bucată şi întreprinderea decide să îşi exercite dreptul de cumpărare.

1. La cumpărarea warantului, înregistrarea pe care o face societatea este:

100 lei	5081	Alte titluri de plasament	=	5311	Casa în lei	100 lei

2. La exercitarea dreptului de cumpărare la cursul de 10.000 lei:

10.100 lei	5031	Acţiuni cotate	=	5311	Casa în lei	10.000 lei
				5081	Alte titluri de plasament	100 lei

3. Dacă întreprinderea a urmărit doar specularea diferenţei de curs şi vinde simultan acţiunile cumpărate la cursul de 12 lei/bucată, atunci înregistrează:

12.000 lei	5311	Casa în lei	=	5031	Acţiuni cotate	10.100 lei
				7642	Câştiguri din investiţii financiare pe termen scurt cedate	1.900 lei

4. În cazul în care cursul acţiunilor ar fi fost de 9 lei, întreprinderea nu-şi mai exercită dreptul de cumpărare la cursul de 10 lei şi înregistrarea pe care o face este:

100 lei	668	Alte cheltuieli financiare	=	5081	Alte titluri de plasament	100 lei

Contractele forward

Exemplu

O societate are o datorie în valută, în valoare de 1.000 USD, scadentă peste 3 luni de zile în prezent un dolar este 2 lei (cursul spot, la vedere). Cursul forward (la termen) este de 2,1 lei.

Societatea va înregistra atât o creanţă (în valută, reprezentând suma în dolari pe care o va cumpăra) cât şi o datorie (în lei, reprezentând suma în lei pe care o va plăti peste 3 luni). Diferenţa între cele două cursuri este o primă ce va fi amortizată pe durata contractului forward.

La încheierea contractului forward, înregistrarea care se face este:

2.000 (1.000 USD)	461	Debitori diverşi/USD	=	462	Creditori diverşi/lei	2.100
100	471	Cheltuieli înregistrate în avans				

Amortizarea lunară a primei, timp de trei luni:

33,33 lei	668	Alte cheltuieli financiare	=	471	Cheltuieli în avans	33,33 lei

La sfârşitul celor trei luni se cumpără valuta la cursul de 2,1 lei, deşi cursul spot din acel moment este 2,2 lei:

2.200 lei (1.000 USD)	5124	Conturi la bănci în valută	=	461	Debitori diverşi/USD	2.000 lei (1.000 USD)
				765	Venituri din diferenţe de curs valutar	200 lei

Se plăteşte suma datorată în lei:

2.100 lei	462	Creditori diverşi/lei	=	5121	Conturi la bănci în lei	2.100 lei

Se plăteşte datoria externă, cursul din momentul în care a fost contractată 1,9 lei/USD:

1.900 lei (1.000 USD)	401	Furnizori	=	5124	Conturi la bănci în valută	2.200 lei (1.000 USD)
300 lei	665	Cheltuieli din diferenţe de curs valutar				

3.3.6. IAS 39 Instrumente financiare: recunoaştere şi evaluare – lectură cu titlu de informare

În cazul în care o întreprindere recunoaşte cumpărările de active financiare utilizând contabilitatea în funcţie de data decontării, nu este recunoscută nici o modificare a valorii juste a activului ce urmează a fi primit pe parcursul perioadei dintre data tranzacţionării şi data decontării, pentru activele înregistrate la costul sau la costul amortizat (excepţie făcând pierderile din depreciere). Pentru activele reevaluate la valoarea justă, totuşi, modificarea valorii juste trebuie recunoscută în profitul net sau pierderea netă sau în capitalul propriu, după cum este cazul.

Data tranzacţionării reprezintă data la care o întreprindere se angajează să cumpere sau să vândă un activ. Dacă se utilizează această metodă de recunoaştere, activul şi respectiv datoria financiară se recunosc la data tranzacţiei, ulterior datoria nemaisuportând nici un fel de modificare. Eventual se poate modifica valoarea activului financiar. Data decontării reprezintă data la care activul este livrat către sau de către o întreprindere. Dacă se utilizează această metodă, întreprinderea nu va recunoaşte activul respectiv datoria financiară, decât în momentul decontării. Este posibil totuşi să se recunoască variaţiile valorii juste ale activului financiar, în funcţie de clasa de care aparţine, şi în funcţie de politica întreprinderii.

Exemplu - active financiare păstrate până la scadenţă

O societate cumpără pe data de 28 decembrie 10 instrumente financiare, la cursul de 1.000 lei / acţiune. Plata şi intrarea în posesia titlurilor se va face peste 5 zile, adică pe 2 ianuarie. Cursul bursier pe 31 decembrie este de 1.050 lei/ acţiune, iar pe 2 ianuarie este de 1.030 lei/ acţiune. Titlurile sunt clasificate ca fiind păstrate până la scadenţă.

Dacă se utilizează data tranzacţiei:

Pe data de **28 noiembrie**, la data tranzacţiei:

10.000 lei	5081	Alte titluri de plasament	=	462	Creditori diverşi	10.000 lei

Pe data de **31 decembrie**, la data bilanţului:

Nu se face nici o înregistrare, instrumentele financiare păstrate până la scadenţă evaluându-se la costul amortizat, nu la valoarea justă.

Pe data de **2 ianuarie**, la data decontării:

10.000 lei	462	Creditori diverşi	=	5121	Conturi la bănci în lei	10.000 lei

Nu se face nici o altă înregistrare, instrumentele financiare păstrate până la scadenţă evaluându-se la costul amortizat, nu la valoarea justă.

Dacă se utilizează data recunoaşterii:

Pe **28 noiembrie** – nu se face nici o înregistrare, nu se recunoaşte nici un activ financiar.

Pe **31 decembrie**: – nu se face nici o înregistrare, instrumentele financiare păstrate până la scadenţă evaluându-se la costul amortizat, nu la valoarea justă.

Pe **2 ianuarie:**

10.000 lei	5081	Alte titluri de plasament	=	5121	Conturi la bănci în lei	10.000 lei

Exemplu – active deţinute pentru vânzare

O societate cumpără pe data de 28 decembrie 10 instrumente financiare, la cursul de 1.000 lei / acţiune. Plata şi intrarea în posesia titlurilor se va face peste 5 zile, adică pe 2 ianuarie. Cursul bursier pe 31 decembrie este de 1.050 lei/ acţiune, iar pe 2 ianuarie este de 1.030 lei/ acţiune. Titlurile sunt clasificate ca fiind păstrate până la scadenţă.

Dacă se utilizează data tranzacţiei:

Pe data de **28 noiembrie**, la data tranzacţiei:

10.000 lei	5031	Acţiuni cotate	=	462	Creditori diverşi	10.000 lei

Pe **31 decembrie,** la data bilanţului:

1. Dacă se optează pentru recunoaşterea variaţiei valorii juste în capitalurile proprii:

500 lei	5031	Acţiuni cotate	=	106X	Rezerva din variaţia valorii juste	500 lei

2. Dacă se optează pentru recunoaşterea variaţiei valorii juste în contul de profit şi pierdere:

500 lei	5031	Acţiuni cotate	=	76X	Venit nerealizat din variaţia valorii juste	500 lei

Pe **2 ianuarie:**

Achitarea datoriei:

10.000 lei	462	Creditori diverşi	=	5121	Conturi la bănci în lei	10.000 lei

1. Dacă se optează pentru recunoaşterea variaţiei valorii juste în capitalurile proprii:

200 lei	106X Rezerva din variaţia valorii juste	=	5031 Acţiuni cotate	200 lei

2. Dacă se optează pentru recunoaşterea variaţiei valorii juste în contul de profit şi pierdere:

500 lei	66X Pierdere nerealizată din variaţia valorii juste	=	5031 Acţiuni cotate	500 lei

Dacă se utilizează data recunoaşterii:

Pe **28 noiembrie** – nu se face nici o înregistrare, nu se recunoaşte nici un activ financiar.

Pe **31 decembrie**:

1. Dacă se optează pentru recunoaşterea variaţiei valorii juste în capitalurile proprii:

500 lei	4XX Creanţe	=	106X Rezerva din variaţia valorii juste	500 lei

2. Dacă se optează pentru recunoaşterea variaţiei valorii juste în contul de profit şi pierdere:

500 lei	4XX Creanţe	=	76X Venit nerealizat din variaţia valorii juste	500 lei

Pe 2 ianuarie:

1. Dacă se optează pentru recunoaşterea variaţiei valorii juste în capitalurile proprii:

10.300 lei	5031 Acţiuni cotate	=	4XX Creanţe	500 lei
200 lei	106X Rezerva din variaţia valorii juste		5121 Conturi la bănci în lei	10.000 lei

2. Dacă se optează pentru recunoaşterea variaţiei valorii juste în contul de profit şi pierdere:

10.300 lei	5031 Acţiuni cotate	=	4XX Creanţe	500 lei
200 lei	66X Pierdere nerealizată din variaţia valorii juste		5121 Conturi la bănci în lei	10.000 lei

Pentru activele financiare clasificate ca fiind deţinute pentru tranzacţionare, problema se tratează similar, doar că întreprinderea nu poate opta în ceea ce priveşte tratamentul variaţiei valorii juste: aceste variaţii trebuie recunoscute în contul de profit şi pierdere.

Câştiguri şi pierderi rezultate din reevaluări ale valorii juste

Un câştig sau o pierdere recunoscut(ă), rezultând dintr-o modificare a valorii juste a unui activ financiar sau datorie financiară ce nu constituie parte a unei relaţii de acoperire împotriva riscurilor, trebuie raportat(ă) după cum urmează:

- un câștig sau o pierdere generat(ă) de un activ sau datorie financiară păstrat(ă) pentru tranzacționare trebuie inclus(ă) în profitul net sau pierderea netă aferent(ă) perioadei în care acestea au fost generate (din acest punct de vedere un instrument derivat trebuie întotdeauna considerat ca păstrat pentru tranzacționare dacă nu este un instrument desemnat pentru o operațiune de acoperire);
- un câștig sau o pierdere generat(ă) de un activ financiar disponibil pentru vânzare trebuie să fie ori:

1. inclus(ă) în profitul net sau pierderea netă aferent(ă) perioadei în care a fost generat(ă); ori
2. recunoscut(ă) în mod direct în capitalul propriu, în situația modificărilor capitalului propriu, până în momentul vânzării, încasării sau derecunoașterii într-o altă modalitate a activului financiar sau până în momentul în care activul financiar este depreciat, moment la care câștigul sau pierderea cumulat(ă) recunoscut(ă) anterior în capital trebuie să fie inclus(ă) în profitul net sau pierderea net aferent(ă) perioadei.

O întreprindere trebuie să aleagă între cele două opțiuni o politică contabilă și trebuie să aplice politica respectivă tuturor activelor sale financiare disponibile pentru vânzare (excepție făcând cele pentru operațiunile de acoperire împotriva riscurilor).

Exemplu - active financiare deținute pentru tranzacționare

O societate achiziționează 100 acțiuni pe care le clasifică în categoria activelor financiare deținute pentru tranzacționare. Cost de achiziție (curs bursier) 100 lei/bucată. La data bilanțului cursul acțiunilor respective este de 105 lei/bucată. Variația valorii juste a acestor active se va recunoaște în rezultatul exercițiului. La momentul vânzării a 50% din acțiunile achiziționate cursul bursier este de 110 lei/bucată. La momentul vânzării diferenței de 50% din acțiunile achiziționate cursul bursier este de 95 lei/bucata.

Înregistrările pe care le va face întreprinderea sunt:

La data achiziției:

10.000 lei	5031 Acțiuni cotate	=	5121 Conturi la bănci în lei	10.000 lei

La data bilanțului, variația valorii juste a instrumentelor financiare generează un câștig, nerealizat, în sumă de 100 * (105 – 100) = 500 lei, câștig ce va fi recunoscut în contul de profit și pierdere, după cum urmează:

500 lei	5031 Acțiuni cotate	=	76X Venit din variația valorii juste	500 lei

La data vânzarii a 50% din acțiuni, întreprinderea va realiza un câștig din cedare egal cu 100 * 50% * (110 – 105) = 250 lei.

5.500 lei	5121 Conturi la bănci în lei	=	5031 Acțiuni cotate	5.250 lei
			7642 Câștiguri din investiții financiare pe termen scurt cedate	250 lei

La data vânzării restului de acţiuni, întreprinderea va realiza o pierdere din cedare egală cu 100 * 50% * (105 – 95) = 500 lei.

4.750 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	5031	Acţiuni cotate	5.250 lei
500 lei	6642	Pierdere din investiţii financiare pe termen scurt cedate				

Exemplu - active financiare disponibile pentru vânzare

O societate achiziţionează 100 obligaţiuni pe care le clasifică în categoria activelor financiare disponibile pentru vânzare. Cost de achiziţie (curs bursier) 200 lei/bucată. La data bilanţului cursul acţiunilor respective este de 205 lei/bucată. Politica firmei este să recunoască variaţia valorii juste a acestor active în capitalurile proprii, într-un cont de rezerve. La momentul vânzarii a 50% din obligaţiunile achiziţionate cursul bursier este de 210 lei/bucată. La momentul vânzării diferenţei de 50% din obligaţiunile achiziţionate cursul bursier este de 195 lei/bucată, comisioane aferente vânzarii – 500 lei.

Înregistrările pe care le va face întreprinderea sunt:

La data achiziţiei:

20.000 lei	5061	Obligaţiuni cotate	=	5121	Conturi la bănci în lei	20.000 lei

La data bilanţului, variaţia valorii juste a instrumentelor financiare generează un câştig, nerealizat, în sumă de 100 * (205 – 200) = 500 lei, câştig ce va fi recunoscut în rezerve, după cum urmează:

500 lei	5061	Obligaţiuni cotate	=	106X	Rezerva din variaţia valorii juste	500 lei

La data vânzării a 50% din obligaţiuni, întreprinderea va realiza un câştig din cedare egal cu 100 * 50% * (210 – 205) = 250 lei.

10.500 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	5061	Obligaţiuni cotate	10.250 lei
				7642	Câştiguri din investiţii financiare pe termen scurt cedate	250 lei

Se virează suma recunoscută în cadrul capitalurilor proprii la venituri, în contul de profit şi pierdere, în proporţie de 50%:

250 lei	106X	Rezerva din variaţia valorii juste	=	76X	Venit realizat din variaţia valorii juste	250 lei

La data vânzării restului de acţiuni, întreprinderea va realiza o pierdere din cedare egală cu 100 * 50% * (205 – 195) = 500 lei.

9.750 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	5061	Obligaţiuni cotate	10.250 lei
500 lei	6642	Pierdere din investiţii financiare pe termen scurt cedate				

Se virează suma recunoscută în cadrul capitalurilor proprii la venituri, în contul de profit și pierdere, în proporție de 50%:

250 lei	106X Rezerva din variația valorii juste	=	76X Venit realizat din variația valorii juste	250 lei

Acele active financiare care nu pot fi evaluate pe baza valorii juste și care au o scadență fixă trebuie evaluate la costul amortizat utilizând metoda ratei efective a dobânzii. Acelea care au o scadență fixă trebuie cuantificate la cost.

Exemplu:

O societate cumpără pe 30 noiembrie un certificat de depozit, cu scadență la 3 luni. Valoarea certificatului - 100.000 lei. Rata dobânzii este de 12,5% pe an, calculată liniar. Comisionul la ridicare este de 0,5%. Întreprinderea intenționează să păstreze certificatele până la scadență. Ce înregistrări va face întreprinderea?

Dobânda de primit este de 100.000 * 12,5% * 3 luni / 12 luni= 3.125 lei

Comision reținut = (100.000 + 3.125) * 0.5% = 515,625 lei

Încasare pe 28 februarie = 100.000 + 3.125 - 515,625 = 102.609,375 lei

Rata lunară efectivă a dobânzii va fi obținută egalând investiția inițială cu suma actualizată a fluxului de numerar din luna a treia:

$$100.000 = \frac{102.609.375}{(1 + i)^3}$$

Rezolvând ecuația obținem o rată lunară efectivă a dobânzii de 0,8623%.

Întocmim tabloul cu valoarea certificatului la sfârșitul celor trei luni:

LUNA	**Inițial**	**Dobânda**	**Cost amortizat**
Dec	100.000	862,3	100.862,3
Ian	100.862,3	869,7	101.732
Febr	101.732	877,2	**102.609,325**
TOTAL		**2.609,325**	

Certificatul de depozit, conform IAS 39 este un instrument financiar păstrat până la scadență și se evaluează folosind metoda costului amortizat.

La data achiziției:

100.000 lei	5081 Alte titluri de plasament	=	5311 Casa în lei	100.000 lei

La data bilanțului – 31 decembrie:

862,3 lei	5088 Dobânzi la obligațiuni și titluri de plasament	=	766 Venit din dobânzi	862,3 lei

Certificatele de depozit vor avea în bilanț o valoare egală cu 100.862,3 lei (valoarea nominală plus dobânda acumulată).

La sfârşitul lunii ianuarie se va face înregistrarea:

869,7 lei	5088	Dobânzi la obligaţiuni şi titluri de plasament	=	766	Venit din dobânzi	869,7 lei

La sfârşitul lunii februarie se vor face înregistrările:

877,2 lei	5088	Dobânzi la obligaţiuni şi titluri de plasament	=	766	Venit din dobânzi	877,2 lei

Şi la încasare:

102.609,325 lei	5311	Casa în lei	=	5081	Alte titluri de plasament	100.000 lei
				5088	Dobânzi la obligaţiuni şi titluri de plasament	2.609,325 lei

Pentru instrumente financiare în valută care sunt considerate elemente monetare, conform IAS 21, evaluarea se face în funcţie de cursul de închidere, diferenţele de curs regăsindu-se în contul de profit şi pierdere.

Exemplu:

O societate achiziţionează pe data de 01 noiembrie certificate cu discount în valută. Investiţia iniţială este de 980 USD şi peste 3 luni se vor ridica 1.000 USD. Intenţia întreprinderii este să păstreze certificatele până la scadenţă, oricum neexistând o piaţă pentru ele sau altă posibilitate de vânzare. Pe data de 01 noiembrie 1 USD era cotat la 1.000 lei; pe 30 noiembrie 1 USD era cotat la 990 lei; pe 31 decembrie 1 USD era cotat la 1.010 lei; pe 31 ianuarie 1 USD era cotat la 1.020 lei;

Certificatul cu discount, conform IAS 39 este un instrument financiar păstrat până la scadenţă şi se evaluează folosind metoda costului amortizat. Pentru a putea face evaluarea la 31 decembrie trebuie să calculăm rata efectivă a dobânzii.

Rata lunară efectivă a dobânzii va fi obţinută egalând investiţia iniţială cu suma actualizată a fluxului de numerar din luna a treia:

$$980 = \frac{1.000}{(1+i)^3}$$

Rezolvând ecuaţia rezultă o rată lunară efectivă a dobânzii de 0,6757%.

Întocmim tabloul cu valoarea certificatului la sfârşitul celor trei luni:

LUNA	Iniţial	Dobânda	Cost amortizat
Noi	980	6	986
Dec	986	7	993
Ian	993	7	1.000
TOTAL		20	

La data achiziţiei:

980.000 lei	980 USD	5081	Alte titluri de plasament	=	5124	Conturi la bănci în valută	980 USD 980.000 lei

La 30 noiembrie:

6.000 lei	6 USD	5088	Dobânzi la obligațiuni și titluri de plasament	=	766	Venit din dobânzi	6 USD	6.000 lei

Scăzând cursul valutar al dolarului, întreprinderea va înregistra o pierdere, calculată după cum urmează:

Valoare lei certificat = 980 * 990 = 970.200 Valoare contabilă certificat = 980.000 lei Diferență nefavorabilă = 9.800 lei	Valoare lei dobânda = 6 * 990 = 5.940 lei Valoare contabilă certificat = 6.000 lei Diferență nefavorabilă = 60 lei

9.860 lei	665	Cheltuieli din diferențe de curs	=	5081	Alte titluri de plasament	9.800 lei
				5088	Dobânzi la obligațiuni și titluri de plasament	60 lei

La data bilanțului – 31 decembrie:

7.000 lei	7 USD	5088	Dobânzi la obligațiuni și titluri de plasament	=	766	Venit din dobânzi	7 USD	7.000 lei

Crescând cursul valutar al dolarului, întreprinderea va înregistra un câștig, calculat după cum urmează:

Valoare lei certificat = 980 * 1.010= 989.800 lei Valoare contabilă certificat = 970.200 lei Diferență favorabilă = 19.600 lei	Valoare lei dobânda = 13 * 1.010 = 13,130 lei Valoare contabilă certificat = 12.940 lei Diferență favorabilă = 190 lei

Actualizarea certificatului cu discount în funcție de cursul de închidere al exercițiului:

19.600 lei	5081	Alte titluri de plasament	=	765	Venit din diferențe de curs valutar	19.790 lei
190 lei	5088	Dobânzi la obligațiuni și titluri de plasament				

Certificatele de depozit vor avea în bilanț o valoare egală cu 1.002.930 lei (valoarea nominală plus dobânda acumulată).

La sfârșitul lunii ianuarie se va face înregistrarea:

7.000 lei	7 USD	5088	Dobânzi la obligațiuni și titluri de plasament	=	766	Venit din dobânzi	7 USD	7.000 lei

Crescând cursul valutar al dolarului, întreprinderea va înregistra un câștig la încasare, calculat după cum urmează:

Valoare lei certificat = 980 * 1.020 = 999.600 lei Valoare contabilă certificat = 989.800 lei Diferență favorabilă = 9.800 lei	Valoare lei dobânda = 20 * 1.020 = 20.400 lei Valoare contabilă certificat = 19.940 lei Diferență favorabilă = 460 lei

La încasarea valutei:

1.020.000 lei	5124	Conturi la bănci în valută	=	5081	Alte titluri de plasament	989.800 lei
				5088	Dobânzi la obligațiuni și titluri de plasament	19.940 lei
				765	Venit din diferențe de curs valutar	10.260 lei

3.3.7. Contabilitatea valorilor de încasat

Așa cum s-a arătat, în sfera valorilor de încasat se includ cecurile de încasat, efectele comerciale de încasat și efectele comerciale remise spre scontare.

Contabilitatea lor se realizează cu ajutorul contului 511 „Valori de încasat" care se dezvoltă pe conturi sintetice de gradul doi pe feluri de valori de încasat.

Cecurile de încasat sunt documente utilizate în decontările dintre furnizor și cumpărător. Pentru bunurile cumpărate cumpărătorul completează fila de cec, o înmânează furnizorului, iar acesta o depune la bancă în vederea încasării la data scadentă.

Înregistrarea în contabilitate a operațiilor generate de cecurile de încasat se realizează cu ajutorul contului 5112 „Cecuri de încasat", cont de activ. **Se debitează** cu sumele reprezentând valoarea cecurilor de decontare depuse la bancă pentru a fi încasate și **se creditează** cu sumele reprezentând cecurile încasate prin bancă.

Soldul debitor exprimă valoarea cecurilor depuse la bancă pentru a fi încasate, dar care nu au fost încasate la un moment dat.

Exemplu

Furnizorul primește de la un client un cec, în care este înscrisă suma de 1.000 lei, cec pe care îl depune la bancă pentru încasare.

1. Primirea cecului de la client:

1.000 lei	5112	Cecuri de încasat	=	411	Clienți	1.000 lei

2. Încasarea prin bancă a sumei de 10.000.000 lei.

1.000 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	5112	Cecuri de încasat	1.000 lei

Efectele de încasat

Efectele comerciale descriu același circuit ca și cecurile de încasat, sumele înscrise în aceste efecte fiind încasate la scadență de către furnizori.

Până la încasare furnizorii le înregistrează în contul 5113 „Efecte de încasat", cont de activ care **se debitează** cu valoarea efectelor comerciale depuse la bănci spre încasare şi **se creditează** la încasarea sumelor aferente efectelor comerciale depuse la bănci.

Soldul debitor reprezintă valoarea efectelor comerciale depuse spre încasare la bănci, dar încă neîncasate.

Exemplu

1. Depunerea la bancă a efectelor de încasat în suma de 2.000 lei.

2.000 lei	5113	Efecte de încasat	=	413	Efecte de primit	2.000 lei

2. Încasarea prin bancă a sumei de 2.000 lei reprezentând efecte de încasat.

2.000 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	5113	Efecte de încasat	2.000 lei

Efectele remise şi scontate

Efectele de încasat primite de furnizori de la clienţi pot fi păstrate în gestiune până la scadenţă şi apoi se depun la bancă spre a fi încasate. Dacă furnizorul are nevoie de bani înainte de scadenţă, el poate să decidă vânzarea acestora, operaţie cunoscută sub numele de „scontare".

Aceste operaţii se fac prin intermediul societăţilor bancare.

Scontul reprezintă suma de bani sub formă de dobândă la care se adaugă un comision cuvenit societăţii bancare pentru plata efectului comercial (bilet la ordin, cambie etc.) înainte ca acesta să ajungă la scadenţă. Scontul se reţine de către bancă din valoarea efectului comercial.

Evidenţa efectelor comerciale se ţine cu ajutorul contului 5114 „Efecte remise spre scontare", cont de activ. **Se debitează** cu valoarea efectelor comerciale, mai puţin taxa de scont, depuse pentru scontare (vânzare) la bănci şi **se creditează** cu sumele încasate din efectele remise. **Soldul debitor** reprezintă contravaloarea efectelor comerciale depuse spre scontare şi neîncasate la o anumită dată.

Exemplu

O societate comercială depune la bancă pentru scontare o cambie în valoare de 1.000 lei, pentru care banca pretinde un scont de 50 lei.

1. Predarea către bancă a cambiei scontate.

950 lei	5114	Efecte de primit	=	413	Efecte remise spre scontare	1.000 lei
50 lei	667	Cheltuieli privind sconturile acordate				

2. Încasarea contravalorii efectelor remise spre scontare

950 lei 5121 Conturi la bănci în lei = 5114 Efecte remise spre scontare 950 lei

3.3.8. Contabilitatea operațiilor de încasări și plăți fără numerar

Operațiunile de încasări și plăți fără numerar sunt acele operații prin care decontările (stingerea drepturilor și obligațiilor) dintre terți se fac prin intermediul societăților bancare pe baza documentelor depuse la acestea.

Altfel spus, furnizorii (creditorii) încasează de la clienți (debitorii) sumele care li se cuvin nu în numerar, ci prin intermediul băncilor la care acestea au deschise conturile în care își păstrează mijloacele bănești. Rezultă că operațiunile de încasări și plăți fără numerar se fac de către bănci prin virarea sumelor respective din conturile clienților (debitorilor) în conturile furnizorilor (creditorilor). Pentru furnizori (creditori) operația de virare reprezintă o încasare, iar pentru clienți (debitori) aceeași operație reprezintă o plată.

Ca urmare, pentru a putea efectua încasările și plățile fără numerar, societățile comerciale trebuie să își păstreze disponibilitățile bănești proprii în conturi deschise pe numele lor la băncile care le deservesc.

Toate operațiile efectuate prin conturile de la bancă sunt consemnate de bancă în extrasul de cont al acesteia. În acest document se înscriu încasările, plățile și soldul final. Acesta împreună cu actele justificative se predau societății comerciale unde pe baza lor se fac înregistrările în contabilitate.

Pentru reflectarea în contabilitate a operațiilor de încasări și plăți fără numerar în afara contului 5112 Cecuri de încasat și 5113 Efecte remise spre scontare se mai folosesc conturile 5121 Conturi la bănci în lei și 5124 Conturi la bănci în devize, toate acestea făcând parte din contul sintetic de gradul I, 512 Conturi curente la bănci.

Contul 5121 „Conturi la bănci în lei” este un cont bifuncțional, care se debitează cu încasările și se creditează cu plățile. Soldul debitor reprezintă disponibilitățile în lei, iar soldul creditor arată creditele de rambursat băncii.

Soldul creditor al contului 5121 „Conturi la bănci în lei” se explică prin faptul că întreprinderile pot solicita băncilor linii de credit pentru efectuarea operațiunilor de plăți în situația în care nu dispun de disponibilități bănești la momentul efectuării plății.

Punctajul bancar

Este prudent a se compara la perioade de timp regulate (zilnic sau la sfârșitul lunii) soldurile conturilor la bancă înregistrate în contabilitate cu soldurile de pe extrasele de cont emise de bancă. Această comparație se numește „punctaj bancar” și permite identificarea și justificarea diferențelor apărute între evidența ținută de întreprindere și cea ținută de bancă.

Dacă este vorba de o eroare (fie în evidența băncii, fie în cea a societății comerciale), diferențele apărute se pot datora uneia din următoarele situații[1]:

---

[1] Vezi „Contabilitate financiară”, M. Ristea, C. Dumitru, Editura ASE, carte în format electronic

a) întreprinderea a tras cecuri în favoarea furnizorilor la sfârşitul anului, însă aceştia nu au avut timp să depună cecurile la bancă înainte de sfârşitul anului;

b) întreprinderea a depus la bancă cecurile încasate de la clienţii săi, dar banca nu a reuşit să consemneze sumele în extrasul de cont de pe data de 31 decembrie;

c) banca a încasat sume de bani în contul întreprinderii, sume ce apar în extrasul de cont de pe data de 31 decembrie, dar aceasta nu le-a înregistrat neavând încă documentele necesare;

d) banca a reţinut întreprinderii sume de bani ce reprezintă diverse comisioane bancare, sume ce apar în extrasul de cont de pe data de 31 decembrie, dar aceasta nu le-a înregistrat nefiind încă în posesia extraselor de cont care atestă reţinerile.

Exemple privind înregistrarea în contabilitate a operaţiilor de încasări şi plăţi prin contul 5121 Conturi la bănci în lei:

Extrasele de cont ale societăţii MINA SRL şi documentele anexate confirmă ***încasări*** *prin contul deschis la bancă în sumă de 15.000 lei, din care 5.000 lei de la clienţi, 2.000 lei aport în numerar depus la bancă de către asociaţi pentru formarea capitalului social, 3.000 lei preţ de vânzare al unei imobilizări corporale, 4.000 lei depuneri de numerar din casieria societăţii comerciale şi 1.000 lei dobânzi încasate aferente disponibilităţilor păstrate la bancă şi* ***plăţi*** *de 9.000 lei, din care 3.000 lei un furnizor, 4.000 lei impozit pe profit şi 2.000 lei impozit pe salarii. Pentru tranzacţiile enumerate, banca percepe un comision de 10 lei care apare pe extrasul de cont alături de plăţi.*

1. Încasarea sumei de 15.000 lei prin contul bancar:

15.000 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	4111	Clienţi	5.000 lei
				456	Decontări cu asociaţii privind capitalul	2.000 lei
				461	Debitori diverşi	3.000 lei
				581	Viramente interne	4.000 lei
				766	Venituri din dobânzi	1.000 lei

2. Plata sumei de 9.000 lei prin contul bancar:

3.000 lei	401	Furnizori	=	5121	Conturi la bănci în lei	9.000 lei
4.000 lei	441	Impozit pe profit				
2.000 lei	444	Impozit pe salarii				

3. Comisionul reţinut:

10 lei	627	Cheltuieli cu serviciile bancare şi asimilate	=	5121	Conturi la bănci în lei	10 lei

Contul 5124 Conturi la bănci în devize

Societăţile comerciale pot realiza operaţiuni în devize (respectând reglementările legale) având deschise conturi la bănci pentru fiecare monedă străină utilizată. Prin aceste conturi se fac operaţiuni de încasări şi plăţi în devize.

Reflectarea în contabilitate a acestor operaţii se realizează cu ajutorul contului *5124 Conturi la bănci în devize*. În cadrul acestui cont, valuta se exprimă atât în monedă străină, cât şi în monedă naţională, adică în lei.

Operaţiunile de încasări şi plăţi în devize pot fi înregistrate folosind una din următoarele metode:

a) metoda cursului fix;
b) metoda cursului variabil (cursului zilei).

Metoda cursului fix presupune înregistrarea şi evaluarea în lei, de-a lungul anului, a tuturor încasărilor şi plăţilor la un curs fix, prestabilit (de regulă cursul de închidere sau un curs mediu al anului anterior), pe când **metoda cursului variabil** presupune înregistrarea şi evaluarea în lei, de-a lungul anului, a tuturor încasărilor şi plăţilor la cursul zilei (în România se utilizează cursul zilei comunicat de Banca Naţională). Excepţie fac cumpărările şi vânzările de valută (licitaţiile), care se înregistrează la cursul băncii societăţii.

Diferenţele apărute între cursul înregistrat la data recunoaşterii creanţei, respectiv datoriei în valută, constituie un venit sau o cheltuială financiară, după caz.

Indiferent de metoda utilizată, la sfârşitul anului societatea reevaluează în lei soldul disponibilităţilor în valută utilizând cursul de închidere al valutei respective la data bilanţului (în România se utilizează cursul zilei de 31 decembrie comunicat de Banca Naţională).

Exemple

A. 1. Societatea MINA SRL încasează de la un client, prin contul bancar în devize, contravaloarea unei facturi de 1.000 dolari USA. La data înregistrării creanţei, cursul de schimb era de 2 lei/dolar, iar la data încasării cursul zilei comunicat de BNR este de 2,1 lei/dolar. Întreprinderea utilizează ***metoda cursului variabil*** *(cursul zilei).*

2. Ulterior societatea plăteşte unui furnizor, prin contul bancar în devize, contravaloarea unei facturi de 2.000 dolari USA. La data înregistrării datoriei, cursul de schimb era de 1,8 lei/dolar, iar la data plăţii, cursul zilei comunicat de BNR este de 2,2 lei/dolar.

Încasarea prin contul curent în dolari a creanţei externe:

2.100 lei (1.000 USD)	5124	Conturi la bănci în devize	=	4111	Clienţi	2.000 lei (1.000 USD)
				765	Venituri din diferenţe de curs valutar	100 lei

Plata prin contul curent în dolari a datoriei externe:

3.600 lei (2.000 USD)	401	Furnizori	=	5124	Conturi la bănci în devize	4.400 lei (2.000 USD)
800 lei	665	Cheltuieli din diferențe de curs valutar				

B. 1. Pe exemplul anterior, să presupunem ca societatea utilizează ***metoda cursului fix*** *și anume cursul de închidere al exercițiului anterior. Dacă pentru dolari USA cursul de pe 31 decembrie al anului anterior ar fi fost 2,05 lei/dolar, atunci înregistrările pe care le face întreprinderea sunt:*

2.050 lei (1.000 USD)	5124	Conturi la bănci în devize	=	4111	Clienți	2.000 lei (1.000 USD)
				765	Venituri din diferențe de curs valutar	50 lei

3.600 lei (2.000 USD)	401	Furnizori	=	5124	Conturi la bănci în devize	4.100 lei (2.000 USD)
500 lei	665	Cheltuieli din diferențe de curs valutar				

Presupunând un sold inițial în dolari pentru contul de disponibilități în valută de 1.010 dolari, cu o valoare în lei de 2.070,5 (1.010 dolari a 2,05 lei/dolar), după efectuarea celor două operațiuni, soldul contului 5124 va fi:

a) Utilizând **metoda cursului variabil** (exemplul A)

D	5124 – evaluare lei		C
SI	2.070,5		
A1	2.100		
		4.400	A2
SFC		229,5	

D	5124 – evaluare dolari		C
SI	1.010		
A1	1.000		
		2.000	A2
	SF 10		

b) Utilizând **metoda cursului fix** (exemplul B)

D	5124 – evaluare lei		C
SI	2.070,5		
B1	2.050		
		41.000.000	B2
SF	20,5		

D	5124 – evaluare dolari		C
SI	1.010		
B1	1.000		
		2.000	B2
	SF 10		

Remarcăm rezultate diferite pentru soldul contului 5124 în funcție de metoda utilizată. La sfârșitul anului, indiferent de metodă, în urma actualizării disponibilului în dolari, soldul contului 5124 va coincide pentru ambele metode.

3. Astfel, presupunând un curs de închidere pentru anul curent de 2,4 lei/dolar, înregistrările privind evaluarea dispobilităților în valută sunt:

A.3.

● Valoarea în situațiile financiare (10 USD * 2,4 lei/ USD)	24
- Sold înainte de actualizare	(229,5)
= Diferență de înregistrat (venit)	**253,5**

253,5 lei	5124	Conturi la bănci în devize	=	765 Venituri din diferențe de curs valutar	253,5 lei

B.3.

● Valoarea în situațiile financiare (10 USD * 2,4 lei/ USD)	24
- Sold înainte de actualizare	20,5
= Diferență de înregistrat (venit)	**1,5**

1,5 lei	5124	Conturi la bănci în devize	=	765 Venituri din diferențe de curs valutar	1,5 lei

Soldul contului 5124 în situațiile financiare este:

a) Utilizând **metoda cursului variabil**

D	5124 – evaluare lei		C
SI	2.070,5		
A1	2.100		
		4.400	A2
A3	253,5		
SF	**24**		

D	5124 – evaluare dolari		C
SI	1.010		
A1	1.000		
		2.000	A2
		SF 10	

b) Utilizând **metoda cursului fix**

D	5124 – evaluare lei		C
SI	2.070,5		
B1	2.050		
		4.100	B2
	1,5		
SF	**24**		

D	5124 – evaluare dolari		C
SI	1.010		
B1	1.000		
		2.000	B2
		SF 10	

Remarcă: *În cazul utilizării metodei cursului variabil, poate apărea situația în care contul 5124 să aibă sold final debitor sau nul în valută și creditor în lei (vezi soldul înaintea actualizării din* ***exemplul A****). Nu este vorba de o eroare; situația este normală ținând cont că se folosesc cursuri diferite pentru încasări și plăți. În practică, se pune următoarea problemă: când actualizăm contul 5124?*

Răspunsul corect este dat de aplicarea principiilor contabile. La data închiderii exercițiului, cu ocazia inventarierii, societatea evaluează activele și datoriile sale pentru a întocmi situațiile financiare. ***Este obligatorie evaluarea disponibilităților în valută la data bilanțului în funcție de cursul de închidere.***

În ceea ce privește evaluarea disponibilităților în valută în cursul exercițiului financiar (de regulă la sfârșitul lunii sau la jumătatea anului), răspunsul este mai nuanțat. Această practică (foarte întâlnită) nu este interzisă și nu intră în contradicție cu nici un principiu contabil. În măsura în care societatea are nevoie de o valoare reală în lei a disponibilităților în valută (de regulă pentru raportări interimare sau *raportări diverse) este chiar indicată o asemenea actualizare. În lipsa unor astfel de necesităţi (de raportare) este inutilă o astfel de reevaluare a disponibilităţilor în valută.*

Am menţionat anterior licitaţiile valutare. Operaţiunile privind cumpărarea, respectiv vânzarea de valută nu generează cheltuieli sau venituri din diferenţe de curs valutar, în această situaţie utilizându-se cursul de schimb practicat de fiecare societate bancară la data efectuării operaţiunii.

Conform normelor de închidere a exerciţiului financiar 2002 publicate în *Ordinul 1.784/2002*, aceste operaţiuni se înregistrează în contabilitate pe baza extraselor de cont emise de societăţile bancare, astfel:

- participarea la licitaţie cu lei în vederea cumpărării de valută:

15.000 lei	581	Viramente interne	=	5121	Conturi la bănci în lei	15.000 lei
15.000 lei (1 Euro)	5124	Conturi la bănci în devize	=	581	Viramente interne	15.000 lei

- participarea la licitaţie cu valută în vederea cumpărării de lei:

15.000 lei (1 Euro)	581	Viramente interne	=	5124	Conturi la bănci în devize	15.000 lei
15.000 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	581	Viramente interne	15.000 lei

Exemple

A. Societatea Tata&Fiul SRL licitează lei în vederea obţinerii a 2.000 euro. Societatea lucrează cu Banca X. Cursul la care banca X schimbă lei pe euro este de 2 lei/euro. Cursul BNR din data conversiei valutare este de 1,9 lei/euro.

Banca X va credita contul în lei al societăţii cu suma de 4.000 lei (2.000 euro * 2 lei).

Înregistrarea creditării contului curent cu suma în lei ce va fi schimbată:

4.000 lei	581	Viramente interne	=	5121	Conturi la bănci în lei	4.000 lei

Înregistrarea valutei ce a fost achiziţionată:

4.000 lei (2.000 Euro)	5124	Conturi la bănci în devize	=	581	Viramente interne	4.000 lei

Remarcă: Ca şi variantă de înregistrare a licitaţiei valutare mai putem avea:

Înregistrarea creditării contului curent cu suma în lei ce va fi schimbată:

4.000 lei	5125	Sume în curs de decontare	=	5121	Conturi la bănci în lei	4.000 lei

Înregistrarea valutei ce a fost achiziţionată:

4.000 lei (2.000 Euro)	5124	Conturi la bănci în devize	=	5125	Sume în curs de decontare	4.000 lei

B. Societatea Mama&Fiica SRL licitează dolari în vederea obţinerii de lei. Pentru a plăti salariile societatea are nevoie de 1.000 lei. Societatea lucrează cu

Banca Y. Cursul la care banca Y schimbă dolari contra lei este de 2 lei/dolar. Cursul BNR din data conversiei valutare este de 2,1 lei/dolar.

Societatea va trebui să schimbe o sumă de 500 dolari (1.000 lei împărțit la 2 lei/dolar).

Înregistrarea creditării contului în devize cu suma în dolari ce va fi schimbată:

1.000 lei (500 dolari)	5125	Sume în curs de decontare	=	5124	Conturi la bănci în devize	1.000 lei

Înregistrarea intrării leilor în contul curent:

1.000 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	5125	Sume în curs de decontare	1.000 lei

C. *Pe 31 decembrie în conturile bancare ale societății MINA SRL există 20.000 USD, la o valoare contabilă în lei de 42.000. Cursul oficial de schimb la 31 decembrie este de 2,2 lei/dolar. Societatea mai deține 10.000 euro, valoarea lor în lei fiind de 21.000 lei. Cursul oficial al monedei euro pe data de 31 decembrie este 2 lei/euro.*

1. Evaluarea la 31 decembrie a disponibilităților în dolari din bancă:

Evaluarea la 31 decembrie se face la cursul oficial al ultimei zile a exercițiului. Valoarea în lei a disponibilităților în dolari din bancă în situațiile financiare va fi de 44.000 lei (20.000 USD * 2,2 lei/USD). Soldul debitor al contului în dolari din contabilitate este de 42.000 lei, de unde rezultă o diferență favorabilă de curs în sumă de 200 lei (20.000 dolari × 0,1 lei/dolar) (2,2 – 2,1).

200 lei	5124	Conturi la bănci în devize/ USD	=	765	Venituri din diferențe de curs valutar	200 lei

2. Evaluarea la 31 decembrie a disponibilităților în euro din bancă:

Valoarea în lei a disponibilităților în euro din bancă în situațiile financiare va fi de 20.000 lei (10.000 euro * 2 lei/euro). Soldul debitor al contului în euro din contabilitate este de 21.000 lei, de unde rezultă o diferență nefavorabilă de curs în sumă de 100 lei (10.000 euro × 1 leu/euro) (2 – 1).

100 lei	665	Cheltuieli din diferențe de curs valutar	=	5124	Conturi la bănci în devize/EURO	100 lei

3.3.9. Contabilitatea creditelor bancare pe termen scurt

Societățile comerciale care nu dispun de suficiente disponibilități pentru a-și desfășura în mod normal activitatea apelează la societățile bancare cărora le solicită credite pe termen scurt (sub un an).

Acordarea creditelor de către bancă unităților se poate realiza prin una din următoarele modalități:

a) acordarea creditelor în limita unor plafoane de creditare (limita de creditare). Banca achită obligațiile întreprinderii chiar și în situația în care nu există în contul curent suficiente disponibilități la momentul efectuării plăților. Această modalitate de creditare determină existența soldului creditor al contului de disponibilități 512.

b) acordarea creditelor prin virarea de către bancă a sumei respective în contul de disponibil al întreprinderii. În această ipoteză, acordarea creditului reprezintă alimentarea contului de disponibil cu suma creditului bancar, situaţie ce impune în contabilitate utilizarea contului 519 „Credite bancare pe termen scurt”, care se dezvoltă pe conturi sintetice de gradul doi.

Asemenea credite se pot acorda în lei sau în devize. Când sunt acordate în devize, la rambursarea lor pot să apară diferenţe de curs valutar, favorabile sau nefavorabile, în funcţie de evoluţia cursului valutar comparativ cu data contractării creditelor.

Conturile 5191, 5193, 5194, 5195, 5196 (deci fără 5192) sunt conturi de datorii. **Se creditează** cu creditele bancare pe termen scurt acordate societăţilor comerciale şi **se debitează** cu creditele pe termen scurt rambursate, precum şi cu creditele pe termen scurt nerambursate la scadenţă şi trecute la categoria creditelor pe termen scurt nerambursate la scadenţă. **Soldul creditor** reprezintă creditele pe termen scurt nerambursate, dar neajunse la scadenţă.

Contul 5192 „Credite bancare pe termen scurt nerambursate la scadenţă” reflectă acele credite bancare pe termen scurt contractate de societăţile comerciale care nu au putut fi rambursate la scadenţele stabilite şi care se trec la restanţă, atrăgându-şi plata unor dobânzi penalizatoare.

Fiind un cont de datorii, el **se creditează** cu creditele pe termen scurt nerambursate la scadenţa stabilită şi trecute la restanţă. **Se debitează** cu creditele restante rambursate. **Soldul creditor** reprezintă creditele bancare pe termen scurt existente, nerambursate la scadenţă.

Dobânzile la aceste credite pot fi simple şi se calculează după formula:

$$D = S * R_d$$

unde D este dobânda, S – suma împrumutată iar Rd – rata dobânzii.

De asemenea, dobânzile pot fi compuse (cu capitalizare sau dobândă la dobândă), calculându-se astfel:

$$D = S(1 + R_d)^n - S$$

Exemplu. *În cazul unui împrumut pe trei luni în sumă de 1.000 lei, cu rata dobânzii de 10% pe lună dobânda simplă ar fi 1.000 lei* 10%*3luni = 300 lei. Dobânda compusă, mai mare:*

$$D = 1.000\ (1 + 0.1)^3 - 1.000 = 331 \text{ lei}$$

Exemplu. *Societatea MINA SRL încasează prin bancă un credit bancar pe termen scurt în sumă de 50.000 lei, rambursabil în 10 luni. Dobânda aferentă este de 2% pe lună şi se plăteşte o dată cu rambursarea creditului. Datorită unor dificultăţi, societatea nu reuşeşte să ramburseze creditul decât peste 12 luni de zile. Pe perioada în care a avut dificultăţi suportă o dobândă de 5%.*

1. Încasarea de către societate a creditului acordat de bancă:

50.000 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	5191	Credite bancare pe termen scurt	50.000 lei

2. Dobânda cuvenită băncii:

50.000 lei * 2% * 10 luni = 10.000 lei

10.000 lei	666	Cheltuieli privind dobânzile	=	5186	Dobânzi de plătit	10.000 lei

3. Rambursarea în 10 luni a sumei de 40.000 lei din creditul pe termen scurt.

40.000 lei	5191	Credite bancare pe termen scurt	=	5121	Conturi la bănci în lei	40.000 lei

4. Virarea sumei de 10.000 lei din categoria creditelor bancare pe termen scurt în categoria creditelor bancare pe termen scurt nerambursate le scadenţă.

10.000 lei	5191	Credite bancare pe termen scurt	=	5192	Credite bancare pe termen scurt nerambursate la scadenţă	10.000 lei

5. Rambursarea ulterioară a sumei de 10.000 lei.

10.000 lei	5192	Credite bancare pe termen scurt nerambursate la scadenţă	=	5121	Conturi la bănci în lei	10.000 lei

3.3.10. Contabilitatea dobânzilor aferente disponibilităţilor băneşti şi creditelor bancare pe termen scurt

Societăţile comerciale primesc de la unităţile bancare dobânzi pentru păstrarea disponibilităţilor în conturile deschise la bănci. Aceste dobânzi reprezintă pentru societăţile în cauză venituri financiare şi se reflectă (dobânzile) în contabilitate cu ajutorul contului 5187 „Dobânzi de încasat". Acesta este un cont de activ care se **debitează** cu dobânda de încasat şi **se creditează** cu dobânda efectiv încasată. **Soldul debitor** reprezintă dobânda neîncasată la o anumită dată.

Societăţile comerciale care primesc de la bancă credite curente (credite de plăţi), precum şi societăţile comerciale care contractează credite bancare pe termen scurt datorează băncii dobânzi pentru aceste credite.

Dobânzile aferente creditelor de plăţi se reflectă în contabilitate cu ajutorul contului 5186 „Dobânzi de plătit", iar dobânzile aferente creditelor bancare pe termen scurt se reflectă în contabilitate cu ajutorul contului 5198 „Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen scurt".

Cele două categorii de dobânzi reprezintă pentru societăţile comerciale cheltuieli financiare.

Conturile 5186 şi 5198 sunt conturi de datorii. Ele **se creditează** cu dobânzile de plătit băncii pentru creditele menţionate şi **se debitează** cu dobânzile plătite băncii. **Soldul creditor** exprimă dobânzile încă neplătite.

Exemplu de calcul a dobânzii: O întreprindere are în contul bancar suma de 300.000 lei. În ultima lună nu s-a realizat nici o tranzacţie prin contul bancar. Dobânda anuală pe care o acordă banca pentru disponibilităţile la vedere este de

12%. La sfârşitul lunii, pe extrasul de cont pe care îl primeşte întreprinderea va apărea o dobândă cuvenită pentru o lună şi încasată de 300.000 * 12% / 12 luni, adică 3.000 lei.

Instrumentarea contabilă a operaţiilor de încasare, respectiv plată a dobânzii:

1. Dobânda cuvenită societăţii comerciale pentru disponibilităţile păstrate în cont la bancă:

3.000 lei	5187	Dobânzi de primit	=	766	Venituri din dobânzi	3.000 lei

2. Încasarea dobânzii:

3.000 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	5187	Dobânzi de primit	3.000 lei

3. Dobânda de plătit băncii aferentă creditelor de plăţi:

2.000 lei	666	Cheltuieli privind dobânzile	=	5186	Dobânzi de plătit	2.000 lei

4. Plata dobânzii:

2.000 lei	5186	Dobânzi de plătit	=	5121	Conturi la bănci în lei	2.000 lei

5. Dobânda aferentă creditelor bancare pe termen scurt:

5.000 lei	666	Cheltuieli privind dobânzile	=	5198	Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen scurt	5.000 lei

6. Plata dobânzii:

5.000 lei	5198	Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen scurt	=	5121	Conturi la bănci în lei	5.000 lei

Conturile 5186, 5187 şi 5198 se folosesc în cazurile în care dobânzile de primit sau de plătit aparţin unui exerciţiu financiar, dar încasarea sau plata lor se face în exerciţiul financiar următor. În acest fel se asigură delimitarea în timp, pe exerciţii financiare a cheltuielilor şi a veniturilor din dobânzile încasate sau plătite.

3.3.11. Contabilitatea operaţiilor de încasări şi plăţi cu numerar şi a altor valori de trezorerie

Operaţiile de încasări şi plăţi în numerar se realizează prin casieriile societăţilor comerciale în limita unui anumit plafon.

Contabilitatea mijloacelor băneşti aflate în casieria societăţilor comerciale şi a mişcării acestora ca urmare a încasărilor şi plăţilor efectuate în numerar se ţine distinct în lei şi în devize cu ajutorul contului 531 „Casa”, desfăşurat pe două conturi sintetice de gradul II, respectiv 5311 „Casa în lei” şi 5314 „Casa în devize”.

Înregistrarea în contabilitate a operaţiilor în lei sau în devize se efectuează cu respectarea regulamentului operaţiilor de casă, a regulamentelor emise de Banca Naţională şi a altor reglementări.

Contul 531 şi subconturile sale sunt conturi de activ.

Contul 5311 „Casa în lei” funcţionează astfel: **se debitează** cu sumele încasate în numerar exprimate în lei şi **se creditează** cu sumele plătite în numerar exprimate în lei. **Soldul debitor** reprezintă numerarul în lei existent în casieria societăţilor comerciale.

Contul 5314 „Casa în devize” funcţionează similar contului 5311, cu deosebirea că sumele sunt exprimate atât în devize, cât şi în lei.

În casieriile societăţilor comerciale în afara numerarului se mai pot păstra şi alte valori, categorie în care sunt incluse: timbre fiscale şi poştale, bilete de tratament şi de odihnă, tichete şi bilete de călătorie şi alte valori.

Contabilitatea altor valori se realizează cu ajutorul contului 532 „Alte valori” care se dezvoltă pe conturi sintetice de gradul doi. Toate aceste conturi sunt de activ şi funcţionează astfel: **se debitează** la procurarea altor valori şi **se creditează** la ieşirea altor valori din întreprindere. **Soldul debitor** exprimă alte valori existente în casieria întreprinderii la un moment dat.

Exemple:

A.** Registrul de casă în lei şi documentele anexate confirmă* ***încasări *de 20.000 lei, din care 2.000 lei aport în numerar la capitalul social, 1.000 lei debite de la persoane fizice, 10.000 lei numerar ridicat de la bancă şi 7.000 lei sume încasate de la clienţi din vânzarea mărfurilor, şi* ***plăţi*** *în sumă de 15.000 lei din care 2.000 lei titluri de participare cumpărate, 3.000 lei furnizori, 6.000 lei salarii, 1.000 lei avansuri pentru deplasări, 1.300 lei bilete de călătorie, 1.000 lei timbre fiscale şi poştale, şi 700 lei bilete de odihnă. Biletele de călătorie, timbrele fiscale şi poştale, şi biletele de odihnă au fost distribuite sau consumate.*

1. Încasări prin casă:

20.000 lei	5311	Casa în lei	=	456	Decontări cu asociaţii privind capitalul	2.000 lei
				461	Debitori diverşi	1.000 lei
				581	Viramente interne	10.000 lei
				707	Venituri din vânzarea mărfurilor	7.000 lei

2. Plăţi prin casă:

2.000 lei	261	Titluri de participare	=	5311	Casa în lei	15.000 lei
3.000 lei	401	Furnizori				
6.000 lei	421	Personal-salarii datorate				
1.000 lei	542	Avansuri de trezorerie				
3.000 lei	532	Alte valori				

3. Utilizarea altor valori în valoare de 2.500 lei:

1.300 lei	624	Cheltuieli cu transportul de bunuri și personal	=	532	Alte valori	2.500 lei
1.000 lei	626	Cheltuieli poștale și taxe de telecomunicații				
700 lei	658	Alte cheltuieli de exploatare				

B. *Registrul de casă în valută și documentele anexate confirmă* ***încasarea*** *pe data de 15 noiembrie N a unei diferențe privind un avans de trezorerie în valută, în valoare de 500 USD, cursul de schimb al zilei fiind de 2 lei/USD. Avansul a fost acordat la data de 6 noiembrie N, cursul de schimb fiind la acea dată de 1,9 lei/USD.*

La data încasării diferența de curs este de 0,1 lei/USD, ceea ce duce la un câștig de 50 lei.

1.000 lei	5314	Casa în devize	=	542	Avansuri de trezorerie	950 lei
				765	Venituri din diferențe de curs valutar	50 lei

C. *Pe data de 31 decembrie N existau în casierie 300 USD, cu o valoare contabilă în lei de 600. Cursul de schimb la sfârșitul anului este de 1,9 lei/USD.*

Pe 31 decembrie N valoarea în lei a devizelor este de 300 * 1,9 = 570, ceea ce duce la o pierdere de 30 lei:

30 lei	665	Cheltuieli din diferențe de curs valutar	=	5314	Casa în devize	30 lei

Pentru casele de schimb valutar înregistrarea cumpărării/vânzării de valută de la persoane fizice este o operațiune curentă. Conform normelor de închidere a exercițiului financiar 2002 publicate în *Ordinul 1.784/2002*, aceste operațiuni se înregistrează în contabilitate astfel:

Preț de cumpărare	5314	Casa în devize	=	5311	Casa în lei	Preț de cumpărare

În cazul în care unitatea practică comision, se va credita și contul 708 „Venituri din activități diverse". De exemplu, pentru vânzarea de valută:

Preț de vânzare	5311	Casa în lei	=	5314	Casa în devize	Preț de cumpărare
				708	Venituri din activități diverse	Comision

Exemplu

Casa de schimb valutar Exchange SRL practică următoarele cursuri valutare la vânzare și cumpărare:

Valuta	*Curs vânzare*	*Curs cumpărare*
Euro	*2 lei/euro*	*1,8 lei/euro*
Dolar SUA	*2,2 lei/ USD*	*1,6 lei/ USD*

Pe 15 mai cumpără de la un client 200 euro şi vinde altui client 100 euro. Nu se percepe comision nici la vânzare, nici la cumpărare.

1. Cumpărarea de valută:

Casa de schimb va plăti 360 lei pe cei 200 de euro achiziţionaţi (200 euro * 1,8 lei/euro).

360 lei	5314	Casa în devize	=	5311	Casa în lei	360 lei

2. Vânzarea de valută:

Casa de schimb va încasa 200 lei pe cei 100 de euro vânduţi (100 euro * 2 lei/euro). Cei 100 de euro au costat 180 lei (au fost achiziţionaţi cu 1,8 lei/euro).

200 lei	5311	Casa în lei	=	5314	Casa în devize	180 lei
				708	Venituri din activităţi diverse	20 lei

În situaţia în care casa de schimb valutar deţine valută achiziţionată în timp, la cursuri diferite, atunci valuta care este vândută poate fi evaluată utilizând un curs mediu de achiziţionare, calculat similar costului mediu ponderat în cazul stocurilor.

3.3.12. Contabilitatea acreditivelor şi a avansurilor de trezorerie

Acreditivul este o formă de decontare solicitată de furnizor pentru a avea certitudinea că îşi încasează de la client contravaloarea bunurilor livrate, a lucrărilor executate şi a serviciilor prestate în contul acestuia.

Acreditivul se constituie la bancă prin virarea unei sume de bani din contul de disponibilităţi băneşti al cumpărătorului într-un cont distinct, deschis la dispoziţia furnizorului din care urmează a se efectua plata acestuia. Această operaţie (plata) se face pe măsură ce furnizorul face băncii dovada că şi-a realizat obiectul prevăzut în contractul dintre părţi.

Dacă cumpărătorii nu dispun de suficiente disponibilităţi băneşti, acreditivul se poate constitui la cererea acestora şi din credite bancare pe termen scurt.

După deschiderea acreditivului, banca cumpărătorului comunică acest lucru băncii furnizorului, împreună cu condiţiile în care el se realizează.

Acreditivul poate fi deschis în lei sau în valută.

Înregistrarea în contabilitate a operaţiilor de constituire şi utilizare a acreditivului se realizează cu ajutorul contului 541 „Acreditive", cont de activ care se desfăşoară pe două subconturi şi anume: 5411 „Acreditive în lei" şi 5412 „Acreditive în devize".

Contul 541 cu subconturile sale **se debitează** la constituire cu sumele preluate din contul de disponibilităţi băneşti sau din creditele bancare pe termen scurt şi se **creditează** cu sumele plătite furnizorilor din acreditive, precum şi cu sumele virate în conturile de unde au provenit în cazul neutilizării lor până la data expirării acreditivului (deoarece acreditivul se deschide pentru o anumită perioadă de timp înscrisă în contractul încheiat între partenerii de afaceri).

Soldul debitor al contului 541 şi al subconturilor sale reprezintă acreditivele neconsumate până la expirarea termenului stipulat în contract.

Avansurile de trezorerie sunt sume puse la dispoziţia administratorilor sau altor salariaţi din unitate în vederea aprovizionării cu materiale, efectuării unor cheltuieli de protocol, reclamă şi publicitate, a unor cheltuieli de transport, deplasări, detaşări, servicii de poştă şi telecomunicaţii s.a.

Avansurile pot fi acordate în lei sau în devize. În cazul în care se acordă în devize, la decontarea lor pot să apară diferenţe de curs valutar, favorabile sau nefavorabile, care se înregistrează în contabilitate.

Contabilitatea sintetică a acestor avansuri se realizează cu ajutorul contului 542 „Avansuri de trezorerie", un cont de activ care **se debitează** cu avansurile acordate şi **se creditează** cu avansurile justificate sau restituite ca neutilizate. **Soldul debitor** reflectă avansurile nejustificate.

Exemplu: *Se acordă unui salariat un avans de trezorerie în sumă de 119.000 lei. După două zile acesta justifică avansul cu o factură pentru bunuri diverse date direct în consum, TVA 19%.*

1 Acordarea avansului:

119.000 lei	542	Avansuri de trezorerie	=	5311	Casa în lei	119.000 lei

2. Justificarea avansului de trezorerie:

100.000 lei	6028	Cheltuieli privind combustibilul	=	542	Avansuri de trezorerie	119.000 lei
19.000 lei	4426	TVA deductibilă				

3.3.13. Contabilitatea viramentelor interne

După cum s-a mai arătat, societăţile comerciale îşi păstrează mijloacele băneşti atât în conturile deschise la bănci, cât şi în casieria proprie în limita unui plafon.

Desfăşurarea activităţii acestor societăţi presupune efectuarea unor operaţii de încasări şi plăţi de la alte societăţi sau către alte societăţi comerciale.

Aceste operaţii se prezintă sub forma unor transferuri băneşti, fie între conturile societăţii deschise la bănci diferite, fie între conturile bancare ale unei societăţi şi casieria proprie.

În aceste situaţii efectuarea înregistrărilor contabile implică utilizarea a două conturi de trezorerie, ceea ce complică operarea lor în mai multe registre deoarece documentele primare sunt aceleaşi pentru ambele elemente de trezorerie care suferă modificări.

Pentru a se putea efectua asemenea operaţii distinct şi separat în mai multe registre, în planul de conturi a fost introdus un cont intermediar, 581 „Viramente interne", cont de activ cu ajutorul căruia se ţine evidenţa viramentelor de disponibilităţi între conturile de trezorerie. În cazul în care elementele de trezorerie au ajuns la destinaţia stabilită prin asemenea mişcări interne, contul 581 nu trebuie să prezinte sold la sfârşitul perioadei.

Se debitează cu sumele virate dintr-un cont de trezorerie în alt cont de trezorerie, **se creditează** cu sumele intrate dintr-un cont de trezorerie în alt cont de trezorerie.

Contul nu prezintă sold.

Exemple:

Încasarea de la bancă a sumei de 15.000 lei.

15.000 lei	5311	Casa în lei	=	581	Viramente interne	15.000 lei

Depunerea la bancă a sumei de 10.000 lei.

10.000 lei	581	Viramente interne	=	5311	Casa în lei	10.000 lei

Ulterior, pe baza extrasului de cont ridicat de la bancă, se face înregistrarea:

10.000 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	581	Viramente interne	10.000 lei

Rezultă că între ziua depunerii la bancă a documentelor privind transferul de sume între conturile de trezorerie şi ziua consemnării lor în extrasul de cont al băncii intervine o anumită perioadă de timp. În această perioadă societăţile comerciale folosesc contul 581 „Viramente interne”.

3.3.14. Contabilitatea deprecierii investiţiilor financiare pe termen scurt

La sfârşitul exerciţiului societăţile comerciale efectuează, potrivit legii, inventarierea generală a activelor şi datoriilor întreprinderii. Cu această ocazie se inventariază şi investiţiile financiare pe termen scurt stabilindu-se valoarea de piaţă (valoarea justă). Această valoare se compară cu valoarea de cumpărare (de intrare) a titlurilor.

Dacă valoarea de piaţă este mai mică decât valoarea de intrare a investiţiilor financiare pe termen scurt, diferenţa respectivă reprezintă o depreciere şi pentru a contabiliza această depreciere se poate utiliza una dintre metodele:

1. se constituie un provizion pe seama cheltuielilor (metoda provizioanelor);
2. se ajustează valoarea contabilă a investiţiilor financiare pe termen scurt (metoda ajustării valorii contabile).

La sfârşitul exerciţiului următor operaţia de inventariere se repetă şi pot rezulta două situaţii:

- Preţul de piaţă este mai mic decât preţul de intrare;
- Preţul de piaţă este mai mare decât preţul de intrare al titlurilor.

În prima situaţie pentru diferenţa dintre cele două preţuri se constituie o depreciere suplimentară, fie prin intermediul provizionului, fie ajustând valoarea contabilă a investiţiilor financiare pe termen scurt. Deprecierea se înregistrează într-un cont de cheltuieli.

În a doua situaţie, provizionul constituit la sfârşitul exerciţiului precedent se diminuează sau se anulează transformându-se în venituri financiare din provizioane pentru depreciere.

Reflectarea în contabilitate a provizioanelor pentru deprecierea investițiilor financiare pe termen scurt se face cu ajutorul conturilor din clasa *59, PROVIZIOANE PENTRU DEPRECIEREA CONTURILOR DE TREZORERIE*, conturi rectificative de activ care **se creditează** cu provizioanele constituite și suplimentate pentru deprecierea investițiilor pe termen scurt financiare și **se debitează** cu provizioanele pentru deprecierea investițiilor financiare diminuate sau anulate.

Soldul creditor reprezintă provizioanele constituite pentru deprecierile constatate aferente investițiilor financiare pe termen scurt existente.

În ceea ce privește înregistrarea provizioanelor, există două metode:

a) metoda ajustării provizioanelor;

b) metoda reluării provizioanelor.

Potrivit primei metode, provizioanele sunt ajustate, diferența fiind înregistrată ca și cheltuială (dacă este necesară creșterea provizioanelor existente) sau ca și venit (dacă este necesară scăderea provizioanelor existente).

Potrivit metodei reluării provizioanelor, provizioanele existente sunt reluate pe seama veniturilor, urmând să se constituie provizioane noi pentru suma necesară stabilită în urma inventarului.

Indiferent de metoda utilizată de întreprindere, valoarea investițiilor financiare pe termen scurt din bilanț este aceeași.

Exemplu

La 31 decembrie 1998 la o societate comercială se constată în urma inventarierii existența în stoc a unor acțiuni în valoare contabilă de 2.000 lei, valoarea de piață fiind de 1.900 lei. La 31 decembrie 2000, în urma inventarierii, se constată că valoarea de piață a acțiunilor este de 1.750 lei.

1. Testul de depreciere la 31 decembrie 1998 presupune ca întreprinderea să compare valoarea justă a acțiunilor cu valoarea lor netă contabilă. Deprecierea și implicit provizionul, au valoarea de 2.000 - 1.900 = 100 lei. Se face înregistrarea:

100 lei	6864 Cheltuieli financiare privind provizioanele pentru deprecierea activelor circulante	=	593 Provizioane pentru deprecierea acțiunilor	100 lei

2. Testul de depreciere la 31 decembrie 2000 arată o creștere a deprecierii înregistrate anterior. Valoarea deprecierii suplimentare este de 1.900 – 1.750 = 150 lei.

a) Înregistrarea prin metoda ajustării provizioanelor:

150 lei	6864 Cheltuieli financiare privind provizioanele pentru deprecierea activelor circulante	=	593 Provizioane pentru deprecierea acțiunilor	150 lei

b) Înregistrările prin metoda reluării provizioanelor.

Anularea vechiului provizion:

100 lei	593 Provizioane pentru deprecierea acțiunilor	=	7864 Venituri din provizioanele pentru deprecierea activelor circulante	100 lei

Constituirea noului provizion în valoare de 250 (diferența dintre valoarea contabilă brută de 2.000 lei și valoarea justă de 1.750):

250 lei	6864 Cheltuieli financiare privind provizioanele pentru deprecierea activelor circulante	=	593 Provizioane pentru deprecierea acțiunilor	250 lei

4. ÎNTREBĂRI RECAPITULATIVE

1. Definiți investițiile financiare curente și pe cele pe termen lung.
2. Cum se definesc și ce includ investițiile financiare pe termen scurt?
3. Când se folosește acreditivul?
4. Care este rolul efectelor de comerț?
5. Enumerați principalele componente ale trezoreriei.
6. Care sunt metodele de înregistrare în contul 5124?
7. Enumerați criteriile de recunoaștere a activelor și datoriilor financiare.
8. Cum se evaluează la recunoașterea inițială activele financiare?
9. Ce se înțelege prin punctajul bancar?
10. Care sunt metodele de înregistrare a încasărilor și plăților în valută?
11. Cum se evaluează disponibilitățile în valută în situațiile financiare?
12. Care sunt metodele de recunoaștere a deprecierii?

5. TESTE GRILĂ DE AUTOEVALUARE

1. O întreprindere cumpără 1.000 de acțiuni (investiții financiare pe termen scurt) la cursul bursier de 2,5 lei/acțiune, comision de intermediere plătit prin bancă 25 lei. Peste 2 luni vinde acțiunile cu 3 lei/buc. Care este instrumentarea contabilă corectă a operațiilor?

a)	2.500 lei	503	=	462	2.500 lei
	25 lei	627	=	5121	250 lei
	3.000 lei	461	=	503	2.500 lei
				764	500 lei
b)	2.750 lei	503	=	401	2.750 lei
	3.000 lei	4111	=	764	3.000 lei
	2.500 lei	664	=	503	2.500 lei

b) Înregistrările prin metoda reluării provizioanelor.

Anularea vechiului provizion:

100 lei	593 Provizioane pentru deprecierea acțiunilor	=	7864 Venituri din provizioanele pentru deprecierea activelor circulante	100 lei

Constituirea noului provizion în valoare de 250 (diferența dintre valoarea contabilă brută de 2.000 lei și valoarea justă de 1.750):

250 lei	6864 Cheltuieli financiare privind provizioanele pentru deprecierea activelor circulante	=	593 Provizioane pentru deprecierea acțiunilor	250 lei

4. ÎNTREBĂRI RECAPITULATIVE

1. Definiți investițiile financiare curente și pe cele pe termen lung.
2. Cum se definesc și ce includ investițiile financiare pe termen scurt?
3. Când se folosește acreditivul?
4. Care este rolul efectelor de comerț?
5. Enumerați principalele componente ale trezoreriei.
6. Care sunt metodele de înregistrare în contul 5124?
7. Enumerați criteriile de recunoaștere a activelor și datoriilor financiare.
8. Cum se evaluează la recunoașterea inițială activele financiare?
9. Ce se înțelege prin punctajul bancar?
10. Care sunt metodele de înregistrare a încasărilor și plăților în valută?
11. Cum se evaluează disponibilitățile în valută în situațiile financiare?
12. Care sunt metodele de recunoaștere a deprecierii?

5. TESTE GRILĂ DE AUTOEVALUARE

1. O întreprindere cumpără 1.000 de acțiuni (investiții financiare pe termen scurt) la cursul bursier de 2,5 lei/acțiune, comision de intermediere plătit prin bancă 25 lei. Peste 2 luni vinde acțiunile cu 3 lei/buc. Care este instrumentarea contabilă corectă a operațiilor?

a)	2.500 lei	503	=	462	2.500 lei
	25 lei	627	=	5121	250 lei
	3.000 lei	461	=	503	2.500 lei
				764	500 lei
b)	2.750 lei	503	=	401	2.750 lei
	3.000 lei	4111	=	764	3.000 lei
	2.500 lei	664	=	503	2.500 lei

c) 2.750 lei 503 = 462 3.272 lei
522 lei 4426
3.570 lei 4111 = 7721 3.000 lei
4427 570 lei
2.500 lei 6721 = 503 2.500 lei

2. Care din următoarele înregistrări este greşită?

a) 10.000 lei 401 = 5121 10.000 lei
b) 20.000 lei 5121 = 503 15.000 lei
764 5.000 lei
c) 25.000 lei 502 = 5121 20.000 lei
1041 5.000 lei
d) 40.000 lei 5121 = 15191 40.000 lei

3. O societate achiziţionează pe data de 15.06.N 1000 de acţiuni de la societatea Y cu scopul de a le revinde pe termen scurt. Costul de achiziţie al unei acţiuni este de 10 lei. Cheltuielile legate de achiziţia şi subscrierea acestor acţiuni sunt în sumă de 1.000 lei, fără a suporta taxa pe valoarea adăugată şi sunt realizate de o firmă specializată.

Care din următoarele variante privind înregistrarea achiziţiei acţiunilor este corectă:

a) 10.000 lei 503 = 404 10.000 lei
1.000 lei 622 = 401 1.000 lei
b) 10.000 lei 503 = 462 10.000 lei
1.000 lei 627 = 401 1.000 lei
c) 10.000 lei 503 = 462 10.000 lei
1.000 lei 503 = 462 1.000 lei
d) 10.000 lei 261 = 401 10.000 lei
e) 11.000 lei 503 = 404 11.000 lei

4. O societate îşi răscumpără 100 acţiuni proprii, la o valoare nominală de 1 leu şi o valoare de răscumpărare 1,5 lei; şi apoi le anulează, micşorând capitalul social. Care este suita corectă de înregistrări ?

a) 150 lei 1012 = 5121 150 lei
b) 150 lei 502 = 5121 150 lei
100 lei 1012 502 150 lei
50 lei 1068

B.C.U "M. EMINESCU" IASI

c)	100 lei	1012	=	5121	100 lei
d)	150 lei	502	=	5121	150 lei
	100 lei	1011		502	150 lei
	50 lei	1041			

6. RĂSPUNSURI LA TESTELE GRILĂ

1. a; 2. c; 3. c; 4. b;

CAPITOLUL VII

CONTABILITATEA FINANCIARĂ A CHELTUIELILOR ŞI VENITURILOR

1. Structuri în contabilitatea financiară privind cheltuielile şi veniturile

Contabilitatea financiară a cheltuielilor şi veniturilor este organizată având la bază concepţia dualistă. În consecinţă, ea are ca obiect evaluarea şi înregistrarea cheltuielilor şi veniturilor în funcţie de natura lor, iar contabilitatea de gestiune, în raport de destinaţia (funcţia) cheltuielilor.

Particularizând, în raport de cele două structuri, contabilitatea financiară reflectă cheltuielile într-o clasificare corespunzătoare naturii activităţilor pe care le desfăşoară întreprinderea (exploatare, financiară şi extraordinară) şi naturii resurselor consumate (materii prime, salarii, amortizări etc.).

Pentru reprezentarea cheltuielilor şi veniturilor se porneşte de la caracterul de proces al activităţilor consumatoare de resurse şi producătoare de rezultate. Ocazionarea cheltuielilor şi crearea veniturilor se derulează în mai multe etape succesive sau simultane de timp. Astfel, în cazul procesului cheltuielilor se întâlnesc patru momente: **angajarea, consumul, plăţile, imputarea.**

Angajarea are loc în momentul în care se contractează obligaţia bănească generatoare de plăţi sau consumatoare de resurse. **Exemplu.** În cazul unei aprovizionări cu materiale de la furnizori angajarea cheltuielilor intervine în momentul în care s-a creat obligaţia bănească faţă de furnizori de a plăti stocurile primite de la aceştia.

Consumul este specific utilizării efective sau „sacrificării" resurselor în scopul satisfacerii unor nevoi productive sau neproductive, după caz. **Exemplu,** utilizarea materialelor în procesul de producţie în scopul obţinerii de produse, lucrări şi servicii.

Plăţile constau din achitarea unei sume de bani ca echivalent în cadrul relaţiilor financiare. **Exemplu:** achitarea obligaţiei faţă de furnizori pentru materialele aprovizionate de la aceştia reprezintă **o plată ca echivalent;** în schimb, plata impozitului pe profit reprezintă **un transfer fără echivalent.**

Imputarea reprezintă momentul când cheltuielile sunt decontate sau repartizate asupra rezultatelor obţinute.

În cadrul procesului de creare a veniturilor se delimitează patru momente: **producţia; facturarea** sau **vânzarea pe credit; încasarea; încorporarea.**

Producţia este momentul creării rezultatului ca produs al activităţii consumatoare de resurse. **Exemplu:** la o întreprindere producătoare, această fază se identifică cu producţia în curs de fabricaţie şi producţia finită.

Facturarea sau **vânzarea pe credit** constă în transferarea dreptului de proprietate de la vânzător la client.

Încasarea reprezintă etapa în care rezultatul vândut se transformă în bani.

Încorporarea este o etapă strict contabilă prin care veniturile sunt înglobate în rezultate pentru a absorbi cheltuielile corespondente.

Analiza de mai sus, cu privire la momentele ocazionării cheltuielilor şi creării veniturilor, se regăseşte şi în contabilitatea financiară. Respectând **principiul independenţei exerciţiilor**, toate operaţiile care determină cheltuieli şi venituri sunt înregistrate în momentul **generării** sau **angajării** lor. În mod corespunzător se organizează o << *contabilitate de angajamente* >> sau << *accrual accounting* >>. Ea presupune individualizarea şi reflectarea cheltuielilor în faza de **angajare** şi **consum**, iar a veniturilor în momentul **obţinerii** şi a **realizării** lor.

În concordanţă cu **principiul rezultatului** este necesar să se delimiteze momentul în care cheltuielile se consideră **consumate** şi veniturile **realizate**, iar pe această bază imputarea costului ataşat în vederea determinării rezultatului net. În acest sens s-a creat principiul recunoaşterii **cheltuielilor consumate** în momentul utilizării resurselor, iar a **veniturilor realizate** în momentul transferării dreptului de proprietate, deci al livrării sau facturării către client. Dacă veniturile nu sunt legate de vânzări (chirii, dobânzi de încasat) sunt considerate realizate în momentul constatării lor. Pornind de la venitul realizat al exerciţiului, în mod corespunzător se delimitează cheltuielile în calitatea lor de efort care au generat veniturile.

Aşa cum se arată în contabilitatea anglo - saxonă, cheltuielile se află într-o conexiune cu veniturile deja recunoscute, proces cunoscut sub denumirea de **„matching"**. Toate cheltuielile angajate în cursul exerciţiului care nu se pot ataşa veniturilor realizate sunt „activate" sau recunoscute ca active, fiind imobilizate, stocate sau repartizate asupra mai multor exerciţii. De asemenea, sunt „pasivizate" sau recunoscute ca pasive toate veniturile realizate în avans care sunt atribuite exerciţiilor viitoare.

Generalizând, se poate aprecia că în contabilitatea financiară cheltuielile se grupează în: **cheltuieli curente; cheltuieli înregistrate în avans; cheltuieli de repartizat pe mai multe exerciţii; cheltuieli de plată.**

Prima categorie, **cheltuielile curente,** cuprinde cheltuielile angajate şi recunoscute de rezultatul exerciţiului curent sau în curs.

Cheltuielile înregistrate în avans şi cele de repartizat pe mai multe exerciţii sunt, după caz, cheltuieli constatate sau angajate în exerciţiul „N", dar recunoscute de rezultatul exerciţiului „N + 1" sau exerciţiul „N + α", (α = 1, ...n).

În ceea ce priveşte **cheltuielile de plată** sunt consumurile constatate efectiv pentru care nu s-au primit până la închiderea exerciţiului documentele de constatare (exemplu, drepturile cuvenite angajaţilor la închiderea exerciţiului cu titlu de concedii de plătit, impozite şi taxe datorate, dobânzi datorate).

De asemenea, veniturile se împart în: **venituri curente; venituri înregistrate în avans; venituri de realizat.**

Veniturile curente sunt constatate, înregistrate şi încorporate în rezultatul exerciţiului curent.

Veniturile înregistrate în avans sunt constatate în exerciţiul „N" dar încorporate în rezultatul exerciţiului „N +1".

Veniturile de realizat sunt venituri realizate efectiv în exerciţiul „N" şi încorporate în rezultatul aceluiaşi exerciţiu, pentru care nu s-au întocmit documente de înregistrare. **Exemplu**, vânzări de produse pentru care nu s-au întocmit facturi până la închiderea exerciţiului.

Pentru delimitarea şi evidenţierea cheltuielilor şi veniturilor se poate folosi şi criteriul **<< contabilitate de trezorerie>>** sau *<< cash - accounting >>*. În acest caz, tranzacţiile sunt separate şi înregistrate în categoria cheltuielilor şi veniturilor numai la decontarea lor la trezorerie. Respectiv, cheltuielile sunt reprezentate în momentul efectuării plăţilor, iar veniturile realizate în momentul încasării rezultatului.

Structurile de cheltuieli şi de venituri delimitate în contabilitatea financiară potrivit naturii lor definesc conţinutul claselor 6 **„Conturi de cheltuieli"** şi 7 **„Conturi de venituri"**.

CLASA 6
CONTURI DE CHELTUIELI

60 CHELTUIELI PRIVIND STOCURILE
- *601 Cheltuieli cu materii prime*
- *602 Cheltuieli cu materialele consumabile*
  - 6021 Cheltuieli cu materialele auxiliare
  - 6022 Cheltuieli privind combustibilul
  - 6023 Cheltuieli privind materialele pentru ambalat
  - 6024 Cheltuieli privind piesele de schimb
  - 6025 Cheltuieli privind seminţele şi materialele de plantat
  - 6026 Cheltuieli privind furajele
  - 6028 Cheltuieli privind alte materiale consumabile
- *603 Cheltuieli privind materialele de natura obiectelor de inventar*
- *604 Cheltuieli privind materialele nestocate*
- *605 Cheltuieli privind energia şi apa*
- *606 Cheltuieli privind animalele şi păsările*
- *607 Cheltuieli privind mărfurile*
- *608 Cheltuieli privind ambalajele*

61 CHELTUIELI CU LUCRĂRILE ŞI SERVICIILE EXECUTATE DE TERŢI
- *611 Cheltuieli de întreţinere şi reparaţii*
- *612 Cheltuieli cu redevenţele, locaţiile de gestiune şi chiriile*
- *613 Cheltuieli cu primele de asigurare*
- *614 Cheltuieli cu studiile şi cercetările*

62 CHELTUIELI CU ALTE SERVICII EXECUTATE DE TERŢI
- *621 Cheltuieli cu colaboratorii*
- *622 Cheltuieli privind comisioanele şi onorariile*
- *623 Cheltuieli de protocol, reclamă şi publicitate*
- *624 Cheltuieli cu transportul de bunuri şi de personal*
- *625 Cheltuieli cu deplasări, detaşări şi transferări*
- *626 Cheltuieli poştale şi taxe de telecomunicaţii*
- *627 Cheltuieli cu serviciile bancare şi asimilate*
- *628 Alte cheltuieli cu serviciile executate de terţi*

63 CHELTUIELI CU IMPOZITELE, TAXELE ŞI VĂRSĂMINTELE ASIMILATE
- *635 Cheltuieli cu alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate*

64 CHELTUIELI CU PERSONALUL
- *641 Cheltuieli cu salariile personalului*

[illegible]

Pentru delimitarea și evidențierea cheltuielilor și veniturilor se poate folosi și conceptul << **contabilitate de trezorerie**>> sau << ***cash - accounting*** >>. În aces caz, tranzacțiile sunt separate și înregistrate în categoria cheltuielilor și veniturile numai la decontarea lor la trezorerie. Respectiv, cheltuielile sunt reprezentate momentul efectuării plăților, iar veniturile realizate în momentul încasării rezultatu

Structurile de cheltuieli și de venituri delimitate în contabilitatea financ potrivit naturii lor definesc conținutul claselor 6 **„Conturi de cheltuieli”** **„Conturi de venituri”**.

CLASA 6
CONTURI DE CHELTUIELI

60 CHELTUIELI PRIVIND STOCURILE
- ***601 Cheltuieli cu materii prime***
- ***602 Cheltuieli cu materialele consumabile***
  - 6021 Cheltuieli cu materialele auxiliare
  - 6022 Cheltuieli privind combustibilul
  - 6023 Cheltuieli privind materialele pentru ambalat
  - 6024 Cheltuieli privind piesele de schimb
  - 6025 Cheltuieli privind semințele și materialele de pla
  - 6026 Cheltuieli privind furajele
  - 6028 Cheltuieli privind alte materiale consumabile
- *603 Cheltuieli privind materialele de natura obiectelor de*
- *604 Cheltuieli privind materialele nestocate*
- *605 Cheltuieli privind energia și apa*
- *606 Cheltuieli privind animalele și păsările*
- *607 Cheltuieli privind mărfurile*
- *608 Cheltuieli privind ambalajele*

61 CHELTUIELI CU LUCRĂRILE ȘI SERVICIILE E TERȚI
- *611 Cheltuieli de întreținere și reparații*
- *612 Cheltuieli cu redevențele, locațiile de gestiune*
- *613 Cheltuieli cu primele de asigurare*
- *614 Cheltuieli cu studiile și cercetările*

62 CHELTUIELI CU ALTE SERVICII EXECUTA
- *621 Cheltuieli cu colaboratorii*
- *622 Cheltuieli privind comisioanele și onorariile*
- *623 Cheltuieli de protocol, reclamă și publicitate*
- *624 Cheltuieli cu transportul de bunuri și de*
- *625 Cheltuieli cu deplasări, detașări și transferări*
- *626 Cheltuieli poștale și taxe de telecomunicații*
- *627 Cheltuieli cu serviciile bancare și asimilate*
- *628 Alte cheltuieli cu serviciile executate de terți*

63 CHELTUIELI CU IMPOZITELE, TAXELE ȘI VĂ ASIMILATE
- *635 Cheltuieli cu alte impozite, taxe și vărsăminte*

64 CHELTUIELI CU PERSONALUL
- *641 Cheltuieli cu salariile personalului*

Pentru delimitarea şi evidenţierea cheltuielilor şi veniturilor se poate folosi şi criteriul << **contabilitate de trezorerie**>> sau << *cash - accounting* >>. În acest caz, tranzacţiile sunt separate şi înregistrate în categoria cheltuielilor şi veniturilor numai la decontarea lor la trezorerie. Respectiv, cheltuielile sunt reprezentate în momentul efectuării plăţilor, iar veniturile realizate în momentul încasării rezultatului.

Structurile de cheltuieli şi de venituri delimitate în contabilitatea financiară potrivit naturii lor definesc conţinutul claselor **6 „Conturi de cheltuieli”** şi **7 „Conturi de venituri”.**

CLASA 6
CONTURI DE CHELTUIELI

- **60 CHELTUIELI PRIVIND STOCURILE**
  - ***601 Cheltuieli cu materii prime***
  - ***602 Cheltuieli cu materialele consumabile***
    - 6021 Cheltuieli cu materialele auxiliare
    - 6022 Cheltuieli privind combustibilul
    - 6023 Cheltuieli privind materialele pentru ambalat
    - 6024 Cheltuieli privind piesele de schimb
    - 6025 Cheltuieli privind seminţele şi materialele de plantat
    - 6026 Cheltuieli privind furajele
    - 6028 Cheltuieli privind alte materiale consumabile
  - ***603 Cheltuieli privind materialele de natura obiectelor de inventar***
  - ***604 Cheltuieli privind materialele nestocate***
  - ***605 Cheltuieli privind energia şi apa***
  - ***606 Cheltuieli privind animalele şi păsările***
  - ***607 Cheltuieli privind mărfurile***
  - ***608 Cheltuieli privind ambalajele***
- **61 CHELTUIELI CU LUCRĂRILE ŞI SERVICIILE EXECUTATE DE TERŢI**
  - ***611 Cheltuieli de întreţinere şi reparaţii***
  - ***612 Cheltuieli cu redevenţele, locaţiile de gestiune şi chiriile***
  - ***613 Cheltuieli cu primele de asigurare***
  - ***614 Cheltuieli cu studiile şi cercetările***
- **62 CHELTUIELI CU ALTE SERVICII EXECUTATE DE TERŢI**
  - ***621 Cheltuieli cu colaboratorii***
  - ***622 Cheltuieli privind comisioanele şi onorariile***
  - ***623 Cheltuieli de protocol, reclamă şi publicitate***
  - ***624 Cheltuieli cu transportul de bunuri şi de personal***
  - ***625 Cheltuieli cu deplasări, detaşări şi transferări***
  - ***626 Cheltuieli poştale şi taxe de telecomunicaţii***
  - ***627 Cheltuieli cu serviciile bancare şi asimilate***
  - ***628 Alte cheltuieli cu serviciile executate de terţi***
- **63 CHELTUIELI CU IMPOZITELE, TAXELE ŞI VĂRSĂMINTELE ASIMILATE**
  - ***635 Cheltuieli cu alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate***
- **64 CHELTUIELI CU PERSONALUL**
  - ***641 Cheltuieli cu salariile personalului***

645 Cheltuieli privind asigurările şi protecţia socială

6451 Cheltuieli privind contribuţia unităţii la asigurări sociale
6452 Cheltuieli privind contribuţia unităţii pentru ajutorul de şomaj
6453 Contribuţia angajatorului pentru asigurările sociale de sănătate
6458 Alte cheltuieli privind asigurările şi protecţia socială

65 ALTE CHELTUIELI DE EXPLOATARE

654 Pierderi din creanţe şi debitori diverşi

658 Alte cheltuieli de exploatare

6581 Despăgubiri, amenzi şi penalităţi
6582 Donaţii şi subvenţii acordate
6583 Cheltuieli privind activele cedate şi alte operaţii de capital
6588 Alte cheltuieli de exploatare

66 CHELTUIELI FINANCIARE

663 Pierderi din creanţe legate de participaţii

664 Cheltuieli privind investiţiile financiare cedate

6641 Cheltuieli privind investiţiile financiare cedate
6642 Pierderi privind investiţiile financiare pe termen scurt cedate

665 Cheltuieli din diferenţe de curs valutar

666 Cheltuieli privind dobânzile

667 Cheltuieli privind sconturile acordate

668 Alte cheltuieli financiare

67 CHELTUIELI EXTRAORDINARE

671 Cheltuieli privind calamităţile şi alte evenimente extraordinare

68 CHELTUIELI CU AMORTIZĂRILE, PROVIZIOANELE ŞI AJUSTAREA LA INFLAŢIE

681 Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele

6811 Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor
6812 Cheltuieli de exploatare privind provizioane pentru riscuri şi cheltuieli
6813 Cheltuieli de exploatare privind provizioane pentru deprecierea imobilizărilor
6814 Cheltuieli de exploatare privind provizioane pentru deprecierea activelor circulante

686 Cheltuieli financiare privind amortizările şi provizioanele

6863 Cheltuieli financiare privind provizioane pentru deprecierea imobilizărilor financiare
6864 Cheltuieli financiare privind provizioane pentru deprecierea activelor circulante
6868 Cheltuieli financiare privind amortizarea primelor de rambursare a obligaţiunilor

688 Cheltuieli din ajustarea la inflaţie

69 CHELTUIELI CU IMPOZITUL PE PROFIT ŞI ALTE IMPOZITE

691 Cheltuieli cu impozitul pe profit

6911 Cheltuieli cu impozitul pe profit curent
6912 Cheltuieli cu impozitul pe profit amânat

698 Alte cheltuieli cu impozitele care nu apar în elementele de mai sus

CLASA 7
CONTURI DE VENITURI

- **70 CIFRA DE AFACERI**
  - ***701 Venituri din vânzarea produselor finite***
  - ***702 Venituri din vânzarea semifabricatelor***
  - ***703 Venituri din vânzarea produselor reziduale***
  - ***704 Venituri din lucrări executate şi servicii prestate***
  - ***705 Venituri din studii şi cercetări***
  - ***706 Venituri din redevenţe, locaţii de gestiune şi chirii***
  - ***707 Venituri din vânzarea mărfurilor***
  - ***708 Venituri din activităţi diverse***
- **71 VARIAŢIA STOCURILOR**
  - ***711 Variaţia stocurilor***
- **72 VENITURI DIN PRODUCŢIA DE IMOBILIZĂRI**
  - ***721 Venituri din producţia de imobilizări necorporale***
  - ***722 Venituri din producţia de imobilizări corporale***
- **74 VENITURI DIN SUBVENŢII DE EXPLOATARE**
  - ***741 Venituri din subvenţii de exploatare***
    - 7411 Venituri din subvenţii de exploatare aferente cifrei de afaceri
    - 7412 Venituri din subvenţii de exploatare pentru materii prime şi materiale consumabile
    - 7413 Venituri din subvenţii de exploatare pentru alte cheltuieli din afară
    - 7414 Venituri din subvenţii de exploatare pentru plata personalului
    - 7415 Venituri din subvenţii de exploatare pentru asigurări şi protecţia socială
    - 7416 Venituri din subvenţii de exploatare pentru alte cheltuieli de exploatare
    - 7418 Venituri din subvenţii de exploatare pentru dobânda datorată
- **75 ALTE VENITURI DIN EXPLOATARE**
  - ***754 Venituri din creanţe reactivate şi debitori diverşi***
  - ***758 Alte venituri din exploatare***
    - 7581 Venituri din despăgubiri, amenzi şi penalităţi
    - 7582 Venituri din donaţii şi subvenţii primite
    - 7583 Venituri din vânzarea activelor şi alte operaţii de capital
    - 7584 Venituri din subvenţii pentru investiţii
- **76 VENITURI FINANCIARE**
  - ***761 Venituri din imobilizări financiare***
    - 7611 Venituri din titluri de participare deţinute la filiale din cadrul grupului
    - 7612 Venituri din titluri de participare deţinute la societăţi din afara grupului
    - 7613 Venituri din titluri de participare deţinute în întreprinderi asociate din cadrul grupului
    - 7614 Venituri din titluri de participare deţinute în întreprinderi asociate din afara grupului
    - 7615 Venituri din titluri de participare strategice în cadrul grupului

7616 Venituri din titluri de participare strategice în afara grupului
7617 Venituri din alte imobilizări financiare
762 Venituri din investiţii financiare pe termen scurt
763 Venituri din creanţe imobilizate
764 Venituri din investiţii financiare cedate
7641 Venituri din imobilizări financiare cedate
7642 Câştiguri din investiţii financiare pe termen scurt cedate
765 Venituri din diferenţe de curs valutar
766 Venituri din dobânzi
767 Venituri din sconturi obţinute
768 Alte venituri financiare
77 VENITURI EXTRAORDINARE
771 Venituri din subvenţii evenimente extraordinare şi altele similare
78 VENITURI DIN PROVIZIOANE ŞI AJUSTAREA LA INFLAŢIE
781 Venituri din provizioane privind activitatea de exploatare
7812 Venituri din provizioane pentru riscuri şi cheltuieli
7813 Venituri din provizioane pentru deprecierea imobilizărilor
7814 Venituri din provizioane pentru deprecierea activelor circulante
7815 Venituri din fondul comercial negativ
786 Venituri financiare din provizioane
7863 Venituri din provizioane pentru deprecierea imobilizărilor financiare
7864 Venituri din provizioane pentru deprecierea activelor circulante
788 Venituri din ajustarea la inflaţie
79 VENITURI DIN IMPOZITUL PE PROFIT AMÂNAT
791 Venituri din impozitul pe profit amânat

2. Modelul de principiu privind contabilitatea financiară a cheltuielilor şi veniturilor

Conturile de cheltuieli au funcţie contabilă de activ. Se **debitează** cu cheltuielile efectuate în cursul anului ca exerciţiu financiar şi se **creditează** la decontarea (repartizarea) cheltuielilor asupra rezultatelor. Prin funcţia contabilă, **conturile de venituri** sunt asimilate conturilor de pasiv. Se **creditează** cu veniturile realizate în cursul anului ca exerciţiu financiar, se **debitează** cu încorporarea veniturilor în rezultate.

Conturile de cheltuieli şi de venituri se închid, după caz, lunar sau la sfârşitul anului ca exerciţiu financiar prin contul **12 „Rezultatul exerciţiului"**. Cheltuielile se repartizează asupra rezultatului, iar veniturile se încorporează în rezultate. La rândul său contul **12 „Rezultatul exerciţiului"** este un cont de bilanţ, fiind inclus în categoria conturilor de capitaluri proprii. **Soldul creditor** al contului evidenţiază rezultatul sub formă de profit, iar **soldul debitor** - rezultatul sub formă de pierdere. În felul acesta contul **12 „Rezultatul exerciţiului „** realizează legătura dintre conturile de cheltuieli şi de venituri, pe de o parte, şi conturile de bilanţ, pe de altă parte. Astfel, soldul său creditor reprezintă **profitul** creat ca sursă de finanţare în urma excedentului veniturilor asupra cheltuielilor, iar **pierderea**, ca sold debitor exprimă bunurile economice nerecuperate ca urmare a excedentului cheltuielilor asupra veniturilor.

Relațiile dintre conturile de cheltuieli și de venituri, pe de o parte, și conturile de bilanț, pe de altă parte sunt redate în modelul de ma jos.

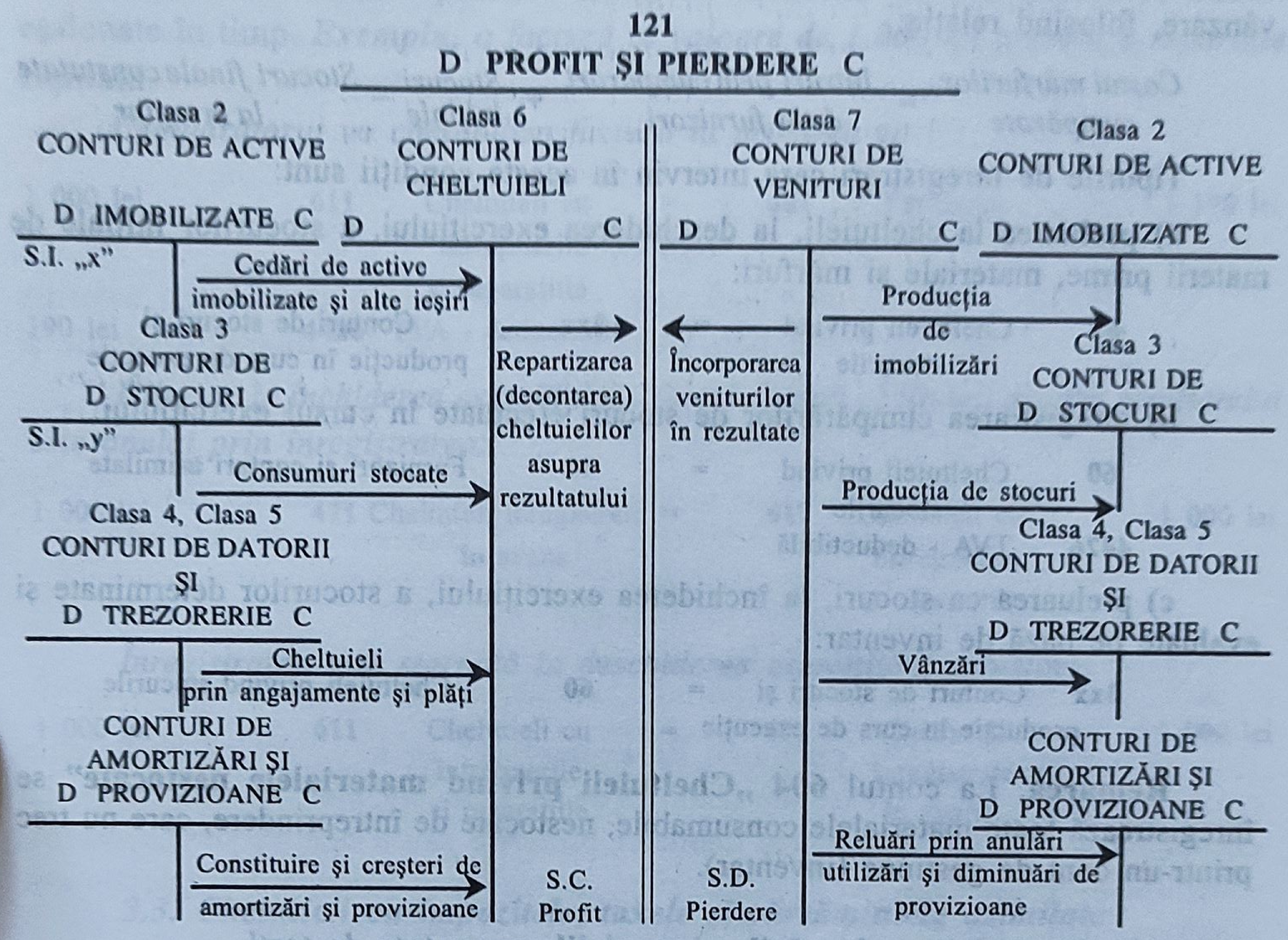
121
D PROFIT ȘI PIERDERE C
Clasa 2
CONTURI DE ACTIVE
D IMOBILIZATE C
S.I. „x”
Cedări de active imobilizate și alte ieșiri
Clasa 3
CONTURI DE
D STOCURI C
S.I. „y”
Consumuri stocate
Clasa 4, Clasa 5
CONTURI DE DATORII ȘI
D TREZORERIE C
Cheltuieli prin angajamente și plăți
CONTURI DE AMORTIZĂRI ȘI
D PROVIZIOANE C
Constituire și creșteri de amortizări și provizioane
Clasa 6
CONTURI DE CHELTUIELI
D C
Repartizarea (decontarea) cheltuielilor asupra rezultatului
S.C.
Profit
Clasa 7
CONTURI DE VENITURI
D C
Încorporarea veniturilor în rezultate
S.D.
Pierdere
Clasa 2
CONTURI DE ACTIVE
D IMOBILIZATE C
Producția de imobilizări
Clasa 3
CONTURI DE
D STOCURI C
Producția de stocuri
Clasa 4, Clasa 5
CONTURI DE DATORII ȘI
D TREZORERIE C
Vânzări
CONTURI DE AMORTIZĂRI ȘI
D PROVIZIOANE C
Reluări prin anulări utilizări și diminuări de provizioane

3. Contabilitatea cheltuielilor de exploatare

Activitatea de exploatare cuprinde toate operațiile economice și comerciale privind aprovizionarea, producția și desfacerea bunurilor, lucrărilor și serviciilor. De asemenea sunt incluse și operațiile privind investițiile, prin care se realizează producția și construcția proprie de imobilizări corporale. Structural, contabilitatea operațiilor privind constatarea cheltuielilor se diferențiază în funcție de natura resurselor utilizate.

3.1. Cheltuieli privind consumurile stocate și nestocate

Prin această categorie sunt delimitate cheltuielile privind materiile prime, materialele consumabile, energia și apa, precum și mărfurile.

În toate cazurile când se folosește **metoda inventarului permanent**, cheltuielile colectate în cursul exercițiului se înregistrează prin articolul contabil:

60	Cheltuieli privind stocurile	=	3xx	Conturi de stocuri și producție în curs de execuție

Dacă se utilizează **metoda inventarului intermitent**, la conturile de cheltuieli se înregistrează cumpărările de stocuri, iar consumurile stocate se determină pe baza relației:

$$\textit{Cumpărări consumate} = \textit{Intrări prin cumpărări de la furnizori} + \textit{Stocuri inițiale} - \textit{Stocuri finale constatate la inventariere}$$

Pentru mărfuri se calculează cheltuielile componente ale costurilor de vânzare, folosind relația:

$$\textit{Costul mărfurilor cumpărate} = \textit{Intrări prin cumpărări de la furnizori} + \textit{Stocuri inițiale} - \textit{Stocuri finale constatate la inventar}$$

Tipurile de înregistrări care intervin în aceste condiții sunt:

a) preluarea la cheltuieli, la deschiderea exercițiului, a stocurilor inițiale de materii prime, materiale și mărfuri:

60	Cheltuieli privind stocurile	=	**3xx**	Conturi de stocuri și producție în curs de execuție

b) înregistrarea cumpărărilor de stocuri efectuate în cursul exercițiului:

60	Cheltuieli privind stocurile	=	**40**	Furnizori și conturi asimilate
4426	TVA - deductibilă			

c) preluarea ca stocuri, la închiderea exercițiului, a stocurilor determinate și evaluate pe bază de inventar:

3xx	Conturi de stocuri și producție în curs de execuție	=	**60**	Cheltuieli privind stocurile

Remarcă. La contul **604 „Cheltuieli privind materialele nestocate"** se înregistrează toate materialele consumabile, nestocate de întreprindere, care nu trec printr-un cont de gestiune (inventar).

3.2. Cheltuieli cu lucrările și serviciile executate de terți

Cheltuielile ocazionate de lucrările și serviciile executate de terți sunt grupate în două categorii:

a) cheltuieli privind lucrările și serviciile ocazionate direct de desfășurarea activității, în ansamblu, a întreprinderii, cum sunt: lucrările de întreținere și reparațiile; redevențele; locațiile de gestiune și chiriile; primele de asigurare; studiile și cercetările.

Toate aceste cheltuieli se înregistrează în conturile din grupa 61 **„Cheltuieli cu lucrările și serviciile executate de terți"**.

b) cheltuieli privind lucrările și serviciile legate direct de activitățile de ansamblu, desfășurate de întreprindere, cum sunt: colaborările cu terții; comisioanele și onorariile; protocol, reclamă și publicitate; transportul de bunuri și personal; deplasări, detașări și transferări; poștă și telecomunicații; alte servicii executate de terți. Aceste cheltuieli sunt înregistrate la conturile reunite în grupa **62 „Cheltuieli cu alte servicii executate de terți"**.

Colectarea cheltuielilor în cursul perioadei generează înregistrarea:

61	Cheltuieli cu lucrările și serviciile executate de terți	=	**40**	Furnizori și conturi asimilate
sau 62	Cheltuieli cu alte servicii executate de terți		**51**	Conturi la bănci
			53	Casa

În contabilitatea cheltuielilor privind lucrările și serviciile furnizate de terți se poate ivi situația în care se primesc facturi fără a se executa în realitate lucrările și presta serviciile. Este practica facturării în avans privind livrări de bunuri eșalonate în timp. ***Exemplu****, o factură în valoare de 1.000 lei privind o reparație capitală.*

Cumpărătorul va contabiliza factura la primirea ei:

1 000 lei 611 Cheltuieli cu întreținerile și reparațiile = 401 Furnizori 1 190 lei
190 lei 4426 TVA - deductibilă

Ulterior, la închiderea exercițiului, efectul acestei cheltuieli asupra rezultatului este anulat prin înregistrarea:

1 000 lei 471 Cheltuieli înregistrate în avans = 611 Cheltuieli cu întreținerile și reparațiile 1 000 lei

Înregistrarea este stornată la deschiderea exercițiului următor:

1 000 lei 611 Cheltuieli cu întreținerile și reparațiile = 471 Cheltuieli înregistrate în avans 1 000 lei

3.3. Cheltuieli cu impozitele, taxele și vărsămintele asimilate

a) impozitul pe salarii suportat de angajator:

635 Cheltuieli alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate = 444 Impozitul pe salarii

b) impozite, taxe și vărsăminte asimilate datorate bugetului de stat sau altor organisme publice sub formă de: prorata din TVA deductibilă devenită nedeductibilă; TVA colectată aferentă bunurilor și serviciilor folosite în scop personal sau predate cu titlu gratuit, cea aferentă lipsurilor peste normele legale, precum și cea aferentă bunurilor și serviciilor acordate salariaților sub forma avantajelor în natură; diferențele de preț la gaze și țiței obținute din producția internă; impozitul pe clădiri, impozitul pe terenuri, taxa pentru folosirea terenurilor proprietate de stat, alte impozite și taxe:

635 Cheltuieli cu alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate = 4426 TVA - deductibilă
4427 TVA - colectată
446 Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate

c) datorii şi vărsăminte de efectuat la alte organisme publice, destinate fondurilor speciale, sub formă de contribuţii la: fondul special pentru sănătate (excepţie 4311 = 447); fondul special pentru dezvoltarea şi modernizarea drumurilor publice:

635	Cheltuieli cu alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate	=	**447**	Fonduri speciale taxe şi vărsăminte asimilate

3.4. Cheltuieli cu personalul

La această grupă de cheltuieli sunt contabilizate: cheltuielile cu salariile personalului, cheltuielile privind contribuţia întreprinderii la asigurările sociale şi contribuţia întreprinderii la fondul de şomaj

Înregistrarea contabilă este de forma:

64	Cheltuieli cu personalul	=	**42**	Personal şi conturi asimilate
			43	Asigurări sociale, protecţie socială şi conturi asimilate

3.5. Alte cheltuieli de exploatare

Prin grupa **65 „Alte cheltuieli de exploatare”** se înregistrează cheltuielile ocazionate de pierderile din creanţe suportate de întreprindere, pierderile din lichidarea dobânzilor şi creanţelor, valoarea debitelor prescrise sau a debitorilor insolvabili, scoşi din evidenţă, valoarea despăgubirilor, amenzilor şi penalităţilor datorate sau plătite, valoarea donaţiilor şi subvenţiilor şi sponsorizările acordate.

Colectarea cheltuielilor generează înregistrarea:

65	Alte cheltuieli de exploatare	=	**267**	Creanţe imobilizate
			4118	Clienţi incerţi sau în litigiu
			167	Alte împrumuturi şi datorii asimilate
			3xx	Conturi de stocuri şi producţie în curs de execuţie
			448	Alte datorii şi creanţe cu bugetul statului
			451	Decontări în cadrul grupului
			461	Debitori diverşi
			512	Conturi curente la bănci
			531	Casa

Se mai includ în categoria altor cheltuieli de exploatare, cheltuielile rezultate din operaţii de capital, precum valoarea neamortizată a activelor amortizabile şi valoarea contabilă de intrare a activelor imobilizate neamortizabile cedate sau scoase din evidenţă, pierderile determinate de răscumpărarea propriilor acţiuni etc.

Înregistrarea cheltuielilor se face prin formula:

65	Alte cheltuieli de exploatare	=	20	Imobilizări necorporale
			21	Imobilizări corporale
			26	Imobilizări financiare
			502	Acţiuni proprii
			505	Obligaţiuni emise şi răscumpărate

4. Contabilitatea cheltuielilor financiare

Se cuprind toate cheltuielile privind pierderile din creanţe legate de participaţii, pierderile din vânzarea titlurilor de plasament, diferenţele de curs valutar din operaţiile curente şi disponibilităţile în devize la închiderea exerciţiului financiar; dobânzile curente aferente împrumuturilor primite şi altor datorii privind exerciţiul în curs; sconturile acordate clienţilor; alte cheltuieli financiare.

Toate operaţiile privind cheltuielile financiare sunt înregistrate prin conturile din grupa **66 „Cheltuieli financiare"**. În acest scop se debitează conturile de cheltuieli **(6xx)** şi se creditează conturile care evidenţiază natura cheltuielii **(conturi de dobânzi, conturi de datorii, conturi de creanţe, conturi de trezorerie)**.

5. Contabilitatea cheltuielilor extraordinare

Cheltuielile extraordinare sunt acelea care apar ca urmare a evenimentelor extraordinare, cum sunt:calamităţile naturale şi exproprierile unor active. Se poate pune în discuţie dacă o întreprindere care se află într-o zonă supusă frecvent calamităţilor naturale (de exemplu, lângă albia unui râu cu risc de inundaţii în fiecare primăvară) poate considera valoarea pierderilor de stocuri şi producţia în curs de execuţie în categoria cheltuielilor extraordinare. Reamintim că în activitatea extraordinară sunt cuprinse acele evenimente sau tranzacţii distincte de activităţile curente ale întreprinderii care apar neregulat şi cu frecvenţă redusă.

Exemplu. *În urma unor alunecări de teren, societatea comercială ALFA S.A. a constatat distrugerea unei plantaţii de meri recent intrate pe rod, pierdere evaluată la suma de 18.000.000 lei. Înregistrarea contabilă este:*

18 000 lei	671	Cheltuieli privind calamităţile şi alte evenimente extraordinare	=	2134	Animale şi plantaţii	18 000 lei

Remarcă. Potrivit IFRS 2005, poziţia cheltuieli extraordinare a fost transferată la cheltuieli privind alte activităţi.

6. Contabilitatea cheltuielilor cu amortizările și provizioanele

Sunt cheltuieli de exploatare și financiare ocazionate de deprecierea activelor amortizabile și neamortizabile, precum și cele determinate de constituirea provizioanelor pentru riscuri și cheltuieli.

Delimitarea și înregistrarea distinctă a acestor categorii de cheltuieli de exploatare și financiare se întemeiază pe calitatea lor de componentă a capacității de autofinanțare. Sunt cheltuieli care nu generează plăți pentru activitatea de trezorerie. Ca o componentă a „cash - flow"- ului ele reprezintă o sursă de autofinanțare de investiții. De aceea se mai numesc și cheltuieli calculate.

Contabilizarea acestor cheltuieli se face prin relația:

68	Cheltuieli cu amortizările, provizioanele și ajustarea la inflație	=	**15**	Provizioane pentru riscuri și cheltuieli
			28	Amortizări privind imobilizările
			29	Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor
			39	Provizioane pentru deprecierea stocurilor și a producției în curs de execuție
			49	Provizioane pentru deprecierea creanțelor
			59	Provizioane pentru deprecierea conturilor de trezorerie

7. Cazuri particulare privind contabilizarea unor cheltuieli complexe

7.1. Cheltuieli cu transportul bunurilor cumpărate efectuate cu mijloace proprii

Potrivit soluției formulate prin **P.C.G.** aceste cheltuieli se înregistrează direct în clasa 6 **„Conturi de cheltuieli"** intrând în caruselul general al repartizării cheltuielilor asupra contului de rezultat. Deci ele sunt încadrate în zona costurilor perioadei fără a fi recunoscute ca active imobilizate achiziționate sau stocuri. Din punct de vedere fiscal avantajează societățile comerciale.

O soluție care depășește limitele de mai sus este următoarea:

a) înregistrarea pe naturi a cheltuielilor ocazionate de exploatarea mijloacelor de transport (combustibili, salarii, amortizări etc.):

6xx	Conturi de cheltuieli	=	**3xx**	Conturi de stocuri și producție în curs de execuție
6xx	Conturi de cheltuieli	=	**4xx**	Conturi de terți
			5xx	Conturi de trezorerie

b) decontarea costului serviciului prestat:

- în cazul imobilizărilor achiziţionate:

21 Imobilizări corporale = **722** Venituri din producţia de imobilizări corporale

- în cazul stocurilor cumpărate:

3xx Conturi de stocuri şi producţie în curs de execuţie = **711** Variaţia stocurilor *(718 „Venituri din alte elemente de producţie" dacă există un asemenea cont)*

7.2. *Costurile îndatorării*

Costurile îndatorării cuprind dobânzile şi alte cheltuieli suportate de o întreprindere în legătură cu împrumutul de fonduri.

Un activ pe termen lung este un activ care solicită în mod necesar o perioadă substanţială de timp pentru a fi gata în vederea utilizării căreia a fost destinat sau pentru vânzare. **Exemple de active pe termen lung**: stocurile care necesită o perioadă substanţială de timp pentru a le aduce la un stadiu în care pot fi vândute; şi unităţile producătoare de energie şi proprietăţile din investiţii.

Costurile îndatorării pot include:

a) dobânzile corespunzătoare descoperirilor de cont şi împrumuturilor pe termen scurt şi lung;

b) amortizarea reducerilor sau primelor aferente împrumuturilor;

c) amortizarea cheltuielilor complementare realizate în scopul obţinerii împrumuturilor;

d) cheltuielile financiare aferente leasing-ului financiar şi recunoscute în conformitate cu IAS 17, „Leasing"; şi

e) diferenţele de curs valutar aferente împrumuturilor într-o monedă străină, în măsura în care sunt privite ca o ajustare a cheltuielilor cu dobânda.

Pentru recunoaşterea costurilor îndatorării se pot folosi, după caz, tratamentul de bază sau cel alternativ.

Tratamentul contabil de bază. Costurile îndatorării trebuie înregistrate ca o **cheltuială în perioada în care au apărut, cu excepţia celor care sunt capitalizate.**

Tratamentul contabil alternativ. Costurile îndatorării care sunt direct atribuibile achiziţiei, construcţiei sau producerii unui activ pe termen lung trebuie capitalizate ca parte a costului acelui activ.

Formula costului capitalizat este:

(a) în cazul împrumuturilor specializate:

- *Costurile îndatorării atribuibile în mod direct achiziţionării, construirii sau producerii unui activ calificabil*

- *Venitul realizat din investiţia temporară a împrumuturilor speciale în scopul obţinerii unui activ calificabil*

= ***COSTUL CAPITALIZAT***

(b) în cazul împrumuturilor specializate:
Costul capitalizat = Cheltuielile cu activul calificabil × rata capitalizării
unde:

- costul capitalizat într-o perioadă nu trebuie să depăşească totalul costurilor îndatorării în timpul acelei perioade;
- rata capitalizării reprezintă media ponderată a costurilor îndatorării aplicabilă împrumuturilor întreprinderii, care nu sunt rambursate în timpul perioadei, altele decât împrumuturile făcute special pentru a obţine un activ calificabil.

Exemplu. *Martina S.A. foloseşte pentru construcţia unei clădiri în regie proprie împrumuturi după cum urmează, fără a recurge la credit cu destinaţie specială:*

Specificare	*01.01.2008*	*31.12.2008*	*Media*
1. Împrumuturi pe termen scurt cu dobânda de 20%	*100 000*	*200 000*	*150 000*
2. Împrumuturi pe termen lung cu dobânda de 10%	*500 000*	*700 000*	*600 000*

Cheltuielile cu activele în curs de realizare, efectuate în timpul anului 550.000 lei, la sfârşitul anului rămânând neachitate 50.000 lei.

$$\text{Rata de capitalizare} = \frac{150.000 \times 20\% + 600.000 \times 10\%}{150.000 + 600.000} \times 100 = 12\%$$

$$\text{Costul capitalizat} = (550000 - 500000) \times 12\% = 60000 \text{ lei}$$

Dacă cheltuielile cu dobânzile anului 2002 ar fi fost de 80.000 lei, poate fi recunoscut la capitalizare costul de 60.000 lei. În schimb, dacă cheltuielile cu dobânzile ar fi fost de 58.000 lei ar fi fost recunoscut la capitalizare numai 58.000 lei.

IAS 29. „Raportarea financiară în economii hiperinflaţioniste”, stabileşte că *„impactul inflaţiei este, de obicei, recunoscut în costurile îndatorării”*. Este inadecvată retratarea în cursul aceleiaşi perioade a cheltuielilor de capital finanţate prin împrumuturi şi capitalizarea părţii din costurile îndatorării care compensează inflaţia în timpul aceleiaşi perioade. Această parte a costurilor îndatorării este recunoscută ca o cheltuială în perioada în care costurile au fost suportate.

IAS 29 „Raportarea financiară în economii hiperinflaţioniste” sugerează de asemenea, că, în cazul costurilor de îndatorare, acestea să fie separate în două componente, una fiind inflaţia (care trebuie recunoscută ca o cheltuială), iar cealaltă reprezentând costurile reale de îndatorare (care trebuie capitalizate).

Perioada de capitalizare:

(a) Începerea capitalizării costurilor îndatorării, ca parte a costului unui activ pe termen lung, trebuie să înceapă când:

(a1) se realizează cheltuielile pentru acel activ;

(a2) se generează costurile îndatorării; şi

(a3) sunt în curs activităţile necesare pentru pregătirea activului în vederea folosirii sau vânzării lui.

Cheltuielile pentru un activ pe termen lung includ doar acele cheltuieli care au generat plăţi de numerar, transferuri de alte active sau preluarea unor datorii purtătoare de dobândă. Cheltuielile sunt reduse prin orice încasări progresive şi subvenţii primite în legătură cu activul respectiv.

(b) Întreruperea capitalizării costurilor îndatorării trebuie efectuată în cursul perioadelor prelungite în care nu se lucrează pentru obţinerea activului respectiv.

Costurile îndatorării realizate în cursul unei perioade prelungite în care se întrerup activităţile necesare pregătirii unui activ pentru utilizare sau vânzare, acesta fiind parţial finalizat, nu se capitalizează.

În mod normal, capitalizarea costurilor îndatorării nu se întrerupe pe parcursul unei perioade în care se desfăşoară importante lucrări tehnice şi administrative; sau când o pauză este o parte necesară a procesului de aducere a unui activ în starea de a fi utilizat sau vândut.

(c) Încetarea capitalizării se produce când se realizează cea mai mare parte a activităţilor necesare pentru pregătirea activului pe termen lung în vederea utilizării sau vânzării sale.

Exemple privind tratamentul alternativ: *O societate comercială a efectuat următoarele împrumuturi pentru finanţarea construcţiei unui complex hotelier:*

a) *250.000 lei în perioadele precedente cu o dobândă diferenţiată astfel: 200.000 lei cu dobânda de 10%; 50.000 lei cu dobânda de 12%.*

b) *la data de 1 martie 2000 constructorii au început să lucreze la construcţie şi din aceste împrumuturi rămăseseră neutilizaţi 80.000 lei.*

c) *la 1 octombrie 2000 se achită prima factură emisă pentru construcţie în valoare de 80.000 lei.*

d) *la 1 ianuarie 2001 se primesc 180.000 lei cu o dobândă de 9% pe an.*

Sumele neutilizate au fost consemnate într-un depozit cu o dobândă de 5% pe an.

e) *la 1 aprilie 2001 se achită altă factură în valoare de 100.000 lei.*

f) *la 1 septembrie 2001 se achită cea de a treia factură pentru construcţie în valoare de 50.000 lei. Tot acum activitatea de construcţie se suspendă până la data de 1 iulie 2002.*

g) *la data de 1 noiembrie 2002 construcţia este finalizată şi se face plata finală a celor 30.000 lei.*

h) *construcţia este pusă în funcţiune la data de 1 decembrie 2002.*

NOTĂ: *Se consideră că pe perioada pentru care s-au contractat împrumuturile rata dobânzii a încorporat o componentă de 3% reprezentând inflaţia.*

Rezolvarea are loc în următoarele etape:

ETAPA 1. *DETERMINAREA COSTULUI MEDIU PONDERAT AL ÎMPRUMUTULUI CA O MEDIE PONDERATĂ A COSTURILOR ÎNDATORĂRII:*

(200.000 lei × 10% + 50.000 lei × 12%)/(200.000 lei + 50.000 lei) = 10,4%

ETAPA 2. *SEPARAREA COSTURILOR DE ÎNDATORARE ÎN CELE DOUĂ COMPONENTE:*

IAS 29 precizează că în cazul costurilor de îndatorare, acestea să fie separate în două componente, una fiind inflaţie (care trebuie recunoscută ca o cheltuială), iar cealaltă reprezentând costurile reale de îndatorare ce trebuie capitalizate.

- *80.000 lei rămaşi din cei 250.000 lei la o rată de 7,4% = 10,4% - 3%.*
- *180.000 lei împrumutaţi la 1 ianuarie 2001 la o rată de 6% = 9% - 3%.*

ETAPA 3. ÎNCEPEREA CAPITALIZĂRII.

Conform IAS 23 „Costurile îmdatorării", capitalizarea costurilor îndatorării ca parte a costului unui activ pe termen lung trebuie să înceapă când se realizează cheltuielile pentru acel activ, deci în acest caz la data primei plăţi.

Pentru anul 2000:

- *80.000 lei × 7,4% × 3/12 (oct, nov, dec) = 1.480 lei*

1.480 lei	**2311**	Amenajări de terenuri şi construcţii	=	**1682**	Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung	1.480 lei

ETAPA 4. CONTABILIZAREA ÎMPRUMUTULUI DE LA 1 IANUARIE 2001 ŞI CONSTITUIREA DEPOZITULUI:

180.000 lei	**512**	Conturi curente la bănci	=	**162**	Credite bancare pe termen lung	180.000 lei
180.000 lei	**2678**	Alte creanţe imobilizate	=	**512**	Conturi curente la bănci	180.000 lei

*Se poate folosi şi varianta potrivit căreia depozitul se creează în **512 „Conturi curente la bănci"** deoarece împrumutul restricţionat reprezintă o investiţie temporară.*

ETAPA 5. CAPITALIZAREA DOBÂNZII PENTRU ÎMPRUMUTUL RĂMAS ŞI CEL NOU CONTRACTAT ÎN VALOARE DE 180.000 LEI PÂNĂ LA SUSPENDAREA ACTIVITĂŢII (1 IAN 2001-1 SEPT 2001).

- ***împrumut rămas:*** *80.000 lei × 7,4% × 8/12 (ian, feb, mart, apr, mai, iun, iul, aug) = 3.946 lei*

3.946 lei	**2311**	Amenajări de terenuri şi construcţii	=	**1682**	Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung	3.946 lei

- ***împrumut nou:*** *180.000 lei × 6% × 8/12 (ian, feb, mart, apr, mai, iun, iul, aug) = 7.200 lei*

7.200 lei	**2311**	Amenajări de terenuri şi construcţii	=	**1682**	Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung	7.200 lei

ETAPA 6. ÎNREGISTRAREA DOBÂNZII LA DEPOZIT:

Dobânda la depozitul de 180.000 lei constituit la 1 ianuarie 2001 - 1 aprilie 2001: 180.000 lei × 5% × 3/12 (ian, feb, mart) = 2.250 lei:

2.250 lei	**2679**	Dobânzi aferente altor creanţe imobilizate	=	**766**	Venituri din dobânzi	2.250 lei
	sau **512**	Conturi curente la bănci				

***ETAPA 7. DIMINUAREA COSTURILOR ÎNDATORĂRII CU VALOAREA VENITURILOR DIN DOBÂNZI** conform IAS 23: În cazul în care fondurile sunt împrumutate special în scopul obţinerii unui activ pe termen lung, suma costurilor îndatorării ce pot fi capitalizate pentru acel activ trebuie determinată ca diferenţă între costurile actuale ale îndatorării generate de acele împrumuturi în timpul perioadei şi orice venit rezultat din investirea temporară a acelor fonduri împrumutate.*

2.250 lei	**766**	Venituri din dobânzi	=	**2311**	Amenajări de terenuri şi construcţii	2.250 lei

ETAPA 8. *ÎNREGISTRAREA DOBÂNZII LA DEPOZITUL RĂMAS ŞI DIMINUAREA COSTURILOR ÎNDATORĂRII CU VALOAREA VENITURILOR DIN DOBÂNZI.*

Depozitul rămas se ridică la 80.000 lei = 180.000 lei – 100.000 lei pentru perioada 1 aprilie – 1 septembrie: 80 000 lei × 5% × 5/12 (apr, mai, iun, iul, aug) = 1.166 lei

1.166 lei	**2679** Dobânzi aferente altor creanţe imobilizate Sau **512** Conturi curente la bănci	=	**766** Venituri din dobânzi	1.166 lei

şi:

1.166 lei	**766** Venituri din dobânzi	=	**2311** Amenajări de terenuri şi construcţii	1.166 lei

ETAPA 9. *ÎNTRERUPEREA CAPITALIZĂRII PE PERIOADA 1 SEPTEMBRIE 2001-1 IULIE 2002.*

Conform IAS 23 capitalizarea costurilor îndatorării trebuie întreruptă în cursul perioadelor prelungite în care nu se lucrează pentru obţinerea activului respectiv.

ETAPA 10. *CAPITALIZAREA DOBÂNZII PENTRU ÎMPRUMUTUL RĂMAS pe perioada 1 iulie 2002 – 1 noiembrie 2002, când are loc finalizarea şi pentru cel de 180.000 lei.*

- *împrumut rămas: 80.000 lei × 7,4% × 4/12 (iul, aug, sept, oct)= 1.973 lei*

1.973 lei	**2311** Amenajări de terenuri şi construcţii	=	**1682** Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung	1.973 lei

- *împrumut de 180.000 lei: 180.000 lei × 6% × 4/12 (iul, aug, sept, oct) = 3.600 lei*

3.600 lei	**2311** Amenajări de terenuri şi construcţii	=	**1682** Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung	3.600 lei

ETAPA 11. *ÎNREGISTRAREA DOBÂNZII LA DEPOZITUL RĂMAS ŞI DIMINUAREA COSTURILOR ÎNDATORĂRII.*

Depozitul rămas este de 30.000 lei = 80.000 lei – 50.000 lei.

30 000 lei × 5% × 4/12 (iul, aug, sept, oct)= 500 lei

500 lei	**2679** Dobânzi aferente altor creanţe imobilizate Sau **512** Conturi curente la bănci	=	**766** Venituri din dobânzi	500 lei

şi

500 lei	**766** Venituri din dobânzi	=	**2311** Amenajări de terenuri şi construcţii	500 lei

Remarcă. *Dobânzile aferente inflației și costurilor împrumuturilor în perioada dinaintea începerii lucrărilor și în perioada de suspendare a lucrărilor se contabilizează la cheltuielile perioadei.*

În cazul concret:

(a) sumele provenind din componenta inflaționistă a ratei dobânzii:

(a1) anul 2000, perioada 1 martie – 31 decembrie: 80.000 lei × 3% × 10/12 = 2.000 lei:

2.000 lei	**666**	Cheltuieli privind dobânzile	=	**1682**	Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung	2.000 lei

(a2) anul 2001, perioada 1 ianuarie - 31 decembrie:

- *împrumut vechi: 80.000 lei × 3% × 12/12 = 2.400 lei*
- *împrumut nou: 180.000 lei × 3% × 12/12 = 5.400 lei*

7.800 lei	**666**	Cheltuieli privind dobânzile	=	**1682**	Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung	7.800 lei

(a3) anul 2002, perioada 1 ianuarie – 31 decembrie:

- *împrumut vechi: 80.000 lei × 3% × 12/12 = 2.400 lei*
- *împrumut nou: 180.000 lei × 3% × 12/12 = 5.400 lei*

7.800 lei	**666**	Cheltuieli privind dobânzile	=	**1682**	Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung	7.800 lei

(b) sumele aferente perioadei în care nu s-au desfășurat activități de investiții:

(b1) anul 2000, perioada 1 martie – 1 octombrie, înaintea începerii lucrărilor: 80.000 lei × 7,4% × 7/12 = 3.453 lei:

3.453 lei	**666**	Cheltuieli privind dobânzile	=	**1682**	Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung	3.453 lei

(b2) anul 2001, perioada 1 septembrie – 31 decembrie de întrerupere a lucrărilor:

- *împrumut vechi: 80.000 lei × 7,4% × 4/12 = 1.973 lei*
- *împrumut nou: 180.000 lei × 6% × 4/12 = 3.600 lei*

5.573 lei	**666**	Cheltuieli privind dobânzile	=	**1682**	Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung	5.573 lei

(b3) anul 2002, perioada 1 ianuarie – 1 iulie, perioada de întrerupere și 1 noiembrie – 31 decembrie:

- *împrumut vechi: 80.000 lei × 7,4% × 7/12 = 3.453 lei*
- *împrumut nou: 180.000 lei × 6% × 7/12 = 6.300 lei*

9.753 lei	**666**	Cheltuieli privind dobânzile	=	**1682**	Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung	9.753 lei

Exemplul 2. *O societate comercială a efectuat următoarele împrumuturi pentru finanțarea construcției unei clădiri pe care o execută în regie proprie: împrumut pe termen scurt 500 lei cu o rată a dobânzii de 10%, împrumut pe termen lung de*

600 lei cu o rată a dobânzii de 8%. Dobânda s-a plătit la 6 luni. rămânând neachitată la sfârşitul anului dobânda corespunzătoare semestrului II. Cheltuielile cu activitatea în curs de realizare se ridică la 3.400 lei. La sfârşitul anului rămâne neachitată suma de 500 lei.

***a)** determinarea ratei de capitalizare pe baza mediei ponderate:*
(500 lei × 10% + 600 lei × 8%) / (500 lei + 600 lei) = 8,9%

***b)** calculul dobânzii efectiv plătite până la sfârşitul anului:*
500 lei × 10% × 6/12 = 25 lei
600 lei × 8% × 6/12 = 24 lei
Total: 25 lei + 24 lei = 49 lei

***c)** calculul valorii medii contabile a activului pe termen lung la nivelul cheltuielilor plătite:*
(3.400 lei – 500 lei)/2 = 1.450 lei

***d)** determinarea sumei maxime a dobânzii ce poate fi capitalizată:*
1.450 lei × 8,9% = 129 lei

Conform IAS 23, valoarea costurilor îndatorării ce pot fi capitalizate într-o perioadă nu trebuie să depăşească valoarea costurilor îndatorării suportate în cursul acelei perioade.

Prin urmare, suma ce se va capitaliza în cazul de mai sus este 49 lei, adică valoarea costurilor îndatorării suportate în cursul perioadei:

49 lei	**2311**	Amenajări de terenuri şi construcţii	=	**1682**	Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung	24 lei
				5186	Dobânzi de plătit	25 lei

***Remarcă.** În practică apare problema capitalizării costurilor îndatorării selectiv pentru anumite active cu ciclu lung de producţie sau pentru toate activele de acest tip. Normele internaţionale precizează că pentru a asigura comparabilitatea informaţiilor cuprinse în situaţiile financiare, orice întreprindere care adoptă tratamentul contabil alternativ acceptat (permis) trebuie să îl aplice consecvent tuturor activelor sale cu ciclu lung de producţie şi să precizeze informaţiile corespunzătoare acestor politici contabile în notele la situaţiile financiare. Conform Ordinului 306/2002, aceste note sunt denumite „Principii, politici şi metode contabile”. Situaţiile financiare trebuie să prezinte următoarele informaţii:*

***(a)** tratamentul contabil adoptat pentru costurile îndatorării*

***(b)** valoarea costurilor îndatorării capitalizate în cursul perioadei*

***(c)** rata de capitalizare folosită pentru a determina valoarea costurilor îndatorării care pot fi capitalizate.*

Exemplu de prezentare a informaţiilor referitoare la politicile contabile în cazul costurilor de îndatorare:

***(a)** tratament de bază:*
Societatea „A” – 31.12.2002:

***Dobânda la datoriile financiare:** Cheltuielile cu dobânda sunt deduse fără restricţii din venituri. Astfel, nu se capitalizează nici un cost al îndatorării apărut în timpul construcţiei.*

***(b)** tratament alternativ permis:*
Societatea „B” – 31.12.2002

Dobânda

Dobânda pentru fluxurile de trezorerie / numerar aferente unor proiecte de dezvoltare importante se capitalizează până în momentul în care activul este pregătit pentru utilizare. Dobânda capitalizată este considerată o componentă a prețului de cost și se amortizează împreună cu activul fix la care se referă.

Suma cheltuielilor cu dobânda capitalizate în exercițiul curent: 100 lei

Valoarea ratei de capitalizare: 25%.

8. Contabilitatea veniturilor

8.1. Contabilitatea veniturilor din exploatare

În modelul de contabilitate, din țara noastră, criteriul de delimitare și înregistrare a veniturilor din activitatea de exploatare este cel începând cu obținerea producției și se continuă cu vânzarea aceleiași producții sau a mărfurilor cumpărate. Totodată, se consideră venituri realizate, în funcție de care se determină rezultatul, numai cele din stadiul de vânzare, adică din faza unde are loc transferarea dreptului de proprietate. Veniturile nelegate de vânzări, cum sunt cele financiare și, cele extraordinare, sunt considerate realizate în momentul constatării sau încasării, după caz.

Tipurile de înregistrări care intervin sunt:

a) veniturile din producția stocată, metoda inventarului permanent:

33	Producția în curs de execuție	=	**711**	Variația stocurilor
34	Produse			
36	Animale			

Înregistrarea se face la costurile de producție, sau la prețul prestabilit, după caz. Dacă se face la prețul prestabilit, conturilor de stocuri li se asociază la intrarea pe debit conturile de diferențe, în roșu sau negru, după caz. Dacă s-a adoptat modalitatea înregistrării diferențelor în negru, tipurile de înregistrări sunt:

- diferențe nefavorabile, costul de producție este mai mare decât prețul prestabilit:

34	Produse	=	**711**	Variația stocurilor
348	Diferențe de preț la produse			
36	Animale			
368	Diferențe de preț la animale și păsări			

- diferențe de preț favorabile, costul de producție este mai mic decât prețul prestabilit:

34	Produse	=	**711**	Variația stocurilor
36	Animale		**348**	Diferențe de preț la produse
			368	Diferențe de preț la animale și păsări

Înregistrările de mai sus se mențin și în condițiile metodei inventarului intermitent, cu deosebirea că este evidențiat numai stocul final constatat și evaluat în cadrul inventarului la cost de producție. Deci, nu intră în rol conturile de diferențe

de preţ. Totodată, la deschiderea exerciţiului financiar, pentru stocurile iniţiale decontate asupra veniturilor se face înregistrarea:

711 Variaţia stocurilor = **33** Producţia în curs de execuţie
34 Produse
36 Animale

b) semifabricatele utilizate pentru consumul propriu se înregistrează prin relaţiile:

- obţinerea semifabricatelor din producţie proprie:

341 Semifabricate = **711** Variaţia stocurilor

- transferarea semifabricatelor în gestiunea de materiale consumabile:

302 Materiale consumabile = **341** Semifabricate

- consumul acestora:

602 Cheltuieli cu materialele consumabile = **302** Materiale consumabile

Remarcă. Ultimele două înregistrări de mai sus pot fi înlocuite cu una de tipul:

711 Variaţia stocurilor = **341** Semifabricate

c) veniturile realizate cu ocazia vânzării produselor, lucrărilor, prestărilor de servicii şi mărfurilor:

4111 Clienţi = **70** Cifra de afaceri *(la preţul de vânzare)*
4427 TVA - colectată

şi concomitent, în cazul metodei inventarului permanent:

- pentru costul de producţie sau preţul prestabilit privind producţia stocată vândută:

711 Variaţia stocurilor = **34** Produse
36 Animale

În cazul în care evidenţa se ţine la preţ prestabilit, conturilor de stocuri li se asociază cele care evidenţiază diferenţele între costul de producţie şi preţul prestabilit:

- pentru costul de cumpărare al mărfurilor vândute:

607 Cheltuieli privind mărfurile = **371** Mărfuri

Dacă evidenţa stocurilor se ţine la preţ de vânzare, înregistrarea devine:

607 Cheltuieli privind mărfurile *(costul de cumpărare)* = **371** Mărfuri *(preţul de vânzare)*
378 Diferenţe de preţ la mărfuri *(rabatul aferent preţului de vânzare)*

d) veniturile din producția de imobilizări, înregistrarea la costul de producție:

20 Imobilizări necorporale = **72** Venituri din producția de imobilizări
21 Imobilizări corporale **4427** TVA - colectată
23 Imobilizări în curs

e) venituri din subvenții pentru exploatare primite la export sau pentru acoperirea pierderilor privind diferențele de preț la produsele subvenționate:

445 Subvenții = **741** Venituri din subvenții de exploatare
512 Conturi curente la bănci

f) veniturile din creanțele reactivate privind clienții și debitorii diverși:

4111 Clienți = **754** Venituri din creanțe reactivate și debitori diverși
461 Debitori diverși

g) alte venituri din exploatare, neincluse în producția exercițiului și deci în valoarea adăugată:

- sumele datorate de salariați privind debite, remunerații, sporuri sau adaosuri necuvenite și avansuri nejustificate:

428 Alte datorii și creanțe în legătură cu personalul = **758** Alte venituri din exploatare

- sumele datorate de diverși debitori, ca urmare a pagubelor produse de aceștia:

461 Debitori diverși = **758** Alte venituri din exploatare

- sumele încasate reprezentând venituri din exploatarea curentă, cum este contribuția părinților pentru creșe și grădinițe:

512 Conturi curente la bănci = **758** Alte venituri din exploatare
531 Casa

- valoarea pierderilor din calamități, înregistrate inițial după natura lor, iar apoi decontate asupra cheltuielilor extraordinare, exemplu stocuri calamitate:

60 Cheltuieli privind stocurile = **3xx** Conturi de stocuri și producție în curs de execuție

și:

671 Cheltuieli privind calamitățile și alte evenimente extraordinare = **758** Alte venituri din exploatare

8.2. Contabilitatea veniturilor financiare

În categoria veniturilor financiare sunt incluse veniturile din: participații, titluri de plasament, imobilizările financiare cedate, creanțele imobilizate, titlurile de plasament cedate, diferențele favorabile de curs valutar, dobânzile cuvenite, sconturile obținute și alte venituri financiare.

Toate operațiile privind veniturile financiare sunt înregistrate prin creditarea conturilor din grupele **76 „Venituri financiare”** și debitarea conturilor care evidenţiază natura veniturilor dobândite (**conturi de creanţe, conturi de trezorerie, şi alte conturi)**

8.3. Contabilitatea veniturilor extraordinare

Veniturile extraordinare pot apărea ca urmare a subvenţiilor primite pentru eliminarea efectelor calamităţilor, pentru reamplasarea activităţilor productive în zone defavorizate sau pentru descongestionarea zonelor urbane aglomerate dar şi din despăgubirile care însoţesc exproprierea unor active pentru cauză de utilitate publică.

Exemplu*. Ca urmare a construcţiei unei căi ferate de utilitate publică, o fâşie din terenul societăţii Martina S.A. a fost expropriat, pentru care urmează să primească o despăgubire de la stat în sumă de 80.000 lei. Înregistrarea contabilă este:*

80.000 lei	**512**	Conturi curente la bănci	=	**771**	Venituri din subvenţii pentru evenimente extraordinare şi altele similare	80.000 lei

Remarcă. Potrivit IFRS 2005, poziţia venituri extraordinare a fost transferată la venituri privind alte activităţi.

8.4. Contabilitatea veniturilor din amortizări şi provizioane

Veniturile din amortizări şi provizioane sunt venituri calculate, determinate de reluarea prin diminuare a provizioanelor pentru deprecieri şi a celor privind riscurile şi cheltuielile.

Un venit din amortizări poate interveni numai în mod excepţional, printr-o schimbare de plan de amortizare, care ar necesita diminuarea amortizării.

Toate veniturile din amortizări şi provizioane se contabilizează, de regulă, la închiderea exerciţiului financiar, în cazul ieşirii activelor pentru care s-au constituit provizioane pentru deprecieri şi în situaţia anulării parţiale sau totale a unor provizioane rămase fără obiect.

Tipul de înregistrare privind veniturile din amortizări şi provizioane este:

15	Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli	=	**78**	Venituri din provizioane şi ajustarea la inflaţie
28	Amortizări privind imobilizările			
29	Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor			
39	Provizioane pentru deprecierea stocurilor şi producţiei în curs de execuţie			
49	Provizioane pentru deprecierea creanţelor			
59	Provizioane pentru deprecierea conturilor de trezorerie			

9. Contabilitatea operaţiilor privind determinarea rezultatului anual

Principial, formula generală de calcul a rezultatului contabil anual este:

Rezultatul contabil = *Veniturile din livrarea bunurilor mobile, a bunurilor imobiliare pentru care s - a transferat dreptul de proprietate, servicii prestate şi lucrări executate, inclusiv din câştiguri de orice natură* − *Cheltuielile angajate pentru realizarea veniturilor*

Din punct de vedere contabil pentru a stabili rezultatul exerciţiului se procedează la închiderea conturilor de cheltuieli şi de venituri. Relaţiile dintre conturi intervenite cu această ocazie sunt:

a) închiderea conturilor de cheltuieli, pentru soldurile debitoare:

121 Profit şi pierdere = **6xx** Conturile de cheltuieli

b) închiderea conturilor de venituri, pentru soldurile creditoare:

7xx Conturile de venituri = **121** Profit şi pierdere

Problematica de detaliu privind calculul rezultatului contabil anual este prezentată în capitolul VIII.

10. Aprofundări privind contabilitatea veniturilor şi cheltuielilor

10.1. Veniturile prin prisma IAS 18 „Venituri din activităţi curente”

10.1.1. Recunoaşterea

Cadrul contabil general IASB specifică faptul că, **veniturile** sunt recunoscute în contul de profit şi pierdere atunci când a avut loc o creştere a beneficiilor economice viitoare aferente creşterii unui activ sau diminuării unei datorii, modificare ce poate fi evaluată credibil şi are un grad suficient de certitudine. Dar, în mod practic, aşa cum prevede *IAS 18 „Venituri din activităţi curente”* criteriile de recunoaştere a veniturilor sunt aplicate, de regulă, separat pentru fiecare tranzacţie, pentru a putea reflecta realitatea economică. De exemplu, când preţul de vânzare al unui produs include o sumă identificabilă pentru servicii succesive, această sumă este înregistrată în avans şi recunoscută ca venit pe parcursul perioadei în care s-a efectuat service-ul.

În raport de natura veniturilor criteriile de recunoaştere se nuanţează după cum urmează:

(a) veniturile din vânzarea bunurilor sunt recunoscute în momentul în care sunt satisfăcute următoarele condiţii:

(a1) întreprinderea a transferat cumpărătorului riscurile şi avantajele semnificative ce decurg din proprietatea asupra bunurilor;

(a2) întreprinderea nu mai gestionează bunurile vândute la nivelul la care ar fi făcut-o în mod normal în cazul deţinerii în proprietate a acestora şi nici nu mai deţine controlul efectiv asupra lor;

(a3) mărimea veniturilor poate fi evaluată în mod rezonabil (credibil);

(a4) este probabil să fie generate către întreprindere beneficii economice asociate tranzacţiei; şi

(a5) costurile tranzacţiei pot fi evaluate în mod rezonabil (credibil).

(b) veniturile din prestarea serviciilor. Atunci când rezultatul unei tranzacţii ce implică prestarea de servicii poate fi estimat în mod rezonabil, venitul asociat tranzacţiei trebuie să fie recunoscut în funcţie de stadiul de execuţie a contractului la data închiderii bilanţului. Rezultatul unei tranzacţii poate fi estimat în mod rezonabil atunci când sunt satisfăcute următoarele condiţii:

(b1) suma veniturilor poate fi estimată în mod rezonabil;

(b2) este probabil ca beneficiile economice asociate tranzacţiei să fie generate către societate;

(b3) stadiul de execuţie a contractului la data de închidere a bilanţului poate fi evaluat în mod rezonabil; şi

(b4) costurile apărute pe parcursul contractului şi costurile de finalizare a contractului pot fi evaluate în mod rezonabil.

Veniturile nu pot fi recunoscute atunci când cheltuielile aferente tranzacţiilor respective nu pot fi evaluate în mod rezonabil, în asemenea cazuri, orice mijloc de plată deja primit este recunoscut ca datorie.

Recunoaşterea veniturilor pe măsura execuţiei contractului, este denumită în mod curent *„metoda procentului de execuţie"*. Potrivit acestei metode, veniturile sunt recunoscute în perioadele contabile în care sunt prestate serviciile.

(c) veniturile din dobânzi sunt recunoscute periodic, în mod proporţional pe baza randamentului efectiv al activului. Randamentul efectiv al unui activ este dezvăluit prin rata dobânzii necesară pentru actualizarea fluxurilor viitoarelor intrări de numerar, aşteptate pe durata de viaţă a activului pentru a egala valoarea contabilă iniţială a acestuia.

(d) redevenţele sunt recunoscute pe baza contabilităţii de angajamente, conform realităţii economice a contractului.

În ceea ce priveşte **momentul recunoaşterii venitului,** *Cadrul contabil general IASB* precizează că se identifică cu **momentul livrării (vânzării) bunurilor**. Dacă la livrare, credibilitatea încasării contravalorii bunurilor este scăzută, veniturile sunt recunoscute pe **măsura încasărilor**.

Momentul recunoaşterii veniturilor se poate identifica şi cu cel al **producţiei**, este cazul producţiei agricole în agricultură (*IAS 41 „Agricultura")*.

Veniturile mai pot fi recunoscute **anterior vânzării**, este cazul contractelor pe termen lung pentru realizarea unor construcţii sau pentru prestarea unor servicii. Aceste cazuri sunt analizate în standardele *IAS 11 „Contracte de construcţii"* şi *IAS 18 „Venituri din activităţi curente"*. Principalul motiv al avansării recunoaşterii venitului este prevalenţa economicului asupra juridicului, componentă a credibilităţii informaţiei prezentate în situaţiile financiare. Deşi contractul prevede transferul proprietăţii la încheierea obiectivului de construcţii, dacă sunt îndeplinite criteriile de recunoaştere a veniturilor (printre care nu figurează nici unul de natură juridică), venitul poate fi recunoscut pe măsura avansării lucrărilor de construcţie.

Cadrul contabil general IASB prevede că recunoaşterea **cheltuielilor** în contul de profit şi pierdere are loc atunci când a avut loc o reducere a beneficiilor economice viitoare, aferente diminuării unui activ sau creşterii unei datorii, modificare ce poate fi evaluată credibil şi care are un grad suficient de certitudine.

Criteriul general de mai sus se nuanţează după cum urmează:

(a) conectarea costurilor la venituri, adică recunoaşterea combinată / simultană a veniturilor şi cheltuielilor care rezultă direct şi concomitent din aceleaşi tranzacţii sau evenimente. Exemplu, cheltuielile privind mărfurile sunt recunoscute prin ataşarea lor la veniturile rezultate din vânzare;

(b) alocarea sistematică şi raţională atunci când se aşteaptă să se obţină beneficii economice în decursul mai multor perioade contabile. Exemplu, cheltuielile cu amortizarea activelor;

(c) activele recunoscute anterior nu mai aduc beneficii economice. Exemplu, creanţele devenite irecuperabile;

(d) transferul de beneficii economice în afara întreprinderii fără echivalent, exemplu cheltuielile cu impozitele şi taxele sau cheltuielile cu garanţiile acordate pentru produsele vândute.

10.1.2. Evaluarea veniturilor şi cheltuielilor

Potrivit *IAS 18 „Venituri din activităţi curente"*, *veniturile* sunt evaluate la **valoarea justă a mijlocului de plată primit sau de primit.**

Suma veniturilor rezultate dintr-o tranzacţie este determinată de obicei printr-un acord între societate şi cumpărătorul sau utilizatorul activului. Ea se evaluează la valoarea justă a mijlocului de plată primit sau de primit, ţinând cont de suma oricăror reduceri comerciale şi a oricăror rabaturi cantitative acordate de societate.

Mijlocul de plată este de regulă numerarul sau echivalent de numerar, iar suma veniturilor este dată de valoarea nominală a numerarului sau echivalentului de numerar primit sau de primit. În cazul în care intrarea de numerar sau echivalent de numerar este amânată, valoarea justă a mijlocului de plată poate fi mai mică decât suma nominală a numerarului primit sau de primit.

În vederea eliminării acestui fapt, pe bază de acorduri între vânzător şi cumpărător (cu caracter de tranzacţie financiară), valoarea justă a mijlocului de plată va fi determinată prin actualizarea tuturor sumelor de primit în viitor, utilizând în acest scop rata dobânzii aferente perioadei respective.

Diferenţa dintre **valoarea justă la data recunoaşterii venitului şi valoarea nominală a mijlocului de plată** este recunoscută ca **venit din dobânzi (venit financiar)**, mărimea acestuia în timp, determinându-se, după caz:

- utilizând o rată a dobânzii predominantă pentru un instrument financiar cu un grad de risc similar, sau;
- calculând rata dobânzii care actualizează încasările viitoare la nivelul preţului de vânzare la vedere al bunurilor respective.

Prin asimilare cu veniturile, **cheltuielile** sunt evaluate **la valoarea justă a mijlocului de plată acordat sau de acordat în schimbul contraprestaţiei primite sau de transferat fără echivalent** (exemplu cheltuielile cu impozitele).

Pentru a ilustra modul de evaluare prezentat mai sus se presupune următorul exemplu: *o întreprindere vinde la 01.01.N mărfuri unui client în valoare de 100.000 lei, condiţiile de plată fiind: 50% din preţ în momentul vânzării; 30% la 31.12.N şi 20% la 31.12.N+1. Se estimează că rata dobânzii predominante este de 10%.*

$$\textit{Valoarea actualizată a fluxurilor de numerar} = 5.000 + \frac{30000}{(1+10\%)^1} + \frac{20000}{(1+10\%)^2} = 50.000 \text{ lei} + 27.272 \text{ lei} + 16.529 \text{ lei} = 93.801 \text{ lei}$$

În aceste condiţii, structura venitului evaluat se prezintă astfel:

● *Venituri din vânzări*	*93 801 lei*
● *Venituri din dobânzi* *(100.000 – 93.801)*	*6 199 lei*

Venitul din dobânzi este recunoscut în faza iniţială ca un **venit înregistrat în avans**, ulterior fiind eşalonat în timp pe măsura încasării ratelor.

Pentru exemplul de mai sus recunoaşterea se prezintă după cum urmează:

● *31.12.N (93.801 lei – 50.000 lei) × 10%*	*4.381 lei*
● *31.12.N+1 (93.801 lei + 4.381 lei – 50.000 lei – 30.000 lei) × 10%*	*1.818 lei*
	6.199 lei

Un exemplu mai complex care operează cu cele două metode de stabilire a dobânzii:

(a) Metoda ratei predominante pentru un instrument similar al unui emitent, având credite cu acelaşi grad de risc. Exemplu, valoarea în anul 2002 a unui produs finit 36.000 lei, pe baza unui contract care nu stipulează nici o rată de dobândă. Ratele anuale de încasat sunt de 9.000 lei, timp de 4 ani. Rata dobânzii pentru un instrument similar (credit) este de 20%.

$$\textit{Suma de numerar actualizată} = \frac{9000}{(1+20)^1} + \frac{9000}{(1+20)^2} + \frac{9000}{(1+20)^3} + \frac{9000}{(1+20)^4} = 23.298 \text{ lei}$$

Tabloul de calcul a ratelor actualizate se prezintă după cum urmează:

Anul	*Rata anuală*	*Valoarea actualizată a încasărilor anuale*	*Dobânda anuală*
0	*1*	*2*	*3 = 1 - 2*
2002	*9.000*	*9.000 × 1/(1+20 %)^1 = 7.500*	*1.500*
2003	*9.000*	*9.000 × 1/(1+20 %)^2 = 6.250*	*2.750*
2004	*9.000*	*9.000 × 1/(1+20 %)^3 = 5.208*	*3.792*
2005	*9.000*	*9.000 × 1/(1+20 %)^4 = 4.340*	*4.660*
Total	*36.000*	*23.298*	*12.702*

***(b)** Metoda ratei dobânzii care actualizează valoarea nominală a instrumentului la prețul curent de vânzare cu plata imediată a bunurilor și serviciilor.*

Reluând exemplul de mai sus, se presupune situația potrivit căreia cumpărătorul ar fi cumpărat produsul cu plata imediată la costul de 30.485 lei.

$$30.485\ lei = \frac{9000}{(1+x)^1} + \frac{9000}{(1+x)^2} + \frac{9000}{(1+x)^3} + \frac{9000}{(1+x)^4}$$

de unde × = 7%.

Tabloul de calcul a dobânzii anuale se prezintă astfel:

Anul	*Rata anuală*	*Valoarea actualizată a încasărilor anuale*	*Dobânda anuală*
0	*1*	*2*	*3 = 1 - 2*
2002	*9.000*	*9.000 × 1/(1+7%)^1 = 8 411*	*589*
2003	*9.000*	*9.000 × 1/(1+7%)^2 = 7 861*	*1.139*
2004	*9.000*	*9.000 × 1/(1+7%)^3 = 7 347*	*1.653*
2005	*9.000*	*9.000 × 1/(1+7%)^4 = 6 866*	*2.134*
Total	*36.000*	*30.485*	*5.515*

Vânzarea cu plata amânată (rate) cu dobândă formalizată în cadrul facturii este simultan o tranzacție comercială și financiară. *Un exemplu* prezentat în continuare relevă tratamentul contabil specific.

Un produs finit care are un preț în numerar de 1.200 lei este vândut în baza unui contract cu plata în rate care are următoarele termene: data vânzării 01.01.N; durata încasării 10 rate; rata efectivă a dobânzii 13 %; ratele sunt plătite la finele perioadei; avansul 200 lei.

În condițiile în care ratele de încasat se determină pe baza formulei:

$$rata\ totală = \frac{1.000 \times 13\%}{1-(1+0,13)^{-10}} = 184\ lei$$

tabelul de încasare se prezintă astfel:

Specificare	*Rata*	*Dobânda*	*Rata vânzării*	*Sold*
0	*1*	*2*	*3 = 1 – 2*	*4*
Preț în numerar	-	-	-	*1.200*
Avans	-	-	*200*	*1.000*
Rata 1	*184*	*130*	*54*	*946*
Rata 2	*184*	*123*	*61*	*885*
.	.	.	.	.
.	.	.	.	.
.	.	.	.	.
Rata 10	*184*	*21*	*163*	*0*
TOTAL	*1.840*	*840*	*1.000*	*0*

Înregistrările contabile sunt:

(a) la facturarea produsului:

2.268 lei	**4111**	Clienți	=	**701**	Venituri din vânzarea produselor finite	1.200 lei
				4427	TVA colectată (200.000 × 19%)	38 lei
				4428	TVA neexigibilă	190 lei
				472	Venituri înregistrate în avans	840 lei

iar pentru avansul încasat:

200 lei	**512**	Conturi curente la bănci	=	**4111**	Clienți	200 lei

(b) încasarea primei rate:

184 lei	**512**	Conturi curente la bănci	=	**4111**	Clienți	184 lei
130 lei	**472**	Venituri înregistrate în avans	=	**766**	Venituri din dobânzi	130 lei
10,26 lei (54 × 19%)	**4428**	TVA neexigibilă	=	**4427**	TVA colectată	10,26 lei

În mod similar se procedează pentru încasarea celorlalte rate.

10.1.3. Venituri din prestarea serviciilor pe bază de contracte realizate pe o durată mai mare de un an

Venitul tranzacției este recunoscut, în perioadele contabile, în funcție de stadiul de execuție a contractului la data încheierii bilanțului.

Stadiul de execuție a contractului poate fi determinat prin diverse metode, în funcție de natura contractului, după cum urmează:

(a) evaluarea tehnică a lucrărilor executate;

(b) procentajul serviciilor executate până la data bilanţului din serviciile totale de executat;

(c) procentajul costurilor angajate până la data bilanţului din costurile totale estimate din respectivul contract.

Exemplu. *Martina S.A. încheie un contract pentru executarea unor prestaţii în valoare totală de 1.000 lei , iar durata de realizare este de 3 ani. Costurile aferente serviciilor prestate pentru fiecare an, în corelaţie cu stadiul de execuţie sunt: 2002 - 200 lei; 2003 -300 lei; 2004 – 350 lei.*

Veniturile recunoscute anual conform procentului de execuţie:

Anul	*Venituri recunoscute anual conform metodei procentului de execuţie*
1	*(200 /850) × 1 000 lei = 235 lei*
2	*(300 /850) × 1 000 lei = 352 lei*
3	*(350 /850) × 1 000 lei = 411 lei*

Înregistrările contabile sunt:

Anul 1:

235 lei	**4111**	Clienţi	=	**704**	Venituri din lucrări executate şi servicii prestate	235 lei

Anul 2:

352 lei	**4111**	Clienţi	=	**704**	Venituri din lucrări executate şi servicii prestate	352 lei

Anul 3:

411 lei	**4111**	Clienţi	=	**704**	Venituri din lucrări executate şi servicii prestate	411 lei

Când rezultatul unei tranzacţii materializate în prestări de servicii nu poate fi estimat credibil, venitul va fi recunoscut doar pe baza cheltuielilor recuperabile angajate, în consecinţă, nu se recunoaşte nici un fel de profit.

Atunci când serviciile sunt executate prin intermediul unui număr nedeterminat de prestaţii de-a lungul unei perioade specificate de timp, veniturile sunt recunoscute pe baza **metodei liniare pe durata perioadei respective.** Este cazul în care întreprinderea asigură servicii de asistenţă tehnică, incluse în preţul produsului (exemplu, asistenţa tehnică şi perfecţionarea produsului după vânzarea unui pachet de software). Valoarea emanată va acoperi costurile anticipate aferente prestării serviciilor conform clauzelor contractuale precum şi un profit rezonabil.

Exemplu. S.C. Martina S.A. vinde produsul A la preţul de 1.000 lei, din care 10% reprezintă taxa de asistenţă tehnică etalată ca venit amânat pe 2 ani. Recunoaşterea venitului se face după cum urmează:

(a) vânzarea produsului:

1 000 lei	**4111**	Clienţi	=	**701**	Venituri din vânzarea produselor finite	900 lei
				472	Venituri înregistrate în avans	100 lei

(b) etalarea venitului amânat:

(b1) anul 1:

50 lei 472 Venituri înregistrate în avans = 704 Venituri din lucrări executate şi servicii prestate 50 lei

(b1) anul 2:

50 lei 472 Venituri înregistrate în avans = 704 Venituri din lucrări executate şi servicii prestate 50 lei

10.1.4. Venituri din dobânzi, dividende şi redevenţe

10.1.4.1. Venituri din dobânzi

Veniturile din dobânzi sunt recunoscute periodic, în mod proporţional, pe baza randamentului efectiv al activului. Randamentul efectiv al unui activ este rata dobânzii necesară pentru actualizarea fluxului viitor de intrări de numerar aşteptate pe durata de viaţă a activului pentru a echivala valoarea contabilă iniţială a activului.

Tipul de înregistrări contabile privind recunoaşterea veniturilor din dobânzi este:

512 Conturi curente la bănci = 766 Venituri din dobânzi
4518 Dobânzi aferente decontărilor în cadrul grupului
472 Venituri înregistrate în avans
461 Debitori diverşi
5187 Dobânzi de încasat

Dobânzile cuvenite pentru obligaţiuni şi alte investiţii financiare pe termen scurt:

5088 Dobânzi la obligaţiuni şi titluri de plasament = 762 Venituri din investiţii financiare pe termen scurt

IAS 18 „Venituri" prevede că atunci când dobânda neplătită a fost acumulată înainte de achiziţionarea unei investiţii purtătoare de dobândă şi intrările ulterioare de dobândă sunt alocate între pre-achiziţii şi post-achiziţii, doar partea post- achiziţie este recunoscută ca venit.

10.1.4.2. Venituri din redevenţe

Sunt recunoscute pe baza contabilităţii de angajamente prin înregistrarea:

4111 Clienţi = 706 Venituri din redevenţe, locaţii de gestiune şi chirii
418 Clienţi facturi de întocmit
461 Debitori diverşi
512 Conturi curente la bănci
531 Casa

Recunoaşterea veniturilor din redevenţe pe baza contabilităţii de angajamente, conform realităţii economice ridică problema tratării venitului propriu leasingului financiar. Potrivit *IAS 17 „Leasing"*, recunoaşterea venitului financiar, cel din redevenţe se face pe calea etalării / alocării pe termenul de leasing.

Un exemplu în acest sens: un utilaj de producţie care are un preţ în numerar de 396.000 lei este achiziţionat în baza unui contract de leasing financiar care are următoarele termene: data intrării în vigoare: 1 ianuarie 2002; durata contractului de leasing: 3 ani; ratele în valoare de 87.000 lei sunt plătibile semestrial în avans; rata efectivă a dobânzii este de 28,256% anual; avansul de 36.000 lei este plătibil imediat.

Tabelul cu amortizarea aferentă acestei tranzacţii este următorul:

Specificare	***Rată***	***Dobândă***	***Capital***	***Sold***
Preţ în numerar				*396.000*
Avans	*36.000*	*-*	*36.000*	*360.000*
Rata 1	*87.000*	*42.384*	*44.616*	*315.384*
Rata 2	*87.000*	*37.131,6*	*49.868,4*	*265.515,6*
Subtotal	***210.000***	***79.515,6***	***130.484,4***	*-*
Rata 3	*87.000*	*31.260*	*55.740*	*209.775,6*
Rata 4	*87.000*	*24.697,2*	*62.302,8*	*147.472,8*
Rata 5	*87.000*	*17.362,8*	*69.637,2*	*77.835,6*
Rata 6	*87.000*	*9.164,4*	*77.835,6*	*-*
Total	***558.000***	***162.000***	***396.000***	

În contabilitatea locatarului se efectuează următoarele recunoaşteri:

(a) contabilitatea primară:

(a1) plata avansului:

36.000 lei 409 Furnizori – debitori = 512 Conturi curente la bănci 36.000 lei

şi:

36.000 lei 167 Alte împrumuturi şi datorii asimilate = 409 Furnizori – debitori 36.000 lei

(a2) recunoaşterea intrării activului:

396.000 lei 213 Instalaţii tehnice, mijloace de transport, animale şi plantaţii = 167 Alte împrumuturi şi datorii asimilate 396.000 lei *(a3) factura pentru cele două rate scadente:*

94.484,4 lei	**167**	Alte împrumuturi şi datorii asimilate	=	**404**	Furnizori de imobilizări	174.000 lei
79.515,6 lei	**666**	Cheltuieli privind dobânzile				

(a4) amortizarea, presupunând că utilajul este amortizat liniar de-a lungul unei perioade de 6 ani, deci 396.000 lei: 6 ani = 66.000 lei:

66.000 lei	**681**	Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele	=	**281**	Amortizări privind imobilizările corporale	66.000 lei

(a5) plata facturii:

174.000 lei	**404**	Furnizori de imobilizări	=	**512**	Conturi curente la bănci	174.000 lei

(b) Bilanţul la 31.12.2002 va reflecta următoarele solduri:

- *Utilaj: 396.000 lei – 66.000 lei = 330.000 lei*
- *Datorii pe termen lung privind leasingul financiar: 396.000 lei - 130.484,4 lei = 265.515,6 lei*

În contabilitatea locatorului se efectuează următoarele recunoaşteri:

(a) contabilitatea primară:

(a1) înregistrarea investiţiei nete de 396.000 lei (558.000 lei – 162.000 lei):

396.000 lei	**2673**	Împrumuturi acordate pe termen lung	=	**213**	Instalaţii tehnice, mijloace de transport, animale şi plantaţii	396.000 lei

iar pentru dobânda aferentă:

162.000 lei	**2674**	Dobânda aferentă împrumuturilor acordate pe termen lung	=	**472**	Venituri în avans	162.000 lei

(a2) încasarea avansului:

36.000 lei	**512**	Conturi curente la bănci	=	**2673**	Împrumuturi acordate pe termen lung	36.000 lei

(a3) plata pentru principal şi dobânzile pe anul 2002:

174.000 lei	**4111**	Clienţi	=	**2673**	Împrumuturi acordate pe termen lung	94.484,4 lei
				2674	Dobânda aferentă împrumuturilor acordate pe termen lung	79.515,6 lei

şi:

174.000 lei	**512**	Conturi curente la bănci	=	**4111**	Clienţi	174.000 lei

(a4) venitul din dobânzi:

79.515,6 lei	**472**	Venituri în avans	=	**766**	Venituri din dobânzi	79.515,6 lei

(b) bilanţul şi contul de profit şi pierdere la 31.12.2002 va evidenţia:
(b1) bilanţul:

- *Investiţia netă sub forma unei creanţe pe termen lung: 396.000 lei – 36.000 lei – 94.484,4 lei = 265.515,6 lei*
- *Venituri financiare în avans: 162.000 lei - 79.515,6 lei = 82.484, 4 lei*

(b2) contul de profit şi pierdere va reflecta venitul financiar realizat de 79.515,6 lei.

10.1.4.3. Venituri din dividende

Sunt recunoscute atunci când este stabilit dreptul acţionarului de a le încasa, înregistrarea fiind:

461	Debitori diverşi	=	**761**	Venituri din imobilizări financiare
512	Conturi curente la bănci		**762**	Venituri din investiţii financiare pe termen scurt

Dacă dividendele au fost reinvestite se măreşte valoarea contabilă a titlurilor de participare şi a altor titluri imobilizate:

261, 262, 263, 264	Titluri de participare	=	**761**	Venituri din imobilizări financiare

Când dividendele pentru participaţii sunt declarate din profitul net aferent perioadei pre – achiziţie, aceste dividende sunt deduse din costul participaţiilor.

10.1.5. Venituri din servicii intermediate

Martina S.A. este mandatată să desfăşoare o tranzacţie comercială ca intermediar între BETA având calitatea de cumpărător şi GAMA având calitatea de vânzător. ALFA facturează cumpărătorului toată valoarea tranzacţiei în valoare de 12.000 lei şi transferă vânzătorului preţul proprietăţii de 11.400 lei, mai puţin valoarea comisionului de 5%. (5% din 12.000 lei = 600 lei).

Conform IAS 18 venitul include doar fluxurile brute de beneficii economice primite sau de primit de către societatea în nume propriu. Sunt excluse din venituri sumele colectate în numele unor terţe părţi care nu sunt beneficii economice de primit de către întreprindere şi nu au ca rezultat creşteri de capital propriu.

(a) înregistrarea venitului din comision:

12.000 lei	**4111**	Clienţi	=	**704**	Venituri din lucrări executate şi servicii prestate	600 lei
				462	Creditori diverşi	11.400 lei

(b) încasarea clientului:

12.000 lei	**512**	Conturi curente la bănci	=	**4111**	Clienţi	12.000 lei

(c) plata creditorilor:

11.400 lei	**462**	Creditori diverşi	=	**512**	Conturi curente la bănci	11.400 lei

11. Contabilitatea veniturilor şi cheltuielilor privind contractele de construcţii – lectură cu titlul de informare

IAS 11 „Contracte de construcţii" defineşte contractul de construcţii după cum urmează: *„un contract de construcţie este un contract negociat în mod particular pentru construirea unui activ sau a unui complex de active (exemplu construirea unei autostrăzi, a unui stadion sau uzine de apă) care se află într-o strânsă intercorelaţie sau interdependenţă în ceea ce priveşte proiectarea, tehnologia şi funcţionarea sau utilitatea lor finală".*

Principala problemă în cazul contractelor de construcţii o constituie alocarea veniturilor şi costurilor contractuale perioadelor contabile în care se execută activitatea de construcţie, dat fiind că acest gen de contracte, de regulă, se întind pe mai mulţi ani.

Veniturile contractuale cuprind următoarele elemente, în măsura în care este probabil a fi obţinute şi pot fi evaluate rezonabil:

a) valoarea iniţială a veniturilor convenite în contract

b) contravaloarea modificărilor lucrărilor contractuale, revendicările şi plăţile stimulatorii convenite.

Costurile contractuale cuprind:

a) costuri direct aferente contractului:

- *costul forţei de muncă de pe şantier inclusiv supravegherea de şantier;*
- *costurile materialelor folosite;*
- *amortizarea echipamentelor folosite;*
- *transportul echipamentelor şi materialelor;*
- *costul închirierii echipamentelor;*
- *costul proiectării şi al asistenţei tehnice direct atribuibile contractului*

b) costurile atribuite activităţii de construcţie în general şi care pot fi alocate contractului respectiv:

- *asigurările;*
- *costurile proiectării şi al asistenţei tehnice care nu sunt direct legate de contract;*
- *costurile indirecte (controlul calităţii, costul îndatorării etc).*

c) Alte costuri contractuale aflate în sarcina beneficiarului conform prevederilor contractului cuprind unele costuri generale de administraţie şi de dezvoltare, cum sunt costurile cu studiul stabilităţii terenului pe care va avea loc construcţia. Costurile generate de obţinerea contractului pot fi incluse în costurile contractuale în măsura în care nu au fost trecute pe cheltuieli într-o perioadă anterioară.

Două tipuri de contracte de construcţie clasifică *IAS 11 „Contractele de construcţie"* **contract cu preţ fix** şi **contract cost plus.** De asemenea, se întâlnesc şi combinări ale celor două tipuri de contracte.

Contractul cu preţ fix este un contract în care antreprenorul (executantul) este de acord cu un preţ contractual fix (preţ convenit la începutul contractului) sau cu o rată fixă pe unitatea de produs finit, contract care, în unele cazuri cuprinde clauza de escaladare a preţului.

Rezultatul propriu contractului poate fi estimat credibil atunci când toate condiţiile următoare sunt îndeplinite;

(a) veniturile contractuale totale pot fi evaluate credibil;

(b) este probabil ca întreprinderea va înregistra beneficii economice aferente contractului;

(c) atât costurile contractuale necesare pentru definitivarea contractului, cât şi stadiul de execuţie la data bilanţului pot fi evaluate credibil;

(d) costurile contractuale atribuibile contractului pot fi clar identificate şi evaluate credibil, astfel încât costurile contractuale înregistrate efectiv de întreprindere pot fi comparate cu estimări anterioare ale acestora.

Exemplu. *Societatea Martina S.A. construieşte un stadion. Contractul are convenit un preţ fix de 50.000 lei. Durata de execuţie a contractului este de 3 ani.*

La sfârşitul primului an, costurile înregistrate însumează 7.000 lei. Costurile suplimentare anticipate a fi înregistrate până la finalizarea contractului sunt de 10.000 lei (costul total anticipat va fi de 7.000 lei + 10.000 lei = 17.000 lei).

La sfârşitul celui de al doilea an, costurile efectiv înregistrate de întreprindere se ridică la 13.000 lei. Costurile anticipate a fi înregistrate până la finalizarea contractului sunt de 5.000 lei. (costul total anticipat va fi de 13.000 lei + 5.000 lei = 18.000 lei).

În cel de al treilea an stadionul este terminat. Costurile totale înregistrate sunt de 26.888 lei.

	La zi	***Recunoscute în anii anteriori***	***Recunoscute în anul în curs***
Anul 1			
Venituri			
(50 000 lei × 7/17)	*20 588*	*0*	*20 588*
Cheltuieli			
(17 000 × 7/17)	*7 000*	*0*	*7 000*
Profit	***13 588***	***0***	***13 588***
Anul 2			
Venituri			
(50 000 lei × 13/18)	*36 111*	*20 588*	*15 522*
Cheltuieli			
(18 000 × 13/18)	*13 000*	*7 000*	*6 000*
Profit	***23 111***	***13 588***	***9 522***
Anul 3			
Venituri	*50 000*	*36 111*	*13 888*
Cheltuieli	*26 888*	*13 000*	*13 888*
Profit	*23 111*	*23 111*	*0*

În situaţia în care un drum va fi construit pentru o valoare zero primită la data finalizării contractului, atunci subvenţiile primite pentru acoperirea costurilor înregistrate trebuie să fie acordate simultan cu înregistrarea cheltuielilor în contul de profit şi pierdere.

Contractul cost plus (cost plus un procent din profit) este un contract de construcţie în care antreprenorul recuperează costurile permise sau altfel definite, la care se adaugă un procent de profit din aceste costuri sau un onorariu fix.

Rezultatul aferent contractului poate fi evaluat credibil atunci când:

(a) este probabil că întreprinderea va înregistra beneficii economice aferente contractului; şi

(b) costurile contractuale atribuibile contractului, fie că sunt sau nu rambursabile în mod explicit, pot fi clar identificate şi evaluate credibil.

Exemplu. *Societatea Martina S.A. construieşte un stadion. Preţul convenit contractul este costul plus 30%. Durata de execuţie a contractului este de 3 ani.*

La sfârşitul primului an, costurile înregistrate însumează 7.000 lei. Costurile suplimentare anticipate a fi înregistrate până la finalizarea contractului sunt de 10.000 lei (costul total anticipat va fi de 7.000 lei + 10.000 lei = 17.000 lei).

La sfârşitul celui de al doilea an, costurile efectiv înregistrate de întreprindere se ridică la 13.000 lei. Costurile anticipate a fi înregistrate până la finalizarea contractului sunt de 5.000 lei. (costul total anticipat va fi de 13.000 lei + 5.000 lei = 18.000 lei).

În cel de al treilea an stadionul este terminat. Costurile totale înregistrate sunt de 26.888 lei.

	La zi	***Recunoscute în anii anteriori***	***Recunoscute în anul în curs***
Anul 1			
Venituri			
(130/100 × 17× 7/17)	*9 100*	*0*	*9 100*
Cheltuieli			
(17 000 × 7/17)	*7 000*	*0*	*7 000*
Profit	*2 100*	*0*	*2 100*
Anul 2			
Venituri			
(130/100 × 18 × 13/18)	*16 900*	*9 100*	*7 800*
Cheltuieli			
	13 000	*7 000*	*6 000*
Profit	*3 900*	*2 100*	*1 800*
Anul 3			
Venituri	*26 888 +*	*16 900 = 9 100*	
	26 888 × 30%	*+ 7 800*	*18 055*
	= 34 955		
Cheltuieli	*26 888*	*13 000*	*13 888*
Profit	*8 066*	*3 900*	*4 166*

Standardul se aplică în mod normal, separat fiecărui contract de construcţii. Dacă un contract se referă la mai multe active, fiecare dintre ele trebuie tratat ca un contract de construcţii separat atunci când:

(a) au fost depuse oferte separate pentru fiecare activ;
(b) fiecare activ a fost subiectul unor negocieri distincte;
(c) se pot identifica, pentru fiecare activ, costurile şi veniturile aferente.

Exemplu. *Societatea Martina S.A. câştigă un contract de construcţie a unei uzine de epurare a aerului în oraşul ALFA cu scopul de a creşte numărul turiştilor din oraş. Construirea acestei uzine implică două proiecte distincte, pentru fiecare dintre ele ţinându-se o licitaţie separată. Martina S.A., a trebuit să depună la autoritatea municipală două oferte distincte, iar aceasta a decis cine va primi contractul.*

În această situaţie, contractele se vor contabiliza separat, dat fiind că fiecare dintre ele a fost câştigat independent de celălalt.

În anumite condiţii, un grup de contracte trebuie tratate drept un singur contract de construcţie:

(a) grupul de contracte este negociat într-un pachet unic; **(b)** contractele sunt atât de strâns legate între ele, încât sunt, de fapt, parte a unui singur proiect cu o marjă unică de profit; şi **(c)** contractele se execută simultan sau secvenţial.

Exemplu. *Societatea ALFA S.A. câştigă un grup de contracte pentru construirea unei serii de drumuri legate între ele. Drumurile vor fi construite unul după celălalt. O condiţie pusă anterior organizării licitaţiei a fost ca grupul de contracte să fie acordat unei singure firme. În acest caz, contractele trebuie tratate ca fiind un singur contract de construcţie.*

Prudenţă. Dacă rezultatul aferent contractului nu poate fi evaluat credibil, veniturile se vor recunoaşte numai în limita costurilor recuperabile înregistrate. În cazul în care cheltuielile contractuale totale vor depăşi probabil veniturile contractuale totale, pierderea anticipată se va recunoaşte imediat drept cheltuială. Pierderea anticipată se va trece imediat, în totalitate, pe cheltuieli chiar dacă se utilizează metoda procentului de definitivare a contractului.

De remarcat că în cele două exemple de mai sus, Standardul nu permite alegerea tratamentului contabil. Dacă sunt îndeplinite criteriile, respectivul contract va fi tratat fie separat, fie ca un grup de contracte.

Modificarea estimărilor. Conform *IAS 8*, poate fi necesar ca o estimare să fie revizuită, dacă au avut loc modificări ale condiţiilor pe care s-a bazat estimarea, dacă au apărut informaţii noi sau evenimente ulterioare sau dacă s-a acumulat mai multă experienţă. Prin natura sa, revizuirea estimării nu face ca ajustarea să se încadreze în definiţia unui element extraordinar sau a unei erori fundamentale.

Aşa cum se degajă din *IAS 11 „Contractele de construcţii"*, două metode se pot folosi, după caz, pentru recunoaşterea veniturilor şi cheltuielilor corespunzătoare în situaţiile financiare ale antreprenorului, **metoda avansului procentual (procentul de definitivare a contractului)** şi **metoda executării lucrărilor.**

Metoda avansului procentual constă în determinarea stadiului lucrărilor la închiderea fiecărui exerciţiu. Stadiul de finalizare a unui contract se poate determina în mai multe feluri, dar întreprinderea trebuie să utilizeze metoda care evaluează cel mai bine activitatea prestată.

Printre metodele utilizate se numără:

- raporturile dintre costurile contractuale la zi şi costurile contractuale totale anticipate;
- sondaje privind activitatea prestată;

- definitivarea unei părţi fizice a obiectivului de construit.

În cazul în care stadiul de finalizare a contractului se determină pe baza costurilor contractuale înregistrate până în acel moment, în costurile la zi se includ numai acele costuri contractuale care reflectă activitatea prestată. Nu se vor include costuri cum ar fi cele cu materialele livrate la locul construcţiei, dar încă nefolosite.

Metoda executării lucrărilor se aplică în cazul în care rezultatul unui contract de construcţii nu poate fi evaluat în mod credibil, recunoaşterea veniturilor şi a cheltuielilor aferente va avea loc la sfârşitul contractului. Ea limitează evaluarea lucrărilor realizate la nivelul valorii cheltuielilor suportate şi susceptibile a fi recuperate de la beneficiar. Atâta timp cât contractul nu este finalizat, nu va fi înregistrat nici un profit. Acesta va apărea în situaţiile financiare ale exerciţiului în care se finalizează lucrările.

Exemplu. *S.C.Martina S.A. s-a angajat prin contract să construiască o fabrică de oxigen în condiţiile:*

- *Preţ de vânzare revizuibil 8.000 lei*
- *Costuri de producţie iniţiale estimate 5.900 lei*
- *La sfârşitul primului an estimarea costului contractual a crescut la 6.000 lei*
- *În anul 2 beneficiarul este de acord cu o creştere a preţului contractual cu 4 00 lei şi o estimare adiţională a costurilor contractuale de 200 lei*
- *Avans încasat 3.570 lei, din care TVA 570 lei*

Situaţia privind recunoaşterea şi evaluarea veniturilor şi cheltuielilor se prezintă astfel:

Nr. crt.	*Specificare*	*Anul 1*	*Anul 2*	*Anul 3*
1	*Valoarea iniţială a venitului convenit în contract*	8 000	8 000	8 000
2	*Variaţia estimată a venitului convenit în contract*	-	400	400
3	*Venitul contractual total*	8 000	8 400	8 400
4	*Costuri efective contractuale cumulate la zi*	2 400	4 030	6 200
5	*Costuri estimate pentru definitivare (costuri contractuale necesare încheierii proiectului) contractului*	3 600	2 170	*x*
6	*Total costuri contractuale evaluate*	6 000	6 200	6 200
7	*Profitul estimat (rd. 3 – rd. 6)*	2 000	2 200	2 200
8	*Stadiul de estimare (procentul de definitivare) (rd. 4: rd 6)*	*40%*	*65%*	*100%*

I. Metoda avansului procentual

(a) încasarea avansului la 1 iulie anul 1:

3 570 lei	**512**	Conturi curente la bănci	=	**419**	Clienţi creditori	3 000 lei
				4427	TVA colectată	570 lei

(b) cheltuieli în anul 1, 2 şi 3:

Anul 1:

2 400 lei	**6xx**	Conturi de cheltuieli pe naturi	=	**3xx**	Conturi de stocuri și producție în curs de execuție	2 400 lei
				4xx	Conturi de terți	
				5xx	Conturi de trezorerie	

Anul 2:

1 630 lei	**6xx**	Conturi de cheltuieli pe naturi	=	**3xx**	Conturi de stocuri și producție în curs de execuție	1 630 lei (4 030 - 2 400)
				4xx	Conturi de terți	
				5xx	Conturi de trezorerie	

Anul 3:

2 170 lei	**6xx**	Conturi de cheltuieli pe naturi	=	**3xx**	Conturi de stocuri și producție în curs de execuție	2 170 lei (6 200 – 4 030)
				4xx	Conturi de terți	
				5xx	Conturi de trezorerie	

(c) calculul veniturilor și profitului ce pot fi recunoscute:

	La zi	*Recunoscute în anii anteriori*	*Recunoscute în anul în curs*
0	*1*	*2*	*3*
Anul 1 *Venituri (8 000 × 40%)* *Cheltuieli (6 000 × 40%7)* ***Profit***	 *3 200* *2 400* ***800***	 - - -	 *3 200* *2 400* ***800***
Anul 2 *Venituri (8 400 × 65%)* *Cheltuieli (6 200 × 65%)* ***Profit***	 *5 460* *4 030* *1 430*	 *3 200* *2 400* *800*	 *2 260* *1 630* *630*
Anul 3 *Venituri (8 400 × 100%)* *Cheltuieli (6 200 × 100%)* ***Profit***	 *8 400* *6 200* *2 200*	 *5 460* *4 030* *1 430*	 *2 940* *2 170* *770*

(c1) Anul 1:

3 808 lei	**418**	Clienți facturi de întocmit	=	**704**	Venituri din lucrări executate și servicii prestate	3 200 lei
				4428	TVA neexigibilă	608 lei

(c2) Anul 2:

2 690 lei	**418**	Clienţi facturi de întocmit	=	**704**	Venituri din lucrări executate şi servicii prestate	2 260 lei
				4428	TVA neexigibilă	430 lei

(c3) Anul 3:

9 997 lei	**4111**	Clienţi	=	**418**	Clienţi facturi de întocmit	6 498 lei
				704	Venituri din lucrări executate şi servicii prestate	2 940 lei
				4427	TVA colectată	559 lei

şi:

1 038 lei	**4428**	TVA neexigibilă	=	**4427**	TVA colectată	1 038 lei

Remarcă. *Dacă pe parcurs se prevede realizarea unei pierderi – costurile devin mai mari decât veniturile contractuale – dintr-un contract pe termen lung, ea trebuie recunoscută imediat. Creşterea costurilor nu poate fi transferată beneficiarului prin majorarea preţului de vânzare şi în consecinţă contractul se va încheia cu deficit.*

În momentul estimării pierderii se constituie un provizion pentru riscuri şi cheltuieli:

6812	Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli	=	**1518**	Alte provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

II. Metoda executării lucrărilor

	Anul 1	*Anul 2*	*Anul 3*	*TOTAL*
● *Cheltuieli*	*2 400*	*1 630*	*2 170*	*6 200*
● *Variaţia stocurilor (C)*	*2 400*	*1 630*	*2 170*	*6 200*
● *Variaţia stocurilor (D)*	*0*	*0*	*6 200*	*6 200*
● *Venituri*	*0*	*0*	*8 400*	*8 400*
● *Profit*			*2 200*	*2 200*

(a) încasarea avansului:

3 570 lei	**512**	Conturi curente la bănci	=	**419**	Clienţi creditori	3 000 lei
				4427	TVA colectată	570 lei

(b) cheltuieli în anul 1 şi producţia obţinută:

2 400 lei	**6xx**	Conturi de cheltuieli pe naturi	=	**3xx**	Conturi de stocuri şi producţie în curs de execuţie	2 400 lei
				4xx	Conturi de terţi	
				5xx	Conturi de trezorerie	
2 400 lei	**332**	Lucrări şi servicii în curs de execuţie	=	**711**	Variaţia stocurilor	2 400 lei

(c) cheltuieli în anul 2 şi producţia obţinută:

1 630 lei	**6xx** Conturi de cheltuieli pe naturi	=	**3xx** Conturi de stocuri şi producţie în curs de execuţie **4xx** Conturi de terţi **5xx** Conturi de trezorerie	1 630 lei
1 630 lei	**332** Lucrări şi servicii în curs de execuţie	=	**711** Variaţia stocurilor	1 630 lei

(d) cheltuieli în anul 3 şi producţia obţinută:

2 170 lei	**6xx** Conturi de cheltuieli pe naturi	=	**3xx** Conturi de stocuri şi producţie în curs de execuţie **4xx** Conturi de terţi **5xx** Conturi de trezorerie	2 170 lei
6 200 lei	**345** Produse finite	=	**332** Lucrări şi servicii în curs de execuţie	4 030 lei
			711 Variaţia stocurilor	2 170 lei

(e) facturarea produselor:

9 996 lei	**4111** Clienţi	=	**704** Venituri din lucrări executate şi servicii prestate	8 400 lei
			4427 TVA colectată	1 596 lei

(f) decontarea costului:

6 200 lei	**711** Variaţia stocurilor	=	**345** Produse finite	6 200 lei

(g) stabilirea rezultatului:

2 170 lei	**121** Profit şi pierdere	=	**6xx** Conturi de cheltuieli pe naturi	2 170 lei
4 030 lei	**121** Profit şi pierdere	=	**711** Variaţia stocurilor	4 030 lei
8 400 lei	**704** Venituri din lucrări executate şi servicii prestate	=	**121** Profit şi pierdere	8 400 lei

12. Venituri şi cheltuieli privind tranzacţiile în valută

12.1. Venituri şi cheltuieli privind tranzacţiile în valută

Pentru contabilitate *IAS 21 „Efectele variaţiei cursurilor de schimb valutar”* generează următoarele probleme specifice:

(a) contabilizarea tranzacţiilor în valută;

(b) investiţia netă într-o entitate externă;

(c) conversia situaţiilor financiare ale operaţiunilor din străinătate ce sunt incluse în situaţiile financiare ale întreprinderii.

Tranzacţia în valută este o tranzacţie care este exprimată sau care necesită decontarea în valută, inclusiv tranzacţiile rezultate atunci când o întreprindere:

- cumpără sau vinde bunuri sau servicii al căror preţ este exprimat în valută;
- împrumută sau oferă spre împrumut fonduri, sumele ce urmează a fi încasate sau plătite fiind exprimate în valută;
- achiziţionează sau înstrăinează active, contractează sau achită datorii exprimate în valută;
- devine parte a unui contract de schimb valutar nerealizat.

Moneda de raportare este moneda în care o întreprindere îşi prezintă situaţiile financiare, de obicei se utilizându-se moneda ţării de domiciliu.

Cerinţe privind prezentarea de informaţii când se utilizează o altă monedă decât cea a ţării de domiciliu:

- motivul utilizării acelei monede;
- motivul oricărei schimbări a monedei de raportare.

Diferenţa de curs valutar este diferenţa ce rezultă din raportarea aceluiaşi număr de unităţi ale unei valute în moneda de raportare, la cursuri de schimb diferite.

(a) Recunoaşterea iniţială. O operaţiune în valută trebuie înregistrată în momentul recunoaşterii iniţiale **în moneda de raportare**, aplicându-se sumei în valută **cursul de schimb** dintre moneda de raportare şi moneda străină, **la data efectuării tranzacţiei.**

(b) Recunoaşterea ulterioară a tranzacţiei în valută (la data bilanţului). La fiecare dată a bilanţului:

(b1) elementele monetare exprimate în valută trebuie raportate utilizând **cursul de schimb de la data închiderii;**

(b2) elementele nemonetare înregistrate la costul istoric şi exprimate în valută trebuie raportate la **cursul de schimb de la data efectuării tranzacţiei;**

(b3) elementele nemonetare înregistrate la valoarea justă şi exprimate în valută trebuie raportate utilizând **cursul de schimb existent în momentul determinării valorii respective.**

(c) Recunoaşterea diferenţelor de curs valutar. Se poate folosi, după caz tratamentul de bază sau alternativ.

(c1) Tratamentul contabil de bază. Diferenţele de curs valutar ce apar cu ocazia decontării elementelor monetare sau a raportării elementelor monetare ale unei întreprinderi la cursuri diferite faţă de cele la care au fost înregistrate iniţial pe parcursul perioadei ori faţă de cele la care au fost raportate în situaţiile financiare anterioare **trebuie recunoscute ca venituri sau cheltuieli în perioada în care apar**, cu excepţia diferenţelor de curs valutar tratate ca fiind capital propriu.

Având în vedere posibilităţile de decontare ale tranzacţiei şi anume *în cursul aceluiaşi exerciţiu sau într-un exerciţiu financiar ulterior*, diferenţele de curs valutar vor fi recunoscute astfel:

- când tranzacţia este **decontată în cursul aceluiaşi exerciţiu financiar** în care ea a survenit, **întreaga diferenţă de curs valutar este recunoscută în acel exerciţiu.**

- când tranzacția este **decontată într-un exercițiu financiar ulterior, diferența de curs valutar recunoscută în fiecare exercițiu** ce intervine până în momentul decontării.

(c2) Tratamentul contabil alternativ permis. Diferențele de curs valutar pot rezulta dintr-o **devalorizare sau depreciere monetară accentuată**, împotriva căreia nu se pot lua nici un fel de măsuri de acoperire a riscului și care afectează datoriile ce nu pot fi decontate și ce apar din achiziția recentă a unui activ facturat în valută. Asemenea diferențe de curs **trebuie incluse în valoarea contabilă a activului respectiv, cu condiția ca valoarea contabilă ajustată să nu depășească minimul dintre costul de înlocuire și valoarea recuperabilă prin vânzarea sau utilizarea activului.**

IAS 21 „Efectele variației cursurilor de schimb valutar” permite unei întreprinderi să includă diferențele de curs valutar din împrumuturi în valoarea contabilă a activelor, ca urmare a unei devalorizări severe recente.

Pentru contabilizarea diferențelor de curs valutar se presupune următorul exemplu:

În anul 2001 se efectuează următoarele operații:

- *facturare mărfuri 10 000 USD, curs de schimb la data facturării 3,2 lei/USD;*
- *achiziție materii prime 20 000 USD, curs de schimb la data achiziției 3,3 lei/USD.*

Cursul de schimb la închiderea exercițiului financiar 2001 este de 3,4 lei/USD. În anul 2002 are loc decontarea tranzacțiilor la cursul de 3,5 lei/USD.

Etapa 1. Recunoașterea în cursul exercițiului financiar 2001 a diferențelor de curs valutar din momentul facturării:

a) recunoașterea creanțelor:

32.000 lei (10.000 USD × 3,2 lei/USD)	**4111**	Clienți	=	**707**	Venituri din vânzarea mărfurilor	32.000 lei (10.000 USD × 3,2 lei/USD)

b) recunoașterea datoriilor:

66.000 lei (20.000 USD × 3,3 lei/USD)	**301**	Materii prime	=	**401**	Furnizori	66.000 lei (20.000 USD × 3,3 lei/USD)

Etapa 2. Înregistrarea decontărilor în anul 2002:

a) încasarea clienților:

35.000 lei (10.000 USD × 3,5)	**5124**	Conturi la bănci în valută	=	**4111**	Clienți	35.000 lei (10.000 USD × 3,5)
1.000 lei (sold 411)	**4111**	Clienți	=	**765**	Venituri din diferențe de curs valutar	1.000 lei

b) plata furnizorilor:

70.000 lei (20.000 USD × 3,5)	**401**	Furnizori	=	**5124**	Conturi la bănci în valută	70.000 lei (20.000 USD × 3,5 lei)
2.000 lei (sold 401)	**665**	Cheltuieli din diferențe de curs valutar	=	**401**	Furnizori	2.000 lei

12.2. Recunoaştere şi contabilitate privind investiţia netă într-o entitate externă – lectură cu titlu de informare

(a) Definiţii.

Operaţiunea din străinătate este o filială, o întreprindere asociată, o asociere în participaţie sau o sucursală a întreprinderii raportoare ale cărei activităţi sunt localizate sau se desfăşoară într-o altă ţară decât cea a întreprinderii raportoare.

Entitatea externă este o operaţiune desfăşurată în străinătate, ale cărei activităţi nu fac parte integrantă din cele ale întreprinderii raportoare.

Investiţia netă într-o entitate externă este partea întreprinderii raportoare din activele nete ale entităţii respective.

(b) Recunoaştere.

Diferenţele de curs valutar ce apar în legătură cu un activ sau pasiv monetar pe termen lung, care, în fond, face parte din investiţia netă a unei întreprinderi într-o entitate externă **trebuie clasificate** în situaţiile financiare ale întreprinderi **ca fiind capital propriu până în momentul cedării investiţiei nete, moment în care diferenţele trebuie recunoscute ca venituri sau cheltuieli.**

O întreprindere poate deţine un element monetar care urmează a fi plătit unei entităţi externe sau încasat de la aceasta. Un element pentru care decontarea nu este planificată şi nu are şansa de a se efectua într-un viitor previzibil constituie în fond o extindere, respectiv o deducere din investiţia netă a întreprinderii în respectiva entitate externă.

Prevederile se aplică elementelor monetare — creanţe sau împrumuturi pe termen lung — altele decât creanţele şi datoriile comerciale. Diferenţele de curs valutar ce apar în legătură cu o datorie în valută, contabilizată ca acoperire a riscurilor unei investiţii nete deţinute de o întreprindere într-o entitate externă, trebuie clasificate în situaţiile financiare ale întreprinderii ca fiind capital propriu până în momentul cedării investiţiei nete, moment în care diferenţele trebuie recunoscute ca venituri sau cheltuieli.

(c) Contabilizare.

Pentru ca diferenţele de curs valutar ce apar în legătură cu un element monetar ce face parte din investiţia netă a unei întreprinderi într-o entitate externă să fie clasificate în situaţiile financiare ale întreprinderi ca fiind capital propriu se foloseşte contul **107 „Rezerve din conversie"** care este un cont bifuncţional. **În creditul acestui cont** se înregistrează diferenţele favorabile rezultate din conversia elementelor legate de entităţile externe precum şi diferenţele nefavorabile recunoscute drept cheltuială la cedarea entităţilor externe. **Debitul** contului înregistrează diferenţele nefavorabile rezultate din conversia elementelor legate de entităţile externe şi diferenţele favorabile recunoscute drept venit la cedarea entităţilor externe. Soldul creditor reprezintă diferenţele favorabile de curs valutar iar cel **debitor** cele nefavorabile.

Exemplu.

a) Societatea comercială ALFA S.A. are în evidenţa contabilă o creanţă (fără dată fixă pentru încasare) în sumă de 10.000 USD asupra unei entităţi externe A şi o datorie de 20.000 USD rezultată în urma unui împrumut contractat de la o filială a sa B. La data contractării creanţei respectiv datoriei în anul N-1 cursul de schimb valutar a fost de 3,2 lei/USD. La sfârşitul anului N-1 cursul de schimb a fost de 3,5 lei/USD

b) la sfârşitul anului N cursul de schimb valutar s-a modificat la 3,1 lei/USD.

c) în exerciţiul N+1 au loc operaţiile:

- *societatea vinde investiţia în entitatea externă A la preţul de vânzare negociat de 15.000 USD, cursul la data vânzării 3,8 lei/USD, titlurile de participare fiind înregistrate la valoarea de 50.000 lei.*
- *rambursează împrumutul primit de la entitatea externă B la cursul de schimb de 3,4 lei/USD.*

a) operaţii la închiderea exerciţiului N-1:

a1) evidenţierea creanţei:

3.000 lei 10.000 USD × (3,5 – 3,2)	**267**	Creanţe imobilizate	=	**107**	Rezerve din conversie	3.000 lei 10.000 USD × (3,5 – 3,2)

a2) evidenţierea datoriei:

6.000 lei 20.000 USD × (3,5 – 3,2)	**107**	Rezerve din conversie	=	**167**	Alte împrumuturi şi datorii asimilate	6.000 lei 20.000 USD × (3,5 – 3,2)

b) operaţii la închiderea exerciţiului N:

b1) evidenţierea creanţei:

4.000 lei 10.000 USD × (3,5 – 3,1)	**107**	Rezerve din conversie	=	**267**	Creanţe imobilizate	4.000 lei 10.000 USD × (3,5 – 3,1)

b2) evidenţierea datoriei:

8.000 lei *20.000 USD* × (3,5 – 3,1)	**167**	Alte împrumuturi şi datorii asimilate	=	**107**	Rezerve din conversie	8.000 lei *20.000 USD* × (3,5 – 3,1)

c) înregistrarea operaţiei de vânzare a investiţiei în entitatea externă A:

c1) pentru preţul de vânzare:

57.000 lei 15.000 USD × 3,8	**461**	Debitori diverşi	=	**7641**	Venituri din imobilizări	57.000 lei 15.000 USD × 3,8

c2) scoaterea din evidenţă a titlurilor vândute:

50.000 lei	**6641**	Cheltuieli privind investiţiile financiare cedate	=	**261**	Titluri de participare deţinute la filiale din cadrul grupului	50.000 lei

c3) înregistrarea trecerii la cheltuieli a diferenţelor de conversie aferente investiţiei în entitatea externă (soldul contului 107 numai pentru partea aferentă entităţii externe A):

1.000 lei 665 Cheltuieli din diferenţe de curs valutar = 107 Rezerve din conversie 1.000 lei

d) înregistrarea rambursării împrumutului:

68.000 lei 20 000 USD × 3,4 167 Alte împrumuturi şi datorii asimilate = 5124 Conturi la bănci în valută 68.000 lei 20 000 USD × 3,4

6.000 lei 665 Cheltuieli din diferenţe de curs valutar = 167 Alte împrumuturi şi datorii asimilate 6.000 lei

13. Venituri din subvenţii şi asistenţa guvernamentală

Subvenţiile pentru investiţii sau subsidiile de capital reprezintă resursele obţinute de la bugete sau alte întreprinderi interesate în vederea procurării sau creării de active imobilizate (în special echipamente) sau de a finanţa activităţi pe termen lung (exemplu, prime de dezvoltare pentru întreprinderile care creează noi locuri de muncă). De asemenea, sunt asimilate subvenţiilor pentru investiţii activele imobilizate primite cu titlu gratuit prin donaţie şi cele constatate în plus cu ocazia inventarierii patrimoniului.

IAS 20 „Contabilitatea subvenţiilor guvernamentale şi prezentare informaţiilor legate de asistenţa guvernamentală" face o clasificare a subvenţiilor în următoarele categorii:

Subvenţiile guvernamentale reprezintă asistenţa acordată de guvern sub forma unor transferuri de resurse către o întreprindere în schimbul respectării, în trecut sau în prezent, a anumitor condiţii referitoare la activitatea de exploatare a acestei societăţi. Subvenţiile nu cuprind acele forme de asistenţă guvernamentală cărora nu li se poate atribui o anumită valoare, precum şi acele tranzacţii cu guvernul care nu se pot distinge de operaţiunile comerciale normale ale întreprinderii.

Subvenţiile aferente activelor reprezintă subvenţii guvernamentale pentru acordarea cărora principala condiţie este ca întreprinderea beneficiară să cumpere, să construiască sau să achiziţioneze într-un alt fel active pe termen lung. De asemenea, pot exista şi condiţii secundare care să restricţioneze tipul sau amplasarea activelor sau perioadele în care acestea urmează a fi achiziţionate ori deţinute.

Subvenţiile aferente veniturilor cuprind toate subvenţiile guvernamentale diferite de cele pentru active.

Împrumuturile nerambursabile sunt împrumuturi al căror creditor se angajează să dispenseze debitorul de rambursarea acestora dacă se îndeplinesc anumite condiţii prestabilite.

Subvenţiile guvernamentale, inclusiv subvenţiile nemonetare la valoarea justă, **nu se recunosc până când nu există suficientă siguranţă că: (a)** întreprinderea va respecta condiţiile acordării lor; şi **(b)** subvenţiile vor fi primite.

Subvenţiile guvernamentale trebuie recunoscute ca venit, pe o bază sistematică, de-a lungul perioadelor necesare pentru a le corela cu costurile aferente pe care aceste subvenţii urmează a le compensa.

Standardul prezintă **două abordări** referitoare la tratamentul contabil al subvențiilor guvernamentale:

a) o abordare din **punctul de vedere al capitalului**, sub incidența căreia o subvenție este creditată direct interesului acționarilor; și

b) o abordare din **punctul de vedere al venitului**, sub incidența căreia o subvenție este inclusă în venit de-a lungul uneia sau mai multor perioade.

Înregistrarea contabilă care intervin în acest caz este:

445 Subvenții = **741** Venituri din subvenții de exploatare

Subvențiile legate de activele amortizabile sunt recunoscute de regulă drept venit de-a lungul perioadelor și în proporția în care este recunoscută amortizarea acelor active.

Tipurile de înregistrări contabile sunt:

a) înregistrarea dreptului de încasare a subvenției:

445 Subvenții = **131** Subvenții pentru investiții

b) încasarea subvenției:

512 Conturi curente la bănci = **445** Subvenții

c) recunoașterea venitului aferent subvenției pe măsura amortizării activului amortizabil:

131 Subvenții pentru investiții = **7584** Venituri din subvenții pentru investiții

Subvențiile pentru activele neamortizabile se recunosc la venituri de-a lungul perioadelor care confirmă costul realizării obligațiilor de a căror îndeplinire a fost condiționată acordarea subvenției.

Subvențiile sub formă de compensare a cheltuielilor sau pierderilor apărute într-o perioadă contabilă precedentă sunt recunoscute drept venit al perioadei în care ele urmează a fi încasate, tipul de înregistrare contabilă fiind:

445 Subvenții = **7415** Venituri din subvenții de exploatare pentru asigurări și protecția socială

O subvenție guvernamentală care urmează a fi primită drept compensație pentru cheltuieli sau pierderi deja suportate în cursul exercițiului (eliminarea efectelor unor calamități), fără a exista costuri viitoare aferente, se recunoaște ca venit în perioada în care devine creanță, este înregistrată în grupa veniturilor extraordinare:

445 Subvenții = **771** Venituri din subvenții pentru evenimente extraordinare și altele similare

13.1. Subvenții aferente activelor

Pentru contabilitatea întreprinderii din România, s-a adoptat soluția contabilizării subvențiilor în capitalurile proprii, dar numai temporar, urmând să fie transferate în cote raționale asupra veniturilor pe măsura amortizării imobilizărilor finanțate sau realizării activelor imobilizate. Dacă subvenţia a servit la finanţarea de imobilizări neamortizabile, cota parte anuală este determinată raportând suma subvenţiilor la numărul de ani stabiliţi pentru îndeplinirea obligaţiilor prevăzute în contract. De exemplu, subvenţia acordată pentru achiziţia unui teren poate fi alocată în condiţia construirii pe acesta a unui imobil, în consecinţă este etalată în timp în raport de durata de viaţă a imobilului construit.

Subvenţiile pentru investiţii sunt evidenţiate prin contul **131 „Subvenţii pentru investiţii"** care se creditează cu subvenţiile de primit sau încasate de la bugetul de stat sau din alte surse pentru finanţarea investiţiilor, precum şi cu valoarea bunurilor de natura activelor imobilizate primite cu titlu gratuit sau constatate în plus la inventariere. In **debitul** contului se înregistrează cotele părţi din subvenţii asimilate veniturilor pe măsura amortizării sau realizării prin vânzare a activelor imobilizate, finanţate pe această cale. **Soldul creditor** reprezintă subvenţiile pentru investiţii delimitate în categoria veniturilor în avans ca sursă de finanţare a imobilizărilor create pe această cale.

Subvenţiile se prezintă în bilanţ fie ca **venit amânat, fie prin deducerea subvenţiei pentru obţinerea valorii contabile nete a activului,** standardul acceptând ambele alternative.

Exemplu. *O întreprindere investeşte 60.000 lei în achiziţia unei instalaţii tehnice, amortizată liniar timp de 5 ani. În anul achiziţiei întreprinderea primeşte o subvenţie guvernamentală de 10.000 lei pentru achiziţia respectivei instalaţii.*

METODA PREZENTĂRII SUBVENŢIEI ÎN BILANŢ CA VENIT AMÂNAT

a) *achiziţia:*

213 = 404 60.000 lei

b) *primirea subvenţiei:*

512 = 472 10.000 lei

c) *amortizarea activului (60.000 / 5 ani):*

6811 = 2813 12.000 lei

d) *amortizarea subvenţiei (10.000 / 5 ani):*

472 = 7584 2.000 lei

Prezentare în bilanţ

213 *- 48.000 lei*
(60.000 lei – 12.000 lei)

Prezentare în contul de profit şi pierdere
Pierdere 10 000 lei

METODA SCĂDERII SUBVENŢIEI PENTRU A OBŢINE VALOAREA NETĂ A ACTIVULUI

a) *achiziţia:*

213 = 404 60.000 lei

b) *obţinere subvenţie:*

512 = 213 10.000 lei

c) *amortizarea activului:*

(60.000 – 10.000) / 5 ani = 10.000 lei

6811 = 281 10.000 lei

Prezentare în bilanţ

213 *- 40.000 lei*
(60.000 lei – 10.000 lei – 10.000 lei)
472 *– 8.000 lei*
(10.000 lei – 2.000 lei)

Prezentare în contul de profit şi pierdere
Pierdere 10.000 lei

Rambursarea subvenţiilor guvernamentale. O subvenţie guvernamentală care devine **rambursabilă** se înregistrează **ca o ajustare a unei estimări contabile.** Reluând exemplul de mai sus se consideră că la sfârşitul anului 2 întreprinderea nu va putea îndeplini condiţiile asociate acordării subvenţiei, deci o va rambursa.

METODA REDUCERII SOLDULUI CONTULUI DE VENIT AMÂNAT CU SUMA RAMBURSATĂ

La sfârşitul anului 2 contul 472 se prezintă astfel.

D *472*	*C*
(1) 2 000	*10 000*
(2) 2 000	
SFC 6 000	

b) rambursarea subvenţiei:

% = 5121 10.000 lei
472 6.000 lei
6588 4.000 lei

METODA CREŞTERII VALORII NOMINALE A ACTIVULUI CU SUMA RAMBURSATĂ

a) rambursarea subvenţiei:

213 = 448 sau 5121 10.000 lei

Amortizarea anuală (60 000 lei/5 ani) 12.000 lei

Amortizarea calculată după scăderea subvenţiei din valoarea activului (60 000 lei – 10 000 lei)/5 ani 10.000 lei

Surplus de amortizare anuală 2.000 lei

b) surplusul amortizării pe 2 ani inclus în cheltuieli (2 000 lei × 2ani):

6811 = 2813 4.000 lei

13.2. Subvenţii aferente venitului

Subvenţiile sub formă de compensare a cheltuielilor sau pierderilor apărute într-o perioadă contabilă precedentă sunt recunoscute drept venituri ale perioadei în care ele urmează a fi încasate.

Exemplu. *A) O societate primeşte o subvenţie în valoare de 900 lei ce urmează a fi încasată în 4 ani, respectiv 100 lei în anul 1 şi 2, 400 lei în anul 3 şi 300 lei în anul 4. Primirea subvenţiei este condiţionată de crearea a 15 locuri de muncă şi menţinerea lor cel puţin 4 ani.*

Costurile ocazionate de recrutarea angajaţilor sunt de 200 lei, iar salariile în anul 1 sunt de 1.000 lei, urmând să crească cu 300 lei în fiecare dintre anii următori. (datele sunt în mii lei).

I. PREZENTAREA SUBVENŢIEI ÎNCASATE ÎN FIECARE AN COMPARATIV CU CHELTUIELILE EFECTUATE:

	ANUL 1	*ANUL 2*	*ANUL 3*	*ANUL 4*	*TOTAL*
Subvenţie încasată	*100*	*100*	*400*	*300*	*900*
Costuri cu personalul	*1200*	*1300*	*1600*	*1900*	*6000*

II. DETERMINAREA SUBVENȚIEI TRECUTE LA VENITURI ÎN FIECARE AN: *Conform IAS 20 în abordarea subvenției din punctul de vedere al venitului este important ca ele să fie recunoscute drept venit, pe o bază sistematică și rațională, de-a lungul perioadelor aferente:*

ANUL 1	*(900 lei × 1 200 lei) / 6 000 lei = 180 lei*
ANUL 2	*(900 lei × 1 300 lei) / 6 000 lei = 195 lei*
ANUL 3	*(900 lei × 1 600 lei) / 6 000 lei = 240 lei*
ANUL 4	*(900 lei × 1 900 lei) / 6 000 lei = 285 lei*
TOTAL	*900 lei*

III. ÎNREGISTRĂRI CONTABILE:

ANUL 1:

180 lei	**445**	Subvenții	=	**741**	Venituri din subvenții de exploatare	180 lei
100 lei	**5121**	Conturi la bănci în lei	=	**445**	Subvenții	100 lei

ANUL 2:

195 lei	**445**	Subvenții	=	**741**	Venituri din subvenții de exploatare	195 lei
100 lei	**5121**	Conturi curente la bănci	=	**445**	Subvenții	100 lei

ANUL 3:

240 lei	**445**	Subvenții	=	**741**	Venituri din subvenții de exploatare	240 lei
400 lei	**5121**	Conturi la bănci în lei	=	**445**	Subvenții	240 lei
				472	Venituri înregistrate în avans	160 lei

ANUL 4:

285 lei	**445**	Subvenții	=	**741**	Venituri din subvenții de exploatare	285 lei
300 lei	**5121**	Conturi la bănci în lei	=	**445**	Subvenții	300 lei

B. *Ulterior disponibilizării unor salariați, politica de protecție socială a impus acordarea unei subvenții pentru acoperirea cheltuielilor cu plățile compensatorii acordate personalului disponibilizat. Cheltuielile cu disponibilizarea se ridică la 200.000 lei iar subvenția acordată la 50.000 lei.*

Conform IAS 20 o subvenție guvernamentală poate fi considerată ca o subvenție de încasat de către o societate sub formă de compensare a cheltuielilor sau a pierderilor apărute într-o perioadă contabilă precedentă. O astfel de subvenție este recunoscută drept venit al perioadei în care ea urmează a fi încasată.

a) *în anul 1 se înregistrează cheltuielile cu plățile compensatorii:*

200 000 lei	**6458**	Alte cheltuieli privind asigurările și protecția socială	=	**462**	Creditori diverși	200 000 lei
200 000 lei	**462**	Creditori diverși	=	**5121**	Conturi la bănci în lei	200 000 lei

b) în anul 2 se înregistrează dreptul de a încasa subvenția la îndeplinirea condițiilor pentru acordarea acesteia:

100.000 lei	445	Subvenții	=	7415	Venituri din subvenții de exploatare pentru asigurări și protecția socială	100.000 lei
100.000 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	445	Subvenții	100.000 lei

C) O societate primește o subvenție guvernamentală drept compensație pentru pierderi înregistrate ca urmare a unei calamități naturale în anul N în valoare de 100.000 lei.

Conform IAS 20, o subvenție guvernamentală care urmează a fi primită drept compensație pentru cheltuieli sau pierderi deja suportate în cursul exercițiului (eliminarea efectelor unor calamități), fără a exista costuri viitoare aferente, se recunoaște ca venit în perioada în care devine creanță, fiind înregistrată în grupa veniturilor extraordinare.

100.000 lei	445	Subvenții	=	771	Venituri din subvenții pentru evenimente extraordinare și altele similare	100.000 lei
100.000 lei	5121	Conturi la bănci în lei	=	445	Subvenții	100.000 lei

14. ÎNTREBĂRI RECAPITULATIVE

1. Cum se evaluează cheltuielile și veniturile în contabilitatea financiară?
2. Care sunt momentele întâlnite în procesul cheltuielilor?
3. Ce reprezintă imputarea? Dar încorporarea?
4. Ce este matchingul?
5. Ce reprezintă cheltuielile curente? Dar cele de plată?
6. Ce reprezintă veniturile curente? Dar cele de realizat?
7. În ce cazuri se pot credita conturile de cheltuieli?
8. Care sunt metodele de contabilizare a cheltuielilor cu împrumutul?
9. Care sunt metodele de contabilizare a veniturilor privind contractele de lungă durată?
10. Care sunt lucrările de determinare lunară a rezultatului contabil?
11. Care sunt metodele de delimitare lunară a cheltuielilor și veniturilor înregistrate în avans.

15. TESTE GRILĂ DE AUTOEVALUARE

1. Societatea comercială ALFA S.A. emite o factură pentru vânzări de produse finite în valoare de 105.000 lei, condițiile de plată fiind: 60% din preț de plătește în momentul vânzării iar restul de 40% se va plăti după un an de la vânzare. Se estimează că în acel momentul clientul ar putea obține un credit echivalent de pe piața financiară la o rată a dobânzii de 5%. Vânzarea produselor finite conform IAS 18 „Venituri" se contabilizează prin formula:

a)
63.000 lei 512 = 701 105.000 lei
42.000 lei 4111

b)
105.000 lei 4111 = 701 105.000 lei

c)
105.000 lei 4111 = 472 105.000 lei

d)
105.000 lei 4111 = 701 103.000 lei
472 2.000 lei

e)
103.000 lei 4111 = 701 103.000 lei

2. O societate comercială vinde unui client la 01.01.N mărfuri în valoare de 2.000.000 lei, condiţiile de plată fiind: 50% din preţ se plăteşte în momentul vânzării, 20% din preţ se va plăti după un an de la vânzare, iar 30% după 2 ani de la vânzare. Se estimează că în acel moment clientul ar putea obţine un credit echivalent de pe piaţa financiară la o rată a dobânzii de 20%.La sfârşitul exerciţiului N veniturile financiare conform IAS 18 „Venituri"se contabilizează prin formula:

a)
150 000 lei 472 = 766 150 000 lei

b)
350 000 lei 472 = 766 350 000 lei

c)
200 000 lei 766 = 472 200 000 lei

d)
250 000 lei 4111 = 472 250 000 lei

e)
250 000 lei 4111 = 766 250 000 lei

3. O societate vinde în anul 2002 un program informatic pentru suma de 50.000 lei şi include în factură şi preţul activităţii de service după instalare în valoare de 4.000 lei. Activitatea de service se realizează în anul 2003. Înregistrarea contabilă în anul 2002 conform IAS 18 „Venituri" este:

a)
54 000 lei 461 = 7583 50 000 lei
704 4 000 lei

b)
50 000 lei 461 = 7583 50 000 lei
4 000 lei 411 = 704 4 000 lei

c)
54 000 lei 461 = 7583 54 000 lei

d) 54 000 lei 461 = 704 54 000 lei

e) 54 000 lei 461 = 7583 50 000 lei
472 4 000 lei

4. O societate încheie un contract pentru executarea unor prestații în valoare totală de 1.000 lei, iar durata de realizare este de 3 ani. Costurile aferente serviciilor prestate pentru fiecare din cei trei ani sunt: anul 1- 200 lei, anul 2 – 100 lei, anul 3 – 200 lei. Conform IAS 18 „Venituri" înregistrarea contabilă în anul 1 va fi:

a)

1 000 lei 4111 = 704 1 000 lei

b)

400 lei 4111 = 704 400 lei

c)

1 000 lei 4111 = 472 1 000 lei
400 lei 472 = 704 400 lei

d)

1 000 lei 4111 = 472 1 000 lei
600 lei 472 = 704 600 lei

e)

1 000 lei 4111 = 472 1 000 lei

5. Pentru construcția unui complex hotelier o întreprindere a efectuat următoarele împrumuturi pe termen lung: 100.000 u.m. cu rata dobânzii 10%, 200.000 u.m. cu dobânda 15% şi 300.000 cu dobânda 20%. Pe 1 martie anul 1 au rămas neutilizați 240.000 u.m. care sunt depuşi într-un depozit bancar cu dobânda de 3%. Tot acum constructorii încep lucrarea. Pe 1 august se achită prima factură de 60.000 u.m. Pe parcursul anului inflația a fost de 5,66%. Costurile îndatorării capitalizate până la 31 decembrie au fost:

a) 8.750 u.m.
b) 11.000 u.m.
c) 8.000 u.m.
d) 22.000 u.m.
e) 16.000 u.m.

6. O societate comercială a efectuat următoarele împrumuturi pentru a finanța construcția unei clădiri executate în regie proprie: împrumut pe termen scurt 200.000 u.m., rata dobânzii 10% şi împrumut pe termen lung 300.000 u.m. rata dobânzii 5%. Dobânda s-a achitat la 6 luni, rămânând neachitată la sfârşitul anului dobânda aferentă ultimelor 6 luni. Cheltuielile cu activitățile în curs sunt 3.000.000 u.m., din care neachitate 500.000 u.m.. Suma dobânzilor capitalizate va fi:

a) 105.000 u.m.
b) 17.500 u.m.
c) 35.000 u.m.
d) 87.500 u.m.
e) 70.000 u.m.

7. Pentru construcția unui complex hotelier o întreprindere a efectuat următoarele împrumuturi pe termen lung: 100.000 u.m. cu rata dobânzii 10%, 200.000 u.m. cu dobânda 15% şi 300.000 u.m. cu dobânda 20%. Pe 1 martie anul 1 au rămas neutilizați 240.000 u.m. care sunt depuşi într-un depozit bancar cu dobânda de 3%. Tot acum constructorii încep lucrarea. Pe 1 octombrie se achită prima factură de

90.000 u.m. Pe parcursul anului inflaţia a fost de 6,66%. Costurile îndatorării capitalizate până la 31 decembrie au fost:
a) 11.200 u.m.
b) 6.000 u.m.
c) 4.875 u.m.
d) 16.000 u.m.
e) 4.200 u.m.

8. În anul N o societate vinde mărfuri unui client preţ de vânzare 10.000 lei, TVA 19%, reducere comercială 10%, cost de achiziţie 2.000 lei, provizion pentru deprecierea mărfurilor existent 4.000 lei. La sfârşitul anului N probabilitatea de neîncasare a creanţei este 70%. Incidenţa acestor operaţii asupra contului de profit şi pierdere face să apară:
a) venituri din exploatare 13.000 lei, cheltuieli din exploatare 8.300 lei
b) venituri din exploatare 9.000 lei, cheltuieli din exploatare 12.300 lei
c) venituri din exploatare 9.000 lei, cheltuieli din exploatare 4.300 lei
d) venituri din exploatare 13.000 lei, cheltuieli din exploatare 9.000 lei
e) venituri din exploatare 14.000 lei, cheltuieli din exploatare 9.300 lei

9. În cursul anului N o societate vinde mărfuri la preţ de vânzare 10.000 lei, cost de achiziţie 3.000 lei, provizion existent 1.000 lei şi titluri de participare 8.000 lei preţ de vânzare, 6.000 lei cost de achiziţie, 2.000 lei provizion existent. Incidenţa acestor operaţii asupra contului de profit şi pierdere face să apară:
a) rezultat din exploatare pozitiv 8.000 lei, rezultat financiar pozitiv 4.000 lei;
b) rezultat din exploatare pozitiv 7.000 lei, rezultat financiar pozitiv 2.000 lei
c) rezultat din exploatare pozitiv 10.000 lei, rezultat financiar pozitiv 2.000 lei
d) rezultat din exploatare pozitiv 10.000 lei
e) rezultat din exploatare pozitiv 6.000 lei, rezultat financiar pozitiv 2.000 lei

16. RĂSPUNSURI LA GRILE

1.d
2.a
3.e
4.b
5.a
6.b
7.c
8.c
9.a

CAPITOLUL VIII

CONTABILITATEA DE ÎNCHIDERE A EXERCIŢIULUI FINANCIAR. ÎNTOCMIREA ŞI PREZENTAREA SITUAŢIILOR FINANCIARE

1. Delimitări privind lucrările de închidere a exerciţiului financiar

În principiu, a fost adoptată regula potrivit căreia, exerciţiul financiar începe la 1 ianuarie şi se încheie la 31 decembrie. În acest scop, pe baza situaţiilor financiare se determină poziţia financiară, performanţa şi trezoreria întreprinderii.

Documentele oficiale folosite pentru finalizarea încheierii exerciţiului financiar sunt **situaţiile financiare.** Pe baza acestora se asigură o imagine fidelă, clară şi completă a poziţiei financiare, performanţei şi trezoreriei. Situatiile financiare **reprezintă documente contabile de sinteza prin care sunt comunicate informatii comune necesare majoritatii utilizatorilor.**

Discutate prin prisma procesului de raportare financiară, ca parte componentă a acestuia, situaţiile financiare sunt alcătuite de regulă din: *bilanţ, contul de profit şi pierdere, situaţia modificărilor poziţiei financiare* (care pot fi prezentate în diverse moduri, de exemplu ca situaţie a fluxurilor de trezorerie sau situaţie a fluxurilor de fonduri), *note explicative, alte situaţii şi alte materiale suplimentare care sunt parte integrantă a situaţiilor financiare.* Nu se includ *rapoartele directorilor, declaraţiile preşedintelui, discuţiile şi analizele conducerii şi elementele similare care pot fi incluse într-un raport financiar anual.*

Dacă se face recurs la *IAS 1 „Prezentarea situaţiilor financiare”*, un set complet de situaţii financiare anuale include:

(a) bilanţul;
(b) contul de profit şi pierdere;
(c) o situaţie care să reflecte, după caz:
- *toate modificările capitalului propriu; fie*
- *modificările capitalului propriu, altele decât cele care rezultă din tranzacţiile de capital cu proprietarii şi distribuirile către proprietari;*

(d) situaţia fluxurilor de trezorerie (numerar);
(e) politicile contabile şi notele explicative.

Întocmirea situaţiilor financiare cu întreaga lor formaţie de documente de sinteză reprezintă un proces complex de agregare a datelor în vederea construirii indicatorilor economico-financiari privind **situaţia patrimoniului** şi rezultatele obţinute. Derularea acestui proces se concretizează într-o suită de lucrări, dintre care unele cu caracter preliminar, iar altele referitoare la redactarea sau completarea propriu-zisă a bilanţului.

Lucrările preliminare sunt denumite **lucrări de închidere a exerciţiului,** fiind structurate astfel:

1. Stabilirea balanței conturilor înainte de inventariere.
2. Inventarierea generală a patrimoniului.
3. Contabilitatea operațiilor de regularizare privind:
    - a) diferențele de inventar;
    - b) amortizările;
    - c) provizioane pentru deprecieri;
    - d) provizioane pentru riscuri şi cheltuieli;
    - e) diferențele de conversie şi diferențele de curs valutar;
    - f) delimitarea în timp a cheltuielilor şi veniturilor.
4. Stabilirea balanței conturilor după inventariere.
5. Determinarea rezultatului exercițiului şi distribuirea profitului sau finanțarea pierderii.
6. Redactarea bilanțului contabil.

2. Stabilirea balanței conturilor înainte de inventariere

Pentru centralizarea şi controlul exactității datelor înregistrate în conturi se întocmeşte balanța de verificare înainte de inventarierea patrimoniului. Discutată din acest punct de vedere, balanța pregăteşte datele de referință necesare comparării soldurilor din inventarul contabil şi inventarul faptic. Balanța conturilor înainte de inventariere poate fi abordată ca un inventar contabil.

Relațiile de control proprii balanței sunt cele dintre debitul şi creditul conturilor, înregistrarea sintetică şi analitică. Dintre acestea, cea care oferă informații de control privind înregistrarea în conturi a tuturor documentelor justificative este aceea că **totalul rulajului** debitor sau creditor din **balanță** trebuie să fie egal cu **totalul rulajului** calculat în **Registrul - jurnal.**

Situația de referință a inventarului faptic o reprezintă soldurile finale calculate în balanță. De aceea, balanța poate fi interpretată şi ca un inventar contabil.

Balanța conturilor poate fi discutată şi prezentată şi ca instrument de verificare a conținutului soldurilor conturilor contabile, în sensul ca acestea să reflecte operații economice şi financiare reale consemnate în documentele justificative şi înregistrate în concordanță cu normele metodologice de utilizare a conturilor. Din spectrul controlului documentar de fond, o atenție deosebită se acordă conturilor: **401 „Furnizori"; 404 „Furnizori de imobilizări"; 408 „Furnizori - facturi nesosite"; 409 „Furnizori - debitori"; 4111 „Clienți"; 4118 „Clienți incerți sau în litigiu"; 418 „Clienți - facturi de întocmit", 419 „Clienți - creditori"; 461 „Debitori diverşi"; 462 „Creditori diverşi"; 447 „Fonduri speciale - taxe şi vărsăminte asimilate"; 473 „Decontări din operații în curs de clarificare"**; clasa **6 „Conturi de cheltuieli"** şi clasa **7 „Conturi de venituri".**

3. Inventarierea generală a activelor şi datoriilor

Reprezintă lucrarea preliminară prin care se stabileşte situația reală a activelor şi datoriilor. Determinatorul real se referă atât la constatarea mărimii faptice a elementelor de active şi datorii cât şi la evaluarea lor la nivelul valorii actuale.

Nu se poate concepe un bilanț, adică nu se pot determina poziția financiară şi rezultatele unei întreprinderi la un anumit moment şi pe o anumită perioadă de timp, fără să se alcătuiască în prealabil inventarul. Numai printr-un bilanț alcătuit pe baze reale, întreprinzătorul se poate orienta şi menţine într-o economie însoţită de variaţia preţurilor şi puterii de cumpărare a banului.

Constatarea existenţei elementelor inventariate se face prin *observarea directă (prin numărare, cântărire, măsurare, cubare şi calcule tehnice după caz) pentru bunurile corporale (materiale), pe bază de registre sau documente (extrase de cont confirmate de terţi), pentru bunurile necorporale (nemateriale), creanţe şi datorii.* În ceea ce priveşte evaluarea activelor şi datoriilor inventariate, aceasta se face la nivelul valorii actuale, denumită **valoare de inventar.**

Valoarea de inventar ca expresie a valorii actuale este estimată în funcţie de preţul pieţei, utilitatea bunului pentru economia întreprinderii, starea şi amplasarea bunurilor. De aceea, în mai multe lucrări de specialitate se apreciază că valoarea de inventar este egală cu valoarea de întrebuinţare.

Într-o formă corelativă, evaluarea la inventar, iar pe această bază recunoaşterea activelor şi datoriilor se prezintă după cum urmează:

	Evaluare bilanţieră conform IAS-urilor	**Evaluare conform OMFP 94/2001**	**Evaluare la inventar conform normelor de inventariere**
0	**1**	**2**	**3**
Imobilizări necorporale	**IAS 38** **Tratamentul de bază:** Cost ajustat cu valoarea amortizărilor cumulate şi a oricăror pierderi cumulate din depreciere **Tratamentul alternativ:** Valoarea reevaluată stabilită pe baza valorii juste la momentul reevaluării mai puţin amortizarea cumulată şi pierderile din depreciere.	Cu excepţia cazurilor în care s-a înregistrat un provizion pentru depreciere sau o reducere a valori; valoarea ce urmează să fie înscrisă în bilanţ pentru fiecare element al imobilizărilor este reprezentată de costul de achiziţie sau de costul de producţie.	Evaluarea imobilizărilor se efectuează la valoarea lor rămasă neamortizată, cu excepţia celor constatate ca fiind depreciate, care se vor evalua la valoarea lor actuală. În cazul imobilizărilor corporale, corectarea valorii contabile a acestora şi aducerea lor la nivelul valorii de inventar înscrise în listele de inventariere se face fie prin înregistrarea unei amortizări excepţionale, în cazul în care se constată o depreciere ireversibilă, fie prin constituirea unor provizioane în cazul în care se constată o depreciere relativă a acestora ca urmare a unor cauze cum sunt: apariţia unei uzuri morale de care nu s-a ţinut seama cu ocazia amortizării; supraevaluarea imobilizărilor corporale, prin aplicarea unor coeficienţi neadecvaţi cu ocazia reevaluării lor: lipsa de utilitate a acestora în momentul inventarierii; alte cauze care determină o valoare actuală mai scăzută a imobilizărilor corporale decât valoarea cu care acestea figurează în contabilitate.
Imobilizări corporale	**IAS 16** **Tratamentul de bază:** Cost ajustat cu valoarea amortizărilor cumulate şi a oricăror pierderi cumulate din depreciere **Tratamentul alternativ:** Valoarea reevaluată stabilită pe baza valorii juste la momentul reevaluării mai puţin amortizarea cumulată şi pierderile din depreciere.		

0	1	2	3
Investiţii financiare pe termen lung	Sunt înregistrate în bilanţ la una dintre valorile de mai jos: a) cost; b) valoare reevaluată; c) în cazul acţiunilor tranzacţionabile la minimul dintre cost şi valoarea de piaţă determinate pentru întreg portofoliul (alternativă disponibilă numai pentru titlurile tranzacţionabile pe piaţă).	În cazul diminuării valorii unei imobilizări financiare ce a fost înregistrată se va constitui un provizion pentru depreciere corespunzător acestei diminuări, stabilit ca diferenţă între costul de achiziţie şi valoarea realizabilă netă. Valoarea înscrisă trebuie să fie cea diminuată, iar provizioanele astfel constituite trebuie să fie prezentate separat în notele explicative. Este obligatorie constituirea de provizioane pentru depreciere pentru fiecare activ imobilizat a cărui valoare s-a diminuat, indiferent de durata de utilizare a acelei imobilizări. Valoarea care trebuie înscrisă în situaţiile financiare va fi diminuată corespunzător, iar provizioanele, astfel constituite se vor prezenta separat în notele explicative. Dacă motivele care au dus la constituirea provizionului pentru depreciere, au încetat să mai existe într-o anumită măsură, atunci acel provizion se va relua corespunzător la venituri. Aceste reluări se vor prezenta separat în notele explicative. În situaţia în care deprecierea este superioară provizionului constituit, se constituie un provizion suplimentar.	Titlurile (titlurile de participare, titlurile imobilizate ale activităţii de portofoliu, titlurile de plasament, alte titluri) se evaluează în cazul celor cotate la bursă la valoarea lor de cotare din ziua de 31 decembrie, iar a celor necotate, la valoarea lor probabilă de vânzare. În cazul în care valoarea lor de inventar este mai mică decât valoarea cu care acestea figurează în contabilitate, se va proceda la constituirea de provizioane pentru deprecierea acestor titluri. În situaţia în care se apreciază că valoarea de vânzare este superioară valorii contabile, în listele de inventariere se va înscrie valoarea contabilă.

0	1	2	3
Stocuri	**IAS 2** În bilanţ stocurile sunt evaluate la cea mai mică valoare dintre cost şi valoarea realizabilă netă	Valoarea activelor circulante înregistrate în contabilitate va fi egală cu costul de achiziţie sau cu costul de producţie al acestor elemente. Dacă valoarea realizabilă netă a unui activ circulant este mai mică decât costul de achiziţie sau costul de producţie, atunci acea valoare realizabilă netă corespunzătoare activului circulant este cea care trebuie prezentată în situaţiile financiare, respectiv valoarea activului, mai puţin provizionul constituit. Valoarea care trebuie înscrisă în bilanţ pentru activele din categoria stocurilor şi a activelor fungibile, inclusiv activele financiare, poate fi determinată prin utilizarea oricărei dintre metodele: (a) metoda FIFO; (b) metoda LIFO; (c)metoda costului mediu ponderat; (d)altă metodă similară, recunoscută de reglementările legale în vigoare.	Stocurile trebuie evaluate cu respectarea principiului permanenţei metodelor, potrivit căruia metodele şi regulile de evaluare trebuie menţinute. Valorile materiale se vor evalua la valoarea lor actuală care se va înscrie în coloana corespunzătoare din lista de inventariere centralizatoare numai în cazul constatării deprecierilor.
Investiţii financiare pe termen scurt clasificate ca active curente	Înregistrarea în bilanţ se face la una dintre valorile: a) valoarea de piaţă b) minimul dintre cost şi valoarea de piaţă. În acest caz valoarea contabilă se calculează global pentru întreg portofoliul, fie ca un total general sau ca un total al fiecărui tip de investiţie.		

0	1	2	3
Creanţe şi datorii	Potrivit **IAS 39** costul amortizat pentru toate creanţele şi datoriile netranzacţionate şi la valoarea justă în cazul celor tranzacţionate	Valoarea se stabileşte în funcţie de valoarea lor probabilă de încasat, respectiv de plată;	Evaluarea creanţelor şi datoriilor se face de regulă la valoarea lor probabilă de încasare sau de plată, constituindu-se, după caz, provizioane pentru deprecierea creanţelor, pentru creşterea datoriilor precum şi pentru sumele aflate în litigiu. Evaluarea creanţelor şi datoriilor exprimate în devize se face la cursul de referinţă la BNR din ziua de 31 decembrie. Eventualele diferenţe reprezentând pierderi sau câştiguri latente faţă de acest curs se reflectă în contabilitate cu ajutorul conturilor de cheltuieli sau venituri după caz.

Dezvoltări. Costul amortizat al unui activ sau datorie financiară reprezintă valoarea la care activul financiar sau datoria financiară a fost evaluat (ă) la momentul recunoaşterii iniţiale, minus rambursările de capital, plus sau minus amortizarea cumulată a oricărei diferenţe dintre valoarea iniţială şi valoarea la scadenţă şi minus orice trecere pe cheltuieli (directă sau prin utilizarea unui cont de compensare) a scăderii sau imposibilităţii de încasare.

Exemplu. *Dacă întreprinderea MARTINA S.A. a emis 10 obligaţiuni, cu o valoare nominală de 30.000 lei/obligaţiuni, preţ de emisiune 28.000 lei/obligaţiuni, şi o perioadă de scadenţă de 5 ani, la sfârşitul celui de al doilea an al împrumutului, valoarea în bilanţ a datoriei financiare va fi de:*

288.000 lei= 300.000 lei – (20.000 lei – 20.000 × 2 ani / 5 ani)

unde 20.000 lei= 10 obligaţiuni × (30.000 lei/obligaţiune – 28.000 lei/obligaţiune) reprezintă prima de răscumpărare a obligaţiunilor, care va fi amortizată liniar pe toată durata împrumutului

Dacă presupunem că la sfârşitul celui de al treilea an sunt răscumpărate 5 obligaţiuni prin tragere la sorţi (5 obligaţiuni × 30.000 lei/obligaţiuni), atunci valoarea în bilanţ a împrumutului obligatar va fi de:

300.000 lei – (20.000 lei – 20.000 × 3 ani / 5 ani) – 150.000 lei = 142.000 lei

Toate bunurile care se inventariază se înscriu în *listele de inventariere*, care pot fi distincte sau reprezintă prima parte a registrului de inventar, diferenţiate în raport de felul şi natura activelor şi pasivelor constatate efectiv în teren (active imobilizate, stocuri, producţie în curs de execuţie, etc).

Rezultatele inventarierii şi modul lor de regularizare se consemnează într-un *proces - verbal de inventariere*, în care se înscriu, în principal: perioada de gestiune inventariată; persoanele care au făcut inventarierea; plusurile şi minusurile constatate; compensările efectuate; bunurile depreciate; creanţele şi datoriile incerte şi în litigii;

creanţele, datoriile şi lichidităţile în devize; constituirea şi regularizarea provizioanelor; regularizarea amortizărilor; alte elemente specifice inventarierii.

Remarcă. Aşa cum s-a anticipat, listele de inventariere pot fi tratate ca şi documente distincte de registrul – inventar, urmând ca prin conţinutul său acesta să fie circumscris numai la recapitulaţia elementelor inventariate.

Registrul – inventar reprezintă o recapitulaţie a elementelor inventariate grupate în funcţie de natura lor, conform postului din bilanţul contabil.

Exemplificativ, registrul – inventar este prezentat mai jos:

Recapitulaţia inventarului

Denumirea structurilor inventariate	***Valoarea contabilă***	***Valoarea de inventar***	***Diferenţe de înregistrat***
1. Active imobilizate	*4.000*	*3.750*	*250*
2. Stocuri	*680*	*670*	*10*
2.1. Materiale	*80*	*80*	*-*
2.2. Produse finite	*400*	*400*	*-*
2.3. Mărfuri	*200*	*190*	*10**
3. Creanţe	*100*	*95*	*5*
3.1. Clienţi	*100*	*95*	*5*

*) *Diferenţa este calculată în listele de inventariere la nivel de sortimente depreciate. Dacă valoarea de inventar este mai mare decât valoarea contabilă, în cazul activelor, în listele de inventariere este recunoscută ca valoare de inventar nu valoarea actuală, ci valoarea contabilă.*

4. Contabilitatea operaţiilor de regularizare

4.1. Operaţii privind regularizarea plusurilor şi minusurilor de inventar

Odată stabilite rezultatele inventarierii, plusurile şi minusurile de inventar, se procedează la înregistrarea şi decontarea lor gestionară. A efectua această operaţie înseamnă a regulariza rezultatul inventarierii.

În principiu, plusurile se înregistrează ca intrări în patrimoniul întreprinderii, iar minusurile se impută. Dacă lipsurile constatate la inventariere nu sunt din vina cuiva se decontează, după caz, asupra cheltuielilor sau veniturilor întreprinderii. De asemenea, se pot admite compensări cantitative ale lipsurilor cu plusurile, în cazurile în care există riscul de confuzie între sorturile aceluiaşi produs, fără a se diminua patrimoniul unităţii. Compensarea se admite, de regulă, numai pentru aceeaşi perioadă de gestiune şi la acelaşi gestionar.

Pentru bunurile materiale acceptate cu pierderi se acordă scăzăminte fără a depăşi valoarea constatată în minus. De asemenea, pentru aceste valori, în cazul compensării lipsurilor cu plusurile stabilite la inventariere, scăzămintele se calculează numai în situaţia când cantităţile lipsă sunt mai mari decât cantităţile în plus. Calculul se efectuează în primul rând pentru valorile materiale la care s-au constatat lipsurile, iar dacă mai rămân diferenţe cantitative în minus cotele de scăzăminte se pot aplica şi pentru celelalte valori materiale admise în compensare, la care s-au constatat plusuri sau la care nu au rezultat diferenţe. Diferenţa stabilită în minus în urma compensării şi aplicării tuturor cotelor de scăzăminte, reprezentând un prejudiciu pentru patrimoniu, se recuperează de la persoanele vinovate în conformitate cu dispoziţiile legale.

În raport de natura structurilor de activ şi de pasiv, inventariate, regularizarea diferenţelor de inventar generează următoarele tipuri de înregistrări:

a) plusuri de active imobilizate, la valoarea de inventar:

20, 21, 23, 26 Conturile de active imobilizate = **131** Subvenţii pentru investiţii

Remarcă. Apreciem că în acest caz trebuie înregistrată şi TVA corespunzătoare, formula fiind:

4426 TVA - deductibilă = **4427** TVA - colectată

şi concomitent pentru cota de TVA nedeductibilă stabilită pe bază de decont, se face înregistrarea:

20, 21, 23, 26 Conturile de active imobilizate = **4426** TVA - deductibilă

Potrivit **PCG** în locul conturilor debitoare de mai sus se foloseşte contul **635 „Cheltuieli cu alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate"**

b) plusurile de stocuri cumparate:

30, 31, 32, 35, 36, 37 Conturi de stocuri *(pe fiecare categorie de stocuri)* = **60** Cheltuieli privind stocurile

În cazul plusurilor de stocuri privind produsele şi producţia în curs de execuţie, înregistrarea este de forma:

33, 34 Conturi de stocuri = **71** Variaţia stocurilor

Înregistrările de mai sus se fac la valoarea contabilă de intrare, egală cu costul de producţie.

c) plusurile de investiţii financiare pe termen scurt:

50 Investiţii financiare pe termen scurt = **664** Cheltuieli privind investiţiile financiare cedate

d) plusurile constatate la inventarierea casieriei, la societăţile cu capital privat:

531 Casa = **758** Alte venituri din exploatare

Pentru minusurile de inventar neimputabile, cu excepţia minusurilor de casă, înregistrările sunt de sens invers cu cele prezentate în cazul plusurilor, iar în cazul activelor imobilizate tipul de înregistrare este:

28 Amortizări privind imobilizările *(pentru amortizarea aferentă)* = **20, 21, 23, 26** Conturile de active imobilizate

6583 Cheltuieli privind activele cedate şi alte operaţii de capital

- imputarea la valoarea de înlocuire la data constatării pagubei inclusiv TVA:

428	Alte datorii sau creanţe în legătură cu personalul	=	**758**	Alte venituri din exploatare
sau 461	Debitori diverşi		**4427**	TVA - colectată

Pentru bunurile lipsă sau depreciate calitativ constatate pe bază de inventariere peste normele legale neimputabile se datorează TVA. Operaţiunea se reflectă în contabilitate prin înregistrarea:

635	Cheltuieli cu alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate	=	**4427**	TVA - colectată

Dacă minusurile de inventar de natura activelor circulante sunt imputabile, înregistrările sunt similare cu cele efectuate în cazul minusurilor neimputabile. Totodată, pentru valoarea imputată se face înregistrarea:

461	Debitori diverşi	=	**758**	Alte venituri din exploatare
			4427	TVA - colectată

Lipsurile imputabile se evaluează la **valoarea de înlocuire**. Aceasta reprezintă costul de achiziţie al bunului respectiv la data constatării pagubei, format astfel:

- *preţul de cumpărare practicat pe piaţă*

(+) *taxele nerecuperabile*
(+) *cheltuielile de transport - aprovizionare*
(+) *alte cheltuieli accesorii necesare pentru punerea în stare de utilitate sau pentru intrarea în gestiune*

Dacă bunurile lipsă imputabile nu pot fi cumpărate pe piaţă, valoarea de imputare se stabileşte de specialişti în domeniul respectiv.

Cu ocazia stabilirii diferenţelor de inventar se **înregistrează şi stocurile finale sau variaţia stocurilor în cazul metodei inventarului intermitent.** Mărimea stocurilor se determină prin inventarul fizic al acestora, iar ieşirile prin calcul pe baza relaţiei:

Ieşirile de stocuri = Stocul iniţial + Intrările de stocuri - Stocul final

Tipurile de înregistrări au fost prezentate la contabilitatea operaţiilor privind stocurile. Aşa cum prevăd *„Normele privind organizarea şi efectuarea inventarierii patrimoniului"*, în cazul inventarului intermitent, valorile materiale se evaluează la preţul de înregistrare a ultimei intrări în gestiune (o asemenea soluţie este contrară metodelor de evaluare a stocurilor).

Calitatea inventarului ca metodă de evidenţă şi calcul se extinde şi la determinarea unor indicatori economico - financiari sau asigurarea unor date primare de intrare în contabilitate. **De exemplu**, calculul costului producţiei neterminate, determinarea scăzămintelor şi pierderilor pentru bunurile prevăzute cu un asemenea regim, predarea - primirea de gestiuni, lichidarea şi fuzionarea întreprinderilor etc.

Rezultatele inventarierii se consemnează în *„Procesul - verbal de inventariere"*, în care se înscriu, în principal, perioada de gestiune inventariată; persoanele care au efectuat inventarierea; plusurile şi minusurile constatate; compensările efectuate; bunurile depreciate; creanţele şi datoriile incerte şi în litigii; datoriile şi lichidităţile în devize; constituirea şi regularizarea provizioanelor; regularizarea amortizărilor; alte elemente specifice inventarierii.

4.2. Operații privind calculul amortizărilor

În principiu, amortizarea activelor imobilizate se calculează şi înregistrează pe baza planului de amortizare sau a fişelor mijloacelor fixe. La închiderea exercițiului financiar, cu ocazia inventarierii generale a patrimoniului, este normal ca valoarea de inventar să fie egală cu valoarea rămasă de amortizat. Dacă valoarea de inventar este mai mică decât cea rămasă de amortizat, diferența se regularizează astfel:

a) înregistrarea unei amortizări, în cazul în care se constată o depreciere ireversibilă (exemplu imobilizările corporale inutilizabile propuse pentru casare);

b) constituirea unor provizioane pentru deprecierea imobilizărilor corporale, în cazul când se constată o depreciere reversibilă sau relativă ca urmare a unor cauze cum sunt:

- apariția unei deprecieri de care nu s-a ținut seama cu ocazia amortizării;
- supraevaluarea imobilizărilor corporale cu ocazia reevaluării anterioare;
- lipsa de utilitate în momentul inventarierii (trecute în conservare, inutilizabile temporar);
- alte cauze care determină ca valoarea actuală să fie mai mică decât valoarea rămasă de amortizat.

68 Cheltuieli cu amortizările, provizioanele şi ajustarea la inflație = **28** Amortizări privind imobilizările corporale

4.3. Operații privind provizioanele pentru deprecieri

Provizioanele pentru deprecieri vizează acele elemente de activ neamortizabile a căror valoare de inventar la data închiderii exercițiului este mai mică decât valoarea contabilă de intrare. Aceste micşorări de valoare au un caracter reversibil, în consecință sunt regularizate la închiderea conturilor. În acest scop se procedează astfel:

a) în situația în care deprecierea calculată pe baza inventarului (valoarea contabilă - valoarea de inventar) este superioară provizionului constituit (*soldul creditor al conturilor de provizioane pentru deprecieri)*, se constituie un provizion suplimentar, iar înregistrarea de principiu este:

68 Cheltuieli cu amortizările, provizioanele şi ajustarea la inflație = **29, 39, 49, 59** Conturi de provizioane pentru deprecieri

b) în cazul în care deprecierea constatată pe baza inventarului este inferioară provizionului constituit, se diminuează provizionul înregistrat cu diferența corespunzătoare efectuându-se înregistrarea de principiu:

29, 39, 49, 59 Conturi de provizioane pentru deprecieri = **78** Venituri din provizioane şi ajustarea la inflație

Metoda de înregistrare prezentată mai sus este denumită **metoda generală** sau **reluării provizioanelor,** alături de ea fiind cunoscută şi **metoda anulării provizioanelor.**

În cazul aplicării ultimei metode, la anularea soldului creditor al conturilor de provizioane pentru deprecieri se face înregistrarea de principiu:

29, 39, 49, 59 Conturi de provizioane pentru deprecieri = **78** Venituri din provizioane și ajustarea la inflație

Pentru provizioanele constatate și calculate pe baza inventarului se face înregistrarea de principiu:

68 Cheltuieli cu amortizările, provizioanele și ajustarea la inflație = **29, 39, 49, 59** Conturi de provizioane pentru deprecieri

Pentru deprecierea stocurilor o importanță deosebită cu implicații asupra mărimii provizioanelor o are structura luată în calcul ca unitate de observare. În acest sens pot fi reținute pentru studiu prevederile *Standardului de Contabilitate Internațional nr. 2*:

a) costul istoric al stocurilor poate să nu fie recuperabil dacă prețurile de vânzare ale acestora s-au redus, sau dacă stocurile s-au deteriorat sau dacă au devenit în totalitate sau parțial învechite (desuete);

b) deprecierile sunt calculate separat pentru fiecare articol, pentru o grupă de articole similare, pentru o categorie întreagă de articole în stoc (exemplu produsele finite) sau pentru produsele aferente unui sector de activitate sau dacă acestea sunt calculate global pentru totalitatea stocurilor întreprinderii;

c) practica calculării deprecierii stocurilor pe grupe, sector de activitate sau globală are ca rezultat compensarea pierderilor generate, prin profituri nerealizate;

d) în situațiile financiare stocurile trebuie evaluate la valoarea cea mai mică dintre costul istoric și valoarea realizabilă netă conform principiului prudenței adoptat de contabilitate;

e) practica stabilirii deprecierii stocurilor sub costul istoric, în funcție de valoarea realizabilă netă, corespunde în principiu cu activele pe termen scurt ce nu trebuie evaluate la nivelul superior sumelor ce pot fi obținute;

f) stocurile normale de materii prime și materiale consumabile deținute pentru a fi încorporate în producția de bunuri nu trebuie să fie evaluate sub costul istoric dat, dacă produsele finite în care ele vor fi încorporate apar că ar trebui să fie vândute la costul istoric sau deasupra lui. Totuși, o scădere a prețului materiilor prime indică faptul că mărimea costului istoric al produselor finite care vor fi fabricate va depăși valoarea realizabilă netă. În aceste condiții este necesară o reducere a prețului stocurilor, costul de înlocuire fiind în acest caz baza de evaluare a valorii realizabile nete.

Exemplificativ evaluarea provizioanelor privind deprecierea stocurilor se prezintă în tabelul de mai jos

Denumire cont	*31.12.N*			*31.12.N-1*		
	Cost istoric	*Valoare inventar*	*Depreciere*	*Cost istoric*	*Valoare inventar*	*Depreciere*
Materia primă A	*1 000*	*1 200*	—	*1 300*	*1 400*	—
Materia primă B	*1 100*	*900*	*200 000*	*1 400*	*1 450*	—
Materia primă C	*1 200*	*1 350*	—	*980*	*965*	*15*
TOTAL	***3 300***	***3 450***	***200 000***	***3 680***	***3 815***	***15***

Deprecierea în exerciţiul „N" de 200 lei fiind mai mare decât deprecierea de 15 lei din exerciţiul „N-1" se va efectua înregistrarea:

185 lei **6814** Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru deprecierea activelor circulante = **391** Provizioane pentru deprecierea materiilor prime 185 lei

Un caz specific de constatare a deprecierii este cel privitor la reducerile de preţ la mărfurile lent şi greu vandabile la unităţile comerciale cu amănuntul. Înregistrările contabile care intervin cu această ocazie sunt:

a) valoarea deprecierii constatate la inventar:

6814 Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru deprecierea activelor circulante = **397** Provizioane pentru deprecierea mărfurilor

b) preţul de vânzare al mărfurilor respectiv, mai puţin TVA aferent:

531 Casa = **707** Venituri din vânzarea mărfurilor

c) costul de achiziţie al mărfurilor vândute depreciate:

607 Cheltuieli privind mărfurile = **371** Mărfuri

d) reluarea provizionului constituit:

397 Provizioane pentru deprecierea mărfurilor = **7814** Venituri din provizioane pentru deprecierea activelor circulante

4.4. Operaţii privind provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli

Aşa cum s-a arătat, provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli se constituie pentru finanţarea acelor cheltuieli şi pierderi a căror realizare sau plată este incertă ori pentru cheltuieli care devin exigibile în perioadele următoare.

La închiderea exerciţiului, provizioanele constituite efectiv se înregistrează în **debitul** conturilor de cheltuieli şi **creditul** conturilor de provizioane pentru riscuri şi cheltuieli. De asemenea, se analizează provizioanele constituite la finele anului precedent şi cele în cursul exerciţiului, regularizându-se astfel:

a) prin debitul conturilor de cheltuieli în cazul majorării provizionului:

68 Cheltuieli cu amortizările, provizioanele şi ajustarea la inflaţie = **15** Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

b) prin creditul conturilor de venituri când provizionul trebuie diminuat sau anulat, respectiv acesta devine total sau parţial fără obiect:

15 Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli = **78** Venituri din provizioane şi ajustarea la inflaţie

4.5. Diferenţele de curs valutar

Recunoaşterea şi regularizarea diferenţelor de curs valutar a fost prezentată în capitolul VII.

4.6. Operaţii privind delimitarea în timp a cheltuielilor şi veniturilor

Pentru a stabili corect rezultatul exerciţiului este necesară separarea în timp a cheltuielilor şi veniturilor înregistrate în cursul exerciţiului sau preluate ca sold din exerciţiul precedent. În sfera regularizării cheltuielilor şi veniturilor se cuprind: operaţiile privind înregistrarea cheltuielilor de plată (facturi neprimite, documente de plată neîntocmite) şi veniturilor de realizat (facturi neîntocmite pentru bunuri materiale şi prestaţii furnizate); operaţii privind regularizarea cheltuielilor determinate de facturi primite fără bunuri materiale şi prestaţii (la cumpărător) şi veniturilor pentru facturile întocmite fără expedierea bunurilor materiale sau recepţia prestaţiilor (la vânzător); operaţiile privind regularizarea cheltuielilor şi veniturilor înregistrate în avans (prestaţii care afectează două exerciţii);operaţii privind etalarea (repartizarea) cheltuielilor pe mai multe exerciţii.

În continuare se vor aborda numai ultimele două categorii de operaţii, primele fiind tratate la capitolele IV, V şi VII.

Operaţiile de regularizare a cheltuielilor şi veniturilor înregistrate în avans generează următoarele tipuri de înregistrări contabile:

a) cheltuieli privind reparaţiile neprevizibile ce se repartizează pe parcursul mai multor exerciţii:

471 Cheltuieli în avans = **401** Furnizori
4426 TVA - deductibilă

Dacă reparaţia s-a executat cu forţe proprii, valoarea decontată la închiderea exerciţiului financiar ca fiind aferentă exerciţiilor următoare se contabilizează prin relaţia:

471 Cheltuieli în avans = **758** Alte venituri din exploatare

b) cheltuielile constatate la închiderea exerciţiului ca fiind aferente exerciţiului următor:

471 Cheltuieli în avans = **60, 61, 62** Conturi de cheltuieli

c) cota scadentă de cheltuieli preluate din exerciţiul precedent, înregistrare efectuată pe baza scadenţarelor:

61, 62, 65, 66 Conturi de cheltuieli = **471** Cheltuieli în avans

d) cota de cheltuieli înregistrată în cursul exerciţiului direct în contul 471 **„Cheltuieli în avans"** şi transferate asupra cheltuielilor exerciţiului curent încheiat:

60, 61, 62 Conturi de cheltuieli = **471** Cheltuieli în avans

e) venituri înregistrate în avans în cursul exerciţiului direct în conturile de regularizări:

4111 Clienţi = **472** Venituri în avans

f) venituri înregistrate în avans la conturile de regularizări și transferate asupra exercițiului curent:

472 Venituri în avans = **70, 76** Conturi de venituri

g) venituri înregistrate în avans în conturile de venituri și transferate la închiderea exercițiului conturilor de regularizare:

70, 76 Conturi de venituri = **472** Venituri în avans

Operațiile privind cheltuielile de repartizat pe mai multe exerciții sunt rezolvate în contabilitatea din țara noastră în aceeași categorie cu cele privind cheltuielile înregistrare în avans. Pentru a nuanța problema se va face recurs la contabilitatea franceză. Așa cum se prevede în Planul contabil general, cheltuielile de repartizat asupra mai multor exerciții cuprind cheltuielile ce se raportează la producțiile viitoare, implicit și la vânzările viitoare, de exemplu: cheltuieli de încercare a unor preexploatări, testarea mașinilor, formarea personalului, studii tehnice ale procesului de producție, cheltuieli de reorganizare a uzinei, cheltuieli privind reparațiile capitale etc.

Delimitarea în timp a cheltuielilor de repartizat asupra mai multor exerciții generează înregistrarea:

4XX Cheltuieli de repartizat pe mai multe exerciții = **7XX** Transferul cheltuielilor de exploatare

iar la recuperarea cheltuielilor se face înregistrarea de forma:

681X Cheltuieli de exploatare privind cheltuieli de repartizat pe mai multe exerciții = **4XX** Cheltuieli de repartizat pe mai multe exerciții

5. Balanța conturilor după inventariere

După efectuarea inventarierii și contabilizării regularizărilor de inventar se întocmește o nouă balanță a conturilor. Funcția acesteia se manifestă cu precădere pentru pregătirea informației necesare determinării rezultatului exercițiului și asigurarea suportului informațional necesar redactării bilanțului contabil.

Opinând pentru o asemenea balanță, este de remarcat că în spiritul principiului divulgării integrale a informației, în cadrul balanței contabile este necesară redactarea conturilor de cheltuieli și venituri, după caz, cu soldurile debitoare și creditoare. Este împotriva transparenței informației, actuala practică a întocmirii balanței după închiderea conturilor de cheltuieli și de venituri. Balanța se redactează înainte de stabilirea rezultatului exercițiului și nu după determinarea acestuia. Ea se delimitează și ca suport informațional pentru închiderea conturilor de cheltuieli și de venituri.

În urma înregistrării operațiilor determinate de lucrările de închidere a exercițiului financiar, se presupune următoarea balanță a soldurilor conturilor la 31.XII.2004:

BALANȚA CONTURILOR *întocmită la 31.XII.2004*

- lei -

4	*Specificare*	*Solduri finale*	
		D	*C*
	0	*1*	*2*
1012	*Capital subscris vărsat*	-	*204 000*
1041	*Prime de emisiune*	-	*2 300*
1061	*Rezerve legale*	-	*39 000*
117	*Rezultatul reportat*	-	*1 000*
131	*Subvenții pentru investiții*	-	*30 000*
167	*Alte împrumuturi și datorii asimilate*	-	*42100*
1687	*Dobânzi aferente altor împrumuturi și datorii asimilate*	-	*900*
208	*Alte imobilizări necorporale*	*2 800*	
212	*Construcții*	*30 000*	
2131	*Echipamente tehnologice (mașini, utilaje și instalații de lucru)*	*100 000*	
2133	*Mijloace de transport*	*15 000*	
214	*Mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecție a valorilor umane și materiale și alte active corporale*	*25 000*	
263	*Imobilizări financiare sub formă de interese de participare*	*6 000*	
2671	*Sume datorate de filiale*	*2 000*	
2678	*Alte creanțe imobilizate*	*800*	
2679	*Dobânzi aferente altor creanțe imobilizate*	*150*	
2808	*Amortizarea altor imobilizări necorporale*	-	*80*
2812	*Amortizarea construcțiilor*	-	*16 500*
2813	*Amortizarea instalațiilor, mijloace de transport, animalelor și plantațiilor*	-	*35 000*
2814	*Amortizarea altor imobilizări corporale*	-	*9 000*
296	*Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor financiare*	-	*200*
301	*Materii prime*	*42 000*	
345	*Produse finite*	*91 170*	
371	*Mărfuri*	*92 000*	
397	*Provizioane pentru deprecierea mărfurilor*	-	*1 000*
401	*Furnizori*	-	*21 200*
403	*Efecte de plătit*	-	*22 000*
408	*Furnizori - facturi nesosite*	-	*1 100*
4111	*Clienți*	*6 900*	
4424	*TVA de recuperat*	*580*	
4428	*TVA neexigibilă*	*100*	
446	*Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate*	-	*400*
4511	*Decontări în cadrul grupului*	*1 000*	
4518	*Dobânzi aferente decontărilor în cadrul grupului*	*50*	
462	*Creditori diverși*	-	*1 500*
471	*Cheltuieli în avans*	*400*	-
472	*Venituri în avans*	-	*200*

	0	*1*	*2*
491	*Provizioane pentru deprecierea creanţelor - clienţi*	-	*1 600*
503	*Acţiuni*	*1 800*	-
512	*Conturi curente la bănci*	*22 210*	-
531	*Casa*	*9 620*	-
601	*Cheltuieli cu materiile prime*	*15 000*	-
604	*Cheltuieli privind materialele nestocate*	*10 000*	-
607	*Cheltuieli privind mărfurile*	*12 000*	-
611	*Cheltuieli de întreţinere şi reparaţii*	*1 100*	-
612	*Cheltuieli cu redevenţele, locaţiile de gestiune şi chiriile*	*10 100*	-
613	*Cheltuieli cu primele de asigurare*	*200*	-
622	*Cheltuieli privind comisioanele şi onorariile*	*1 700*	-
623	*Cheltuieli de protocol, reclamă şi publicitate*	*200*	-
627	*Cheltuieli cu serviciile bancare şi asimilate*	*1 490*	-
635	*Cheltuieli cu alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate*	*8 400*	-
641	*Cheltuieli cu salariile personalului*	*30 000*	-
6451	*Cheltuieli privind contribuţia unităţii la asigurări sociale*	*5 000*	-
6452	*Cheltuieli privind contribuţia unităţii pentru ajutorul de şomaj*	*2 500*	-
654	*Pierderi din creanţe şi debitori diverşi*	*1 000*	-
664	*Cheltuieli privind investiţiile financiare cedate*	*300*	-
665	*Cheltuieli din diferenţe de curs valutar*	*200*	-
666	*Cheltuieli privind dobânzile*	*9 800*	-
667	*Cheltuieli privind sconturile acordate*	*300*	-
6581	*Despăgubiri, amenzi şi penalităţi*	*1 300*	-
6583	*Cheltuieli privind activele cedate*	*1 000*	-
6811	*Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor*	*15 580*	-
6812	*Cheltuieli de exploatare privind provizioane pentru riscuri şi cheltuieli*	*4 000*	-
6814	*Cheltuieli de exploatare privind provizioane pentru deprecierea activelor circulante*	*2 600*	-
6863	*Cheltuieli financiare privind provizioane pentru deprecierea imobilizărilor financiare*	*4 000*	-
701	*Venituri din vânzarea produselor finite*	-	*80 000*
704	*Venituri din lucrări executate şi servicii prestate*	-	*2 000*
706	*Venituri din redevenţe, locaţii de gestiune şi chirii*	-	*300*
707	*Venituri din vânzarea mărfurilor*	-	*36 300*
711	*Variaţia stocurilor*	-	*31 170*
721	*Venituri din producţia de imobilizări necorporale*	-	*2 800*
7588	*Alte venituri din exploatare*	-	*500*
763	*Venituri din creanţe imobilizate*	-	*150*
768	*Alte venituri financiare*	-	*350*
7583	*Venituri din cedarea activelor*	-	*2 000*
7584	*Subvenţii pentru investiţii virate la venituri*	-	*2 500*
7863	*Venituri din provizioane pentru deprecierea imobilizărilor financiare*	-	*200*
	TOTAL	***587 350***	***587 350***

6. Determinarea rezultatului exercițiului

Principial, formula generală de calcul a rezultatului contabil înainte de impozitare este:

$$\begin{array}{c}\textit{Rezultatul}\\ \textit{contabil}\end{array} = \begin{array}{c}\textit{Veniturile din livrarea bunurilor mobile, a}\\ \textit{bunurilor imobiliare pentru care s - a}\\ \textit{transferat dreptul de proprietate, servicii prestate}\\ \textit{și lucrări executate, inclusiv din câștiguri de orice natură}\end{array} - \begin{array}{c}\textit{Cheltuielile angajate}\\ \textit{pentru realizarea}\\ \textit{veniturilor}\end{array}$$

Din punct de vedere contabil pentru a stabili rezultatul exercițiului se procedează la închiderea conturilor de cheltuieli și de venituri. Relațiile dintre conturi intervenite cu această ocazie sunt:

a) închiderea conturilor de cheltuieli, pentru soldurile debitoare:

121 Profit și pierdere = **6xx** Conturile de cheltuieli

b) închiderea conturilor de venituri, pentru soldurile creditoare:

7xx Conturile de venituri = **121** Profit și pierdere

Procedura generală prezentată mai sus se nuanțează în contabilitatea din România, având în vedere prevederile *Legii contabilității nr. 82/1991* și *Legii pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 70/1994 privind impozitul pe profit.* Astfel, în prima lege se prevede că în contabilitate, profitul sau pierderea se stabilește lunar. Cea de a doua lege stabilește că profitul impozabil și impozitul pe profit se calculează și evidențiază lunar cumulat de la începutul anului fiscal. Întrucât contabilitatea este conectată la fiscalitate, calculul și evidența nu se pot realiza decât prin contabilitate.

În baza celor arătate mai sus, la închiderea exercițiului, situația în contul **121 „Profit și pierdere"** fără înregistrarea cheltuielilor și veniturilor pe luna decembrie se prezintă astfel:

121 „Profit și pierdere"

• Cheltuielile cumulate până la 30 noiembrie, inclusiv cheltuielile cu impozitul pe profit	• Veniturile cumulate până la 30 noiembrie
• Soldul creditor - Profit net	• Sold debitor - Pierdere netă

La închiderea exercițiului financiar contul **121 „Profit și pierdere"** încorporează cheltuielile pe luna decembrie, inclusiv impozitul calculat pe luna decembrie și veniturile realizate pe aceeași lună. Se precizează că mărimea impozitului pe profit pe luna decembrie este egală cu impozitul calculat pe luna noiembrie.

Modul specific de calcul și impozitare a profitului în România generează la închiderea exercițiului financiar definirea în plan teoretic a relației de calcul a rezultatului contabil. În componența cheltuielilor corespondente veniturilor realizate se includ și cheltuielile cu impozitul pe profit calculat și evidențiat (plătit) în cursul exercițiului. De aceea, se poate aprecia că rezultatul contabil înainte de impozitare este caracterizat prin formula:

$$\begin{array}{c}\textit{Rezultatul contabil}\\ \textit{înainte de impozitare}\end{array} = \left(\begin{array}{c}\textit{Veniturile}\\ \textit{realizate}\end{array} - \begin{array}{c}\textit{Cheltuieli le corespondente}\\ \textit{veniturilor realizate}\end{array}\right) + \begin{array}{c}\textit{Cheltuieli le cu impozitul pe profit calculat}\\ \textit{și evidențiat în cursul exercițiului}\end{array}$$

Folosind datele înregistrate în conturile de cheltuieli și venituri consemnate în balanță, închiderea conturilor în condițiile în care impozitarea profitului se efectuează la închiderea exercițiului, se prezintă astfel:

a) închiderea conturilor de cheltuieli:

137 770 lei	***121 „Profit și pierdere"***	**=**	***601***	***„Cheltuieli cu materiile prime"***	***15 000 lei***
			604	***„Cheltuieli privind materialele nestocate"***	***10 000 lei***
			607	***„Cheltuieli privind mărfurile"***	***12 000 lei***
			611	***„Cheltuieli de întreținere și reparații"***	***1 100 lei***
			612	***„Cheltuieli cu redevențele, locațiile de gestiune și chiriile"***	***10 100 lei***
			613	***„Cheltuieli cu primele de asigurare"***	***200 lei***
			622	***„Cheltuieli privind comisioanele și onorariile"***	***1 700 lei***
			623	***„Cheltuieli de protocol, reclamă și publicitate"***	***200 lei***
			627	***„Cheltuieli cu serviciile bancare și asimilate"***	***1 490 lei***
			635	***„Cheltuieli cu alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate"***	***8 400 lei***
			641	***„Cheltuieli cu salariile personalului"***	***30 000 lei***
			6451	***„Cheltuieli privind contribuția unității la asigurări sociale"***	***5 000 lei***
			6452	***„Cheltuieli privind contribuția unității pentru ajutorul de șomaj"***	***2 500 lei***
			654	***„Pierderi din creanțe și debitori diverși"***	***1 000 lei***
			664	***„Cheltuieli privind investițiile financiare cedate"***	***300 lei***
			665	***„Cheltuieli din diferențe de curs valutar"***	***200 lei***

666	*„Cheltuieli privind dobânzile"*	*9 800 lei*
667	*„Cheltuieli privind sconturile acordate"*	*300 lei*
6581	*„Despăgubiri, amenzi și penalități"*	*1 300 lei*
6583	*„Cheltuieli privind activele cedate"*	*1 000 lei*
6811	*„Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor"*	*15 580 lei*
6812	*„Cheltuieli de exploatare privind provizioane pentru riscuri și cheltuieli"*	*4 000 lei*
6814	*„Cheltuieli de exploatare privind provizioane pentru deprecierea activelor circulante"*	*2 600 lei*
6863	*„Cheltuieli financiare privind provizioane pentru deprecieri"*	*4 000 lei*

b) închiderea conturilor de venituri:

80 000 lei	*701*	*„Venituri din vânzarea produselor finite"*	*=*	*121 „Profit și pierdere"*	*158 270 lei*
2 000 lei	*704*	*„Venituri din lucrări executate și servicii prestate"*			
300 lei	*706*	*„Venituri din redevențe, locații de gestiune și chirii"*			
36 300 lei	*707*	*„Venituri din vânzarea mărfurilor"*			
31 170 lei	*711*	*„Variația stocurilor"*			
2 800 lei	*721*	*„Venituri din producția de imobilizări necorporale"*			
500 lei	*7588*	*„Alte venituri din exploatare"*			
150 lei	*763*	*„Venituri din creanțe imobilizate"*			
350 lei	*768*	*„Alte venituri financiare"*			
2 000 lei	*7583*	*„Venituri din cedarea activelor"*			
2 500 lei	*7584*	*„Subvenții pentru investiții virate la venituri"*			
200 lei	*7863*	*„Venituri din provizioane pentru deprecierea activelor circulante"*			

În urma nivelării conturilor de venituri și cheltuieli situația în contul 121 „Profit și pierdere" se prezintă astfel:

D	*121 „Profit și pierdere”*	C
	(a) 137 770	*(b) 158 270*
Sold creditor	*20 500*	

7. Impozitarea profitului

7.1. Tratamente contabile privind impozitarea profitului

Impozitarea profitului se bazează pe determinarea rezultatului fiscal prin trecere de la rezultatul contabil la profitul sau pierderea fiscală.

Relația de trecere este de forma:

Rezultatul fiscal = *Rezultatul contabil* ± *Ajustările fiscale*

În raport de modul în care se deconteazä impozitul pe profit se disting două metode, respectiv **metoda impozitului curent** și **metoda impozitului amânat.**

(a) Metoda impozitului curent sau exigibil. O asemenea metodă recunoaște în cheltuielile fiscale ale exercițiului numai impozitul curent exigibil pentru exercițiul financiar încheiat.

Masa profitului impozabil se calculează pe baza relației:

Profitul impozabil = *Veniturile realizate* – *Cheltuielile corespondente veniturilor realizate* + *Reintegrările fiscale* – *Deducerile fiscale*

Dacă se face recurs la *Legea impozitului pe profit,* profitul impozabil se calculează ca diferență între veniturile realizate din orice sursă și cheltuielile efectuate pentru realizarea acestora, dintr-un an fiscal, din care se scad veniturile neimpozabile și se adună cheltuielile nedeductibile.

Cota generală de impozitare este 16%.

Potrivit normelor fiscale, cheltuielile sunt deductibile numai dacă sunt aferente realizării veniturilor și cele considerate deductibile conform prevederilor legale în vigoare.

Cheltuielile pentru care nu se admite deducerea sunt:

a) impozitul pe profit datorat și impozitul pe venitul realizat din străinătate;

b) amenzile și penalitățile datorate către autoritățile române sau străine;

c) cheltuielile pentru protocol, reclamă și publicitate care depășesc limitele prevăzute de legea bugetară anuală;

d) sumele utilizate pentru constituirea sau majorarea rezervelor și provizioanelor peste limitele legale. În cazul rezervelor legale în limita a 5% din profitul contabil anual până ce acesta va atinge 20% din capitalul social;

e) cheltuielile de sponsorizare care depășesc limitele cotei prevăzute în *Legea nr. 32/1994 privind sponsorizarea;*

f) sumele care depășesc limitele cheltuielilor considerate deductibile, conform *legii bugetelor anuale;*

g) alte cheltuieli stabilite prin *Legea nr. 414 privind impozitul pe profit.*

O structură componentă a calculării masei profitului impozabil este cea destinată **deducerilor fiscale** cum sunt: dividendele primite de la altă persoană juridică română, sumele utilizate pentru constituirea sau majorarea fondului de rezervă în limita a 5% din profitul contabil anual, până când acesta va atinge 20% din capitalul social, veniturile din provizioanele pentru care nu s-a admis deducerea, alte elemente stabilite prin normele legale.

Profitul impozabil stabilit potrivit prevederilor prezentate mai înainte se calculează şi se evidenţiază trimestrial, cumulat de la începutul anului.

Impozitul datorat pentru trimestrul în curs, se determină pe baza relaţiei:

Impozitul datorat pe trimestrul în curs = *Impozitul pe profit calculat asupra profitului impozabil cumulat de la începutul anului* – *Impozitul aferent profitului impozabil cumulat până la sfârşitul trimestrului precedent*

Exemplu. *Dacă profitul impozabil cumulat de la sfârşitul lunii iunie este de 3.000 lei, impozitul aferent este de 3.000 lei × 16% = 480 lei. Impozitul pe profit datorat până la 31 martie este de 360 lei. Impozitul datorat pe trimestrul IV este de 480 lei - 360 lei = 120 lei.*

Plata impozitului pe profit se efectuează trimestrial, până la data de 25 inclusiv a primei luni din trimestrul următor.

Calculul impozitului pe profit se face pe baza *„declaraţiei privind impozitul pe profit”* depusă la organele fiscale până la data menţionată mai înainte acesta fiind şi termenul de plată a impozitului.

Modelul simplificat de calcul a rezultatului fiscal, implicit impozitarea profitului ce stă la baza declaraţiei de impunere se prezintă astfel:

- • *Venituri din exploatare, financiare şi extraordinare*
- − *Cheltuieli aferente veniturilor din exploatare (inclusiv cheltuielile privind impozitul pe profit), financiare şi extraordinare*
- = ***Total profit (pierdere contabil (ă))***
- − *Deduceri fiscale*
  - • *Amortizarea deductibilă fiscal*
    - • *Cheltuielile cu dobânzile şi diferenţele de curs valutar deductibile fiscal, care sunt reportate din perioada precedentă*
  - − *Sumele utilizate pentru constituirea sau majorarea fondului de rezervă în limita a 5% din profitul contabil anual până ce acesta va atinge 20% din capital*
  - • *Alte sume deductibile în limitele prevăzute de legislaţia în vigoare*
  - − *Alte venituri neimpozabile*
    - • *Dividende primite de la altă persoană juridică română*
    - • *Alte venituri neimpozabile*
- + *Cheltuieli nedeductibile din punct de vedere fiscal:*
  - • *Cheltuieli cu impozitul pe profit, inclusiv impozitul pe venitul realizat în străinătate*
  - • *Amenzile, dobânzile şi penalităţile datorate către autorităţi române sau străine, altele decât cele prevăzute în contractele comerciale încheiate între persoane rezidente*
  - • *Cheltuieli pentru protocol şi sponsorizare care depăşesc limitele prevăzute de lege*

- *Sumele utilizate pentru constituirea sau majorarea provizioanelor, a rezervelor peste limitele prevăzute de lege*
- *Cheltuieli cu dobânzile şi diferenţele de curs valutar nedeductibile fiscal care sunt reportate pentru perioada următoare*
- *Cheltuieli cu dobânzile nedeductibile fiscal, care nu sunt reportate pentru perioada următoare*
- *Cheltuieli aferente veniturilor neimpozabile*
- *Pierderile din surse externe, calculate pe fiecare sursă de venit*
- *Alte cheltuieli nedeductibile din punct de vedere fiscal*

= ***Profitul impozabil (pierderi) înainte de reportarea pierderii***

- *Pierderea fiscală de recuperat din anii precedenţi*

= ***Profitul impozabil (pierderi)***

• *Impozitul pe profit = Profitul impozabil × 16% (la contribuabilii ale căror venituri se impun cu cota normală); 5% pe venit în cazul contribuabililor de tipul cluburilor de noapte, cazinourilor şi discotecilor*

- *Creditul fiscal din care:*

- *Creditul fiscal extern*
- *Impozit pe profit scutit*
- *Reduceri de impozit pe profit calculate potrivit legislaţiei în vigoare*

= ***Impozitul pe profit datorat** (a)*

- ***Impozitul pe profit pe anul curent, plătit cumulat de la începutul anului (b)***

= ***Impozitul pe profit de plată (a-b) sau impozitul pe profit de recuperat (b-a)***

Înregistrările care se fac în acest sens sunt:

691	Cheltuieli cu impozitul pe profit	=	441	Impozitul pe profit
				şi:
441	Impozitul pe profit	=	512	Conturi curente la bănci

Operaţiile de compensare sau de restituire pentru contribuabilii mici se efectuează trimestru de trimestru, cumulat de la începutul anului.

Redăm în continuare, o declaraţie de impunere (simplificată) care cuprinde un exemplu de calcul a profitului impozabil, atunci când s-a înregistrat pierdere (luna decembrie).

Declaraţie lunară

privind impozitul pe profit în lei

1. Venituri din exploatare	5 500	
2. Cheltuieli aferente veniturilor din exploatare	4 200	
3. Profit (pierdere) din exploatare (1 - 2)		*1 300*
4. Venituri financiare	2 500	
5. Cheltuieli financiare	4 700	
6. Profit (pierdere) financiar (4 - 5)		*(2 200)*
7. Venituri extraordinare	1 520	

8. Cheltuieli extraordinare	*1 000*	
9. Profit (pierdere) extraordinar (7 - 8)		*520*
10. Profit (pierdere) Total (3 + 6 + 9)		*(380)*
11. Impozitul pe profitul din orice sursă, română sau străină	*550*	
12. Amenzi şi penalităţi	*130*	
13. Cheltuieli pentru protocol, reclamă şi publicitate care depăşesc limitele prevăzute de lege	*120*	
14. Sume utilizate pentru constituirea sau majorarea provizioanelor, a rezervelor peste limita prevăzute de lege	*250*	
15. Cheltuieli de sponsorizare ce depăşesc limite la legală	*125*	
16. Sumele utilizate pentru constituirea sau majorarea provizioanelor nedeductibile fiscal	*175*	
17. TOTAL CHELTUIELI NEDEDUCTIBILE		*1 350*
18. PROFITUL IMPOZABIL (PIERDEREA) *înainte de reportarea pierderii* *(Rd.10 - 17)*		*970*
19. Pierderea de recuperat din anii precedenţi		
20. Profitul impozabil (Rd 18 + 19)		
21. Impozitul pe profit (970 × 16%)		*155*
22. Credit fiscal		
23. Impozitul pe profit datorat (Rd.21 - 22)		
24. Impozit pe profit pe anul curent plătit cumulat de la începutul anului fiscal		*450*
25. Impozitul pe profit de plată (Rd. 23 - 24)		
26. Impozit pe profit plătit în plus (Rd. 24 - 23)		*295*

Înregistrarea contabilă generată este:

295 lei	**441** Impozitul pe profit	=	**691** Cheltuielile privind impozitul pe profit	295 lei

Exemplul a fost creat cu scopul de a face distincţie între pierderea contabilă şi pierderea fiscală. Aşa cum reiese din cele arătate mai sus, exerciţiul financiar s-a încheiat cu pierderea contabilă, în schimb procedând la determinarea rezultatului fiscal, se constată un profit impozabil de 970 lei.

Situaţia în contul 121 „Profit şi pierdere” înainte de impozitare se prezintă astfel:

121 „Profit şi pierdere”

D	*C*
	Sold debitor 380

După impozitare, situaţia devine:

***a)** impozitul pe profit plătit în plus:*

295 lei	**6911** Cheltuielile privind impozitul pe profit	=	**121** Profit şi pierdere	295 lei

b) situația în contul 121 „Profit și pierdere”:

D	*121 „Profit și pierdere”*	*C*
Sold debitor înainte de impozitare 380	*(a)*	*295*
	Sold debitor final	*85*

Situația întocmită în acest sens se prezintă astfel:

- *impozite plătite în cursul anului 7.000 lei;*
- *impozitul pe profit datorat cumulat de la începutul anului și înscris în declarația de impunere 8.500 lei;*
- *impozitul pe profit de plată 8.500 – 7.000 lei = 1.500 lei;*
- *contul 121 „Profit și pierdere” înainte de regularizare are un sold creditor de 13.500 lei;*

Înregistrările contabile efectuate în cursul exercițiului sunt:

7 000 lei	691	Cheltuielile privind impozitul pe profit	=	441	Impozitul pe profit	7 000 lei

și:

7 000 lei	441	Impozitul pe profit	=	512	Conturi curente la bănci	7 000 lei

Pe baza declarației de impunere întocmită pentru exercițiul încheiat, se fac înregistrările:

1 500 lei	691	Cheltuielile privind impozitul pe profit	=	441	Impozitul pe profit	1 500 lei

și:

1 500 lei	441	Impozitul pe profit	=	512	Conturi curente la bănci	1 500 lei

și:

8 500 lei	121	Profit și pierdere	=	691	Cheltuielile privind impozitul pe profit	8 500 lei

Remarcă generală. Supunem atenției o variantă de impozitare simplă și eficientă a profitului bazată pe determinarea anuală și nu trimestrială prin contabilitate a rezultatului contabil înainte de impozitare (pornind de la rezultatul contabil se determină rezultatul fiscal) și plata anticipată a impozitului pe profit. Suma plătită este egală cu 1/12 din profitul impozabil din exercițiul precedent actualizat la inflație pe baza indicelui de inflație dintre începutul anului și luna în care se plătește.

În plan contabil o asemenea plată a impozitului pe profit generează trei etape:

- în cursul exercițiului se fac vărsăminte anticipate care reprezintă o cheltuială fiscală:

441.9	Impozitul pe profit Analitic *„Plăți în avans”*	=	512	Conturi curente la bănci

- la sfârșitul exercițiului se stabilește cu exactitate cheltuiala cu impozitul pe profit pe care o suportă rezultatul exercițiului:

691	Cheltuieli cu impozitul pe profit	=	441	Impozitul pe profit

și:

441	Impozitul pe profit Analitic *„Plăți în avans”*	=	441.9	Impozitul pe profit

- în cursul exercițiului următor, administrația fiscală procedează la înregistrarea în rol a impozitului, adică determină sarcina fiscală a exercițiului precedent.

Aceste trei etape au drept consecință multiplicarea cu trei a numărului de situații posibile cum sunt:

a) vărsămintele fiscale sunt excedentare în raport cu cele datorate, pentru diferența de recuperat se face înregistrarea:

4482 Alte creanțe privind bugetul statului Analitic *„Plăți în avans"* = **441.9** Impozitul pe profit

b) vărsămintele fiscale sunt insuficiente în raport cu cele datorate, pentru diferențe se face înregistrarea:

441 Impozitul pe profit = **512** Conturi curente la bănci

c) vărsămintele fiscale sunt egale cu cele datorate, nu este generatoare de înregistrare contabilă.

7.2. Metoda impozitului amânat

Aplicarea Standardelor Internaționale de Contabilitate cu deosebire a prevederilor *IAS 12 „Impozitul pe profit"* determină diferențierea impozitului pe profit în două structuri *impozitul curent* și *impozitul amânat*. În aceste condiții trecerea de la rezultatul contabil la rezultatul fiscal traversează formula:

$$\text{Rezultatul fiscal} = \text{Rezultatul contabil} \pm \text{Diferențele permanente} - \text{Diferențele temporare}$$

unde:

$$\text{Rezultatul fiscal curent} = \text{Rezultatul contabil} \pm \text{Diferențele permanente} = \text{Rezultatul contabil} + \text{Reintegrările fiscale} - \text{Deducerile fiscale}$$

$$\text{Rezultatul fiscal amânat} = \pm\ \text{Diferențele temporare}$$

$$\text{Impozitul pe profit curent} = \text{Rezultatul curent} \times \text{Procentul de impozitare}$$

$$\text{Impozitul pe profit amânat} = \text{Rezultatul fiscal} \times \text{Procentul de impozitare}$$

Se precizează că în toate formulele de trecere de la rezultatul contabil la rezultatul fiscal, rezultatul contabil se ia în calcul cu semnul plus dacă este profit și cu semnul minus dacă este sub formă de pierdere.

Diferențele permanente sau **definitive** sunt elemente reintegrate sau deduse definitiv din rezultatul fiscal. Ele se ivesc înlăuntrul exercițiului financiar în cauză. Este cazul deducerilor și reintegrărilor fiscale în cazul metodei impozitului curent.

Diferențele temporare sunt diferențele dintre valoarea contabilă a unui activ sau datorie din bilanț și baza fiscală (de impozitare) a acestora.

În baza *IAS 12 „Impozitul pe profit"*, se disting două tipuri de diferenţe – *diferenţe temporare impozabile* şi *diferenţe temporare deductibile.*

Diferenţele temporare impozabile sunt valori impozabile în determinarea rezultatului impozabil (profit impozabil sau pierdere fiscală) pentru perioadele când valoarea contabilă a activului sau datoriei este recuperată, respectiv stinsă. În cazul activelor, o obligaţie privind impozitul amânat apare atunci când valoarea contabilă (în sensul de bilanţieră) a unui activ este mai mare decât valoarea impozabilă (baza de impozitare), iar în cazul datoriilor, când valoarea contabilă este mai mică decât cea impozabilă.

În aceste cazuri, valoarea beneficiilor economice depăşeşte valoarea permisibilă pentru deducerea în scopuri fiscale. Pe măsură ce întreprinderea recuperează valoarea contabilă a activului sau decontează valoarea contabilă a datoriei, diferenţa temporară se inversează şi întreprinderea va realiza (înregistra) profit impozabil pentru care va trebui să plătească impozit.

Relaţiile care dezvăluie mărimea acestor diferenţe sunt;

(b11) în cazul activelor:

Diferenţa temporară impozabilă = *Valoarea contabilă a activului* – *Valoarea fiscală a activului*

(b12) în cazul datoriilor:

Diferenţa temporară impozabilă = *Valoarea fiscală a datoriei* – *Valoarea contabilă a datoriei*

Pentru definirea diferenţelor temporare, în continuare sunt prezentate calcule ilustrative:

EXERCIŢIUL DE REFERINŢĂ N (în u.m.)

SPECIFICARE (procent impozitare 20%)	**Valoare contabilă**	**Valoare fiscală (baza de impozitare)**	**Diferenţe temporale**		**Creanţe impozite amânate**	**Datorii impozite amânate**
			Deductibil	**Impozabile**		
0	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
1. Un utilaj în valoare de 100 u.m. este amortizabil din punct de vedere contabil în 5 ani iar din punct de vedere fiscal în 4 ani. La sfârşitul primului an, impozitarea se prezintă după cum urmează	80	75	-	5	-	1
2. Utilajul de mai sus este reevaluat la începutul anului 2 de utilizare la valoarea de 90 u.m., plusvaloarea din reevaluare nu este recunoscută fiscal	90	50	-	40	-	8

0	*1*	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*
3. Cheltuieli înregistrate în avans 100 u.m. în exercițiul N plătite în exercițiul N+1 când sunt deductibile fiscal	*100*	*0*	-	*100*	-	*20*
4. Dobânda de încasat la 31.12.N este de 100 u.m., încasate în exercițiul N+1, impozabile în anul încasării	*100*	*0*	-	*100*	-	*20*
5. Veniturile înregistrate în avans din dobânzi au o valoare contabilă de 100 u.m., ele au fost impozitate la încasare (baza de impozitare a venitului din dobânzi încasat în avans este nulă)	*100*	*0*	*100*	-	*20*	-
6. Cheltuielile înregistrate în avans de 100 u.m., deduse în scopuri fiscale după contabilitatea de casă	*100*	*0*	-	*100.*	-	*20*
7.O întreprindere recunoaşte o datorie (provizion pentru riscuri şi cheltuieli) în valoare de 10 u.m. pentru cheltuielile angajate privind garanția unui produs. Din punct de vedere fiscal costurile privind garanția produsului devin deductibile în momentul când întreprinderea onorează pretențiile privind garanția	*100*	*0*	*100*	-	*20*	-

7.2.1. Contabilizare

Folosind PCG instrumentat în țara noastră în cadrul *programului de dezvoltare a contabilității*, contabilitatea operațiilor privind impozitul amânat pe profit se realizează prin următoarele tipuri de înregistrări:

a) în cazul datoriilor din impozitul amânat:

6912 Cheltuieli cu impozitul pe profit amânat = 4412 Impozitul pe profit amânat

La reluare, în fiecare an se face înregistrarea:

4412 Impozitul pe profit amânat = **791** Venituri din impozitul pe profit amânat

b) în cazul creanţelor din impozitul amânat recunoscut:

4412 Impozitul pe profit amânat = **7912** Venituri din impozitul pe profit amânat

La reluare, în fiecare an:

6912 Cheltuieli cu impozitul pe profit amânat = **4412** Impozitul pe profit amânat

Un exemplu privind contabilitatea impozitelor amânate. *În anul 2000 a fost achiziţionat un echipament cu valoarea de 100.000 u.m. care este amortizat folosind metoda de amortizare liniară de-a lungul unei perioade de viaţă utilă estimată de 5 ani; din punct de vedere fiscal, durata de viaţă utilă este de 4 ani.*

Potrivit exemplului de mai sus, amortizarea contabilă anuală este 100.000 u.m. / 5 ani = 20.000 u.m., iar cea fiscală 100.000 u.m. / 4 ani = 25.000 u.m.

(a) La data de 31 decembrie 2000 situaţia imobilizării corporale este:

● *Baza contabilă (100.000 u.m. – 20.000 u.m.)*	*80.000 u.m.*
- *Baza fiscală (100.000 u.m. – 25.000 u.m.)*	*75.000 u.m.*
= *Diferenţa temporară impozabilă*	*5.000 u.m.*
● *Datorie totală cu impozitul amânat (5.000 u.m. × 16%)*	*800 u.m.*
- *Datorie iniţială cu impozitul amânat*	*0 u.m.*
= *Cheltuieli cu impozitul amânat*	*800 u.m.*

800 u.m.* *6912* = *4412* *800 u.m.

(b) La data de 31 decembrie 2001:

● *Baza contabilă (100.000 u.m. – 40.000 u.m.)*	*60.000 u.m.*
- *Baza fiscală (100.000 u.m. – 50.000 u.m.)*	*50.000 u.m.*
= *Diferenţa temporară impozabilă*	*10.000 u.m.*
● *Datorie totală cu impozitul amânat (10.000 u.m. × 16%)*	*1.600 u.m.*
- *Datorie iniţială cu impozitul amânat (sold cont 4412)*	*800 u.m.*
= *Cheltuieli cu impozitul amânat*	*800 u.m.*

800 u.m.* *6912* = *4412* *800 u.m.

(c) La data de 31 decembrie 2002

● *Baza contabilă (100.000 u.m. – 60.000 u.m.)*	*40.000 u.m.*
- *Baza fiscală (100.000 u.m. – 75.000 u.m.)*	*25.000 u.m.*
= *Diferenţa temporară impozabilă (40.000 u.m.–25.000 u.m)*	*15.000 u.m.*
● *Datorie totală cu impozitul amânat (15.000 u.m. × 16%)*	*2.400 u.m.*
- *Datorie iniţială cu impozitul amânat (sold cont 4412)*	*1.600 u.m.*
= *Cheltuieli cu impozitul amânat*	*800 u.m.*

800 u.m.* *6912* = *4412* *800 u.m.

(d) La data de 31 decembrie 2003:

● *Baza contabilă (100.000 u.m. – 80.000 u.m.)*	*20.000 u.m.*
- *Baza fiscală (100.000 u.m. – 100.000 u.m.)*	*0 u.m.*
= *Diferenţa temporară impozabilă*	*20.000 u.m.*

● *Datorie totală cu impozitul amânat (20.000 u.m. × 16%)* *3.200 u.m.*
- *Datorie inițială cu impozitul amânat (sold cont 4412)* *2.400 u.m.*
= *Venituri din impozitul amânat* *800 u.m.*

800 u.m. *6912* = *4412* *800 u.m.*

(E) La data de 31 decembrie 2004:
● *Baza contabilă (100.000 u.m. – 100.000 u.m.)* *0 u.m.*
- *Baza fiscală* *0 u.m.*
= *Diferența temporară impozabilă* *0 u.m.*
● *Datorie totală cu impozitul amânat* *0 u.m.*
- *Datorie inițială cu impozitul amânat* *3.200 u.m.*
= *Venituri din impozitul amânat (sold cont 4412)* *3.200 u.m.*

3.200 u.m. *4412* = *791* *3.200 u.m.*

7.2.2. Recunoașterea

Recunoașterea și prezentarea impozitului amânat în contul de profit și pierdere și în bilanțul contabil se efectuează ca poziție separată de impozitul curent.

În continuare se prezintă câteva elemente de detaliu preluate din *IAS 12 „Impozitul pe profit”* privind recunoașterea activelor și datoriilor privind impozitul curent și impozitul amânat.

IAS 12 „Impozitul pe profit” formalizează diferențele dintre cele două interese și le divulgă pentru a fi relevante și credibile.

În acest sens pe lângă „declarația fiscală” a se reține, este o creație splendidă, *IAS 12 „Impozitul pe profit”* vine cu „bilanțul diferență” care este de fapt un bilanț fiscal.

Așa cum se degajă din *IAS 12 „Impozitul pe profit”*, activele și obligațiile fiscale trebuie prezentate separat de alte active și datorii în bilanțul contabil. Suplimentar, creanțele și impozitele amânate trebuie distinse de cele privind impozitul curent și încă o prevedere, activele și obligațiile fiscale amânate sunt prezentate în bilanț în categoria posturilor pe termen lung și mijlociu.

Deși creanțele și datoriile amânate sunt evaluate și recunoscute separat, o societate trebuie să compenseze creanțele și datoriile. Procedând astfel se evită întocmirea de programe de detaliu cu privire la reluarea fiecărei diferențe temporare.

Un exemplu construit potrivit IAS 12 „Impozitul pe profit” se prezintă astfel:
Active, datorii și cheltuieli privind impozitul amânat la 31/12/N în u.m.

	Valoarea contabilă	*Baza de impozitare*	*Diferențe temporare*
Creanțe	*2 500*	*2 500*	-
Stocuri	*10 000*	*10 000*	-
Cheltuieli cu dezvoltarea produsului	-	-	-
Investiții	*165 000*	*165 000*	-
Terenuri și imobilizări corporale	*378 750*	*80 250*	*298 500*
TOTAL ACTIVE	*556 250*	*257 750*	*298 500*
Impozite pe profitul curent de plătit	*11 795*	*11 795*	-

0	*1*	*2*	*3*
Furnizori	*2 500*	*2 500*	*-*
Amenzi de plătit	*3 500*	*3 500*	*-*
Datorie pentru asigurările de sănătate	*15 000*	*-*	*(15 000)*
Datorie pe termen lung	*64 025*	*64 025*	*-*
Impozite pe profitul amânat	*99 225*	*99 225*	*-*
TOTAL DATORII	*196 045*	*181 045*	*(15 000)*
Capital social	*25 000*	*25 000*	*-*
Surplus din reevaluare	*98 185*	*-*	*-*
Profit reportat	*237 020*	*51 705*	*-*
TOTAL DATORII/CAPITAL PROPRIU	*556 250*	*257 750*	
DIFERENȚE TEMPORARE			*283 500*
Datorie privind impozitul amânat 16% din 298 500			*47 760*
Activ privind impozitul amânat 16% din 15 000			*(2 400)*
Datorie privind impozitul amânat net			*45 360*
Mai puțin: datoria inițială privind impozitul amânat			*45 100*
Ajustările la datoria inițială privind impozitul amânat rezultată din reducerea ratei de impozitare			*0*
Impozitul amânat atribuit surplusului din reevaluare (98 185 × 16%)			*15 710*
Cheltuiala (venitul) cu impozitul amânat aferentă creării și reluării diferențelor temporare			*29 650*

Prezentarea în contul de profit și pierdere a cheltuielii (venitului) cu impozitul amânat se construiește pe baza formulei:

- *Cheltuiala (venitul) cu impozitul amânat aferent creării și reluării diferențelor temporare*

+, - *Cheltuiala (venitul) cu impozitul amânat rezultat din creșterea / reducerea ratei de impozitare*

= *Cheltuiala (venitul) cu impozitul amânat*

Așa cum se desprinde din *IAS 12*, cheltuiala (venitul) cu impozitul amânat figurează ca poziție distinctă în contul de profit și pierdere.

7.2.3. Tratamente contabile privind pierderile fiscale și creditele fiscale neutilizate

Un caz particular al impozitării profitului îl reprezintă tratamentele contabile privind pierderile și creditele fiscale neutilizate așa cum se desprinde din *IAS 12 „Impozitul pe profit"*.

Creanța privind impozitul amânat este recunoscută la valoarea reportată a pierderilor impozabile neutilizate și creditelor impozabile (fiscale) neutilizate în măsura în care este probabil că un profit impozabil viitor față de care se pot deduce pierderile fiscale neutilizate și creditele fiscale neutilizate poate fi obținut.

De exemplu, întreprinderea X operează în condițiile în care poate utiliza pierderile fiscale apărute în perioadele curente pentru a recupera impozitele plătite în perioadele anterioare. În 2000 întreprinderea a suferit pierderi fiscale de 32 000 u.m.; rata de impozitare a fost de 30%. În 1999 întreprinderea a avut un profit impozabil de 20 000 u.m. iar rata de impozitare a fost de 25%.

Impozitul plătit în 1999 = 20 000 × 25% = 5 000 u.m.

Întreprinderea poate reporta în trecut 20 000 din pierderile fiscale pe 2000 în 1999 şi recupera impozit plătit la 25% = 20 000 × 25% = 5 000 u.m.

Contul de profit şi pierdere pentru exerciţiul financiar încheiat la 31 decembrie 2 000

Impozitul pe profit	5 000 u.m.

Bilanţul la 31 decembrie 2000

Active

Impozite pe profit de recuperat	5 000 u.m.

Criteriile folosite pentru recunoaşterea creanţelor privind impozitul amânat apărute din reportarea pierderilor fiscale şi a creditelor fiscale neutilizate sunt aceleaşi cu criteriile folosite în recunoaşterea creanţelor privind impozitul amânat apărute din diferenţele temporare deductibile. Totuşi, existenţa pierderilor fiscale neutilizate este o dovadă concludentă a faptului că s-ar putea să nu existe profit impozabil viitor. De aceea, când o societate are experienţa unor pierderi recente ea recunoaşte un activ privind impozitul amânat apărut din pierderile fiscale sau din creditele fiscale neutilizate doar dacă societatea dispune de suficiente diferenţe temporare impozabile sau dacă există alte dovezi concludente că va exista suficient profit impozabil faţă de care să poată fi folosite pierderile fiscale sau creditele fiscale neutilizate de către societate. În astfel de circumstanţe se impune prezentarea informaţiilor referitoare la valoarea activului privind impozitul amânat şi la natura dovezii menite să susţină recunoaşterea acestuia.

Tipurile de înregistrări contabile privind reportul pierderilor fiscale sunt următoarele:

a) Varianta înregistrării în exerciţiul N a creanţei privind impozitul de restituit din anii anteriori, întreprinderea înregistrând rezultate pozitive:

4412	Impozitul pe profit amânat	=	**791**	Venituri din impozitul pe profit amânat

În contul de profit, în partea finală situaţia se prezintă astfel.

• Rezultat contabil înainte de impozitare	(y) lei
- Venituri din reportul în trecut al pierderii fiscale	x lei
= Rezultat contabil net	z lei

Dacă în exerciţiile anterioare nu s-au înregistrat profituri, reportul în trecut al pierderii curente nu este posibil.

b)Varianta înregistrării finanţării pierderii din economiile viitoare de impozit presupunând existenţa profiturilor viitoare, determină înregistrarea impozitului amânat,

4412	**Impozitul pe profit amânat**	=	**791**	**Venituri din impozitul pe profit amânat**

Partea terminală a contului de profit şi pierdere devine:

• Rezultat contabil înainte de impozitare	(y) lei
- Venituri din reportul în viitor al pierderii fiscale	x lei
= Rezultat contabil net	z lei

c) varianta în care întreprinderea nu deţine elemente necesare pentru estimarea de profituri viitoare, creanţa este redusă printr-un provizion pentru depreciere, înregistrat astfel:

	4412	**Impozitul pe profit amânat**	**=**	**791**	**Venituri din impozitul pe profit amânat**
și					
	6912	**Cheltuieli cu impozitul pe profit amânat**	**=**	**4412**	**Impozitul pe profit amânat**

8. Distribuirea rezultatului exercițiului

După ce s-a calculat rezultatul bilanțier, se procedează la înregistrarea operațiilor de distribuire a profitului.

Ca regulă autonomă, distribuirea profitului se efectuează în conformitate cu dispozițiile legale, inclusiv O.G. nr. 64/2001 privind repartizarea profitului la societățile naționale, companiile naționale și regiile autonome.

În cazul societății comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, profitul net se repartizează în conformitate cu prevederile *Legii nr. 15/1990* și *Ordonanței Guvernului nr. 26/1995*, iar la societățile comerciale cu capital privat, potrivit hotărârilor adunării generale a acționarilor sau asociaților. Totodată în distribuirea profitului este necesar ca acesta să fie abordat în mod structurat și nu global. Astfel, **profitul net** consemnat în bilanțul contabil definit și prin expresia **profitul rămas după plata impozitului pe profit** este definit prin formula prezentată mai jos.

a) constituirea rezervelor legale, suma distribuită = *profitul brut* × *procentul de constituire* potrivit prevederilor legale.

129	Repartizarea profitului	=	**1061**	Rezerve legale

b) acoperirea pierderilor din anii precedenți pentru sumele reprezentând pierderile aferente anilor precedenți, acoperite din profit, potrivit prevederilor (o asemenea soluție confundă pierderea netă contabilă cu pierderea fiscală sau subordonează contabilitatea fiscalității):

129	Repartizarea profitului	=	**117**	Rezultatul reportat

profitul distribuit pentru rezervele legale + *pierderile aferente exercițiilor precedente* + *profitul aferent reducerii impozitului pe profit pentru profitul reinvestit* + *profitul rezultat din valorificări de imobilizărilor corporale scoase din funcțiune* + *profitul net supus distribuirii pentru constituirea fondului de participare la profit, dividende și alte repartizări*

c) surse proprii de finanțare, pentru agenții economici cu capital integral sau majoritar de stat, potrivit prevederilor din *Ordonanța Guvernului nr. 64/2001* iar pentru agenții economici cu capital majoritar privat, potrivit hotărârii adunării generale a acționarilor sau asociaților:

129	Repartizarea profitului	=	**1068**	Alte rezerve

d) constituirea de rezerve statutare și alte rezerve:

129	Repartizarea profitului	=	**1063** **1068**	Rezerve statutare Alte rezerve

e) alte repartizări din profit prevăzute de lege.

f) dividende în cazul societăților comerciale sau vărsăminte la buget în cazul regiilor autonome. Sumele repartizate la dividende se înregistrează:

129 Repartizarea profitului = **1171** Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat

Iar după aprobarea situațiilor financiare de către adunarea generală a acționarilor se face înregistrarea:

1171 Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat = **457** Dividende de plată
446 Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate

9. Reglementare specifică privind tratamentul contabil și fiscal al pierderii contabile – lectură cu titlu de informare

În continuare cu titlu de informare este prezentat Ordinul MFP nr. 1088/16.07.2004 care reglementează tratamentul contabil și fiscal al pierderii contabile.

Așa cum se desprinde din ordin, în baza Legii contabilității nr. 82/1991, republicată, pierderea contabilă se acoperă din profitul exercițiului financiar și cel reportat, din rezerve, capital social și din alte resurse financiare proprii, potrivit hotărârii adunării generale a acționarilor sau asociaților. Decizia privind modul de acoperire a pierderii contabile aparține adunării generale a acționarilor sau asociaților sau consiliul de administrație, după caz.

La persoanele juridice care aplică Reglementările contabile armonizate cu Directiva a IV-a a Comunităților Economice Europene și cu Standardele Internaționale de Contabilitate, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 94/2001, cu modificările și completările ulterioare, acoperirea pierderii contabile generează următoarele înregistrări:

(a) pierderea contabilă a exercițiului curent este evidențiată în soldul debitor al contului *121 Profit și pierdere* care, după aprobarea situațiilor financiare anuale de către adunarea generală a acționarilor sau asociaților, respectiv de către Consiliul de administrație, se preia în exercițiul următor în rezultatul reportat, efectuându-se articolul contabil:

1171 Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat, respectiv pierderea nerecuperată = **121** Profit și pierdere

(b) pierderea contabilă înregistrată de persoanele juridice în exercițiile precedente și reflectată în rezultatul reportat se acoperă din sursele prevăzute de lege, efectuându-se următoarele articole contabile:

(b1) pierderea acoperită din profitul exerciţiului financiar:

129	Repartizarea profitului	=	**1171**	Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat, respectiv pierderea nerecuperată
			1172	Rezultatul reportat provenit din adoptarea pentru prima dată a IAS, mai puţin IAS 29
			1173	Rezultatul reportat provenit din modificările politicilor contabile
			1174	Rezultatul reportat provenit din corectarea erorilor fundamentale

(b2) pentru pierderea acoperită din rezerve constituite din profituri nete:

106	Alte rezerve	=	**1171**	Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat, respectiv pierderea nerecuperată
			1172	Rezultatul reportat provenit din adoptarea pentru prima dată a IAS, mai puţin IAS 29
			1173	Rezultatul reportat provenit din modificările politicilor contabile

(b3) pentru pierderea acoperită din capitalul social, în condiţiile prevăzute de Legea nr. 31/1990 privind societăţile comerciale, republicată, cu modificările şi completările ulterioare

101	Capital	=	**1171**	Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat, respectiv pierderea nerecuperată
			1172	Rezultatul reportat provenit din adoptarea pentru prima dată a IAS, mai puţin IAS 29
			1173	Rezultatul reportat provenit din modificările politicilor contabile

(c) soldul creditor al unui cont sintetic de gradul II al contului 117 „Rezultatul reportat poate fi utilizat pentru acoperirea pierderii reflectate înt-un alt cont sintetic de gradul II al acestui cont (Exemplu: 1171 Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat, respectiv pierderea nerecuperată = 1172 Rezultatul reportat provenit din aplicarea pentru prima dată a IAS, mai puţin IAS 29)

(d) în situaţia în care în contul 1172,,Rezultatul reportat provenit din aplicarea pentru prima dată a IAS, mai puţin IAS 29 au fost transferate cu ocazia retratării situaţiilor financiare sume reprezentând rezerve brute (neimpozitate), **inclusiv**

rezervele create din facilități fiscale, acestea trebuie să fie regăsite în soldul creditor al unui analitic distinct al acestui cont.

În această situație, persoana juridică va acoperi pierderea contabilă înregistrată în debitul contului 1172 „Rezultatul reportat provenit din aplicarea pentru prima dată a IAS, mai puțin IAS 29, neluând în calcul sumele din creditul contului care provin din sume **neimpozitate, inclusiv rezervele create din facilități fiscale.**

Acoperirea pierderii contabile evidențiate în soldul debitor al contului 1172,„Rezultatul reportat provenit din aplicarea pentru prima dată a IAS, mai puțin IAS 29, determinată ca diferență între sumele debitoare și sumele creditoare reprezentând rezerve brute, conduce la **impunerea rezervelor și a altor sume care au fost deductibile la calculul profitului impozabil, conform dispozițiilor Legii nr. 414/2002 și. a art. 22 alin. (5) și alin. (6) din legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal.**

Înregistrarea datoriei cu impozitul pe profit amânat în relația cu sumele evidențiate în conturi de rezerve și rezultat reportat care reprezintă facilități fiscale (106 Rezerve, 117 Rezultatul reportat = 4412 Impozit pe profit amânat) nu se consideră utilizare a rezervei.

Pentru ca sumele reprezentând facilități fiscale evidențiate în conturi de rezerve și rezultat reportat să nu fie diminuate cu datoria cu impozitul pe profit amânat aferent, această datorie se va reflecta în contul 1173 Rezultatul reportat provenit din modificările politicilor contabile.

Persoanele juridice care au evidențiat datoria cu impozitul pe profit amânat prin debitul conturilor de rezerve și rezultat reportat vor repune această operațiune prin articolul contabil 1173 Rezultatul reportat provenit din modificările politicilor contabile = 106 Rezerve, 117 Rezultatul reportat.

Un tratament contabil și fiscal diferit cunoaște contul 1175 Rezultatul reportat reprezentând surplusul realizat din rezerve din reevaluare evidențiază în creditul său surplusul din reevaluare realizat fie la cedarea sau casarea imobilizării corporale reevaluate, fie pe măsura amortizării acesteia, conform politicii contabile adoptate. Soldul creditor al acestui cont poate fi utilizat cu aprobarea adunării generale a acționarilor sau asociaților sau a consiliului de administrație, după caz.

Așa cum se prevede în Ordinul MFP nr. 1088/2004 din punct de vedere fiscal, sumele reprezentând surplusul din reevaluare realizat și reflectat în creditul contului 1175 Rezultatul reportat reprezentând surplusul realizat din rezerve din reevaluare, corespunzător sumelor care au fost deduse, **se impozitează la momentul modificării destinației rezervei, distribuirii rezervei către participanți sub orice formă, lichidării, divizării, fuziunii contribuabilului sau a oricărui alt motiv, inclusiv la folosirea acesteia pentru acoperirea pierderilor contabile.**

B. Acoperirea pierderii contabile la persoanele juridice care aplică Reglementările contabile simplificate, armonizate cu directivele europene, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 306/2002

(a) pierderea **contabilă a exercițiului curent este evidențiată** în soldul debitor al contului 121 Profit și pierdere care, pe baza aprobării situațiilor financiare anuale de către adunarea generală a acționarilor sau asociaților, respectiv de către Consiliul de administrație, se preia în exercițiul următor în rezultatul reportat, efectuându-se articolul contabil:

117	Rezultatul reportat	=	**121**	Profit și pierdere

(b) pierderea contabilă înregistrată de persoanele juridice în exerciţiile precedente şi reflectată în rezultatul reportat se acoperă din sursele prevăzute de lege, efectuându-se următoarele articole contabile:

(b1) pierderea acoperită din profitul exerciţiului financiar:

129 Repartizarea profitului = 117 Rezultatul reportat

(b2) pentru pierderea acoperită din rezerve constituite din profituri nete:

106 Alte rezerve = 117 Rezultatul reportat

(b3) pentru pierderea acoperită din capitalul social, în condiţiile prevăzute de Legea nr. 31/1990 privind societăţile comerciale, republicată, cu modificările şi completările ulterioare:

101 Capital = 117 Rezultatul reportat

(c) în contul 1068 Alte rezerve se evidenţiază în creditul unui cont analitic distinct surplusul din reevaluare realizat la cedarea sau casarea imobilizărilor corporale reevaluate.

Soldul creditor al acestui cont poate fi utilizat cu aprobarea adunării generale a acţionarilor sau asociaţilor sau a consiliului de administraţie, după caz.

(d) din punct de vedere fiscal, sumele reprezentând surplusul din reevaluare realizat şi reflectat în creditul contului 1068 Alte rezerve, **se impozitează la momentul modificării destinaţiei rezervei, distribuirii rezervei către participanţi** sub orice **formă, lichidării, divizării, fuziunii contribuabilului sau a oricărui alt motiv, inclusiv la folosirea acesteia pentru acoperirea pierderilor contabile.**

10. Redactarea situaţiilor financiare

Lucrările de completare a situaţiilor financiare reprezintă, prin conţinutul lor în cea mai mare parte operaţii de prelucrare şi transcriere a datelor din situaţiile financiare precedente şi din balanţa conturilor. Prin structura lor operaţiile de prelucrare a datelor privind exerciţiul curent constau din selectarea, gruparea şi însumarea soldurilor din balanţa conturilor. Aceste operaţii necesită cunoaşterea posturilor din bilanţul contabil şi din contul de rezultate care corespund conturilor din balanţă.

În continuare este prezentată întocmirea situaţiilor financiare pornind de la balanţa conturilor după inventariere prezentată anterior.

Bilanţ încheiat la 31 decembrie 2004 - lei-

	Nr. rd.	Sold la	
		Începutul anului	Sfârşitul anului
0	1	2	3
A. ACTIVE IMOBILIZATE **I. IMOBILIZĂRI NECORPORALE**			
1. Cheltuieli de constituire (Ct. 201 – 2801)	01	230	2.720
2. Cheltuieli de dezvoltare (ct. 203 – 2803 – 2903)	02		

0	1	2	3
3. Concesiuni, brevete, licențe, mărci, drepturi și valori similare (ct. 2051+2052-2805-2905)	03		
4. Fond comercial (ct. 207 – 2807 -2907)	04		
Alte imobilizări necorporale (ct. 208-2808-2908)	05		
5. Avansuri și imobilizări necorporale în curs (ct. 233 + 234 – 2933)	06		
TOTAL (rd. 01 la 06)	07	**230**	**2.720**
II. IMOBILIZĂRI CORPORALE			
1. Terenuri și construcții (ct. 2111+2112-2811-2911)	08	15.000	13.500
2. Instalații tehnice și mașini (ct. 2121+2122+2123+2124-2812-2912)	09	40.000	80.000
3. Alte instalații, utilaje și mobilier (ct. 2131+2132+2138-2813-2931)	10	9.000	16.000
4. Avansuri și imobilizări corporale în curs (ct. 311 + 2321 + 2312 + 2322 + 2313 + 2323 - 2931)	11		
TOTAL: (rd. 08 la 11)	12	**64.000**	**109.500**
III. IMOBILIZĂRI FINANCIARE			
1. Titluri de participare deținute la societățile din cadrul grupului (ct. 261-2961)	13	-	5.800
2. Creanțe asupra societăților din cadrul grupului (ct. 2671+2672-2965)	14	-	-
3. Titluri sub formă de interese de participare (ct. 263-2963)	15	-	-
4. Creanțe din interese de participare (ct. 2675+2676-2967)	16	-	2.950
5. Titluri deținute ca imobilizări (ct. 262+264-2962-2964)	17	-	-
6. Alte creanțe (ct. 2673+2674+2678+2679-2966-2969)	18	-	-
7. Acțiuni proprii (ct. 2677-2968)	19	-	-
TOTAL: (rd. 13 la 19)	20	-	**8.750**
ACTIVE IMOBILIZATE –TOTAL (rd. 07 +12+20)	21	**64.230**	**120.970**
B. ACTIVE CIRCULANTE			
I. STOCURI			
1. Materii prime și materiale consumabile (ct. 301+ 3021 +3022 + 3023 +3024 +3025+3026 +3028 +303 +/-± 308 +351 +358 +381+/-±388 -391 -3921 -3922-3951-3958-398)	22	100.000	42.000
2. Producția în curs de execuție (ct. 331 +332+341+/-3418+3541-393-3941-3952)	23	-	-
3. Produse finite și mărfuri (ct. 345 + 346 +/- 3485 +/-3486 + 3545 + 3546 + 356 + 357 +361 +/- 368 + 371 +/- 378 – 3945 – 3946 – 3953 – 3954 -3956 – 3957 – 396 – 397 - 4428)	24	80.000	182.170
4. Avansuri pentru cumpărări de stocuri (ct. 4091)	25		
TOTAL: (rd 22 la 25)	26	**180.000**	**224.170**
II. CREANȚE			
1. Creanțe comerciale (ct. 4092 +4111+4118+413+418-491)	27	2.200	5.600

0	1	2	3
2. Sume de încasat de la societățile din cadrul grupului (ct. 4511+4518-4951)	28	-	-
3. Sume de încasat din interese de participare (ct. 4521+4528-4952)	29	-	-
4. Alte creanțe (ct. 425 + 4282 + 4311 + 4312 + 4371 + 4372 + 4382 + 441 + 4424 + 4428 + 444 + 445 + 446 + 447 + 4482 + 4581 + 461 + 473 – 496 + 5187)	30	380	1.730
5. Creanțe privind capitalul subscris și nevărsat (ct. 456 -4953)	31		
TOTAL: (rd. 27 la 31)	32	**2.580**	**7.330**
III. INVESTIȚII FINANCIARE PE TERMEN SCURT			
1. Titluri de participare deținute la societăți din cadrul grupului (ct. 501-591)	33	-	-
2. Acțiuni proprii (ct. 502-592)	34	-	-
3. Alte investiții financiare (ct. 5031 + 5032 + 505 + 5061 + 5062 + 5081 + 5088 – 593 – 595 – 596 -598 + 5113 + 5114)	35	1.000	1.800
TOTAL (rd. 33 la 35)	36	**1.000**	**1.800**
V. CASA ȘI CONTURI LA BĂNCI (ct. 5112 + 5121 + 5124 + 5125 + 5311 + 5314 + 5321 + 5322 + 5323 + 5328 + 5411 + 5412 + 542)	37	**11.320**	**31.830**
ACTIVE CIRCULANTE – TOTAL (rd. 26 +32+36+37)	38	**194.900**	**265.130**
C. CHELTUIELI ÎN AVANS (ct.471)	39	**870**	**100**
D. DATORII CE TREBUIE PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADĂ DE UN AN			
1. Împrumuturi din emisiuni de obligațiuni (ct. 1614+1615+1617+1681-169)	40	-	-
2. Sume datorate instituțiilor de credit (ct. 1621 + 1622 + 1624 + 1625 + 1627 + 1682 + 5191 + 5192 +5198)	41	-	-
3. Avansuri încasate în contul comenzilor (ct. 419)	42	-	-
4. Datorii comerciale – furnizori (ct. 401+404+408)	43	5.800	44.300
5. Efecte de comerț de plătit (ct. 403+405)	44	-	-
6. Sume datorate societăților din cadrul grupului (ct. 1661+1685+2691+4511+4518)	45	-	-
7. Sume datorate privind interesele de participare (ct. 1662+1686+2692+4521+4528)	46	-	-
8. Alte datorii, inclusiv datorii fiscale și alte datorii pentru asigurările sociale (ct. 1623 + 1626 + 167 + 1687 + 2698 + 421 + 423 + 424 + 426 + 427 + 4281 + 4311 + 4312 + 4371 + 4372 + 4381 + 4423 + 4428 + 441 + 444 + 446 + 447 + 4481 + 4551 + 4558 + 456 + 457 + 4582 + 462 + 473 + 509 + 5186 + 5193 + 5194 + 5195 + 5196 + 5197 + 5199)	47	-	9.900
TOTAL (rd. 40 la 47)	48	**5.800**	**54.200**

0	1	2	3
E. ACTIVE CIRCULANTE, RESPECTIV DATORII CURENTE NETE (rd. 38+39-48-64)	49	**189.970**	**210.830**
F. TOTAL ACTIVE MINUS DATORII CURENTE **(rd. 21 +49)**	50	**254.200**	**331.800**
G. DATORII CE TREBUIE PLĂTITE ÎNTR-O PERIOADĂ MAI MARE DE UN AN			
1. Împrumuturi din emisiuni de obligaţiuni (ct. 1614+1615+1617+1681-169)	51	-	43.000
2. Sume datorate instituţiilor de credit (ct. 1621 + 1622 + 1624 + 1625 + 1627 + 1682 + 5191 + 5192 +5198)	52	-	-
3. Avansuri încasate în contul comenzilor (ct. 419)	53	-	-
4. Datorii comerciale – furnizori (ct. 401+404+408)	54	-	-
5. Efecte de comerţ de plătit (ct. 403+405)	55	-	-
6. Sume datorate societăţilor din cadrul grupului (ct. 1661+1685+2691+4511+4518)	56	-	-
7. Sume datorate privind interesele de participare (ct. 1662+1686+2692+4521+4528)	57	-	-
8. Alte datorii, inclusiv datorii fiscale şi alte datorii pentru asigurările sociale (ct. 1623 + 1626 + 167 + 1687 + 2698 + 421 + 423 + 424 + 426 + 427 + 4281 + 4311 + 4312 + 4371 + 4372 + 4381 + 4423 + 4428 + 441 + 444 + 446 + 447 + 4481 + 4551 + 4558 + 456 + 457 + 4582 + 462 + 473 + 509 + 5186 + 5193 + 5194 + 5195 + 5196 + 5197 + 5199)	58	8.200	500
TOTAL (rd. 51 la 58)	**59**	8.200	**43.500**
H.PROVIZIOANE PENTRU RISCURI ŞI CHELTUIELI			
1. Provizioane pentru pensii	60	-	-
2. Provizioane pentru impozite	61	-	-
3. Alte provizioane (ct. 1511+1512+1513+1518)	62	-	**4.300**
TOTAL PROVIZIOANE (rd. 60 la 62)	63	-	**4.300**
I. VENITURI ÎN AVANS (ct. 472) din care 131	64	-	**200**
J. CAPITAL ŞI REZERVE	65		
CAPITAL (rd. 66 la 68)			
I. din care:			
Capital subscris nevărsat (ct. 1011)	66	-	-
Capital subscris vărsat (ct. 1012)	67	210.000	237.800
Patrimoniul regiei (ct. 1015)	68		
II. PRIME LEGATE DE CAPITAL (ct., 1041+1042+1043+1044)	69	-	2.000
III. REZERVE DIN REEVALUARE (ct. 105)			
Sold creditor	70		
Sold debitor	71		
IV. REZERVE (ct. 106) (rd. 73 la 76)	72		
1. Rezerve legale (ct. 1061)	73	36.000	44.200

0	1	2	3
2. Rezerve pentru acțiuni proprii (ct. 1062)	74		
3. Rezerve statutare sau contractuale (ct. 1063)	75		
4. Alte rezerve (ct. 1068)	76		
V. REZULTATUL REPORTAT		-	-
Profitul nerepartizat (ct. 117)	77		
Pierderea neacoperită (ct. 117)	78		
VI. REZULTATUL EXERCIȚIULUI			
Profit (ct. 121)	79	13.575	15.375
Pierdere (ct. 121)	80		
Repartizarea profitului (ct. 129)	81	13.575	15.375
TOTAL CAPITALURI PROPRII (rd. 65 +66 +70 -71 +72 +77 -78 +79 -80 -81)	82	**246.000**	**284.000**
Patrimoniul public (ct. 1016)	83		
TOTAL CAPITALURI (rd. 82+83)	84		

Contul de profit și pierdere încheiat la 31.12.2004 - lei-

Denumirea indicatorului	Nr. rd	Exercițiul financiar	
		Precedent	Încheiat
0	1	2	3
1. Cifra de afaceri netă (rd. 02 la 04)	01	**116.000**	**118.600**
Producția vândută (ct. 701+702+703+704+705+706+708)	02	81.000	82.300
Venituri din vânzarea mărfurilor (ct. 707)	03	35.000	36.300
Venituri din subvenții de exploatare aferente cifrei de afaceri nete (ct. 7411)	04	-	-
2. Variația stocurilor (ct. 711)			
Sold creditor	05	30.000	31.170
Sold debitor	06		
3. Producția efectuată în scopuri proprii și capitalizată (ct. 721 + 722)	07	1.000	2.800
4. Alte venituri din exploatare (ct. 758+7417)	08	-	500
VENITURI DIN EXPLOATARE –TOTAL (rd. 01 +05 – 06+07+08)	09	**147.000**	**153.070**
5.a. Cheltuieli cu materiile prime și materialele consumabile (ct. 601+602-7412)	10	14.000	15.000
Alte cheltuieli materiale (ct. 603+604+606+608)	11	10.000	10.000
b. Alte cheltuieli din afară (cu energia și apa) (ct. 605-7413)	12	-	-

0	1	2	3
Cheltuieli privind mărfurile (ct. 607)	13	13.000	12.000
6. Cheltuieli cu personalul (rd. 15+16)	14	**37.500**	**37.500**
a. Salarii (ct. 641-7414)	15	30.000	30.000
b. Cheltuieli cu asigurările și protecția socială (ct. 645-7415)	16	7.500	7.500
7.a. Ajustarea valorii imobilizărilor corporale și necorporale (rd. 18-19)	17	**21.000**	**15.580**
a.1. Cheltuieli (ct. 6811+6813)	18	21.000	15.580
a.2. Venituri (ct. 7813)	19	-	-
7.b. Ajustarea valorii activelor circulante (rd. 21-22)	20	-	**2.300**
b.1. Cheltuieli (ct. 654+6814)	21	-	2.300
b.2. Venituri (ct. 754+7814)	22		
8. Alte cheltuieli din exploatare (rd. 24 la 26)	23	-	1 000
8.1. Cheltuieli privind prestațiile externe (ct. 611 + 612 + 613 614 + 621 + 622 + 623 + 624 + 625 + 626 + 627 + 628 – 7416)	24	13.000	14.790
8.2. Cheltuieli cu alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate (ct. 635)	25	8.000	8.400
8.3. Cheltuieli cu despăgubiri, donații și active cedate (ct. 658)	26	-	-
Ajustări privind provizioanele pentru riscuri și cheltuieli (rd. 28-29)	27	-	**4.300**
Cheltuieli (ct. 6812)	28	-	4.300
Venituri (ct. 7812)	29		
CHELTUIELI DE EXPLOATARE – TOTAL (rd. 10 la 14 +17+20+23+27)	30	**116.500**	**120.870**
REZULTATUL DIN EXPLOATARE			
Profit (rd. 09 -30)	31	**30.500**	**32.200**
Pierdere (rd. 30 -09)	32		
9. Venituri din interese de participare (ct. 7613 +7614+7615+7616)	33	200	150
- din care în cadrul grupului	34		
10. Venituri din alte investiții financiare și creanțe ce fac parte din activele imobilizate (ct. 7611+7612)	35		
- din care în cadrul grupului	36		
11. Venituri din dobânzi (ct. 766)	37		
- din care în cadrul grupului	38		

0	1	2	3
Alte venituri financiare (ct. 7617+762+763+764+765+767+768+788)	39	300	350
VENITURI FINANCIARE – TOTAL (rd. 33 +35+37+39)	**40**	**500**	**500**
12. Ajustarea valorii imobilizărilor financiare şi a investiţiilor financiare deţinute ca active circulante (rd. 42 la 43)	41	300	300
Cheltuieli (ct. 686)	42	500	500
Venituri (ct. 787)	43	200	200
13. Cheltuieli privind dobânzile (ct. 666 -7418)	44	10.000	10.100
- din care în cadrul grupului	45		
Alte cheltuieli financiare (ct. 663+664+665+667+668+688)	46	600	500
CHELTUIELI FINANCIARE TOTAL (rd. 41+44+46)	**47**	**10.900**	**10.900**
REZULTATUL FINANCIAR			
Profit (rd. 40-47)	48	**10.400**	**10.400**
Pierdere (rd. 47-40)	49	10.400	10.400
14. REZULTATUL CURENT			
Profit (rd. 31+48)	50	**20.100**	**21.800**
Pierdere (rd. 32+49)	51		
15. Venituri extraordinare (ct. 771)	52	4.000	4.500
16. Cheltuieli extraordinare (ct. 671)	53	6.000	5.800
17. REZULTATUL EXTRAORDINAR			
Profit (rd. 52 – 53)	54		
Pierdere (rd. 53 – 52)	55	**2.000**	**1.300**
VENITURI TOTALE (rd. 09 +40 +52)	56	**151.500**	**158.070**
CHELTUIELI TOTALE (rd. 30 +47 +53)	57	**133.400**	**137.570**
REZULTATUL BRUT			
Profit (rd. 56-57)	58	**18.100**	**20.500**
Pierdere (rd. 57-56)	59		
18.IMPOZITUL PE PROFIT (ct. 691)	60	**4.525**	**5.125**
19. Alte cheltuieli cu impozite şi taxe ce nu apar în elementele de mai sus (ct. 698)	61		
REZULTATUL NET AL EXERCIŢIULUI			
Profit	62	**13.575**	**15.375**
Pierdere	63		

SITUAȚIA MODIFICĂRILOR CAPITALULUI PROPRIU

Încheiată la data de 31 decembrie 2004 - lei -

Element al capitalului propriu	*Sold la 1 ianuarie*	*Creşteri*		*Reduceri*		*Sold la 31 decembrie*
		Total, din care	*Prin transfer*	*Total, din care*	*Prin trans-fer*	
0	*1*	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*
Capital subscris	*210000*	*27800*	-	-	-	*237800*
Prime de capital	-	*2000*	-	-	-	*2000*
Rezerve din reevaluare	-	-	-	-	-	-
Rezerve legale	*36000*	*8200*	-	-	-	*44200*
Rezerve pentru acțiuni proprii -	-		-	-	-	-
Rezerve statutare sau contractuale	-	-	-	—	-	-
Alte rezerve	-	-	—	-	-	-
Rezultatul reportat	-	-				-
Profit nerepartizat	-	-	-	-	-	-
Pierdere neacoperită	-	-			-	-
Rezultatul reportat provenit din adoptarea pentru prima dată a IAS						
Sold creditor	-	-	—	-	-	-
Sold debitor	-	-	—	-	-	-
Rezultatul reportat provenit din modificările politicilor contabile						
Sold creditor	-	--	-	-	-	-
Sold debitor	-	-	-	-	-	-
Rezultatul reportat provenit din corectarea erorilor fundamentale						
Sold creditor	-	-	-	-	-	-
Sold debitor	-	-	-	-	-	-
Rezultatul reportat reprezentând surplusul realizat din rezerve din reevaluare						
Rezultatul exercițiului financiar -						
Sold creditor	*13575*	*1800*	-		-	*15.375*
Sold debitor						

D. NOTELE EXPLICATIVE

NOTA 1 ACTIVE IMOBILIZATE - lei -

Elemente de active$^{*)}$	*Valoarea contabilă brută$^{**)}$*				*Deprecieri$^{***)}$ (amortizare și provizioane)*			
	Sold la 1 ianuarie	*Creșteri*	*Reduceri*	*Sold la 31 decembrie*	*Sold la 1 ianuarie*	*Deprecierea înregistrată în cursul exercițiului*	*Reduceri sau reluări*	*Sold la 31 decembrie*
0	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
Cheltuieli de constituire	230	-	-	230	-	-	-	-
Alte imobilizări necorporale	-	2800	-	2800	-	80	-	80
Construcții	30000	-	-	30000	15000	1500	-	16500
Instalații tehnice și mașini	65000	50000	-	115000	25000	10000		35000
Alte instalații,utilaje și mobilier	20000	12000	7000	25000	11000	4000	6000	9000
Titluri de participare	-	6000	-	6000	-	500	200	300
Creanțe imobilizate	-	2950	-	2950				

NOTA 2. PROVIZOANELE PENTRU RISCURI ȘI CHELTUIELI ȘI ALTE PROVIZIOANE - lei -

Denumirea provizionului	**Sold la 1 ianuarie**	**Transferuri$^{*)}$**		**Sold la 31 decembrie**
		În cont	**Din cont**	
Alte provizioane	-	4300		4300

NOTA 3. REPARTIZAREA PROFITULUI - lei

Destinația	**Suma**
PROFIT NET DE REPARTIZAT	*15375*
Rezerva legală	*1025*
Participarea la profit	*1435*
Alte rezerve	*7175*
Dividende	*5470*

B C.U "M. EMINESCU" IASI

NOTA 4. ANALIZA REZULTATULUI DIN EXPLOATARE - lei -

Indicatorul	Exerciţiul precedent	Exerciţiul curent
0	1	2
1. Cifra de afaceri netă	116 000	118 600
2. Costul bunurilor vândute şi serviciilor prestate (3+4+5)		
3. Cheltuielile activităţii de bază		
4. Cheltuielile activităţilor auxiliare		-
5. Cheltuielile indirecte de producţie		-
6. Rezultatul brut aferent cifrei de afaceri nete (1-2)		
7. Cheltuielile de desfacere		-
8. Cheltuieli generale de administraţie		-
9. Alte venituri din exploatare		
10. REZULTATUL DIN EXPLOATARE (6-7-8+9)	30.500	32200

NOTA 5. SITUAŢIA CREANŢELOR ŞI DATORIILOR - lei -

CREANŢE	Sold la 31 decembrie (col. 2 +3)	Termen de lichiditate	
		Sub 1 an	Peste 1 an
0	1	2	3
Creanţe legate de participaţii	2000	-	2000
Alte creanţe imobilizate	950	-	950
Clienţi	6900	6900	
Taxa pe valoarea adăugată	680	680	-
Grupuri şi alte conturi cu asociaţii	1050	1050	-
Debitori diverşi	8630	8630	-
Cheltuieli în avans	100	100	-

DATORII*)	Sold la 31 decembrie (col. 2+3)	Termen de exigibilitate		
		Sub 1 an	1 -5 ani	Peste 5 ani
0	1	2	3	4
Alte împrumuturi şi datorii financiare	43000	-	43000	-
Furnizori	44300	44300	-	-
Impozit pe profoit	5125	5125	-	-
Furnizori-facturi nesosite	1 100	1 100		
Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate	400	400		
Creditori diverşi	1500	1000	500	-
Venituri înregistrate în avans	200	200	-	-

11. Situaţia fluxurilor de trezorerie

IAS 7 „Situaţia fluxurilor de trezorerie" stabileşte cerinţe privind prezentarea situaţiilor fluxurilor de numerar şi informaţiile pe care trebuie să le conţină. Informaţiile privind fluxurile de numerar sunt folositoare utilizatorilor situaţiilor financiare, oferind o bază de evaluare a capacităţii întreprinderii de a genera numerar şi a nevoilor sale pentru utilizarea fluxurilor de numerar respective.

Aşa cum sunt definite în *IAS 7 „Situaţia fluxurilor de trezorerie"*, *numerarul* cuprinde disponibilităţile băneşti şi depozitele la vedere, iar *echivalentele de numerar* sunt investiţiile financiare pe termen scurt şi extrem de lichide care sunt uşor convertibile în sume cunoscute de numerar şi al căror risc de schimbare a valorii este insignifiant.

În cadrul tabloului, operaţiile de numerar sunt grupate pe trei activităţi, **exploatare, investiţie** şi **finanţare.** Pentru fiecare funcţie pornind de la analiza comparativă încasări şi plăţi, se determină fluxurile de numerar ce intră sau ies, şi echivalentele de numerar.

În continuare este prezentat ***un exemplu*** *folosind ca suport informaţional contul de profit şi pierdere şi bilanţul societăţii comerciale ALFA S.A. la 31.XII.N*

Contul de profit şi pierdere la 31.XII.N - lei -

•	*Cifra de afaceri*	*360 000*
-	*Costul vânzărilor*	*306 000*
=	***Marja asupra vânzărilor***	***54 000***
-	*Amortizare*	*4 500*
-	*Cheltuieli generale de administraţie*	*5 400*
-	*Cheltuieli de desfacere*	*1 800*
-	*Cheltuieli cu dobânzile*	*5 400*
+	*Venituri din investiţii financiare pe termen scurt*	*8 100*
=	***Profit înainte de impozitare***	***45 000***
-	*Impozit pe profit*	*10 800*
=	***Profit net***	***34 200***

Bilanţul la 31.XII.N - lei -

	I. ACTIVE	***N***	***N-1***
•	*Terenuri şi imobilizări corporale la valoarea brută*	*51 930*	*22 500*
-	*Amortizarea cumulată*	*12 600*	*8 100*
=	*Terenuri şi imobilizări corporale la valoarea contabilă netă*	*39 330*	*14 400*
+	*Investiţii financiare pe termen scurt*	*36 000*	*36 000*
+	*Stocuri*	*16 650*	*23 850*
+	*Creanţe*	*27 000*	*17 100*
+	*Numerar şi echivalente de numerar11 250*	*6 300*	
=	***Total active***	***130 230***	***97 650***
	II. DATORII		
•	*Furnizori*	*3 600*	*21 150*
+	*Dobânzi de plătit*	*630*	*1 800*
+	*Impozit pe profit plătit*	*4 500*	*10 800*

+ *Datorii pe termen lung*	*22 500*	*12 600*
= ***TOTAL DATORII***	***31 230***	***46 350***
III. CAPITAL PROPRIU		
• *Capital social*	*40 500*	*27 000*
+ *Rezultatul reportat*	*24 300*	*24 300*
+ *Rezultat curent*	*34 200*	
= ***TOTAL CAPITAL PROPRIU***	***99 000***	***51 300***

Situația fluxurilor de trezorerie prin metoda indirectă - lei

A. ACTIVITATEA DE EXPLOATARE	
• *Profitul înainte de impozitare*	*45 000*
+ *Amortizări*	*4 500*
- *Venituri din investiții financiare*	*8 100*
+ *Cheltuieli cu dobânzile*	*5 400*
= ***Profitul din exploatare înainte de modificările capitalului cumulat***	***46 800***
- *Creșteri ale creanțelor comerciale și ale altor creanțe (27.000 – 17.100)*	*9 900*
+ *Descreșteri în valoarea stocurilor (23.850 – 16.650)*	*7 200*
- *Descreșteri în valoarea furnizorilor (21.150 – 3.600)*	*17 550*
= ***Numerar generat de activitatea de exploatare***	***26 550***
- *Dobânzi plătite*	*6 570*
- *Impozit pe profit plătit*	*17 100*
= ***Numerar net din activitatea de exploatare***	***2 880***
B. ACTIVITATEA DE INVESTIȚII	
• *Achiziționarea de terenuri și imobilizări corporale (51.930 – 22.500)*	*(29 430)*
+ *Dobânda încasată*	*8 100*
= ***Numerar net din activitatea de investiții***	***(21 330)***
C. ACTIVITATEA DE FINANȚARE	
• *Încasări din emisiunea de acțiuni (40.500 – 27.000)*	*13 500*
+ *Încasări din împrumuturile pe termen lung (22.500 – 12.600)*	*9 900*
= ***Numerar net din activitatea de finanțare***	***23 400***
D. CREȘTEREA NETĂ ÎN VALOAREA NUMERARULUI *(2 880 – 21 330 + 23 400)*	***4 950***

Câteva elemente pentru explicație:

1. *Amortizarea terenurilor și imobilizărilor corporale: Mișcarea generală înregistrată în imobilizări în valoare de 24.930 lei se compune din cheltuiala cu achiziționarea și amortizarea imobilizărilor. Așa cum s-a menționat mai sus, amortizarea este adunată, deoarece ea nu reprezintă o ieșire reală de numerar. Ea reprezintă o ajustare contabilă menită să reflecte utilizarea de către entitate a imobilizărilor acesteia. Deoarece intrările de imobilizări au fost plătite în întregime, atunci valoarea totală a plății intră în situația fluxurilor de numerar la capitolul activități de investiții.*

2. *Venitul din investiții: acesta trebuie întâi adăugat (prin adunare) și apoi ajustat pentru a reflecta venitul real din investiții încasat în cursul perioadei. În exemplul de mai sus cifra adăugată și cea nou introdusă pentru venitul din investiții încasat este aceeași deoarece nu există nici un venit din investiții plătit în avans sau acumulat la sfârșitul nici unuia din exercițiile financiare.*

3. *Dobânzile plătite: în același fel în care venitul din investiții este ajustat la valoarea reală încasată în cursul anului, dobânda plătită trebuie ajustată cu scopul de a reflecta valoarea reală plătită.*

Pentru a se ajunge la această cifră din exemplul de mai sus, s-au efectuat următoarele calcule:

	- lei
• Dobânda plătită din contul de profit şi pierdere	*5 400*
+ Dobânda iniţială de plătit	*1 800*
- Dobânda finală de plătit	*630*
= Dobânda reală plătită	*6 570*

4. Ajustarea impozitului pe profit este efectuată din aceleaşi raţiuni pentru care este făcută ajustarea dobânzii plătite. Cheltuiala din contul de profit şi pierdere este alcătuită din soldul angajat iniţial, valoarea plătită în cursul anului şi soldul angajat final.

Ajustarea poate fi calculată relativ simplu prin însumarea cifrelor corespunzătoare cheltuielii cu impozitul pe profit şi mişcarea survenită în soldurile finale ale fiecărei închideri de exerciţiu.

Prin urmare, pentru calculele din tabelul de mai sus, ajustarea este egală cu 10.800 lei reprezentând cheltuiala anuală din contul de profit şi pierdere plus 6.300 lei reprezentând mişcarea survenită în acumularea finală în cursul anului.

5. Creşterea (descreşterea) netă din valoarea numerarului şi a echivalentelor de numerar: aceasta este reprezentată de diferenţa dintre valoarea iniţială şi cea finală a numerarului şi a echivalentelor de numerar. În exemplul de mai sus această creştere sau descreştere reprezintă pur şi simplu diferenţa dintre soldurile iniţiale şi finale ale conturilor de numerar. Totuşi, ea mai poate include investiţii pe termen scurt care pot fi uşor convertite în numerar la o valoare cunoscută.

12. Tabloul soldurilor intermediare de gestiune

Modelul de regrupare şi restructurare a poziţiilor din contul de **„Profit şi pierdere”** pentru analiza rezultatelor denumit *„Tabloul soldurilor intermediare de gestiune” (TSIG)* se prezintă în tabelul de mai jos.

Tabloul soldurilor intermediare de gestiunela 31.12.2004 (în lei)

VENITURI			***CHELTUIELI***			***SOLDURI INTERMEDIARE***		
SPECIFICARE	***EXERCIŢIUL***		***SPECIFICARE***	***EXERCIŢIUL***		***SPECIFICARE***	***EXERCIŢIUL***	
	N	***N-1***		***N***	***N-1***		***N***	***N-1***
• Vânzări de mărfuri	*36300*	*35000*	*• Costul de cumpărare al mărfurilor vândute*	*12000*	*13000*	***• Marja comercială***	***24300***	***22000***
• Vânzări de produse, lucrări şi servicii *• Produse anexe* *• Producţie stocată* *• Producţie imobilizată* ***TOTAL C***	*82000* *300* *31170* *2800* ***116270***	*81000* *-* *30000* *1000* ***112000***				***• Producţia exerciţiului***	***116270***	***112000***

0	1	2	3	4	5	6	7	8
• Marja comercială	24300	22000	• Cheltuieli cu materii prime şi materiale	25000	14000			
• Producţia exerciţiului	116270	112000	• Cheltuieli cu lucrările şi serviciile primite de la terţi	14790	20000	• Valoarea adăugată (D-E)	100780	100000
TOTAL D	140570	134000	TOTAL E	39790	34000			
• Valoarea adăugată	100780	100000	• Impozite, taxe şi vărsăminte asimilate	8400	-			
• Subvenţii de exploatare	-	-	• Cheltuieli cu personalul	37500	37500	• Excedentul brut de exploatare (F-G)	54880	62500
TOTAL F	100780	100000	TOTAL G	45900	37500			
• Excedentul brut de exploatare	54880	62500	• Alte cheltuieli curente	3300	-			
• Alte venituri din exploatare	5000	-	• Amortizări şi provizioane privind exploatarea	22180	21000			
• Alte venituri din amortizări şi provizioane privind exploatarea	-	-				• Rezultatul exploatării (H-I)	34400	41500
TOTAL H	59880	62500	TOTAL I	25480	21000			
• Rezultatul din exploatare	34400	41500	• Cheltuieli financiare	14600	11100			
• Venituri financiare	700	500	• Impozitul pe profitul activităţii curente	5125	7725	• Rezultatul activităţii curente(J-K)	15375	23175
TOTAL J	35100	42000	TOTAL K	19725	18825			

0	*1*	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*
• *Venituri extraordinare*	-	-	• *Cheltuieli extraordinare*	-	-			
• *Cheltuieli extraordinare*	-	-	• *Impozitul pe profitul activității extraordinare*	-	-	• *Rezultatul extraordinar*	-	-
TOTAL L		-	***TOTAL M***	-	-	***(L - M)***	-	
• *Rezultatul activității curente*	*15375*	*23175*						
• *Rezultatul extraordinar*	-	-						
TOTAL N	*15375*	*23175*				• *Rezultatul exercițiului (N)*	*15375*	*23175*

Structura contului relevă metodologia de calcul și analiză a rezultatului exercițiului. Relațiile delimitate în acest sens sunt:

a) *Marja comercială* = *Venituri din vânzări de mărfuri* – *Costul mărfurilor vândute*

b) *Producția exercițiului* = *Venituri din vânzarea producției* ± *Variația producției stocate* + *Producția de imobilizări*

c) *Valoarea adăugată* = *Producția exercițiului* + *Marja comercială* – *Consumul exercițiului provenit de la terți*

din care:

Valoarea adăugată netă = *Valoarea adaugată* – *Amortizări de exploatare*

d) *Excedentul brut de exploatare* = *Valoarea adăugată* + *Subvenții de exploatare* – *Impozite, taxe și alte vărsăminte* – *Cheltuieli de personal*

e) *Rezultatul exploatării* = *Excedentul brut de exploatare* + *Alte venituri din exploatare* – *Cheltuieli de exploatare cu amortizările și provizioanele* – *Alte cheltuieli din exploatare*

f) *Rezultatul curent înainte de impozitare* = *Rezultatul exploatării* + *Venituri financiare* – *Cheltuieli financiare*

g) *Rezultatul extraordinar* = *Venituri extraordinare* – *Cheltuieli extraordinare*

h) *Rezultatul exercițiului* = *Rezultatul curent înainte de impozitare* ± *Rezultatul extraordinar* – *Impozitul pe profit*

Așa cum rezultă din schema de mai sus, în cadrul tabloului soldurilor intermediare de gestiune se calculează în cascadă o serie de indicatori valorici privind volumul și rentabilitatea activității întreprinderii. Fiecare sold intermediar reflectă rezultatul gestiunii financiare la treapta respectivă de acumulare. De aceea, indicatorii **TSIG** mai sunt codificați și prin denumirea de **marje de acumulare.**

Semnificația fiecărei marje se prezintă astfel:

1. Marja comercială exprimă performanța activității de cumpărare pentru vânzare sub forma diferenței dintre prețul de vânzare și costul de cumpărare al mărfurilor vândute.

2. Producția exercițiului dezvăluie performanța activității de producție sub forma producției vândute, producției de imobilizări și producției stocate.

3. Valoarea adăugată definește creșterea sau crearea de valoare rezultată din utilizarea factorilor de producție (muncă și capital) peste valoarea consumurilor de materii prime, materiale și servicii furnizate de terți.

Valoarea adăugată se poate determina prin două procedee, după cum urmează:

a) metoda producției:

Valoarea adăugată = *Producția exercițiului* + *Marja comercială* – *Consumul exercițiului provenit de la terți*

b) metoda distribuirii sau adițională:

Valoarea adăugată = suma remunerațiilor tuturor factorilor de producție inclusiv statul

O asemenea formulă dezvăluie faptul că valoarea adăugată reprezintă o sursă de acumulări din care se face remunerarea participanților direcți și indirecți la activitatea economică, respectiv:

● *Salarii și alte cheltuieli sociale* .... *Personalul*
+ *Impozitele și taxele* .... *Statul*
+ *Dobânzile* .... *Bancherii*
+ *Amortismentul* .... *Investitorii*
+ *Rezultatul exercițiului* .... *Capitaluri proprii*
= ***Valoarea adăugată***

4. Excedentul brut de exploatare exprimă resursa sau acumularea brută rezultată din activitatea de exploatare destinată menținerii și dezvoltării potențialului productiv al întreprinderii, remunerării capitalurilor utilizate și a statului. Admițând că amortizarea și provizioanele sunt doar cheltuieli calculate și nu plătite, excedentul brut de exploatare este surplusul monetar potențial degajat de activitatea de exploatare deci implicit capacitatea potențială de autofinanțare a investițiilor (din amortizări, provizioane și profituri).

Așa cum se desprinde din **TSIG**, **EBE** se determină plecând de la valoarea adăugată căreia i se adaugă subvențiile de exploatare și se scad cheltuielile cu personalul, impozitele, taxele și vărsămintele asimilate. Dacă rezultatul este negativ poartă denumirea de **insuficiență brută de exploatare (IBE).**

5. Rezultatul din exploatare evaluează rentabilitatea economică a unei întreprinderi și corespunde activității normale și de bază privind „producția „ de acumulare.

6. Rezultatul curent al exercițiului este marja care definește rentabilitatea activității normale și curente (exploatare și financiară a întreprinderii).

7. Rezultatul extraordinar sintetizează rezultatul sub formă de profit sau pierdere degajat de activitatea cu caracter de excepție a întreprinderii.

8. Rezultatul exercițiului exprimă profitul sau pierderea netă a întreprinderii luată în totalitatea sa.

13. Analiza rezultatului pe acțiune. IAS 33 „Rezultatul de acțiune" – lectură cu titlu de informare

Acțiunea comună este un instrument de capital, subordonat tuturor celorlalte clase de instrumente de capital.

Acțiunea comună potențială este un instrument financiar sau un alt contract care poate să acorde deținătorului acesteia dreptul la acțiuni comune.

Warrant-urile sau opțiunile sunt instrumente financiare care acordă deținătorului lor dreptul la acțiuni comune.

Instrumentul financiar este orice contract care generează un activ financiar în conturile unei societăți și o obligație financiară sau un instrument de capital în conturile altei societăți.

Instrumentul de capital constă în orice contract care determină un interes rezidual în activele unei societăți, după ce s-au dedus toate datoriile.

Valoarea justă este suma la care poate fi tranzacționat un activ sau decontată o datorie, de bunăvoie, între părți aflate în cunoștință de cauză, în cadrul unei tranzacții în care prețul este determinat obiectiv.

Rezultatul pe acțiune de bază (RAB).

$$\text{RAB} = \frac{\textit{Profitul sau pierderea netă aferentă exercițiului corespunzătoare acțiunilor comune (A)}}{\textit{Media ponderată a acțiunilor comune în circulație în exercițiul respectiv (B)}}$$

$$\begin{array}{c} \textit{Profitul net corespunzător} \\ \textit{acțiunilor comune} \end{array} = \begin{array}{c} \textit{Profitul net} \\ \textit{al exercițiului} \end{array} - \begin{array}{c} \textit{Dividende} \\ \textit{preferențiale} \end{array}$$

$$\begin{array}{c} \textit{Pierderea netă corespunzătoare} \\ \textit{acțiunilor comune} \end{array} = \begin{array}{c} \textit{Pierderea netă} \\ \textit{a exercițiului} \end{array} - \begin{array}{c} \textit{Dividende} \\ \textit{preferențiale} \end{array}$$

$$\bullet\ \textit{Numărul de acțiuni comune aflate în circulație la începutul exercițiului}$$

$$-\ \textit{Numărul de acțiuni comune răscumpărate}$$

$$\times\ \frac{\textit{Numărul de luni în care acțiunile s-au aflat în circulație}}{12}$$

$$+\ \textit{Numărul de acțiuni comune emise}$$

$$\times\ \frac{\textit{Numărul de luni în care acțiunile s-au aflat în circulație}}{12}$$

$$=\ \textbf{\textit{Media ponderată a acțiunilor comune în circulație în exercițiul respectiv}}$$

Acțiunile preferențiale se deosebesc de acțiunile comune prin faptul că, în timp ce acțiunilor comune le sunt aferente dividende fluctuante în funcție de rezultatul exercițiului, acțiunilor preferențiale le sunt aferente dividende fixe indiferent de rezultat.

Valoarea dividendelor preferențiale, dedusă din profitul net este:

a) valoarea oricăror dividende preferențiale aferente acțiunilor preferențiale noncumulative declarate în exercițiul respectiv;

b) întreaga valoare a dividendelor preferențiale cumulative, indiferent dacă asemenea dividende au fost declarate sau nu.

În majoritatea cazurilor, acțiunile comune sunt luate în calculul mediei ponderate a numărului de acțiuni comune de la data din care contravaloarea acestora se înregistrează drept creanță (de obicei data când au fost emise).

Emisiuni de acțiuni gratuite. În cazul în care sunt emise în mod gratuit acțiuni comune, aceste emisiuni cresc numărul de acțiuni comune în circulație, dar nu măresc resursele existente. Numărul acțiunilor comune în circulație se ajustează, pentru a reflecta variația numărului acestora, ca și când operațiunea ar fi avut loc la începutul primului exercițiu reportat

Emisiuni de drepturi. Numărul de acțiuni comune ce trebuie utilizat pentru toate perioadele anterioare emisiunii de drepturi este:

$$\begin{array}{c}\textit{Număr acțiuni}\\ \textit{recalculat}\end{array} = \begin{array}{c}\textit{Numărul de acțiuni comune}\\ \textit{în circulație înainte de emisiune}\end{array} \times \textit{Factor}$$

unde:

$$\textit{Factor} = \frac{\textit{Valoarea justă pe acțiune înaintea exercitării drepturilor}}{\textit{Valoarea teoretică pe acțiune după exercitarea drepturilor}}$$

Iar valoarea teoretică pe acțiune se calculează astfel:

$$\begin{array}{c}\textit{Valoarea teoretică}\\ \textit{pe acțiune după}\\ \textit{exercitarea drepturilor}\end{array} = \frac{\begin{array}{c}\textit{Valoarea justă a acțiunilor}\\ \textit{în circulație înainte de}\\ \textit{exercitarea drepturilor}\end{array} + \begin{array}{c}\textit{Suma totală primită după}\\ \textit{exercitarea drepturilor}\end{array}}{\begin{array}{c}\textit{Numărul de acțiuni}\\ \textit{în circulație înainte de}\\ \textit{exercitarea drepturilor}\end{array} + \begin{array}{c}\textit{Numărul de acțiuni emise}\\ \textit{după exercitarea}\\ \textit{drepturilor}\end{array}}$$

Rezultatul pe acțiune diluat (RAD).

Pentru calcularea rezultatului pe acțiune - diluat, profitul net corespunzător acționarilor comuni și media ponderată a acțiunilor în circulație se ajustează cu influențele tuturor acțiunilor comune potențiale diluante.

Rezultatul pe acțiune - diluat se calculează în concordanță cu metoda de calcul al rezultatului pe acțiune - de bază, luându-se în calcul, în același timp influența tuturor acțiunilor comune potențiale diluante aflate în circulație în exercițiul respectiv, și anume:

a) profitul net aferent exercițiului, corespunzător acțiunilor comune, se mărește cu valoarea după impozitare a dividendelor și a dobânzii recunoscute în acel exercițiu, aferentă acțiunilor comune potențiale diluante și ajustată în funcție de orice alte modificări ale veniturilor sau cheltuielilor determinate de conversia acțiunilor comune potențiale diluante;

b) media ponderată a acțiunilor comune în circulație se mărește cu media ponderată a acțiunilor comune suplimentare care s-ar fi aflat în circulație în cazul conversiei tuturor acțiunilor comune potențiale diluante.

Rezultatul - diluat. În scopul calculării rezultatului pe acţiune - diluat, valoarea profitului net sau a pierderii nete aferente exerciţiului, corespunzătoare acţiunilor comune, trebuie ajustată cu efectul elementelor de mai jos, ulterior cheltuielii cu impozitul pe profit: (**a)** *orice dividende aferente acţiunilor comune diluante, care au fost deduse pentru obţinerea profitului net corespunzător acţionarilor comuni*; **(b)** *dobânda aferentă acţiunilor comune potenţiale diluante, recunoscută în exerciţiul respectiv*; şi **(c)** *orice alte modificări ale veniturilor şi cheltuielilor determinate de conversia acţiunilor comune potenţiale diluante.*

După ce acţiunile comune potenţiale au fost transformate în acţiuni comune, nu se mai înregistrează dividende, dobândă, alte venituri sau alte cheltuieli asociate acţiunilor comune potenţiale. Noile acţiuni comune vor participa la profitul net corespunzător acţionarilor comuni.

Necesitatea calculării şi prezentării acestui indicator, însoţit de rezultatul pe acţiune - de bază, este generată de faptul că societăţile intră uneori în angajamente de emisiune de acţiuni în viitor, care modifică rezultatul pe acţiune - de bază.

Acţiunile comune potenţiale diluante se consideră a fi convertite în acţiuni comune la începutul perioadei sau la data emisiunii acţiunilor comune potenţiale.

Acţiunile comune potenţiale trebuie tratate ca diluante numai atunci când conversia lor în acţiuni comune va duce la o scădere a profitului net pe acţiune rezultat din activităţile în curs de desfăşurare.

În scopul calculării rezultatului pe acţiune - diluat, numărul de acţiuni comune trebuie să fie egal cu media ponderată a numărului de acţiuni comune în circulaţie plus media ponderată a numărului de acţiuni comune care s-ar emite cu ocazia conversiei în acţiuni comune a tuturor acţiunilor comune potenţiale diluante. Acţiunile comune potenţiale diluante se consideră a fi transformate în acţiuni comune fie la începutul exerciţiului, fie la data emisiunii de acţiuni comune potenţiale, dacă aceasta este ulterioară.

Ca şi în cazul calculului rezultatului pe acţiune - de bază, acţiunile comune, a căror emisiune depinde de apariţia anumitor evenimente, se consideră în circulaţie şi se includ în calculul rezultatului pe acţiune diluat dacă s-au îndeplinit respectivele condiţii.

În scopul calculării rezultatului pe acţiune - diluat, o societate trebuie să ia în considerare exercitarea opţiunilor diluante şi a altor acţiuni comune potenţiale diluante ale societăţii. Sumele estimate din aceste emisiuni se consideră că ar fi fost primite din emisiunea de acţiuni la valoarea justă. Diferenţa dintre numărul de acţiuni emise şi numărul de acţiuni care ar fi fost emise la valoarea justă se tratează ca o emisiune de acţiuni comune fără plată. Astfel, valoarea justă se calculează pe baza preţului mediu al acţiunilor comune din exerciţiul respectiv.

Opţiunile şi alte contracte de cumpărare de acţiuni sunt diluante când determină o emisiune de acţiuni comune cu un preţ mai mic decât valoarea justă. Valoarea diluării constă în valoarea justă minus preţul de emisiune. De aceea, pentru calculul rezultatului pe acţiune - diluat, un asemenea contract se consideră că este compus dintr - un contract de emisiune a unui număr de acţiuni comune la valoarea lor justă medie în acel exerciţiu (ele nu se iau în considerare în calculul rezultatului pe acţiune - diluat, considerându-se că sunt evaluate just) şi un contract de emisiune a restului de acţiuni comune, fără plată. Aceste acţiuni sunt diluante deoarece nu generează nici un fel de sume şi nici nu au efect asupra profitului net.

Acțiunile comune potențiale se tratează ca diluante numai atunci când conversia lor în acțiuni comune ar determina diminuarea profitului net pe acțiune din activitățile obișnuite.

Acțiunile comune potențiale sunt antidiluante când prin conversia lor în acțiuni comune se mărește rezultatul pe acțiune din activitățile obișnuite sau se diminuează pierderea pe acțiune din activitățile obișnuite. Efectele acțiunilor comune potențiale antidiluante nu se iau în considerare în calculul rezultatului pe acțiune-diluat.

Când se analizează dacă acțiunile comune potențiale sunt diluante sau antidiluante, fiecare emisiune de acțiuni comune potențiale se ia în considerare separat și nu în totalitatea lor. Ordinea în care se examinează acțiunile comune potențiale poate influența calitatea lor de a fi diluante sau antidiluante. Pentru maximizarea diluării rezultatului pe acțiune de bază, fiecare emisiune sau serie de acțiuni comune potențiale se ia în considerare în ordinea, de la cele mai diluante la cele mai puțin diluante.

Acțiunile comune potențiale se pondereează cu perioada de timp în care s-au aflat în circulație.

Acțiunile comune potențiale care au fost anulate sau lăsate să expire în cursul exercițiului financiar se includ în calculul rezultatului pe acțiune-diluat numai pe perioada în care s-au aflat în circulație.

Acțiunile comune potențiale care au fost transformate în acțiuni comune în cursul exercițiului se includ în calculul rezultatului pe acțiune-diluat de la începutul exercițiului până la data conversiei; de la data conversiei, acțiunile comune astfel obținute se includ atât în rezultatul pe acțiune-de bază, cât și în ce diluat.

Exemplul 1. – TRATAMENT DE BAZĂ – CALCULUL REZULTATULUI PE ACȚIUNE DE BAZĂ. *O societate comercială raportează următoarele rezultate (profit net): Anul 1: la 31. 12. anul 1 – 20.000 lei; Anul 2: la 31. 12. anul 2 – 9.000 lei; Anul 3: la 31. 12. anul 3 – 35.000 lei. Numărul de acțiuni comune emise la 01.08. anul 1 este de 13.000 acțiuni. Evidența în timp a acțiunilor este redată în tabelul de mai jos:*

01.01. anul 3	*Sold inițial acțiuni*	*13 000 acțiuni*
01.06. anul 3	*Răscumpărare*	*300 acțiuni*
01.07. anul 3	*Emisiune acțiuni*	*1 000 acțiuni*

• *Numărul de acțiuni comune aflate în circulație la începutul exercițiului 13 000*

- Acțiuni răscumpărate 300 × 7/12

(iun, iul, aug, sept, oct, nov, dec)

+ Acțiuni emise 1 000 × 6/12

(iul, aug, sept, oct, nov, dec)

Media ponderată 13 325

RAB 1 = 20.000 lei / 13.000 acțiuni = 1,53 lei/acțiune

RAB 2 = 9.000 lei / 13.000 acțiuni = 0,69 lei/ acțiune

RAB 3 = 35.000 lei / 13.325 acțiuni=2,62 lei/ acțiune

Exemplul 2. - TRATAMENT DE BAZĂ – CALCULUL REZULTATULUI PE ACȚIUNE DE BAZĂ ÎN CONDIȚIILE EMISIUNII DE ACȚIUNI GRATUITE.

O societate comercială raportează următoarele rezultate (profit net):Anul 1: la 31. 12. anul 1 – 20.000 lei; Anul 2: la 31. 12. anul 2 – 9.000 lei; Anul 3: la 31. 12. anul 3 – 35.000 lei.

Acțiuni comune aflate în circulație până la 30. 08. anul 3: 13.000 acțiuni. Emisiunea gratuită de acțiuni are loc la 01. 09. anul 3 astfel: câte 3 acțiuni comune pentru fiecare 4 acțiuni comune în circulație la 30.08. anul 3.

Conform IAS 33, în cazul în care sunt emise în mod gratuit acțiuni comune, aceste emisiuni cresc numărul de acțiuni comune în circulație, dar nu măresc resursele existente. Numărul de acțiuni comune în circulație se ajustează pentru a reflecta variația numărului acestora, ca și cum operațiunea ar fi avut loc la începutul primului exercițiu reportat.

$$\frac{3 \text{ acțiuni comune emise gratuit} \times 13\,000 \text{ acțiuni aflate în circulație}}{4 \text{ acțiuni comune din circulație}} = 9.750$$

RAB 1 = 20.000 lei/ (13.000 + 9.750) acțiuni = 0,87 lei / acțiune
RAB 2 = 9.000 lei/ (13.000 + 9.750) acțiuni = 0,39 lei/acțiune
RAB 3 = 35.000 lei/ (13.000 + 9.750) acțiuni= 1,53 lei/acțiune

Exemplul 3 – TRATAMENT DE BAZĂ – CALCULUL REZULTATULUI PE ACȚIUNE DE BAZĂ ÎN CONDIȚIILE EMISIUNII DE DS-uri

O societate comercială raportează următoarele rezultate (profit net): Anul 1: la 31. 12. anul 1 – 20.000 lei; Anul 2: la 31. 12. anul 2 – 9.000 lei; Anul 3: la 31. 12. anul 3 – 35.000 lei. Acțiuni comune aflate în circulație până înainte de emiterea DS 13.000 acțiuni. Emisiunea acțiunilor are loc astfel: 2 acțiuni noi pentru fiecare 5 acțiuni aflate în circulație adică 5.200 acțiuni; prețul de exercitare 1,4 lei/acțiune comună; valoarea justă a unei acțiuni comune exact înainte de exercitarea la 01.10. anul 2 este de 2,5 lei/acțiune.

a) Numărul total de acțiuni comune aflate în circulație = 13.000 + 5.200 = 18.200 acțiuni comune aflate în circulație

b) valoarea teoretică pe acțiune = $\dfrac{(2,5 \times 13\,000) + (1,4 \times 5\,200)}{13\,000 + 5\,200} = 2,18$

c) factor de ajustare = 2,5/2,18 = 1,14

d) RAB 1 recalculat = 20.000 / (13.000 ×1,14) = 1,34 lei/acțiune

$$\text{RAB 2 recalculat} = \frac{9\,000}{\left(13\,000 \times 1,14 \times \frac{9}{12}\right) + \left(18\,200 \times \frac{3}{12}\right)} = 0,57 \text{ lei/acțiune}$$

Unde 3 = nr de luni după exercitarea drepturilor respectiv oct, nov, dec;
RAB 3 recalculat = 35.000 lei / 18.200 acțiuni = 1,92 lei/ acțiune

Exemplul 4.– TRATAMENT ALTERNATIV – CALCULUL REZULTATULUI PE ACȚIUNE DILUAT ÎN CONDIȚIILE OBLIGAȚIUNILOR CONVERTIBILE.

O societate prezintă următoarele date: profitul net 35.000 lei; numărul de acțiuni emise la 01. 08. anul 1 - 13.000 acțiuni; societatea are emise obligațiuni cu dobândă de 10% convertibile cu suma principalului de 70.000 lei plătibile în 10 ani; fiecare obligațiune are o vlaoare nominală de 1 leu. Conversia obligațiunilor în acțiuni se

O societate comercială raportează următoarele rezultate (profit net):Anul 1: la 31. 12. anul 1 – 20.000 lei; Anul 2: la 31. 12. anul 2 – 9.000 lei; Anul 3: la 31. 12. anul 3 – 35.000 lei.

Acţiuni comune aflate în circulaţie până la 30. 08. anul 3: 13.000 acţiuni. Emisiunea gratuită de acţiuni are loc la 01. 09. anul 3 astfel: câte 3 acţiuni comune pentru fiecare 4 acţiuni comune în circulaţie la 30.08. anul 3.

Conform IAS 33, în cazul în care sunt emise în mod gratuit acţiuni comune, aceste emisiuni cresc numărul de acţiuni comune în circulaţie, dar nu măresc resursele existente. Numărul de acţiuni comune în circulaţie se ajustează pentru a reflecta variaţia numărului acestora, ca şi cum operaţiunea ar fi avut loc la începutul primului exerciţiu reportat.

$$\frac{3\ \text{acţiuni comune emise gratuit} \times 13\,000\ \text{acţiuni aflate în circulaţie}}{4\ \text{acţiuni comune din circulaţie}} = 9.750$$

RAB 1 = 20.000 lei/ (13.000 + 9.750) acţiuni = 0,87 lei / acţiune
RAB 2 = 9.000 lei/ (13.000 + 9.750) acţiuni = 0,39 lei/acţiune
RAB 3 = 35.000 lei/ (13.000 + 9.750) acţiuni= 1,53 lei/acţiune

Exemplul 3 – TRATAMENT DE BAZĂ – CALCULUL REZULTATULUI PE ACŢIUNE DE BAZĂ ÎN CONDIŢIILE EMISIUNII DE DS-uri

O societate comercială raportează următoarele rezultate (profit net): Anul 1: la 31. 12. anul 1 – 20.000 lei; Anul 2: la 31. 12. anul 2 – 9.000 lei; Anul 3: la 31. 12. anul 3 – 35.000 lei. Acţiuni comune aflate în circulaţie până înainte de emiterea DS 13.000 acţiuni. Emisiunea acţiunilor are loc astfel: 2 acţiuni noi pentru fiecare 5 acţiuni aflate în circulaţie adică 5.200 acţiuni; preţul de exercitare 1,4 lei/acţiune comună; valoarea justă a unei acţiuni comune exact înainte de exercitarea la 01.10. anul 2 este de 2,5 lei/acţiune.

a) Numărul total de acţiuni comune aflate în circulaţie = 13.000 + 5.200 = 18.200 acţiuni comune aflate în circulaţie

$$\text{b) valoarea teoretică pe acţiune} = \frac{(2{,}5 \times 13\,000) + (1{,}4 \times 5\,200)}{13\,000 + 5\,200} = 2{,}18$$

c) factor de ajustare = 2,5/2,18 = 1,14
d) RAB 1 recalculat = 20.000 / (13.000 ×1,14) = 1,34 lei/acţiune

$$\text{RAB 2 recalculat} = \frac{9\,000}{\left(13\,000 \times 1{,}14 \times \frac{9}{12}\right) + \left(18\,200 \times \frac{3}{12}\right)} = 0{,}57\ \text{lei/acţiune}$$

Unde 3 = nr de luni după exercitarea drepturilor respectiv oct, nov, dec;
RAB 3 recalculat = 35.000 lei / 18.200 acţiuni = 1,92 lei/ acţiune

Exemplul 4.– TRATAMENT ALTERNATIV – CALCULUL REZULTATULUI PE ACŢIUNE DILUAT ÎN CONDIŢIILE OBLIGAŢIUNILOR CONVERTIBILE.

O societate prezintă următoarele date: profitul net 35.000 lei; numărul de acţiuni emise la 01. 08. anul 1 - 13.000 acţiuni; societatea are emise obligaţiuni cu dobândă de 10% convertibile cu suma principalului de 70.000 lei plătibile în 10 ani; fiecare obligaţiune are o vlaoare nominală de 1 leu. Conversia obligaţiunilor în acţiuni se *face în baza raportului 100 acţiuni pentru 1000 obligaţiuni. Conversia tuturor acţiunilor are loc la 01. 08. anul 3.*

• *Profit net*	*35 000 lei*
• *Acţiuni comune în circulaţie*	*13 000 acţiuni*
• *RAB 3 =(35 000 lei/ 13 000 acţiuni)*	*2,69 lei/acţiune*
• *Obligaţiuni convertibile = 70 000 lei / 1 leu*	*70 000 obligaţiuni*
• *Cheltuieli cu dobânda = 70 000 lei × 10% = 7 000 lei*	*7 000 lei*
• *Impozitul pe profit aferent cheltuielii cu dobânda = 7 000 lei × 16%*	*1 120 lei*
• *Profit net ajustat = 35 000 lei + 7 000 lei – 1 120 lei*	*40 880 lei*
• *Numărul de acţiuni rezultat din conversie*	*7 000 acţiuni*

$$70\,000 \times \frac{100}{1000}$$

• *Numărul de acţiuni totale în circulaţie* *13 000 acţiuni + 7 000 acţiuni*	*20 000 acţiuni în circulaţie*

RAD = 40.880 lei / 20.000 acţiuni = 2,04 lei/ acţiune

Exemplul 5 – TRATAMENT ALTERNATIV – CALCULUL REZULTATULUI PE ACŢIUNE DILUAT – EFECTUL OPŢIUNILOR. *O societate prezintă următoarele date: profitul net 35.000 lei; media ponderată a acţiunilor comune în circulaţie 13.000 acţiuni; valoarea justă medie a unei acţiuni comune în anul 3- 2,5 lei / acţiune; media ponderată a acţiunilor cu opţiune ataşată în anul 35.000 acţiuni; preţul de exercitare a acţiunii comune cu opţiune ataşată în anul 3 este 1 leu / acţiune*

• *Acţiuni cu opţiune ataşată*	*5 000 acţiuni*
- *Acţiuni ce ar fi fost emise la valoarea justă* *5 000 × 1 / 2,5*	*2 000 acţiuni*
+ *Media ponderată a acţiunilor aflate în circulaţie iniţial*	*13 000 acţiuni*
= *Media ponderată a acţiunilor recalculată*	*16 000 acţiuni*

RAD = 35.000 lei / 16.000 acţiuni = 2,18 lei/acţiune

Exemplul 6 – DETERMINAREA ORDINII ÎN CARE TREBUIE INCLUSE TITLURILE DILUANTE ÎN CALCULUL MEDIEI PONDERATE A ACŢIUNILOR. *O societate prezintă următoarele date: profitul net din activitatea de exploatare 20.000 lei; profitul net general 30.000 lei; acţiuni în circulaţie 4.000 acţiuni; acţiuni preferenţiale convertibile în număr de 1.000 ce dau drept la un dividend preferenţial de 5 lei/acţiune comună convertibilă. Conversia are loc la raportul de 1 acţiune preferenţială / 5 acţiuni comune; obligaţiuni convertibile cu 15% dobândă pe an la o valoare de 8.000 lei ce vor fi convertibile în acţiuni pentru fiecare 10.000 lei; acţiuni potenţiale din contracte de acţiuni în circulaţie 4.000 acţiuni cu un preţ de exercitare de 2.000 lei; preţul mediu al acţiunii comune 5.000 lei.*

ETAPA 1. CALCULUL RAB:

(30.000 – 5.000) lei / 4.000 acţiuni = 6,25 lei/acţiune

(20.000 – 5.000 lei) / 4.000 acţiuni= 3,75 lei / acţiune

ETAPA 2. DETERMINAREA DILUĂRII PENTRU FIECARE TIP DE ACȚIUNE.

a) Efectul asupra RPA:

- *Acțiunile preferențiale diminuează profitul net cu 1.000 acțiuni × 5 lei = 5.000 lei;*
- *Opțiunile nu au nici un efect asupra profitului.*
- *Obligațiunile măresc profitul net cu valoarea dobânzii – impozitul pe profit*

Dobânda = 8.000 lei × 15% = 1.200 lei
Impozitul pe profit aferent = 1.200 lei × 16% = 192 lei
Profitul net crește cu 1.200 lei – 192 lei = 1008 lei

b) Acțiuni comune ce vor fi emise:

Tip	***Calcul***	***Acțiuni comune***
Acțiuni preferențiale	*(1000 acțiuni preferențiale×5 acțiuni comune) /1 acțiune preferențială*	*5 000*
Opțiuni	*Acțiuni comune în circulație 4 000 acțiuni* *- Acțiuni ce s-ar fi emis (4 000 × 2 000 / 5 000) - 1 600 acțiuni*	*2 400*
Obligațiuni	*8 000 lei / 10 000 lei*	*0,800*

c) Efectul RPA /acțiuni suplimentare emise:

acțiuni preferențiale 5.000 lei / 5.000 acțiuni comune= 1lei / acțiune;
opțiuni = 0;
obligațiuni = 900 lei/ 0,800 acțiuni comune = 1.125 lei/acțiune.

Ordinea în care se iau în considerare aceste titluri este cea descrescătoare diluării asupra RPA, de la cele mai diluante la cele mai puțin diluante, astfel: (1)opțiuni =0; (2)acțiuni preferențiale = 1; (3)obligațiuni convertibile = 1.125

ETAPA 3 EFECTUL ASUPRA NUMĂRULUI DE CONTROL AL FIECĂREI CATEGORII DE ACȚIUNI ANALIZAT ÎN ORDINEA DILUĂRII:

Tip	***Profit net din exploatare***	***Număr de acțiuni***	***RPA***
Profit net din exploatare	*15.000*	*4.000*	***3,75***
Opțiuni	*0*	*4.000 + 2 400 = 6.400*	*15.000/6.400 = 2,34*
Acțiuni preferențiale	*15.000 + 5 000 = 20.000*	*6.400 +5 000 = 11.400*	*20.000/11.400 = 1,75*
Obligațiuni convertibile	*20.000 + 900 = 20.900*	*11.400 + 0,8 = 11.400,800*	*20,900/11.400,800= 1,83*

Deoarece obligațiunile convertibile cresc valoarea profitului net din activitatea de exploatare /acțiune nu se iau în calculul rezultatului pe acțiune diluat.

ETAPA 4. DETERMINAREA RPAD:

Tip	*Profit net*	*Număr de acțiuni*	*RPAD*
Rezultatul net/acțiune	*25 000*	*4 000*	*6,25*
Opțiuni	*0*	*+ 2 400*	
Acțiuni preferențiale	*+ 5 000*	*+ 5 000*	
	30 000	*11 400*	*2,63*

14. ÎNTREBĂRI RECAPITULATIVE

1. Ce reprezintă situațiile financiare?
2. Ce cuprinde un set de situații financiare conform IAS 1? Dar conform Directivei a IV-a? Dar în contabilitatea din țara noastră care este componența situațiilor financiare?
3. Care sunt lucrările de închidere a exercițiului?
4. Ce este balanța conturilor?
5. Care sunt relațiile de control proprii balanței conturilor?
6. Ce reprezintă inventarierea generală a patrimoniului?
7. Cum se definește valoarea de inventar?
8. Ce reprezintă regularizarea rezultatului inventarierii?
9. Cum se evaluează lipsurile imputabile?
10. Ce reprezintă rezultatul contabil? dar rezultatul fiscal?
11. Ce reprezintă diferențele permanente? dar cele temporare?
12. Care sunt metodele de impozitare a rezultatului?
13. Pe ce destinații se distribuie profitul net?
14. Ce reprezintă dividendul?
15. Care este diferența dintre primul dividend și al doilea dividend?

15. TESTE GRILĂ DE AUTOEVALUARE

1. În contul de profit și pierdere figurează următoarele informații: vânzări de mărfuri 20.000 lei; costul de cumpărare al mărfurilor vândute 5.000 lei; producția imobilizată 28.000 lei; cheltuieli cu materii prime 5.000 lei; subvenții de exploatare 6.000 lei; subvenții pentru investiții virate la venituri 8.000 lei; cheltuieli cu personalul 8.500 lei; amortizări și provizioane pentru exploatare 15.000 lei; venituri din amortizări și provizioane privind exploatarea 12.000 lei; amenzi datorate 870 lei, și plătite 600 lei, dividende cuvenite 1.200 lei; dividende plătite 1.500 lei, cota de impozit pe profit 16%. Impozitul pe profit datorat este:

a) 6.436,8 lei
b) 6.480 lei
c) 6.585,6 lei
d) 6.240 lei
e) 6.196,8 lei.

2. Dispuneți de următoarele date la închiderea exercițiului N: impozit pe profit calculat și înregistrat la 30.11.N – 800 lei din care plătit 500 lei; veniturile aferente exerciţiului N – 18.000 lei din care dividende cuvenite 2.000 lei; cheltuielile aferente exerciţiului N – 5.000 lei din care cheltuieli de protocol nedeductibile 400 lei şi amenzi 1.100 lei. Cota de impozit pe profit 16%. Care este suma impozitului pe profit datorat şi de plătit pe exerciţiul N:

Impozit datorat	Impozit de plătit
a) 2.128 lei	1808 lei
b) 2.032 lei	1520 lei
c) 2.000 lei	1680 lei
d) 12.000 lei	1488 lei
e) 2.032 lei	1712 lei

3. Să se calculeze producţia exerciţiului şi excedentul brut de exploatare în baza datelor: stocuri iniţiale la începutul perioadei 3.000 lei; achiziţie stocuri 10.000 lei; stocuri finale 9.000 lei; stocuri iniţiale de produse finite la cost producţie 12.000 lei; produse obţinute în cost de producţie 15.000 lei; produse vândute în preţ de vânzare facturate 20.000 lei, reducere comercială înscrisă în factură 10%; stoc final de produse nevîndute 3.000 lei; amortizare 700 lei; salarii datorate 6.000 lei şi plătite 6.500 lei; subvenţii de exploatare 2.000 lei; subvenţii pentru investiţii virate la venituri 3.000 lei:

Producţia exerciţiului	EBE
a) 9 000 lei	2 000 lei
b) 27 000 lei	19 000 lei
c) 9 000 lei	1 000 lei
d) 11 000 lei	2 500 lei
e) 33 000 lei	25 000 lei

4. Dispuneţi de următoarele informaţii în cursul exerciţiului N: o societate obţine în cursul anului produse finite la cost producţie 10.000 lei; ea vinde 30% din ele la preţul de 15.000 lei, reducere comercială înscrisă în factură 10%. Între cheltuielile ocazionate de obţinerea produselor finite sunt: materii prime consumate 1.000 lei; salarii datorate 1.500 lei şi plătite 1.800 lei; contribuţia unităţii la asigurări sociale 700 lei şi fond şomaj 200 lei; dobânzi datorate 400. lei; amenzi datorate 600 lei. Care sunt mărimile distincte ale rezultatului fiscal şi excedentului brut de exploatare:

Rezultat fiscal	EBE
a) 15 500 lei	19 500 lei
b) 16 100 lei	17 000 lei
c) 19 700 lei	20 100 lei
d) 16 700 lei	17 100 lei
e) 20 600 lei	21 600 lei

5. În baza datelor de mai jos să se calculeze rezultatul contabil brut, rezultatul net, valoarea adăugată şi excedentul brut de exploatare: achiziţie stocuri 3.000 lei; stocuri iniţiale 500 lei; stocuri finale 1.400 lei; salarii datorate 2.600 lei; salarii plătite 2.800 lei; servicii nefacturate primite de la terţi 4.000 lei; servicii facturate primite de la terţi 1.800 lei; amortizare 600 lei; amenzi datorate 1.900 lei; amenzi plătite 680 lei; dobânzi de plătit 800 lei; dobânzi plătite 640 lei; stocuri inițiale de produse finite la cost de producție 20.000 lei; produse finite obținute la cost de producție 60.000 lei; produse vândute în preț de vânzare dar nefacturate 80.000 lei; produse vândute în preț de vânzare facturate 35.000 lei; reducere comercială acordată 1.000 lei; stocuri de produse nevândute în cost de producție 35.000 lei; provizioane pentru deprecierea stocurilor reluate 1.800 lei; dividende cuvenite 1.000 lei; dividende încasate 800 lei; dividende plătite 680 lei; impozit pe salarii datorat 1.400 lei. Cota de impozit pe profit 16%.

Rezultat contabil	Rezultat net	VA	EBE
a) 118 000 lei	98.976 lei	121 100 lei	118 500 lei
b) 118 000 lei	98.976 lei	123 200 lei	120 600 lei
c) 118 000 lei	98.976 lei	126 900 lei	124 300 lei
d) 118 000 lei	99.120 lei	121 100 lei	118 500 lei
e) 116 600 lei	98472 lei	123 200 lei	124 300 lei

6. Se dau următoarele informații în conturi (solduri finale) la sfârșitul anului N: vânzări de produse finite 60.000 lei; vânzări de mărfuri 18.000 lei; costul mărfurilor vândute 12.000 lei; variația stocurilor (sold debitor) 8.000 lei; venituri din subvenții de exploatare aferente cifrei de afaceri nete 7.000 lei; producția imobilizată 50.000 lei. Conform OMFP 94/2001 care este suma ce se va înscrie în contul de profit și pierdere la producția vândută, cifra de afaceri netă și venituri din exploatare total:

Producția vândută	Cifra de afaceri netă	Venituri din exploatare
a) 78.000 lei	85.000 lei	143.000 lei
b) 60.000 lei	85.000 lei	127.000 lei
c) 60.000 lei	73.000 lei	115.000 lei
d) 66.000 lei	66.000 lei	108.000 lei
e) 66.000 lei	73.000 lei	108.000 lei

7. Dispuneți de următoarele informații la sfârșitul anului N (soldurile conturilor): mărfuri 5.000 lei; provizioane pentru deprecierea mărfurilor 100 lei; avansuri pentru cumpărări de stocuri 1.000 lei; clienți facturi de întocmit 2.500 lei; casa și conturi la bănci 4.000 lei; cheltuieli în avans 1.500 lei; venituri în avans 500 lei; împrumuturi din emisiuni de obligațiuni 700 rambursabil pe 01.06.N+1; avansuri încasate în contul comenzilor 600 lei; furnizori facturi nesosite 250 lei; instalații tehnice și mașini 10.000 lei; amortizarea instalațiilor tehnice 2.000 lei; avansuri pentru imobilizări corporale 1.800 lei; titluri deținute ca imobilizări 400 lei. Conform OMFP 94/2001 suma ce se va înscrie la active circulante nete și total active minus datorii curente nete este:

Active circulante nete	Total active – datorii curente nete
a) 13 400 lei	23 200 lei
b) 12 350 lei	22 550 lei
c) 10 850 lei	19 250 lei
d) 11 850 lei	22 050 lei
e) 10 350 lei	22 550 lei

8. Din balanța de verificare s-au extras următoarele date: clienți 8.600 lei, clienți incerți 3.000 lei, clienți creditori 2.800 lei, conturi curente la bănci (sold creditor) 4.200 lei, furnizori 6.300 lei, furnizori debitori 3.500 lei, decontări cu asociații privind capitalul (sold debitor) 1.000 lei, efecte de plată 800 lei, TVA neexigibilă (sold creditor) 3.100 lei, TVA de recuperat 600.000 lei, dividende de plată 1.300 lei, impozit pe profit 380 lei, debitori diverşi 2.600 lei, provizioane pentru deprecierea debitorilor 300 lei. Care este mărimea creanțelor şi a datoriilor:

Creanțe	**Datorii**
a) 19 000 lei	18 880 lei
b) 14 800 lei	14 680 lei
c) 15 500 lei	18 880 lei
d) 19 600 lei	19 100 lei
e) 15 500 lei	22 380 lei

9. Din balanța de verificare s-au extras următoarele date: instalații 8.000 lei, amortizarea instalațiilor 2.000 lei, cheltuieli de constituire 1.600 lei, titluri de participare 2.500 lei, provizioane pentru deprecierea imobilizărilor financiare 500 lei, vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare 800. lei, terenuri 6.000 lei, materii prime 1.800 lei, provizioane pentru deprecierea materiilor prime 200 lei, mărfuri 4.200 lei, diferențe de preț la mărfuri (sold creditor) 500 lei, produse finite 1.800 lei, diferențe de preț la produse (sold debitor) 350 lei, clienți 3.920 lei, clienți incerți 2.200 lei, clienți creditori 1.600 lei, furnizori debitori 900 lei, conturi curente la bănci (sold creditor) 1.870 lei. Care este mărimea activelor imobilizate şi a activelor circulante.

Active Imobilizate	**Active circulante**
a) 14 800 lei	14 470 lei
b) 14 800 lei	12 600 lei
c) 16 400 lei	14 770 lei
d) 16 400 lei	16 070 lei
e) 13 200 lei	16 070 lei

10. Dispuneți de următoarele informații: încasări de la clienți 200.000 lei; plăți către furnizori 15.000 lei; plăți către angajați 2.500 lei; dobânzi plătite legate de activitatea de exploatare 100 lei; impozit pe profit plătit 6.000 lei; plăți privind achiziții de terenuri 100.000 lei, achiziții instalații 400.000 lei; încasări din vânzarea echipamentelor 50.000 lei; dividende încasate 120.000 lei; venituri din emisiuni de capital social încasate 7.000 lei; încasări din împrumuturi pe termen lung 1.500 lei. Conform IAS 7 „Situațiile fluxurilor de numerar" metoda directă, fluxurile de numerar din activități de exploatare, investiții şi finanțare sunt:

a) + 226.400 lei	- 380.000 lei	+ 5.500 lei
b) – 176.400 lei	+ 330.000 lei	- 8.500 lei
c) + 176.500 lei	- 334.500 lei	+ 7.000 lei
d) + 176.400 lei	- 330.000 lei	+ 8.500 lei
e) + 226.400 lei	+ 380.000 lei	- 1.500 lei

11. Dispuneți de următoarele date: profit înainte de impozitare 15.000 lei; impozit pe profit plătit 3.600 lei; cheltuieli cu amortizările 1.500 lei; venituri din investiții financiare 2.700 lei; cheltuieli cu dobânzile 1.800 lei; creşteri ale creanțelor comerciale 3.300 lei; descreşteri în valoarea stocurilor 2.400 lei; descreşteri în valoarea furnizorilor 5.850 lei. Care este mărimea corectă a numerarului generat de activitatea de exploatare:

a) + 8.850 lei
b) +14.250 lei
c) +12.150 lei
d) +17.850 lei
e) + 5.250 lei

12. Dispuneţi de următoarele date: achiziţia filialei A 590 lei, din care numerar dobândit 40 lei; achiziţia de mijloacelor de transport la cost total 1.250 lei din care 900 au fost obţinute prin leasing financiar, restul achitate în numerar; instalaţiile cu o valoare iniţială de 80 lei, amortizarea cumulată de 60 lei au fost vândute cu 20 lei şi încasate; dobânzi încasate 200 lei; dividende încasate 200 lei şi plătite 300 lei. Care este mărimea corectă a numerarului net din activitatea de investiţie:

a) - 780 lei
b) - 520 lei
c) - 480 lei
d) - 420 lei
e) - 1.680 lei

16. RĂSPUNSURI LA GRILE

1. b
2. a
3. c
4. d
5. a
6. b
7. d
8. c
9. a
10. d
11. e
12. c

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Belverd, E., Needles, Jr., Henry, R., Anderson, James, C. Caldwell, *Principiile de bază ale contabilităţii*, Ediţia a cincea, Editura Arc, 2000.

Capron, M., *Contabilitatea în perspectivă*, Editura Humanitas, Bucureşti, 1994.

Charrereaux, G., *Gestion financière*, 3éme édition, Litec, Paris, 1991.

Colasse, B., *Contabilitate generală*, ediţia a 4-a, Editura Moldova, 1995.

Colasse, B., *Gestion financière, de l' entreprise, 4ème édition, Edition Economica, Paris, 1993.*

* * * *Collection La Villeguerin, Le code annote de la comptabilite*, La Villeguerin Editions 54, rue de Chabrol, 75010 Paris.

Consiliul Comunităţii Europene, *Directiva a IV - a din 2004 privind conturile anuale ale societăţilor.*

Delesalle, E., 100 *Difficultés Comptables, Fiscales et Juridiques*, 3-ème edition, 1996, Documentation Organique, Paris, Collection Experts Comptables Universels.

Duţescu, A., *Ghid pentru înţelegerea şi aplicarea Standardelor Internaţionale de Contabilitate*, Editat de Corpul Experţilor Contabili şi Contabililor Autorizaţi din România, Bucureşti 2001.

Feleagă, N., Ionaşcu, I., *Tratat de contabilitate, vol I*, Editura Economică, Bucureşti, 1998 şi *vol II*, Editura Economică, Bucureşti, 1999.

Feleagă, N,, *Sisteme contabile comparate, vol I, II şi III*, Editura Economică Bucureşti, 1998, 1999 şi 2000.

Hennie van Greuning şi Merius Koen *Standardele Internaţionale de Contabilitate, Ghid practic, Editura Irecson, Bucureşti, 202, traducere autorizată de banca mondială.*

Hinard, M., şi Chenevier, A., C-M, *Comptabilité et fiscalité*, Presses Universitaires De France, Paris.

IASB., *Standardele Internaţionale de Contabilitate*, traducere din limba engleză, Editura Economică, Bucureşti 2004.

Joffre, P., Simion, Y., *Encyclopédie de gestion*, vol I, II şi III, Economica, 49, rue Héricard, Paris 1989.

Ministerul Finanţelor Publice., *Reglementări contabile privind agenţii economici*, Editura Economică, Bucureşti, 2003.

Ministerul Finanţelor Publice., *Ghid practic de aplicare a Standardelor Internaţionale de Contabilitate*, Partea I, Editura Economică, Bucureşti 2001.

Ristea, M., *Noul sistem contabil din România*, Editura Cartimex, Bucureşti, 1994

Ristea, M., *Contabilitatea rezultatului întreprinderii*, Editor Tribuna economică, Bucureşti, 1997.

Ristea. M., *Contabilitatea între fiscal şi gestionar*, Editura Tribuna Economică, Bucureşti 1998.

Ristea, M., *Metode şi politici contabile de întreprindere*, Editura Tribuna Economică, Bucureşti 2000.

Ristea, M., *Opţiuni şi metode contabile de întreprindere*, Editura Tribuna Economică, Bucureşti 2001.

Ristea, M., *Normalizarea contabilităţii – bază şi alternativ* – Editura Tribuna Economică, Bucureşti, 2002

Ristea, M., Dumitru, C., *Contabilitate financiară* Editura Mărgăritar, Bucureşti, 2003.

Ristea, M., Dumitru, C., *Contabilitate aprofundată* – Editura Universitară, Bucureşti, 2003

Ristea, M., Dima, M., *Contabilitatea societăţilor cormerciale* Editura Universitară, Bucureşti, 2003.

Ristea, M, *Bază şi alternativ în contabilitatea întreprinderii*, Editura Tribuna Economică, Bucureşti 2003

Rousse F, *Normalisation comptabile, Ministere de la cooperation et du developement, 1989*

* * * Monitorul Oficial al României, colecţia 1993 – 2005.

* * * Colecţiile revistelor de specialitate: Tribuna economică; Finanţe, Credit şi Contabilitate; Revista Contabilitatea, Expertiza şi Auditul afacerilor, 1995 - 2005.

B C U "M. EMINESCU" IASI